T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 136

I.MAHMUD-NADİR ŞAH MEKTUPLAŞMALARI

3 Numaralı Nâme-i Hümâyûn Defteri

(Transkripsiyon / Tıpkıbasım)

İSTANBUL 2014

PROJE YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Uğur ÜNAL
Devlet Arşivleri Genel Müdürü

PROJE SORUMLULARI
Doç. Dr. Mustafa BUDAK
Genel Müdür Yardımcısı

Dr. Önder BAYIR
Daire Başkanı

Mümin YILDIZTAŞ
Yayın İşleri Koordinatörü

YAYINA HAZIRLAYANLAR
İbrahim KÜRELİ
İskender TÜRE
Dr. Ali KAYA
Yılmaz KARACA
Dr. Ersin KIRCA
Resul KÖSE
Vahdettin ATİK

TERCÜMELER
Dr. Ali KAYA (*Arapçadan Türkçeye*)
İbrahim KÜRELİ (*Farsçadan Türkçeye / Arapçadan Türkçeye*)
İskender TÜRE (*Arapçadan Türkçeye*)
Dr. Manizheh SADRİ (*Türkçeden Farsçaya*)
Department of History Shabestar Branch, Islamic Azad University, Shabestar, Tabriz, Iran

GRAFİK-TASARIM
Öznur GÜMÜŞ
Barış HACINOĞMANOĞLU

BASKI
BİON MATBAACILIK
Orta Mah. İbrahimağa Cad. No:18 Kısmet İş Merkezi B Blok K:3/8
Bayrampaşa, İstanbul - Türkiye
Tel: +90 212 567 62 62 / bionmatbaa.com

ISBN: 978-975-19-6255-3

ÖNSÖZ

Nâme kelimesi Farsça'da mektup anlamına gelip bu kelime Osmanlı diplomatika geleneğinde farklı boyutlar kazanarak kullanılmıştır. Osmanlı padişahlarının yabancı devlet başkanlarına gönderdiği mektuplara nâme-i hümâyûn denilmiştir. Bunun yanısıra sadrazamların ve şeyhülislâmların dış ülkelerdeki muhataplarına göndermiş oldukları yazılı mesajlara ise mektup denilmekteydi. İran şahlarından Osmanlı padişahlarına gelen mektuplara nâme-i şâhî ya da kısaca nâme deniliyordu. Diğer yabancı ülke başkanlarından padişaha gelen mektuplara da genel olarak nâme denilmekteydi. Devlet başkanından alt kademedeki yazışmalar ise yine mektup adını alıyordu.

Büyük Selçuklu Devleti'nden başlayarak XX. asrın ilk çeyreği nihayetinde hükümranlığı sonlanan Kaçar Hanedanı'na kadar İran coğrafyasında hüküm süren devletlerin hemen hemen hepsi Türk hanedanlıkları olmakla birlikte özellikle Şah İsmail'in kurmuş olduğu Safevî Devleti'yle (1501-1736) birlikte Osmanlı-İran münasebetleri mezhep farlılığının da etkisiyle oldukça çekişmeli seyretmiştir. Safevîler'den sonra İran'da saltanatı devr alan Afşar Hanedanına (1736-1794) mensup Nadir Bahadır Şah zamanında da Osmanlı-İran münasebetlerinin oldukça hareketli geçtiğine şahit olunmaktadır. Osmanlı Devleti ve İran arasında çok gerilimli zamanlar yaşanmakla birlikte, 3 Numaralı Nâme-i Hümâyûn Defteri, herhalde barışa en çok yaklaşılan dönemin söz konusu çabalarına tanıklık etmektedir.

1736 senesinde İran'da Nadiriye Devleti'ni kurmuş olan Nadir Şah, ilk iş olarak Mogan'da bir kurultay toplamış ve İran'ın önde gelenlerinden devlet başkanlığı için biat almıştır. Bilahare Osmanlı Devleti ile barış yaparak ülkesinin geleceğini sağlama almayı amaçlamıştır. Nadir Şah bu esnada İran ülkesini topyekûn Ehl-i Sünnet Mezhebi'ne kazandırmış olması karşılığında Osmanlı Devleti'nden bir jest beklemekteydi. O jest ise, mensubu bulundukları Caferiye Mezhebinin Osmanlı Devleti'nce beşinci mezhep olarak Ehl-i Sünnet'e dahil edilmesi ve Harem-i Şerif'te bu mezhep için bir rükün tahsis edilmesiydi. İran tarafı bu konuda oldukça ısrarlıydı. Nadir Şah'ın, Ehl-i Sünnet'e dahil olma fikrindeki bir diğer saik de doğuda büyük bir tehdit unsuru olan Afganlılarla iyi geçinme çabasıdır.

Osmanlı Devleti, bağlı bulunduğu Hanefi Mezhebi'nden kaynaklanan fıkhî zorunlulukları gerekçe göstererek Nadir Şah'ın birbiriyle bağlantılı bu iki talebini kabul etmemiştir. Ancak süreç içerisinde Nadir Şah'a ve ricaline gönderilen mektuplarda oldukça dikkatli ve yumuşak bir üslup kullanıldığı fark edilmektedir. Bununla beraber İran tarafından

gelen muahede teklifi ise geri çevrilmemiştir. Böylece Sultan I. Mahmud ve Nadir Şah arasında imzalanan antlaşma ile IV. Murad zamanında yapılmış bulunan muahede güncellenmiştir.

Osmanlı Devleti'nden, beklentisine tam olarak karşılık bulamayan Nadir Şah son olarak "dedelerinin mirası olduğu" gerekçesiyle Irak ve Azerbaycan memleketlerinden birisinin kendisine bağışlanması talebiyle Osmanlı sultanına yeni bir nâme göndermiştir. Fakat bu talebine henüz cevap alamadan mensubu olduğu Afşar Aşireti önde gelenlerinden bir topluluk tarafından katledilerek hükümranlığı sona ermiştir (20 Haziran 1747). Kendisinden sonra yönetimi devralan yeğeni Alikuli Han da Nadir Şah'ın Osmanlı Devleti'yle yaptığı muahedeye bağlı kalmayı yeğlemiştir. Ancak Alikuli Han'ın saltanat naipliği de kısa sürmüştür (1747-1748). Daha sonra pek dar bir dönem için Nadir Şah'ın kardeşi İbrahim Mirza (1748) ve torunu olan Şahruh Mirza (1748) tahta geçmiştir. İran topraklarında bir süre yaşanan kargaşadan sonra Kerim Han, Zendiye Hanedanlığını kurmuştur(1750-1795). Ancak Kerim Han Zend, Nadir Şahın torunu olan Şahruh Mirza'nın Horasan bölgesinde hükümdarlığının devamına izin vermiştir(1796).

3 Numaralı Nâme-i Hümâyûn Defteri'nde derlenmiş olan toplam 71 adet yazışma, ağırlıklı olarak Nadir Şah dönemini ihtiva etmekteyse de Alikuli Han'ın kısa süren saltanat naipliği dönemine ait yazışmalar da mevcuttur. Defterin son iki hükmü ise Afgan Ahmed Şah'tan III.Mustafa'ya gelen ve cevaben mezkûr şâha gönderilen namelerdir.

Bir tarafında tıpkıbasımı bulunan elinizdeki bu eserde mevcut nâme ve mektupların iki devlete göre dağılımı, geliş gidiş istikametleri ve yazıldıkları diller şöyledir:

İran'dan Osmanlı Devleti'ne gelen nâme-i şâhî ve mektup sayısı, 3'ü mükerrer olmak üzere 20'si Farsça, 1'i Arapça ve 1'i Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup (nâme-i şâhî) toplam 22 adettir. Osmanlı Devleti'nden İran'a giden nâme-i hümâyûn ve mektup sayısı, 6'sı Arapça, 25'i Osmanlı Türkçesi ile olmak üzere toplam 31 adettir. Afgan Ahmed Şah'tan Osmanlı Devleti'ne gelen 1 adet nâmenin Osmanlı Türkçesi ile yazılmış tercümesi ve Osmanlı Devleti'nden Afgan Ahmed Şah'a gönderilen, Osmanlı Türkçesi ile yazılmış 1 adet nâme-i hümâyûn bulunmaktadır. 15'i Farsça'dan, 1'i Arapça'dan olmak üzere Osmanlı Türkçesi'ne tercüme edilmiş nâme-i şâhî ve mektup tercümesi ise toplam 16 adet olup bunların genel toplamı 71 rakamını vermektedir. Defterdeki dillere göre nâme ve mektuplar; 20'si Farsça, 7'si Arapça ve 44'ü Osmanlı Türkçesi ile yazılıdır. Nadir Şah ve Alikuli Han ile sadrazamlarının göndermiş oldukları nâme ve mektuplar -Nadir Şah'ın Osmanlı Türkçesi ile yazılmış 1 adet nâmesi dışında- Farsça kaleme alınmış, ancak bunlardan bazılarının sadece Osmanlı Türkçesi'ne tercümeleri deftere kaydedilmiştir. İran Şeyhülislâmının 1 adet Arapça mektubu dışında kalan diğerleri Farsça olarak kaleme alınmıştır. I.Mahmud ve sadrazamları tarafından gönderilen nâme ve mektupların dili Osmanlı Türkçesidir. Osmanlı Şeyhülislamlarının yazı dili ise Arapça ve Osmanlı Türkçesidir. Afgan Ahmed Şah'tan gelen 1 adet Farsça nâmenin defterde sadece Osmanlı Türkçesine tercümesi bulunmaktadır. Sultan III.Mustafa tarafından gönderilen cevap hükmündeki nâme-i hümâyûnun dili de Osmanlı Türkçesidir. Defterde mektupları bulunan Osmanlı sadrazamlarının isimleri el-Hâc Mehmed Paşa ile es-Seyyid Abdullah Efendi'dir. Nadir

Şah'ın sadrazamlarının isimleri ise Nasrullah Mirza (şahın oğlu) ile Şahruh Mirza (şahın torunu)'dır. Nadir Şah'tan sonra tahta geçen Alikuli Han'ın sadrazamı ise İbrahim Mirza (Alikuli Han'ın kardeşi)'dır. Osmanlı Şeyhülislâmlarının isimleri ise Mehmed Zeyne'l-Abidin Efendi ile es-Seyyid Mustafa Efendi'dir. Defterde mektubu kaydedilmiş olan tek İran Şeyhülislâmı ise Müderris Molla Ali Ekber'dir.

3 Numaralı Nâme-i Hümâyûn defterine derç edilmiş olan iki mektup ise, yukarıda da bahsedildiği üzere Afgan Ahmed Şahı ilgilendirmektedir. Mektuplardan biri onun Hindistan'da kazanmış olduğu parlak zaferlerin müjdesini vermenin yanında Osmanlı Devleti'nin İran'ı kendi idaresi altına almasını teklif etmekte ve Medine-i Münevvere'de Ravza-i Mutahhara civarında planladığı cami inşası için Sultan III.Mustafa'dan arsa talep etmektedir. III.Mustafa, Ahmed Şah'ın zaferlerinden duyduğu sevinci yansıtmakta ancak taleplerinin karşılanamayacağını bildirerek Medine'de cami inşaası yerine Haremeyn'e surre-i hümâyûn gönderilmesini tavsiye etmektedir.

Bu vesile ile 3 Numaralı Nâme-i Hümâyûn Defteri'nin hazırlanmasında ve yayınlanmasında emeği geçen Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü personeline teşekkür eder, bilim dünyasına katkı sağlamasını ve ilgililere yararlı olmasını dilerim.

Doç. Dr. Uğur ÜNAL

Devlet Arşivleri Genel Müdürü

پیشگفتار

کلمهٔ نامه در زبان فارسی به معنای مکتوب است؛ این واژه در مناسبات دیپلماتیک دولت عثمانی در مفاهیم متفاوتی بکار رفته است. در واقع نامه های ارسالی پادشاهان عثمانی به سران دولت های خارجی، نامه‌ی همایونی، نامه ها و پیغام های صدراعظم ها و شیخ الاسلام ها به مخاطبان خارجی نیز مکتوب نامیده می شد. علاوه بر این به مکتوب های ارسالی شاهان ایران به پادشاهان عثمانی، نامه شاهی و یا به اختصار نامه گفته می شد. مکتوب هایی که از روسای سایر کشورها خارجی به پادشاه می رسید به طور عمومی نامه گفته می شد. نامه های نوشته شده از رئیس دولت به زیردستان نیز مکتوب نامیده می شد.

با اینکه بیشتر حاکمیت هایی که از دوره سلاجقه بزرگ تا پایان حکومت قاجار و دهۀ دوم قرن بیستم در ایران به قدرت رسیده ، از خاندان‌های ترک بوده اند؛ اما در مناسبات ایران با عثمانی‌ها شاهد یک دوره بسیار پرتنش هستیم. مخصوصا پس از تاسیس حکومت صفوی توسط شاه اسماعیل(1501-1736/907-1148)، روابط ایران - عثمانی، تحت تاثیر اختلافات مذهبی همراه باکشمکش ها و منازعات دو دولت بود. پس از پایان حکومت صفویه در دورۀ نادرشاه بهادر، سردمدار سلسله افشاریه(1736-1794/1148-1209 ق) که پس از صفویه سلطنت را در ایران بدست آوردند؛ علی رغم وجود مقاطع بسیار پرتنش بین ایران و دولت عثمانی، دفتر نامه شمارۀ سه همایونی، گواهی بر وجود کوشش‌هایی جهت نزدیک شدن دو دولت و مقدمات رسیدن به صلح در این دوره است.

در سال 1148/1736 نادرشاه مؤسس دولت نادری شورایی در دشت مغان تشکیل داد و از بزرگان ایران برای ریاست دولت خود بیعت گرفت. نادرشاه به منظور تامین آینده کشورش مصمم به ایجاد صلح با دولت عثمانی بود. در این بین او در مقابل به رسمیت شناختن مذهب اهل سنت در ایران در صدد کسب امتیاز از دولت عثمانی نیز بود. با همین هدف از دولت عثمانی تقاضای پذیرفتن پیروان مذهب جعفری به عنوان مذهب پنجم در کنار اهل سنت و اختصاص رکن برای این مذهب در حرم شریف را داشت. طرف ایرانی در این موضوع بیش از اندازه پافشاری می کرد. دلیل دیگر این فکر نادرشاه در ورود به مذهب اهل سنت تلاش برای سازش با عنصر افغانها که تهدید بزرگی در شرق محسوب می شد .

دولت عثمانی با نشان دادن وفاداری به الزامات واقعی منابع فقهی مذهب حنفی، از پذیرش درخواستهای دوگانه و به هم پیوسته‌ی نادرشاه خودداری کرد. با این حال در روند ارسال نامه‌ها به

نادرشاه و رجال دربارش، از فحوای اسناد تا حد امکان استفاده از سیاست صلح جویانه مستفاد می گردد. البته عثمانیها پیشنهادهای مهم رسیده از سوی ایران را رد نکردند. به این ترتیب با امضای عهدنامه بین سلطان محمود اول و نادرشاه در واقع معاهده دورهٔ سلطان مراد چهارم بار دیگر تجدید شد.

سرانجام نادرشاه که انتظاراتش از دولت عثمانی به شکل کامل برآورده نشده بود با ارسال نامه‌ای جدید به سلطان عثمانی، با تأکید بر "میراث اجداد خود"، متقاضی بخشیدن یکی از ممالک عراق و یا آذربایجان به ایران شد. اما پیش از دریافت پاسخ این نامه، به دست گروهی که پیشروان آنها که از قبیله افشار بودند به قتل رسیده و بدین طریق حاکمیتش به پایان رسید(11جمادی الثانی 20/1160 ژوئن 1747). بعد از وی برادرزاده اش علیقلیخان که قدرت را بدست گرفته بود، خواهان وفاداری به عهدنامه منعقد شده بین نادرشاه با عثمانی شد. اما دوره سلطنت علیقلیخان نیز بسیار کوتاه بود (1747-1160/1748-1161 ه ق). گرچه برای مدت کوتاهی ابراهیم میرزا برادر نادرشاه (1161/1748 ه ق) و شاهرخ میرزا نوه نادرشاه(1748-1161/1796-1210 ه ق) به سلطنت رسیدند؛ اما در این زمان کشمکش ها بر سر قدرت در ایران، با تشکیل سلسله زندیه توسط کریم خان زند (1750-1163/1795-1209 ه ق) به پایان رسید. در دوره زندیه، شاهرخ میرزا نوه نابینای نادرشاه در منطقه خراسان به حکومت خود ادامه داد (1210/1796).

همه هفتادویک نامه مضبوط در دفتر نامه همایونی شماره سه مورد بررسی قرار گرفت. گرچه بیشتر آنها متعلق به دوره نادرشاه می باشد اما علی رغم آن مکاتبات مربوط به دوره کوتاه مدت نیابت سلطنت علیقلیخان نیز در آن موجود است. دو حکم آخر دفتر نیز در واقع نامه های رسیده از احمد شاه افغان به مصطفی سوم و پاسخ ارسالی به نامه های مذکور است.

چاپ عکسی نامه و مکتوب هایی که بین دو دولت در یک بخش از این اثر در دست دارید از لحاظ توزیع، مسیر رفت‌وآمد و زبان نوشتاری به شکل زیر است:

تعداد نامه شاهی و مکتوب که از ایران برای دولت عثمانی آمده با احتساب سه بار تکرار، بیست نامه به زبان فارسی، یک نامه به زبان عربی و یک نامه به زبان عثمانی (نامه شاهی) در مجموع 22 نامه است. تعداد نامه همایونی و مکتوب ارسالی از عثمانی به دولت ایران، شش نامه به عربی و بیست و پنج نامه به عثمانی و در مجموع سی و یک نامه است. نامه رسیده از احمد شاه افغان به دولت عثمانی با ترجمه عثمانی یک نامه و نامه همایونی از دولت عثمانی به احمد شاه افغان نیز یک نامه ارسال شده است. پانزده نامه از فارسی یک نامه از عربی با ترجمه های نامه شاهی و مکتوب ها به عثمانی در مجموع شانزده نامه شده که کل این مکتوب ها به هفتادویک نامه رسید. توزیع نامه ها و مکتوب ها بر اساس زبان در دفتر: بیست نامه به فارسی، هفت نامه به عربی وچهل‌وچهار نامه به عثمانی. به غیر از یک نامه از نادرشاه که به عثمانی نوشته شده تمام نامه ها و مکتوبهای ارسالی نادرشاه و علیقلیخان و صدراعظم آنها به فارسی تحریر شده، اما از اینها هم فقط ترجمه عثمانی آنها

ثبت شده است. به غیر از یک مکتوب از شیخ الاسلام ایران که به عربی است باقی به فارسی تحریر شده است. نامه ها و مکتوبهای ارسالی از سوی صدراعظم های محمود اول به زبان عثمانی می باشد. شیخ الاسلام های عثمانی در نوشته های خود از زبان عربی و عثمانی استفاده کرده اند. تنها ترجمه عثمانی یک عدد نامه فارسی ارسالی احمد شاه افغان در دفتر موجود است. نامه همایونی ارسالی سلطان مصطفی سوم به زبان عثمانی که در حکم پاسخ است. نام صدراعظم های عثمانی که مکتوب های آنها در دفتر موجود است، عبارتند از: الحاج محمد پاشا و سید عبدالله افندی نام صدراعظم های نادرشاه هم نصرالله میرزا (که پسر شاه است) شاهرخ میرزا (نوه شاه) است. نام صدارعظم علیقلیخان که بعد از نادرشاه به تخت سلطنت نشست ابراهیم میرزا (برادر علیقلیخان) است. نام شیخ الاسلام های طرف عثمانی محمد زینعلی عابدین افندی و سید مصطفی افندی است. تنها شیخ الاسلام طرف ایران هم ملا علی اکبر مدرس است.

همانطور که در بالا ذکر شد دو نامه درج شده در دفتر نامه همایونی شماره سه در مورد احمد شاه افغان است. یکی از مکتوب ها در مورد مژده فتح درخشان هندوستان و پیشنهاد اداره ایران توسط دولت عثمانی و درخواست زمین از سلطان مصطفی سوم در مدینه منوره در جوار روضۀ مطهر برای بنای مسجد است. مصطفی سوم با اعلام خشنودی خود از اخبار پیروزی احمد شاه و اعلام عدم موافقت با درخواست فوق، پیشنهاد ارسال صُرّه همایونی(هدایای نقدی و غیرنقدی که قبل از حج ارسال می شد) به جای بنای مسجد در مدینه را می دهد.

بدین ترتیب ضمن تشکر از کسانی که در انتشار طرح دفتر نامه همایونی شماره سه بخصوص پرسنل مدیرکل آرشیو دولتی همکاری داشته اند، تشکر کرده، امیدوارم که این مجموعه مورد توجه قرار گرفته و سهمی در فایده رسانی به دنیای علم داشته باشد.

دانشیار دکتر اغور اونال
مدیرکل آرشیوهای دولتی

İÇİNDEKİLER

فهرست مطالب

3 NUMARALI
NÂME-İ HÜMÂYÛN DEFTERİ

TRANSKRİPSİYON

İran ve sâire Nâme-i Hümâyûn

Min evâili Cumadelahir sene 1149

ilâ evâsıtı Cumadelahir sene 1176

*(7-16 Ekim 1736/28 Aralık - 6 Ocak 1762-63)**

* En eski tarih olarak Evâil-i Cemaziyelahir Sene 1149 tarihi verilmişse de Sayfa 13'te kayıtlı 7 no'lu nâmenin tarihi 1 Cemaziyelevvel Sene 1149 (7 Eylül 1736)'dır.

1

İran Şâhı seçilen Nâdir Şâh'ın, Osmanlı Devleti ile musâlaha yapmak için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'yi elçi göndermesi

فرستادن عبدالباقی زنگنه به عنوان ایلچی از سوی شاه منتخب ایران نادرشاه، برای انجام مصالحه با دولت عثمانی

Müslüman fırkalar arasındaki ayrılık ve kavganın, Safevî Şah İsmail'in başkaldırısından kaynaklandığı; kendisinin geniş İran ülkesinin mühim işlerini yoluna koymak ve Müslümanların sorunlarıyla ilgilenmek üzere Yüce Yaratıcı tarafından görevlendirilmiş olduğu, İran eşrafından ve halktan temsil kabiliyeti yüksek kimselerden oluşan bir konseyin Mogan Kışlağı'nda toplanarak onu İran şahı seçtikleri; Karaman Valisi Ali Paşa aracılığıyla Dersaadet'te akdi kararlaştırılan musalaha için Abdülbaki Hân-ı Zengene'nin İstanbul'a elçi; Mirza Ebülkasım ile Müderris Molla Ali'nin ona refakatçi tayin edildikleri hususlarında Nadir Şah'tan Sultan I.Mahmud'a gelen Farsça name-i şahî

نامه ای به زبان فارسی از سوی نادرشاه به سلطان محمود اول مبنی بر: بروز جنگ و جدایی میان فرقه های مسلمان بعد از قیام شاه اسماعیل صفوی؛ ماموریت یافتن شخص وی برای توجه به مشکلات مسلمانان پس از انجام کارهای مهم در کشور وسیع ایران، اجتماع شورایی مرکب از نمایندگان برجسته مردم و اشراف در دشت مغان و انتخاب وی به عنوان شاه ایران؛ برگزیدن عبدالباقی زنگنه به عنوان ایلچی و میرزا ابوالقاسم به همراه ملا علی مدرس برای همراهی ایشان به وساطت علی پاشا والی قرامان برای عقد قرارداد در درسعادت و اعزام به استانبول

[Farsça]

Nadir Şâh tarafından Rikab-ı hümayun-ı müstetâba gelen nâmenin suretidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Övgü ve ihtiramın ziyadesi, Yüce Yaratıcı'nın nimetine mazhar ve *"Sizi yeryüzünde halîfe kıldık"*[1] buyruğu fehvasınca adaletle hükmeden sultanların yegâne efendisi olan; farklı tabakalar arasında ihtilaf vukuunda anlaşmazlığın giderilmesi *için "Allah'ın size olan nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşman kişiler idiniz de O, gönüllerinizi birleştirmişti ve O'nun nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz."*[2] emri gereğince varlığını ortaya koyan, muhalefet ve inat karanlığının fecr-i sâdıkı, hak ve adalet melcei, ihtiyaç sahiplerinin kendisine

[1] Yunus Sûresi: 10/14.

[2] Âl-i İmrân Sûresi: 3/103.

bel bağladığı altın taçların başı üzerindeki tâc, kapı yüzlerine kapanan bağışçıların bağışçısı olan melik, "Aralarında barışı sağlayanlara ne mutlu ki, işte onlar Allah'a yakın kimselerdir" seçkin hadisine kulak veren bütün ümmetlere kulak verilecek müjdede benzeri bulunmayan, bağışların ziyneti, "nübüvvet şubelerinden bir şube olma yolunda sulh u salah" istikametinin ana caddesi, varlık âleminin biricik cevheri, inananlar âleminin kutbu, yeryüzünün güneşi, Peygamberlerin sonuncusu Muhammed (a.s) ve onun mübarek aile efradıyla hayırlı halifeleri ve dağlar gibi ashabının son dayanağı, ve ondan sonra devlet kuşunun yükselen güneşinin reyiyle yücelmiş, âlî-hazretlerin lütufkârlığıyla parlayan güneşin ışıltısının zamîri, felek mertebeli, Süreyya menzilli, Satürn ufuklu, jüpiter saadetli, merih savletli, güneş hasletli, Venüs letâfetli, ay doğuşlu, Süleyman şevketli, İskender insaflı, Nûşirevân adaletli, "Allah'ın yeryüzündeki gölgesi" kabil âdil sultan olduğu tasdikli, cümle yaratılmışlara şefkati mantıklı, cihan sultanlarının en büyüğü, devran hakanlarının zirvesi, azamet ve şehriyarlık tâcının liyâkatlisi, mutluluk ve saltanat bahtının parıltısı, âdetâ İkinci İskender, Osmanoğulları Hanedanı'nın zübdesi, felek-mertebeli padişah, ordunun yıldızı, İslam dininin sultanı, Allah'ın gölgesinin tecelligâhı, iki kıtanın sultanı, iki denizin hakanı ve iki haremin hizmetkarı, İkinci İskender-i Zülkarneyn; saltanat, şevket, azamet, hilafet, re'fet, merhamet ve ihsan feleğinin yıldızı olan şanı yüce Sultan Mustafa Han oğlu Sultan Mahmud Han'ın mülk ve saltanatını Yüce Mevla ebedî kılsın. Yüce Allah'ın terbiye ediciliğini tasdik ve kainatın yaratıcısı olduğunu ikrarım, ins ve cin taifelerinin, o hazret tarafından yaratılmış olduklarını dillendirdikleri andan beri malumdur. Peygamber'e itaat, bize emredilmekle üzerimize farz olmuş ve biz Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat akîdesiyle o önderin zuhurundan beri nasiplenenlerdeniz. Safevî Şâh İsmail'in başkaldırısının başlangıcından itibaren âfâkî hükümler yüz gösterip taassup ve garazın eseri olan bazı sözler, onun tarafından etrafa yayılarak Peygamberlerin efendisinin ümmeti ve Müslüman fırkalar arasında ayrılık ve kavganın çıkışına sebep olmuş, böylelikle Cenâb-ı Mevla, yüce dergâhının kapısındaki duacıyı, iklîmi geniş İran ülkesinin mühim işlerini yoluna koymak ve Müslümanların meseleleriyle ilgilenmek üzere görevlendirmiş, işte bu sebeple bu hayır yolunun yolcusu, İran'da bulunan cümle derecesi yüksek beyleri, bereketi bol alim ve fazilet sahiplerini, taşıdıkları sıfatlarla övgüyü hak eden değerli kimseleri, eyalet beylerini, aksakallı aşiret, oymak, kabile ve hizmetçi sınıfı reislerini mübarek Ramazan ayının ortasında Mogan Kışlağı'nda bir araya getirerek Hak Mezheb'in delil ve bürhanlarını onlara anlatmak suretiyle Hoy'da bulunan makamı yüce ve en güzel sıfatlarla muttasıf veziriazam, ulema ve fudalanın önderi, zamanın müftüsü, devranın kendisine uyduğu Şeyhülislam, buna teveccüh gösterdiler; hepsi bu hayırlı teşebbüsün hata ve noksandan korunması, özü derinlik arz eden rükünlerde bir değişiklik ve farklılaşmanın meydana gelmemesi mülahazasıyla kalben ve lisanen kabul edip benimseyerek bid'atları terk edip, Peygamber'in sünnet-i seniyyesine tâbi oldular. Safevî sülalesinin yolundan gitmeyi terk edip ihsanı bol yaratıcının yüce dergâhının bu duacısını İran padişahı seçtiler. Böylece Saltanat-ı Seniyyece, musalahanın müzakeresine memur edilen makamı yüce Karaman Valisi Vezir Ali Paşa (Allah izzetini artırsın) ile görüşmek üzere benim mutemedim sıfatıyla İran ümerasından ve Kirmanşahlar Ülkesi Hâkimi Abdülbaki Han-ı Zengene, elçilik yapmak ve haber getirmek vazifesiyle Mirza Ebu'l-Kâsım ve benim imamım olan Horasan'ın

büyük müderrisi Molla Ali -ki hepsi dereceleri ve faziletleri yüksek seyyidlerin büyüklerinden olarak- mezkur elçiye refakat etmek vazifesi Hoy'da bulunan söz konusu mezkur makam sahiplerine havale edilip Allah'a hamd olsun ki bu duacı, Sultan'ın Devlet-i Aliyyesinin görevlileriyle birlikte yerle göğün arasındaki bu dergâhta din-i mübînin tashihi ve ikiye ayrılmış milletin/ümmetin birliği için çalışma yolunda bir imkan elde etmiş ve bu işin hayırla neticelenmesi haşmetli padişaha havale edilmekle inşallah bu husus âhir zaman Peygamber'i -salat ve selam üzerine olsun- nezdinde makbul ve hayırlı bir iş olarak kabul görür. Bundan gayrı bir şey söylemek lâzım gelmez; aksini söylemek de örf ve edebe ters düşer. Makamı yüce veziriazam ve alimlerin direği şeyhülislam bu şekilde konuyu tafsil ettiler. Âlem kârgâhında yapılan da yapılmayan da kalıcıdır; Onlar için kimi zaman sulh, kimi zaman adalet, dört rükne düşer; Dört rüknün en hayırlısı kaza çivisiyle bağlansın; Âlem için tuzak kurmaya gör, bir başkası da sana kuracaktır.

(mühür makamında)
-Kudret sahibinin seçtiği inci mühür,
cihanda nadir görülür-

2

İran Şâhı seçilen Nâdir Şâh'ın, Osmanlı Devleti ile musâlaha yapmak için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'yi elçi göndermesi

فرستادن عبدالباقی زنگنه از سوی شاه منتخب ایران نادر شاه برای انجام مصالحه با دولت عثمانی

Müslüman topluluklar arasında hüküm süren kavga ve uyuşmazlıkların, Safevî Şah İsmail'in kişisel ihtiraslarından kaynaklandığı, şahsi ikbâlinin gerçekleşebilmesi yolunda buna tevessül ettiği; bu kavgaya son vermek üzere İran eşrafından ve temsil kabiliyeti yüksek kimselerden oluşan bir heyetin Mogan Kışlağı'nda toplanıp kendisini Türkmen İli'nin şahı seçtikleri; Karaman Valisi Ali Paşa aracılığıyla Dersaadet'te yapılması kararlaştırılan musalaha için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'nin İstanbul'a sefîr; Mirza Ebülkâsım ile Müderris Molla Ali'nin de ona refakatçi tayin edildikleri beyanlarıyla İranlı hacılar için Caferiye Mezhebi'ne Mescid-i Harâm'da rükn tahsisi, iki devletin saltanat makamlarında karşılıklı elçi bulundurmaları ve Osmanlı beldelerinde kendi rızalarıyla evlenen İranlı esirlerin serbest bırakılmaları hususlarında Nadir Şah'tan Sultan I.Mahmud'un sadrazamına Farsça mektup

نامه ایی که از سوی نادرشاه به صدراعظم سلطان محمود اول به زبان فارسی ارسال شده و مشتمل است بر: احکام جنگ و اختلاف که در بین فرقه های مسلمان جاری

است از جاه طلبی شخص شاه اسماعیل صفوی نشات گرفته، برای رسیدن به اقبال شخصی خود به این امر توسل جست؛ در حال حاضر برای پایان دادن به این جنگ، اجتماع هیاتی از نمایندگان برجسته مردم ایران و اشراف در دشت مغان و انتخاب وی به عنوان شاه ایل ترکمن؛ بستن قرارداد مصالحه در درسعادت به وساطت والی قرامان علی پاشا، تعیین عبدالباقی خان زنگنه به عنوان سفیر در استانبول، با اعلام همراه کردن میرزا ابوالقاسم و ملا علی مدرس، انتظار اختصاص رکن برای حاجیان جعفری مذهب ایران به عنوان مذهب پنجم در مسجد الحرام؛ حضور متقابل دو سفیر از مقام‌های سلطنتی در دو دولت؛ خواستار آزادی اسرای ایرانی که در بلاد عثمانی با رضایت خود ازدواج کرده‌اند

[Farsça]

Nadir Şâh tarafından devletlü inayetli Sadrıazam hazretlerine gelen
Farisî mektubdur.

Bismillahirrahmanirrahim

Haşmet ve ikbal sığınağı yüce vezir cenapları, ululuk ve azamet sahibi, cesaret ve yiğitlik timsali, makamı yüce olan, veziriazamların dayanağı ve yüksek rütbeli âmirlerin direği; parlak fikirleriyle işleri yoluna koyan, kıvrak zekasıyla cumhurun mühim işlerinin kefili, Hakanlığın Devlet-i Aliyyesi kendine emanet edilen, sultanın göz alıcı saltanat mutemedi, sâfî tedbir sahibi vezir, mülkü süsleyen isabetli müşir, âlemin nizamı muhterem Sadrazam! Allah'ın şanını yücelttiği ve zat-ı hidivânenin mükrimâne ta'zîmâtıyla ve muazzez zat-ı hüsrevanenin uçsuz bucaksız tekrîmatıyla ikbalini şahlandırdığı, ıtır kokulu unutulmaz incilerin hepsine mazhar olan ve eşsiz haşmetinin katlanarak devletinin de ziyadesiyle zatına bağışlandığı, "bu senindir" denildiği Veziriazam! Bunları ifade ettikten sonra Rûm ve İran'ın Müslümanları arasında bir süreden beri hüküm süren kavga ve cidalin kaynağının ne olduğu, memlekette fikir sahibi olan herkeslere ayan beyan ortada ve sebebinin de ne olduğu bellidir. Âfâkî arzularının güdümüyle eşzamanlı olarak zuhur eden ve kendi istikrarını, bozguncu garazlarıyla bu kabil fitne-fesadın filizlenmesinde görmüş olan Safevî Şâh İsmail, bugüne değin aynı öndere, aynı kitaba inanıp aynı kıbleye yönelmişlikleriyle hatırlana gelen aynı Peygamber'in ümmeti cümle Müslüman halklar arasında katl ve inadın çıkmasını, şahsî ikbalinin gerçekleşmesi uğrunda bir fırsat saymıştı. İşte şimdi, bölük pörçük milletin bir araya getirilmesi ve İranlıların mirası olan din-i mübînin revaç bulmasının tam zamanı olduğu düşüncesiyle aynı zamanda Müslümanlar arasındaki ceng ü cidalin def'i mülahazasıyla yüksek seviyeli beylerin, faziletli ulemanın, ayan ve eşrafın, eyalet ve aşiret beylerinin tamamı mübarek Ramazan ayının ortalarında Zat-ı Akdes-i İlâhînin te'yidi ve Zat-ı Risalet-penâhînin/Peygamberînin bâtınî vechesinden

neşet eden şüphe ve ihtilaf saikıyla hak mezhepten yüz çevirişleri ortadan kaldırmak maksadıyla Mogan Kışlağı'nda biraraya gelmişler, Safevî sülalesinin bozguncu garazlarından ve seçilmiş Peygamber ile onun saygın ashabının ve temiz imamların sözlerine muhalefetten kaynaklanan bu bâtıl ve faydasız amelleri terkle İran halkının tamamı bu hüccet ve bürhanları tanımış ve hepsi biat etmiş olmakla ancak korkulan o ki, Safevî sülalesine tebaiyetle bizim nâiblerimizi Türkmen ilinin şahı ve serveri tayin etmek suretiyle hadd ü hesaba gelmez inadlar ve yeni yeni fesatlar zuhura getirilmesin. Bu sebeple şerefli Devlet-i Aliyye-i Osmaniye tarafından mükâleme ve musalahaya memur edilen makamı yüce mekremetli vezir, hakanın yüce devletinin tanzimine memur muhterem müşir, Saltanat-ı Seniyye'nin kendisiyle kaim olduğu Karaman Valisi Ali Paşa, sonu hayırla neticelenecek bu emeli tamamlamak ve müzakere edilecek hususları aşamalarıyla birlikte Osmanlı Devleti yetkililerine aktarmak bâbında işaret olunan müşir ile görüşme hususundaki istekliliğini ihsas etti. Bu yüzden mutluluk verici haberleri yüce Saltanat makamına ulaştırmasını teklif ettik. Sözü edilen mekremetli vezir bu konuda yetkisi olmadığını belirterek ancak söz konusu meseleyi Osmanlı Devleti'ne iletmek için süre istedi. Bu hayırlı işin neticeye kavuşması halinde Devlet-i Aliyye zaviyesinden dünyevî ve uhrevî büyük faydaları görüleceğine, adı geçen de kanaat getirdi. Böylelikle Kirmanşahlar Ülkesi Hâkimi bulunan haşmet, şevket, azamet ve celâl sahibi Abdülbaki Han-ı Zengene'yi naiblerimizin mutemedi sıfatıyla ve elçilik vazifesiyle Osmanlı Devleti'ne Âsitâne sefiri tayin ettik. Refakatine de makamı yüce seyyidler sülalesinden, nakîblerin ileri gelenlerinden ve memleketler sadrı Mirza Ebu'l-Kâsım; ulema ve fudalanın reisi, Horasan müderrisi, nâiblerimizin imamı, seyyidlerin ve fâzilet erbabının dayanağı, İran ulemasının ve asalet sahibi değerli kimselerin zübdesi konumundaki allâme ve fehhâme Molla Ali'yi ona refakatle görevlendirdik. Bu şekilde din-i mübînin istihkamı ve Hoy'daki bölük pörçük milletin istikrarı, geçen zaman ve çağların ardından usul, erkân ve kanunlar muvacehesinde zamanın zeval buluşuna değin bir kesintiye veya kopukluğa uğramayacak. Bahsi geçen makamı yüce sefire, Sultan'ın iktidar mahalline gitmek üzere refakat ve yol arkadaşlığı etmesini istedik. İnşaallah sabahleyin herhangi bir aksiliğe uğramaksızın bu mutluluğu hayata geçirmenin sevincini yaşarız. Ve bu büyük işin yeniden vücuda gelmesi, bizim temsilcilerimizin eşsiz gayret ve ihtimamlarıyla yapacakları öncülükle mümkün olacaktır. Yüce Devlet-i Aliyye'nin hayır-hâh musalaha erbabının da bu gidişattan razı olmaları, Caferiye Mezhebi'ni Mescid-i Haram'da bulunan dört mezhebin beşincisi olarak kabul edip ehl-i İslam'dan diğer Müslümanlara olduğu gibi her sene İran ümerasından birini Beytullah-i Haram'da hac erkânından biri sıfatıyla hac emiri tayin etmek suretiyle İranlı hacıların Beytullah'ı tavaf etmelerini sağlayıp Hazret-i Peygamber'in [salât ve selam üzerine olsun] nurlu merkadi ile Raşid Halîfeler'i [Allah onların hepsinden razı olsun] ziyaret etme şerefiyle şereflendirmeleri lâzım gelir. İran saltanat makamında, Osmanlı Devleti eşik erkânından bir mutemed ile karşılıklılık esası çerçevesinde İranlı bir mutemedin Rûm'da yüce Halifelik Makamı'nda ikame olunması, aramızdaki ittihad ve görüş birliğinin tesisiyle dünya ve dünyalılar nazarında bunun tezahürünü sağlayacaktır. Geniş Rûm beldelerinde kendi rızalarıyla evlenen İranlı esirlerden hiçbiri oralarda kalmaya razı değiller. Peygamber'in mukaddes şeriatına göre, onlara kölelik yaptırmak haramdır. Sâdır olacak bir fermanla her nerede bulunuyorlarsa

serbest bırakılsınlar. Bu tarafta olup vatanından uzakta bulunan kimselere de aynı şekilde muamele olunacak. Sair mertebelerle diğer bazı hususlar da inşaallah, gönderilen memur ile şifâhî olarak tafsil olunup hatırlatılacak. Sözü edilen bu memurların din ve milletin tervicini sağlayacak binayı yükseltebilmeleri, elbette ki iki tarafın hayır-hâhlıkla üzerine düşeni yapmalarına bağlı ve bu büyük işin sevabını devşirmede kendisini paydaş kılacak. Vezirlik günleriniz, haşmet, devlet ve yüceliğiniz devam üzere olsun!

3

İran Şâhı seçilen Nâdir Şâh'ın, Osmanlı Devleti ile musâlaha yapmak için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'yi elçi göndermesi

فرستادن عبدالباقی زنگنه از سوی شاه منتخب ایران نادر شاه برای انجام مصالحه با دولت عثمانی

Osmanlı ve İran halkları arasında bir süredir devam edegelen kavga ve ihtilafın, Şah İsmail'in fitnesinin eseri olduğu, Safevî Sülalesi'ne uymaktan vazgeçilerek Sünnet-i Seniyye'ye tâbi olunduğu; bu ayrılıklara son vermek üzere İran eşrafından ve halktan temsil kabiliyeti yüksek kimselerden oluşan bir hey'etin Mogan Kışlağı'nda toplanarak kendisini Türkmen İli'nin şahı seçtikleri; Karaman Valisi Ali Paşa aracılığıyla Dersaadet'te akdi kararlaştırılan musâlaha için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'nin İstanbul'a sefir tayin edildiği, Mirzâ Ebülkâsım ile Müderris Molla Ali'nin de ona refakatçi tayin edildikleri beyanlarıyla İranlı hacılar için Caferiye Mezhebi'ne Mescid-i Harâm'da rükn tahsisi, iki devletin saltanat makamlarında karşılıklı elçi bulundurmaları ve Osmanlı beldelerinde olup kendi rızalarıyla evlenen İranlı esirlerin serbest bırakılmaları hususlarında Nadir Şah'tan Osmanlı şeyhülislamına Farsça mektup

نامه ایی به زبان فارسی از سوی نادرشاه به شیخ الاسلام عثمانی در خصوص: جنگ و اختلافی که بین مردم عثمانی و ایران از مدتی پیش به این سو ادامه داشته؛ در اثر فتنه شاه اسماعیل بوده، در حال حاضر مردم ایران از پیروی از سلسله صفوی دست کشیده و تماما تابع سنت سنیّه شده؛ اجتماع هیاتی متشکل از نمایندگان برجسته مردم ایران و اشراف در دشت مغان برای پایان دادن به این جدایی و انتخاب نادرشاه به عنوان شاه ایل ترکمن؛ تعیین عبدالباقی خان زنگنه به عنوان سفیر در استانبول به میانجیگری والی قرامان علی پاشا برای ایجاد عقد قرارداد مصالحه در درسعادت و همچنین تعیین میرزا ابوالقاسم و ملا علی مدررس برای همراهی وی؛ اختصاص رکن مذهب جعفری در

مسجدالحرام برای حجاج ایران، حضور متقابل سفیر از مقام‌های سلطنتی دو دولت
و آزاد کردن اسرایی که در بلاد عثمانی بوده و با رضایت خود ازدواج کرده اند

[Farsça]

Nadir Şâh'dan saadetli semahatli Şeyhülislam Efendi hazretlerine gelen mektubun suretidir.

Hüve'llâhu sübhânehû

Bismillahirrahmanirrahim

Şeriat ve dini öğrenmede kendine sığınılan, aklı ve nakli cemʿ eden aslî konularla teferruata dair hususlarda feyiz ve fazilet destâhı, ince anlamları ortaya koyan, zorlukları halleden ve güç meseleleri yorumlayan, mütebahhir ulemanın en olgunu, devranın şekerle beslenmiş müctehid ve fakihlerinin en faziletlisi, alimlerin en bilgini ve faziletlilerin en faziletlisi olan zamanın müftüsü; fazilet, şeriat, din öğretme ve feyz dağıtma güneşi; İslam dininin ve Müslümanların şeyhi olan fazilet-meâb cenapları! Kıyamet Günü'ne değin dini öğretme ve feyiz dağıtma ameliniz zeval bulmasın! Zat-ı hidivânenin türlü türlü taʿzîmâtıyla ve Zat-ı hüsrevanenin uçsuz bucaksız tekrîmâtıyla izzet ve ihtirama boğulasın! Ondan sonra şeriata ilişkin görüşümüzü belirtmeye gelince, Şâh İsmail'in hurûcundan ve ortaya koyduğu bidʿatlardan önce Rûm ve İran ahalieri arasında din-i mübîn konusunda bir süreden beri devam etmekte olan kavga ve ihtilafa dair bir eserin dahi bulunmadığı herkeslere zahir ve ayandır. Ümmetin tamamı bir Peygamberin ümmeti, bir tek kitaba inanmakta ve bir tek kıbleye yönelmişler; aralarında dostluk ilişkileri bulunup birbirlerine gelip gitmekteydiler. Onun icadları yüzünden İslam mezheb anlayışı çerçevesinde inananlar arasında Hoy'da fitne tohumu ekilerek o zamandan günümüze kadar kan döküp, insanları esir etmeyi Tanrı'ya yapılan ibadetin en büyüğü bilmişler, bu şekilde din-i mübîne karşı şekavetlerini ortaya koyan küffâr ve muhalifler, emn ü emân beşiğinde rahat ve huzur içinde uyumakta olanları, bütün Müslümanları belânın pençesine esir düşürmüş, bugün gelinen noktada ise, Allah'ın hükmü cümle İran halkı üzerine hâkim olarak seyyidlerin önde gelenleri, büyük alimler, eyalet ve oymak beyleri, Türk, Tacik, izzet sahibi kimselerle ayanı bir araya getirmek suretiyle Hz. Peygamber'e -ki, salât ü selam üzerine olsun- muhalif olmaktan ve nefsâni garazlardan kaynaklanan bu asılsız sözlere dayanan şüphe ve ihtilafın utancı dürüst milletin alnından silinerek hepsinin hâl ve hatırları gözetildi. Onların hepsi, aralarında bulunan gayr-ı sünnî gidişata kapılmış, gidiyorlarken pişmanlık duyarak Hazret-i Peygamber'in sünnet-i seniyyesi ve Mustafavî tarikat üzere yüzlerini döndürerek ona tâbi oldular. Bu mülahazayla o hata ve noksanlık semtinden hayr iklîmine yelken açarak korundular. Bu yolda herhangi bir farklılık ve değişiklik zuhura gelmesi beklenmemektedir. Onlar, Safevî sülalesine biat etmekten vazgeçtiler. Bizi de Türkmen ilinin mirasçısı konumunda şâh ve komutan seçtiler. Devlet-i Aliyye-i Osmaniye ve Hakan'ın Saltanat-ı

Seniyyesince yapılacak olan musalaha için müzakere memuru seçilen makamı yüce, mekremetli vezir ve muhterem müşir Karaman Valisi Ali Paşa ile hayırla neticelenmesi umulan görüşme tamamlanmış olup sözü edilen yüce makam sahibi, gelinen noktayı Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'ye iletmesi gerektiği yolunda görüşlerini izhar ettiler. Bu sebeple bu güzel haberleri Sultan hazretlerine iletmesi için makamı yüce vezire teklifte bulunduk. Ancak yüce vezir her defasında buna yetkisi olmadığını beyanla şerefli hakanlık katına iletmek üzere beklenilmesini istedi. Ancak bu hayırlı işin sonunda iki devlet-i aliyye için dünyevî ve uhrevî büyük faydaları netice vermesi beklentisiyle mezkuru dönmeye razı ederek Kirmanşahlar Ülkesi Hâkimi bulunan haşmet, şevket, azamet ve celâl sahibi Abdülbaki Han-ı Zengene'yi naiblerimizin mutemedi sıfatıyla ve elçilik vazifesiyle Osmanlı Devleti'ne Âsitâne sefiri tayin ettik. Refakatine de makamı yüce seyyidler sülalesinden, nakîblerin ileri gelenlerinden ve memleketler sadrı Mirza Ebu'l-Kâsım; ulema ve fudalanın reisi, Horasan müderrisi, nâiblerimizin imamı, seyyidlerin ve fâzilet erbabının dayanağı, İran ulemasının ve asalet sahibi değerli kimselerin zübdesi konumundaki allâme ve fehhâme Molla Ali Ekber'i ona refakatle görevlendirdik. Bu şekilde din-i mübînin istihkamı ve Hoy'daki bölük pörçük milletin istikrarı, geçen zaman ve çağların ardından usul, erkân ve kanunlar muvacehesinde zamanın zeval buluşuna değin bir kesintiye veya kopukluğa uğramayacak. Bahsi geçen makamı yüce sefire, Sultan'ın iktidar mahalline gitmek üzere refakat ve yol arkadaşlığı etmesini istedik. İnşaallah sabahleyin herhangi bir aksiliğe uğramaksızın bu mutluluğu hayata geçirmenin sevincini yaşarız. Ve bu büyük işin yeniden vücuda gelmesi, bizim temsilcilerimizin eşsiz gayret ve ihtimamlarıyla yapacağı öncülükle mümkün olacaktır. Yüce Devlet-i Aliyye'nin hayır-hâh musalaha erbabının da bu gidişattan razı olmaları, Caferiye Mezhebi'ni Mescid-i Haram'da bulunan dört mezhebin beşincisi olarak kabul edip ehl-i İslam'dan diğer Müslümanlara olduğu gibi her sene İran ümerasından birini Beytullah-i Haram'da hac erkânından biri sıfatıyla hac emiri tayin etmek suretiyle İranlı hacıların Beytullah'ı tavaf etmelerini sağlayıp Hazret-i Peygamber'in [salât ve selam üzerine olsun] nurlu merkadi ile Raşid Halîfeler'i [Allah onların hepsinden razı olsun] ziyaret etme şerefiyle şereflendirmeleri lâzım gelir. İran saltanat makamında, Osmanlı Devleti eşik erkânından bir mutemed ile karşılıklılık esası çerçevesinde İranlı bir mutemedin de Rûm'da yüce Halifelik Makamı'nda ikame olunması, aramızdaki ittihad ve görüş birliğinin tesisiyle dünya ve dünyalılar nazarında tezahürünü sağlayacaktır. Geniş Rûm beldelerinde kendi rızalarıyla evlenen İranlı esirlerden hiçbiri oralarda kalmaya razı değiller. Peygamber'in mukaddes şeriatına göre, onlara kölelik yaptırmak haramdır Sâdır olacak bir fermanla her nerede bulunuyorlarsa serbest bırakılsınlar. Bu tarafta olup vatanından uzakta bulunan kimselere de aynı şekilde muamele olunacak. Sair mertebelerle diğer bazı hususlar da inşaallah, gönderilen memur ile şifâhî olarak tafsil olunup hatırlatılacak. Sözü edilen bu memurların din ve milletin tervicini sağlayacak binayı yükseltebilmeleri elbette ki iki tarafın hayır-hâhlıkla üzerine düşeni yapmalarına bağlı ve bu büyük işin sevabını devşirmede kendisini paydaş kılacak. Fazilet günleriniz, din öğretme ve feyz dağıtma filiniz kalıcı ve devamlı olsun!

4

Osmanlı Devleti ile İran arasında musâlaha akdi

عقد قرارداد مصالحه فیمابین دولت عثمانی و ایران

İran Şahı Nadir Bahadır Şah'ın elçisi Kirmanşâh Beylerbeyi Abdülbaki Hân-ı Zengene ve İran vezirlerinden Mirza Ebülkâsım ve Molla Ali Ekber ile Vezir Mehmed Paşa ve Şeyhülislâm es-Seyyid Mustafa Efendi arasında yapılan görüşmeler gereğince:

1-İranlıların Şam üzerinden hacca gitmeleri lazım gelip ümera ve hanedandan olmamak kaydıyla İran tarafından kendilerine saygın bir hac emini tayin edileceği; Osmanlı tarafınca, Bağdat'tan Şam'a kadar yol üzerinde bulunan vali ve hâkimlere hacıların yol emniyeti için gerekli emirlerin yazılacağı;

2-İki tarafın yapmış oldukları ittifak ilan edildikten sonra hacıların işlemlerini takip etmek, gereklerini yerine getirmek üzere tayin edilen Osmanlı hac kethüdasının Isfahan'da; İran hac kethüdasının da İstanbul'da ikamet eyleyeceği ve her üç senede bir değiştirileceği;

3-İstanbul'da bulanan İranlı esirlerin alım-satımının engelleneceği ve esirlerden isteyenlerin memleketlerine dönmeleri için gerekli kolaylığın gösterileceği, İran'da bulunan Türk esirlerinin de salıverileceği; [Zeyl:] Önceki sultanlar zamanında yapılan antlaşmalardaki sınırlara bağlı kalınacağı; iki taraf arasındaki yazışmalarda makam denkliği gözetileceği; İranlıların, önceden olduğu gibi Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat mezhebini gözetecekleri; hac, ticaret ve ziyaret amacıyla İran'a gelip giden Müslümanlara hoşgörü ile bakılacağı, kıyafetleri dolayısıyla rahatsız edilmeyecekleri; iki devlet tüccarının ticaret amacıyla getirip götürdükleri emtiadan kanunla belirlenen gümrük vergisinden fazla bir şey talep edilmeyeceği maddelerini havi Sultan I.Mahmud tarafından Vezir Mustafa Paşa eliyle Nadir Şah'a gönderilen ahitname sureti

بر اساس ملاقات هایی که بین عبدالباقی خان زنگنه بیگلربیگی کرمانشاه سفیر نادرشاه بهادر شاه ایران و از وزرای ایران میرزا ابوالقاسم و ملا علی‌اکبر و محمد پاشا و شیخ الاسلام سید مصطفی افندی صورت گرفته: صورت نهایی ماده های عهدنامه ایی که از طرف سلطان محمود اول به دست وزیر مصطفی پاشا به نادرشاه ارسال شده است

1-تاکید بر مسیر حرکت ایرانیان به حج از سوی شام، تعیین یک امین الحاج محترم از طرف ایرانیان با تاکید بر اینکه از خاندان امرا نباشد؛ صدور دستورهای لازم برای

امنیت حاجیان از طرف عثمانی به والیان و حاکمانی که در مسیر راه از بغداد تا شام هستند؛

2- تعقیب فعالیت های حاجیان بعد از اعلام اتفاق دو طرف، تعیین کدخدای حج عثمانی در اصفهان برای انجام کارهای ضروری؛ اقامت کدخدای حج ایرانی در استانبول و تغییر این مقام در هر سه سال؛

3- جلوگیری از خرید و فروش اُسرای ایرانی که در استانبول هستند و سهولت در انجام کارهای هر یک از اُسرایی که خواهان بازگشت به کشور خودشان هستند، آزادی اُسرای ترکی که در ایران هستند؛ [ذیل:] باقی ماندن سرحدات بر اساس عهدنامه های بسته شده توسط سلاطین پیشین؛ لحاظ برابری مقامهای دو طرف در مکاتبات بین طرفین؛ در نظر گرفتن اهل سنت و جماعت ایرانیان مانند قبل؛ نگاه خوشبینانه به مسلمانانی که به قصد حج، تجارت و زیارت در رفت و آمد به ایران هستند، عدم آزار و اذیت آنان به دلیل لباسشان؛ عدم درخواست مالیاتی بیش از مالیات قانونی گمرک از کالاهایی که تجار فیمابین دو دولت با هدف تجارت وارد و صادر می کنند

(7 Ekim/4 Kasım 1736)

Vezîr-i mükerrem Mustafa Paşa hazretleriyle gidecek ahid-nâme-i hümâyûn sûretidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Tebâreke'llezî bi-yedihi'l-mülk ve hüve alâ külli şey'in kadîr[3]

Ser-tâc-ı kitâbe-i tâk-âsmân dîbâc-ı sahâif-i zemîn ü zemân olan hamd ü sipâs-ı bî-kıyâs ve şükr ü sitâyiş-i mûcibü'l-istînâs ol mâlikü'l-mülk-i ale't-tahkîk cenâbının sâha-i vehb ü tevfîkine şâyân ü hakîkatdir ki "*tu'ti'l-mülke men teşâ*"[4] kârgâhında mensûc kabâ-yı zer-târ-ı izz ü iktidârı ale'l-edvâr birer sâhib-i hûşun dûş-ı liyâkat u libâkatine vaz' u iksâ' ile "*bi-yedihi'l-hayr*"[5] nüktesin zamâir-i ehl-i besâ'ire iş'âr ve dîvân-hâne-i "*inne'l-arza li'llâhi yûrisuhâ men yeşâ*"da[6] debîr-i hikmet-semîr ve "*ce'alnâ leküm [aleyhim] sultânen mübînâ*"[7] kalem-i inâyet-rakamı ile mestûr ve tuğrâ-yı garrâ-yı "*tu'izzu men teşâ*"[8] ile mahbûr menşûr-ı nazmi'l-umûru erbâb-ı şu'ûrdan ki gâh birer mesbûku'l-inâyenin dest-i nasafet-peyvestine i'tâ ile ve "*terzuku men teşâ'u bi-gayri hisâb*"[9] dakîkasın ukûl-i üli'l-ebsâra îmâ vü iş'âr idüp "*hüve'llezî ce'aleküm halâife fi'l-arz*"[10] mücmelin "*ve refa'nâ ba'zaküm fevka ba'z*"[11]

[3] "Mutlak hükümranlık elinde olan Allah, yüceler yücesidir ve O'nun her şeye gücü yeter." Mülk Sûresi: 67/1.

[4] "...Mülkü dilediğine verirsin... (de)", Âl-i İmrân Sûresi: 3/26.

[5] "Hayır eli ile" İbn Mâce, Sünen, Ebvâbü't-Ticârât, 40.

[6] "...Şüphesiz ki yeryüzü Allah'ındır. Kullarından dilediğini ona vâris kılar..." A'râf Sûresi: 7/128.

[7] "...İşte onlar üzerine sizin için apaçık yetki verdik." Nisâ Sûresi: 4/91.

[8] "...Dilediğini yüceltirsin... (de)", Âl-i İmrân Sûresi: 3/26.

[9] "...Dilediğine de sayısız rızık verirsin. (de)", Âl-i İmrân Sûresi: 3/27.

[10] "Sizi yeryüzünde halifeler yapan O'dur..." Fâtır Sûresi: 35/39.

[11] "...Kimini ötekine üstün kıldık..." Zuhruf Sûresi: 43/32.

muhkemi ile ânen fe-ân erbâb-ı îkâna tafsîl ve "*faddala'llâhu'l-mücâhidîne ale'l-kâ'idîn*"[12] mûcebince mücâhidîn-i dîn olan selâtîn-i adl-âyini tebcîl ü tafdîl eylemişdir. Ve nesâim-i salavât-ı zâkiyyât-ı anberiyye revâyih-i teslîmât-ı nâmiyyât-ı abheriyye gâris-i usûl-i dîn hâris-i fürû'-ı yakîn olan şehsüvâr-ı meydân-ı levlâk-ı yeke tâz-pehnây-ı "*ve erselnâke*"[13] Muhammedü'z-zât ve'l-etvâr, Ahmedü's-sıfât ve'l-âsâr, Mahmudü'l-fi'âl ve'l-ahbâr resûl-i Hudâ imâm-ı enbiyâ Muhammedü'l-Mustafa *aleyhi mine's-salavâti ve't-teslîmâti a'lâhâ* hazretlerinin bârgâh-ı vâlâlarına sezâ ve ahrâdır ki "*El-mü'minu li'l-mü'mini ke'l-bünyânin yeşüddü ba'duhû ba'zâ*"[14] hadîs-i behcet-tahdîsi ile ilti'âm-ı şeml-i İslâm'a tahsis ve "*aleyküm bi'l-cemâ'âti fe-inne'l-kâsiyyete ye'külü bihâ'z-zi'b*"[15] eser-i hikmet-muhbiri ile ittifâk-ârâ-yı zevi'n-nihâye tahrîz u tergîb kılmışdır. Ve letâif-i dürûd ve selâm-ı şerâif-i tahiyyât-ı miskiyyetü'l-hıtâm âl ü ashâb-ı izâm ve evlâd-ı encâb-ı kirâmîlerine müthaf ve mühdâdır ki "*Bi-eyyihim ıktedeytüm ihdeytüm*"[16] mazmûnu üzere her biri râh-nümâ-yı dîn-i kavîm ve pîşvâ-yı şer'-i müstakîmdir, "*tahiyyet bâd pîş-ez-sad-hezârân / zi-mâ ber-Mustafa vü âl ü yârân*" "*husûsan çâr-yâr-ı pâk-gevher / Ebûbekr u Ömer u Osman u Haydar*" *rıdvânu'llâhi te'âlâ aleyhim ecmaîn.*[17]

Ammâ ba'd hilâfetu'llahi'l-kübrâ ve hüccetü'l-Hakki alâ kâffeti'l-verâ olan Devlet-i Aliyye-i rûz-efzûn ve saltanat-ı behiyye-i mevhibet-makrûnumuz hîn-i zuhûrundan bu ân-ı revnak-nüşûra gelince "*mâ ene aleyhi ve ashâbî*"[18] cevâbı üzere şerîat-i hakka-i nebeviyye ve sünnet-i seniyye-i Mustafaviyye şe'â'irin icrâ zımnında izhâr-ı dîn ve te'mîr-i hulefâ-i râşidînden maksûd ve meram olan "*ta'zîmü li-emri'llâhi ve şefekatü alâ halki'llah*"[19] levâzımın kânûn-ı İslâm üzere tenfîz ve îfâ ederek ikâmet-i farîza-i cihâd ve gazâ ile erbâb-ı küfr ü dalâl semm-i senâbek-i huyûl-i mücâhidînde pâ-mâl ve ehl-i salâh u felâh [ve] fevz ü necâhda mukaddi'l-âmâl kılınıp bu uslûb üzere vehb-i ilâhî ve inâyet-i Rabbiyye-i *kemâ-hiye* ile hizmet-i celîle-i Harameyn ve hükûmet-i cemîle-i kıbleteyn hanedân-ı şâmihu'l-erkân ve dûdmân-ı râsihü'l-bünyânımıza tefvîz u ihsân olunmağla sâlisü'l-kurûn belki hulefâ-i râşidûndan sonra âbâ-i fihâm ve ecdâd u a'mâm-ı izâmımız ve cenâb-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûnumuz bi'l-münâvebeti'ş-şer'iyyeti'l-mer'iyye "*innâ ce'alnâke halîfeten fi'l-arz*"[20] masdûkası mûcebince irsen ve istihkâkan "*emîru'l-mü'minîne fi'l-arzeyn*" teşrîfine ehakk ve fi'l-hakîka üli'l-emr ıtlâkı nüvvâb-ı kâm-yâbımıza vasf-ı elyak olduğuna binâen şark ve garb ve cenûb ve şimâlde vâki' mülûk-ı İslâm ve hükkâm-i enâmdan "*yâ eyyühe'llezîne âmenû kûnû ensâra'llâhi*"[21] nass-ı sarîhini ve "*kûnû ibâda'llâhi yeden vâhideten*

---

12 "...Mücâhidleri oturanlara üstün kılmıştır..." Nisa Sûresi: 4/95.

13 "...Seni gönderdik..." Nisa Sûresi: 4/80.

14 "Müminin mümine karşı durumu, bir parçası diğer parçasını sımsıkı tutan binalar gibidir." Buharî, Sahîh, Kitâbü's-Salâ.

15 عليكم بالجماعة فان قاصية ياكل بها الذئب "Birarada bulunmadıkları takdirde hangi tarafta bulunsalar onları kurt kapar."

16 "Hangisine uyarsanız hidayet bulursunuz." Eş-Şerî'atü, el-Âcurriyyü el-Bağdâdî, Babü Zikri Fazl-ı Cemî'i's-Sahâbe.

17 "Selam olsun! Bizden önceki yüz binlere, Hz. Muhammed (as)'a, onun aile ve ashâbına, özellikle cevheri temiz olan dört dostuna, Ebubekir, Ömer, Osman ve Haydar'a ki, Allah Te'âlâ onların cümlesinden razı olsun" mealinde Farsça ve Arapça duâ cümlesi.

18 "Ben ve ashâbım (cehennemlik) değildir." Tirmizî, Sünen, Ebvâbü'l-İman.

19 "Allah'ın emrine saygı ve yarattıklarına şefkat" anlamında Arapça ibâre.

20 "...Biz seni yeryüzüne halife yaptık..." Sâd Sûresi: 38/26.

21 "Ey iman edenler! Allah'ın yardımcıları olun..." Saff Sûresi: 61/14.

alâ men nâvâküm"[22] eser-i sahîhini fehm ü izʻân iden erbâb-ı şân u îkân-ı Devlet-i Aliyyemiz ile musâfât ve muvâlâtda râsih-dem ve belki Saltanat-ı Seniyyemize iltihâk ve intisâbda sâbit-kadem olmağı bâʻis-i sebat-ı devlet ve sebeb-i necât-ı âhiret bilip, bu bâbda kâid-i tevfîk ile ser-menzil-i tahkîka irenler "*Beldetün tayyibetün ve Rabbün gafûr*"[23] maʻmûresinde müsterîh ve mesrûr olageldikleri rûşen ü hüveydâ ve ale't-tahkîk selâtîn-i adl-âyîn-i müslimîn bu vech üzere müttefiku'l-ârâ olarak revnak-ı dîn-i mübîn teksîr ü tevfîr ve kefere ve müşrikîn tenkîl ü tedmîr kılınmak muktezâ-yı şerîat-ı garrâ ve mübtegâ-yı resûl-i Hudâ olmağla mukaddemâ İran caniblerinde hudûs idüp teştiyet-i ârâ-yı müslimîne illet-i sarîha olan bidaʻ-ı kabîhanın izâle ve izâhası ile hedef-i sihâm-i âlâm olan ehl-i İslâm'ın te'mîn ü irâhesi mazhar-ı mevâhib bir sâhib-i menâkıba musahhar u müyesser olmak matlûb u muntazar iken el-hâletü hâzihî "*innî câʻiluke li'n-nâsi imâmâ*"[24] işâretine mazhariyyet ile "*fa'hküm beyne'n-nâsi bi'l-adl*"[25] emr-i şerîfinin tenfîzine tahsis kılınan cânib-i hümâyûn-ı maʻdelet-makrûn ve taraf-ı akdes-i mevhibet-nümûnumuza hâlâ serîr-ârâ-yı kişver-sitân-ı İran tâc-ı ber-ser-i hükûmet-gâh-ı Kisrâ vü keyân olan âlî-hazret-i leâlî-nazret-i şehriyâr-ı kamer-tenvîr-i hidîv-i hurşîd-nazîr, dürre-i yektâ-yı efser-i nâmdârî, gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî, mü'essis-i mebânî-i câh u celâl, müşeyyid-i erkân-ı izz ü ikbâl, şâyân-ı tâc ü kemer ü gâh, mâye-i diyânet ü emânet ü intibâh, alem-efrâz-ı hıtta-i serverî, revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî, Ferîdun-taht-ı Cem-reviş, Hüsrev-i hümâyûn-baht-ı Dârâ-meniş, bahâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn, cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn avnen li'ş-şecâʻâti ve'l-menâʻâti ve'ş-şân, zahren li'l-besâleti ve'l-celâleti ve'l-unvân, câlis-i çâr-bâliş-i mesned-i Kisrâ vü Cem, fermân-fermâ-yı memâlik-i Acem, felek-câh el-Kaan Nâdir Bahâdır Şâh *etemma'llahu şânehû ve sânehû ammâ şânehu* cenâblarının kıbel-i akdes ü ecmel-i şâhî ve taraf-ı enfes ü eşref-i sipihr-intibâhîlerinden elçilik rüsûmu icrâsına nâmzed olan eyâlet ve besâlet-penâh, urûmet ve hükûmet-destgâh beylerbeyi-i Kirmânşâhân Abdülbâkî Han-ı Zengene *dâme unvânuhû* ve maʻan baʻs olunan fahru's-sâdât ve'l-efâhim sadr-ı memâlik-i İran Mirzâ Ebu'l-Kâsım ve kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn imâm-ı fazîlet-eser Molla Ali Ekber *dâmet ifâdetühümâ* sefâretleriyle der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı Sultânî ve bârgâh-ı inâyet-iştihâr-ı hakânîmize vârid olan nâme-i revnak-alâme-i nâmî ve kalemî-i hâviü'l-fihâme-i sâmîlerinin derûn-ı velâ-meşhûnunda vâkiʻ maʻânî-i mevhibet-mebânîsi maʻraz-ı mütâlaʻada cilve-ger kılındıkda cenâb-ı şehâmet-penâhîlerinin zât-ı übbehet-simât-ı şâhîleri fi'l-asl hasîb ü nesîb-i tâhiru'l-lisân ve'l-cenân il-i celîl-i Türkmân'dan safâ-yı niyyet ve nikâ-yı taviyyet ile sünnet-i seniyye-i Nebeviyye ve âsâr-ı behiyye-i Mustafaviyye mütâbaʻatına meftûr bir zât-ı nasafet-nüşûr olup ve il-i celîl-i müşârün-ileyhim akâid-i hakka-i seniyye üzere olmaları hasebiyle rü'esâ-yı felek-fersâlarına nevbet-i saltanat ve hükûmetlerinde umûmen İslâmiyân pür-emn ü emân iken şecere-i Safeviyye fürûʻundan mukaddemâ ser-zede-i iʻvicâc olan kimesne kendi ağrâz-ı nefsâniyyesinin icrâsına medâr olmak için baʻzı akvâl-i kâside-i merzûle ve ef'âl-i

---

[22] "Ey Allah'ın kulları size kastedenlere karşı bir tek el gibi olunuz!" anlamında kelâm-ı kibâr.

[23] "...İşte güzel bir memleket ve çok bağışlayan bir Rab!" Sebe Sûresi: 34/15.

[24] "...Ben seni inananlara önder yapacağım..." Bakara Sûresi: 2/124.

[25] "...O halde insanlar arasında adaletle hükmet..." Sâd Sûresi: 38/26; âyetin aslı "fa'hküm beyne'n-nâsi bi'l-hakk" şeklindedir.

fâside-i mehzûleyi beyne'l-müslimîn ilkâ vü tervîcine dikkat-i evfâ idüp bu keyfiyyet halefen an-selefin bâʿis-i şettât-ı ümmet olduğu ve bundan akdemce Mogan Kışlağı'nda tertîb olunan şûrâ-yı kübrâda hâlât-ı merkûme vücûh-ı aʿyân-ı İran'a ifhâm ü iʿlân olundukda cümlesi akâid-i bâtıla-i mezkûreden nükûl ve ke'l-evvel sünnet ve cemâʿat tarîkine sülûk ve duhûl idüp bu binâ-yı hayr-sıyâne-i ani'l-indirâs fîmâ-baʿd silsile-i Safeviyye'ye mütâbaʿatdan mücânebet ve zât-ı inâyet-âyât-ı şehriyârîlerinin irsen ve iktisâben meʾhûlü olan İran Şahlığı için taraf-ı yenbûʿu'ş-şeref-i dâverîlerine bi'l-ittifâk akd-i bîʿat ile nüvvâb-ı müstetâblarına muʿteddün-bihâ hüccet verdikleri ve husûsât-ı merkûme tamâmen memâlik-i İran'a işâât ve mukaddemâ beynlerinde muhdesen cârî olan rezâil-i akvâlden fîmâ-baʿd cümlenin menʿ ü tahzîrine dikkat olunduğu ve dîn-i mübîn ve ümmet-i Seyyidü'l-mürselîne masrûf böyle hidmet-i celîle mukâbili baʿzı merâtibin tekabbüli dahi cânib-i hümâyûn-ı hilâfet-makrûnumuzdan istisʿâd kılınıp tefâsîli düstûr-ı ekrem müşîr-i efhâm ilâ âhirih bi'l-fiʿl sadr-ı aʿzam ve vekîl-i mutlakım olan vezîrim Mehmed Paşa *edâma'llahu teʿâlâ iclâlehû ve zâʿafe bi't-teʾyîdi iktidârehû ve ikbâlehû* ile aʿlemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn, efdalü'l-fudalâʾi'l-müteverriʿîn ilâ âhirih bi'l-fiʿl Şeyhü'l-islâm ve müfti'l-enâm olan Mevlânâ es-Seyyid Mustafa *edâma'llahu teʿâlâ fezâilehû*ya tensîk olunan elûke-i şehâmet-meslûkelerine muhavvel kılındığı hâlât bi'l-cümle maʿlûm-ı dirâyet-mersûm-ı hüsrevâne ve mefhûm-ı inâyet-merkûm-ı pâdişâhânemiz kılınıp ve cenâb-ı niʿme'l-meʾâb-ı şâhî ve cânib-i eşref u eltâf-ı diyânet-penâhîleri muvâfık-ı merâzî-i hakk olan böyle emr-i azîme muvaffak oldukları bâʿis-i ârâyiş-i zemân ve sebeb-i sitâyiş-i devrân olup bu husûs-ı hayriyyet-mensûsun o sâhib-i imtiyâz tarafından zuhûr u bürûzu zamîr-i ilhâm-semîr-i hilâfet-medâr ve tabʿ-ı kerrûbî-mesîr-i saltanat-şiârımızı "*Ve elkaytü aleyke mehabbeten minnî*"[26] dâru'l-ünsüne imâle ile mevfûru's-sürûr ve mücellâ-yı efrâh-ı nâ-mahsûr eylemişdir.

İkâmet-i menâr-ı sünnet-i seniyye ve zikr-i bi'l-hayr ashâb-ı hayru'l-beriyye ve imâte-i âsâr-ı bidʿat-i rediyye zımnında teʾlif ve terfîh-i muvahhidîn ve tedmîr ü tahkîr-i kefere vü mülhidîn ile bast-ı bisât-ı nasafet ve neşr-i livâ-i maʿdelet o sâhib-i himmet-i Ferîdun-menkabetin nasbu'l-ayn-i sâfî- taviyyetleri olmakdan nâşî "*inne'l-arza yerisühâ min ibâdi's-sâlihûn*"[27] mazmûnu üzere kıbel-i mâlik-i mennândan tefvîz u ihsân buyurulan temşiyet-i mehâmm-ı mülk-i İran ve tâc u kemer ve dîhîm-i Kisrâ ve keyân-ı zât-ı mevâhib-âyât-ı inâyet-makrûnlarına mübarek ve meymûn olmak tehniyesi nâme-i hümâyûn ve müfâvaza-i mülâtafet-makrûnumuz ile kitâbeten ve taraf-ı şâhîlerine irsâl ve îfâd olunan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Mustafa Paşa *edâma'llahu teâlâ iclâlehû* ve aʿlemü'l-ulemâʾi'l-mütebahhirîn efdalü'l-fudalâʾi'l-müteverriʿîn bi'l-fiʿl emîn-i şerâʾif-i fetvâ olup Anadolu sadâretiyle mümtâz olan Mevlânâ Abdullah *edâma'llahu fezâilehû* ve akzâ kuzâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn sâbıkan emîn-i fetvâ olup dâru'n-nasr ve'l-meymene mahmiye-i Edirne mevleviyeti ile bâhiru'l-imtiyâz olan Mevlânâ Halil *dâmet fezâiluhû* vesâtatlarıyla şifâhen dahi îfâ ve icrâ kılınıp ve nüvvâb-ı müstetâb-ı sâmî-cenâbları bu kâr-ı hayriyyet-iştihâra muvaffakan ehvâʾ-i nâ-marziyye-i

[26] "(Ey Musa!) ...sana kendimden sevgi verdim..." Tâhâ Sûresi: 20/39.

[27] "...Yeryüzüne iyi kullarım vâris olacaktır (diye yazmıştık)." Enbiyâ Sûresi: 21/105. Ayetin aslı "inne'l-arza yerisühâ ibâdiye's-sâlihûn" şeklindedir.

mezkûrenin izâle ve izâhasına mübâşeret ve istihsâline dikkat eyledikleri eyyâmda seyf-i hısâm-ı tarafeynden der-niyâm olup ol vakit sulh u salâh eğerçi pezîrâ-yı hitâm olmuşdu ancak işbu devleteyn-i azîmeteyn beyninde zuhûru bâ'is-i hubûr olup tevâfuk ve te'ellüfün envâr ve âsârı âlem ve âlemiyâna işhâd olunmak için taraf-ı hümâyûnumuzdan tekabbülü istis'âd olunup tefâsîli sadr-ı a'zam ve şeyhu'l-İslâm-ı müşârün-ileyhimâya vârid-i kalemî-i sâmîlerine muhavvel kılınan mevâddın tensîk ve tanzîmi dahi matlûb ve mergûb-i hümâyûnumuz olmağla vüzerâ-yı izâm ve ulemâ-yı a'lâm ve hayr-hâhân-ı devlet-i hilâfet-makâmımızdan tertîb ve tehzîbine me'mûr olanlar ve taraf-ı kaanîlerinden vârid elçi ve ma'an ba's olunan müşâr ve mûmâ-ileyhim ile mecâlis-i müte'addidede musâfât ve muvâhât birle akd-i encümen-vifâk idip tarafeynin nizâm ve sâmânına elyak ve ahrâ olmak ve tezkâr-ı hasâfet-medâr-ı hidîvâneleri üzere nezd-i hazret-i peygamberîde su'âl teveccüh etmemek ve ilâ inkızâi'd-dühûr nakz ve naksdan ârî ve dûr kılınmak vechleri ile mîru'l-hâc ve üsârâ ve mu'temed ikâmeti husûslarına faysal verilip madde-i uhrânın mehâzîr ve ma'âzîr-i şer'iyye ve mülkiyesi elçi ve ma'iyyetinde olan müşâr ve mûmâ-ileyhime îrâd ve telkîn olunduğundan başka sadr-ı a'zam ve şeyhu'l-İslâm-ı müşârün-ileyhimâdan cânib-i feyz-câlib-i şâhânelerine firistâde kılınan ihlâs ve duâ-nâmelerde zikr ve tebyîn olunup ve der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı Sultânîmizden serîr-i ârâyi-i şâhîleri tehniyesi te'diyesi için bârgâh-ı übbehet-destgâh-ı hidîvânelerine îfâd olunan vezîr ve ve sadr-ı Anadolu ve mevlânâ-yı müşârün-ileyhim dahi yâd u tefhîm olunduğu vech üzere madde-i merkûme mülûk-ı izâm-ı selef *enâra'llahu berâhinehüm* zamanlarında cereyân eden veche kıyâsen matviyyü'l-eser kılınması firâset ve kiyâset-i şâhî ve der-büt-i dirâyet-i devlet-penâhîlerine muhavvel olan hâlet olmağla mevâdd-ı selâse-i mütemmimeden başka hudûd ve sınur ve sâir mevâdd-ı melzûmü'l-ittihâdın zikrini dahi hâvî izâfe vechi ile terkîm olunan tezyîlde madde-i ma'hûdeden maksûd olan keyfiyyet tahrîr ve işbu muvâhât ve musâfâtın bi-avni'llâhi'l-meliki'l-kadîr idâme ve takrîri ve bu vesîle-i asîle ile ümmet-i merhûme-i nebeviyye ve reâyâ ve zîr-destân-ı beriyyenin te'mîn ü terfîhleri için üç madde ve bir tezyîl üzerine tetmîm ve tensîk olunan ahid-nâme-i hümâyûnumuzdur ki zikr u beyân ve şerh ü ayân kılınır.

Madde-i ûlâ:

Hüccâc-ı İran Lahsa ve İmâm Ali tarîklerinden gitdikleri senelerde ümerâ-i İran'dan bir mu'teber kimesne emîru'l-hâc unvânıyla azîmet ve tarîkeyn-i mezkûreynden mahzûr mütehakkık ve müte'ayyin olup zarûrî Şam-ı şerîf tarîkinden gidilmek iktizâ eylediği sûretde hüccâc-ı merkûmînin üzerlerine ümerâ ve hânedândan olmamak şartıyla bir kimesne ta'yîn ve mîru'l-hâc lafzından gayri münâsib bir lafz ile telkîb oluna ve ol makûle hüccâc Bağdad'a ba'de'l-vusûl Bağdad'dan Şam-ı şerîf'e gelince yol üzerinde olan vülât ve hükkâm merkumları âminîn ve sâlimîn birbirlerine îsâl eylemeleri için ol senelerde mü'ekked ve müte'addid evâmir-i aliyye ısdâr ve irsâl oluna.

Madde-i sâniye:

İşbu iki devletin ittifâk ve ittihâdını cümleye işâât ve bundan başka maslahat-ı lâzımelerini rü'yet için üç senede bir tebdil olunmak üzere dergâh-ı mu'allâmız kapıcıbaşılarından

mîr-âlem rütbesiyle bir müteʻayyin kapıcıbaşı taʻyîn olunup Isfahan'da ikamet ve İran hüccâcının Şam tarîkinden azîmetleri senelerinde mûmâ-ileyhin kethüdâsı ve Lahsa ve İmâm Ali tarîklerinden gidildiği senelerde dahi bir müteʻayyin âdemîsi İran mîru'l-hâcı ile azîmeten gidip gele ve kezâlik İran muʻtemedlerinden dahi bir kimesne gelip Dâru's-saltanamızda ikâmet eyleye ve her taraf müsâfirlerinin kifâyet mikdârı masraflarını göreler.

Madde-i sâlise:

Acem üsârâsı fîmâ-baʻd beyʻ u şirâ olunmamak üzere Deraliyyemizde tenbîh ve sâir memâlik-i mahrûsemize evâmir-i aliyyemiz ile teʼkîd olunup bundan mâʻadâ üsârâ-yı merkûmînden kalem-rev-i hilâfetimizde ikâmetine rağbet etmeyüp gerek başlu başlarına ve gerek elçi hân-ı müşârün-ileyh maʻiyyeti ile ve gerek Âstâne'de ikâmet edecek muʻtemed maʻrifetiyle vatanlarına azîmet murâd idenlerin sebîlleri tahliye olunup ser-had muhâfızları ve vülât ve hükkâm taraflarından mümânaʻat olunmamak üzere dahi başka evâmir-i şerîfemiz ısdâr ve ricâl-i Devlet-i Aliyyemiz yedlerinde olanların dahi sebîlleri tahliye olunmak üzere fermân-ı hümâyûnumuz şeref-sudûr bulup ve bundan mâʻadâ dahi baʻzı nâ-münâsib mahallerde bulunmak ihtimâli olanlar mahalle imâmları ve taʻyîn olunan mübâşirler maʻrifetleriyle teftîş ve tefahhus olunup ahz ve kezâlik el-yevm beyʻ u şirâ maʻrazında olanlar dahi baʻde't-tefahhus ne tarîk ile olur ise olsun tahlîs ve defteriyle elçi hân-ı müşârün-ileyh tarafına teslîm oluna mâʻadâ evsât-ı nâs ve âhâd-ı ricâl yedlerinde kalanlar dahi tarafeynin muʻtemedleri Dâru's-saltanalarda ikâmetlerinden sonra tedrîc ve terâhî ile ceste ceste defteriyle İran muʻtemedine defʻ ü teslîm oluna el-yevm diyâr-ı İran'da bulunan üsârâ-yı Rûm'dan anda ikâmete rağbet etmeyenler kâinen men-kân tamâmen ıtlâk ve sebîlleri tahliye oluna.

Tezyîl:

Kadîmü'l-eyyâmdan beri mülûk-ı izâm ve havâkîn-i maʻdelet-kâm beynlerinde emr-i musâfât kemâl-i muvâlât üzere resîde-i nizâm ve istihkâm oldukda tarafeynin hudûd ve sınurları taʻyîn ve tebyîn olunmak âdât-ı hasene belki mürâʻâtı vâcib rüsûm-ı müstahseneden olup bu madde cennet-merâbiʻ amm-ı büzürgvârımız Sultân Murad Han-ı Râbiʻ hazretlerinin zamân-ı bâ-unvânlarında Safeviyye Hânedânı ile şürût-ı enîka ve ahd-i vesîka beyânı zımnında faysal-pezîr-i temyîz ve tefrîk olunmağla hâlâ memâlik-i hüsrevânemiz hudûdu ile ülkât-ı şâhiyye sınurları cennet-mekân-ı müşârün-ileyh zamânlarında temyîz ve tahdîd olunduğu üzere olup âhâd-ı tarafeynin ser-had muhâfızları ve nüvvâb-ı kirâmîleri ez-kadîm olageldüği üzere merâsim-i şürût-ı müsâlaha ve âştî-yi kemâ yenbagi muhâfazat ve mesâlih-i sınur ve sügûra dâir hâletlerde şürût-ı müsâleme ve vifâka mugayir hareketlerden her taraf tevakkî ve mücânebet ve vazʻ-ı kadîm ve uslûb-ı müstedîme riâyet eyleye ve mukaddemâ şâhân-ı İran olan Hânedân-ı Safeviyye'nin ve bi'l-cümle düvel-i muʻteddün-bihânın âyîn-i dirâyet-karînleri üzere rikâb-ı müstetâb-ı hilâfet-cenâb ve cânib-i ahlâf-ı nasafet-ittisâfımıza kıbel-i ecmel-i şâhîlerinden ve aʻkâb-ı der-i büt-penâhîlerinden nâme-i velâ-alâme geldikde ber-uslûb-ı kadîm vezîr-i aʻzam olanlara dahi mektûblar terkîm ve taraf-ı eşref-i hümâyûndan cânib-i şâhîye nâme-i mevhibet-meşhûn irsâl olundukda vezîr-i aʻzam bulunanlar dahi cenâb-ı niʻme'l-meʼâb-ı şahîye hulûs-nâme tahrîr

eylediklerinden mâʻadâ iʻtimâdü'd-devle olanlara kezâlik mektûb tastîr edip iʻtimâdü'd-devleler ancak vezîr-i aʻzamlara yaza ve tarafeynden bu tahrîrât mukaddemâ Safeviyye ile olan elkâb-ı mürâselâta tatbik belki zuhûr eden tehzîb-i müzehhibe binâen ziyâdeten ale'l-evvel ihtirâmı tevsîk oluna ve bunlardan başka bi-inâyeti'llahi'l-Mennân ahâlî-i İran Safeviyye zamânlarında ihdâs olunan akvâl-i nâ-şâyânı külliyen terke mevsûl ve usûl-i akâ'idde ke'l-evvel ehl-i sünnet ve cemâʻat mezhebine duhûl edip hulefâ-i râşidîn ve bakıyye-i aşere-i mübeşşere ve dâhil-i bîʻatü'r-rıdvân taht-ı şecere ve ehl-i beyt-i mutahhara ve umûmen ashâb-ı kirâm *rıdvânu'llâhi Teâlâ aleyhim ecmaîn* hazerâtını hayr ve terazzi ile yâd ve bu vesîle-i cemîle ile cümle-i muvahhidîni dil-şâd eylemelerinden nâşî ahâlî-i merkûmînden fîmâ-baʻd Beytu'llâhi'l-harâm ve Medine-i Müftehire-i hayru'l-enâm ve memâlik-i mahrûsemizden sâir bilâd-ı İslâma vürûd ve vüfûd eden hüccâc ve züvvâr ve kâdimîn ve tüccâr ve bi'l-cümle âmed-şüd eden sığâr ve kibâr mecmûʻuna "*inneme'l-mü'minûne ihvetün*"[28] nazm-ı ülfet-resmi üzere muʻâmele-i bi'l-mücâmele olunarak sâir müslimîn ve muvahhidîn misillü merkûmlar dahi her hâlde merʻiyyü'l-etrâf ve muʻazzezü'l-eknâf kılınıp mukaddemâ İranîlere olan vazʻ bunların haklarında külliyen terk ve ziyy ve kıyâfetleri cihetinden mûmâ-i-leyhime vechen mine'l-vücûh dahl ü taʻarruz olunmadan hazer ve mücânebet oluna ve ticaret-i husûsî tarafeynin ahâlî ve tüccârına bâʻis-i menfaʻat ve mûcib-i refâhiyyet bir hâlet olmağla cânibeynin tüccârı ke'l-evvel emîn ve sâlim ve bilâ-mâniʻ ve müzâhim âmed-şüd edip ticâret ile getirip götürdükleri emtiʻanın iktizâ eden mahallerde gümrüklerin kânûn-ı kadîm ve uslûb-ı müstedîm üzere eda eylediklerinden sonra ziyâde nesne mütâlebesiyle rencîde olunmayalar ve kezâlik Meşhedeynü'ş-Şerîfeyn ve Merkadeynü'l-Münîfeyn radıya'llâhu teâlâ an-râkideyhümâ aʻtâb-ı müteberrikesinin ve hıtta-i Zevrâ'da vâkiʻ sâir zarâih-i müteyemminenin ziyâretlerine bilâd-ı Aʻcâm'dan zâmile-bend-i teveccüh ve azîmet olan züvvâr ve kassâdın mâdâm ki yanlarında ticâret mâlı olmaya vülât ve hükkâm hudûd ve sâir ehl-i örf taraflarından bâc talebi ve âhar tarîk ile merkûmûn bî-vech taʻaddî vü rencîde olunmayalar ve işbu iki devleteyn-i azîmeteynin reâyâ ve ahâlî ve esâfîl ve eʻâlîlerinden olup fîmâ-baʻd İran'dan memalik-i mahrûsemize ve bu tarafdan dahi memleket-i İran'a firar edenler katʻâ himâyet olunmayup tarafeynden taleb olundukları vakitlerde vükelâ-yı cânibeyne bilâ-tereddüd teslîm olunalar imdi Perverdigâr-ı cihân olan Allah-ı azîmü'ş-şânın ism-i şerîfini yâd ve server-i enbiyâ olan peygamber-i âhiru'z-zamân salla'llâhu teâlâ aleyhi ve selem hazretlerinin muʻcizât-ı bâhiru'l-berekâtlarını îrâd edip âyîn-i havâkîn-i pîşîn üzere bu gûne ahd ü mîsâk ederiz ki mâdâm ki zikrolunan mevâddın şurût ve kuyûduna ve işbu musâfât ve muvâtâtın mevâsik ve uhûduna riâyet olunup ol cânibden hilâfına vazʻ u hareketden tehâşî kılına. Taraf-ı hümâyûn-ı pâdişâhânemizden ve ahlâf-ı nasafet-ittisâf ve vükelâ-yı memleket-ârâ ve sâir huddâm-ı kirâmımız taraflarından dahi muğâyiri hâlet-i mâ-bihe tasaddî olunmaya. "*fe-men beddelehû baʻdemâ semiʻahû fe-innemâ ismühû ale'llezîne yübeddilûnehû*"[29]. Hurrire fi şehri'llâhi'l-mübârek Cumâdi'l-uhrâ min şühûri sene tisʻa ve erbaʻîn ve mi'e ve elf.

[28] "Müminler ancak kardeştir..." Hucurât Sûresi: 49/10.

[29] "Her kim bunu işittikten ve kabullendikten sonra vasiyeti değiştirirse, günahı onu değiştirenleredir..." Bakara Sûresi: 2/181.

5

Nâdir Şâh'ın taleplerinden üçünün kabul edilip ikisinin kabul edilmemesi

قبول سه درخواست و رد دو درخواست از خواسته های نادرشاه

Nadir Şah tarafından elçi olarak gönderilen Kirmanşâhlar Beylerbeyi Abdülbâkî Hân-ı Zengene, İran Memâliki Sadrı Mirza Ebulkasım ve Molla Ali Ekber'in İstanbul'a ulaştıkları ve getirdikleri nâmeyi sundukları, İranlıların Safevilerden kalma bid'atları terk ederek eskiden olduğu gibi Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat akidesini benimsemiş olduklarını öğrenmekten büyük sevinç duyulduğu; bu dostluğun ışıltısını herkesin görmesi için hacıların geliş-gidişi, esirlerin serbest bırakılması ve karşılıklı mutemed bulundurulması hususlarına ruhsat verilerek diğer hususların şer'î sakıncalarına binaen kabul edilmediği beyanını havi Sultan I.Mahmud tarafından Nadir Şah'a gönderilen nâme-i hümâyûn

رسیدن عبدالباقی خان زنگنه بیگلربیگی کرمانشاه، اعزامی از طرف نادرشاه به عنوان ایلچی و میرزا ابوالقاسم صدرالممالک ایران و ملا علی مدرّس به استانبول و تقدیم نامه نادرشاه به سلطان محمود اول مبنی بر، تَرک بدعت های ایرانیان که از صفویه باقی مانده بود، خوشوقتی از شنیدن قبول مرام و منش اهل سنت و جماعت همانند پیش از این؛ رفت و آمد برای مشاهده نتایج این دوستی، آزاد کردن اُسرا و پذیرفتن متقابل معتمد و عدم توافق در خصوص مسائل دیگر بنا به معایب شرعی

(1 Ekim 1736)

Elçi hâna verilen nâme-i hümâyûnun sûretidir.
Fi 25 Ca Sene 1149

Bismillahirrahmanirrahim

"Zâlike fazlu'llahi yü'tihî men yeşâ'"[30]

Tırâzende-i tâc-ı mülk ü melekût berârende-i dîhîm-i kişver-i lâhut olan dürûd-ı nâ-ma'dûd kerrûbî-i cünûd ve sipâh-i zerrîn-libâs-ı âsmân bünûd-ı mâlikü'l-mülk-i lâ-yezâl ve mu'tâ-i celâilü'n-ni'am ve'l-efdal hazretlerinin sâha-i azamet ü iclâl ve bâha-i kibriyâ'-i bî-misâline hadem ü haşem olmağa enseb ve elzemdir ki sahrâ-yı vücûda darb-ı hıyâm-ı atâ vü cûd edip ve "*tilke'l-eyyâmü nüdâvilühâ beyne'n-nâs*"[31] dîvân-hânesinden menşûr-ı ma'delet-nüşûr-ı kemer u gâh ile gâh gâh bilâ-münâza'a birer sâhib-i intibâhı mümtâz-ı akrân ü eşbâh ve hızânetü'l-esrârı tebşîr tertîbi üzere "*fe-sevfe ye'ti'llâhu bi-kavmi*

[30] "...Bu Allah'ın dilediğine verdiği bir lütuftur..." Mâide Sûresi: 5/54.

[31] "...O günleri biz insanlar arasında döndürür dururuz..." Âl-i İmrân Sûresi: 3/140.

yuhibbühüm ve yuhibbûne"[32] tenbîh ve tehniyesi ile erbâb-ı ehvânın mülk-i hâdislerine vakit vakit ashâb-ı rüşd ü hudâ bilâ-müdâfi' nâ'il ü vâris olmak hâlât-ı gaybiyyesinden ref'-i kınâ' rayb ü iştibâh eylemişdir ve mefâtîh-i dervâze-i şehristân-ı risâlet-me'ârîc-i bârû-yı medâyin-i nübüvvet olan tuhaf-ı salavât-ı münticetü'l-âmâl netf-i tahiyyât ü teslîmât-ı nizâmetü'l-ahvâl Sultân-ı serâ-perde-i ıstıfâ hakân-ı şehsüvârân-ı enbiyâ Muhammedü'l-Mustafa aleyhi min-salavâti's-salâti ağlâhâ ve nikâti's-selâm ecmelühâ ve a'lâhâ hidmetlerinin pîşgâh-ı tûbâ-nigâhlarına müthaf ve mühdâdır ki *"ene seyyidü veledi Âdem ve lâ-fahr"*[33] çevgânıyla kûy-i saltanat-ı zemîn ü zemânı rubûde ve "*Âdemü ve men dûnehû tahte livâî ve lâ-fahr*"[34] miftâhı ile heft kişver-i hakâyık-i âlem-imkânı keşîde kılmışdır. Ve dahi âl ü evlâd-ı kirâm ve ashâb u etbâ'-ı fihâmlarının ceyb-i mahzenü'l-gayblarına nihâde olmağla sezâdır ki vüzerâ-yı dîvân-ı nübüvvet-i zevi'l-mişvârî eyvân-ı risâlet olup aşere-i mübeşşere ve marziyye-i tahte'ş-şecere-i menşûrları ile cümlesi sâdât-ı mülûk-ı İslâm ve kâdât-ı âmme-i enâm olmuşlardır. Tahiyyet bâd pîş-ez-sad hezârân zi-mâ ber Mustafa ve âl ü yarân husûsan çâr-yâr-ı pâk-gevher Ebûbekr u Ömer, Osman u Haydar *rıdvânu'llâhi teâlâ aleyhim ecmaîn* ammâ ba'd âlî-hazret-i le'âlî-nazret-i şehriyâr-ı kamer-tenvîr hidîv-i hurşîd-nazîr gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî dürre-i yektâ-yı iklîl-i kâm-kârî mü'essis-i mebânî-i câh u celâl müşeyyid-i erkân-ı izz ü ikbâl şâyân-ı tâc-ı kemer ü gâh mâye-i diyânet [ü] emânet ü intibâh alem-efrâz-ı hıtta-i serverî revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî şehriyâr-ı Ferîdun-taht-ı Cem-reviş, Hüsrev-i hümâyûn-baht-ı Dârâ-meniş bahâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn avnen li'ş-şecâ'âti ve'l-menâ'âti ve'ş-şân zahren li'l-besâleti ve'l-celâleti ve'l-unvân hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i taht-ı Kisrâ vü Cem fermân-fermâ-yı memâlik-i Acem felek-bârgâh-ı el-Kaan Nâdir Bahâdır Şâh *etemma'llahu Teâlâ makâsıdehû ve şeyyede sâdırahû ve vâridehû* cenâblarının meclis-i âlî ve mahfil-i mütelâlîleri "*ve izâ huyyîtüm bi-tahiyyetin fe-hayyû bi-ahsene minhâ*"[35] çemenistânında feyz-i reşehât-ı musâfât ile ser-ber-âverde-i inâyet-i bî-imtinân olup mu'attır-ı kâm-ı meveddet ü ihlâs ve mürevvih-i meşâmm-ı alâka ve ihtisâs olan ezâhîr-i ebheriyyü'n-nefehât-ı teslîmât-ı mevfûde-i pâdişâhâne ve reyâhîn-i anberiyyetü'l-fevehât tahiyyât-i mebrûre-i hüsrevânemiz tanzîm ü takdîmi ile teşrîf ü taltîf kılındıkdan sonra nihâd-ı safâ-mu'tâd-ı şâhâne ve tab'-ı müstecmi'ü's-sedâd-ı hidîvânelerine mezâyâ-yı mûcibetü'l-ittihâd bu vech üzere ifâde vü îrâd olunur ki:

Der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı Sultânî ve bâr-gâh-ı inâyet-iştihâr-ı hakânemize kıbel-i akdes ü ecmel-i şahî ve taraf-ı enfes ü eşref-i sipihr-iştibâhîlerinden elçilik rüsûmu icrâsına nâmzed olan eyâlet ve besâlet-penâh urûmet [ve] hükûmet-destgâh beylerbeyi-i Kirmanşâhân Abdülbâkî Han-ı Zengene *dâme unvânuhû* ve ma'an ba's olunan fahru's-sâdât ve'l-efâhim sadr-ı memâlik-i İran Mirzâ Ebu'l-Kâsım ve kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn imâm-ı fazîlet-eser Molla Ali Ekber dâmet ifâdetühümâ Dâru'l-hilâfeti'l-kübrâ Kostantıniyyetü'l-uzmâ'ya ba'de'l-vusûl bir vakt-i şeref-ârâda pâye-i serîr-i a'lâ ve atebe-i aliyye-i

---

[32] "...Allah sevdiği ve kendisini seven bir kavim getirir..." Mâide Sûresi: 5/54.

[33] "Ben Âdem'in çocuğu olan bir efendiyim, bununla bir üstünlüğüm yok" Ahmed ibn Hanbel, Müsned, 2546.

[34] "Âdem ve onun dışındakiler sancağımın altındadır ve bununla da bir üstünlüğüm yok." Ahmed ibn Hanbel, Müsned, 2546.

[35] "Bir selam ile selamlandığınız zaman siz de ondan daha güzeli ile selamlayın" Nisâ Sûresi: 4/86.

inâyet-pîrâyemize cebhe-sâ-yı müsûl olmak şerefin ihrâz idüp tebliğ ve îsâline me'mur oldukları nâme-i revnak-alâme-i nâmî ve kalemî-i hâviü'l-fihâme-i sâmiyelerini kemâl-i âdâb ile nüvvâb-ı kâm-yâbımıza ba'de't-teslîm cenâb-ı dâverîlerine olan incizâb-ı zamîr-i semîr-i mülûkânemiz muktezâsınca derûn-ı velâ-meşhûnunda vâki' ma'ânî-i mevhibet-mebânîsi ma'raz-ı mütâla'ada cilve-ger kılındıkda zât-ı übbehet-simât-ı şâhîleri fi'l-asl hasîb ü nesîb-i tâhiru'l-lisân ve'l-cenân îl-i celîl-i Türkmân'dan safâ-yı niyyet ve nikâ-yı taviyyet ile sünnet-i seniyye-i nebeviyye ve âsâr-ı behiyye-i Mustafaviyye mütâba'atına meftûr bir zât-ı nasafet-nüşûr olup ve îl-i celîl-i müşârün-ileyhim akâid-i hakka-i seniyye üzere olmaları hasebiyle rü'esâ-yı felek-fersâlarına nevbet-i saltanat ve hükûmetlerinde umûmen İslâmiyân pür-emn ü emân iken şecere-i Safeviyye fürû'undan mukaddemâ ser-zede-i i'vicâc olan kimesne kendi ağrâz-ı nefsâniyyesinin icrâsına medâr olmak için ba'zı akvâl-i kâside-i merzûle ve ef'âl-i fâside-i mehzûleyi beyne'l-müslimîn ilkâ ve tervîcine dikkat-i evfâ edip bu keyfiyyet halefen an-selefin bâ'is-i şettât-i ümmet olduğu ve bundan akdem Mogan Kışlağı'nda tertîb olunan şûrâ-yı kübrâda hâlât-ı merkûme vücûh-ı a'yân-ı İran'a ifhâm ve i'lân olundukda cümlesi akâid-i bâtıla-i mezkûreden nükûl ve ke'l-evvel sünnet ve cemâ'at tarîkine sülûk ve duhûl edip bu binâ-yı hayrı sıyâneten ani'l-indirâs fîmâ-ba'd silsile-i Safeviyye'ye mütâba'atdan mücânebet ve zât-ı inâyet-âyât-ı şehriyârîlerinin irsen ve iktisâben me'hûlü olan İran Şahlığı için taraf-ı yenbû'u'ş-şeref-i dâverîlerine bi'l-ittifâk akd-i bî'at ile nüvvâb-ı müstetâblarına mu'teddün-bihâ hüccet verdikleri ve husûsât-ı merkûme tamâmen memâlik-i İran'a işâat ve beynlerinde muhdesen cârî olan rezâil-i akvâlden fîmâ-ba'd cümlenin men' ü tahzîrine dikkat olunduğu ve dîn-i mübîn ve ümmet-i Seyyidü'l-mürselîne masrûf böyle hidmet-i celîle mukâbili ba'zı merâtibin tekabbüli dahi cânib-i hümâyûn-ı hilâfet-makrûnumuzdan istis'âd kılınıp tefâsîli düstûr-ı ekrem ilâ âhirihî bi'l-fi'l sadr-ı a'zam ve vekîl-i mutlak-ı kaviyyü'l-himem vezîrim Mehmed Paşa *edâma'llahu te'âlâ iclâlehû ve zâ'afe bi't-te'yîdi iktidârehû ve ikbâlehû* ile a'lemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhirîn ilâ âhirihî bi'l-fi'l şeyhu'l-İslâm ve müfti'l-enâm olan Mevlânâ es-Seyyid Mustafa *edâma'llahu te'âlâ fezâilehû*ya tensîk olunan elûke-i şehâmet-meslûkelerine muhavvel kılındığı hâlât bi'l-cümle ma'lûm-ı dirayet-mersûm-ı hüsrevâne ve mefhûm-ı inâyet-merkûm-ı pâdişâhânemiz olup fi'l-hakîka zuhûr-ı tebâşîr-i dînde evâil-i karn-ı âşire gelince selâtîn-i fihâm-ı İslâm ve mülûk-ı izâm-ı enâm min haysü'l-mezheb müttehidü'l-ârâ olmak hasebiyle her biri "*câhidû fi'llâhi hakka cihâdihî*"[36] emr-i vâcibü'l-imtisâline i'timâren kendi hudûduna karîb ve karîn olan a'dâ-yı dîni seyf-i cihâd ile tard u ib'âd ederek memâlik-i İslâmiyeyi vesî'atü'l-eknâf ve derûnunda olan ibâd-ı müslimîn meşmûl-i emn ü i'tilâf olup bu hey'et-i pür-behcet-i zîb-tırâz-ı ümmet olan ulûm-ı ma'ârifin vefret ü kesretine sebeb ü illet olduğuna binâen memâlik-i Horasan ve bilâd-ı Kazbin ve Kâşân ve Isfahan ve Azerbaycan ve bi'l-cümle bikâ' ve eskâ'-ı İran menba'-ı hükm ü ulûm ve meşra'-ı fudalâ-yı hakâyık u rüsûm olup gâh gâh mülûk beyninde nâ-münâsib hareketler vukû'unda o makûle keyfiyyete mübâşeret edenler sâlifü'z-zikr fuhûl-i i'lâm vesâtatlarıyla şer'an ve aklen ba'de'l-ilzâm kabûl-i hakkı iltizâm ve ârızî münâfese ve münâkaşanın indifâ'ına kıyâm ile dîn-i mübîn-i bâ-temkîn ve âmme-i mü'minîn-i kâm-bîn oldukları ma'lum ve ber-vech-i muharrer Safeviyye kedûreti Rum ve

[36] "Allah uğrunda, hakkını vererek cihad edin..." Hac Sûresi: 22/78.

İran ve belki tamâmen İslâmiyân beyninde bâʻis-i bürûdet olup nice nice mefâside müʼeddî olduğundan mâʻadâ keyfiyyet-i mezkûre "*en-nâsü alâ dîni mülûkihim*"[37] fehvâsınca İran zemîni hâlet-i ûlâsından ihrâc ve sükkânın *dâiren mâ dâr* etrâflarında vâkiʻ cümle-i enâmın tîr-i matâʻinleri hedef ve amaç eylediği mukarrer olmağla bu ukde-i müşkilenin inhilâli ile dîn-i mübînin ke'l-evvel zuhûr-ı revnak ve cemâli fıtriyyü'l-hüdâya bir sâhib-i inâyenin yed-i müeyyedine musahhar olmak matlûb ve muntazar iken cenâb-ı niʻme'l-meʼâb-ı şâhî ve cânib-i eşref ve eltâf-ı diyânet-penâhîleri muvâfık-ı merâzî-i hak olan böyle emr-i azîme muvaffak kılındıkları bâʻis-i ârâyiş-i zamân ve sebeb-i sitâyiş-i deverân olup bu husûs-ı hayriyyet-mensûsun o sâhib-i imtiyâz tarafından zuhûr u bürûzu zamîr-i ilhâm-semîr-i hilâfet-medâr ve tabʻ-ı kerrûbî-mesîr-i saltanat-şiârımızı hâssaten mevfûru's-sürûr ve mücellâ-yı efrâh-ı nâ-mahsûr eylemişdir. İkâmet-i menâr-ı sünnet-i seniyye ve imâte-i âsâr-ı bidʻat-i rediyye ile teʼlif ve terfîh-i muvahhidîn ve tedmîr u tahkîr-i kefere vü mülhidîn zımnında bast-ı bisât-ı nasafet ve neşr-i livâ-i maʻdelet o sâhib-i himmet-i Ferîdun-menkabetin nasbu'l-ayn-i sâfî-taviyyetleri olmakdan nâşî "*inne'l-arza yerisühâ ibâdiye's-sâlihûn*"[38] mazmûnu üzere kıbel-i mâlik-i mennândan tefvîz u ihsân buyurulan temşiyet-i mehâmm-ı mülk-i İran ve tâc u kemer [ve] dîhîm-i Kisrâ ve keyân-ı zât-ı mevhibet-âyât-ı inâyet-makrûnlarına mübarek ve meymûn olup havza-i şâhî ve havme-i şehâmet-penâhîleri rûz-ı bürûz-ı envâr-ı sünnet-i nebeviyye ve âsâr-ı maʻdelet-medâr-ı hidîviyyeleriyle mâlâ-mâl ve meşhûn kılınmak tehniyesi taraf-ı hümâyûn-ı hilâfet-nümûnumuzdan alâ vechihâ icrâ ve teʼdiye kılınır nüvvâb-ı müstetâb-ı sâmî cenâbları bu kâr-ı hayriyyet-iştihâra muvaffakan bâʻis-i bürûdet ü şeyn olan ehvâʼ-i nâ-marziyyenin izâle ve izâhasına mübâşeret ve itmâmına müsâraʻat kılındıkları eyyâmda seyf-i hısâm tarafeynden der-niyâm olup ol vakit sulh u salâh eğerçi pezîrâ-yı hitâm olmuşdu ancak işbu devleteyn-i azîmeteyn beyninde zuhûru bâʻis-i hubûr olan tevâfuk ve teʼellüfün envâr u âsârı âlem ve âlemiyâna işhâd olunmak için taraf-ı hümâyûnumuzdan tekabbülü istisʻâd olunup tefâsîli müşârün-ileyhimâya vârid-i kalemî-i sâmîlerine muhavvel kılınan mevâddın tensîk ve tanzîmi matlûb ve mergûb-i hümâyûnumuz olmağla vüzerâ-yı izâm ve ulemâ-yı aʻlâm ve hayr-hâhân-ı devlet-i hilâfet-makâmımızdan tertîb ve tehzîbine meʼmûr olanlar elçi ve maʻan baʻs olunan müşâr u mûmâ-ileyhim ile mecâlis-i müteʻaddide[de] musâfât ve muvâhât birle akd-i encümen-vifâk idip tarafeynin nizâm ve sâmânına elyak ve ahrâ olmak ve tezkâr-ı hasâfet-medâr-ı hidîvâneleri üzere nezd-i hazret-i peygamberîde suʼâl tevcîh etmemek vechile tesyîr-i hâc ve üsârâ ve muʻtemed ikâmeti husûslarına faysal verilip madde-i uhrânın mehâzîr u maʻâzîr-i şerʻiyye ve mülkiyesi elçi ve maʻiyyetinde olan müşâr u mûmâ-ileyhime îrâd ve telkîn olunduğundan başka sadr-ı aʻzam ve şeyhu'l-İslâm-ı müşârün-ileyhimâdan cânib-i feyz-câlib-i şâhânelerine firistâde kılınan ihlâs ve duâ-nâmelerde zikr u tebyîn olunup ve der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı Sultânîmizden serîr-ârâyî-i şâhîleri tehniyesi teʼdiyesi için bârgâh-ı übbehet-destgâh-ı hidîvânelerine irsâl olunan elçimize dahi yâd u tefhîm olunduğu vech üzere madde-i merkûme mülûk-ı izâm-ı selef *enâra'llahu Teâlâ berâhinehüm* zamanlarında cârî olan veche kıyâsen matviyyü'l-eser kılınması firâset ü

[37] "İnsanlar hükümdarlarının dinindendir." anlamında kelam-ı kibar.

[38] "...Yeryüzüne iyi kullarım vâris olacaktır " Enbiyâ Sûresi: 21/105. Ayet orijinal metinde "اِنَّ الاَرْضَ يَرِثُهاَ مِنْ عِباَدِ الصّاَلِحُونَ."-"inne'l-arza yerisühâ min ibâdi's-sâlihûn"şeklindedir.

kiyâset-i şâhî ve der-büt-i dirayet ve diyânet-penâhîlerine muhavvel olan hâlet olmağla "*Drahşân-ı mehî ez-sipihr-i vücûd / Furûzende-i dürrî zi-der-pây-ı cûd*"[39] matlaʿından bi-mennihî teâlâ elçimiz istifâza-i nûr-ı hubûr eyledikde "*ferihîne bi-mâ âtâhümu'llâh*"[40] istibşârını işhâd ve tevâfuk ve tehâbb-ı dînî levâzımını ibrâz u izhâr ile teşyîd ü te'kîd-i te'ellüf ve yegânegî ve ilgâ vü tebʿîd-i tekellüf ve bî-gânegî merâsimin îfâ ve icrâ ederek işbu muvâfakat ve ittihâd-ı ke'ş-şiyaʿi'ş-Şeddâd râsihu'l-aʿmâdi ve'l-evtâd kılınıp bi-avni'llâhi's-settâr elçi-i mûmâ-ileyh itmâm-ı kâr ile iâde ve ircâʿ kılınmak şîve-i şâhî ve şîme-i diyânet-penâhîlerine elyak ve ahrâ idüğü ifsâh ve îzâhdan muğnî ve müstağnî olup ve kıbel-i eşref ve ecmellerinden baʿs olunan sefîr-i âdâb-semîr Abdülbâkî Hân-ı müşâr ve sadr-ı refîʿu'l-kadr ve molla-yı muʿallâ-yı mûmâ-ileyhim dahi risâlet ve sefâret rüsûmunu kavânîn-i saltanat ve kavâid-i devlet muktezâsınca kemâl-i âdâb u dirayet ile edâ ve icrâ edip teşrîfat-ı hüsrevâne ve taltîfât-ı pâdişâhânemize nâ'il ve vâsıl olduklarından mâʿadâ isticlâb-ı merâzî-i Bî-çûn ve istihsâl-i rızâ-yı hümâyûnumuza bezl-i nakdîne-i kudret eylemeleri hasebiyle beşâret-nümûn-ı avd ve insirâfa murahhas ve me'zûn kılınmışlardır. Bâkî hem-vâre kavâim ü deâim-i serîr-i şâhî-üstüvâr ve kavâid-i erîke-i Cem-câhî-i haşmet-penâhî ber-karâr u pây-dâr bâd bi'n-nebiyyi ve âlihi'l-ethâr ve sahâbetihi'l-ahyâr mine'l-muhâcirîne ve'l-ensâr.[41] *Tâ ez-berây-i nazm-ı mesâlih der-în-cihân / Kes-râ derûn-ı perde-i takdîr nîst kâr / Deverân-ı âştî ki nizâm-ı cihân ez-ûst / Bâdâ bi-fazl-ı hakk ebedü'd-dehr pây-dâr.*[42]

6

Nâdir Şâh'ın kabul edilen ve edilmeyen tekliflerini havi nâme-i hümâyûnu götürmek üzere Mustafa Paşa'nın elçi gönderilmesi

ارسال ایلچی مصطفی پاشا به همراه نامه‌ی همایونی حاوی قبول و رد پیشنهادهای نادرشاه

İran'dan elçi olarak gelen Kirmanşahlar Beylerbeyi Abdülbaki Hân-ı Zengene, İran Memâliki Sadrı Mirza Ebülkâsım ve Molla Ali Ekber'in takdim etmiş oldukları cülûs tebrikinden memnuniyet duyulduğu, İran'da eskiden olduğu gibi Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat Mezhebi'ne dönülüp mezhep birliğinin sağlanmış olmasından memnuniyet duyulduğu, bu dostluğun ışıltısının

---

[39] "Ayın parlaklığı varlığının getirdiği talihledir / İncinin ışıltısı da cömertliği sebebiyledir" anlamında Farsça beyit.

[40] "(Şehitler) Sevinçli bir halde Rablerinden rızıklara mazhar olmaktadırlar..."Âl-i İmrân Sûresi: 3/170.

[41] "Peygamber (as), onun temiz ailesi ile muhâcirîn ve ensardan onun çok hayırlı arkadaşlarının yüzüsuyu hürmetine, buyruk ve fermanların hiç eksilmesin; sapasağlam saltanat tahtın bâkî kalsın; Cem ayarında bir haşmetin ifadesi olan tahtının oturakları kararlılıkla pâydâr olsun!" anlamında Farsça-Arapça duâ cümlesi.

[42] "Bu dünyaki işlerin yoluna konulmasıyla ilgili olarak takdîr perdesi içinde kimseye iş düşmez. / Dünya düzeninin sağlanması adına barışlar yapılması onun izniyledir; Hakk'ın faziletiyle zamanın sonuna değin (bu barış) pâydâr olsun" meâlinde Farsça dörtlük.

herkese ulaşması için üç maddeye ruhsat verildiği, diğer madde fetvâ makamına havale edilmekle buna cevaz verilmediği, İran Saltanatı'nın sağlam olması Osmanlı Sultanlığı'nın arzusu olduğunu göstermek niyetiyle Musul Valisi Mustafa Paşa ile Anadolu Sadrı Abdullah ve Edirne Kadısı Mevlana Halil'in, nâme-i hümâyûnu İran'a götürmeye memur edildikleri, vazifelerini eda ettikten sonra gönderilmeleri ifadelerini havi Sultan I.Mahmud tarafından Vezir Mustafa Paşa ile Nadir Şah'a gönderilen nâme-i hümâyûn

نامه همایونی ارسالی از طرف سلطان محمود اول و وزیر مصطفی پاشا به نادرشاه حاوی: تقدیم تبریک جلوس، خشنودی از آمدن عبدالباقی خان زنگنه بیگلر بیگی کرمانشاه به عنوان سفیر و صدرالممالک ایران میرزا ابوالقاسم و ملا علی اکبر، اظهار رضایت از بازگشت به مذهب اهل سنت و جماعت در ایران همانند قدیم و ایجاد مذهب واحد، پذیرفتن سه ماده از پیشنهادها برای رسیدن نتایج این دوستی به هر دوطرف، حواله ماده های دیگر به مقام فتوا و عدم صدور جواز، هدف و آرزوی سلطان عثمانی برای استحکام سلطنت در ایران، دادن ماموریت به مصطفی پاشا والی موصل به همراه عبدالله صدر آناطولی و مولانا خلیل قاضی‌ادرنه برای بردن نامه همایونی به ایران و خواهان بازگشت آنها بعد از انجام وظایف

(5 Ekim 1736)

Deraliyye'den Nâdir Şâh cânibine meb'ûs Vezîr-i mükerrem saâdetlü Mustafa Paşa hazretleriyle giden nâme-i hümâyûnun sûretidir.
Fî selhi Ca. Sene [1]149

Bismillahirrahmanirrahim

"Ve elkaytü aleyke mehabbeten minnî"[43]

Reşehât-ı bârân-ı sıdk u safâ-yı pâdîşâhâne ve katarât-ı nîsân-i hubb ü velâ-yı hüsrevândan kân-ı süreyyâ-mekân-i i'zâm ve ifhâm ve ummân-ı leâlî-feşân-ı i'zâz u ikrâmda perveriş-yâb-ı tıbâ'-ı müstetâb olup eşi'a-nümâ-yı tâc-ibtihâc-ı İslâm ve revnak-efzâ-yı kemer-i efrâh-ı enâb olan yevâkît-i esbiye-i lemmâ'atü'l-endiyye-i hakânî ve cevâhir-i teslîmât-ı rızâ-simât-ı zıll-ı Yezdanî ki "*li'llezîne ahsenü'l-hüsnâ ve ziyâdetün*"[44] zülâl-i efdâliyle şâd-âb ve revnak-yâb olup her kıt'a-i feyz-lem'ası hıfzu'n-nizâm-ı tefvîz-i serverîde imâme-i sübha-i kâm-kârî ve "*inna'llahe lâ-yudî'u ecre'l-muhsinîn*"[45] nüvîd-i meserret-te'yîdi ile âb u tâb bulup her dâne-i hurşîd-nişânesi tensîk-i umûr-ı müselleme-i kişver-küşâyîde vâsıtatü'l-akd-i kılâde-i bahtiyârî olmakla sezâ vü ahrâ ola "*büşrâkümü'l-yevm*"[46] te'diyesi üzere hazîne-i tebrik ve tehniye ve gencîne-i teslîm ve tarziyede mahzûn ve meknûn bu

[43] "(Ey Musa!) ...sana kendimden sevgi verdim..." Tâhâ Sûresi: 20/39.

[44] "Güzel davrananlara daha güzel karşılık, bir de fazlası vardır..." Yunus Sûresi: 10/26.

[45] "...Allah iyilik yapanların mükâfâtını zayi etmez." Tevbe Sûresi: 9/120.

[46] "... Bugün sizin müjdeniz..." Hadîd Sûresi: 57/12.

gûne ferâid-i ta'zîmât ve tefhîmât-ı âliyye-i hümâyûn ve murvârîd-i[47] tebcîlât ve tekrîmât-ı hâliyye-i mülâtafet-makrûnumuz îsâr u nisârı ile âlî-hazret-i leâlî-nazret-i şehriyâr kamer-tenvîr-i hidîv-i hurşîd-nazîr gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî dürre-i yektâ-yı iklîl-i kâm-kârî mü'essis-i mebânî-i câh ü celâl müşeyyid-i erkân-ı izz ü ikbâl şâyân-ı tâc ü kemer ü gâh mâye-i diyânet ü emnânet ü intibâh, alem-efrâz-ı hıtta-i serverî revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî şehriyâr-ı Ferîdun-taht-ı Cem-reviş, Hüsrev-i hümâyûn-baht-ı Dârâ-meniş bahâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn avnen li'ş-şecâ'âti ve'l-menâ'âti ve'ş-şân zahran li'l-besâleti ve'l-celâleti ve'l-unvân hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i taht-ı Kisrâ vü Cem fermân-fermâ-yı memâlik-i Acem mâlik-i bârgâhu'l-Kaan Nâdir Bahâdır Şâh "*veffekahu'l-kerîmü'l-vehhâb li-itmâmi mâ yerzî bihî'l-ashâb*" cenâbları hem-vâre ârâyende-i mezheb-i müstebîn ve hemîşe nümâyende-i vifâk-ı ehl-i dîn olmak rağabât-ı hayriyye-i hüsrevânemiz takdimi zımnında hâtır-ı enver-i kudsiyyü'l-âsâr-ı kaane ve tab'-ı ezher-i mülkiyyü'l-fahhâr-ı hidîvâneleri vech-i vecîh ve uslûb-i nebîh üzere teşrîf ve taltif kılındıkdan sonra suver-i vedâd [ü] sedâd-i hiber-i hümâyûnumuz âyîne-i zamîr-i hurşîd-nazîr-i diyânet-meşhûnlarına bu vech üzere irâet olunur ki der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı Sultânî ve bârgâh-ı inâyet-iştihâr-ı hâkanîmize kıbel-i akdes ve ecmel-i şahî ve taraf-ı enfes ve eşref-i sipihr-iştibâhîlerinden sefâret rüsûmu icrâsına belki diyânet hukûku îfâsına me'mûr olup ibtihâc-i derûn ile telakkî bi'l-kabûle makrûnen izz-i insirâfa murahhas ve me'zûn olan eyâlet ve besâlet-penâh-ı urûmet ve hükûmet-destgâh Beylerbeyi-i Kirmânşâhân Abdülbâkî Han-ı Zengene *dâme unvânehû* ve ma'an ba's olunan sadru'l-ekârim Mirzâ Ebu'l-Kâsım ve kıdvetü'l-fühamâ imâm-ı makarr-ı enver Molla Ali Ekber dâmet ifâdetühümâ ile taraf-ı bâhiru'ş-şeref-i hakânîmizden tebrik ve tehniye-i cülûs-ı meymenet-me'nûs-ı dâverîlerin hâvî firistâde-i huzûr-ı me'âlî-nüşûr-ı şâhîleri kılınan nâme-i nâmî-i hümâyûn ve müfâvaza-i sâmî-i beşâret-meşhûnumuzda yâd u îrâd olunduğu üzere umûmen ehl-i İslâmın ve husûsan evliyâ-yı devlet-i hilâfet-ittisâmımız ahâlî-i İran ile der-miyân olan kedûret ve bürûdetlerine bâ'is-i ehvâ'-i mehzûle-i fâside ve akvâl-i merzûle-i[48] kâside himmet-i âlî-nehmet-i şâhî ve azîmet-i sâfî-taviyyet-i diyânet-penâhîleriyle def' u izâha ve ümmet-i merhûme-i nebeviyye bu vesîle-i celîle ile terfîh ve irâhe kılınıp âfâk-ı memâlik-i Acem'de ke'l-evvel sünnet ve cemâ'at envârı izhâr ve kâffe-i sahâbe-i güzîn-i seyyidü'l-mürselîn hayr ve terazzî ile tezkâr olunduğu ve bu mukâbelede inâyet-i ilâhiyyeden mülk-i İran o sahîb-i şâna tefvîz ve ihsân olunmakdan nâşî taht-gâh-ı memâlik-i merkûme vücûd-ı bihbû[d]larıyla müftehir ve bu hâlet-i muntazıranın vukû'unu zamîr-i ilhâm-semîr-i mülûkânemiz müsteş'ir olmak hasebiyle bu bâbda cânib-i hümâyûn-ı hilâfet-makrûnumuz ziyâdeten ale'l-gayr mahzûz ve müstebşir olduğu ve keyfiyyet-i mezkûrenin kâm-ı İslâm üzere bu gûne zuhûru ittihâd kılıp tarafeyn ve iltihâm-ârâ-yı cânibeyne vesîle-i asîle idüğü eğerçi hüveydâdır ancak böyle yegânegî-i din ü mezhebden neş'et eden musâfât u muvâhâtın ve tevâfuk u te'ellüfün âsârı dahi cümleye i'lân u işhâd olunmak için tekabbülü istis'âd olunan mevâdd-ı mûcibetü'l-ittihâddan üç madde tarafeynin şân u unvân ve nizâm u sâmânına harî ve hakîk vech-i vecîh-i enîk üzere tensîk ve icrâlarına izn-i hümâyûn-ı pâdişâhânemiz cârî ve tevsîk olunup madde-i uhrâ

[47] Metinde sehven "merâvedîd" şeklinde yazılmıştır.

[48] Metinde sehven "mezdûle" şeklinde yazılmış.

firâset ü kiyâset-i şâhî ve dürriyet ü dirâyet-i diyânet-penâhîlerine havâle kılınmağla eslâf-ı uzmâ-yı mülûk-ı İslâm berreda'llâhu mezâciʿahüm ilâ yevmi'l-kıyâm zamânlarında ahz u iʿtâ olunan ahid-nâmelere kıyâsen ânın zikri matviyyü'l-eser kalıp bu uslûb üzere muvâhât ve musâfâta hüsn-i hitâm verilmek te'diyeleri gerçi tanzim ve tesviye kılınmışdı be-tahsis sahâbe-i kirâm-ı hayru'l-enâmın haklarında İran ahâlîsinden mukaddemâ *"nü'minü bi-baʿzın ve nekfuru bi-baʿzın"*[49] tevbîh-i ilâhîsine ke'l-mazhar düşüp mürtekib-i reddân olan ehl-i gavâbisi tenkîl ve te'dîb *ve "lâ-nüferriku beyne ehadin"*[50] işâret-i bâ-beşâretin izhâr zımnında mücellâ-yı fazl-ı ilâhî olan *"hallasa ibâdi'llâhi"*[51] tehzîb-i mezhebe sevk u tergîb ile teşeyyüd-i istihkâm-ı deâim-i devlet-i şâhî ve te'ekküd ü intizâm-ı kavâim-i übbehet-velâ-penâhîleri alâ merri'l-eyyâm mütezâyid ve bârgâh-ı hullet-i destgâhîlerine vüfûd-i ikbâl ü iclâl ale'd-devâm mütevâsıl ve mütevârid olarak ber-vech-i muharrer dîn ü mezhebin revâc ü ibtihâcı ve vücûd-ı bihbûd-ı mesʿûdlarıyla saltanat-ı İran'ın istihkâm ve intâcı dahi matlûb ve mergûb-i hümâyûnumuz olup ve bu matlabın manassa-i bürûz-ı cihân-efrûzda cilve-ger-i zuhûr olması mülâzimân-ı hâssa-i der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı pâdişâhânemizden kezâlik bir vezîr-i dirâyet-masîrimizin ol savba tesyîr ve irsâli ile zevi'l-merâtib ulemâ-yı Rûm'dan iki sâhib-i reviyyetin isrâ vü îfâdlarına vâbeste olmakdan nâşî bu ittihâdın alâ mâ hüve'l-murâd ittisâkı siyâkında *"hüve'l-miskü mâ kerrertehû yetezavvaʿu"*[52] muktezâsınca cenâb-ı niʿme'l-me'âb-ı hüsrevânemiz tarafından bi'l-imtiyâz şifâhen dahi kâh-ı tûbâ-şâh-ı şâhîleri tebrîk ve tehniyesin itmâm ve te'diye ve levâzım-ı sâire-i musâfâtı takrîr ve tesviye kılınmak için rikâb-ı müstetâb-ı hüsrevânemizde ez-kadîm hidemât-ı aliyye ve mülâzemât-ı seniyye şerefin ihrâz ile mümtâz iken bi'l-vezâre dahi şân u unvânı iʿlâ ve terfîʿ ve Musul Eyâleti kendiye ihsân ve tevcîh olunan düstûr-ı mükerrem ilâ âhirihî vezîrim Mustafa Paşa *edâma'llahu teâlâ iclâlehû* der-bâr-ı hullet-medâr-ı şâhâne ve dergâh-ı sipihr-iştibâh-ı hidîvânelerine vefd olmak üzere tahsis ve aʿlemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn ilâ âhirihî bi'l-fiʿl emîn-i fetvâ olup Anadolu sadâretiyle mübeccel ve mümtâz olan Mevlânâ Abdullah *edâma'llahu teâlâ fezâilehû* ve akzâ kuzâti'l-müslimîn ilh. sâbıkâ yine emîn-i fetvâ olup dâru'n-nasri ve'l-meymene mahmiye-i Edirne mevleviyeti ile muvakkar ve sâhib-i imtiyâz olan Mevlânâ Halil dâmet fezâiluhû dahi vezîr-i müşârün-ileyhin maʿiyyetine taʿyîn olunmalarıyla işbu nâme-i safvet-hitâme-i hakânîmiz tahrîr ve tahyîr ve müşârün-ileyhim bârgâh-ı diyânet-destgâh-ı şâhâneleri kalbine irsâl ü tesyîr kılınmışlardır bi-menni'llahi'l-Vedûd havza-i mahrûse-i şâhî ve havme-i me'nûse-i Cem-câhîleri vürûdu ile mesʿûdü'l-vüfûd olup vezîr-i müşârün-ileyh ile maʿiyyetinde olan mevlânâ-yı müşârün-ileyhimâya hâssaten ve âmmeten tezkâr u yâd ve tenbîh ü îrâd olunan merâsim-i vefâdet ve risâleti ve levâzım-ı tebrik ü beşâreti muktezâ-yı âdâb ve mübtegâ-yı selâtîn-i menîʿu'l-cenâb üzere baʿde'l-edâ ber-vech-i muharrer vicâhen tefhîm ve takdîmi ehem olan hâlât-i mûcibetü'l-musâfâtı dahi alâ vechi'l-ahrâ îfâ ve icrâ kılındıklarında *"medâ mürûru'd-dühûr"*[53] erkânı nakz u halelden dûr olur

[49] "...kimine inanırız, kimine inanmayız..." Nisa Sûresi: 4/150.

[50] "...Onlar arasında fark gözetmeyiz (deyin)..." Bakara Sûresi: 2/136.

[51] "(Allah) kullarını tertemiz kıldı" meâlinde Arapça ibâre.

[52] "O miski sürüp durduğün takdirde kokusu yayılır" meâlinde Arapça ibâre.

[53] "Çağlar birbirinin ardı sıra geçip gitti" anlamında Arapça ibâre.

vechile tertîb olunan uhûd-i musâdefe ve muvâfaka-pezîrâ-yı tekabbül kılınıp fîmâ-ba'd ahlâf-ı nasafet-ittisâf-ı hüsrevânemiz ile a'kâb-ı diyânet-me'âb-ı şâhîleri miyânında ve belki sâir mülûk-ı İslâm ve bi'l-cümle rü'esâ-yı enâm beynlerinde işbu iki devlet-i İslâm nizâm-ı mezkûr elsine-i i'zâm ve efhâm olmak vechi üzere vüfûd-ı mes'ûdü'l-vürûd-i müşârün-ileyhimin makziyyü'l-âmâl-i atebe-i aliyye-i pâdişâhânemiz cânibine iâde ve irsâlleri muktezâ-yı safâ-yı niyyet-i şâhî ve mübtegâ-yı nikâ-yı taviyyet-i diyânet-penâhîleri idüğü ta'rîf u tavsîf ve telkîn ü tebyînden ganî ve müstağnîdir. Bâkî kıbâb-ı zer-tınâb-ı vifâk-ı İslâmî sahrâ-yı lâ-intimâ-yı i'zâm ve efhâmda hem-vâre şâmihu'l-bünyân ve gülistân-ı anber-feşân-ı ittihâd u ilti'âm-ı sâha-i safvet-bâha husûl-i kâm u merâmda hemîşe mu'attâr-ı meşâmm-ı cinân bâd.

7

İran'ın hac emiri, esirler ve karşılıklı mûtemed tayini tekliflerinin kabul edilip mezhep konusuna ise şer'an cevaz verilmemesi

توافق در خصوص امیر حج ایران، اُسرا و قبول پیشنهاد تعیین معتمد متقابل و عدم صدور جواز شرعی در خصوص مذهب

Elçi Kirmanşahlar Beylerbeyi Abdülbaki Hân-ı Zengene, beraberindeki İran Memâliki Sadrı Mirza Ebülkâsım ve Müftü Molla Ali-i Ekber'in getirdikleri nâme ile İsakçı'ya ulaşmış bulundukları, sundukları nâme mütalaa olunup mezhep hususunda birlikteliğin sağlanmış olmasından sevinç duyulduğu; Rusya ile yapılan anlaşma hükümlerine bağlı kalındığı halde Rusya'nın şimdi yapılan anlaşmaya sadık kalmayarak Azak Kalesi'ne âniden saldırdığı, İsakçı'da köprü inşası sırasında Kırım ve Kılburun tarafına gelen düşmanın Osmanlı ve Tatar askeri tarafından püskürtüldüğü, iki İslam-perver devletin yakalamış oldukları birliktelik fırsatına bir güzelleme ve bunun somut bir delili olmak için hac emîri, esirler ve saltanat merkezlerinde karşılıklı mutemet bulundurulması hususlarına Osmanlı Saltanatınca ruhsat verildiği; Mezhep keyfiyetine ise şer'i sakıncalarına binaen cevaz verilmediği; Haremeyn hizmeti başka hanedanlarda iken bunlardan Sünni itikat sahiplerinin mezhep zikrinden kaçınmış olmaları ve eski devlet kayıtlarında bunun örneğine rastlanılmamasına istinaden ahitname ve hükümlerde bunun zikredilmemesinin tensip olunduğu hakkında I.Mahmud'un sadrazamı tarafından Elçi Hân ile Nadir Şah'a gönderilen mektup

ارسال نامه از طرف صدراعظم محمود اول به همراه ایلچی خان به نادرشاه حاوی: رسیدن نامه‌ی ارسالی توسط عبدالباقی خان زنگنه بیگلربیگی کرمانشاه به همراه میرزا

ابوالقاسم صدر الممالک ایران و ملا علی اکبر مفتی به ایساقچی، مطالعه نامه تقدیمی و اظهار خوشحالی از دریافت خبر یگانگی مذهب؛ صادق نماندن روسیه به عهدنامه فیمابین علی رغم وفاداری ما، حمله روسیه به قلعه ازاق، ایجاد دشمنی از طرف قرِیْم و قلبرون در حین ساخت پل توسط ایساقچی، سوق دادن آن از طرف سپاه عثمانی و تاتار، نگاهی به فرصتی که با دست یابی دو دولت اسلام پرور به وحدت ایجاد می شود و محکم ترین دلیل این امر اجازه دادن سلطان عثمانی در خصوص وجود امیر حج، تبادل اُسرا و نگهداری متقابل معتمد در مراکز سلطنت حکومت ها؛ عدم صدور جواز در خصوص مسائل مذهبی بنا به محدودیت های شرعی؛ خودداری افراد صاحب اعتقاد به اهل سنت از ذکر مذهب در زمانی که خدمات حرمین در دست سلسله دیگر بود و مشخص شدن این امر از عدم برخورد در اسناد و نوشته های قدیمی دولتی و عهدنامه ها و احکام دولتی اولیه

(7 Eylül 1736)

Elçi Hân'a verilen mektûb-i hazret-i sadr-ı a'zamî sûretidir.
Gurre-i Ca. Sene [1]149

Bismillahirrahmanirrahim

"Ve hüve'llezî ce'ale'ş-şemse zıyâ'en ve'l-kameru nûrâ"[54]

Menşûr-ı hikmet-nüşûru mantûkunca tâ ki enâre-i sultân-ı zerrîn-külâh-ı neyyirât-ı encüm[55] ya'nî ifâza-i eşi'a-i hüsrev-târem-i çârum ile Dâra-yı kişver-küşâ-yı iklîm-i deyâcîr olan mâh-ı âlem-nigâh münîr-i bâlâ-nişîn-i evreng-i felek-esîr olup imdâd-ı envâr-ı nesiyyet-medârından şeb-i târ-ı vahşet-âsâr mânend-i rûz-ı müstenîr ola, ol mâh-ı sipihr-i saltanat u tâcdârî neyyir-i hayyir-i baht ü kâm-kârî a'lâ-hazret ü mu'allâ-bârgâh-ı refî'-menzilet ve Cemşîd-destgâh-ı bülend-himmet ve celîlü'l-i'tibâr-ı sâmî-rütbet ve velâ-tebâr-ı gerdûn-rif'at ve keyvân-ı gulâm-ı me'âlî-menkabet ü Ferîdun-ihtişâm, İsfendiyâr-ı diyâr-ı ser-bülendî şehriyâr-ı bâ-iktidâr-ı mülk-i ercümendî tâbende-i ahter-i burc-ı saâdet zîbende-i gevher-i derc-i recâhat ferhunde-fâl huceste-hısâl hidîv-i kişver-i câh ü celâl revnak-efzâ-yı evreng-i Kisrâ vü Cem dâver-i dâd-âver-i memâlik-i Acem Dâdâr-ı Dârâ-şiyem-i hurşîd-i ilm tensîk-fermâ-yı merâsim-i nizâm-ı âlem avnen li'l-hamâseti ve'l-helâleti ve'l-hırâseti ve'l-adâle savnen li's-safâveti ve'd-diyâneti ve'n-nekâveti ve'l-emâne gerdûn-bârgâh-ı tâc u dîhîm-penâh şâh-ı kaan-câh ve keyân-destgâh-ı lâ-zâlet âyât-i müsâfata meknûbeten alâ safahâti'l-âfâk ve mâ berihat-râyât-ı muvâhâta hâfikaten fî-meyâdîni'l-vifâk hazretlerinin izâet-müşîr-i ifâzat-âsâr-ı şehâmetlerinden etrâf-ı memâlik-i İran dârü'l-üns tav' u emân ve neşr-i hurşîd-i çihr-elviye-i himmet ve der-bütlerinden zîr-destân-ı vâlâ-şânları sâye-nişîn-i itmînân olmak da'avât-ı nâmiyyât-ı icâbet-nişân ve mes'ûlât-ı sâmiyyât-ı sadâkat-unvânına bi-hulûsi'l-bâl iştigâl olundukdan

[54] "Güneşi ışıklı, ayı da parlak kılan O'dur..." Yunus Sûresi: 10/5.

[55] Orijinal metinde sehven "neyyirât ve encüm"

sonra menba'-ı füyûzât-i ilâhî ve meşra'-ı fütûhât-ı nâ-mütenâhî olan zamîr-i münîr-i ilhâm-pezîr-i şâhî ve tab'-ı hatîr-i dirâyet-semîr-i Cem-câhîlerine nekâve-i mâ fi'l-bâl muhlis-i hullet-iştimâl bu vechile inbâ ve icmâl olunur ki der-bâr-ı akdes ü enfes-i hilâfet-me'âb-ı hazret-i sultânî ve bârgâh-ı eşref ve eltâf-ı feyz-iktisâb-ı cenâb-ı hüsrevânî lâ-zâlet meşmûleten bi'l-mevâhibi'r-Rabbâniyye ve mâ feti'et mevsûleten bi'r-regâ'ib'i-s-Samedâniyye kıbeline taraf-ı melzûmü'ş-şeref-i kâm-kârî ve cânib-i mevhibet-câlib-i bahtiyârîlerinden sefâret levâzımı te'diyesine me'mûr eyâlet ve besâlet-penâh-ı urûmet ve hükûmet-destgâh-ı vâlâ-şân-ı fâiku'l-akrân Beylerbeyi-i Kirmanşâhân Abdülbâkî Hân-ı Zengene veffekahu'llâhu li'l-hidemâti'l-müstahsene ve ma'an meb'ûs olan fahru's-sâdât ve'l-efâhim bedru'l-kâdât ve'l-ekârim sadr-ı memâlik-i İran Mirza Ebu'l-Kâsım ve kidvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn zübdetü'l-fudalâ'i'l-müdekkıkîn imâm-ı makarr-ı efhar Monla Ali Ekber *edâma'llahu şânehümâ* ma'iyyetleriyle bu hâlisu'l-bâl ve'l-iştimâllerine dahi firistâde buyurulan rakam-ı ekrem ve kalemî-i efhâm ve a'zamları evliyâ-yı Devlet-i Aliyye tarafından eşref-terîn-i ezminede mu'asker-i hümâyûn-ı nusret-makrûn olan İsakçı makâmına mes'ûdü'l-vürûd olup taraf-ı devlet-i bâ-menkabetlerine olan hulûs ü vidâda ve tehzîb-i mezheb cihetinden zuhûr eden hüsn-i vifâk ve ittihâda binâen levâzım-ı kemâl-i âdâb-ı hidîvâne ile ba'de'l-mütâla'a derûn-ı feyz-meşhûnunda olan cevâhir-i elfâz-ı şahî ve beşâ'ir-i elhâz-ı diyânet-penâhîleri gûş-i hûşa kurta-i mâriye ve nûr-ı bâsıra-i sürûra kehlü'l-cevâhir tenmiye kılınmışdır. Dîn-i mübîn-i seyyidü'l-mürselîne hidmet olmak üzere nice müddetden berü melhûz ve muntazar olan böyle emr-i âlem-i sürûrun bürûz u zuhûru o sâhib-i kifâyet ve diyânetin yed-i müeyyedinden mukadder ve bu mukâbelede ihsân-ı bî-imtinân-ı vehb-i mennândan İran fermân-fermâlığı dahi müsahhar-ı zât-ı mevhibet-âyâtları olup vücûd-i übbehet-vüfûdları hâlâ zînet-bahş-i tâc ü dîhîm ü kişver olduğu ni'metine bu cânibde ceste ceste zuhûr eden nusret-i İslâm mevhibeti munzamm oldukca ânen fe-ân ser-zemîn-i şükr-i Yezdân olunarak rüsûh-ı devlet ve şümûh-ı celâlet ve übbehetleri ed'iyesi zikr-i lisân ve fikr-i cenânımız olduğu bî-iştibâhdır. Bundan esbak Devlet-i Aliyye ile Rus keferesi mâ-beyninde mün'akid olan müsâleme-i müeyyedenin şürûtuna taraf-ı Devlet-i Aliyye'den gereği gibi mürâ'ât olunup ânlar dahi bu veche riâyet ederler zannına binâen hudûdlarda vâki' kılâ'ın aded ve uded cihetinden muhâfazası dostluk zamanlarına mukâyese üzere iken kefere-i mesfûre tarafından zikr olunan musâlaha-i müeyyedenin biraz müddetden berü şürûtuna mugâyir harekete cesâret ve hattâ a'zam-ı sugûr-ı İslâmiyyeden olan Azak Kal'ası'na bundan akdemce füc'eten gelip istîlâya cür'et etmeleri hasebiyle ber-muktezâ-yı şer'-i celîl te'dîb ve tenkîlleri mühim ve mütehattim olmağın a'zam-ı selâtîn-i hamiyyet-âyin efhâm-ı havâkîn-i nusret-müstebîn dürretü't-tâc-ı kayâsıra-i cihân gurretü'l-ibtihâc-ı kâr-fermâyân-ı deverân nâşir-i elviye-i gazâ vü cihâd-ı tarvet-bahş endiye-i adl ü dâd fermân-ı ber-dâr fermûde-i *"inna'llahe ye'müru bi'l-adli ve'l-ihsân"*[56] rasânet ve rasâsat-dih-i ser-bâzân *"inna'llahe yühibbü'llezîne yukâtilûne fî sebîlihî ke-ennehüm bünyân"*[57] sultânü'l-berreyn hakânü'l-bahreyn hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn mugîsü'l-İslâmi ve'l-müslimîn mu'înü'l-milleti ve'd-dîn mücehhizü'l-guzâti

[56] "Muhakkak ki Allah, adaleti, iyiliği... (emreder)." Nahl Sûresi: 16/90.

[57] "Allah, kendi yolunda kenetlenmiş bir yapı gibi savaşanları sever..." Saff Sûresi: 61/4. Âyet "inna'llahe yühibbü'llezîne yukâtilûne fî sebîlihî saffen ke-ennehüm bünyân..." şeklindedir.

ve'l-câhidîn mukîmü menârı's-sünne ve'l-farz mazhar-ı kerîme-i *"innâ ceʻalnâke halîfeten fi'l-arz"*[58] azametlü şevketlü inâyetlü kudretlü mehâbetlü efendim şehn-şâh-ı İslâm-penâh ve zıll u uref-i ilâhî *eʻazza'llahu ensârahû ilâ yevmi'l-intibâh* hazretleri ikâmet-i farîza-i gazâ vü cihâd ve te'dîb-i erbâb-ı küfr ü inâd için asâkir-i muvahhidîn ile sâye-i ilm-i nusret-tev'em-i Resûl-i ekrem sallâllahu teâlâ aleyhi ve sellemde bu sâfî-zamîrlerin kefere-i mesfûre üzerlerine techîz ü tesyîr buyurup ber-mûceb-i fermân-ı hümâyûn asâkir-i mansûreleriyle tayy-i merâhil ederek Nehr-i Tuna sâhilinde mârru'z-zikr İsakçı nâm mahalle vürûd ve tertîb ve tanzîmi fermân buyurulan cisr-i azîm baʻde't-tetmîm ubûr olunmak esnâlarında Kırım ve Kılburun taraflarına gelen düşman-i dîn-i mesfûrîn Devlet-i Aliyye ser-bâzları ve asâkir-i Tatar şehbâzları yedinden nice hasâra dûçâr olup emvât ve edevâtların defn ü tams ederek bi'l-âhare hâiben avdet etdiklerine binâen el-hâletü hâzihî meydanda dahi tabur denilecek nesne olmamak hasebiyle bi-avnihî teâlâ bundan böyle itmâm-ı merâma niyyeten bi-hasebi'l-iktizâ münâsib olan bir mahalde kışlak ve tertîb-i umûr-ı gazâ vü cihâda şedd-i nitâk olunmak lâzım gelmeğin muhlis-i safâ-semîrleri eğerçi bu taraflarda bulundu fe-ammâ der-bâr-ı azamet-medâr-ı hazret-i hakânîye vârid olan müfâvaza-i cenâb-ı niʻme'l-me'âb-ı şâhîleri muktezâsınca emr-i musâfât bi-lütfi'llahi'l-Meliki'l-allâm resîde-i hitâm olup ve fi'l-hakîka bu nizâʻ vü cidâl şûrâ-yı kübrâ-yı Mogan'da nihâde-i matmûre-i nisyân olduğu maʻlûm ancak işbu İslâm-perver iki devlet-i şehâmet-muhbirin âsâr-ı muvâsala ve mücâmeleleri cümleye rûşen ve ittihâd-ı dînî ve mezhebî husûsu emr-i müdellel ve müberhen olmağ için istisʻâd olunan mevâddan mîru'l-hâc ve üsârâ ve Dâru's-saltanalarda devleteynin birer muʻtemedleri ikâmet etdirilmek hâlâtı tarafeynin şân ve unvân ve nizâm ve sâmânına lâyık ve muvâfık vechile tertîb ve tehzîb ve cânibeynden zabt-ı cerâid tahrîr kılınıp icrâlarına hükm-i hümâyûn-ı hazret-i cihân-dârî erzânî buyurulduğu ve mezhebe dâir olan keyfiyyetin meʻâzîr-i mülkiyesi taraf-ı eşref ü enfes-i şâhî ve cânib-i feyz-câlib-i diyânet-penâhîlerine bu velâ-cûy-i safâ-hûyları kıbelinden tahrîr ve aʻzâr-ı merkûmenin ber-vech-i muharrer mülkiye ve şerʻiyyesi zamîr-i hurşîd-tenvîr-i dirâyet-semîrlerinde sûret-pezîr buyuruldukda o madde-i matviyyü'l-eser kalmak firâset ü kiyâset-i şehriyârîlerine muhavvel olduğu evliyâ-yı devlet-i rûz-efzûn-i hânîlerinden iʻlâm ve ifhâm olunduğundan mâʻadâ taraf-ı sadâkat-kârîye olan nübişte-i meymenet-i ser-rişte-i hidîvânelerinde dahi tanzîm ü tetmîm kılması tavsiye ve telkîn buyurulmak hasebiyle bâlâda bast olunan ukûdü'l-ferâ'id-i İslâm-fevâide husûs-ı musâfâtın zikr ü işâreti vâsıtatü'l-akd-i muvâhât kılınmak muktezî olmağın icmâlen beyânına ibtidâr olunmuşdur. Nâme-i hümâyûn-ı hazret-i şehn-şâhîde tezkâr olunduğu üzere İran ahâlîsinin mukaddemâ min haysü'l-mezheb mübtelâ oldukları hadîse-i pür-vahşeti üzerlerinden izâle ve nûr-ı sünnet ve cemâʻati zevâyâ-yı ülkât-ı merkûmede ilmâʻ ve icâle kılmaları himem-i seniyyesi zımnında taht-gâh-ı Kisrâ vü Cem yani eyâlet ü saltanat-ı memâlik-i Acem vücûd-ı mesʻûd-ı ikbâl-vüfûr-i şâhîleriyle müftehir ve mübâhî olduğu hâlet-nihâd-i ilhâm-muʻtâd-ı hazret-i hilâfet-nejâdı pür-nûr ve behcet-i kulûb-i taraf-ı şehriyârânelerine olan meyl ve hüccetlerinin fevk-i mâ-yürâd müterakkî ve müzdâd olmasına bâʻis ve bâdî olduğu maʻlûm-i ihlâs-kârî olmuşdur. Zira cenâb-ı müstetâb-ı şehâmet-meâbları bu kâr-ı hayriyyet-medâra şürûʻ buyurdukları

[58] "...Biz seni yeryüzüne halife yaptık..." Sâd Sûresi: 38/26.

zamândan muhlis-i velâ-pîşelerinin âstâne-i devlet-âşiyâneden hareketimiz vaktine dek nâm-ı nâmî ve zikr-i bi'l-hayr-ı sâmîleri istimâ‘ olundukca *"Rabbena[ğfirlenâ ve li-ihvâni-na'llezîne sebekûnâ bi'l-îmân] lâ-tec‘al fî kulûbinâ gıllen li'llezîne âmenû"*[59] nazm-ı kerîmi mü'eddâsınca kedûretleri safvete mübeddel ve bürûdetleri germiyyete muhavvel olup taraf-ı akdeslerine teveccüh-i hâtır-ı hümâyûn ve incizâb-ı derûn-ı mevhibet-makrûn mütezâyid olduğu levâyih-i ahvâl-i hakânîden ma‘lûm-ı hâlisu'l-bâl olur idi. Bi-hamdi'llahi'l-Müte‘âl himmet-i âlî-nehmet-i hazret-i hudâvendigâr ve teveccüh-i zamîr-i ilhâm-semîr-i pâdişâh-ı gerdûn-iktidâr âyîne-i takdîre muhâzî olup vücûd-i bihbûd-ı şâhîleri revnak-ı İslâm ve meserrât-ı ümmet-i hayru'l-enâma mazhar ve muvaffak oldu. Devlet-i Aliyye-i rûz-efzûn ile taraf-ı bâhiru'ş-şeref-i hidîvânelerinin musâfâtı ber-vech-i muharrer Mogan tertîbinde sûret-pezîr olduğu muhtâc-ı beyân olmayup ziyâdeten-aleyh bu musâdaka-i cemîleye i‘lân olunmak için mevâdd-ı müsellese-i mezkûreye Deraliyye'de nizâm u istihkâm verilmiş mezheb maddesi nühâ-yı hazret-i şehriyârîye şöyle ihtâr olunur ki mukaddemâ mülûk-ı İslâm ve taht-ı hükûmetlerinde olan sâir müslimîn-i enâm ehl-i sünnet ve cemâ‘at mezhebinde olmak hasebiyle ez-kadîm mezheb-i erba‘a bilâd u emsâr-ı İslâmda umûmen ve Haremeynü'ş-Şerîfeyn'de husûsan karâr-dâde ve cây-gîr ve evâil-i karn-ı âşire gelince İran ahâlîsi dahi mezâhib-i mezkûre üzere müstemir olup tekâdüm-i ezmân ile erba‘adan mâ‘adâsı mensî misillü olmağla bilâd-ı Hind ü Sind ve ülkât-ı Özbekiyye ve deşt ü emâkin-i mağrib-zemîn ve husûsan aktâr-ı Hicâziyye ahâlîsi mezheb-i gayr-i me'lûfde kemâl-i ta‘assub üzere oldukları ve bi'l-husûs Mekke-i Mükerreme beledu'llâh olup *sâhibü'l-beyti edrî bi-mâ fîhi mislî*[60] muktezâsınca esrâr-ı ilâhiyyeden erkân-ı Ka‘be erba‘aten tertîb ve ba‘dehû mezâhib-i erba‘a ahâlîsi için dahi birer rükn ta‘yîn *ve "min külli feccin amîk"*[61] vârid olan mücâvirîn ve zâ'irîn ber-vech-i muharrer memleket-i vâhide ricâli olmayup bilâd-ı Şâmi‘a ahâlîsi ve ancak mezâhib-i erba‘adan birinin mukallidi ve erkân-ı Ka‘be'den mezhebi ahâlîsine tahsis olunan rüknün mutaassıbı olmakdan nâşî taht-ı zâbıtaya ircâ‘ları emr-i hatîr idüğü âyine-nihâd-ı safâ-mu‘tâd-ı şâhîlerine hafî vü setîr olmayan mevâddandır. Farazâ fecir tulû‘ etdikde salât-i subhu ibtidâ rükn-i evvelde Şâfi‘iyye anlar selâm verdiği anda rükn-i sânîde Mâlikiyye ve kezâlik sâlisinde Hanbeliyye ve râbi‘inde kabl-i[62] tulû‘-i şemsde sâdât-ı Hanefiyye edâ idüp evkât-ı sâire dahi bu kıyâsa karîb olmağla cemâ‘at-i uhrâya vakit bulunmaz. Bu takdîrce rükn ta‘yîni ve mezheb-i merkûma dâîr sâir levâzım husûsî madde olmak üzere re'sen şürût-ı musâfâta idhâl olunsa avâm-ı nâsın adem-i üns ü ülfetlerine binâen bâ‘is-i kîl ü kâl olacağından gayri himmet-i hazret-i şâhî ve azîmet-i cenâb-ı diyânet-penâhîleri a‘mâliyle sebeb-i bürûdet olan kedûret bilâd-ı Acem'den mürtefi‘ olup cümle-i enâm devâm-ı eyyâm-ı izz ü ihtişâmlarına duâ-gûyân iken mecma‘-ı ecnâs-ı âlem olan beyt-i mükerremde mezkûr elsine-i hâss u âmm olmak dahi dahi bî-iştibâhdır ve devlet-i hilâfet-medâr-ı hazret-i sultânîden bu âna dek ahid-nâme alan mülûk-ı cihânın ve kezâlik Haremeynü'ş-Şerîfeyn hidmeti âhar hanedânda iken ânlardan ahz eden selâtîn-i deverânın sünniyyü'l-i‘tikâd olanları mezheb

[59] "(Derler ki:) ...Rabbimiz! Bizi ve bizden önce gelip geçmiş imanlı kardeşlerimizi bağışla; kalplerimizde, iman edenlere karşı hiçbir kin bırakma!..." Haşr Sûresi: 59/10.

[60] "Evin sahibi, içinde ne kadar şey olduğunu bilir" anlamında Arapça ibâre.

[61] "...her derin vadiden (sana gelsinler)." Hac Sûresi: 22/27.

[62] Metinde sehven "kabîl" şeklinde yazılmıştır.

zikrinden müstağnî ve sâkit ve hilâfında bulunanlar îrâdına gayr-i mültefit idükleri eğerçi ma'lûm idi ancak yine ihtiyâten gerek Devlet-i Aliyye'nin ve gerek düvel-i sâlifenin Hazî-ne-i Âmire'de mahfûz olan kuyûdâtı bi't-taharrî tetebbu' olundukda buna dâîr nesne bulunmamak cihetlerinden nâşî madde-i merkûmenin ahid-nâme ve ahkâm-ı hümâyûnda adem-i zikri şân u unvân-ı tarafeyne enseb ve şâyân olduğu teyakkun olunur ve'l-hâsıl mülûk-ı mâziyyeden niceleri huddâm-ı Haremeyn iken mezhebe müte'allık ednâ şey'i tahmîl-i avâm eylediklerine binâen medhûl-i elsine-i enâm oldukları ve bu gûne umûr-ı vezâif-i ulemâ olup e'âzım-ı mülûk *enâra'llahu berâhinehüm* böyle hâlâtı ânlara havâle edegeldikleri mizâcât-ı düvelden ma'lûm-ı şâhîleri buyurulur zikr olunan mahzûrâtdan başka ba'zı mehâzîr-i hafiyye-i mülkiyeyi dahi elçi hân-ı müşâr ve sohbetlerinde olan cenâb-ı sadr ve monlâ-yı mûmâ-ileyhim dahi tefehhüm ve teferrüs eylemek gerekler. Cem-câhâ felek destgâhâ me'âzîr-i mezkûreden kat'-ı nazar bu husûsun mahzûrât-ı şer'iyyesi dahi duâ-nâme-i hazret-i şeyhü'l-islâmî metâvîsinden ve süferâ-yı tarafeynin takrîrlerinden kitâbeten ve şifâhen ma'rûz-ı pîşgâh-ı hazret-i şâhî ve münhâ-yı zamîr-i ilhâm-semîr-i diyânet-penâhîleri buyuruldıkda fi'l-asl mütemmem olan emr-i musâfât bu husûsun matvî kalmasıyla resîde-i hitâm-ı muvâhât kılınmak kiyâset ü firâset-i hidîvânelerine elyak ve ahrâ olan hâlet-i hasene idüğü zâhir ve bâhirdir elçi hân-ı müşâr ve ma'iyyetlerinde meb'ûs-ı mûmâ-ileyhim dahi tarafeynin şân u unvânına lâyık ve rızâ-yı übbehet-iktizâ-yı şâhîlerine muvâfık vechile kemâl-i âdâb üzere resm-i risâleti edâ edip haklarında avâtıf-ı aliyye-i hüsrevâne ve avârıf-ı seniyye-i pâdişahâne feyz-efgen olmakla meşkûrîn ve şâkirîn izz-i insirâfa murahhas ve me'zûn kılındıklarından mâ'adâ elçi hân-ı müşârün-ileyh ile müstashab olan huddâm-ı vâlâ-makâm-ı hazret-i şâhîden mefâhiru'l-emâcid ve'l-ekârim Mirza Şefî' Vak'a-nüvîs ve Abdülhüseyin Bey ve Muhammed Kerîm Bey *dâme izzuhum* dahi öz zâtlarında mühezzebü'l-etvâr ve hidemât-ı celîle-i hazret-i şâhîde istihdâm ve ikrâma sezâ-vâr bendeleri olmak hasebiyle müşâr ve mûmâ-ileyhim ma'an pâye-i serîr-i inâyet-masîr-i hüsrevâneye duhûl ve müsûl-i şerefin ihrâz ve akrânları beyninde kesb-i imtiyâz eyledikleri ma'lûm-ı fehâmet-mersûm-ı şâhâneleri buyuruldukda mûmâ-ileyhim sâye-i re'fet-vâye-i hazret-i şehriyârîlerinde fevka'l-emsâl mevhibet-nişîn-i izz ü ikbâl buyurulup fîmâ-ba'd dahi işbu iki devleteyn-i azîmeteynin musâfâtları zımnında ilâ yevmi'l-kıyâm hayr ile mezkûr elsine-i enâm olmakla himmet-i şâhâne ve düriyyet-i hidîvâneleri ma'tûf ve masrûf buyurulmak e'azz-i me'mûl ve akdem-i mes'ûlümüzdür. Bâkî hemîşe âfitâb-ı âlem-tâb-ı devlet ü ikbâl ve mâh-ı cihân-efrûz-ı saâdet ü iclâl evc-i saltanat ü kâm-kârî ve zirve-i übbehet ü baht-ı yârîde tâbende ve zıll u uref-i re'fet-i şâhî ve sâye-i diyânet-i cihân-penâhî ber-mefârık cümle-i zîr-destân mebsût u pâyende bâd bi-Rabbi'l-ibâd.

8

Şâh'ın namesindeki üç maddenin kabul edilip birine şer'an cevaz verilememesi ve Şâh'ın cülûsunu tebrik için Mustafa Paşa'nın elçi gönderilmesi

پذیرش سه ماده از پیشنهادهای موجود در نامه شاه و عدم صدور جواز شرعی به یک مورد و اعزام مصطفی پاشا به عنوان ایلچی برای تبریک جلوس شاه

İran'dan sefaret göreviyle ve birlik beraberlik merasimini icra maksadıyla gönderilen Kirmanşâhlar Beylerbeyi Abdülbaki Hân-ı Zengene ile maiyetine memur edilen Sadru'l-Memalik Mirza Ebülkâsım ve Müftübaşı Molla Ali Ekber'in sunmuş oldukları name-i şâhînin muhtevasından hoşnut olunduğu, name-i şâhîdeki üç maddenin kabulüyle birlikte diğer maddenin mahzurlarına binaen kabul edilmediği; Şah hazretlerinin cülusunu şifahen tebrik etmek üzere Musul Valisi Mustafa Paşa ile Anadolu Kazaskeri Abdullah Efendi ve Edirne Kadısı Halil Efendi'nin İran'a gönderilmelerine hükmolunduğu hakkında I.Mahmud'un sadrazamı tarafından Vezir Mustafa Paşa ile Nadir Şah'a gönderilen mektup

نامه‌ی وزیر مصطفی پاشا صدراعظم محمود اول به نادرشاه به همراه اعزام مصطفی پاشا والی موصل با همراهی عبدالله افندی قاضی عسکر آناطولی و خلیل افندی قاضی ادرنه به ایران مبنی بر: تبریک شفاهی جلوس اعلیحضرت شاه و اظهار خشنودی از محتوای نامه شاهانه تقدیمی توسط عبدالباقی خان زنگنه بیگلر بیگی کرمانشاه در معیّت دو مامور میرزا ابوالقاسم صدرالممالک و ملا علی اکبر سرمفتی، به عنوان سفیر از ایران برای بجا آوردن مراسم وحدت و برابری و اظهار خشنودی به جهت قبول سه ماده از نامه شاهی و عدم پذیرش ماده های دیگر بنا به محدودیت های موجود

(16 Ekim 1736)

Vezîr-i mükerrem Mustafa Paşa hazretleriyle giden mektûb-ı hazret-i sadr-ı a'zamî sûretidir.
Fî 10 C. Sene 1149

Bismillahirrahmanirrahim

"Ve ce'aleküm mülûken ve etâküm mâ-lem yu'ti ehaden mine'l-âlemîn"[63]

Mâdâm ki çetr-i fîrûze-reng-i zer-nigâr-ı felek-i bî-direng ber-fehvâ'-yı *ve "ce'alne's-semâ'e sakfen mahfûza"*[64] basît-i gabrâ-yı pehnâ-yı rûy-i zemîne sâyebân ve hüsrev-i hâver-i müşa'şa'-i tâc-ı neyyir-i fîrûzî-âheng bir lâmi'a-i ve *"ce'alne'ş-şemse ziyâ'en"*[65]

[63] "...Âlemlerde hiçbir kimseye vermediğini size verdi." Mâide Sûresi: 5/20.

[64] "Biz, gökyüzünü korunmuş bir tavan gibi yaptık..." Enbiyâ Sûresi: 21/32.

[65] "...Güneşi ışıklı kıldık..." Yunus Sûresi: 10/5.

ekâlîm-i seb'a-i nâsûta ziyâ-pâş ve nûr-efşân ola, ol mâh-ı sipihr-i saltanat u tâcdârî neyyir-i hayyir-baht u kâm-kârî a'lâ-hazret ü mu'allâ-bârgâh-ı refî'-menzilet ve Cemşîd-destgâh-ı bülend-himmet ve celîlü'l-i'tibâr-ı sâmî-rütbet ve vâlâ-tebâr-ı gerdûn-rif'at ve keyvân-ı gulâm-ı me'âlî-menkabet ve Ferîdun-ihtişâm-ı İsfendiyâr-ı diyâr-ı ser-bülendî şehriyâr-ı iktidâr-ı mülk-i ercümendî tâbende-i ahter-i burc-ı saâdet zîbende-i gevher-i recâhat ferhunde-fâl-i huceste-hısâl hidîv-i kişver-i câh u celâl revnak-efzâ-yı evreng-i Kisrâ vü Cem dâver-i dâdâr-ı memâlik-i Acem dâdâr-ı Dârâ-şiyem hurşîd-ilm tensîk-fermâ-yı merâsim-i nizâm-ı âlem avnen li'l-hümâseti ve'l-celâleti ve'l-hırâseti ve'l-adâleti savnen li's-safâveti ve'd-diyâneti ve li-nekâveti ve'l-emâneti gerdûn-bârgâh tâc u dîhîm-penâh şâh-ı kaan-câh-ı keyân-destgâh-ı lâ-zâlet neyyirât-ı devlete şârikaten min-meşârıkı'l-izzi ve'l-ikbâl ve şümûs-i saâdetihî tâli'aten min metâli'i'l-mecdi ve'l-iclâl hazretlerinin riyâz-ı mehâmm-ı zîr-destânları hem-vâre bârân-ı feyz ü ihsân-ı ilâhî ile nazâret-gîr ve çemen-âmâl ve emânî-i sâye-nişînleri hemîşe nesîm-i eltâf-ı kemâ-hiye ile nemâ-pezîr olmak da'avât-ı müstetâbe-i icâbet-simât ve temenniyât-ı müstecâbe-i muhâlasat-âyâtına müdâvemet ve muvâzabet lâzıme-i zimmet-i devlet-cûy-i sadâkat-hûbları idüğü merfû'-ı pîşgâh-ı câh ü haşmet ve ma'rûz-ı destgâh-ı ikbâl ü saâdet kılındıkdan sonra melma'-ı envâr-ı ilâhî ve mecma'-ı âsâr-ı füyûzât-ı nâ-mütenâhî olan tab'-ı pâk-i safâ-ittisâf dakîka-şinâs-ı şâhî vü zihn-i derrâk-i mû-şikâf der-büt-i istînâs-ı Cem-câhîlerine ifâde-i muhlis-i sadâkat-me'âl ve inbâ'-i hayr-endîş-i hâlisu'l-bâl bu minvâl üzere icmâl olunur ki der-bâr-ı atûfet-medâr-ı hazret-i sultânî ve atebe-i sipihr-iktidâr-ı cenâb-ı hüsrevânî lâ-zâlet de'âyimehû müşeyyedeten bi't-teşyîdâti'r-Rabbâniyye ve mâ fi'et kavâimehû müeyyedeten bi't-te'yîdâti's-Samedâniyye kıbeline taraf-ı zâhir-i eşref-i kaanî ve cânib-i feyz-câlib-i İlhanîlerinden te'diye-i levâzım-ı sefâret ve temşiye-i merâsim-i yek-cihetî ve muhâlasaten me'mûr-ı eyâlet ü hükûmet-penâh necâbet-i urûmet-destgâh-ı vâlâ-şân-ı me'âlî-unvân Beylerbeyi-i Kirmanşâhân Abdülbâkî Han-ı Zengene yessera'llâhu'l-me'âsire'l-müstahsene ve ma'an ba's olunan tahiyyetü's-sâdât ve'l-efâhim zübdetü'n-nücebâ' ve'l-e'âzim sadru'l-memâlik Mirza Ebu'l-Kâsım ve kıdvetü'l-ulemâ'i'l-mütebahhirîn umdetü'l-fudalâ'i'l-müteverri'in imâm-ı fezâil-eser Monla Ali Ekber *edâma'llahu teâlâ ifâdetühümâ ve etemme ifâzatehümâ* ma'iyyetleri ile bu hâlis-i sadâkat-kîş ve muhlis-i hayr-endîşlerine firistâde-i kaanları buyurulan nâme-i nâmî-i anberîn-nikâb-ı latîfü'l-işâre ve kalemî-i sâmî-i rengîn-elkâb-ı şerîfü'l-ibâreleri ki vez-bâzû-yı vifâk u muvâlât ve temîme-i gerden-i hüsn-i ittifâk ve muvâhâtdır evliyâ-yı Devlet-i Aliyye-i âlîye taraflarından "*Be-sâ'âtî ki saâdet ez-û burd ahter / Be-tâli'î ki kavlen ber-û-küned takvîm*"[66] bihterîn-i eyyâm-ı fîrûz ve huceste-terîn-i hengâm-ı gîtî-fîrûzda mu'asker-i hümâyûn-ı nusret-makrûn olan İsakçı makâmına mes'ûdü'l-vürûd ve feyz-bâş-ı su'ûd olup taraf-ı amîmü'ş-şeref-i hidîvânelerine olan vüfûr-ı hulûs-ı vedâd ve tehzîb-i mezheb ü milletde vukû' bulan tevâfuk ve ittihâda binâen levâzım-ı âdâb-ı ta'zîm ve merâsim-i esbâb-ı tekrîm ile sütûr-ı ser-â-ser-sürûr-ı mekârim-nüşûruna imrâr-ı nazar-ı im'ân ve cevâhir-i me'ânî-i beşâ'ir-mebânîsi keşîde-i samt-ı iz'ân kılınıp tervîc-i dîn-i mübîn ve takvîm-i sünen-i seyyidü'l-mürselîne bu vechile hidmet eder bir sâhib-i himmet-i vâlâ-nehmetin zuhûru

[66] "Tâlih yıldızının mutluluğu ondan esirgediği bir anda, devrân ona yeni bir söz hakkı daha tanır" meâlinde Farsça beyit.

âmed-i medîd ve ahd-i baʻîdden berü melhûz ve muntazar ve bu ümniyye-i seniyye merâyâ-ı havâtır-ı esâgır u ekâbirde sûret-nümâ ve cilve-ger iken tînet-i nasafet-tahmîr-i Cem-câhî ve cibilliyet-i mevhibet-semîr-i şâhîlerinde merkûz olan mâye-i diyânet ü dirayet ve âsâr-ı kifâyet ü fütüvvet muktezâsınca bu hizmet-i celîle-i mûcibetü'l-menkıbe ve bu himmet-i celîle-i müstevcibü'l-mağfire ev musaddır-ı birr u saâdet ve mazhar-ı rüşd ü hidâyetin yed-i müeyyedinden mukadder ve bu mukâbelede ihsân-ı bî-girân-ı cenâb-ı Mennân'dan serîr-i ârâyî-i mülket-i İran dahi zât-ı mekârim-nişân-ı mefâhir-unvânlarına müsahhar ve müyesser olup vücûd-ı übbehet-nümûd-i Kâanîlerinin hâlâ zînet-efzâ-yı taht-ı keyân ve fermân-fermâ-yı memâlik-i İran olduğu hem-dem-be-demine bu cânibde ceste ceste zuhûr eden mevhibet-nusret ve fîrûzî munsam oldukca ânen fe-ân sücûd-ı şükr-i vâcibü'l-vücûd ile devâm-ı devlet ü ikbâl-i rûz-efzûn ve terakkî-i esbâb-ı mecd ü iclâl-i saâdet-merhûnları daʻavâtına bi-hulûsi'l-bâl müdâvemet ve iştigâl olunduğu bî-iştibâhdır. Bâ-husûs efhâm-ı selâtîn-i izâm aʻzam-ı havâkîn-i fihâm râfiʻ-i râyât-ı cihân-dârî câmiʻ-i âyât-i nasafet ve dîn-dârî muvahhid-i kavâid-i şerʻ-i kavîm-i Muhammedî müşeyyid-i deâim-i kânûn-ı müstedîm-i Ahmedî kuvvet-i kâhire-i ser-pençe-i adl ü dâd nîrû-yı bâzû-yı rüşd ü istiʻdâd sepîdî-i rû-yi millet-i beyzâ sabâhat-ı vech-i şerîat-i garrâ nekâve-i dûdmân-ı selâtîn-i Osmanî hulâsa-i hânevâde-i sadr-nişînân-ı mesned-i gîtî-sitânî mugîsü'l-İslâm ve'l-müslimîn muʻînü'l-milleti ve'd-dîn mücehhizü'l-guzât ve'l-mücâhidîn mergam-ı ünûfü'l-keferati ve'l-müşrikîn sultânü'l-berreyn ve hakânü'l-bahreyn hâdimü'l-Haremeyni'l-Muhteremeyn şevketlü kudretlü inâyetlü azametlü mehâbetlü efendim Pâdişâh-ı İslâm-penâh ve şehn-şâh-ı şehâmet-destgâh lâ-zâlet şümûsu ikbâlihî munsarifeten ani'z-zevâl ve mâ-berihat budûr-i iclâlihî tâliʻaten min metâliʻi'l-kemâl hazretlerinin zamîr-i ilhâm-semîr-i mülûkâneleri bu hâlet-i muntazara vukûʻunu müsteşʻir olmakla mirʼât-ı safâ-makrûn-ı tabʻ-ı hümâyûn-ı hüsrevânîleri zîyadeten ale'l-gayr mücellâ-yı suver-i sürûr-ı nâ-mahsûr olduğu ve bu keyfiyyetin merâm-ı enâm ve kâm-ı İslâm üzere bu sûretde tahûru ittihâd kılıp cânibeyn ve ittifâk-ı ârâ-yı tarafeyne vesîle-i asîle ve zerîʻa-i celîle idüğü *ke'ş-şemsi fî keydi's-semâ'* eğerçi zâhir ve hüveydâ ve mütebâdir ve iclâdır lâkin bu gûne yegânegî-i dîn ü mezheb ve tevâfuk-ı millet ve meşrebden neşʼet eden harâir-i muvâhât ve evâmir-i musâfâtın ile'l-ebed teʼyîd ve ihkâm ve cümleye iʻlân ve ifhâmı için cânib-i atûfet-meʼârib-i mülûkâneden tekabbül ve isʻâfı istisʻâd olunan mevâdd-ı müstelzimetü'l-ittihâddan süferâ-yı sedâd-ârây-ı müşâr ve mûmâ-ileyhim ile firistâde-i nâdî-i ikbâl-mütemâdî-i İlhanîleri kılınan nâme-i hümâyûn-ı mevhibet-nümûn ve duâ-nâme-i hazret-i şeyhü'l-islâmî ve rakîme-i ihlâs-ı hitâme-i muhlis-devâmî metâvîsinin derc ü tastîr olunduğu üzere üç madde tarafeynin şân u unvânına lâyık ve nizâm u sâmânına muvâfık vechile tetmîm ve tensîk ve levâzım ve zavâbıtı tevkîd ve tevsîk olunup madde-i uhrâda der-kâr olan mehâzîr ve aʻzârın kabûl ve teslîmi şîme-i rüşd ve insâf-ı şâhî ve şenşene-i kiyâset-ittisâf-ı devlet-penâhîlerine havâle kılınmağla maksûd-ı bi'z-zât olan teʼennuk ve muvâlâtın esbâb-ı devâm u istihkâmı eğerçi pezîrâ-yı tesviye ve hitâm olmuşdu maʻa hâzâ baʻzı ağrâz-ı fâside ve emânî-i kâsideye binâen sahâbe-i kirâm-ı hayru'l-enâm haklarında ahâlî-i İran'ın meʼlûf oldukları akvâl-i nâ-şâyeste ve efʻâl-i nâ-bâyesteden kendileri menʻ ü terhîb ve tehzîb-i mezheb ü meşrebe sevk u tergîb ile teşeyyüd ve iltihâm-ı mebânî-i devlet-i şâhî ve teʼekküd ve intizâm-ı erkân-ı saâdet-i Cem-câhîleri alâ

merri'd-dühûr mütezâyid ve mütevâfir ve bârgâh-ı şehâmet-destgâhîlerine alâ ekseri'ş-şühûr-i vüfûd ve ikbâl ü iclâl mütevârid ve mütekâsir olarak himmet-i vâlâ-nehmet-i kaanîleri ile revâc-ı dîn ü hullet ve vücûd-ı mes'ûd-ı hidîvâneleriyle intihâc-ı mülk ü saltanat dahi matlûb-ı hümâyûn-ı hüsrevâne ve mergûb-i tab'-ı safâ-makrûn-ı mülûkâne olup ve bu keyfiyyetin hüsn-i sûreti mülâzimân-ı hâssa-i der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı pâdişâhâneden cânib-i feyz-câlib-i cenâb-ı şâhîye bir vezîr-i dirâyet-semîrin tesyîr ü irsâl ile meşâhîr-i ulemâ ve a'lâm-ı fudalâdan iki sâhib-i reviyyetin bi'r-refâka îfâd ve isrâlarına menût olduğuna binâen bu ittihâd u ittifâkın alâ mâ hüve'l-murâd ittisâkı siyâkında cânib-i mekârim-makâ'ib-i hüsrevâneden bi'l-müşâfehe dahi cülûs-ı meymenet-me'nûs-ı şâhîleri tebrik ve tehniyesin itmâm ve te'diye için rikâb-ı müstetâb-ı hazret-i cihân-dârîde nice müddetden berü mülâzemet-i celîle ve hidemât-ı cemîle ile kâm-bîn ve i'timâd ve i'tidâda istîhâbı müstebîn iken rütbe-i ulyâ-yı vezâret ile dahi şân u unvânı terfî' ve Musul Eyâleti ihsânıyla menşûr-ı i'tibârı tevkî' olunan vezîr-i mükerrem saâdetlü mekremetlü eyâlet-pîrâ Mustafa Paşa hazretleri ve bi'l-fi'l emîn-i şerâyîf-i fetvâ olup Anadolu sadâreti ile mübeccel ve mümtâz olan semâhatlü recâhatlü şerâyi'-nümâ Abdullah Efendi ve sâbıkâ yine emîn-i şerîf-i fetvâ olup dâru'n-nasr ve'l-meymene mahmiye-i Edirne mevleviyeti ile muvakkar fazîletlü ifâdetlü hükûmet-intimâ Halil Efendi dâîleri vezîr-i müşârün-ileyh ile der-bâr-ı mevhibet-medâr-ı hidîvânelerine vefd olmak üzere tahsîs olunmalarıyla taraf-ı ihlâs-kârîden dahi ifâde-i mekâdîr-i vifâk u ittihâd ve ibâne-i me'âsir-i muhâlasat u vidâd zımnında işbu rakîme-i mü'âlefet-müfâd keşîde-i silk-i sevâd ve müşârün-ileyhim ile dergâh-ı sipihr-iştibâh-ı şâhânelerine isrâ vü îfâd olunmuşdur bi-menni'llâhi'l-Meliki'l-müte'âl havza-i mahrûse-i şâhî ve havme-i me'nûse-i Cem-câhîleri vürûdu ile şeref-yâb-ı âmâl olup müşârün-ileyhime taraf-ı vefîru'ş-şeref-i hazret-i hüsrevâneden yâd u tezkâr ve tenbîh ü iş'âr olunduğu üzere teslîm ve kabûl-i uhûd u şürûta dâir keyfiyyâtı ve sâir merâsim-i vifâdet ve levâzım-ı tebrîk ve tehniyeti bi-hazâfîrihâ mukteza-yı âdâb ve mübtegâ-yı selâtîn-i menba'u'l-cenâb üzere ba'de'l-edâ ber-vech-i muharrer vicâhen ve şifâhen dahi tefhîm ve takdîmi ehemm olan hâlât-i mûcibetü'l-musâfâtı alâ vechi'l-uhrâ îfâ ve icrâ kıldıklarından sonra taraf-ı bâhiru'ş-şeref-i kaanîlerinden dahi tasdîk ve imzâsı vâsıtatü'l-akd-i diyânet ve dirayet ve imâme-i sübha-i nazmü'l-umûr-ı saltanat olan hâlâtın tetmîm ve ikmâli zımnında müşârün-ileyhimin makzi'l-âmâl ve münşerihu'l-bâl atebe-i aliyye-i pâdişâhâne cânibine iâde ve irsâlleri ile fîmâ-ba'd muhibb-i encâd cânibinden nesâim-i ârâmiş ü ârâm gül-zâr-ı ahvâl ve mezâri'-i âmâl-i enâma vezân olup dest-i kudret-i mâlik-inân-ı kâm-rânî ve pây-i himmet-i der-rikâb-ı zindegânî oldukca merâ'id-i yegânegî vü ittihâd ve evâmir-i vüsûk u i'timâd bir vechile mübrem ü muhkem ve evâhî-i muvâhât ve zavâbet-i muvâlât bir tarîkle mü'ekked ve müstahkem ola ki kürûr-ı dühûr ve mürûr-ı a'vâm ü şühûr ile halel-pezîr olmayup tarafeynden vesâil ve zerâyi'-i musâfât ve vasâil ü şevâfi'-i muvâsât minvâlî ve mütetâlî olmak husûsları mukteza-yı şîme-i kerîme-i şâhî ve mübtegâ-yı seciyye-i marziyye-i fütüvvet-penâhîleri idüğü ta'rîf ü ta'bîr ve tahrîr ü tahbîrden müstağnîdir. Bâkî hemîşe neyyir-i cihân-tâb-ı ikbâl ve ahter-i âlem-efrûz-ı iclâl-i meşrık-ı devlet-i lâ-yezâl vâfik-ı haşmet-i bî-zevâlden tâli' ü tâbân ve lâmi' ü dırahşân bâd bi'n-nebiyyi ve âlihi'l-ethâr ve sahâbetihi'l-ahyâr mine'l-muhâcirîn ve'l-ensâr.

9

İran'ın tekliflerinden üçünün kabul edilip Caferiye Mezhebi'nin beşinci mezhep olarak kabulü ve Beytullah'da rükn tayini hususlarına cevaz verilememesi

پذیرش سه مورد از پیشنهادهای ایران و رد مذهب جعفری به عنوان مذهب پنجم، عدم صدور جواز برای تعیین رکن در بیت الله الحرام

İranlı elçilerin Nadir Şah'tan getirdikleri mektupta dindeki bid'atların kaldırılması ve yerine sünnet sancağının dikilmesinden bahsedildiği, İran Devleti'nin görüşmeler yapmak üzere kendi temsilcilerini göndererek iki ülke nizamını ilgilendiren önemli konularda görüşmeler yapmak istedikleri, her iki tarafın mutemet kişiler ikamesiyle karşılıklı olarak Müslüman esirlerin serbest bırakılması ve hac emiri gönderilmesi istendiği; İmam Cafer-i Sadık'ın mezhebinin kabul edilerek beşinci bir mezhep olarak tanınması ve Beytullah'ta diğer mezhepler gibi bu mezhep için de bir bölüm ayrılması hususuna gelince:

Ehl-i sünnet önderlerinin ilk devirlerden bu yana beş vakit farz namazı Mescid-i Haram'da dört rükünden birine uyarak eda edegeldikleri, bunun, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'in bir şiarı olduğu, bu yol değiştiği takdirde kargaşa ve fesada yol açacağı; Umut ve dileklerinin, iki ülke arasındaki dostluk ve kardeşlik duygularını geliştirecek girişimlerin sürmesi ve Yüce Allah'ın rızası ile âlemlerin Efendisi'nin şefaatine kavuşmak olduğu, tevhit ehli arasında ihtilafa yol açacak hususlardan uzak durulmaya çalışıldığı ifadesini havi Osmanlı Şeyhülislamı tarafından Nadir Şah'a gönderilen Arapça mektup

نامه شیخ الاسلام عثمانی به نادرشاه به زبان عربی مبنی بر، دریافت خبر برچیده شدن بدعت ها و برافراشتن پرچم اهل سنت به جای آن طی نامه ایی از سوی نادرشاه توسط سفرای ایران ، دیدار و گفتگو با نمایندگان اعزامی ایران و گفتگو در موضوع های مهمی که مورد توجه نظام هر دو کشور است، درخواست اقامت متقابل اشخاص معتمد هر دو طرف، آزادی اُسرای مسلمان و اعزام امیر حج؛ اختصاص رکن به مذهب جعفری با پذیرش و شناخته شدن مذهب امام جعفر صادق به عنوان مذهب پنجم در بیت الله مانند مذاهب دیگر، به محض رسیدن بحث به این مطلب:

از اعصار اولیه به این طرف رهبران اهل سنت پنج نوبت نماز را در مسجد الحرام با اقتدا به یکی از چهار رکن برگزار می کنند، این امر، یکی از شعائر اهل سنت و جماعت بوده، با تغییر این امر راه فساد و شورش باز خواهد شد؛ امیدواری و درخواست انجام اقداماتی برای بهبود روابط و احساس دوستی و برادری در بین دو کشور با رضایت خداوند بزرگ و کسب شفاعت بزرگ عالمیان، تلاش برای دوری جستن از مسائلی که سبب اختلاف بین اهل توحید می شود

[Arapça]

Saadetli semahatli Şeyhülislam Efendi hazretleri taraflarından saadetli Nadir Şâh hazretleri tarafına yazılan Arabî mektubun suretidir.

Ariflerin kalplerini irfan nuruyla aydınlatan, onları sevdiği ve razı olduğu işlere yönelten Allah'a hamd olsun. Zira Allah onları, delilleri tertip edip burhanları düzene koymak ve din-i mübînin erkânını pekiştirmek suretiyle muvaffak kılmıştır. Bunu da onlara *"müjdeci ve uyarıcı elçiler göndermek"*[67] suretiyle sağlamıştır. *"Mülk O'na aittir"*[68], melekut de O'nundur. *"O, asla ölmeyen diridir."*[69] *"Mülkünü dilediğine verir."*[70] Dine ait işleri, Allah'ın emirlerine itina gösteren dindar ve akıllı kişilerle tamamlar. *"Âlemlere rahmet olarak gönderilen"*[71], *"apaçık anlaşılan bir kitap"*[72] ile ümmetini şeriat sahibinin yoluna davet eden Muhammed'e salât ve selam olsun. İnsanları bir araya getirerek intizama yöneltmiş, kendisine tâbi olanları, İslam'ı desteklemek için dine bağlanmaya teşvik etmiştir. O'nun pek değerli ehl-i beytine ve kıymetli ashabına da salât u selam olsun. Özellikle din-i mübîni ayakta tutan direkler gibi olan, gönül sayfalarında isimleri kazınmış bulunan Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali'ye salât ve selam olsun. Kıyamet gününde ümmetin günahkârları için şefaatleri umulan onların hepsinden, diğer âl ve ashabın tamamından Allah Teâlâ razı olsun.

Dillerimizi ihsanı bol Rabb'in hamdiyle şereflendirdikten, gönüllerimizi de önceki dinlerin hükmünü ortadan kaldırana salât ile parlattıktan sonra,

Bu mektup, üzerine oturduğu tahtların kendisiyle övündüğü, devrimizdeki kötü hadiselerin sayesinde defolduğu azametli kralın eşiğine, yüce şahın huzuruna arzedilmiştir. O, âfâkı saran üstün siyaset ve yönetim becerisiyle temayüz etmiş, İlâhî lütfun inayetiyle geniş İran ülkesinde nebevî irşadın doğrultusunda dostluk sancağını yükseklere dikmiştir. Bunu da izzet, ikbal, şeref ve kahramanlık sergileyerek yapmıştır. Böyle yapmakla sünnet-i senniyyenin esaslarını ihya etmiş, heva ve bid'ata ait olanları da imha etmiştir. Dinin esası olan hususlarda görülen ve yaşanan yanlışlıkları dinin aslî usulüne döndürerek müslümanların dostluğunu tekrar tesis etmiştir. Bütün bu sözlerimle kasdittiğim kişi; din ve dünya için değerli, İslam ve müslümanlar için güzellik, milletlerin işlerini düzene koyucu, Acem sultanlarının güneşi, mükemmel ve yüce olan Şâh Hazretleri'dir. Allah Teâlâ onun devletinin temellerini sağlamlaştırsın, destekçilerini arttırsın. İslam ve müslümanların gözünde izzetini ve itibarını var eylesin.

Kiymetli elçiler, yeryüzünün halîfesi, yeryüzünde bulunan insanların işlerini, doğu ve batının en uzak diyarlarına varıncaya kadar Allah'ın dinini ikame etmek suretiyle kendi arzusuyla hâlisâne bir şekilde dirayetle yürüten, saltanat tahtında oturarak iktidarının

[67] el-Bakara Sûresi: 2/213; en-Nisâ Sûresi: 4/164; el-En'âm Sûresi: 6/48; el-Kehf Sûresi: 18/56.

[68] Fâtır Sûresi: 35/13; ez-Zümer Sûresi: 39/6; et-Tegâbün Sûresi: 64/1.

[69] el-Furkan Sûresi: 25/58.

[70] el-Bakara Sûresi: 2/247.

[71] el-Enbiya Sûresi: 21/107.

[72] es-Sâffât Sûresi: 37/117.

hükümlerini her tarafta geçerli kılan, İslam memleketlerinin edeben ve istihkâkan maliki, "*Biz seni yeryüzünde halîfe kıldık!*"[73] hitâbına mazhariyetle İslam ve müslümanların yardımcısı, gazi ve mücahitleri donatarak her tarafa gönderen, adalet ve insan yaygısını her tarafa yayan, zulüm ve haksızlık yapanları yakalayıp tutan, silsile yoluyla gelen Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye'nin parlak güneşi, karaların sultanı, denizlerin hakanı, âdetâ ikinci İskender-i Zülkarneyn, Harameyn-i Şerîfeyn'in hizmetkarı, bu iki mutena beldenin hâmisi ve velinimeti, bütün milletlerin güvenli sığınağı olan sultanımıza elçiler geldiler. Allah onun devletinin ilelebed daim eylesin. Bu elçiler, gözleri aydınlatmak ve gönülleri ferahla doldurmak için getirdikleri mektubu bir görüşme vesilesi olarak takdim eylediler. Bu cümleden olarak bu saygın kişi samimi bir gönülle bu nameyi devletimize getirmiştir. Biz de onu büyük bir saygı ve edeple karşıladık, mektupla gözlerimiz aydınlandı, gönüllerimiz şenlendi. Bu mektupta dindeki bid'atlerin kaldırılması, yerine sünnet sancağının dikilmesinden bahsedilmekteydi. Bu cümleden olarak İran Devleti görüşmeler yapmak üzere kendi temsilcilerini göndermiş ve iki nizamını ilgilendiren önemli konularda görüşmeler yapmak istiyorlardı. Bunlar arasında;

Her iki tarafın da mutemet kişileri ikame etmesi, iki tarafın da müslüman esirleri serbest bırakması, o cânipten de emir-i hac gönderilmesinin te'mini gibi hususlar vardı. Sultanımız, iki tarafın emin ve seçilmiş kişileriyle istişareden sonra, iki devlet arasında layıkı vechile kardeşlik ilişkilerini düzene koymak maksadıyla tanzim ve kabulüne işaret edildiği üzere bu konuda yardımcı olacaktır. Bu konuyla ilgili olarak karşılıklı görüşmeler yapılacaktır. Bu taleplerden birisi de mektupta işaret ediliği üzere, İmam Cafer-i Sâdık'ın mezhebinin kabul edilerek beşinci bir mezhep olarak tanınması ve Beytullah'ta diğer mezhepler gibi bu mezhep için de bir bölüm ayrılması hususudur. Malumlarıdır ki Ehl-i sünnet önderleri ilk devirlerden günümüze gelinceye kadar, beş vakit farz namazı Mescid-i Haram'da söz konusu dört rükünden birinde dört mezhebe mensup imamlardan birine uyarak eda ediyorlar. Bu uygulama eskiden beri yapıla gelerek yerleşmiş ve o mübarek mekanlarda Ehl-i sünnet ve'l-cemaat'in bir şiarı olmuştur. Allah Teâlâ o mekanların şeref ve izzetini daim eylesin. Hiç kimse bu dört rükünden birinin kaldırılması ya da bunlara ilave yapılması konusunda bir şey dillendirmemiştir. Allah Teâlâ bizleri de sizleri de haklarında "*Güzel davrananlara daha güzel karşılık, bir de fazlası vardır!*"[74] denilen kimselerden eylesin. Cehenneme girecek fırkalar arasından cennet ile müjdelenen fırka hakkında ümmetin benimsediği bu yolu ben değiştirirsem, bu durum dinin yasaklamış olduğu kargaşa ve fesada yol açar. Konunun anlaşılması için bizim gibi idrak sahibi kimselere edeben bu kadar anlatılması yeterlidir. Zira yüksek mevkideki yöneticilere azıcık ifade, o meseleyi gündüzün ortasında parıldayan güneş misali kavramalrını sağlar. Bunun idari ve dini yönden görülen diğer sakıncaların ayrıntıları elçinin mektuplarında bulunmaktadır. Bizim umudumuz, hatta kesinlikle dilediğimiz, dostluk ve iki ülke arasında kardeşlik duygularını geliştirecek girişimlerin sürmesi ve bu yolla Yüce Allah'ın rızasına ve âlemlerin Efendisinin şefaatine nail olmaktır. Bu hususa daha önce de işaret etmiş, aramızdaki ilişkileri en mükemmel düzeye getirerek din kardeşliğinin gereklerini âşikâre yerine getirmek suretiyle

[73] Sâd Sûresi: 38/26.

[74] Yunus Sûresi: 10/26.

anlaşma sağlayarak ümmetin refahını sağlamak gerektiğini belirtmiştik. Bu da Allah Teâlâ'nın bu dinin süsü olarak nitelediği imamlara ittiba etmek suretiyle sağlanabilir. Biz müslümanlar arasında anlaşma sağlanması için dua ediyor ve çaba gösteriyoruz, tevhid ehli arasında ihtilafa yol açacak hususlardan uzak durmaya çalışıyoruz. Kalplerimiz devletinizin devamı için dua etmekte, dillerimiz yaptığınız güzel işleri senâ etmektedir. Kalpleri birbirine ısındırıp uzlaştıran Allah'tan, her iki tarafı da en küçük anlaşmazlığı itebilecek hususlardan korumasını diliyorum.

Veziriazam Mustafa Paşa, Sadr-ı Anadolu Abdullah Efendi, Edirne şehri kadısı Halil Efendi. Bunların hepsi de Devlet-i Aliyye'nin önde gelen yöneticileri olup ayrıca övülmelerine ihtiyaç yoktur. Hepsi de hilafet tarafından belirlenip tayin edilmiş kişilerdir. Allah Teâlâ bu devletin destekçilerini aziz eylesin, şanını ve övgüsünü daim eylesin. Böylece tebrik ve kutlama tamamlanmış, aradaki ilişkileri düzeltme ve yoluna koyma işi kemâle ermiş olacaktır. Bunlar da sevinç ve başarıyı sağlayacak unsurların yerine getirilmesinden sonra olacaktır. Bu idari sakıncalar ve dini mahzurlar ancak dirayet, tarafsızlık ve azami dikkatin iki tarafın delegasyonlarına telkin ile aşılabilir. Eğer akıllara bu önemli konuların meratibi ile sözü edilen Rumeli uleması ve kıymetli muharrirler hakkında soru gelirse, Saltanat-ı Seniyyemiz'in görüşü, bu görüşmelerin uygunluğu ve selamlanması yönündedir. Bunu güzel karşılayarak desteklemeye değer buluyor, tekrarlanarak düşüncelerimizin gerçekleşmesinin buna bağlı olduğunu söylüyoruz. Allah Teâlâ en güzel tevfikiyle bizlerin işlerini başarıya erdirsin, birliğimizi sağlasın. O ne güzel Mevla ve ne güzel yoldaştır.

10

İran Şâhı seçilen Nâdir Şâh'ın, Osmanlı Devleti ile musâlaha yapmak için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'yi elçi göndermesi

اعزام عبدالباقی خان زنگنه به عنوان ایلچی از سوی شاه منتخب ایران نادرشاه برای انجام مصالحه با دولت عثمانی

Müslüman fırkalar arasındaki ayrılık ve kavganın, Safevî Şah İsmail'in başkaldırısından kaynaklandığı; kendisinin geniş İran ülkesinin mühim işlerini yoluna koymak ve Müslümanların sorunlarıyla ilgilenmek üzere Yüce Yaratıcı tarafından görevlendirilmiş olduğu, İran eşrafından ve halktan temsil kabiliyeti yüksek kimselerden oluşan bir konseyin Mogan Kışlağı'nda toplanarak onu İran şahı seçtikleri; Karaman Valisi Ali Paşa aracılığıyla Dersaadet'te akdi kararlaştırılan musalaha için Abdülbaki Hân-ı Zengene'nin İstanbul'a elçi; Mirza Ebülkasım ile Müderris Molla Ali'nin ona refakatçi tayin edildikleri hususlarında Nadir Şah'tan Sultan I.Mahmud'a gelen Farsça name-i şahî

نامه شاهی ارسالی نادر شاه به سلطان محمود به زبان فارسی مبنی بر، بروز جنگ و جدایی میان فرقه های مسلمان بعد از قیام شاه اسماعیل صفوی؛ ماموریت یافتن شخص وی برای توجه به مشکلات مسلمانان بعد از انجام کارهای مهم در کشور وسیع ایران، اجتماع شورایی مرکب از نمایندگان برجسته مردم و اشراف در دشت مغان و انتخاب وی به عنوان شاه ایران؛ برگزیدن عبدالباقی زنگنه به عنوان ایلچی و میرزا ابوالقاسم به همراه ملا علی مدرس برای همراهی به ایشان به وساطت علی پاشا والی قرامان برای عقد قرارداد در درسعادت و اعزام به استانبول

[Farsça]

Nadir Şâh tarafından rikab-ı hümayun-ı müstetâba gelen namenin suretidir. *

Bismillahirrahmanirrahim

Övgü ve ihtiramın ziyadesi, Yüce Yaratıcı'nın nimetine mazhar ve "Sizi yeryüzünde halîfe kıldık"[75] buyruğu fehvasınca adaletle hükmeden sultanların yegâne efendisi olan; farklı tabakalar arasında ihtilaf vukuunda anlaşmazlığın giderilmesi için "Allah'ın size olan nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşman kişiler idiniz de O, gönüllerinizi birleştirmişti ve O'nun nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz."[76] emri gereğince varlığını ortaya koyan, muhalefet ve inat karanlığının fecr-i sâdıkı, hak ve adalet melcei, ihtiyaç sahiplerinin kendisine bel bağladığı altın taçların başı üzerindeki tâc, kapı yüzlerine kapanan bağışçıların bağışçısı olan melik, "Aralarında barışı sağlayanlara ne mutlu ki, işte onlar Allah'a yakın kimselerdir" seçkin hadisine kulak veren bütün ümmetlere kulak verilecek müjdede benzeri bulunmayan, bağışların ziyneti, "nübüvvet şubelerinden bir şube olma yolunda sulh u salah" istikametinin ana caddesi, varlık âleminin biricik cevheri, inananlar âleminin kutbu, yeryüzünün güneşi, Peygamberlerin sonuncusu Muhammed (a.s) ve onun mübarek aile efradıyla hayırlı halifeleri ve dağlar gibi ashabının son dayanağı, ve ondan sonra devlet kuşunun yükselen güneşinin reyiyle yücelmiş, âlî-hazretlerin lütufkârlığıyla parlayan güneşin ışıltısının zamîri, felek mertebeli, Süreyya menzilli, Satürn ufuklu, jüpiter saadetli, merih savletli, güneş hasletli, Venüs letâfetli, ay doğuşlu, Süleyman şevketli, İskender insaflı, Nûşirevân adaletli, "Allah'ın yeryüzündeki gölgesi" kabil âdil sultan olduğu tasdikli, cümle yaratılmışlara şefkati mantıklı, cihan sultanlarının en büyüğü, devran hakanlarının zirvesi, azamet ve şehriyarlık tâcının liyâkatlisi, mutluluk ve saltanat bahtının parıltısı, âdetâ İkinci İskender, Osmanoğulları Hanedanı'nın zübdesi, felek-mertebeli padişah, ordunun yıldızı, İslam dininin sultanı, Allah'ın gölgesinin tecelligâhı, iki kıtanın sultanı, iki denizin hakanı ve iki haremin hizmetkarı, İkinci İskender-i Zülkarneyn; saltanat, şevket, azamet, hilafet, re'fet, merhamet ve ihsan feleğinin yıldızı

* 1 no'lu nâme-i şâhînin kopyasıdır.

[75] Yunus Sûresi: 10/14.

[76] Âl-i İmrân Sûresi: 3/103

olan şanı yüce Sultan Mustafa Han oğlu Sultan Mahmud Han'ın mülk ve saltanatını Yüce Mevla ebedî kılsın. Yüce Allah'ın terbiye ediciliğini tasdik ve kainatın yaratıcısı olduğunu ikrarım, ins ve cin taifelerinin, o hazret tarafından yaratılmış olduklarını dillendirdikleri andan beri malumdur. Peygambere itaat, bize emredilmekle üzerimize farz olmuş ve biz Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat akîdesiyle o önderin zuhurundan beri nasiplenenlerdeniz. Safevî Şâh İsmail'in başkaldırısının başlangıcından itibaren âfâkî hükümler yüz gösterip taassup ve garazın eseri olan bazı sözler, onun tarafından etrafa yayılarak Peygamberlerin efendisinin ümmeti ve Müslüman fırkalar arasında ayrılık ve kavganın çıkışına sebep olmuş, böylelikle Cenâb-ı Mevla, yüce dergâhının kapısındaki duacıyı, iklîmi geniş İran ülkesinin mühim işlerini yoluna koymak ve Müslümanların meseleleriyle ilgilenmek üzere görevlendirmiş, işte bu sebeple bu hayır yolunun yolcusu, İran'da bulunan cümle derecesi yüksek beyleri, bereketi bol alim ve fazilet sahiplerini, taşıdıkları sıfatlarla övgüyü hak eden değerli kimseleri, eyalet beylerini, aksakallı aşiret, oymak, kabile ve hizmetçi sınıfı reislerini mübarek Ramazan ayının ortasında Mogan Kışlağı'nda bir araya getirerek Hak Mezheb'in delil ve bürhanlarını onlara anlatmak suretiyle Hoy'da bulunan makamı yüce ve en güzel sıfatlarla muttasıf veziriazam, ulema ve fudalanın önderi, zamanın müftüsü, devranın kendisine uyduğu Şeyhülislam, buna teveccüh gösterdiler; hepsi bu hayırlı teşebbüsün hata ve noksandan korunması, özü derinlik arz eden rükünlerde bir değişiklik ve farklılaşmanın meydana gelmemesi mülahazasıyla kalben ve lisanen kabul edip benimseyerek bid'atları terk edip, Peygamber'in sünnet-i seniyyesine tâbi oldular. Safevî sülalesinin yolundan gitmeyi terk edip ihsanı bol yaratıcının yüce dergâhının bu duacısını İran padişahı seçtiler. Böylece Saltanat-ı Seniyyece, musalahanın müzakeresine memur edilen makamı yüce Karaman Valisi Vezir Ali Paşa (Allah izzetini artırsın) ile görüşmek üzere benim mutemedim sıfatıyla İran ümerasından ve Kirmanşahlar Ülkesi Hâkimi Abdülbaki Han-ı Zengene, elçilik yapmak ve haber getirmek vazifesiyle Mirza Ebu'l-Kâsım ve benim imamım olan Horasan'ın büyük müderrisi Molla Ali -ki hepsi dereceleri ve faziletleri yüksek seyyidlerin büyüklerinden olarak- mezkur elçiye refakat etmek vazifesi Hoy'da bulunan söz konusu mezkur makam sahiplerine havale edilip Allah'a hamd olsun ki bu duacı, Sultan'ın Devlet-i Aliyyesinin görevlileriyle birlikte yerle göğün arasındaki bu dergâhta din-i mübînin tashihi ve ikiye ayrılmış milletin/ümmetin birliği için çalışma yolunda bir imkan elde etmiş ve bu işin hayırla neticelenmesi haşmetli padişaha havale edilmekle inşallah bu husus âhir zaman Peygamber'i -salat ve selam üzerine olsun- nezdinde makbul ve hayırlı bir iş olarak kabul görür. Bundan gayrı bir şey söylemek lâzım gelmez; aksini söylemek de örf ve edebe ters düşer. Makamı yüce veziriazam ve alimlerin direği şeyhülislam bu şekilde konuyu tafsil ettiler. Âlem kârgâhında yapılan da yapılmayan da kalıcıdır; Onlar için kimi zaman sulh, kimi zaman adalet, dört rükne düşer; Dört rüknün en hayırlısı kaza çivisiyle bağlansın; Âlem için tuzak kurmaya gör, bir başkası da sana kuracaktır.

(mühür makamında)
-Kudret sahibinin seçtiği inci mühür,
cihanda nadir görülür-

11

İran Şâhı seçilen Nâdir Şâh'ın, Osmanlı Devleti ile musâlaha yapmak için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'yi elçi göndermesi

اعزام عبدالباقی خان زنگنه به عنوان ایلچی از سوی شاه منتخب ایران نادرشاه برای انجام مصالحه با دولت عثمانی

Müslüman topluluklar arasında hüküm süren kavga ve uyuşmazlıkların, Safevî Şah İsmail'in kişisel ihtiraslarından kaynaklandığı, şahsi ikbâlinin gerçekleşebilmesi yolunda buna tevessül ettiği; bu kavgaya son vermek üzere İran eşrafından ve temsil kabiliyeti yüksek kimselerden oluşan bir heyetin Mogan Kışlağı'nda toplanıp kendisini Türkmen İli'nin şahı seçtikleri; Karaman Valisi Ali Paşa aracılığıyla Dersaadet'te yapılması kararlaştırılan musalaha için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'nin İstanbul'a sefîr; Mirza Ebülkâsım ile Müderris Molla Ali'nin de ona refakatçi tayin edildikleri beyanlarıyla İranlı hacılar için Caferiye Mezhebi'ne Mescid-i Harâm'da rükn tahsisi, iki devletin saltanat makamlarında karşılıklı elçi bulundurmaları ve Osmanlı beldelerinde kendi rızalarıyla evlenen İranlı esirlerin serbest bırakılmaları hususlarında Nadir Şah'tan Sultan I.Mahmud'un sadrazamına Farsça mektup

نامه‌ایی از نادرشاه به صدراعظم محمود اول به زبان فارسی مبنی بر: جنگ و مناقشه ایی که بین جوامع مسلمان حاکم در جریان است، از اشتیاق شخصی شاه اسماعیل صفوی نشأت گرفته، برای به تحقق پیوستن اقبال شخصی به این امر توصل کرده؛ برای پایان بخشیدن به این اختلاف هیأتی مرکب از اشراف ایران و نمایندگان برجسته مردم در دشت مغان اجتماع کرده و او را شاه ایل ترکمن انتخاب کرده؛ تعیین عبدالباقی زنگنه به عنوان سفیر در استانبول برای انجام مصالحه نامه به وساطت علی پاشا والی قرامان؛ با بیان تعیین میرزا ابوالقاسم به همراه ملا علی مدرس برای همراهی به ایشان، اختصاص رکن مذهب جعفری در مسجد الحرام برای حجاج ایرانی، اقامت متقابل ایلچی از مقام‌های سلطنتی دو کشور و آزادی اُسرای ایرانی که در شهرهای عثمانی با رضایت شخصی ازدواج کرده اند

[Farsça]

Nadir Şâh tarafından devletlü inayetli Sadrıazam hazretlerine gelen Farisî mektubun bi-aynihî suretidir.[**]

Bismillahirrahmanirrahim

Haşmet ve ikbal sığınağı yüce vezir cenapları, ululuk ve azamet sahibi, cesaret ve yiğitlik timsali, makamı yüce olan, veziriazamların dayanağı ve yüksek rütbeli âmirlerin

[**] 2 no'lu nâmenin kopyasıdır.

direği; parlak fikirleriyle işleri yoluna koyan, kıvrak zekasıyla cumhurun mühim işlerinin kefili, Hakanlığın Devlet-i Aliyyesi kendine emanet edilen, sultanın göz alıcı saltanat mutemedi, sâfî tedbir sahibi vezir, mülkü süsleyen isabetli müşir, âlemin nizamı muhterem Sadrazam, Allah'ın şanını yücelttiği ve zat-ı hidivânenin mükrimâne ta'zîmâtıyla ve muazzez zat-ı hüsrevanenin uçsuz bucaksız tekrîmatıyla ikbalini şahlandırdığı, ıtır kokulu unutulmaz incilerin hepsine mazhar olan ve eşsiz haşmetinin katlanarak devletinin de ziyadesiyle zatına bağışlandığı, "bu senindir" denildiği Veziriazam! Bunları ifade ettikten sonra Rûm ve İran'ın Müslümanları arasında bir süreden beri hüküm süren kavga ve cidalin kaynağının ne olduğu, memlekette fikir sahibi olan herkeslere ayan beyan ortada ve sebebinin de ne olduğu bellidir. Âfâkî arzularının güdümüyle eşzamanlı olarak zuhur eden ve kendi istikrarını, bozguncu garazlarıyla bu kabil fitne-fesadın filizlenmesinde görmüş olan Safevî Şâh İsmail, bugüne değin aynı öndere, aynı kitaba inanıp aynı kıbleye yönelmişlikleriyle hatırlana gelen aynı Peygamber'in ümmeti cümle Müslüman halklar arasında katl ve inadın çıkmasını, şahsî ikbalinin gerçekleşmesi uğrunda bir fırsat saymıştı. İşte şimdi, bölük pörçük milletin bir araya getirilmesi ve İranlıların mirası olan din-i mübînin revaç bulmasının tam zamanı olduğu düşüncesiyle aynı zamanda Müslümanlar arasındaki ceng ü cidalin def'i mülahazasıyla yüksek seviyeli beylerin, faziletli ulemanın, ayan ve eşrafın, eyalet ve aşiret beylerinin tamamı mübarek Ramazan ayının ortalarında Zat-ı Akdes-i İlâhînin te'yidi ve Zat-ı Peygamberînin bâtınî vechesinden neşet eden şüphe ve ihtilaf saikıyla hak mezhepten yüz çevirişleri ortadan kaldırmak maksadıyla Mogan Kışlağı'nda biraraya gelmişler, Safevî sülalesinin bozguncu garazlarından ve seçilmiş Peygamber ile onun saygın ashabının ve temiz imamların sözlerine muhalefetten kaynaklanan bu bâtıl ve faydasız amelleri terkle İran halkının tamamı bu hüccet ve bürhanları tanımış ve hepsi biat etmiş olmakla ancak korkulan o ki, Safevî sülalesine tebaiyetle bizim nâiblerimizi Türkmen ilinin şahı ve serveri tayin etmek suretiyle hadd ü hesaba gelmez inadlar ve yeni yeni fesatlar zuhura getirilmesin. Bu sebeple şerefli Devlet-i Aliyye-i Osmaniye tarafından mükâleme ve musalahaya memur edilen makamı yüce mekremetli vezir, hakanın yüce devletinin tanzimine memur muhterem müşir, Saltanat-ı Seniyye'nin kendisiyle kaim olduğu Karaman Valisi Ali Paşa, sonu hayırla neticelenecek bu emeli tamamlamak ve müzakere edilecek hususları aşamalarıyla birlikte Osmanlı Devleti yetkililerine aktarmak bâbında işaret olunan müşir ile görüşme hususundaki istekliliğini ihsas etti. Bu yüzden mutluluk verici haberleri yüce Saltanat makamına ulaştırmasını teklif ettik. Sözü edilen mekremetli vezir bu konuda yetkisi olmadığını belirterek ancak söz konusu meseleyi Osmanlı Devleti'ne iletmek için süre istedi. Bu hayırlı işin neticeye kavuşması halinde Devlet-i Aliyye zaviyesinden dünyevî ve uhrevî büyük faydaları görüleceğine, adı geçen de kanaat getirdi. Böylelikle Kirmanşahlar Ülkesi Hâkimi bulunan haşmet, şevket, azamet ve celâl sahibi Abdülbaki Han-ı Zengene'yi naiblerimizin mutemedi sıfatıyla ve elçilik vazifesiyle Osmanlı Devleti'ne Âsitâne sefiri tayin ettik. Refakatine de makamı yüce seyyidler sülalesinden, nakîblerin ileri gelenlerinden ve memleketler sadrı Mirza Ebu'l-Kâsım; ulema ve fudalanın reisi, Horasan müderrisi, nâiblerimizin imamı, seyyidlerin ve fâzilet erbabının dayanağı, İran ulemasının ve asalet sahibi değerli kimselerin zübdesi konumundaki allâme ve fehhâme Molla Ali'yi ona refakatle görevlendirdik. Bu şekilde din-i mübînin istihkamı

ve Hoy'daki bölük pörçük milletin istikrarı, geçen zaman ve çağların ardından usul, erkân ve kanunlar muvacehesinde zamanın zeval buluşuna değin bir kesintiye veya kopukluğa uğramayacak. Bahsi geçen makamı yüce sefire, Sultan'ın iktidar mahalline gitmek üzere refakat ve yol arkadaşlığı etmesini istedik. İnşaallah sabahleyin herhangi bir aksiliğe uğramaksızın bu mutluluğu hayata geçirmenin sevincini yaşarız. Ve bu büyük işin yeniden vücuda gelmesi, bizim temsilcilerimizin eşsiz gayret ve ihtimamlarıyla yapacakları öncülükle mümkün olacaktır. Yüce Devlet-i Aliyye'nin hayır-hâh musalaha erbabının da bu gidişattan razı olmaları, Caferiye Mezhebi'ni Mescid-i Haram'da bulunan dört mezhebin beşincisi olarak kabul edip ehl-i İslam'dan diğer Müslümanlara olduğu gibi her sene İran ümerasından birini Beytullah-i Haram'da hac erkânından biri sıfatıyla hac emiri tayin etmek suretiyle İranlı hacıların Beytullah'ı tavaf etmelerini sağlayıp Hazret-i Peygamber'in [salât ve selam üzerine olsun] nurlu merkadi ile Raşid Halîfeler'i [Allah onların hepsinden razı olsun] ziyaret etme şerefiyle şereflendirmeleri lâzım gelir. İran saltanat makamında, Osmanlı Devleti eşik erkânından bir mutemed ile karşılıklılık esası çerçevesinde İranlı bir mutemedin Rûm'da yüce Halifelik Makamı'nda ikame olunması, aramızdaki ittihad ve görüş birliğinin tesisiyle dünya ve dünyalılar nazarında bunun tezahürünü sağlayacaktır. Geniş Rûm beldelerinde kendi rızalarıyla evlenen İranlı esirlerden hiçbiri oralarda kalmaya razı değiller. Peygamber'in mukaddes şeriatına göre, onlara kölelik yaptırmak haramdır. Sâdır olacak bir fermanla her nerede bulunuyorlarsa serbest bırakılsınlar. Bu tarafta olup vatanından uzakta bulunan kimselere de aynı şekilde muamele olunacak. Sair mertebelerle diğer bazı hususlar da inşaallah, gönderilen memur ile şifâhî olarak tafsil olunup hatırlatılacak. Sözü edilen bu memurların din ve milletin tervicini sağlayacak binayı yükseltebilmeleri, elbette ki iki tarafın hayır-hâhlıkla üzerine düşeni yapmalarına bağlı ve bu büyük işin sevabını devşirmede kendisini paydaş kılacak. Vezirlik günleriniz, haşmet, devlet ve yüceliğiniz devam üzere olsun!

12

İran Şâhı seçilen Nâdir Şâh'ın, Osmanlı Devleti ile musâlaha yapmak için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'yi elçi göndermesi

اعزام عبدالباقی خان زنگنه به عنوان ایلچی از سوی شاه منتخب ایران نادرشاه برای انجام مصالحه با دولت عثمانی

Osmanlı ve İran halkları arasında bir süredir devam edegelen kavga ve ihtilafın, Şah İsmail'in fitnesinin eseri olduğu, Safevî Sülalesi'ne uymaktan vazgeçilerek Sünnet-i Seniyye'ye tâbi olunduğu; bu ayrılıklara son vermek üzere İran eşrafından ve halktan temsil kabiliyeti yüksek kimselerden oluşan bir hey'etin Mogan Kışlağı'nda toplanarak kendisini Türkmen İli'nin şahı seçtikleri; Karaman Valisi Ali Paşa aracılığıyla Dersaadet'te akdi

kararlaştırılan musâlaha için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'nin İstanbul'a sefir tayin edildiği, Mirzâ Ebülkâsım ile Müderris Molla Ali'nin de ona refakatçi tayin edildikleri beyanlarıyla İranlı hacılar için Caferiye Mezhebi'ne Mescid-i Harâm'da rükn tahsisi, iki devletin saltanat makamlarında karşılıklı elçi bulundurmaları ve Osmanlı beldelerinde olup kendi rızalarıyla evlenen İranlı esirlerin serbest bırakılmaları hususlarında Nadir Şah'tan Osmanlı şeyhülislamına Farsça mektup

نامه‌ایی از نادرشاه به شیخ الاسلام عثمانی به زبان فارسی مبنی بر: جنگ و اختلافی که بین مردم ایران و عثمانی مدتی در جریان است، متاثر از فتنه شاه اسماعیل بوده، با رهایی از پیروی این سلسله تابع سنت پیامبر اکرم شده؛ برای پایان بخشیدن به این اختلاف هیأتی مرکب از اشراف ایران و نمایندگان برجسته مردم در دشت مغان اجتماع و او را شاه ایل ترکمن انتخاب کرده اند؛ به وساطت علی پاشا والی قرامان برای انجام مصالحه نامه در درسعادت عبدالباقی زنگنه به عنوان سفیر در استانبول تعیین شده؛ انتخاب میرزا ابوالقاسم به همراه ملا علی مدرس برای همراهی به ایشان، اختصاص رکن مذهب جعفری در مسجد الحرام برای حجاج ایرانی، اقامت متقابل ایلچی از مقام‌های سلطنتی دو کشور و آزادی اُسرای ایرانی که در شهرهای عثمانی با رضایت شخصی ازدواج کرده اند

[Farsça]

Nadir Şâh'dan saadetli semahatli Şeyhülislam efendi hazretlerine gelen mektubun suretidir.***

Hüve'llâhu sübhânehû

Bismillahirrahmanirrahim

Şeriat ve dini öğrenmede kendine sığınılan, aklı ve nakli cem' eden aslî konularla teferruata dair hususlarda feyiz ve fazilet destâhı, ince anlamları ortaya koyan, zorlukları halleden ve güç meseleleri yorumlayan, mütebahhir ulemanın en olgunu, devranın şekerle beslenmiş müctehid ve fakihlerinin en faziletlisi, alimlerin en bilgini ve faziletlilerin en faziletlisi olan zamanın müftîsi; fazilet, şeriat, din öğretme ve feyz dağıtma güneşi; İslam dininin ve Müslümanların şeyhi olan Fazilet-meâb cenapları! Kıyamet Günü'ne değin dini öğretme ve feyiz dağıtma ameliniz zeval bulmasın! Zat-ı hidivânenin türlü türlü ta'zîmâtıyla ve Zat-ı hüsrevanenin uçsuz bucaksız tekrîmâtıyla izzet ve ihtirama boğulasın! Ondan sonra şeriata ilişkin görüşümüzü belirtmeye gelince, Şâh İsmail'in hurûcundan ve ortaya koyduğu bid'atlardan önce Rûm ve İran ahalieri arasında din-i mübîn konusunda bir süreden beri devam etmekte olan kavga ve ihtilafa dair bir eserin dahi bulunmadığı herkeslere zahir ve ayandır. Ümmetin tamamı bir Peygamber'in ümmeti, bir tek kitaba

*** 3 no'lu nâmenin kopyasıdır.

inanmakta ve bir tek kıbleye yönelmişler; aralarında dostluk ilişkileri bulunup birbirlerine gelip gitmekteydiler. Onun icadları yüzünden İslam mezheb anlayışı çerçevesinde inananlar arasında Hoy'da fitne tohumu ekilerek o zamandan günümüze kadar kan döküp, insanları esir etmeyi Tanrı'ya yapılan ibadetin en büyüğü bilmişler, bu şekilde din-i mübîne karşı şekavetlerini ortaya koyan küffâr ve muhalifler, emn ü emân beşiğinde rahat ve huzur içinde uyumakta olanları, bütün Müslümanları belânın pençesine esir düşürmüş, bugün gelinen noktada ise, Allah'ın hükmü cümle İran halkı üzerine hâkim olarak seyyidlerin önde gelenleri, büyük alimler, eyalet ve oymak beyleri, Türk, Tacik, izzet sahibi kimselerle ayanı bir araya getirmek suretiyle Hz. Peygamber'e -ki, salât ü selam üzerine olsun- muhalif olmaktan ve nefsâni garazlardan kaynaklanan bu asılsız sözlere dayanan şüphe ve ihtilafın utancı dürüst milletin alnından silinerek hepsinin hâl ve hatırları gözetildi. Onların hepsi, aralarında bulunan gayr-ı sünnî gidişata kapılmış, gidiyorlarken pişmanlık duyarak Hazret-i Peygamber'in sünnet-i seniyyesi ve Mustafavî tarikat üzere yüzlerini döndürerek ona tâbi oldular. Bu mülahazayla o hata ve noksanlık semtinden hayr iklîmine yelken açarak korundular. Bu yolda herhangi bir farklılık ve değişiklik zuhura gelmesi beklenmemektedir. Onlar, Safevî sülalesine biat etmekten vazgeçtiler. Bizi de Türkmen ilinin mirasçısı konumunda şâh ve komutan seçtiler. Devlet-i Aliyye-i Osmaniye ve Hakan'ın Saltanat-ı Seniyyesince yapılacak olan musalaha için müzakere memuru seçilen makamı yüce, mekremetli vezir ve muhterem müşir Karaman Valisi Ali Paşa ile hayırla neticelenmesi umulan görüşme tamamlanmış olup sözü edilen yüce makam sahibi, gelinen noktayı Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'ye iletmesi gerektiği yolunda görüşlerini izhar ettiler. Bu sebeple bu güzel haberleri Sultan hazretlerine iletmesi için makamı yüce vezire teklifte bulunduk. Ancak yüce vezir her defasında buna yetkisi olmadığını beyanla şerefli hakanlık katına iletmek üzere beklenilmesini istedi. Ancak bu hayırlı işin sonunda iki Devlet-i Aliyye için dünyevî ve uhrevî büyük faydaları netice vermesi beklentisiyle mezkuru dönmeye razı ederek Kirmanşahlar Ülkesi Hâkimi bulunan haşmet, şevket, azamet ve celâl sahibi Abdülbaki Han-ı Zengene'yi naiblerimizin mutemedi sıfatıyla ve elçilik vazifesiyle Osmanlı Devleti'ne Âsitâne sefiri tayin ettik. Refakatine de makamı yüce seyyidler sülalesinden, nakîblerin ileri gelenlerinden ve memleketler sadrı Mirza Ebu'l-Kâsım; ulema ve fudalanın reisi, Horasan müderrisi, nâiblerimizin imamı, seyyidlerin ve fâzilet erbabının dayanağı, İran ulemasının ve asalet sahibi değerli kimselerin zübdesi konumundaki allâme ve fehhâme Molla Ali Ekber'i ona refakatle görevlendirdik. Bu şekilde din-i mübînin istihkamı ve Hoy'daki bölük pörçük milletin istikrarı, geçen zaman ve çağların ardından usul, erkân ve kanunlar muvacehesinde zamanın zeval buluşuna değin bir kesintiye veya kopukluğa uğramayacak. Bahsi geçen makamı yüce sefire, Sultan'ın iktidar mahalline gitmek üzere refakat ve yol arkadaşlığı etmesini istedik. İnşaallah sabahleyin herhangi bir aksiliğe uğramaksızın bu mutluluğu hayata geçirmenin sevincini yaşarız. Ve bu büyük işin yeniden vücuda gelmesi, bizim temsilcilerimizin eşsiz gayret ve ihtimamlarıyla yapacağı öncülükle mümkün olacaktır. Yüce Devlet-i Aliyye'nin hayır-hâh musalaha erbabının da bu gidişattan razı olmaları, Caferiye Mezhebi'ni Mescid-i Haram'da bulunan dört mezhebin beşincisi olarak kabul ederek ehl-i İslam'dan diğer Müslümanlara olduğu gibi her sene İran ümerasından birini Beytullah-i Haram'da hac erkânından biri sıfatıyla

hac emiri tayin etmek suretiyle İranlı hacıların Beytullah'ı tavaf etmelerini sağlayıp Hazret-i Peygamber'in [salât ve selam üzerine olsun] nurlu merkadi ile Raşid Halîfeler'i [Allah onların hepsinden razı olsun] ziyaret etme şerefiyle şereflendirmeleri lâzım gelir. İran saltanat makamında, Osmanlı Devleti eşik erkânından bir mutemed ile karşılıklılık esası çerçevesinde İranlı bir mutemedin de Rûm'da yüce Halifelik Makamı'nda ikame olunması, aramızdaki ittihad ve görüş birliğinin tesisiyle dünya ve dünyalılar nazarında tezahürünü sağlayacaktır. Geniş Rûm beldelerinde kendi rızalarıyla evlenen İranlı esirlerden hiçbiri oralarda kalmaya razı değiller. Peygamber'in mukaddes şeriatına göre, onlara kölelik yaptırmak haramdır Sâdır olacak bir fermanla her nerede bulunuyorlarsa serbest bırakılsınlar. Bu tarafta olup vatanından uzakta bulunan kimselere de aynı şekilde muamele olunacak. Sair mertebelerle diğer bazı hususlar da inşaallah, gönderilen memur ile şifâhî olarak tafsil olunup hatırlatılacak. Sözü edilen bu memurların din ve milletin tervicini sağlayacak binayı yükseltebilmeleri elbette ki iki tarafın hayır-hâhlıkla üzerine düşeni yapmalarına bağlı ve bu büyük işin sevabını devşirmede kendisini paydaş kılacak. Fazilet günleriniz, din öğretme ve feyz dağıtma filiniz kalıcı ve devamlı olsun!

13

İran'ın Ehl-i Sünnet akidesi üzere Hanefi Mezhebi'ne tabi olarak Abdülbâkî Hân-ı Zengene'nin İstanbul'a elçi tayin edilmesi

رویکرد ایران به عقیده اهل سنت با تابعیت مذهب حنفی و تعیین عبدالباقی خان زنگنه به عنوان سفیر در استانبول

İran ülkesi olarak Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat akidesi üzere Hanefi Mezhebi'ne tabi olunup bid'at kanunlarının feshedildiği, Caferî Mezhebi'nin kaidelerinin herkese anlatıldığı; Kirmanşahlar Hâkimi Abdülbâkî Hân-ı Zengene'nin İstanbul'a elçi; Mirza Ebülkâsım ile Horasan Müderrisi Molla Ali-i Ekber'in de ona refakatçi tayin edildikleri; Gurgânî Hânedânı'ndan olan Hindistan Padişahı'nın seçkin bir hediyesinin, diyarın bazı kumaşlarıyla birlikte dostluğun pekişmesine katkı sağlaması adına hediye olarak gönderildiği hakkında Nadir Şah'tan Sultan I.Mahmud'a gelen Farsça name-i şahî

ارسال نامه شاهی از سوی نادرشاه به سلطان محمود اول به زبان فارسی حاوی: کشور ایران با عقیده اهل سنت و جماعت تابع مذهب حنفی شده با حذف قوانین بداعت قواعد مذهب جعفری را به همه روشن کرده؛ تعیین عبدالباقی خان زنگنه حاکم کرمانشاهان به عنوان سفیر در استانبول؛ تعیین میرزا ابوالقاسم و ملا علی اکبر مدرس

خراسان به همراه وی؛ هدیه منتخب پادشاه از سلسله گورکانی هندوستان، به همراه
بعضی پارچه های آن دیار برای کمک به تثبیت دوستی

[Farsça]

İran Şâhı Nadir Şâh tarafından rikab-ı hümayun-ı şevket-makrûna gelen namenin suretidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Varlık âlemini yaratan ve sonsuza kadar cömertlikle feyizler dağıtan Efendi'nin, yüce sığınaklara tepeden bakan padişahlar padişahının adıyla; namı, canlar sığınağı olanın adıyla; onun övgüsü dil kılıçlarının cevheridir. Başı yücelerde olanlar, onun dergâhına bel bağlamışlar; O, âlemdeki efendilerin efendisidir, âlemdeki şahlar onun fazl u rahmetindendir, saltanat tâc ü tahtını ikram edendir, cihanın sahibi olan efendidir, yeryüzü ve gökyüzünün görüp gözeticisidir; muhabbet ismi, onun isminden adını alır, onun ikramıyla Âdemoğlu kerem sahibi olur. Ne mutlu zatıyla kaim ve alîm olan o Yüce Allah'a kim, her güçsüze güç verir. Derinlere dalanların en latif cevheri, tahrir ve beyan erbabının keskin dilli ilim ve irfan denizi, takrir ve ilân sahibi, cevheri irfan olanların en şerefli cevheridir. Hamd, mülkü zeval bulmayan mülk sahibinedir; senâ da ortağı bulunmayan padişahadır ki, nam sahibi sultanlardan farkı, kutup yıldızının diğerlerine farkı gibidir. Ne mutlu o padişaha ki: "Onları, yarattıklarımızın birçoğundan cidden üstün kıldık."[77] tâcıyla taçlanmıştır. İzzet ve revaç süsüyle süslenmiş, iktidar sahibi olma şerefiyle şereflenmiş, hakanların kâmet ve kabiliyetiyle şahlanmıştır. "Seni yeryüzünde halîfe kıldık"[78] yüce sancağıyla süslenip "ve onu yüce mekana yücelttik"[79] buyruğu zirvesine erdirilmiştir. "Zatı hakkında kendisi dışındakileri hayrete düşüren kimseye tesbih olsun"[80] ibaresi mısdâkınca düşünce ve akıl, onu kavramaya yol bulamaz; rengarenk güzellikler için yapılan hayır-duaların nefâsetleri ve haddinden ziyade hakkı teslim edişlerin kibarlıklarının latîflikleri, risalet âlemi şâhının ikram ve fedakârlıkları, şeref ve celâl semasının mehtabı, "Sonra O'na yaklaştı, derken sarkıp daha da yakın oldu"[81] kutlu kelâmının arşının sultanı, "(Peygamber'e olan) mesafesi iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu"[82] nidâsındaki gözlerden ırak hânenin halvet-nişîni, "Gece yolculuğu yaptırana tesbih olsun"[83] buyruğundaki miraclara urûc eden, "Resulünü hidayet üzere gönderen O'dur"[84] emrindeki yol gösterici, nübüvvet

[77] İsra Sûresi: 17/70.

[78] Sâd Sûresi: 38/26.

[79] Meryem Sûresi: 19/57.

[80] Kelâm-ı kibâr

[81] Necm Sûresi: 53/8.

[82] Necm Sûresi: 53/9.

[83] İsra Sûresi: 17/1.

[84] Tevbe Sûresi: 9/33; Fetih Sûresi: 48/28; Saff Sûresi: 61/9.

zirvesinin ayın on dördü parlaklığı, mutluluk ve gençlik feleğinin kutbu, âlemlerin yaratıcısının habibi, "Seni ancak âlemlere rahmet olsun diye gönderdik"[85] cömertliğine mazhar olan; her iki âlemin en çok övüleni, din ve dünyanın nizamı olan Âdemoğlu'nun iftiharı, gören gözün parlak çerağı, yaratılış fabrikasının kaidesi, arş divanının iki ayağının tâcı, vahyin emini ve mirac sırrının sahibi, tertemizler ailesi ve hayırlı halîfeler ile Peygamber'in büyük sahabeleri, iki cihanın mutluluk hazinelerinin kapılarının anahtarları; hidayete ve doğru yola çıkaran karanlığın köşkündeki lambalarıdırlar ki, Allah Teâlâ onların cümlesinden razı olsun! Bundan sonra, cihanı süsleyen en mukaddes reyin ilhamı, zamîrindeki mukaddes nurla cihanı yansıtan âyine, felekler kadar yüce, gün doğuşlu, gökyüzü ferahlıklı, Ülker Yıldızı menzilli, Jüpiter saadetli Merih heybetli, Satürn kadar görkemli, Venüs/Çoban Yıldızı kadar güzel, Merkür kadar zeki, Süleyman gibi şevketli, Nûşirevân kadar adaletli, Daryus kadar dirâyetli olan Yüce Hazret! Padişahlığın saltanat semasının güneşi, cihan sığınağı ve hilafet burcunun yıldızı, memleket süsleyen uğurlu tahtın ona layık bahtı, felekler yolcusu devlet mutluluğunun yaraşanı, cihan sultanlarının en büyük efendisi, devran hakanlarının en değerlisi, şanı yüce Osmanlı Hanedanı meşalesinin aydınlık bahşedicisi, cihanı yaratanın zirvelerdeki âlemi aydınlatan güneşi, otağı felekte olan Müslümanların sığınağı padişah! Allah'ın yeryüzündeki gölgesi olan ordunun yıldızı konumundaki hidiv, hükmetme gücüne sahip kudretli hâkim, feleklerde mekan tutmuş dağ gibi vakarlı şehriyar! İki karanın sultanı ve iki denizin hakanı! İki haremin hizmetkarı! İkinci İskender-i Zülkarneyn! Saltanat, şevket, hilafet, azamet, re'fet, merhamet, madelet, mürüvvet ve ihsanın felekteki yıldızı olan Sultan Mustafa oğlu Sultan Mahmud Han! Allah mülkünü ve saltanatını ebedî kılsın! Bundan önce İran ülkesindeki umum ulemanın, cumhurun, ayanın ve önde gelen zevatın din-i mübînin ilk zamanlarına ve Peygamberlerin efendisinin sünnet-i seniyyesine matufen bid'atların bâtıl olduğuna inanarak dededen babaya umumen Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat akîdesi üzere Hanefî Mezhebi'ne tâbi olduğumuza ve bu şerefli mezhep üzere sebat ettiğimize bütün işaret ve emâreler şahitlik ederler. Biz İran'da, bid'at kanunların feshiyle hak mezhebin yayılmasını, kendi bünyemizdeki Caferî Mezhebi'nin usul ve kaideleriyle mevcut vaziyetini alim câhil demeden hatırımızı sayan herkese anlattık. İran ümerasının en büyüklerinden olan Kirmanşahlar Hâkimi, şevket, haşmet ve celâl sahibi, eyaletini nizama koyan şevket ve haşmet sığınağı, makamı yüce Abdülbaki Han-ı Zengene'yi vali sıfatıyla Âsitâne'deki Hilafet Makamı'na sefir seçilmeye layık görüp elçi ve hacîb tayin ettik. Bundan sonra seyyidlerin ve ekâbirin istinadgahı; seyyidlik, şeriat, fazilet ve ikbal sığınağı olmasında ümeranın ve efendilerin ittifak ettikleri makamı yüce Mirza Ebu'l-Kâsım'ı ülkenin sadrazamı sıfatıyla; yine alimlerin en bilgilisi, fazilet erbabının önderi ve bu duacılarının imamı olan hak yolunun yolcusu Horasan Müderrisi Molla Ali Ekber'i, iki âlemin birlikteliğinin ne şekilde sağlanacağını görüşmek, kayserlerin en büyüğüne ilân ve beyan etmek üzere Dersaadet yolculuğunda refakatle görevlendirdik. Şüphesiz ki adı geçen elçiler devlet makamının eşiğini öpme şerefine nailiyetle ve felek dergâhının hizmetine erişmenin hicabıyla nasiplenmek suretiyle Hilafet Makamı'nın sâkinlerine arz ü takdim etmişler; bu meymenetli mevzuya ilişkin bir

[85] Enbiya Sûresi: 21/107.

kez olsun bir fil zincirine sahip olunamadıysa da Halîfelik Makamı'nda birlikteliğin tesisi yolunda katedilecek mevki için ihtisas kesbetmek üzere makamı yüce Hindistan Padişahı Gurgânî Hanedanı'nın felekler kadar yüce şu seçkin hediyesini, bu diyardan bazı kumaşlarla birlikte gönderdik. Beklenen o ki, Sultan hazretleri katında hüsn-i kabul görüp bu münasebetle dostluğu pekiştirici, muhabbetle kenetlenmemizi sağlayıcı ve -biz muhteşem sultanlar olarak- aramızdaki dostluğu artırıcı mahiyette dostça üsluplu mektupların yazılması bu güruhun irtibatıyla mümkün kılınıp asayiş içinde günler geçirmemize vesile olur. Yakînen biliriz ki, şerefli Devlet-i Aliyyelerince her daim dostluk hazinelerinin hazine kıymetindeki açılışları, inciler dizen kalemlerin anahtarlarıyla mümkün olduğu gibi dostluk anlaşması da Zat-ı Hidivîlerinin yüksek ahlakı muktezasınca hayâtiyet kazanarak yeşerecektir. Cihanı aydınlatan yüce saltanat güneşiniz bâki ve zeval âfetinden uzak olsun, cihan sahibi hilafetinizin şanı daima Cenâb-ı Mevla'nın te'yidiyle vücud bulma devlet ve saadetine erişsin ve kulların Rabbine olan yakınlığıyla zinetlensin.

14

İran'da Rafizîlik akidesinden vazgeçilmesinden memnuniyet duyulması ve hediyeler için teşekkür edilmesi

اظهار خشنودی از برچیده شدن عقیده رافضی در ایران و تشکر به خاطر هدایا

İran'da Ehl-i Sünnet akidesinin revaç bularak Rafizilik ve bid'atçılığa son verilmesinin dostluk ve rabıtayı pekiştireceğinin daha önce gönderilen elçi ve mektuplarla iletilmiş olduğu; Name-i şâhî beraberinde gönderilen bir fil zinciri ile hediyelerden memnuniyet duyulduğu, teşrifat merasimin icraıyla ve aradaki dostluğa katkı sağlayacağı düşüncesiyle teşekkür mahiyetindeki bu cevabî namenin gönderildiği hakkında Sultan I.Mahmud'dan Nadir Bahadır Şah'a nâme-i hümâyûn

با رواج عقیده اهل سنت در ایران و پایان بخشیدن به رافضی گری و بدعت گرایی برای کمک به استحکام رابطه دوستی که پیش از این بود، دریافت نامه ها و رسیدن سفیر؛ اظهار خشنودی از دریافت زنجیر فیل و هدایای دیگر به همراه نامه شاهی، با اجرای مراسم تشریفات و با اندیشه تاثیر گذاری بر دوستی فیمابین، ارسال پاسخ نامه همایونی در ماهیت تشکر از سوی سلطان محمود اول به نادر شاه بهادر

Rikâb-ı müstetâb-ı şehriyârîden İran Şâhı Nâdir Bahâdır Şâh cenâblarına nâme-i hümâyûn

Bismillahirrahmanirrahim

El-hamdü li'llâhi'llezî e'azze'l-İslâme ve'l-müslimîn ve şeyyede de'âime'ş-şer'i'l-metîn bi-ittifâkı ecnâdi'l-muvahhidîn ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ Muhammedi'l-hâdî ilâ tarîkın müstakîm ve's-sâ'î fî ikâmeti'd-dîni'l-kavîm salâten dâimeten bi-münhellin ve münsecimin ve'l-âlu ve's-sahbu sümme't-tâbi'îne lehüm ehlü't-takâ ve'n-nakâ ve'l-hilmü ve'l-keremu *rıdvânu'llâhi teâlâ aleyhim ecmaîn* ammâ ba'd e'âlî-hazret-i leâlî-nazret şehriyâr-i kamer-tenvîr hidîv-i hurşîd-nazîr gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî dürre-i yektâ-yı iklîl-i kâm-kârî mü'essis-i mebânî-i câh ü celâl müşeyyid-i erkân-ı izz ü ikbâl şâyeste-i tâc u kemer u gâh vâbeste-i diyânet ü emânet ü intibâh alem-efrâz-ı hıtta-i serverî revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî şehriyâr-ı Ferîdun-taht-ı Cem-reviş hüsrev-i hümâyûn-baht-ı Dârâ-meniş bahâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn avnen li'ş-şecâ'âti ve'l-menâ'ati ve'ş-şân zahran li'l-besâleti ve'l-celâleti ve'l-unvân hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i taht-ı Kisrâ vü Cem fermân-fermâ-yı memâlik-i Acem felek-bârgâh el-Kaan Nâdir Bahâdır Şâh *lâ-zâlet neyyirâtü ikbâlihî şârifeten min ufukı'd-diyâneti ve'l-iclâli ve kevâkibü mecdihî lâmi'aten min feleki's-siyâdeti ve'l-ikbâl "bâdâ murassa' ez-güher-ahterân-ı sa'd çetr-i sipihr-i rif'at-i hurşîd-sây-i şah"*[86] cenâblarının savb-ı bâ-savâb-ı âlî ve evb-i müstetâb-ı mütelâlîlerine vesîle-i iltimâ' neyyir-i vidâd-ı samîmî ve zerî'a-i irtifâ'-ı medâric-i hurşîd-i ittihâd-i dînî olan eltâf-ı le'âlî-da'avât-ı ekîdetü'l-muvâlât muhabbet-efzâ-yı pâdişâhâne ve eşref-i reyâhîn-i tahiyyât-ı şedîdetü'l-musâfât selâmet-nümâ-yı şahane ki perverde-i muhît-i kavîm-i *"tahiyyetühüm yevme yelkavnehû selâm"*[87] ve nümâ-yâfte-i riyâz-ı müstedîm-i *"yulakkavne fîhâ tahiyyeten ve selâmâ"*[88]dır. Şerâyit-i ta'zîm ve kavâid-i mergûbe-i tevkîr ü tekrîm ile merâsim-i ithâf ve îsârı takdim olundukdan sonra mir'ât-ı zamîr-i münîr-i zekken zekkâ secencel-i hâtır-ı âtır-ı mihr-incilâlarına nakş-ı dil-keş suver-i müdde'â bu vechile irâ'e ve ibâne olunur ki neyyir-i vidâd-ı ittihâd-ı dîni *"seyec'alü lehümü'r-rahmânu vüdden"*[89] matla'ından tâli' ü tâbân ve âfitâb-ı muvâhât-mevâsik-i samîmî *"fe'sbahtüm bi-ni'metihî ihvânen"*[90] maşrıkından şârık ve dırahşân olup ber-muktezâ-yı madde-i hürriyet ve hüsn-i vefâ vü mübtegâ-yı cevâhir-i erîhiyyet-i sıdk u safâ temhîd-i kavâid-i musâfât ve te'kîd-i me'âkıd-ı muvâlât için sefîr-i memdûhu'l-hısâlleri emâret-me'âb-ı izzet-nisâb Abdülkerim Bey *zîde şânuhû* vesâtatıyla bu hilâlde münba'is olan nâme-i nâmî-i anberîn-nikâb-ı latîfü'l-işâre ve risâle-i kirâmî-i rengîn-elkâb-ı bi-selîsi'l-ibâreleri *"Be-sâ'âtî ki saâdet ez-û burd ahter / Be-tâlî'î ki kavlen ber-û-küned takvîm"*[91] bihterîn eyyâm-ı fîrûz ve huceste-terîn-i hengâm-ı

---

[86] "Şah'ın güneş kadar yüce bahtının kubbesi, mutluluğa eriştirici talih yıldızlarının cevheriyle bezensin" mealinde Farsça duâ cümlesi.

[87] "Kendisine kavuştukları gün Allah'ın onlara iltifatı "selam"dır." Ahzâb Sûresi: 33/44.

[88] "...Orada hürmet ve selamla karşılanacaklardır." Furkân Sûresi: 25/75.

[89] "...Allah gönüllerde bir sevgi yaratacaktır." Meryem Sûresi: 19/96.

[90] "...Onun bu nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz...." Âl-i İmrân Sûresi: 3/103.

[91] "Tâlih yıldızının mutluluğu ondan esirgediği bir anda, devrân ona yeni bir söz hakkı daha tanır" mealinde Farsça beyit.

gîtî-fîrûzda şeref-yâb-ı vusûl ve resîde-i tâkçe-i vâlâ-hâne-i müsûl olup ol gonca-i pîçîde-i riyâz-ı vidâd nesîm-i tekrîm ile küşâd kılındıkda nükhet-i nikât-ı anber-i bîzî mu'attâr-sâz-ı meşâmm-ı hullet ve sezâ-yı müşk-sây-i hulûs-engîzi lahlaha-fersâ-yı dimâğ-ı meveddet olmuşdur mukaddemâ cenâb-ı ni'me'l-me'âb-ı şahî ve cânib-i eşref ü eltâf-ı diyânet-penâhîlerinin bi-inâyeti'llahi'l-Meliki'l-müste'ân muvâfık-ı marâzâ-i Deyyân olan tervîc-i mezheb-i ehl-i sünnet ve tenvîr-i menâr-ı millet ü cemâ'at ve imâte vü izâle-i rafz u bid'at husûsunda muvaffak oldukları âsâr-ı râziyye ve me'âsir-i marziyye bâ'is-i âsâyîş-i ehl-i îmân ve sebeb-i sitâyiş-i zemîn ü zamân olmakdan nâşî tanzîm ü tevsîk ve tetmîm ü tensîki der-miyân olan revâbıt-ı muvâlât u muvâhât ve zavâbıt-ı mü'âlefet ü musâfât vükelâ-yı tarafeynin hüsn-i sa'y ü ihtimâmlarıyla cânibeynin nizâm-ı sâmânlarına elyak ve ahrâ olan vech-i vecîh-i hüsn-i tavr-ı mergûb-i müstahsen üzere nizâm-pezîr-i temşiyet ve bi-mennihî teâlâ miyânede kat' olunan eksiye-i ittihâd u yek-cihet kâmet-i vâlâ-yı dîn-i Muhammedî'ye kisve-i tırâz-ı tarâvet olduğu cânib-i meveddet-câlib-i şâhîlerine bundan mukaddem irsâl-i rusül ü resâil ile ibâne ve inhâ olunmuşdur. Kâsıd-ı huceste-i makâsıdları mûmâ-ileyh icrâ-yı merâsim-i risâlet ve edâ-yı levâzım-ı sefâret idüp zamâyim-i devâyi'-i ülfet ve netâyif-i şerâif-i hullet ile ber-mûceb-i defter arz eyledüği hediyye-i behiyyeleri nikme-i iklîl-i kabûl ve mukle-i rağbet ü i'tibâr ile meşmûl ve mashûb-i ketîbe-i ma'iyyeti kılınan yek zencîr-i fil dahi rabt-ı peyvend-i vusûl olup âdet-i hasene-i seniyye-i şâhân ve serîre-i kerîme-i marziyye-i tâcdârân üzere iksâ'-i hil'at-i muvâ'adet ve teşrîfat-ı fâhire-i ruhsat mürâca'at ile hâiz-i mübâhât ve müfâharet olmakla mücerred tersî'-i nigîn-i peymân-ı vidâd ve tezyîn-i iklîl-i dostî vü ittihâd için işbu nâme-i hümâyûn-ı müsâdakat-meşhûnumuz ısdâr ve irsâl kılınmışdır ba'd-ez-în dahi zât-ı diyânet-simât-ı şâhîlerinin kemâl-i ittihâd-ı dînî vü derûnî ile ibrâz-ı levâzım-ı hüsn-i mu'âmele-i dostî vü yek-cihetî ve izhâr-ı merâsim-i gayret-keşî-i dîn-i Muhammedî'ye sarf-ı cell-i ictihâd ve tensîm-i nesîm-i rûh-efzâ-yı *"ve ce'ale beyneküm meveddeten ve rahmeten"*[92] ile ebvâb-ı mürâselâtı küşâde buyurmaları müntakış-ı zamîr-i saâdet-semîr-i hüsrevânemizdir. "*Dâim ez-berk-ı gevher-i tâcet ber-ser mihr u mâh efser bâd / Ez-cihân tâ-buved kürûr u şuhûr nevbet-i kûs-i nev mükerrer bâd*"[93].

[92] "... (Eşlerinizle) aranızda sevgi ve merhamet var etti..." Rûm Sûresi: 30/21.

[93] "Tâcınızın cevherinin ışıltısı sürekli; ay ve güneş başınızın üzerinde tâc olsun / Yeni kösün nöbeti gelip geçen aylar ve yıllar boyu tekrarlanarak cihânda ebedî olsun" anlamında Farsça beyit.

15

İran tarafından, Rusya ile Devlet-i Aliyye arasındaki musâlahanın yenilenmesinin teklif edilmesi

پیشنهاد تجدید مصالحه نامه فیمابین روسیه و دولت عليّه از طرف ایران

Rusya tarafından işgal edilen Gence Sahrası ile bazı vilayet ve derbentlerin Rusya tarafından geri verilmesi neticesinde düzenlenen ahitnameye göre:

Devlet-i Aliyye ile Nadiriye Devleti arasında musalaha akdolunması halinde Rusya'nın da musalahaya dâhil olacağı, bu maksatla Mehemmed Rahim Han ile Nazar Ali Han-ı Kadîmî'yi Devlet-i Aliyye'ye; Mehemmed Tayyib Han ve Mehemmed Rıza Han-ı Kaçarî'yi de Rusya'ya gönderdikleri, elçilerin vürudundan sonra Rusya'ya haber verilip onların, İran elçilerini serdarlarının bulunduğu mahalle ulaştırmaları, orada elçilerin iki taraf serdarlarıyla bir araya gelip Rusya ile Devlet-i Aliyye arasındaki musalahayı yenilemeleri teklifinin i'lâmına dair Nadir Şah'tan Sultan Sultan I.Mahmud'a name-i şahî

اشغال دشت گنجه به همراه بعضی ولایات و دربند از سوی روسیه و عهدنامه ایی که در نتیجه بازپس گیری از روسیه تنظیم یافته:

نامه شاهی از طرف نادرشاه به سلطان محمود اول مبنی بر: در حین انجام مصالحه نامه فیمابین دولت عليّه با دولت نادریه ورود روسیه نیز به مصالحه، با این هدف ورود محمد رحیم خان با نظر علی خان قدیمی به دولت عليّه ؛ اعزام محمد طیب خان و محمد رضا خان قاجاریه نیز به روسیه، اطلاع از ورود سفرا به روسیه، پیوستن به محله ایی که سرداران سفرای ایران قرار داشتند، ملاقات سرداران دو طرف در آنجا و اعلام پیشنهاد تجدید مصالحه نامه بین روسیه و دولت عثمانی

Rikâb-ı hümâyûn-ı cihân-dârîye Nâdir Şâh tarafından gelen nâmenin sûretidir.

Hüve'llahu sübhânehû

Bismillahirrahmanirrahim

Bu gevher-i rahşende-i kelâm ve lü'lü-i erzende-i beyân ki dürretü't-tâcnâme ve zîb-i fark-ı mübâhât-hâme olmağla kâbiliyeti ola nâm-ı bülend-i hudâvend-i bi-istihkâk u pâdişâh-ı alel-ıtlâkdır ki mehâmm-ı âlem ve umûr-ı cumhûr-ı benî Âdeme ülfet ü vifâk-ı selâtîn-i bâ-dâd ü dîn ile râbıta-i nizâm verdi ve kilîd-i hullet ve iltiyâm-ı pâdişâhân-i ma'delet-âyin ile ebvâb-ı ârâm u emânı rû-yi kâffe-i ehl-i cihâna açdı *"Mer urâ resed kibriyâ vü menî ki mülkeş kadîmest ve zâteş ganî / Ve ber-harf-i şigerf huceste fercâm u makâl-i ferhunde*

âğâz-ı nikû-encâm"[94] ki sultân-ı nâtıkaya fer ve şâhid-i suhene zîver vere, ber-sürûr-ı semme'l-kadrin ism-i sâmîsidir ki sâha-i kişver-i milleti tetâvül-i leşker-i bî-gâne-i şirk ü raybden masûn ve dâru'l-mülk-i dîn-i mübîni dest-endâz-ı cünûd-ı naks ü aybdan me'mûn ve zât-ı şerîfi bâʻis-i ıslâh-ı umûr-ı ibâd ve vücûd-ı akdesi vâsıta-i sulh-i küll-i âlem-i kevn ü fesâddır. Sallâllahu aleyhi ve alâ âlihî ve evlâdihî ve ashâbihî hümü'l-bereratü'l-hıyarati ve kâtilü'l-keferati ve'l-fecerah. Ve baʻd, aʻlâ-hazret, felek-rif'at keyvân-rütbet behrâm-savlet müşterî-saâdet sûret-nümâ-yi âyîne-i şevket-i İskenderî zînet-efzâ-yı evreng-i Dârayî vü Kayserî cevher-i şemşîr-i kişver-güşâyî fâris-i mizmâr-ı devlet-i Hudâyî kâliʻ-i bünyân-ı zulm ü tuğyân râfiʻ-i râyât-ı adl ü ihsân rîh-i Âsaf-ı deryâ-yı ıztırâb-ı ehl-i nifâk ve berk-i hâtif-i hirmen-hestî-i erbâb-ı bağy ü şikâk ârâm-bahş-i bahr-i tûfân-zâ-yi cihân ve teskîn-dih-i şûriş-i lücce-i âşûb hayyiz-i edvâr ü ezmân matlaʻ-ı subh-i sefîd-i rûzî-i eyyâm be-hîn-i gevher-i sadef-i şühûr u aʻvâm maʻden-i dürr-i dürrî-fürûğ-ı saltanat-ı uzmâ ve menbaʻ-ı zülâl-i kevser-misâl-i devlet-i kübrâ ser-efzâyîş-dih-i dîhîm-i tâcdârî ve pâye-efzâ-yı taht-ı fîrûz-baht-ı pâdişâhî vü kâm-kârî hidîv-i nâfizü'l-emr-i iklîm-i devlet-i kavî-bünyâd ve şîrâze-bend-i evrâk-ı perîşân-ı umûr-ı bilâd u ibâd sultânü'l-berreyn ve hakânü'l-bahreyn sânî-i İskender-i Zi'l-karneyn hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn *necmen li-feleki's-saltanati ve'l-hilâfeti ve'l-azameti ve'r-re'feti ve'l-merhameti ve'l-birri ve'l-adli ve'l-ihsân* Sultân Mahmud Han bin Sultân Mustafa Han *halleda'llahu mülkehû ve sultânehû* hazretlerinin mir'ât-ı zâmîr-i münîr-i hurşîd-nazîrlerine müstatîʻ ola ki, sene-i mâziyyedeki sahrâ-yı Gence makarr-ı ordu-yı zafer-nümûn ve eyyâm-ı inkılâb-ı İran'da tasarruf[ı] Devlet-i Rusya'ya geçen vilâyât, derbend ve gayruhûnun intizâʻı bu niyâz-mend-i dergâh-ı Îzid-i Bî-çûn'un veche-i himmeti olup tâife-i Rusya vilâyât-ı mezbûreyi ki mülk-i kadîm-i İran idi bilâ-özr ve gadr düstûr-ı sâbık üzere bu devlet-i Hudâ-dâd ümenâsının tasarrufuna verdiler ve hîn-i inʻikad-ı musâlahada pâdişâh-ı zî-câh-ı hurşîd-külâh-ı Rus'un hâhiş ve recâsına binâen ahd ü ikrâr oldu ki her ne vakit ki Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye ile bu Devlet-i Nâdire beyninde mukaddime-i musâlaha tahakkuk bula ol devlet-i uzmâ ile sulh-i Rusya dahi sulhnâmeye kayd ola ve bundan akdem dergâh-ı felek-pîşgâh-ı hakânîye revâne olan elçi vesâtatıyla mütevâtiren semʻ-i âgâhîye vâsıl olacak mertebe mesmûʻ-i âkifân-ı südde-i azamet ü iclâl oldu ki mukteziyât-ı sipihr-hâdise-i hayyize binâen ol Devlet-i Aliyye ile Devlet-i Rusya beyninde gubâr-ı muhâlefet u nizâʻ irtifâʻ ve ser-rişte-i teveddüd ve salâh inkıtâʻ bulup nâ'ire-i ceng ü cidâl iştiâl üzere ola. Çûn ol ahd ü şart ki Devlet-i Rusya ile vâkiʻ olmuşdu. Âlem-i hüsn-i ahde ana îfâ lâzım ve müfteriz ve ol pâdişâh-ı İslâm-penâh ile şevâib [ü] rayb ve garazdan muʻarrâ olan ittihâd-ı mezheb ve muvâfakat-ı millet ve meşrebe binâen bu hayr-hâhın dostî vü yek-cihetî ve dahi tarîk-i tevâfuk-ı suverî ve maʻnevîsinden farz ve mütehattim oldu ki ol devlet-i vâlânın dostuna dost ve düşmanına düşman ola li-hâzâ bu vakitde eyâlet ve şevket-penâhân-ı haşmet-destgâhân nizâmen li'l-eyâle hâkim-i zemîn-i Dâver Saʻadlü Muhammed Rahim Han'ı ki İran kibâr-zâdelerindendir ve Nazar Ali Han-ı Kadîmî'yi ki merd-i âdâbdandır menzile ile ol âsitân-ı sipihr-bünyâna revâne ve Hezarecât Hâkimi Muhammed Tayyib Han ile Hâkim-i Kerşek Muhammed Rıza Han-ı Kaçarî dahi huzûr-ı pâdişâh-ı vâlâ-câh-ı memâlik-i Rusya'ya

[94] "Onu büyüklük ve benlik duygusu sarmışsa eğer mülkünün kadim ve kendinin zengin olmasındandır. / Bu kutlu neticenin muhteşem bir ifadesiyle iyi sona doğru gidilen yolda mutlu başlangıcın dile gelişidir" anlamında Farsça beyit.

firistâde eyledik ol hidîv-i Cem-iktidâr ki mazhar-ı rahmet ve sâye-i re'fet-i hazret-i Perverdigâr'dırlar ve şer'-i mürüvvet ve millet-i fütüvvetde sefk-i dimâ ve tazyî'-i nüfûs üzerine ârâmiş-i bilâd ve asayiş-i ibâdı râcih addederler süferâ-yı müşârün-ileyhimânın vürûdundan ve hicâb-ı bârgâh-ı izz ü ikbâle lisânen arz edecekleri umûru ısgâdan sonra her gâh re'y-i gîtî-ârâ-yı akdes iktizâ gösterip makrûn-ı salâh bileler mevkıf-ı iclâllerinden fermân-ı hümâyûn karîn-i izz-i nefâz buyurula ki firistâdegân-ı mûmâ-ileyhimâyı mu'asker-i serdârân-ı zafer-esere götüreler ki Devlet-i Rusya'ya i'lâm edip anlar dahi bu niyâz-mend-i dergâh-ı ilâhın elçilerini serdârları olduğu mahalle revâne edeler ol mahalde elçiyân serdâr-ı tarafeyne karîb olup inşâ'allahu'l-azîz maslahat-ı Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'ye lâyık vech üzere tâ'ife-i Rusya ile ol devlet-i ebed-peyvend mâ-beyninde tecdîd-i emr-i sulh amele gelip ber-vech-i mergûb def'-i âşûb evedd-i mekârim-i ahlâk-ı pâdişâhâneden terakkub olunur ki elçiyân-ı müşârün-ileyhimâya temşiyet-i umûr-ı mezbûreden sonra serî'an ruhsat-i insirâf inâyet buyurulup revâyih-i anberîn-fevâyih-i riyâz-ı mekâtîb-i hümâyûn ile meşâmm-ı dostî vü meveddet-i müşk-âyin buyurula "*İlâhî tâ cihân râ âb-ver ne-gest, felek râ dûr ve gîtî râ direngest / Müsellem pertev-i bâ-dîn-i pâdişâhî be-kâm-ı dil be-mân çendân ki hâhî*"[95] hem-vâre âfitâb-ı cihân-tâb-ı saltanat-ı kübrâ âlem-efrûz ve bârika-i samsâm-ı mücâhidîn adüvv-sûz bâd.[96]

16

İran tarafından yapılan Rusya ile musalahanın yenilenmesi teklifinin Osmanlı Devletince kabul edilemeyeceği

پیشنهاد تجدید مصالحه نامه بین ایران و روسیه و عدم پذیرش دولت عثمانی

Göndermiş olduğu dostluk mektubunun alındığı, İran kibâr-zâdelerinden Sa'adlu Mehemmed Rahim Han ile Nazar Ali Hân'ın padişahın huzuruna kabul edildikleri; Rus Çariçesi'ne maslahatgüzar gönderilmiş olmasından, gösterdikleri halis niyet ve samimiyetten mutluluk duyulduğu, ancak devletlerarası kural, kaide ve protokolleri iyi bilen kimseler için bazı hususların sır olmadığı, barış halindeki iki devlet arasında ortaya çıkan anlaşmazlığın menşeinde ırz ve namusunu koruma amaçlı hareket eden bir devletin zalim devletten hakkını talep ve tahsil, ırz ve namusunu tekmil eylemek, devlet şerefini korumanın gereği olduğu, bu hususta daima mazur sayılacağı, kan dökülmeksizin musalaha yoluyla devlet namusunu korumak ve hakkın istihsali mümkün iken ve hiç gereği yokken sırf sınırları genişletmek niyetiyle musalahadan kaçınmanın nefreti mucip bir durum olduğu; Devlet-i

[95] "Ya Rabbi! Cihânı susuz bırakma, değilse feleği bizden uzaklaştır, dünyayı da durdur / Bizim gönlümüzün mutlu olmasını diliyorsan eğer bu padişahlık sana emanet olsun" anlamında Farsça beyit.

[96] "Âlemi aydınlatan yüce saltanatının cihânı aydınlatan güneşi sürekli olsun; mücâhitlerin keskin kılıçlarının çaktığı şimşek düşmanları yaksın!" anlamında Farsça duâ cümlesi.

Aliyye'nin musalaha yapmaya herkesten ziyade istekli olduğu ve bu yoldaki kararlılığını gösterdiği, ancak Rusların saldırgan tutumunu sürdürerek hudutta vaki tecavüzlerini görüşmeye hiçbir şekilde yanaşmadıkları, Devlet-i Aliyye'nin mecbur ve mağdur olduğu hudut anlaşmazlıklarında Rusların bu güne kadar keyfi davrana geldikleri, musalahadan söz etmenin Devlet-i Aliyye'nin şanına yaraşmayacağı, durum bu merkezde iken Deraliyye'ye gönderilen İranlı elçilerin Osmanlı seraskerinin bulunduğu mahalle gönderilmeleri ve Ruslarla o tarafta olan elçileriniz ile yazışma yapılmasının ve gidiş gelişlerin fayda sağlamayacağı, fitneden hiçbir şekilde emin olunmadığı ortada iken İranlı elçilerin beyhude hududa gönderilerek eli boş dönmelerinin münasip görülmediğinin i'lamına dair Sultan I.Mahmud'dan Nadir Şah'a nâme-i hümâyûn

نامه سلطان محمود اول به نادرشاه مبنی بر: نارضایتی از ارسال نامه دوستی، پذیرش خان‌زاده های ایران محمد رحیم خان سعدلو با نظر علی خان به حضور پادشاه؛ اعزام مصلحت گذار به امپراتریس روسیه، خوشوقتی از حس خلوص نیت و صداقت، اما وجود قانون در بین دولت ها، مخفی نبودن بعضی موارد به اشخاصی که قواعد و پروتکل ها را به خوبی می دانند، بوجود آمدن اختلاف فیمابین دو دولت در حال ایجاد صلح با هدف حفظ عِرض و ناموس و درخواست تحصیل حقوق خود، نشأت گرفته از یک دولت ظالم است، تکمیل کردن عِرض و ناموس، ضرورت حفظ دولت شریف خود، معذور شمرده شدن همیشگی در این خصوص، امکان پذیر بودن حفظ ناموس دولت و تحصیل حق دولت از راه مصالحه و بدون خونریزی، اجتناب از مصالحه نامه با هدف غیر ضروری گسترش سرحدات و بوجود آمدن وضعیت نفرت انگیز؛ علاقه مندی دولت علیّه بیش از هر کس برای انجام مصالحه و نشان دادن ثبات قدم در این مسیر؛ خودداری روسها از دیدار و ادامه نگرش تهاجمی و تجاوز در مرزها، تضعیف دولت علیّه تا به امروز از رفتارهای دلبخواهی روسها در مرزها و اجبار به مناقشه های مرزی، بحث از مصالحه نامه در شأن دولت علیّه نبوده، بی فایده بودن اعزام ایلچی های ایرانی به محل اقامت سرعسگر های عثمانی و انجام مکاتبات ایلچی ها در آن سوی با روسها علی رغم وجود این وضعیت در مرکز، بی ثمر بودن این رفت و آمدها، مشخص بودن و عدم اطمینان از وجود فتنه به هیچ شکلی و اعزام بیهوده سفرای ایرانی به مرزها و مناسب نبودن اعلان بازگشت دست خالی آنها

(24 Kasım-3 Aralık 1738)

Rikâb-ı müstetâb-ı hazret-i şehriyâr-ı âsmân-cenâb câniblerinden
İran Şâhı Nâdir Şâh'a nâme-i hümâyûn müsveddesidir.

Hamd-i bî-adîd ve şükr-i müstelzimü'l-medîd ol te'lîf-fermâ-yı kulûb-i ehl-i îmân ve nusret-bahşâ-yı cünûd-ı İslâmiyân hazretlerinin pîşgâh-ı bârgâh-ı kibriyâ-penâhîlerine sezâ ve ahrâdır ki gayret-keşân-ı dîn-i Ahmedî ve nigehdârân-ı namûs-i şerîat-i

Muhammedî olan havâkîn-i nasafet-âyini hilye-i yümn-âmîziş ve ittisâk ile ârâste ve kisve-i hüsn-i i'tilâf ve ittifâk ile pîrâste idüp nevek-i sinân-ı şîr-âzmâyân-ı muvahhidîni meyl-i çeşm-i iktidâr-ı müşrikîn ve tîğ u tîr-i şa'şa'a-pâş-ı guzât-i müslimîni âteş-endâz-ı hirmen-i'mâr-ı a'dâ-yı dîn eyledi ve mesâbîh-i salât-i sâti'u'l-envâr ve kanâdîl-i selâm-ı bî-kıyâs ve bî-şümâr ol fârisü'l-hayl-i arsa-gâh-ı risâlet ve hâiz-i kasbü's-sebk-i mizmâr-ı nübüvvet-cenâblarının âvîze-i zarîh-i akdes ve âvîhte-i merkad-i mutahhar-ı mukaddesleri kılınır ki *"erkânü'l-mü'mini ke-raculin vâhidin"*[97] lâmi'asıyla terfî'-i revâk-ı dîn ve tevsî'-i nitâk-ı yakîn eyledi sallâllahu aleyhi ve alâ âlihî ve ashâbihî ve zürriyâtihî ve ahzâbihî mine'l-muhâcirîn ve'l-ensâri'l-münteşirîn fi'l-bilâd ve'l-emsâr ilâ intihâi'd-dühûr ve'l-a'sâr ve ba'd a'lâ-hazret le'alî-nazret şehriyâr-ı kamer-tenvîr hidîv-i hurşîd-nazîr gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî dürre-i yektâ-yı iklîl-i kâm-kârî mü'essis-i mebânî-i câh ü celâl müşeyyid-i erkân-ı izz ü ikbâl şâyeste-i tâc u kemer u gâh bâyeste-i diyânet ü emânet ü intibâh-ı alem-efrâz-ı hıtta-i serverî revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî dâdâr-ı Feridun-taht-ı Cem-reviş hüsrev-i hümâyûn-baht-ı Dârâ-meniş bahâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn avnen li'ş-şecâ'âti ve'l-menâ'âti ve'ş-şân zahren bi'l-besâleti ve'l-celâleti ve'l-unvân hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i taht-ı Kisrâ vü Cem fermân-fermâ-yı memâlik-i Acem felek-bârgâh el-Kaan Nâdir Bahâdır Şâh *ce'alehu'llahu alâ mefârıkı ehli'l-meşârıkı tâcâ ve entec-i mukaddimât-ı hulletehû bi'l-hayr intâcâ* cenâblarının sûy-i dil-cûlarına cüyûş-ı deryâ-hurûş teslîme-i hulûs-âyîn ve cünûd-ı behcet-nümûd ve ta'zîme-i safvet-mekîn sunûf-i ikrâm ve vüfûr-ı ihtirâm birle reh-âverd-i nâdî-i nüzhet-karîn kılınmak zımnında zamîr-i sedâd-tenvîrlerine hulâsa-i merâm bu vechile ifâde ve i'lâm olunur ki cânib-i saâdet-câlib-i kâm-kârîleriyle hânedân-ı âsmân-sân ve dûdmân-ı hilâfet-unvânımız beyninde mukaddemâ pezîrufte-i istikrâr u istihkâm olan me'âkıd-ı musâfât ve makâsıd-ı muvâlât muktezâsınca firistâde kılınan nâme-i nâmî-i nâfe-küşâd müfâvaza-i sâmî-i gâliye-sâlârı *"Bihterîn-i eyyâm-ı vâzende ki sütû'-ı envâr / Feth u nusret u lümû'-ı ezvâ"*[98] fevz ü fırsatından fürûzân olan âsâr-ı meyâmin-i nûr-efşân kitâbe-i zer-nigâr-ı eyvân-ı âsmân olmağa şâyân idi mu'temedân-ı südde-i şâhîlerinden hâniyyet-nisâb-ı eyâlet-meâb-ı saâdet-iktisâb İran kibârzâdelerinden hâkim-i zemîn-i Dâver Sa'adlu Muhammed Rahim Han ve hem-inân-ı murâfakati kılınan emâret-meâb-ı dirâyet-intisâb Nazar Ali Han dâmâ makrûneyn bi-inâyeti'l-Meliki'l-mennân vesâtatlarıyla şeref-vusûle mevsûl ve nazar-ı iksir-eser-i mülûkânemiz ile manzûr ve meşmûl olup hâvî olduğu hamâil-i sıdk u safâ ve âyât-ı muhkemât-ı mihr u vefâ edell-i delâil-i mücâmelât-i hubb ü vidâd ve ecell-i şevâhid-i müdde'â-yı te'âzud u ittihâd olup lâ-siyyemâ mecbûl ve meftûr oldukları safâ-yı tînet ve nekâ-yı serîret ve ittihâd-ı dîniyyeden iktizâ eden asabiyyet ve gayretlerinden nâşî mukaddemâ irtikâb-ı tavr-ı redî'-i utüvv ü istikbâr ve ahd-i ma'kûdı bilâ-sebeb nakz u ihfâr eden Devlet-i Rusya'nın bu gûne harekât-ı rediyyesi müheyyic-i urûk-ı diyânet ve muharrik-i madde-i hamiyyetleri olmağla ıslâh-ı zâte'l-beyn ve tasfiye-i şûr u şeyne ber-şîve-i deydene-i hasene-i hem-civarî azîmet ve rahnedâr-ı tîşe-i gadr olan esâs-ı musâlahanın mi'mârî-i hüsn-i tedbîr-i dil-pezîrleriyle istihkâm ve isticdâdına bezl-i himmet ve Çârîçe-i Rusiyye cânibine

---

[97] Müslim, Sahîh, Kitâbü'l-Birr; Hadis "el-Mü'minûne ke-raculin vâhidin" şeklindedir. " Müminler bir tek kişi gibidir" me'âlindedir.

[98] "Nurların her tarafı kapladığı en güzel günler başını alıp gitmesin / Fetih ve nusretin olduğu, ışıkların ortalığı aydınlattığı günler devam etsin" anlamında Farsça beyit.

dahi sefîrân-ı maslahat-güzerân isrâsına mübâderet kılınmış cenâb-ı nasafet-meâb-ı şâhîlerinin bu vaz' u hareket ve devlet-i İslâmiyye tarafında olan hüsn-i incizâb ve niyetlerinden fevka'l-melhûz memnun ve mahzûz olmuşuzdur. Muktezâ-yı tînet ve lâzıme-i diyânetleri üzere bundan böyle dahi cenâblarından me'mûl ve melhûz olan her bâbda munsifâne hareket ve merâsim-i mürüvvet ve hakkâniyete riâyetdir. Lâkin kavâid ve rüsûm-i düvele ârif ve âgâh olanlara setîr-i perde-i hafâ değildir ki müsâleme üzere olan düvelden iki devlet beyninde bi-hasebi'l-vakt tekevvün ve hudûs eyleyen münâza'âtın menşe' ve mebde'inde ırz u namusunu muhafaza kasdıyla şâh-râh-ı affâf ve insâfa reh-rev olan devlet-i imâle-i licâm-ı sıdk-i'tizâm ile bâdiye-peymâ-yı te'addî vü i'tisâf olan devletden hakkını taleb ve tahsil ve ırz u namusunu îfâ ve tekmîl eylemek vâcibe-i zimmet ve lâzıme-i şân-ı devletî olmakla bu ümniyyede her ne kadar sarf-ı makdûr eder ise ma'zûr ve mecbur ve bu hilâlde sefk-i dimâ ve ızrâr-ı berâyâ olunmaksızın musâlaha vechile tekmîl-i ırz-ı devlet ve tahsîl-i hak ve tatyîb-i hasârete dest-res mümkin iken bilâ-mûcib tevsî'-i memleket ve dâiye-i nefsâniyyet zımnında cânib-i musâlahadan mücânebet eylediği hâlde âlemiyân indinde medhûl ve menfûr olacağı âşikârdır. Li-zâlik Devlet-i Aliyye-i dâimü'l-karârımız ile mukaddemâ müeyyeden müsâleme ve mühâdene üzere olan Moskov Devleti'ne taraf-ı hümâyûnumuzdan hilâf-i şürût-ı musâlaha bir türlü vaz' u hareket olunmayup levâzım-ı muvâlâta kemâ yenbagi riâyet olunduğuna ve mesfûrların irtikâb-ı dekk ü desîselerinde bir türlü şâ'ibe-i iştibâh olmadığına cenâb-ı ni'me'l-me'âbları ile der-miyân olan akd-i vifâkda kendilerin sulhlarını dahi idhâl için cânib-i şâhîlerinden niyaz ü istid'â ve ol vakt Devlet-i Aliyyemiz ile müsâleme-i mü'ebbedeyi ikrâr ve iddi'â eylemeleri delîl-i vâzıh ve bürhân-ı kâtı' olmakla bu bâbda her ne kadar tarîk-i hîleye sülûk ile îrâd-i ilel ve a'zâra ibtidâr ederler ise pezîrâ-yı sem'-i i'tibâr olmayacağı zâhir ve bedîdâr olur bu mukaddime dahi bu vechile sübût-yâfte-i cerîde-i tahakkuk oldukdan sonra Devlet-i Aliyye-i hilâfet-medârımız ile Moskovlu beyninde tarh-efgen-i zuhûr olan keyfiyyet-i adâvet ü cidâl alâ mâ hüve'l-vâki' bu gûne bast u icmâl olunur ki Moskovlu tâ'ifesi ez-kadîm mecbul oldukları desîse ve hud'alarından nâşî cenâb-ı vâlâ-câhınız mukaddemâ Gence ve Şirvan câniblerinde iken ber-minvâl-i muharrer Devlet-i Aliyyemiz ile tecdîd-i musâfâta rağbet ü i'tibâr ve hâhişlerin gûyâ sizin tarafınızdan dahi işrâb ve iş'âr suretinde hîle vü iğfâl vâdîlerine zâhib ve def'aten nakz-i ahd ü mîsâk ile ale'l-gafle hudûd-ı memâlik-i İslâmiyyemize te'addî vü tecâvüze müterassıd u müterakkıb olmalarıyla cenâb-ı safvet-me'âbları dahi Moskovlu'nun bu gûne niyaz ve recâda olduklarını hâlâ Bağdad vâlisi olup o hînde Erzurum cânibi ser-askeri bulunan vezîrim Ahmed Paşa ile mükâtebe vü mürâsele üzereler iken mesfûrlar bağteten Azak Kal'ası'nın muhâsarasına ictisâr ve dostluk zamânına kıyâsen kal'a-i merkûmeyi kadr-i kifâye hıfz u hirâsdan hâlî bulmalarıyla nez' ü istîlâya ibtidâr hilâlinde dâhil-i havza-i emânîmiz olan fas-nigîn-i iklîm-i Kırım'a dahi bir tarîkle istîlâ dâiyesiyle mâ-hasal kuvvet ve miknetleri olmak üzere tedârik ve tertîb ve Kırım Adası'na tesyîr ü tesrîb eyledikleri tabur-ı meksûr ve gürûh-ı enbûh-ı makhûrlarınının arza-i tefrika-i inkisâr ve müdebbiren ve hâiben âvâre-i beyâbân-ı firâr oldukları meşhûdları oldukdan sonra der-akab cânib-i musâlahaya meyl ü rağbet izhâr ve lâkin cenâb-ı hamiyyet-nisâbınızın indinde dahi bu gûne hîle ve mel'anetleri zâhir ve âşikâr olup fîmâ-ba'd bu keyfiyyeti tarafınıza iş'ârâ cür'etleri olmamakdan

nâşî keyfiyyeti cânib-i dirâyet-câlib-i kaanînize ifâdeden kat'-ı rişte-i âmâl ve mâ-beyne Nemçe Devleti'ni tavsît ve idhâl birle müceddeden akd-i musâlaha bâbında atebe-i ulyâmıza ilticâ ve ikisi ma'an is'âf-ı merâmların niyâz ve istid'â etmeleriyle *"nahnu nuhkimü bi'z-zâhir"*[99] muktezâsınca Azak Kal'ası'nı gümâştegân-ı Devlet-i Aliyyemize teslîm şartıyla ol vakit cânibinden ve Nemçelüden müte'ayyin ve mu'teber murahhas elçiler ta'yîn ve düvel-i selâse hudûdlarından hâric Leh memleketinde vâki' Nemirava nâm mahalde mükâleme tertîb olunup cümle murahhaslar mahalle-i mezbûrda encümen-ârâ-yı cem'iyyet ve mükâlemeye mübâşeret ve işe faysal verilmek hâletleri derdest iken yine mecbûl oldukları hud'a vü iğfâl semtine sülûk ile *"alâ hîni gafletin min ehlihâ"*[100] Kırım'a ve Özi taraflarına müretteb tabur ile itâle-i ikdâm tecavüz etdiklerinde Kırım Adası'na müteveccih olan taburları karîn-i kahr u demâr ve Özi cânibleri kezâlik Azak misillü kifâyet mertebesi asâkir ve mühimmâtdan hâlî bulunduğuna binâen dest-i te'addîlerine giriftâr olduğundan başka mukaddemâ tasfiye-i mâ-beyne tavsît etdikleri Nemçelüyi dahi naks-ı ahde tahrik ve memâlik-i İslâmiyyeye taslît etdikleri bi'l-cümle düvel beyninde meşhur ve ma'rûf olan kazâyâdandır. Ba'de'l-lüteyyâ ve'lletî itfâ'-i nâ'ire-i mazarratlarına sarf-ı kudret-i farîza-i diyânet midrâr-ı suhub-ı himmet-i vâlâ-nehmetimiz olmakla muktezâ-yı gayret-i dîniyye ve lâzıme-i şân ve şükûh-i saltanat-ı seniyyemiz üzere tertîb-i adde vü atâd ve havl ü kuvvet-i müntakim-i cebbâra istinâd ile kudret ve miknet-i şâhânemizi izhâr u ibrâz ve tekmîl-i ırz u nâmûs için iki düşman ile dahi mukâtele ve muhârebeye âğâz idüp Nemçe keferesinin geçen sene âverde-i dest-i ihtilâsları olan Niş Kal'ası zor-ı bâzû-yı intisâr-i Melik-i Kahhâr ile istirdâd ve nice memleketleri harâb u berbâd olduğundan mâ'adâ bu sene-i amîmetü'l-meymenede dahi tabûr-ı mendebûrları birkaç mahalde gereği gibi kahr u tedmîr ve metânet ü menâ'atla medâr-ı i'tinâ vü iftihâr ve sedd-i sedîd-i mûcibü'l-iğtirârları olan Ada-i Kebîr Kal'ası tevâbi' ve muzâfâtıyla keşîde-i bend-i kemend-i feth ü teshîr ve bundan başka Moskov keferesinin mecmû'-ı kuvvet u kudret ve mâye-i tâb ü tâkatları olan edevât u mühimmât ve asâkir ü levâzımât ile hudûd-ı memâlik-i mahrûsemizden Bender taraflarına sû'-i kasd dâiye-i fâsile pâ-nihâde-i meydân-ı aceb ü garûr olan tabûr-ı nuhûset-peymâ ve kezâlik Kırım ve o taraflarına berren müteveccih olan ketâ'ib ve serâyâ ve bahren Kırım havâlîsine tertîb etdikleri donanma-yı haybet-intimâları avn ü inâyet-i hazret-i Müntakim-i Kahhâr ile bi'l-cümle müdemmer ve hâk-sâr ve bahren gelen sefâyin-i menhûselerinin ekserî garîk-i lücce-i hezîmet ü hasar ve bakıyyeleri dahi zincir-i kahr u isârâ giriftâr olarak bir kıt'a sefîneleri reh-yâb-ı sâhil-i necât olmamak vechiyle her tarafdan kuvvetü'z-zahr-ı emânîleri pezîrâ-yi şikest u inkisâr olmakla Bender havâlîsinde olan asâkir-i nusret-intimâmız ber-vech-i muharrer tâ'ife-i mesfûrenin mukaddemâ istîlâ etdikleri Özi Kal'ası'nın dahi nez' u istisfâsına tevcîh-i râyet-i âzimet ve sevk-i ketîbe-i heybet ü dehşet üzere oldukları esnâda kal'a-i merkûme ve karşısında vâki' Kılburun Kal'ası'nda mütehassın olan mehâzîl-i müşrikîn mukâbele-i cünûd-ı zafer-mev'ûd-i müslimîne kendilerde yârâ-yı miknet ve istitâat olmadığın cezm-kerde-i yakîn birle ucâleten kal'ateyn-i merkûmeteyni tahliyeye ibtidâ ve rû-be-râh-ı bâdiye-i idbâr u firâr olmuşlardır. İnşâallahu teâlâ bundan böyle dahi tanzîm-i ahvâl-i hudûd ve

[99] "Biz zâhire göre hükmederiz" anlamında Arapça hukûkî bir ibâre.

[100] "Ehlinden birinin gaflette bulunduğu ânı değerlendirmek sûretiyle" anlamında Arapça ibâre.

sınur ve tesviye-i levâzım-ı tuhûm u sugûr hâlâtında şedd-i nitâk-ı azîmet ve sarf-ı nakdîne-i himmet olunmak Devlet-i Aliyyemizin nasb-ı ayn-ı ihtimâm ve vâsıtatü'l-akd-i mehâmmı idüğü bî-iştibâhdır ve bu vechile zikr olunan keyfiyyât ve hâlât esnâsında yine Devlet-i Aliyye-i ebed-kıyâmımız tekmîl-i ırz ve tatyîbini müstelzim musâlaha ve musâfâtdan bir türlü nükûl ve ibâ etmeyüp ve Moskovlu ve Nemçelü dahi gûyâ ser-rişte-i musâlahayı elden bırakmayup havâdis-i mezbûrenin ibtidâ-yı vukû‘undan berü sûret-i zâhirde bu maslahatın temşiyetine rağbetlerin müş‘ir kağıdlar tahrîr ve ulaklar tesyîr ve bâ-husûs Nemçe keferesi cesâret etdikleri hareket-i nâ-hencârın vehâmet ve şe’âmetini müşâhedelerinden nâşî kemâl-i acz ü darâ‘at birle haşmetlü dostumuz França Pâdişâhı cenâbını dahi bu husûsun akd ü tanzîmine tavsît etmeleriyle Devlet-i Aliyyemiz dahi ber-minvâl-i meşrûh sıdk-ı niyyet ve safâ-yı taviyyet ile bu emr-i hayr-encâmın tekmîl ü itmâmına cümleden ziyâde hâhiş-gerolduğun beyân ve tekbîl-i ırz ve istirdâd-ı hakkı zımnında bu işin bir an akdem temşiyetine kemâl-i germiyyet ile ruhsat ve mümâşâtını ıyân edip lâkin Moskovlu ile menşe’-i mu‘âdât ve mûcib-i muhârebât olup ber-muktezâ-yı şân-ı saltanat husûl-i emniyyet husûsunda Devlet-i Aliyyemizin mecbûr ve mağdûr olduğu ba‘zı hudûd nizâ‘ını Moskovlu bu âna dek bir kalıba ifrâğa mübâderet etmeyüp ve bundan böyle dahi bi't-tav‘ ve'r-rızâ pezîrâ-yı hüsn-i nizâmında betâ’et üzere hareketleri rû-nümâ olup bu vechile musâlaha olmak ise şân-ı Devlet-i Aliyyemize dahi nâ-şâyân olmakla bu vakte dek bu hâlet bâ‘is-i temâdî-i harb ü kıtâl ve mûcib-i imtidâd-ı ceng ü cidâl olmuşdur. Bu sûretde Deraliyyemize münba‘is olan elçilerinizin seraskerimiz bulunduğu mahalle irsâlleri ve ol câniblerde Moskovlu ile ve taraflarında olan elçileriniz ile mükâtebe ve mürâseleleri bir emr-i müfîd olmayacağı yani ber-vech-i muharrer miyânede der-kâr olan hudûd nizâ‘ı keyfiyyeti bir sûret bulmaksızın hudûd ve sugûr-ı Devlet-i Aliyyemiz nev‘an sirâyet-âşûb-ı fitenden emîn olmayacağı zâhir ve bedîdâr olmağla Devlet-i Şâhiye misüllü bir devlet-i azîmenin mu‘teber elçileri beyhûde it‘âb olunarak re’s-i hudûda varup ve bilâ-maslahat avdet eylemek münâsib olmadığından başka dîn-i şehâmet-karîn-i İslâmda olan tekaddüm ve şerâfet ve be-tahsîs Devlet-i Aliyyemizin mazhar olduğu galebe vü nusret muktezâlarınca Moskovlu Devleti'nde olan elçilerinizi mukaddemce onlar kendi hudûdlarına irsâl ve cenâblarınız ile mükâtebe ve muhâbereye taraflarından bed’ ü ibtidâr olunmak iktizâ eder iken tâ’ife-i mesfûra ibtidâ-i hudûs-i münâza‘ada mâ-beyne Nemçelüyi ve ba‘dehû França Devleti'ni tavsît ve el-ân França Devleti'nin Âstâne-i saâdetimizde mukîm elçilerini bu husûsa taraflarından murahhas ta‘yîn etmeleri ve biraz müddetden berü vâki‘ olan mükâtebât ve mürâselât elçi-i mûmâ-ileyh vesâtatıyla âmed-şüd etdiğinden mâ‘adâ kendi taraflarında olan elçilerinizin o cânibe vürûd ve vusûllerinden berü müddet-i vâfire güzerân olmuşiken bu âna dek vâki‘ olan tahrîrâtda ve el-hâletü hâzihî çend rûz mukaddem mahsûs ulakları ile Moskov başvekîlinin vârid olan kağıdında onları bir dürlü kalem ve lisâna getirmemeleri ve cenâb-ı şehâmet-meâblarının bu gûne irâde ve niyetlerine asla sûret-i rağbet göstermeyip sükût ve iğmâz ile mu‘âmele etmeleri tavassut-ı şâhîlerine adem-i ra‘iyyetlerin te’kîd ü te’yîd etmekle tavsiye-i şâhîleri üzere sefîrân-ı mûmâ-ileyhimânın sûret-i tenezzülde bed’en re’s-i hudûda irsâlleri unvân-ı azamet-nişân-ı devleteyne değil şân u şevket İslâma dahi mûris-i âr u şenâr olacağı zâhir-i bî-irtiyâbdır. Cenâb-ı şâhîlerinin bu vaz‘-ı İslâm-pesendleri kemâl-i ta‘assub-ı dîniyye ve

nihâyet gayret-i İslâmiyyelerini tahkîk ve haklarında der-kâr olan cümlenin zunûn-ı hasenesini tasdîk etmekle bundan böyle dahi bu himmet-i gayûrâne ve niyyet-i sâdıkâneleri üzerine nice netâyic ü semerât terettübü mukarrer olmakdan nâşî ale'd-devâm tahrik-i silsile-i vidâd ve te'kîd-i mevâdd-ı mü'âlefet ve ittihâda bezl-i ictihâd buyurula ve sefîrân-ı mûmâ-ileyhimâ ecmel-i tarîk ve nesk-i enîk üzere icrâ-yı merâsim-i risâlet ve edâ-yı levâzım-ı sefâret idüp revâbı'-ı hal'-ı kerâmât-ı hilâfet-penâhî mezîd-i nevâziş ve iltifât-ı şehn-şâhîmiz ile müftehir ve mübâhî kılındıklarından sonra savb-ı bâ-savâb-ı şeref-intisâb-ı kaanelerine cevâb-nâme-i müsâlemet-hitâme ile me'zûn-ı avd ü insirâf olmuşlardır. İnşâallahu Teâlâ lede'l-vusûl tafsîl-i keyfiyyet alâ vechi'l-hakîkat ma'lûm-ı übbehet-mersûm-ı şâhîleri oldukda ber-fehvâ'-yı *"inneme'l-mü'minûne ihvetün"*[101] urve-i vüskâ-yı hüsn-i câr u yegânegî ile fîmâ-ba'd dahi mürâ'ât-ı şerâit-i revâbıt-ı hem-sâyegî kılınıp izhâr-ı envâr-ı îmân ve ihmâd-ı nîrân-ı tuğyân için cünûd-ı dâiye ve vüfûd-ı ünsiye ile mürâfedet ü mu'âvenetleri me'mûl ve muntazar-ı pâdişâhânemizdir. Hemîşe neyyir-i âlem-tâb-ı saltanat u cihân-dârî ez-ufk-ı ikbâl-i bî-zevâl ber-vefk-ı me'mûl ve nehc-i mes'ûl tâli' vü lâmi' bâd bi-Rabbi'l-ibâd.[102]

Evâsıt-ı Ş. sene 1151

17

I.Mahmud'un nâme-i hümâyûnunun muhtevasının anlaşılması, iki maddenin mütalaasına dair Ali Merdan Hân ile yeni nâme gönderilmesi

درک محتوای نامه همایونی محمود اول، ارسال نامه جدید توسط علی مردان خان دایر بر مطالعه دو ماده

Musul Valisi Mustafa Paşa, Anadolu Sadrı Kazaskeri Mevlana Abdullah ve Edirne Kadısı Halil'e teslimen gönderilen nâme-i hümâyûnun alındığı, beş maddeden üçünün kabul edilip iki maddenin şer'i mazeretler gerekçe gösterilerek kabul edilmediğinin anlaşıldığı; söz konusu iki maddenin mütala'asını havi dostluk mektubunun Luristan-ı Fili Beylerbeyisi Ali Merdan Han'a teslimen ve refakatinde Herat Müftüsü Molla Mehemmed Han ile Guryan Hâkimi Oğuz Ali Han bulunduğu halde Dersaadet'e gönderildiği beyanını havi Nadir Şah'tan Sultan I.Mahmud'a name-i şahî tercümesi

[101] "Müminler ancak kardeştir..." Hucurât Sûresi: 49/10.

[102] "Kulların rabbi olan Allah'ın izniyle saltanatınızın ve cihân sahibi oluşunuzun dünyayı aydınlatan ışıltısı son bulmayan ikbâl ufkundan umulduğu şekilde ve istenen açıklıkta dâimâ doğsun ve ortalığı aydınlatsın." mealinde Farsça duâ cümlesi.

دریافت نامه همایونی ارسالی توسط مصطفی پاشا والی موصل، مولانا عبدالله صدر قاضی عسگر آناطولی و خلیل قاضی ادرنه، پذیرفته شدن سه ماده از پنج ماده آن و استنباط پذیرفته نشدن دو ماده آن به دلیل معذوریت شرعی؛ مطالعه نامه دوستی در خصوص دو ماده مورد بحث که توسط علی مردان خان فیلی بیگلربیگی لرستان به همراهی ملا محمد خان مفتی هرات و اوغوز علی خان حاکم غوریان اعزام شوندگان در درسعادت حضور رسانده و تحویل دادند، ترجمه نامه شاهی ارسالی نادرشاه به سلطان محمود اول

Rikâb-ı kâm-yâb-ı hazret-i cihân-dârîye Nâdir Şâh cenâbı tarafından vezîr-i mükerrem elçi paşa vesâtatıyla tebliğ olunmak üzere vârid olan nâme-i şâhînin tercümesidir.

Hüve'llah

Bismillahirrahmanirrahim

Hüve'llezî ce'aleküm halâife fi'l-arz[103]

Bevârik-i şevârik-i esniye-i seniyye-i müstetâba ki *"seneşüddü adudeke bi-ahîk"*[104] matla'ından leme'ân bulmuşdur. Şa'şa'a-efrûz-ı meclis-i mînû-misâl hüsn-i ahd ü vifâk ola ve revâyih-i nergis-fevâyih-i ed'iye-i müstecâba ki *"ihvânen alâ sürurin mütekâbilîn"*[105] bahâristânından ihtizâz-pezîr olmuşdur. Müşk-rîz ü nükhet-engîz mahfil-i âdem-timsâl hullet ü velâ ola fart-ı mahabbet-i hâss ve kemâl-i sıdk u ihtisâsdan a'lâ-hazret-i kadr-i kudret-i kazâ-tüvân-ı Dâver-i İskender-rütbet Süleyman-şân-ı ser-firâzî dih-i tâc ü dîhîm-i pâdişâhî ayîne-i sûret-nümâ-yı ma'nâ-i cihân-penâhî meş'ale-efrûz-ı hânedân-ı azîmü'ş-şân-ı Osmanî mihr-i cihân-tâb-ı sipihr-i cihân-dârî vü cihân-bânî hisâr-ı üs-tüvâr-ı medine-i emn ü emân mâye-i asâyiş ü ârâmîş-i zemîn ü zemân hidîv-i mülk-i hayl-encüm sipâh-ı cihân-bahş deryâ-dil-i dîn-penâh, *"beher su ilm-i râst sâzed zi-kîn / Şeved râst hem-çûn ilm puşt-i din"*[106] şehriyâr-ı kişver-i hürrem ü vakâr şehsüvâr-ı arsa-i gîr u dâr kaanü'l-berreyn ve hakânü'l-bahreyn hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn sânî-i İskender-i Zü'l-karneyn es-sultânü'l-a'delü'l-a'zam ve'l-hâkanü'l-ekmelü'l-ekrem es-Sultân el-Gâzî Mahmud Han ibn-i es-Sultân Mustafa Han şeyyeda'llâhu erkâne sultânihî ve refe'a bünyânehû hazretlerinin mahzar-ı pür-nûr ve mevkıf-ı müstelzimü'l-cûd-i hurşîd-zuhûrlarına iblâğ ve ihdâ olunup meşhûd-ı zamîr-i münîr-i âfitâb te'sîr-i akdes ve mekşûf-ı re'y-i cihân-ârâ-yı mukaddes olunur ki nâme-i hümâyûn-ı fâl-i vâcibü't-ta'zîm ve kitâb-ı anberîn-nikâb-ı lâzımü't-tekrîmleri ki makarr-ı saltanat-ı uzmâ ve müsta-karr-ı hilâfet-i kübrâdan vezîr-i âlî-câh ve mu'azzam ve düstûr-ı mükerrem Musul Vâlisi

[103] "…Öyle ki, sizi yeryüzünde halife kıldık…" Fâtır Sûresi: 35/39

[104] "...Seni kardeşinle destekleyeceğiz (dedi)..." Kasas Sûresi: 28/35.

[105] "...Onlar artık köşkler üzerinde karşı karşıya oturan kardeşler olacaklar." Hicr Sûresi: 15/47.

[106] "Doğru ilimle her taraf kin ve öfkeden kurtarılırsa, bu şekilde, ilim dinin ardındaki dürüst destekçisi olur." anlamında Farsça beyit.

Mustafa Paşa ve a'lemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhirîn efdalü'l-fudalâ'i'l-müteverri'în sadr-ı Anadolu Mevlânâ Abdullah ve fezâil-me'âb ifâdet ve ifâzat-nisâb mahmiye-i Edirne Kadısı Mevlânâ Halil sahâbetleriyle izz-i ısdâr ve irsâl bulmuşdur. Etyâb-ı evkât ve ebrek-i sâatde feyz-resân-ı vürûd ve ol gül-deste-i gül-zâr-ı kuds-nefahât-ı fâyihâtının ıtr-bîzî ve nükhet-engîzliğinden meşâmm-ı cân ve ceyb-i cinân-ı mu'attâr u müşkü'l-vedd ü hedâyâ-yı dostî-nümûn ve tehâyif-i meveddet-meşhûnları zînet-efzâ-yı pîşgâh-ı vusûl ve melhûz-ı ayn-ı kabûl olup gencîne-i meveddete mâye ve cemâl-i muhabbete pîrâye-bahş olmuşdur. Mufâvaza-i hümâyûnlarında mevâdd-ı hamseden üç maddenin nakş-pezîr sûret-i husûl ve madde-i uhrâ me'âzîr-i şer'iyye ve mehâzîr-i mülkiyesi muhavvel ve mevkûl olduğu iş'âr buyurulmuş bu niyâz-mend-i dergâh-ı ilâhînin teşyîd-i mebânî-i hullet ü ilti'âmdan ve ülfet ü nizâm-ı millet-i İslâmdan ve behîn-i vedâyi'-i mülk-i allâm olan asâyîş ü ârâm-ı kâffe-i enâmdan gayri me'mûl ve maksûdu olmayup ve ol şey ki bu niyâz-mend-i dergâh-ı Samedânîye müte'allık idi. Sahrâ-yı Mogan şûrâsında kuvvetden fi'le getirmişizdir.

Hâlâ biraz umûr ki ol pâdişâh-ı İslâm-penâha müte'allıkdır, bâkî kalmışdır ki meyâmin-i te'yîd-i ilâhî ve mu'âzadet-i teveccühât-ı pâdişâhî ile gerekdir ki semt-i itmâm ve sûret-i ihtimâm birle eğer bu husûslar mühimmât-ı mülkî ve mâlî olmadı. Elbette devleteynin âlem-i ittihâdında ol pâdişâh-ı zıllu'llaha zahmet ve teklîf sadedine gelmeyüp yegânegî muktezâsınca kendimiz faysal verirdik lâkin makâsıd-ı mezkûre biraz umurdur ki ol pâdişâh-ı Sikender-şânın hayyiz-i fermân ve kudretindedir çûn iki matlab ki rükn-i a'zam-ı bünyân-ı musâlahadır ve nâ-tamâm kalmışdır bunun için vezîr-i müşârün-ileyh ve rüfekâları resm-i sefâreti vech-i pesendîde ve âdâb-ı marziyye üzere ki şâyân-ı şân-ı devleteyn ve sezâvâr-ı meveddet-i cânibeyn edâ ve îfâ etmeleriyle haklarında ruhsat-ı insirâf-ı erzânî ve üserâ-yı memâlik-i Rum'un umûmen ıtlâkları bâbında fermân-ı hümâyûn-ı hâkanîmiz bi-izzin nefâza iktirân buldu.

Ve emîru'l-ümerâ'i'l-izâm Lûristan-ı Filî Beylerbeyisi Ali Merdân Hân'ı dahi siyâdet ve şerîat-penâh müftî-i Dâru's-saltana-i Herat Molla Muhammed Muhsin ve eyâlet ve celâlet-penâh Guryan Hâkimi Oğuz Ali Hân refâkatleri ve resm-i sefâret üzere paşa-yı müşârün-ileyh ve rüfekâsı ma'iyyetleriyle revâne-i dergâh-ı sipihr-intibâh-ı sultânî ve mevâdd-ı mezbûrenin keyfiyyetleri ve lüzûm-ı temşiyetleri Ali Merdân Hân'a teslîm olunan nâme-i dostîde mufassal ve meşrûh ma'lûm-ı zamîr-i ilhâm-pezîr-i hakânî kılınmışdır. İnşâallahu'l-aziz atebe-i aliyye-i şâhânelerinin şerâif-i telsîmine irişdikden sonra hakîkat-i umûr-ı matviyyeyi elçiyân dahi ol âsitân-ı sipihr-bünyânın mukîmlerine arz etseler gerekdir.

Mekârim-i ahlâk-ı hidîvânelerinden me'mûldür ki merâm-ı merkûmun encâmına himem-i aliyye-i mülûkâneleri mebzûl ve mürâ'ât-ı resm-i musâfât ve muvâlâtı dâimâ nasb-ı ayn-ı hâtır-ı melekûtı nâzır-ı âtıfet-i mecbûl buyurula ve's-selâm. Du'â makâmında iki Türkî beyit ile hatm-i kelâm olunmuşdur zeylnâmede mastûrdur.

18

Osmanlı Devletince iki maddenin kabulü halinde karşılıklı zıtlaşmaların sona ereceği

پایان یافتن درگیری متقابل با پذیرش دو ماده از سوی دولت عثمانی

İslam'ın namusunun korunmasından, dinin himayesinden, kardeşçe dostluk ilanından gayrı beklentisi olmayın Zât-ı Şahînin rükn tayini ve Caferî Mezhebi'nin tasdiki hususundaki tekliflerinin kabûlü halinde iki toplum arasında asırlardır süregelen zıtlaşmanın sona ereceği, Allah'ın ve peygamberin rızasının da bu şekilde kazanılmış olacağı hakkında Nadir Şah'dan Sultan I.Mahmud'a kaime-i şâhî tercümesi

ترجمه سندِ شاهی ارسالی نادرشاه به سلطان محمود اول مبنی بر: برای حفظ ناموس اسلام، زیرِ حمایت دین، علی رغم نداشتن هیچ چشم داشتی به غیر از اعلام دوستی برادرانه، با پذیرش پیشنهاد شخص شاه در خصوص تعیین رکن و تصدیق مذهب جعفری به مخالفتی که بین دو جامعه طی اعصار وجود داشته پایان داده، بدست آوردن کسب رضایت خداوند به این طریق

(29 Mart 1740)

Nâme-i merkûme tayyına mevzû‘ bir kıt‘a kâime-i şâhînin tercemesidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Zamîr-i münîr-i âfitâb-te’sîr-i akdesdir ki âyîne-i sûret-nümâ-yı âfâk u enfesdir. Nakş-pezîr olur ki teşyîd-i esâs-ı dostî bâbında olan sipârişât-i dostâne ve peygâmât-ı birâderâne ve rümûz-ı hafiyye-i vidâd ve esrâr-ı habiyye-i hullet u ittihâd ki sefîr-i belîğu't-takrîr ve vezîr-i âdâb-semîr Mustafa Paşa ilkâ buyurmuşlar idi. Mecmû‘ı sâmi‘a-efrûz ve hâtır-ı sadâkat-müzâherâtları istimâ‘ ve ısgâdan bî-nihâye mahzûz ve meserret-endûz olmuşdur. Hudâ-yı müte‘âl şâhid-i hâl ü âlem-i mâ fi'l-bâldir ki bu hayriyyet-sigâlin mebâdî-i ahvâlden berü hıfz-ı nâmûs-ı İslâm u dîn-perverî ve i‘lân-ı emr-i muvâhât-ı birâderîden gayri bir manzûrı olmayup ve ta‘yîn-i rükn ve tasdîk-i hakîkat-i Caferî bâbında vâki‘ teklîfât ve mültemisât ki ol pâdişâh-ı İslâm-penâhdan olmuşdur ve hemân bu ma‘nâdan nâşîdir ve ol ki meknûn-ı zamîr ve meknûz-ı hâtır-ı hakkâniyyet-tahmîrdir oldur ki muhâlif ve mu’âlifden âmme-i müslimîn ve kâffe-i selâtîn-i rû-yi zemîn indlerinde bu iki devletin irtibât-ı suverî ve ma‘nevî ve ilti’âm-ı zâhir ü bâtını muhakkak ve ma‘lûm olup cumhûr-ı enâm bu iki devlet-i uzmâyı birbirlerine mümidd ve mu‘âzıd bildiler mâ-beynde esâs-ı meveddet ve i’tilâf bir nev‘le istikrâr bula ki neslen ba‘de neslin bu iki silsile-i aliyyenin a‘kâb u ahlâfı beyninde âsârı bâkî ve pâydâr ve her fitne-i hayyizin rahne-gerî-i serpençe-i âşûbundan ve sipihr-i hâdise-engîzin ihlâl-i destinden masûn ve ber-kenar

ola recâ-yı vâsıkdır ki inşâ'allahu'l-aziz meyâmin-i te'yîd-i Rabbânî ve me'âsir-i eltâf-ı hakânî ile gül-zâr-ı emânî gül-rîz-i husûl ve esbâb-ı meveddet ü vifâk ber-vech-i me'mûl karîn-i vusûl olup dâimâ takviyet-i dîn-i mübîn ve intizâm-ı umûr-ı millet-i müstebînde mazhar-ı tevfîk-i cenâb-ı Rabbü'l-âlemîn ve mevrid-i rızâ-yı hazret-i seyyidü'l-mürselîn olalar. Bu kâimesi dahi makâm-ı duâda iki Türkî beyit ile hatm olunmuşdur ki zeylde mastûrdur.

Tarih-i kayd: Gurre-i M. Sene [1]153

19

Sumay Kal'ası Beyi Eyyüb tarafından Hüveydür Kalesi'nin kuşatılmasına müsamaha gösterilemeyeceği

عدم مصامحه در محاصره قلعه هویدر از طرف ایوب بیگ حاکم قلعه صوما

Osmanlı Saltanatı ile Nadiriye Devleti arasında var olan milli ve dini birliğin muhafazasına gayret gösteriliyor iken:

Van Beylerbeyisi Osman Paşa'nın Dersaadet'e gönderdiği mektupta, Van Eyaleti'nde Henkari Hükûmeti'ne tâbi' Sumay Kal'ası beyi olan Eyyüb'ün tavırlarından ahali ve re'âyâ rahatsız olup Henkari hâkimine durumu izah etmeleriyle söz konusu hâkimin bir mikdar asker ta'yîn ederek Tebriz Hâkimi'nden yardım isteyip mezkûr Han tarafından kendisine yardımcı olunmak üzere bir mikdar asker toplanıp gönderildiği Henkari hâkiminin ma'lûmu olup Devlet-i Aliyye'ye karşı arabozucu hareketten men edilmiş olduklarından fermana ters düşen bir keyfiyet ortaya çıkmasın diye askerini geri göndermekle Tebriz tarafından gelen askerin de avdetleri lazım gelirken Sumay Kalesi'nden de ileriye Van tarafına geçip Hüveydür Kalesi'ni muhasaraya kalkıştıkları, Tebriz hâkimi olan hâna bu durum izah edildiği halde Şah'tan cevap gelmedikçe askerini geri döndürmeyeceğini söylediği; dostluğu baltalayıcı mahiyetteki böylesi bir harekete müsamaha gösterilemeyeceği beyanına dair Sultan I.Mahmud'un sadrazamından Nadir Şah'ın sadrazamı olan oğlu Nasrullah Han'a mektup

نامه صدراعظم محمود اول به نصرالله خان پسر و صدراعظم نادرشاه مبنی بر: در حالی که به حفظ یگانگی دینی و ملی بین دولت نادریه و سلطنت عثمانی اهتمام نشان داده می شود: در نامه‌ی ارسالی پاشای عثمانی بیگلربیگی وان به درسعادت، از رفتارهای ایوب، بیگ قلعه صوما در ایالت وان تابع حکومت هونکاری اهالی و رعایا ناراحت شده، با توضیح وضعیت به حاکم هونکاری حاکم مورد بحث با تعیین تعدادی سپاهی،

از حاکم تبریز نیز درخواست کمک می کند، جمع آوری و اعزام تعدادی سپاهی برای کمک به وی از سوی خان مذکور، در این بین بر حاکم هونکاری مشخص شده که از حرکت های اختلاف برانگیز با دولت علیّه منع شده، اقدام به بازگشت سپاه برای جلوگیری از صدور یک فرمان اشتباه، ضرورت بازگشت سپاه تبریز، پیشروی سپاه فوق از قلعه صوما به طرف وان و اقدام به محاصره قلعه هویدر، توضیح وضعیت موجود به خان حاکم تبریز، عدم عقب نشینی خان و تاکید وی به دریافت پاسخ از سوی شاه؛ با تاکید بر ماهیت ابعاد شکننده دوستی، نشان ندادن مصامحه به این نوع حرکت ها

Bu def'a makam-ı sadâret-i uzmâdan Nâdir Şâh'ın i'timâdü'd-devlesi olan oğlu Nasrullah Hân'a yazılan mektûbdur.

Cenâb-ı saâdet-me'âb vekâlet-iyâb vezâret-intisâb saâdet-iktisâb sâhib-i re'y-i sâ'ib ü hurşîd-menzilet müşîr-i müşterî-tedbîr ü Âsaf-menkabet mümehhid-i kavâid-i erkân-ı memleket ve müşeyyid-i kavâim-i dîvân-hâne-i übbehet ü saltanat nâzım-ı umûr-i memâlik-i İran nâsık-ı mehâmm-ı taht-gâh-ı keyân vâsıta-i emniyyet-i cihân râbıta-i sulh-ı âlemiyân düstûr-ı Aristo-şu'ûr-ı mekârim-nişân-ı hân-ı hânân hazretlerinin mevrid-i ketâ'ib-i mecd ü ikbâl olan nâdî-i mekârim-iştimâllerine merâsim-i tevkîr ü ikrâm ve levâzım-ı tefhîm ü i'zâm ile tuhaf-i tahiyyât-ı âliyyât-ı muhâlasat-simât ve taraf-ı teslîmât-ı gâliyât-ı müsâdakat-âyât ithâf u ihdâ ve tefakkud-ı çigûnegî-i tab'-ı letâfet-intimâları tercümânî-i zebân-ı kalem-i ihlâs-rakam ile mer'î ve mü'eddî kılınmak siyâkında zamîr-i münîr-i mihr-incilâ ve hâtır-ı âtır-ı beyzâ-ziyâlarına münhâ-yı hâlisu'l-velâlarıdır ki Saltanat-ı Seniyye-i Osmaniyye ile Devlet-i Behiyye-i Nâdiriyye beyninde ittihâd-ı millî vü dînî ıttırâd-ı küllî vü samîmî muktezâsınca pîrâye-i kitâbe-i tâk-iştihâr ve pertev-endâz-ı âfâk u aktâr olan zer-şemse-i musâfât ve muvâlâtın masûn-ı gubâr-ı kedûret ve mahfûz-ı vikâye-i hüsn-i riâyet olunmasında taraf-ı devlet-i ebed-müddet-i hakâniyyeden ne vechile ihtimâm ve dikkat ve bu emr-i hayriyyet-me'âlin te'kîd ü istihkâmında ne gûne hâhiş ü germiyyet der-kâr idüğü *ke'ş-şemsi fî vasati'n-nehâr*[107] cümleye hüveydâ ve bedîdâr olmakla muhtâc-ı tafsîl ü beyân değildir ve metn-i nüsha-i dostî vü âştî olan ma'nâ-yı bâhiru'l-fehvâ'-yı lafz-ı muvâlât ve madde-i musâfât-ı miyânede dâîr[e]-i safvet ü velânın alâ vechi't-tesâvî cânibeynden mürâ'âtı melhûz olmak hasebiyle bu tarafdan vukû' bulan riâyet ol cânibden mislü ile mukâbeleye mübâderet iktizâ eylediği *kazâyâ kıyâsâtuhâ ma'ahâ*[108] kabîlinden bir kaziyye-i müsellemetü's-sübût idüğü dahi mersûm sahîfe-i zihn-i dekâyık-âşinâlarıdır. Be-tahsîs hâlâ mâlik-i memâlik-i ekâlîm-i İran ve fermân-fermâ-yı taht-gâh-ı keyân a'lâ-hazret ü mu'allâ-bârgâh-ı refî'-menzilet ü hurşîd-külah ferhunde-fâl-i huceste-hısâl hidîv-i kişver-i câh ü celâl revnak-efzâ-yı evreng-i Kisrâ vü Cem dâver-i dâd-âver-i memâlik-i Acem tâc ü dîhîm-penâh şâh-ı kaan-câh hazretlerinin hamîr-i mâye-i tıynet ve iksîr-i terkîb-i cibilletleri olan safâ-yı niyet ve tekâ-yı taviyyetleri iktizâsı

107 "Gün ortasındaki güneş gibi" anlamında Arapça ibâre.

108 "Hükümlerin kıyâslaması beraberindekilere göre yapılır" anlamında Arapça ibâre.

ez-kadîm irâhe-i ibâd u bilâd ve izâha-i fesâd u inad ile tervîc-i metâ'-ı emn ü âsâyiş ve temhîd-i pister-i râhat u ârâmiş olduğu cây-i iştibâh olmadığı misillü hâlâ serîr-ârâ-yı memleket-i Osmanî ve revnak-efzâ-yı mesned-i kâm-rânî hâmî-i beyzâ-i dîn-i mübîn hâris-i sügûr u bilâd-ı müslimîn sultânü'l-berreyn ve hakânü'l-bahreyn hâdimü'l-Hare-meyni'ş-Şerîfeyn sânî-i isneyn vâlidü'l-Haseneyn karn-ı yektâ-yı zât-ı Zi'l-karneyn şev-ketlü kerâmetlü kudretlü mehâbetlü velî-ni'metim efendim pâdişâh-ı zafer-penâh ve şehn-şâh-ı melâ'ik-sipâh hazretlerinin muktezâ-yı hilkat-i hümâyûn-ı kerîmâne ve mü'eddâ-yı fıtrat-ı safâ-makrûn-ı ra'iyyet-perverâneleri üzere dâmen-i reâyâ vü kuttân ve pîrâmen-i memâlik ü buldândan ebyârî-i zülâl-i şefekat ve meded-kârî-i hilâl-i nasafet ile def'-i gubâr-ı havâdis ü fiten ve ref'-i âsâr-ı şehnâ vü ihan aksâ-yı murâd-ı hüsrevâne ve i'lâ-yı mâ fi'l-fuâd-i mülûkâneleri olmakdan nâşî mükedder-i menhelü'l-azeb musâfât olur. Hâlâtuhû vechen mine'l-vücûh rızâ-yı meyâmin-iktizâ-yı tâcdârîleri olmamağla câ-nibeynden mûhim-i keder ü bürûdet olacak keyfiyyet külliyen mensî ve ber-taraf ve mihr-i münîr-i âlem-tenvîr-i meveddet ü germiyyetin pîrâye-bahş-ı beytü'ş-şeref olması vükelâ-yı sedâd-ârâ-yı tarafeyn ve ukalâ-yı Aristo re'y-i devleteynin ser-nâme-i nekâvîm ve zîver-i tûmâr-ı dûreng-i eyyâm u leyâlleri olmak ümmîd olunur. Hulâsa-i teşbîb ya'ni mukaddimât-ı mastûreye mü'eddî tertîb budur ki ser-hâdd-i memalik-i Osmaniyyeden Van beylerbeyisi olan izzetlü Osman Paşa'nın bu def'a der-i devlet-medâr-ı hakâniyeye tahrîrâtı vürûd idüp hulâsa-i mefhûmunda ez-kadîm Van Eyaleti muzâfâtından Henkâ-ri[109] Hükûmeti'ne tâbi' Sumay Kal'ası beyi olan Eyyüb'ün evzâ' vü etvârından ahâlî ve reâyâ ve sükkân ve berâyâsı mutazarrır ve dil-gîr olmalarıyla Henkâri hâkimi tarafından varup keyfiyyetlerin inhâ ve beyzâdelerinden muhtârları olan Abdi Bey'in Sumay Kal'ası'na tem-kîn ve takrîrin iltimâs ve istid'â etdiklerine binâen hâkim-i mûmâ-ileyh dahi husûs-ı mez-bûrun temşiyeti için tarafından bir mikdâr asker ta'yîn etmekle Sumay beyi merkûm Ey-yüb keyfiyyetden habîr oldukda izhâr-ı sûret-i atû[b] ü inad ve der-hâl âlî-câh ve me'âlî-penâh Tebriz Hâkimi ( ) Han'dan istinsâr ve istimdâd idüp hân-ı müşârün-ileyh tarafından dahi merkûma iânet olmak üzere bir mikdâr asker tertîb ve tesyîr olunduğu Henkâr hâkimi mûmâ-ileyhin ma'lûmı olup ve çünki taraf-ı zâhiru'ş-şeref-i Devlet-i Aliy-ye'den mugâyir-i sulh u salâh hareketden memnû' oldukları ecilden münâfî-i emr u fer-mân bir keyfiyyet nümâyân olmasın için askerini geri iâde etmekle Tebriz tarafından vürûd eden askerin dahi bu keyfiyyeti müşâhede zımnında geri avdetleri iktizâ eder iken ez-kadîm muzâfât-ı memâlik-i Devlet-i Aliyye'den olan sâlifü'z-zikr Sumay Kal'ası'ndan dahi berü Van cânibine geçip Sumay Hükûmeti tevâbi'inden Hüveydür nâm kal'anın üze-rine varup kal'a-i merkûme beyine tahliye ve teslîmin ba'de't-teklîf muhâsarasına ibtidâr etdikleri Van beylerbeyisi paşa-yı mûmâ-ileyhe ihbâr olundukda hey'et-i vâkı'ayı tarafın-dan Tebriz hâkimi han-ı müşârün-ileyhe i'lâm ve bu keyfiyyetin münâfî-i safvet ve müsâ-lemet olduğun tahrîr ve ifhâm eyledikde bu husûs huzûr-ı hazret-i şâhîye tarafımdan arz olunmağla cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı Cem-câhîden cevâbı gelmedikce ben askerimi iâde etdiremem cevâbı ile paşa-yı mûmâ-ileyhin âdemîsin ircâ' eylediği tahrîr ve inhâ olunmuş ber-minvâl-i muharrer mâye-i nedâret-i hadîka-i dostî olan menba'-ı mâ'-i zülâl-i

---

[109] Van eyâletinde (هنكارى - Henkâri) ismiyle bir hükûmete rastlanamadı. Bunun Hakkâri olması kuvvetle muhtemeldir.

musâfâta mü'eddî-i keder olur. Hâline cür'etden bi'l-cümle gümâştegân-ı ser-had memnû' ve muhazzer olmaları ile gerek Van beylerbeyisi ve gerek Henkâri hâkimi mûmâ-ileyhimâ taraflarından bir türlü mukâbele ve müdâfa'a ve mu'âraza ve mümâna'a sûretleri irâet olunmayıp mürâ'ât-ı merâsim-i muvâlâta mübâderet olunmuşiken bünyân-ı rasî-nü'l-erkân-ı âştînin vehn ü halel tatarrukundan siyâneti Devlet-i Aliyye-i ebediyyü'd-devâmın nasb-ı ayn-ı ihtimâm ve sebt-i cerîde-i iltizâmı olmakla te'kîd-i hâl için taraf-ı muhlisîden paşa-yı mûmâ-ileyhe ve sâir iktizâ eden muhâfızîn-i ser-hadd ü sugûra mekâtîb-i tenbîh-esâlîb tahrîr ve şürût-ı musâlaha ve uhûd-ı müsâlemenin kemâ-yenbagi riâyetlerinde mezîd-i sa'y ü dikkat eylemeleri terkîm ve tastîr ve ser-i mû hilâfına vaz' u hareketden tenbîh ü tahzîr olunmuşlardır. Madde-i merkûmenin hadd-i zâtında cüz'iyyet ve hakâreti hasebiyle pîşgâh-ı mu'allâ-destgâh-ı cenâb-ı şâhîye arz u i'lâma nâ-çespân ve lâkin bu makûle keyfiyyetin ricâl-i ser-hadd-i tarafeyn miyânında bâ'is-i erâcif-i bî-me'âl ve mü'ezzî-i intişâr-ı kîl ü kâl olacağı zâhir ve nümâyân olmakla i'lâm-ı çigûnegî-i ahvâl ve istitmâm-ı riâyet-i müsâleme-i refâh-iştimâl zımnında cenâb-ı saâdet-nisâb-ı hânîlerine işbu mektûb-ı âştî-mashûb tahrîr ve te'kîd-i merâsim-i meveddet ve te'yîd-i levâzım-ı mihr u muhabbet için hademe-i âstân-ı übbehet-nişân-ı hüsrevâneden ( ) *zîde mecdühû* ile firistâde-i nâdî-i mekremet-semîrleri kılınmışdır. İnşâallahu teâlâ lede'l-vusûl sûret-i keyfiyyet revnak-şiken-i mir'ât-ı gîtî-nümâ olan zihn-i hakâyık-âşinâlarında cilve-ger ve hüveydâ oldukda kasr-ı müşeyyedü'l-erkân-ı tehâbb ü tevâdd ve sarh-ı mümerredü'l-bünyân-ı hüsn-i ittifâk u ittihâd mûris-i tezelzül ve temâyül olur sademât-ı kavâri'-i ekdârdan masûn ve dest-yârî-i mi'mârî-i sa'y ü himmetleriyle bir gûne teşyîd ü ihkâma makrûn ola ki mürûr-ı eyyâm ve dühûr u kürûr-ı a'vâm u şühûr ile pezîrâ-yı inhidâm ü indirâs ve mütezelzilü'l-etrâf ve müteza'zi'u'l-esâs olmayup ilâ mâ-şâallahi teâlâ tarafeynden tarîka-i enîka-i mihr ü meveddet meslûk ve âb-rîz-i hâlisu'l-ayâr ve zü-ülfet kâlib-i hüsn-i sülûk üzere mesbûk olmak husûsları vâbeste-i şîme-i fetânet ve muhavvel-i seciyye-i rüşd ü kiyâsetleri olmakla mûmâ-ileyhi dârû-hâne-i fütüvvetlerinden ta'dîl-i mizâc-ı meveddet ve tervîc-i kuvâ-yı muhâlasat idecek müferrih cevâb-ı taltîf-nisâb ile iâde ve ircâ'a sarf-ı himmet buyurmaları çeşm-dâşt-i hâlisu't-taviyyetleridir. *"Bâkî hemîşe baht-ı gulâm u felek be-kâm / Ahrâ-yı dâm u devlet ü ikbâl ber-devâm."*[110]

20

Nâdir Şâh'ın Hindistan Seferi ve bölgeyi tamamıyla itaati altına alması

لشکرکشی نادرشاه به هندوستان و به اطاعت درآوردن تمام منطقه

Hindistan Padişahı Muhammed Şah'ın Afganlılar ve Kandehar'ın şerir adamlarıyla ilgili taahhütlerini yerine getirmemesi sebebiyle Cihânâbâd Şahı üzerine yürünerek Kernal isimli mevki'de Hindistan Ordusu'nun kılıçtan

[110] "Kullarınızın bahtı ve talihiniz dâimâ mutluluk esaslı devam etsin; Devlet ve ikbâl üzerine olan liyâkatiniz kesintiye uğramasın!" anlamında Farsça beyit.

geçirildiği, hazinesinin tamamına el konularak padişah ve ümerasının azarlandığı; o civarda bulunan hâkim ve racaların tamamının itaat altına alındıkları; bölgedeki vilayetlerin fethinden ve yapılan bazı düzenlemelerden sonra Hindistan Padişahlığı'nın yine adı geçen şaha ihalesiyle adına hutbe okutturulduğu ve sikke darbettirildiği; Kâbil, Gazneler, Sind vilayetleri, Tibet ve Keşmir sınırından Büyük Okyanus'a kadar olup Tehteha ismiyle anılan sahanın tüm kale ve benderleriyle birlikte İran toprağına dâhil edildiği; zafer müjdesini İstanbul'a ulaştırmak üzere kıymetli hediyeler ile birlikte yola çıkarılan Filci Ali Merdan Han'ın Sivas'ta vefat ettiği haberi ulaşınca uhdesindeki vazifenin Hacı Han-ı Horasanî Sol-Çerhacıbaşı'ya havale edildiği; dostluk mektubunun eli boş gitmemesi için de Hindistan ürünü bazı hediyelerin beraberinde gönderildiği; iki devlet arasındaki dostluğun pekiştirilmesi arzulandığı beyanıyla Nadir Şah'tan Sultan I.Mahmud'a Farsça name-i şahî

عدم اجرای تعهدات محمد شاه پادشاه هندوستان در مقابل افغانی ها و انسانهای شرور قندهار، حرکت به سمت شاه جهان آباد و کشتار اردوی هندوستان در منطقه ایی به نام کرنال، سرزنش پادشاه و امرایش به دلیل دست بردن به تمام گنجینه؛ به اطاعت در آوردن تمام راجاها و حاکمان آن مناطق؛ بعد از فتح ولایات منطقه و انجام بعضی مقررات، ابقای مجدد فرد مذکور به پادشاهی هندوستان و خواندن خطبه به نامش و ضرب سکه به اسم وی؛ از مرزهای کابل، غزنه، ولایت های سند، تَبَّت و کشمیر تا اقیانوس بزرگ تا منطقه ایی به نام تحتها کل این حوزه با تمام قِلاع و بنادرآن داخل خاك ایران شده؛ حرکت کردن برای علی مردان خان فیلچی به همراه هدایای با ارزش برای رساندن مژده این پیروزی به استانبول، دریافت خبر وفات وی در سیواس، حواله کردن وظیفه ایی که بر عهده داشت به حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی-چپ [پیش قراولان سوار قشون]؛ ارسال هدایایی از بعضی محصولات هندوستان به همراهش برای خالی نبودن نامه دوستی؛ با بیان آرزوی تحکیم دوستی بین دو دولت نامه‌ی شاهی از نادرشاه به سلطان محمود اول به زبان فارسی

(5 Nisan 1741)

[Farsça]

Rikab-ı hümayun-ı hazret-i cihandarîye Nadir Şâh tarafından gelen namenin suretidir.

Fî 18 Muharrem Sene [1]154

Bismillahirrahmanirrahim

Vallâhu yu'tî mülkehu men yeşâ'ü vallâhu vâsi'un alîm[111]

Güzel duaların gün yüzüne çıkardığı kıymetler, zevk verici övgülerin ışıldattığı inciler, ay ile birlikte gecenin karanlığını aydınlatan cevher, firuze gibi felekler tâcıyla

[111] Bakara Sûresi: 2/247. "Esirgeyici ve bağışlayıcı olan Allah'ın adıyla; Allah dilediğine mülkü verir; Allah her şeyi ihata eden ve her şeyi bilendir" mealindedir.

beraber nur ve safa incisini dip mahzenden çıkaran, zümrüt-misal hediyelerin hazinelendiği gönül dostunun hazinesi, huzura çıkılmak için İrem gibi az bulunur makam, felek mertebeli yüce hazret, cihanın sahibi olan ve cihanı yaratan makamın cihanı aydınlatan sirâcı, Hilafet ve safa sürme burcunun âlemi nurlandıran güneşi, izzet ve sebatla cihan üzere ayak basan dağ, âlemi ihata eden ve yeryüzünü kapsayan deniz, mutluluk ve vakar ülkesinin şehriyarı, keşmekeş içindeki harp meydanının önde giden atlısı, mülkünü görüp gözeten ve mülkünü besleyen hükümdar, kadri felek gibi ve yıldızlar kadar muhteşem padişah, ufku yüksek önder; Feridun kadar güçlü, Dârâ düşünceli, tâcı ışıldayan hükümdar; Müslümanların sığınağı ve Allah'ın yeryüzündeki gölgesi olan padişah; adaleti bilerek adalet kuran ve adalet yayan; cihan sultanlarının en büyüğü; devran hakanlarının en asili; İslam'ın ve Müslümanların yardımcısı; müşrik ve kafirlerin kökünü kazıyan; iki karanın sultanı, iki denizin hakanı ve iki harem-i şerifin hizmetkarı, ikinci İskender-i Zülkarneyn, Gazi Sultan Mahmud Han! Allah kendi celâliyle yüce hilafetini sağlamlaştırsın! Makamı yüce Hindistan Padişahı Muhammed Şâh'ın taahhüt ettiği hususlar keyfiyetinden önce elçiler tavassutuyla Afganlılar hakkında ve Kandahar'ın şerîr adamları hususunda bir dostluk anlaşması imzalanmış ve daha sonra vaʿdedilen hususun tersi vücuda gelince o elçiye ilave olarak diğer bir elçi daha Kandahar'dan gönderilmişti. Sultanların görüp gözetmesine dair antlaşmanın hilafına olarak ve cevapname gönderilmeyerek mukavemetçilerin dışarıdan arzlarıyla yüce makama ulaşacaktı. Yapmış olduğumuz takdimden sonra bu hususla ilgili olarak teveccüh gösterme niyetiyle Dergâh-ı İlâhî'nin bu duacısı yüzünü Hindistan'a çevirerek sözünü ettiğimiz padişah kendi ordusunun tamamını Hint şehirlerinden toplamış, yapılan hazırlıkla ve saltanat eşyasıyla Cihanabad Şâhı, bulunduğu yerden hareketle Cihanabad Şâhlığı mevkiine kırk fersah mesafedeki Kernal[112] diye isimlendirilen mahalde sağlam bir kale ve sığınak inşa etmiş, savaşa hazırlık için biraz duraklamış, bu hayır-duacı da Kernal'e on beş fersah mesafedeki Atbala[113] menziline gittiğini sözün gelişinden anlamış oldunuz. Allah'a tevekkülle hücûm için hareketle Zilkade'nin on beşinci günü iki ordu karşı karşıya gelmiş, harp ateşinin parlamasından sonra Allah'ın inayetiyle o gürûh kırılmış, hâinlerin tamamıyla birlikte onun devlet erkânı kırk-elli bin nefer Hindistan Ordusu kılıçtan geçirilmiş olmakla daha sonra canlı olarak ele geçirilen bir bölük itlaf edildi. Hazinelerin tamamı ve diğer mallar ele geçirilerek padişah ve ümerası azarlandı. Muhammed Şâh hezimete uğrayarak güvenli bir kalede saklanmıştı. Üç gün sonra, geriye kalan ümera, komutanları ve ordusuyla birlikte etrafının sarıldığını ve kurtuluş yolunun kalmadığını anladı. Dergâh-ı İlâhî'nin bu duacısı mülakat yapmak, saltanat taç ve mührünü teslim almak üzere adı geçen bu mevkiden Cihanabad Şâhı tarafına gitmek üzere yola çıktık. Cihanabad Şâhı huzuruna vardıktan sonra etraf ve civarda bulunan hâkim ve racaların tamamı itaat altına alındılar. Oradaki vilayetlerin fethinden ve bazı mühim düzenlemelerin yapılmasından sonra her şey olabildiğince güzel ve mükemmel bir hâle geldi. Hadd-i zatında, bu hayır-hâh Türkmen ve izzet sahibi padişah da soy itibarıyla

---

[112] Kuzey Hindistan'da Haryana Eyaleti'nde bulunan bu şehrin ismi "كرنال" şeklinde yazılıp Hintçe orijinal yazılışı şöyledir: [करनाल] (Çevirenin notu)

[113] Metin'de [انباله] Anbala şeklinde yazılmakla birlikte net üzerinde yaptığımız aramada [اتباله] Atbala şeklinde yazıldığına şahit olundu. (Çev. notu)

Türkmen ulu ağacından ve şerefli Gürgan sülalesinden idiler. Hindistan padişahlığının hangi ilden olacağı mevzuuyla ittihad ve cinsiyet hususlarını kâmilen adı geçen şanı yüce kimseye ihale etmek suretiyle yeniden onun adına hutbe okutturup sikke darp ettirdik. Melikin ikamet ettiği şehir olan Kâbil ve iki Gazneler, Etek[114] Nehri'nin batı kısmında yer almakla kâmilen Horasan'a dahil idiler. Bunun için adı geçen memleketin Sind[115] vilayetleri ve Etek[116] Suyu'nun o tarafında kalan kaleler ve mekanlarla birlikte Tibet ve Keşmir sınırından adı geçen nehre kadar olan kısım Büyük Okyanus'a kadar uzanmaktadır. Tehteha[117] bölgesiyle birlikte ona bağlı benderler ve kaleleri de İran toprağına ilave ettik. Ve böylece yola koyulduk. Bu hayır-duacınız ise, kendi topraklarının hududu olan Etek Nehri havâlîsine gelişimizden sonra dostluğumuzu pekiştirmek amacıyla bu haberi tebliğ etmek, fetih ve zafer müjdesini huzur-ı hümayuna ulaştırmak düşüncesiyle Hindistan'a ait nefis şeylerle bu bahçenin güllerinden Yüce Dergâh'a hediyeler sunmak için elçisini gönderdi. Filci Ali Merdan Han'ın Sivas'ta vefat ettiği haberi eşiğimizdeki adamlarımıza erişince bu haberi ulaştırmak üzere yiğitlik ve cesaret sığınağı olan yüce saltanat makamımızın eski hizmetkarlarından bulunan Hacı Han-ı Horasanî Sol Çerhacıbaşı'yı sefaret vazifesine ehliyeti sebebiyle tayin edip, Ali Merdan Han merhum uhdesindeki vazifeyi tamamlama işini adı geçen makamı yüce kimseye havale ettik ki, kendileri de Ali Merdan Han ile aynı mertebede bulunan dostlarından olmakla aksayan vazifeyi tamamlamak ve Devlet-i Aliyyelerinin becerikli ve işten anlar memurlarıyla aramızdaki maslahatı dostane bir şekilde neticelendirmek niyetiyle bulundukları yerden yola devam etmek üzere kanat çırptı. Dostlukla neticelenecek mektubun eli boş gitmemesi düşüncesiyle karınca kaderince Hindistan ürünü bazı hediyeler de beraberinde gönderildi. Sultan hazretlerinden ve Ulu Hakan'dan ricamız ve beklentimiz, Zat-ı Sultanîleri katında hediyelerin kabul edilip aramızda karşılıklı olarak elçiler ve mektupların geliş-gidişinin sağlanmasıdır ki, bu, emniyet içinde yaşamanın ve dünyadaki asayişin te'mininin vesilesi; inciler dizen kalemlerin kilitlerinin ve nizamın tekamülünü sağlayan anahtarlarının sadakat ve âfiyet kapılarının açıcısı olacaktır. Birbirinden habersizlik hâli terkedilip, birlikte olmanın zerafetli yolları benimsenerek bu yolda yürünsün. Cihan sahibi hilafet ve saltanatınızın muazzam tenviratı daim, dünyanın dört bucağına ışık bahş eden arsasında vicdan denen pîrin emellerine ulaştırsın. Devranın kayserleri ile zamanın kisrâları herkeslere sığınak ve dayanak olsun!...

[114] اتک şeklinde yazılıdır.

[115] سند Sind, bugünkü Indus.

[116] اتک şeklinde yazılı olup net üzerinden Latinize karakterle yaptığımız aramalarda [اتک] elif,te,kef harflerinden oluşan bir nehre rastlanamayıp, hadisenin geçtiği yerle ilgili olarak Feyz Nehri'nden söz edilmektedir. (Çev. notu)

[117] [تهتها] "Tehteha"Arapça karakterle net üzerinden yapılan aramada [سند] Sind Nehri deltası üzerinde bir şehir olduğu ve Pakistan Ordusunca buranın kazanıldığı zikredilmektedir. (Çev. notu)

21

Nâdir Şâh'ın Hindistan Seferi ve bölgeyi tamamıyla itaati altına alması

لشکرکشی نادرشاه به هندوستان و به اطاعت درآوردن کل منطقه

Hindistan Padişahı Muhammed Şah'ın Afganlılar ve Kandehar'ın şerir adamlarıyla ilgili taahhütlerini yerine getirmemesi sebebiyle Cihânâbâd Şahı üzerine yürünerek Kernal isimli mevki'de Hindistan Ordusu'nun kılıçtan geçirildiği, hazinesinin tamamına el konularak padişah ve ümerasının azarlandığı; o civarda bulunan hâkim ve racaların tamamının itaat altına alındıkları; bölgedeki vilayetlerin fethinden ve yapılan bazı düzenlemelerden sonra Hindistan Padişahlığı'nın yine adı geçen şaha ihalesiyle adına hutbe okutturulduğu ve sikke darbettirildiği; Kâbil, Gazneler, Sind vilayetleri, Tibet ve Keşmir sınırından Büyük Okyanus'a kadar olup Tehteha ismiyle anılan sahanın tüm kale ve benderleriyle birlikte İran toprağına dâhil edildiği; zafer müjdesini İstanbul'a ulaştırmak üzere kıymetli hediyeler ile birlikte yola çıkarılan Filci Ali Merdan Han'ın Sivas'ta vefat ettiği haberi ulaşınca uhdesindeki vazifenin Hacı Han-ı Horasanî Sol-Çerhacıbaşı'ya havale edildiği; dostluk mektubunun eli boş gitmemesi için de Hindistan ürünü bazı hediyelerin beraberinde gönderildiği; iki devlet arasındaki dostluğun pekiştirilmesi arzulandığı beyanıyla Nadir Şah'tan Sultan I.Mahmud'a gönderilen namenin Osmanlıca tercümesi

به دلیل بجا نیاوردن تعهدات محمد شاه پادشاه هندوستان در مقابل افغان ها و انسانهای شرور قندهار، کشتار اردوی هندوستان با حرکت به سمت شاه جهان آباد در منطقه ایی به اسم کرنال، سرزنش پادشاه و امرایش به دلیل دست بردن به تمام گنجینه؛ به اطاعت در آوردن تمام راجاها و حاکمان آن مناطق؛ بعد از فتح ولایات منطقه و انجام بعضی مقررات دوباره با احاله مجدد پادشاهی هندوستان به فرد مذکور، خواندن خطبه به نامش و ضرب سکه به اسمش؛ از مرزهای کابل، غزنه، ولایت های سند، تَبَّت و کشمیر تا اقیانوس بزرگ با نام تحتها کل این حوزه با تمام قِلاع و بنادر آن داخل خاک ایران شده؛ حرکت کردن علیمردان خان فیلچی به همراه هدایای با ارزش برای رساندن مژده این پیروزی به استانبول، دریافت خبر وفات وی در سیواس، تعیین حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی- چپ به جای وی؛ فرستادن هدایایی از بعضی محصولات هندوستان به همراهش برای دست خالی نبودن نامه دوستی؛ با بیان آرزوی تحکیم دوستی بین دو دولت در ترجمه عثمانی نامه نادرشاه به سلطان محمود اول

Bir önceki nâmenin Osmanlıca'ya tercümesidir.

Bismillahirrahmanirrahim

"Vallahu yu'tî mülkehû men yeşâ' vallâhu vâsi'un alîm.[118] "

Cevâhir-i zevâhir-i ed'iye-i tayyibe ve le'âlî-i mütelâî-i esniye-i zâkiye ki tele'lü' ve bahâda dürre-i yektâ-yı aftâb ve gevher-i si-çerâğ-ı mâh-tâba beraberlik ve dav' u safâda iklîl-i çerh-i fîrûze-gûne hem-serlik gösterir fahrın derûn ve gencîne-i dil-i dostî-mahzûndan hediyye-i bezm-i mînû-misâl ve tuhfe-i pîş-gâh-ı huzûr-ı irem-timsâl a'lâ-hazret, felek-rif'at mihr-i cihân-tâb sipihr-i cihân-dârî ve cihân-bânî ve hurşîd-i âlem-efrûz evc-i hilâfet ü kâm-rânî kûh-ı pâ-ber-câ-yı cihân-ı izz ü temkîn deryâ-yı muhît-i basît-i ruy-ı zemîn şehriyâr-ı kişve[r]-i hürrem ü vakâr şahsuvâr-ı ma'reke-i gîrûdâr hüsrev-i mülk-perver melek-i huddem-i hidîv-i felek-kader encüm-i haşem-server gerden-firâz-ı mihr-efser şâh-ı zıllu'llâhî-i İslâm-penâh dâdâr-ı dâd-guster-i adl-âgâh a'zam-ı selâtîn-i cihân efhâm-ı havâkîn-i devrân nâsıru'l-İslâmi ve'l-müslimîn kâliu'l-küffâri ve'l-müşrikîn kaanü'l-berreyn u hakânü'l-bahreyn hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn sânî-i İskender-i Zülkarneyn Es-Sultân El-Gâzi Mahmud Han şeyyeda'llâhu erkâne hilâfetihi'l-kübrâ bi-celâil-i mennihî ola levh-i muhabbete tahrîr olunur ki:

Bundan akdem pâdişâh-ı vâlâ câh-ı Hindistan Hazret-i Muhammed Şâh'ın elçiyân tavassutuyla Efâgine ve eşrâr-ı Kandehar'a müte'allık taahhüdâtı ve bundan sonra hulf-ı va'adi zâhir eylemesi ve bunlara ilâve âhar elçimizi ki Kandehar'dan irsâl olunmuşdu. Hilâf-ı kanûn-ı selâtîn ta'vîk idüp nâmemiz cevâbını tahrîr etmediği hâricden ma'rûz sâha-i izz ü câhımız olmakla ol vakit de mukaddemât-ı mezkûre bu niyâz-mend-i dergâh-ı ilâhın cânib-i Hindistana bâ'is-i teveccühü olmuşidi. Pâdişâh-ı müşârün-ileyh etrâf-ı Memâlik-i Hind'den askerin cem' ve isti'dâd ve levâzım-ı saltanatıyla Şâh Cihânâbâd'dan hareket ve Şâh Cihânâbâd'a kırk fersah mesafede vâki' Kernal ismiyle mersûm tertîb etdiği hısn-ı hasîn ü hisâr-ı metîne ceng kasdıyla gelip tevakkuf ve bu hayr-hâh dahi mahall-i mezbûre on beş fersah karîb Anbala[119] nam menzile vürûd idüp bu mânaya muttali' olduğumuzda mütevekkilen ale'llâh ılgar ve Zilkade-i harâmın on beşinci günü telâkî-i ferikayn vâki' olup iştiâl-i nâyire-i gîrûdârdan sonra inâyet-i Gird-gâr ile gürûh-ı Hindiyân şikeste ve havânîn ü a'yân-ı devletinden kırk bin neferi arza-i şemşîr ve bir mikdârı dahi hayyen esîr ve dest-gîr olup bi'l-cümle hazâin ü esbâb ve pâdişâh ve ümerâya mensûb tophane tasarrufa gelmişdir. Muhammed Şâh münhezim ve hısn-ı mezkûra tahassun olduğundan üç gün sonra kendisini mahsûr ve çâre-tarîkini mesdûd bulmağla bakıyye-i ümerâ ve ser-gerdegân asker ile ordu-yı hümâyûna vârid olup bu niyâz-mend-i dergâh-ı ilâh ile mülâkât ve tâc u nigîn-i saltanatı teslim eyledi mevzi'-i mezkûrdan Şâh-ı Cihânâbâd'a nehzat olunup vürudûmuzdan sonra ol havâlînin etrâf u eknâfında vâki' sancak beyleri ve ülke hâkimleri dahi makâm-ı itâat ve fermân-berdârîye gelmişlerdir.

---

[118] "... Allah dilediğine mülkü verir. Allah her şeyi ihâta eden ve her şeyi bilendir." Bakara Sûresi: 2/247.

[119] Metin'de [انباله] Anbala şeklinde yazılmakla birlikte net üzerinde yaptığımız aramada [اتباله] Atbala şeklinde yazıldığına şahit olundu.

Çend-rûz müddetden sonraki ol havâlînin feth-i vilâyât ve nazm-ı mühimmâtı ber-vech-i ecmel ve ekmel amele geldi. Çûn bu hayr-hâh Türkmen olup ve pâdişâh-ı müşârün-ileyh dahi devha-i Türkmânîye ve selîl-i silsile-i Gürgâniyyeden idiler îliyyet ve cinsiyyet âleminde Hindistan padişahlığını kemâ-kân şâh-ı vâlâ-câh-ı müşârün-ileyhe tefvîz ve hutbe ve sikkeyi yine kendi nâmına cârî eyledik. Çünki ülkâ-yı dârü'l-mülk Kâbil ve Gazneyn ki Etek Suyu'nun semt-i garbîsinde vâkiʿ ve hemîşe memâlik-i Horasan'a dâhildir. Binâenaleyh ülkâ-yı mezbûrı ve Âb-ı Etek'in berü tarafında vâkiʿ vilâyât-ı Sind ve kılaʿ u emâkini ki hadd-i Tibet'den ve Keşmir'den nehr-i mezbûrun deryâ-yı muhîta muttasıl olduğu mahalle dek müntehî olur. Ülkâ-yı Tehtehâ ve Niyâder sâir kaleler ilâvesiyle Memâlik-i Mahrûse-i İran'a zamîme kılınıp atf-ı inân-ı azîmet buyurulmasaydı Etek Suyu'nun havâlîsine vürûdumuzdan sonraki bu hayr-hâha muhtass olan memâlikin re's-i hudûdudur, manzûr-ı nazar-ı dostânemiz bu idi ki bu nüvîd-i feth ü zaferin iblâğ ve îsâli için huzûr-ı hümâyûnlarına bir elçi tesyîr ve Hindistan nefâyisinden ve bu serâbistan güllerinden dergâh-ı sipihr-nümûnlarına bir hisse irsâl ve takdîm oluna bu keyfiyyete mukârin Ali Merdân Hân kulunun belde-i Sivas'da vefatı haberi vârid ve bu irâdemizi müeyyid olmakla şehâmet ve besâlet-penâh âlî-câh mukarrib-i bâr-gâh-ı hakânî Hacı Han-ı Horasânî Çarhacıbaşı-i Sol -ki bu dergâhın çâkerân-ı kadîminden olup resm ü râh-ı sefârete âgâhdır- ta'yin ve ol emrin encâmı ki merhûm Ali Merdân Hân'a sipariş olunmuş idi. Elçi-i müşârün-ileyhe müfevvaz eyledik ki Ali Merdân Hân'ın ol tarafda tevakkuf üzere olan rüfekâsı ittifâkıyla umûr-ı mezkûrenin temşiyetine ihtimâm ve umûr-ı meşrûtayı ki ukde-i taʿvîka kalmış idi. Maslahat-ı Sincan Devlet-i Aliyye ve kâr-âgâhân-ı memleket-i seniyye iânetleriyle pezîrâ-yı sûret-i husûl eyleye ve nâme-i hullet hitâmımız hâlî olmamak için ber-mûceb-i defter bi-resm-i hediyye baʿzı eşyâ ve tuhaf-ı Hindistan irsâl olunmuşidi. Ricâ ve me'mûl budur ki manzar-ı akdes-i hakânî ve mahzar-ı hazret-i sultânîlerinde mevkiʿ-i kabûl bula, ol cihetden ki mâbeyn-i selâtîn-i zî-şânda âmed-şüd-i rüsül ü resâil bâsıt-ı bisât-ı emn ü emân ve mûcib-i asâyiş-i cihân olur. Makalîd-i aklâm-ı dürer-irtisam ve mefâtîh-i hâme-i berâ'at-nizam ile fâtîh-i ebvâb-ı sadâkat ü ilti'âm olup resm-i bîgânegî metrûk ve tarîka-i zarîfe-i yegânegî merʿî vü meslûk buyurula, hem-vâre neyyir-i aʿzam-ı hilâfet ve saltanat u cihân-dârî arsa-i ekâlîm-i cihânda ziyâ-bahş saht-ı âmâl-i pîr ü civân olup melce' ü melâz-ı kayâsıra-i devrân ve ekâsire-i zaman olalar.

22

Yolda vefat eden elçi Ali Merdan Hân yerine Hacı Hân-ı Horasanî Sol-Çerhacıbaşı'nın elçi gönderilmesi

وفات علیمردان خان ایلچی در مسیر ماموریت و اعزام حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی چپ به جای

İki devlet arasındaki muhabbet ve irtibatın geliştirilmesi niyetiyle Hindistan'a düzenlenen seferin müjdesi verilmek üzere Hilâfet makamına bir elçi gönderilmesi kararlaştırılmışken elçi Ali Merdan Han'ın yolda vefat ettiği

haberi gelmesi üzerine onun yerine Hacı Han-ı Horasanî Sol-Çerhacıbaşı tayin olunup beraberinde Hindistan hediyesi bir fil zincirinin gönderildiği hakkında Nadir Şah'ın sadrazamı Nasrullah Mirza'dan I.Mahmud'un sadrazamına Farsça mektup

نامه ایی به زبان فارسی از صدراعظم نادرشاه نصرالله میرزا به صدراعظم محمود اول مبنی بر: اتخاذ اعزام یک ایلچی برای رساندن مژده لشکرکشی هندوستان به مقام خلافت با نیت گسترش ارتباط و محبت بین دو دولت، رسیدن خبر وفات ایلچی علیمردان خان در مسیر راه و تعیین حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی چپ به جای وی، ارسال یک زنجیر فیل همراه با وی هدیه ایی از هندوستان

[Farsça]

Hâlâ ferman-fermâ-yı Memalik-i İran olan Nadir Şâh cenabının oğlu ve i'timâdüddevlesi olan Nasrullah Mirza'dan makam-ı sadaret-i uzmâya irsal olunan Farisî mektubdur.

Bismillahirrahmanirrahim

"Allah dilediğine mülkü verir; Allah her şeyi ihata eden ve her şeyi bilendir."[120]

Haşmet ve celâl sığınağı, cesurluk ve yiğitlik makamı, izzet ve ikbal burcunun zirvelerindeki seçkin sadrı, mutluluk ve azamet dergâhı, vasıfları güzel âsaf, fikrinde Aristo gibi isabetli, Yüce Osmanlı Devleti'nin mülkü süsleyen güvenilir vekili, sultanın göz kamaştırıcı saltanatının izzet ve temkin sahibi veziri, kadri büyük vezirlerin en büyüğü olan veziriazamın şanını, vezaret-meâbın mekanını Allah yüce kılsın! Yüce makam sahibi cenaplarına yaptığımız bolca duadan sonra isabetli olmasını düşündüğümüz mesajımız şöyledir. Emsallerinin direği olan Mehemmed Kerim Bey eliyle bir name gönderilmişti. Yüce ordunun Hindastan'a düzenlediği seferden sonra Kağanlık'a bağlı memleketlerin hudut başı ve ebede kadar devam edecek Nadiriye Devleti'ne ait vilayetlerin başlangıç sınırı olan Etek[121] Denizi hududuna vardığında iki hazret arasındaki muhabbet ve iki devlet arasındaki irtibata nazaran bu haberin ulaştırılması ve fetih müjdesinin verilmesi için saltanat ve hilafet makamına bir elçi gönderilmesi mukaddes zatlarınca uygun görülüp durum böyleyken Elçi Ali Merdan Han'ın Sivas'ta vefat ettiğinin de adamlarımızca haber verilmesi bu doğrultudaki iradeyi kuvvetlendirdi. Daha önce Ali Merdan Han-ı Şamlu'nun elçi tayin edildiği halde hastalanarak yatağa düşmesi, celâl sahibi vali Hacı Han Sol Çerhacıbaşı'nın tayin edilmesi hayırlı neticesini mücbir kılmasıyla Dergâh-ı İlâhî'nin bu duacıları da kadri yüce Mehemmed Rıza Bey Evoğlu'yu kendi tarafımızdan o Yüce

---

[120] Bakara Sûresi: 2/247. " وَاللّٰهُ يُؤْتِى مُلْكَهُ مَن يَشَاء وَاللّٰهُ وَاسعٌ عَلِيمٌ"

[121] اتک

Makam'ın huzuruna memur etmek gerekti. Mektubumuzun eli boş olarak gitmemesi için Hindistan hediyesi olan bir fil zincirini de gönderdik. Beklentimiz odur ki, iki devlet arasındaki iyi niyetin gereği olarak yapılacak işlemler tamamlandığında ve sefirlerin geri dönüşünde gerekli ihtimam gösterilsin, mühim hususlar ikmal edilsin, dostluğun gereği yerine getirilmiş olsun. Vezirliğiniz ve celâliniz devamlı olsun.

Mükerrerdir.

Mektub-ı merkumun tercümesidir.

Vezaret- meâb haşmet ve celâlet-penâh şehâmet ü besâlet- destgâh-ı sadr-ı güzîn eyvân-ı izz ü ikbal bâlâ-nişîn sirâce-i saadet ü iclal asaf-ı nîkû sıfât sâib- re'y-i müşîr-i Aristo-tedbir mülk-ârâ-yı vekil-i emîn-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye vezir-i ba-izz [u] temkîn-i saltanat-ı behiyye-i sultaniyye a'zamü'l-vüzerâ ve kıdvetü'l-küberâ Veziriazam azzama'llâhu şanehû.

23

Yolda vefat eden elçi Ali Merdan Hân yerine Hacı Hân-ı Horasanî Sol-Çerhacıbaşı'nın elçi gönderilmesi

وفات علیمردان خان ایلچی در مسیر ماموریت و اعزام حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی چپ به جای

İki devlet arasındaki muhabbet ve irtibatın geliştirilmesi niyetiyle Hindistan'a düzenlenen seferin müjdesi verilmek üzere Hilâfet makamına bir elçi gönderilmesi kararlaştırılmışken elçi Ali Merdan Han'ın yolda vefat ettiği haberi gelmesi üzerine onun yerine Hacı Han-ı Horasanî Sol-Çerhacıbaşı tayin olunup beraberinde Hindistan hediyesi olarak bir fil zincirinin gönderildiği hakkında Nadir Şah'ın sadrazamı Nasrullah Mirza'dan I.Mahmud'un sadrazamına gelen mektubun Osmanlıca tercümesi

اتخاذ اعزام یک ایلچی برای رساندن مژده لشکرکشی هندوستان به مقام خلافت با نیت گسترش ارتباط و محبت بین دو دولت، رسیدن خبر وفات ایلچی علیمردان خان در مسیر راه و تعیین حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی چپ به جای وی، ارسال یک زنجیر فیل همراه با وی هدیه ایی از هندوستان، ترجمه عثمانی نامه‌ی صدراعظم نادرشاه نصرالله میرزا به صدراعظم محمود اول

Osmanlıca Tercümesi

Mektub-ı Mezbûrun tercümesidir.

Vezâret-meâb haşmet ve celâlet-penâh şehâmet u besâlet-destgâh-ı sadr-ı güzîn ey-vân-ı izz ü ikbâl bâlâ-nişîn-i sirâce-i saâdet ü iclâl asâf-ı nîkû-sıfât sâib-re'y-i müşîr-i Aris-to-tedbîr mülk-ârâ-yı vekîl-i emîn-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye vezîr-i bâ-izz ü temkîn saltanat-ı behiyye-i sultâniyye a'zamü'l-vüzerâ ve kıdvetü'l-küberâ vezîr-i a'zam azza-ma'llâhu şânehû ve refa'a mekânehû cenâblarına ref'-i da'avât u vâfiyâtdan sonra mün-hâ-yı re'y-i isâbet-pîrâ oldur ki şol vechile ki sâbıkan umdetü'l-akrân Muhammed Kerim Bey'e mashûben rakam-zede-i kilk-i tahrîr olmuş idi. Mevkib-i hümâyûn-ı kîtî-sitânın sefer-i hayr-eser-i Hindistan'dan insirâfından sonra hudûd-ı deryâ-yı Etek'e vürûdunda-ki Memâlik-i Mahrûse-i Kaanînin re's-i hudûdu ve bu devlet-i Nâdire-i ebed-mebânîye muhtassa olan vilâyâtın ibtidâsıdır. Manzûr-ı nazar-ı iksîr-eser-i akdes [ü] eşref [ü] erfa' bu idi ki iki hazret beyninde olan muhabbet ve iki devlet beyninde olan irtibâta nazaran bu hayrın îsâli ve bu nüvîd-i feth ü zaferin iblâğı için Devlet-i Aliyye-i Kayserî ve der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı İskenderîye elçi revâne buyuralar buna mukârin Ali Merdân Hân elçinin Sivas'da fevti haberi âkifân-ı atebe-i sidre-esâsın arzlarıyla resîde olmakla irâde-i merkû-meyi müeyyid oldu. Eğerçi evvelâ Ali Merdân Han-ı Şamlu elçilik ile memur olmuş idi. Ammâ çünki müşârün-ileyhe illet ârız olup sâhib-i firâş oldu. Binâenaleyh âlî-câh-ı eyâ-let ü celâlet-penâh Hacı Hân Çarhacıbaşı-i Sol bu emr-i hayriyyet fercâma tayin olunup ve bu niyâz-mend-i dergâh-ı İlâh dahi şehâmet ve menâ'at-penâh-ı refî'u'l-kadr Muhammed Rıza Bey Evoğlu'yu kendi tarafımızdan o âlî-câhın huzûruna memur etdik. Ve risâlemiz hâlî olmamak için bir zencir-i fil ki Hindistan hediyyesi idi irsâl olundu. Elbette iki devlet beyninde hayr-hâhlık iktizâsıyla umûr-ı meşrûtanın emcâmında ve süferânın insırâfında resm-i ihtimâmı mer'î ve mühimmâtı inhâ ile şart-ı meveddeti ma'mûl tutmak isteyeler. Eyyâm-ı vezâret ü celâlet müstedâm bâd.

24

Nâdir Şâh tarafından gönderilen hediyelere teşekkür, Hindistan Seferi'nin tebriki ve teklif olunan beş madde ile yeniden yazılan cevap

تشکر بابت هدایایی که از سوی نادرشاه ارسال شده بود، تبریک لشکرکشی به هندوستان و نوشتن پاسخی دوباره به 5 ماده پیشنهادی

Sefir Hacı Han-ı Horasani Sol-Çerhacıbaşı ile gönderilen nâme ve bera-berindeki hediyelerin alındığı ve çok beğenildiği, Hindistan'a düzenlenen seferin başarıyla sonuçlanıp salimen İran'a dönülmesinden büyük sevinç

duyulduğu; söz konusu beş maddeyle ilgili Devlet-i Aliyye'nin görüşleri, gönderilen namede aktarılmış, iki madde ile ilgili şer'î sakıncalar anlatılmış olmasına rağmen Elçi Han ile gönderilen namede bunların yeniden gözden geçirilmesi teklif olunduğundan yeniden cevap sadır olduğu; Ali Merdan Hân merhumun yol arkadaşları Dersaadet'e ulaşıp elçilik görevlerini eda ettikten sonra söz konusu cevabı havi nâme-i hümâyûn ile dönüşlerine ruhsat verildiği beyanına dair Sultan I.Mahmud tarafından Nadir Şah'a gönderilen nâme-i hümâyûn

دریافت نامه و هدایایی ارسالی توسط ایلچی حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی چپ و مورد پسند واقع شدن آنها، دریافت خبر موفقیت آمیز بودن لشکر کشی به هندوستان و شنیدن بازگشت سالم شما با مسرت فراون؛ دیدگاه دولت علیّه در موضوع مورد بحث در خصوص پنج ماده، انتقال در نامه ارسالی، علی رغم توضیح موانع شرعی در خصوص دو ماده در نامه ایی که با ایلچی خان ارسال شده، پیشنهاد بازنگری دوباره و صدور دوباره پاسخ؛ رسیدن دوستان مرحوم علیمردان خان به درسعادت و دادن اجازه بازگشت به آنها بعد از انجام وظیفه سفارت، پاسخ به موضوع مذکور در نامه همایونی ارسالی به نادرشاه از طرف سلطان محمود اول

(16-25 Haziran 1741)

Taraf-ı hümâyûn-ı hüsrevâneden übbehetlü Nâdir Şâh hazretlerine hâlâ Âstâne-i saâdetde olup iâdesi musammem olan elçisi Hacı Hân ile gönderilen nâme-i hümâyûnun müsveddesidir.

Bismillahirrahmanirrahim

"Zâlike fazlu'llahi yu'tîhi men yeşâ'"[122]

Ârâyiş-i gûş-ı hûş müsebbihân-ı mele'i a'lâ ve pîrâye-i per u dûş-ı sürûş-ı âlem-i bâlâ olmağa lâyık ve evlâ sad-hezâr gevher-i şehvâr-ı hamd ü sipâs-ı lâ-yuhsâ vü bî-şümâr kâlâ-yı şa'şa'a-i bâr-ı sâtı'u'l-envâr şükr-i bî-intihâ ol sultân-ı azîmu'ş-şân dîhîm-i lütf u atâ ve fermân-fermâ-yı ekâlîm ve *"ellefe beyne kulûbikum fe-esbahtum bi-ni'metihî ihvânâ"*[123] temmet ne'amâ'uhû ve ammet âlâ'uhû hazretlerinin dergâh-ı deymûmet-destgâhına sezâ vü ahrâdır ki mir'ât-ı mücellâ-yı şemşîr-i sâ'ika-te'sîr mü'minîni mücellâ-yı suver-i feth ü zafer ve me'hece-i a'lâm-ı zafer-irtisâm muvahhidîni evc-i kişver-küşâyîde hem-ser-i mihr-i ziyâ-guster eyledi. *Fe-sübhâne men dâme sultânehû bi-mülki kadîm ve izzi mukîm* ve tuhaf-ı salavât-ı zâkiyât ve taraf-ı teslîmât-ı vâfiyât ol mecma'-ı hasâil-i aliyye ve menba'-ı fezâil-i seniyye olan seyyid-i enbiyâ ve sened-i asfiyâ aleyhi esne't-tahâyâ

[122] "Bu, Allah'ın lütfudur. Onu dilediğine verir..." Cum'a Sûresi: 62/4.

[123] "...O gönüllerinizi birleştirmişti. Onun bu nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz...." Âl-i İmrân Sûresi: 3/103.

mâ-teceddede'l-cedîdân ve teâkubü'l-mülevvân hazretlerinin mazca'-ı müşkîn anber-i ekînlerine dest-âvîz ihdâ olunur ki *"ve'llezîne âmenû eşeddü habben lillâh"*[124] mısdâkınca miyâne-i müslimînde te'sîs-i esâs-ı muvâfakat ve teşyîd-i erkân-ı hubb u musâdakat eyledi *"yâ eyyühe'llezîne âmenû sallû aleyhi ve sellimû teslîmâ"*[125] ve revâyih-i midhat ve dürûd ü fevâyih-i tarziye-i müterâdifetü'l-vürûd ashâb-ı zevi't-takâ ve ahbâb-ı uli'n-nikâ *rıdvânu'llâhi te'âla aleyhim ecmaîn* hazretlerinin mevkûf-ı gerdiş-i müşâhid-i münevvereleri kılınır ki *"eşiddâ'ü ale'l-küffâri ruhamâ'ü beynehüm"*[126] evsâf-ı kerîmesi üzere meded-kârî-i tîğ-i vifâklarıyla şukka-i livâ-i felek-fersâ-yı İslâmî ber-efrâşte-i sipihrine tâk eylemişlerdir. Ammâ bâd, âlî-hazret-i le'âlî nazret şehriyâr-ı kamer-tenvîr hidîv-i hurşîd-nazîr dürre-i yektâ-yı efser-i nâmdarî gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî müessis-i mebânî-i câh u celâl müşeyyid-i erkân-ı izz ü ikbâl şâyeste-i tâc u kemer ü gâh mâye-i diyânet ü emânet [ü] intibâh alem-efrâz-ı hıtta-i serverî revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî Ferîdun-taht-ı Cem-reviş Hüsrev-i hümâyûn-baht-ı Dâr[â]-meniş bahâü'd-dünyâ ve'd-dîn cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn avnen li'ş-şecâ'ati ve'ş-şân zahren li'l-besâleti ve'l-celâleti ve'l-unvân hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i mesned-i Kisrâ vü Cem, fermân-fermâ-yı Memâlik-i Acem felek-câh el-Kaan Nâdir Şâh *etemma'llahu şânehû ve sânehû ammâ şânehû* hazretlerinin savb-ı bâ-savâb-ı âlî ve evb-i müstetâb-ı mütelâlîlerine eltâf-ı da'avât-ı muhabbet simât-ı mülûkâne ve eşref-i tahiyyât-ı selâmet-nümâ-yıı hüsrevânemiz bedâyi'i ta'zîm ü tekrîm ve kavâid-i tevfîr ü tefhîm ile edâ vü takdîm olundukdan sonra levha-i zamîr-i serîre-dân ve safha-i hâtır-ı diyânet-nişânlarına zîver-i kilk-i sıdk u ihlâs olan nükûş-ı merâm bu vechile tasvîr ü ifhâm olunur ki matla-ı neyyir-i hubb u vidâd ve maşrık-ı âfitâb-ı muvâhât u ittihâddan tâli' ve dırahşân olup ber muktezâ-yı envâr-ı tevâfuk-ı safvet ve mübtegâ-yı âsâr-ı te'ennuk u germiyyet taraf-ı melzûmu'ş-şeref-i kâm-kârî ve cânib-i feyz-câlib-i bahtiyârîlerinden nâmzed-i te'diye-i rüsûm-ı sefâret olan resûl-i râhiyyü'l-bâl ve sefîr-i memdûhu'l-hısâlleri âlî-câh me'âlî-penâh urûmet ü eyâlet-destgâh Hacı Han-ı Horasânî Çerhacıbaşı-i Sol *dâme makrûnen* bi-lütfi'llahi'l-Mennân vesâtatıyla bu def'a münba'is olan nâme-i nâmî-i anberîn-nikâb ve risâle-i kirâmî-i rengîn-elkâbları eşref-terîn-i ezminede şeref-yâb-ı dîvân-hâne-i vusûl ve ber-mûceb-i defter irsâl buyurulan hediyye-i behiyyeleri mukle-i rağbet ve i'tiyâd ile meşmûl ve tuhaf-ı Hindistan olan ma'lumu'l-aded filler dahi merbût tavîle-i kabul olup mufâvaza-i hullet-alâmelerinin zâmin ü kâmin olduğu me'ânî-i letâfet-mennânîsi bi-tamâmihâ manzûr-ı nazar-ı ayn-ı mülûkânemiz olmuşdur. Lâ-siyyema cenâb-ı ni'me'l-me'âb-ı şâhîlerinin mukaddemâ bi'l-iktizâ tevcîh-i râyet cell-i himmet ve sevk-i ketbiyye-i yümn-i azîmet buyurdukları Hindistan azîmetinden reh-nümûnu rehber-i tevfîk ile mazhar oldukları mehâsin-i cemîlü'l-muhayyir ve müceddeden manzûme-i silk-i eyâlet ü hükûmetleri olan ülke-yi füshat-eserde ve be-tahsîs ihrâz-ı dest-mâye-i ni'am-i bî-şümâr ile mütena'imen ve fâizen mashûben bi's-selâm tahtgâh-ı vâlâ-câh-ı devlet-penâhlarına sarf-ı licâm-ı ric'at ve memleket-i İran'a bast-ı cenâh-ı re'fet ve ma'deletlerinden fevka'l-gâye huzûz u inbisât ve sürûr ü neşât hâsıl olmakla hâssaten bu hareket karînü'l-menkabetleri mübârek ve meymûn ve zât-ı me'âlî-sıfât-ı dâverâneleri hemîşe

[124] "...İman edenlerin Allah'a olan sevgileri ise (onlarınkinden) çok daha fazladır..." Bakara Sûresi: 2/165.

[125] "...Ey müminler! Siz de ona salevât getirin ve tam bir teslimiyetle selam verin." Ahzâb Sûresi: 33/56.

[126] "...(Beraberinde bulunanlar da) kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında merhametlidirler..." Fetih Sûresi: 48/29.

ârâmiş-i ibâd-ı muvahhidîn ve âsâyiş-i ibâd-ı müslimîne makrûn ola derece-i hüsn-i vifâk ü ittifâkda reşk-i fırak-ı dîn olduğu meşhûr-ı âfâk olan işbu devleteyn-i azîmeteynin hıbâle-i âsâr-ı hüsn-i muvâsala ve mücâmeleleri bi-yârî-i te'yîd-i Gird-gâr peyveste-i küngüre-i sipihr-i devvâr ve merbûtı urvetü'l-vüskâ-yı inhâ vü aktâr olduğu cihetden hasbe'l-vakt cenâb-ı şehâmet-nisâb-ı kaanîlerinin muvaffak oldukları menâkıb-ı celîlelerine mesâkıb ve me'âsir-i cezîlelerine mütekârib taraf-ı hümâyûn-ı diyânet-nümûn-ı mülûkânemizden dahi kar'-ı ismâ'-ı âlemiyân etdiği vechile mukaddemâ nakz u ihfâr-ı ahde bilâ-mûcib cesâret ve ke'l-bâhis-i an-hafâin bi-zalefihi celb-i haybet ü hızlânlarına itâle-i eydî-i nuhûset eden mahâzîl-i küffâr-ı hezîmet-şiâr üzerlerine techîz ü tesyîr olunan cünûd-ı zafer-mev'ûdumuzun şiddet-i hecme-i tâkat-güdâz-ı şîrânelerine düşman-i mekkâr u hîle-kâr çendîn-bâr adem-i mukâvemet birle meydân-ı kifâhdan rû-be-râh gürîz ü idbâr olmalarıyla serv-i çemân-ı çemenistân fevz ü fırsat olan livâ-yı hadrâ-yı hazret-i Nebevî mühtezz-i nesîm-i galebe ve nusret ü şedâid-i dübûr-ı edbâr ile râyât-ı şirk u dalâlet-i nigûn-sâr-ı hufra-i mezellet olduğundan gayri pençe-i kılâ'ı menî'a ve bikâ' u ribâ'-ı vesî'a âverde-i kabza-i teshîr ve zamîme-i memâlik-i kişver-gîr-i hakânîmiz kılınmakdan nâşî küffâr-ı tebeh-kâr derhâl bîm-i cân ile dâmen-i afv ü istîmâna âvîzân olmalarıyla *"fe-izâ kaderte alâ aduvvike fec'ali'l-afvu zekâten-li'z-zafer"*[127] mü'eddâsı üzere iltimâs ü ilticâları mevkıf-ı kabûle karîn olup şeref-sudûr bulan izn-i hümâyûnumuz ile deşte-i musâlaha-i dil-hâh-ı şehriyârânemiz üzere gâlibâne ve muzafferâne ukde-pezîr-i itmâm ve istihkâm olmakla ber siyâk-ı meşrûh tarafeynin hareket-i müsmirü'r-refâhiyetleri eyyâm-ı mütekâribede mûcib-i ref'-i niyâz u ihzâm ve müstevcib-i âsâyiş ü ârâm olması hüsn-i ittifâkiyâtdan olan tevâfuk-ı fuâda vesîle-i istidlâl ve tulû'-ı ehille-i hubb u vidâda bedâ'at-i istihlâl-i vâki' olmakla câmi'iyyet-i İslâm muktezâsı ve taraf-ı akdes-i devlet-penâhîlerine olan alâka-i uhuvvet-takâzâsı ile fîmâ-ba'd dahi muhibb-i ittihâd-ı cânibeynden nesâim-i ârâmiş ü ârâm-ı gül-zâr-ı ahvâl ve mezâri'-i âmâl-i enâma vezzân olup dest-i kudret-i mâlik-i inân-ı kâm-rânî ve pây-i himmet-i der-rikâb-ı zindegânî oldukca evâhî-i muvâhât ve zevâbıt-ı müvâlât mü'ekked ve müşeyyed olacağı muvâfık-ı şîme-i kerîme-i şâhî ve mutâbık-ı seciyye-i marziyye-i fütüvvet-penâhîleri olmak meczûm-ı bi-irtiyâb-ı hüsrevânemizdir.

Bundan akdem tekabbül ü is'âfı iltimâs buyurulan mevâdd-ı hamse-i ma'hûdeden mukaddemâ taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i şâhîlerine ifâde ve i'lâm olunduğu vechile dûçâr-ı ukde-i a'zâr-ı şer'iyye olan iki maddenin is'âfı tekrar îrâd buyurulduğu sâbıkan cânib-i übbehet-menâkıb-ı Cem-cahîlerine irsâl olunan elçimiz vesâtatıyla ve bu def'a dahi Elçi Hân-ı müşârün-ileyh dâileriyle firistâde buyurulan elûke-i şehâmet-meslûke-i şâhî ve tahrîrât-ı seniyye-i kifâyet-destgâhîlerinden karîn-i yakîn-i hümâyûnumuz olmakla maddeteyn-i merkûmeteynin lâzım gelen cevâb-ı karînu's-savâbları mahsûsan şeref-yâfte-i sudûr olup huddâm-ı vâlâ-makâmımızın sâhib-i dirâyet ü firâset ve vâkıf-ı habâyâ-yı umûr-ı saltanat müteyakkız ve erbâb-ı basîretinden bu def'a kıbel-i eşref-i şâhîlerine ber-vech-i sefâret irsâl olunan sefîr-i mevsûk ve mu'temedimiz vesâtatıyla ba's ü isâl kılınan diğer nâme-i hümâyûn-ı velâ-meşhûnumuzun mezâmîn-i hakîkat-âyininden ma'lûm-ı übbehet-mersûm-ı

[127] "Düşmanının rızkını azalttığında, hiç değilse zaferin zekâtı olarak onu affet."

dâverâneleri buyurulur. Müşârün-ileyh resûl-i firâset şumûlleri ile merhûm Ali Merdan Han-ı Fîlî'nin rüfekâ-yı sadâkat-ârâları kurb-ı bisât-ı kesîrü'l-inbisât-ı şehn-şâhîmizde şeref-vusûle fâiz olup me'mûr oldukları hizmet-i risâleti icrâda ecmel-i tarîk ve nesk-i enîk üzere sa'y-i evfâ ve levâzım-ı sefâreti ve vicâhen tefhîm ü takdîmi ehemm olan hâlâtı a'lâ vechi'l-lâyık îfâ vü icrâ etmeleriyle revâyi'-i hal' u keramât ve mezîd-i nevâziş ve iltifât-ı hümâyûnumuz ile müftehir ve mübâhî kılındıklarından sonra savb-ı bâ-savâb-ı şeref-intisâba işbu nâme-i hümâyûn-ı müsâlemet-makrûnumuz ile me'zûn-ı avd ü insırâf olmuşlardır. İnşâallahu lede'l-vusûl "*inneme'l-mü'minûne ihvetün*"[128] fehvâsınca cânibeynden mün'akid ve müte'ekkid olan merâ'ir-i yegânegî ve ittihâd-ı mübrem ü muhkem ve evâsır u vüsûk u i'timâd-ı üstüvâr ve müstahkem olup fîmâ-ba'd dahi işbu devleteyn-i azîmeteynin bâ'is-i âsâyiş-i enâm ve mûcib-i ârâmiş-i havâss u avâm olacak hüsn-i muvâlât ve lutf-i musâfâtları zımnında ilâ yevmi'l-kıyâm zikr-i hayrları zîver-i sahâif-i eyyâm olmağa himmet-i şâhâne ve dürriyet-i hidîvâneleri ma'tûf ve masrûf buyurulmak e'azz-i me'mûl-i mülûkânemizdir *bâkî hemîşe neyyir-i cihân-tâb-ı saltanat u cihân-dârî ve ahter-i âlem-efrûz-ı devlet-i bahtiyârî ez-ufk-ı ikbâl ü yegânegî tâli' ve lami' bâd bi-Rabbi'l-ibâd.*[129]

Evâil-i R. Sene 1154

25

Nâdir Şâh'ın barışçı çabalarının takdir edilmesi, teklif edilen beş maddeden ikisinin kabul edilmemesinin keyfi değil, şer'i esaslı olması

تقدیر از تلاش های صلح جویانه نادرشاه، خودسرانه نبودن عدم پذیرش دو ماده از پنج ماده پیشنهادی و بر اساس اصول شرعی بوده

Nâdir Şah'ın, Rûm ve İran arasındaki husumet ve intikam hissinin ortadan kaldırılması ve onun yerine samimi bir dostluğun temini hususundaki çabalarının şerefli bir davranış olduğu, beş maddenin kabulü ve tasdik imzası iltimasına dair nameleri ulaştığında, üç maddeye onay verilip iki maddenin şer'i sakıncaları olduğunun beyan edildiği; Hacı Hân-ı Horasani Sol Çerhacıbaşı ile gönderilen nâmede ise tekrar bu maddelerin kâmilen kabulünün talep edildiği; oysa söz konusu iki maddenin keyfî olarak değil, şer'i sakıncalarına binaen kabul edilmediği, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan, içinde bulunulan döneme kadar şeriat hükümlerine göre yönetildiği, Şeyhülislam Mevlana Seyyid Mustafa Efendi tarafından mezkûr maddelere

[128] "Müminler ancak kardeştir..." Hucurât Sûresi: 49/10.

[129] "Kulların rabbi olan Allah'ın izniyle saltanatınızın ve cihân sahibi oluşunuzun dünyayı aydınlatan ışıltısı, bahtiyarlık devletinizin âlemi nura boğan talih yıldızı ikbâl ve birlik ufkundan sürekli doğsun ve ortalığı aydınlatsın." anlamında Farsça duâ cümlesi.

cevaz verilemeyeceği belirtildiğinden kabul imkânının bulunmadığı; Devlet-i Aliyye'ye ait dostluk mektubunun, Maliye Tezkirecisi Münif Mustafa Efendi ve İstanbul Mukâta‘acısı Nazif Mustafa Efendi tavassutuyla gönderildiği hususlarında Sultan I.Mahmud'dan Nadir Şah'a nâme-i hümâyûn

برچیدن حس خصومت و انتقام از میان روم و ایران از طرف نادرشاه و شریف بودن رفتار تلاش برای تأمین حس صمیمیت و دوستی به جای آن، وصول نامه هایی حاوی درخواست برای تصدیق و قبول و امضاء پنج ماده، تصویب سه ماده و بیان رد دو ماده به دلیل مشکلات شرعی؛ درخواست دوباره پذیرش کامل این ماده ها در نامه ایی که توسط حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی- چپ ارسال شده؛ خودسرانه نبودن موضوع مورد بحث و عدم پذیرش آن بنا به مشکلات شرعی، اداره دولت عثمانی از تاسیس آن تا زمان عصر حاضر براساس شرع، عدم صدور جواز از طرف شیخ الاسلام مولانا سید مصطفی افندی به ماده های مذکور و امکان پذیر نبودن پذیرش آن بر اساس آنچه مشخص کرده؛ نامه دوستی دولت عليّه، فرستادن نامه همايونی محمود اول به نادرشاه در خصوص موارد فوق توسط منیف مصطفی افندی تذکره چی مالیه و مصطفی نظیف افندی مقاطه چی استانبول

(16-25 Haziran 1741)

Taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i hazret-i hilâfet-penâhîden fermân-fermâ-yı memâlik-i İran olan Nâdir Şâh cenâbına mevâdd-ı hamse-i ma‘hûdeye cevâb olmak üzere yazılan nâme-i hümâyûn müsveddesidir.

Bismillahirrahmanirrahim

"Ve lehü'l-kibriyâ'u fi's-semâvâti ve'l-arz ve hüve'l-azîzü'l-hakim."[130] *"Mer-u-râ resed kibriyâ vü menî / Ki mülkeş kadîmest ve zâteş ganî"*[131] bahreyn-i ummân-ı lisân ü cenândan ber-âverde-i dest-i gavvâs-ı istikânet ü ihlâs olan le'âlî-i mütelâlî-i kabûl-i ihtisâs-ı hamd ü sipâs ve ferâ'id-i harâid-pesend-i istînâs-ı ubûdiyyet-esâs ol Dâver-i melâ'ik-sipâh hattuhu'l-mülki l'illah ve zûr-âver-i azamet-destgâh dâru'l-hikem-i lâ-rabbe sivâh hazretlerinin dergâh-ı ehadiyyet-i bî-misl ü hemâline ber-dâşte-i keff-i zarâ‘at u ibtihâl kılınmağa şâyândır. Mülk-i pehnâ-yı bî-intihâ-yı kudret ve ibdâ‘ı ber mukteză-yı *"kul l'illahi'l-meşriku ve'l-mağribü"*[132] *"Bî-mevedde-i endâze-i vehm ü hayâl / Ve fersûde-i teâkub-ı eşhüb ü edhem-i eyyâm u leyâl"*[133] olmakdan masûn ve hükm-i mutâ‘-ı vâcibü'l-ittibâ‘ tekvîn

130 "Göklerde ve yerde azamet yalnız O'nundur. O, azîzdir, hakîmdir." Câsiye Sûresi: 45/37.

131 "Onu büyüklük ve benlik duygusu sarmışsa eğer mülkünün kadim ve kendinin zengin olmasındandır" anlamında Farsça beyit.

132 "...De ki: Doğu da batı da Allah'ındır..." Bakara Sûresi: 2/142.

133 "Vehim ve hayal ölçüsünde sevimsiz noktaya gelinmesi, arda arda seyreden parlak yıldızları söndürür; gündüzlerle geceleri büsbütün karartır" mealinde Farsça beyit.

ve ihtirâ'ı bir müeddâ-yı "*innemâ emruhû izâ erâde şey'en en yekûle lehû kün feyekûn*"[134] füshat-sarây-ı vücûd u adem ve vüs'at-fenâ-yı her-bîş ü kemde nefâz ü zuhûra makrûn olup temyîz-i nakîzeyn-i saht u rızâ ve tefrîk-i ferîkayn-i dalâl ü hudâ için dekâyık-ı amîkü'l-fevr-i hikem-i hufyeye mübtenî milel ü şerâyi'-i muhtelifetü'l-fürû' ve mü'telifetü'l-usûl ile irsâl-i rusül ü enbiyâ ve mahtûm-ı mühr-i hitâm olan şerîat-i nasîha-i seyyidü'l-enâm ile "*ve radiytu lekümü'l-islâme dînâ*"[135] ahkâmını tenfîz ve icrâ zımnında istihlâf-ı mülûk u selâtîn ile tanzîm-i ahvâl-i dîn ü dünyâ eyledi. Ve dürûd-ı mevrûd-ı nâ-ma'dûd ve sitâyiş-i mahmûd-ı gayr-i mahdûd bâ'is-i infitâh-ı dahme-i acâyib itâd-i vücûd ve mâye-i iftâh-ı tılsım-ı müşkil-küşâd-ı gayb ü şuhûd besmele-i fâtiha-i hilkat-hâtime-i risâle-i hatemiyyet ille-i gâibe-i tekvîn u îcâd netîce-i behîce-i ibdâ'ı seb'-i şidâd alem-efrâz-ı "*küntü nebiyyen ve Âdeme beyne'l-mâ'i ve't-tîn*"[136] velvele-endâz-ı "*ve mâ erselnâke illâ rahmeten li'l-âlemîn*"[137] aleyhi mine's-salavâti ezkâhâ ve mine't-tahiyyâti enmâhâ hazretlerinin merkad-i münevver-i kudsî-makarr ve meşhed-i muattar-ı bihişt-manzarlarına ve umûmen sahâbe-i güzîn-i saâdet-karîn ve husûsan çâr-rükn-i ka'be-i dîn olan çihâr-yâr-ı hilâfet-zamîn cenâblarının ervâh-ı bâhiru'l-inşirâhlarına takdîm ü ihdâ kılınır ammâ ba'd, a'lâ-hazret-i sipihr-iktidâr Utarid râyet-i hurşîd-iştihâr Behrâm-rezm Keyvan-rif'at Nâhid-bezm Bercis-saâdet gurre-i garrâ-yı cebîn-i mecd u ikbâl durre-i yektâ-yı iklîl-i übbehet ü iclâl zînet efzâ-yı erîke-i serverî revnak-bahşâ-yı mesned-i vâlâ-yı dâverî nîrû-yı bâzû-yı rüşd ü kiyâset kuvve-i serpençe-i şehâmet ü besâlet müşeyyid-i erkân-ı kâm-rânî mümehhid-i bünyân-ı dost-kânî şehriyâr-ı sitâre-i sipâh-ı encüm-gürûh cihândâr-ı hurşîd-külâh-ı Cem-şükûh bahâü'd-dünyâ ve'd-dîn hammâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn avnen[138] li'ş-şecâ'âti ve'l-menâ'ati ve'ş-şân zahren li'l-besâleti ve'l-celâleti ve'l-unvân hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i taht-ı Kisrâ vü Cem fermân-fermâ-yı Memâlik-i Acem felek-bârgâh u saâdet-destgâh el-Kaan Nâdir Şâh lâ-zâle şümûsu ikbâlihî min-metâlı'ı't-tevfîki tâli'ıhî ve mâ-beriha bi-devr-i iclâli min-menâzi'l-te'yîdi lâmi'ıhî[139] hazretlerinin savb-ı mekârim-ittisâf-ı şâhî ve evb-i me'âlî-i'tilâf-ı Cem-câhîlerine vesîle-i iltimâ' neyyir-i tevadd u müvâlât ve zerâ'a-i irtifâ'-ı hurşîd-tehâbb u musâfât olur ebher-i abher-i da'avât-ı anberiyyetü'd-da'avât meveddet-efzâ-yı Hüsrevâne ve ezher-i cevher-i tahiyyât dürriyyetü'l-leme'ât safvet-intimâ-yı şehn-şâhâne ki nümâ-yâfte-i hadîka-i zât-ı behce-i muhabbet ve perverde-i sadef-i sıdk u serîretdir. Vesâtat-ı mezîd-i tevkîr ü ta'zîm ve delâlet-i nüvîd-i tebcîl ü tefhîm ile pîrâye-bahş-ı meclis-i sâmî ve zîver-efzâ-yı mahfil-i kirâmîleri kılındıktan sonra matrah-ı eşi'a-i rüşd ü nühâ ve meclâ-yı dekâyık-ı hakâyık-ı eşyâ olan mir'ât-ı zamîr-i kiyâset-tahmîr-i mihr-incilâ vü levha-i tab'-ı secencel-nazîr-i safvet-intimâlarına bu vechile arz-ı çehre-i müdde'â ve bu yüzden mukâbele-i veche-i inbâ vü inhâ olunur ki bundan esbak rehber-i tevfîk-i cenâb-ı la-yezâl ve bagal-gîrî-i isti'dâd u istihâl

---

[134] "Bir şey yaratmak istediği zaman Onun yaptığı «Ol» demekten ibarettir. Hemen oluverir." Yâsin Sûresi: 36/82.

[135] "Sizin için din olarak İslâm'ı beğendim." Mâide Sûresi: 5/3.

[136] Câmiu's-Sağir, 8710. "Âdem su ve toprak arasında iken ben nebî idim" me'âlindedir.

[137] "(Resûlüm!) Biz seni âlemlere ancak rahmet olarak gönderdik." Enbiyâ Sûresi: 21/107.

[138] Orijinal metinde "هوناً - hevnen" şeklinde yazılmış.

[139] "Bahtının güneşleri talihinin denk düşürdüğü ufuklardan zâil olmasın ve onun yücelik zamanı, ışıltısının nûra boğduğu menzillerde devam etsin" anlamında Arapça duâ cümlesi.

ile revnak-efzâ-yı erîke-i şâhî ve pîrâye-bahşâ-yı serîr-i Cem-câhî oldukları evân-ı sa'd-iktirânda yani ictimâ-i vücûh u a'yân-ı İran ve ihtifâl-i küberâ vü ümerâ vü hânân ile şirâze-gîr-i şûrâ-yı kübrâ ve tertîb-pezîr-i kûritây-ı uzmâ olan sahrâ-yı Mogan'da ittifâk kılıp ve ârâ vü ittihâd-ı kilem-i pîr u bernâ ile cenâb-ı şehâmet nisâb-ı kaanîlerin fermân-fermâ-yı Memâlik-i İran ve mesned-ârâ-yı taht-gâh-ı keyâna hasran ve kasran el-yak u ahrâ vü ehakk u evlâ gördüklerinde tînet-i nasafet-tahmîr-i dâverîlerinde merkûz ve cibillet-i hidâyet semîrinin ahterîlerinde mermûz-ı mâye-i diyânet ü safvet ve cevher-i ittisâf u mürüvvet muktezâsınca müddet-i medîd ü ahd-i ba'îdden beri miyâne-i Rûm ve İran'da firûzîne-i tevâtür-i hısâm ve mıskala-i bevâtir-i intikam olan harekât ve keyfiyyâtın kavlen ve fi'len def' ü izâlesin ve beyne'l-İslâm ilti'âm-ı kadîmi ve te'ellüf-i samîmînin hâlet-i ûlâsına ihâlesin emr-i azîm-i saltanata takdîm ile gerden-i kâffe-i müslimîne tahmîl-i minnet-i azîm ve kanât-ı muavvece-i i'tilâfı sikâf-ı hüsn-i himmetleriyle ta'dîl ü takvîm buyurduklarına binâen bi-mahz-ı tevfîk-i hazret-i ehadiyyet hâiz-i şeref-i mazhariyyeti oldukları işbu eser-i celîl ve hayr-ı amîm ü cezîlin cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı hüsrevânemizden hüsn-i telâfîsi olmak üzere mevâdd-ı hamse-i ma'hûdenin pezîra-yı imzâ-yı tasdîk ve kabûl olmaları mahsûs nâme-i anberîn-nikâb-ı nâmî ve süferâ-yı sedâd-âra-yı kirâmîleri vesâtatlarıyla iltimâs ve inhâ buyurulmakla mevâdd-ı merkûmenin hâric-i dâire-i imtinâ' ve dâhil-i hayta-i imkân olan mevâdd-ı selâse-i ma'lûme derece-i hüsn-i incâh ve is'âfa mevsûl ve iki maddesinde der-kâr ve bedîdâr olan meâzîr-i şer'iyye bundan akdem der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı mülûkânemizden ba's ü tesyîr olunan nâme-i hümâyûn ve rüsül-i ihlâs-nümûnumuzun sahîfe-i takrîrlerinden pîrâye-i gûş-ı hakâyık-niyûş-ı şâhâneleri olacak a'zâr-ı sâdıkânemiz karîn-i sem'-i kabûl buyurulmak hâlât-ı şemme-i mürüvvet ve seciyye-i insâf ve hakkâniyetlerine müfevvaz ve mevkûl kılınmışidi. Bu def'a dahi taraf-ı eşref-i şâhî ve cânib-i akdes-i şehâmet-penâhîlerinden namzed-i te'diye-i merâsim-i sefâret ve me'mûr-ı te'yîd-i levâzım-ı yegânegî vü meveddet olan sefîr-i sütûde-şemâyil ve resûl-i memdûhu'l-hasâilleri âlî-câh-ı me'âlî-penâh urumet ü eyâlet-destgâh Hacı Han-ı Horasânî Çerhacıbaşı-i Sol *dâme izzuhû ve sâ'ade cidduhû* vesâtatıyla münba'is olan nâme-i vidâd alâme-i dostî üslûb ve rakîme-i kerîme-i mü'âlefet mashûbları mefhûmundan ve hân-ı müşârün-ileyh ve rüfekâsının vükelâ-yı devlet-i aliyyemize olan şifâhen takrirlerinden yine mevâdd-ı merkûmenin bi-tamâmihâ pezîra-yı nizâm ü encâm olmaları matlûb ve merâm-ı zât-ı mu'allâ makâmları olduğu ma'lûm-ı hümâyûnumuz olmuşdur. Ber-minvâl-i meşrûh cenâb-ı mekârim-nisâb-ı kaanîlerinin himmet-i âlî nehmet-i şâhî ve azîmet-i sâfî-taviyyet-i diyânet-penâhîleriyle beyne't-tâifeteyn bâ'is-i tehâlüf ü tenâfüz ve mûris-i tebâ'üd ü tebâguz olan akvâl-i fâside ve ehvâ'-yı kâsideyi ref' ü izâha ve ümmet-i merhûme-i Nebeviyyeyi bu vesîle-i asîle ile terfîh ü irâhe buyurdukları hizmet-i dîniyye ve menkabet-i dünyeviyyeleri mukâbil-i taraf-ı hümâyûn-ı hâlisânemizden is'âf ve kabûl iltimâsında oldukları umûrdan hayyiz-i imkânda olup şer'an ve mülken ve hâlen ve meâlen hücnet ü mahzûru melhûz[140] ve mukarrer olmayan mevâdda müsâade-i seniyye-i mülûkânemiz bî-dirîğ ve mebzûl ve imkâna makrûn olan is'âf ve iltimâsları mümzâ ve makbûl iken maddeteyn-i ma'hûdeteynde vâki' taharrî ve

[140] Orijinal metinde sehven "محلوظ" "mahlûz" şeklinde yazılmış.

temâsınız hâtır-hâh-ı şâhîlerine min-gayr-i özrin ve adem-i mümâşât ve mücârâtdan neş'et etmeyüp belki gerden-dâde-i itâat ve iğtinâsı olduğumuz ahkâm-ı şerîat-ı garrâya mübtenî a'zâr-ı şer'iyyeden iktizâ etmişdir. Zîrâ kevkeb-i ebediyyü'z-zuhûr-ı Devlet-i Osmaniyye'nin ibtidâ-yı tulû'undan ile'l-ân kâffe-i umûr ve âmme-i hutûbda faysal-bahş-ı miyân ceyyid ü redî olan şerîat-ı mutahhara-i Muhammedîye mürâca'at ve muktezâsı üzere amel ü hareket Devlet-i Aliyyemizin etvâr-ı hasene ve deydene-i müstahsenesinden olmağın bu bâbda dahi de'â'im-i bünyân-ı dîn-i mübîn ve kavâim-i erkân-ı şer'-i metîn olan meşâhîr-i ulemâ-yı a'lâm ve nahârîr-i fudalâ-yı kirâm hazerâtından li-ecli'l-ihtiyât tekrâren istifsâr ve isticvâb olundukda niver-ı hadîka-i saltanat ve nûr-ı hadîka-i ikbâl ve devletleri olup hâlâ i'timâdü'd-devle ve mu'temedü's-saltanaları rütbe-i celîlesiyle hâiz-i şeref-i eşnâ ve fâiz-i mefâhir-i evfâ olan cenâb-ı me'âlî-me'âb-ı mekârim-nisâb müdebbir-i mesâlih u umûr mukarrir-i menâzım-ı ahvâl-i cumhûr-ı vezâret-penâh ve sadâret-destgâh Mirza Nasrullah *dâme mahfûfen bi-eltâfi'llah* tarafından hâlâ Şeyhülislâm ve müfti'l-enâmımız a'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn efdalü'l-fudâlai'l-müteverri'în Mevlânâ Seyyid Mustafa *edâma'llahu te'âlâ fezâilehû* cânibine vârid olan mektûb-ı velâ-mashûbuna cevâb olmak üzere mevlânâ-yı müşârün-ileyh tarafından tahrîr ü tesyîr olunan zübde-i sıhhat-vetîrede tafsîl ve tastîr olunduğu vechile maddeteyn-i merkûmeteynin der-kâr olan a'zâr-ı şer'iyye ve kaviyyeye binâen ber-vech-i dil-hâh-ı şâhî tasdîk ve kabûllerine mesâğ-ı şer'î olmadığına ulema-yı müşârün-ileyhimin bu def'a dahi şirâze-bend-i vifâk ve ittifâk oldukları mektûb-ı merkûmun mülâtafa-i mefhûm ve mü'eddâsından ma'lûm-ı übbehet-mersûm-ı şâhîleri olur. Binâen-aleyh bu maddelerin tenfîz ü imzâ ve tekabbül ü icrâlarına ser-rişte-i imkân bulunmamışdır. Ve illâ bu maddeler sûret-i zâhirde nümayân olduğu üzere mücerred bir tasdîk ve kabûl lafzına tevakkuf eden umûrdan olmuş olsalar cenâb-ı hullet-nisâbları misillü bir zât-ı diyânet-simât ve kerrûbî-sıfâtın celb-i hâtır-ı safvet-mezâhirine müsâra'at ve ibtidâr olunmayup da a'zâr-ı sâbıka-i mütehakkıkânın müceddeden îrâd u tekrârı ne vechile ihtiyâr olunur idi. Ve'l-hâsıl beyne'd-devleteyn terakkî ve izdiyâdı melhûz olan hubb u vidâd ve hüsn [ü] mü'âlefet ü ittihâdın riâyet-i merâsimine dâir umûrda bir vakte dek bir cânibden sûret-i kusûr ve fütûr müşâhede olunmayup ve bundan böyle dahi taraf-ı pâdişâhânemizden kemâl-i hulûs-ı taviyyet ve nihâyet-i safâ-yı serîret ile cenâb-ı feyz-câlib-i dâverânelerine meveddet ü muhabbetden gayri zâhiren ve bâtınen bir dürlü irâde vü niyyetimiz olmadığı cenâb-ı âlimü's-sırri ve'l-hafiyyâta zâhir ü bâhirdir. "*İlâhî çû ber-niyetem âgehî / Çû niyyet be-hayrest hayrem dihî.*"[141] Ancak sâlifü'z-zikr maddeler îrâd ü beyân olunan a'zâr-ı şer'iyye mektûb-ı müşârün-ileyhden bi-tefâsîlihâ meczûm ve müteyakkın-ı zihn-i derrâk ve mersûm-ı sahîfe-i fehm ü idrâkleri oldukda me'mûldür ki "*el-özrü inde kirâmi'n-nasi makbûlün*"[142] kaziyyesin tasdîk ile vâsıtatü'l-akd silkü'l-le'âl-i kirâm oldukların te'yîd ü tahkîk buyuralar taraf-ı Devlet-i Aliyyemizden ba'de'l-i'tizâr mevâdd-ı hamse-i mezkûrenin bi-ecma'ihâ pezîrufte-i sûreti kabûl olmak iltimâsını bu vechile iâde ve tekrârı gûyâ bu keyfiyyet cenâb-ı devlet-me'âblarının beyne'l-mülûk bâ'is-i imtiyâz ü iftihârı ve ber-taraf-sâz-ı külfet-i hacâlet ü şerm-sârîleri olmak dâiyesine mübtenî idüğü süferâ-yı sedâd-ârâları tarafından vükelâ-yı devletimize

[141] "Ya Rabbi mademki benim niyetimi biliyorsun, benim niyetim hayırlı ise, onu benden esirgeme!" anlamında Farsça beyit.

[142] "Özür kerem sahibi insanlar yanında makbuldür."

işʻâr u işrâb olunmuş mukaddemâ keşîde-i rişte-i intizâm olan ferâid-i mevâddan taʻyînü'l-Hâc maddesi sâir düvel-i İslâmiyye ve şâhân-ı silsile-i Safeviyye'den birinin tükme-i iklîl-i mübâhâtı olmamağla tervîc-i mezheb ü dîn ve tervîc-i umûm-ı müslimînde cilve-ger-i meclâ-yı zuhûr olan hidmet-i müstevcibü'l-menkabetleri mukâbili zât-ı saâdet âyâtlarına pîrâye-i tâc-ı müfâharet ve ilâ mâ-şâallah ahlâf u aʻkâb-ı meʻâlî-ittisâflarına sermâye-i fevz ü saâdet ve ser-nâme-i menşûr-ı devlet olmakla bu dâiyelerinin etemm vechile pezîrâ-yı husûl olması fî nefsi'l-emr nice mefâhir ü menâkıba muʻâdil ve sûret-pezîr olan maddeler bu iki maddeden melhûz olan menâfiʻ ve mehâsin-i câmiʻ ve şâmil olmak hasebiyle adem-i mümâşâtında şerʻan maʻzûr olduğumuz maddeteynin fîmâ-baʻd teklîf-i kabûli sahîfe-i müvâlât-ı masûnu'l-âfâtdan sütürdeî kezâlik ferâmûşî vü nisyân buyurulmak vâbeste-i şîme-i insâf-ı şâhîleri olduğundan başka ez-kadîm sâlik-i şâhrâh-ı şerʻ-i kavîm ve mâʼil-i sülûk-ı tarîk-i müstakîm olanlar ve *"[il]e'lhakki ehakku en yüttebeʻa"*[143] eserine iktifâ ile urve-i vüskâ-i müstehiletü'l-infisâm-ı hakka temessük ü iʻtisâm ve hilâf-ı şerʻ-i şerîf mücânebet-i ihtilâf ü ihtisâm etmek zımnında mazhar-ı saâdet-i dünyâ vü âhiret olageldikleri takdîm-i mülâhaza-i avâkıb eden nübelâ-i hamîdetü'l-menâkıb indlerinde[144] zâhir ü hüveydâdır hulâsa-i kelâm ve nekâve-i merâm maddeteyn-i şerʻiyyeteyn-i maʻlûmeteynde olan keyfiyyet-i maʻzûriyetimizin iʻlâm u işʻârı siyâkında mecbûl ü meftûr oldukları şenşene-i marziyye-i nasafet ve seciyye-i behiyye-i fütüvvetleri muktezâsınca fâiz-i derece-i hüsn-i kabûl olmak meʼmûli ile işbu nâme-i hümâyûn-ı hakâyık meşhûnumuz şeref-yâfte-i sudûr olup huddâm-ı atebe-i sipihr-unvân ve hâcegân-ı dîvân-ı muʻallâ şânımızdan iftihârü'l-emâcid ve'l-ayân Maliye Tezkirecisi Münîf Mustafa Efendi *dâme mecdühû* ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-emsâl İstanbul Mukataacısı Nazif Mustafa Efendi *zîde mecdühû* ile gönderilmişdir. İnşâallahu teʻâlâ ledâ şerefi'l-vusûl gerek nâme-i hümâyûnumuz mefhûmundan ve gerek Mevlânâ-yı müşârün-ileyhin mektûbu mantûkundan ve baʻzan dahi sefîr-i mûmâ-ileyhin nüvvâb-ı hazret-i şâhîye takrîrinden zîr u bâlâ-yı mevâdd-ı mersûm zihn-i derrâk u vekkâd ve maʻlûm-ı tabʻ-ı çâlâk u nekkâdları oldukda cell-i himmet-i vâlâ-nehmet-i şâhâneleriyle cânibeynden pezîrâ-yı ibrâm ü istihkâm olan merâʼir-i müvâlât u hullet ve evâhî-i müsâfât u meveddet mâil-i intikaz ve inkısâm olmağdan sıyânet ile iʻlâm-ı ittihâd u yegânegî-i devleteyn ve âsâr-ı ittifâk u yek-cihetî-i hazreteyn resîde-i fark-ı fırka-ı dîn ve meşhûr u meşhûd-ı hâfikîn olmak hâlâtına ihtimâm buyurulmak eʻazz-i metâlib-i mülûkâne ve akdem-i meʼârib-i muhlisânemizdir. *"Hemîşe tâ ki buved şehriyâr-ı mihr-i münîr / Be-tahtgâh-ı sipihr-i berrîn-i âlem-gîr / Süğûr-ı ahd ü emân bâd ez-fiten meʼmûn / Hudûd-ı mihr u muhabbet şeved zi-rahne masûn"*[145]. Bâkî hem-vâre neyyir-i felek-i şevket ü ikbâl-i hakânî tâliʻ ve dırahşân ve bedr-i âlem-efrûz-ı übbehet ü iclâl ve kâm-rânî lâmiʻ ü nûr-efşân bâd![146]

Fî evâil-i R. Sene [1]154

---

143 "...Öyleyse Hakka ileten mi uyulmaya en lâyıktır. (Yoksa)..." Yunus Sûresi: 10/35.

144 Metinde sehven "عنیده لرنده anîdelerinde" şeklinde yazılmış.

145 "Cihânı fetheden yeryüzü feleğinin tahtgâhına, her dâim nur saçan güneş padişâhı olasın / Ahit ve emniyet sınırların fitnelerden emin olsun; sevgi ve şefkat sınırların delik deşik olmaktan korunsun!" mealinde murabba tarzında Farsça duâ cümlesi.

146 "Hakanlığının azamet ve ikbal feleğinin nuru sürekli doğsun ve parlasın; yücelik ve sefa sürme yolunuzun âlemi aydınlatan dolunayı sürekli ışıldasın ve parıldasın!" anlamında Farsça duâ cümlesi.

26

İran'dan gönderilen mektup ve hediyenin alınması ve musâlaha şartnamesindeki maddelere vurgu yapılması

دریافت نامه و هدایای ارسالی از ایران و تاکید بر شرایط ماده های مصالحه نامه

Muhammed Rıza Bey Ev oğlu ile gönderilen mektup ve bir fil zinciri hediyesi Deraliyye'ye ulaşıp mektubun muhtevasının anlaşıldığı; muhtevasında, iki devlet arasındaki iyilikseverliğin gereği olarak şartname hususunun hallinden sonra elçilerin geri dönüşünde dostluk ve alâkanın canlı tutulması, önemli hususların yerine getirilmesi, dostluk şartlarının elverişli bir halde bulundurulmasının iltimas olunduğu; Devlet-i Aliyye ile Devlet-i Nadiriye arasında akdolunan dostluğun sıkı bir şekilde muhafazasına çağrı yapıldığı; Rikâb-ı Şâhâne'ye ayak basan elçinin getirdiği nâme ve hediyeleri sunmasından sonra dönüşüne ruhsat verildiği; İşbu dostluk mektubunun Mehemmed Rıza Han ile İran tarafına gönderildiği hakkında Sultan I.Mahmud'un sadrazamınca Nadir Şah'ın sadrazamına yazılan cevabi mektup

پاسخ نامه دوستی ارسالی از طرف ایران به همراه محمد رضا خان توسط صدراعظم سلطان محمود به صدراعظم نادرشاه مبنی بر: وصول نامه و هدیه زنجیر فیل ارسالی همراه محمد رضا بیگ و پسرش به دَرعلیّه و درک محتوای نامه؛ تاکید بر ضرورت علاقه مندی به بهبود وضعیت فیمابینَ دو دولت در محتوای آن، درآوردن مسائل به شکل مشخص، بازگشت ایلچی ها و علاقه به استحکام بخشیدن به دوستی، به جاآوردن مسائل مهم، انجام دادن شرایط دوستی اظهار شده به شکل مطلوب، انجام فراخوان حفظ دوستی به شکل محکم فیمابین دولت‌علیّه و دولت نادریه؛ دادن اجازه بازگشت به ایلچی هایی که به رکاب شاهانه قدم گذاشته بعد از تقدیم نامه و هدایا

(25 Haziran 1741)

Hâlâ Şâh-ı İran olan Nâdir Şâh'ın i'timâdü'd-devlesi tarafından cânib-i hazret-i sadrazamîye vârid olan mektubuna cevâb olmak üzere yazılan mektubun müsveddesidir.
10 R. Sene [1]154

Cenâb-ı vezâret-me'âb niyâbet-iyâb vekâlet-intisâb saâdet-iktisâb sâhib-i sâ'ib-re'y-i âlî-menzilet müşîr-i müşterî-tedbîr-i âsaf-menkabet müstecmi'-i iştât-ı saltanat müstahkim-i erkân-ı memleket nâzım-ı umûr-ı cumhûr-ı Memâlik-i İran nâsik-i mehâmm tahtgah-ı keyân vâsıta-i emniyyet-i cihân râbıta-i salâh-ı âlemiyân düstûr-ı Aristo-şu'ûr-ı Âsaf-nişân hân-ı hânân-ı celîlü'ş-şân hazretlerinin meclis-i şerîf-i saâdet-nakş ve mahfil-i münîf-i dil-keşleri savbına revnak-efzâ-yı serîr-i vidâd ve mesned ârâ-yı çâr-bâliş-i

ittihâd olan tuhaf-i tahiyyât-ı âliyât-ı muhâlasat-nümâ ve taraf-ı teslîmât-ı gâliyât-ı müsâdakat-intimâ ithâf u ihdâsı siyâkında zamîr-i münîr-i mir'ât-nazîr ve hâtır-ı âtır-ı safâ pezîrlerine suver-i îkâr-ı muhâdenet bu gûne ibâne vü irâ'et olunur ki efhâm-ı selâtîn-i izâm a'zam-ı havâkîn-i fihâm râfi'-i râyât-ı cihân-dârî câmi'-i âyât-ı nasafet ü dîn-dârî muvattıd-ı kavâid-i şer'-i kavîm-i Muhammedî müşeyyid-i deâim-i kânûn-ı müstedîm-i Ahmedî kuvvet-i kâhire-i ser-pençe-i adl ü dâd-nîrû-yî bâzû-yı rüşd ü isti'dâd nekâve-i dûdmân-ı selâtîn-i Osmanî hânevâde-i sadr-nişînân-ı mesned-i gîtî-sitânî mugîsü'l-İslâm ve'l-müslimîn muraggım-ı unûfü'l-keferati ve'l-müşrikîn sultânü'l-berreyn ve hakânü'l-bahreyn hâdimü'l-Haremeyni'l-Muhteremeyn şevketlü kudretlü ınâyetlü azametlü mehâbetlü efendim padişâh-ı İslâm-penâh ve şehn-şâh-ı nusret-destgâh hazretlerinin âsitân-ı devlet-âşiyân ve atebe-i mekârim unvânlarına hulâsa-i şâhân-ı âvân-ı Hudâvend yegâne-i zemîn-i eyvân-ı râfi'-râyât-ı şehriyârî câmi'-i âyât-ı memleket-dârî hâvî-i mefâhir-i keyâni râvî-i me'âsir-i cemîlü'l-mebânî âlî-hazret-i sipihr-menzilet saltanat-menkabet müşteri-saâdet âfitâb-izâet Utarid-fitnat şâh-ı gerdûn-rif'at hazretlerinin cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı şâhânelerinden *"tehaddû ittehabbû"*[147] mazmûn-ı hikmet-nümûnuna riâyet ile te'yîd-i mebânî-i muvâlâta kasd ü himmet zemîninde nâme-i nâmî-i belâgat-unvân ve hediyye-i behiyye-i safvet-nişânlarıyla tesyîr buyurulan elçi-i nâm-dâr ve sefîr-i celîlü'l-i'tibârlarına taraf-ı bâhiru'ş-şeref-i âsafîlerinden terfîk ve ta'yîn olunan şehâmet ve menâ'at-penâh refî'u'l-kadr Muhammed Rıza Bey Evoğlu vesâtatıyla bu hâlisü'l-fuâd-ı bî-iştibâh ve niyâz-mend-i dergâh-ı ilâh cânibine irsâl buyurulan mektûb-ı meveddet-irtisâm ve bir zencir-i fil-i kûh-endâm hediyye-i behiyye vü yâdgârî cesîme-i seniyyeleri vârid ve vâsıl olup keşîde-i rişte-i sütûr kılınan ferâid-i ta'birât-ı hubb-ı vidâd ve murvârîd-i kelimât-ı safvet inbâları resîde-i târ-nigâh ve kurta-i gûş-ı ezhân ve intibâh-ı muhlisâne olmuşdur. Rakîme-i kerîme-i hânîlerinin hulâsa-i mefhûmunda elbette iki devlet beyninde hayr-hâhlık iktizâsıyla umûr-ı meşrûtanın encâmında ve süferânın insırâfında resm-i ihtimâmın mer'î ve mühimmâtın inhâsıyla şart-ı meveddetin ma'mûr tutulması husûslarında cânib-i muhlis-i bî-murâdın sa'y ü dikkat-i hâletleri iltimâs ve istid'â buyurulmuş işbu Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye ile Devlet-i Behiyye-i Nâdiriyye beyninde in'ikad-pezîr olan merâir-i müsâfât ve hıbâle-i müvâlâtın her hâlde muhâfaza ve sıyâneti ile rüsûm-ı hayr-endîşî vü nîk-hâhî nakş-ı kitâbe-i zamîr ve ser-levha-i âmâl-i fuâd-ı ihlâs-semîrimiz olduğu mir'ât-ı tab'-ı tâbnâklerine zâhir ü hüveydâ olmakdan nâşî fezâ'-i arz-ı ihlâs ve sâha-i vedd ü ihtisâsda kemiyyet-i hâmeye izâka-i çâşnî-i mihmîz tafsîl ü ıtnâb olunmayup ancak uhde-i sadâkat ve zimmet-i hulûs ve istikâmetimize müterettib olduğu vechile şâh-ı vâlâ-câh-ı müşârün-ileyh hazretlerinin taraf-ı kâmilü'ş-şeref-i şâhânelerinden mübârek rikâb-ı müstetâb-ı mülûkâneye vârid olan elçi-i bâ-vakâr-ı seniyyü'l-i'tibarları bir hîn-i meymenet-karînde hâmil olduğu nâme-i nâmî ve hediyye-i kirâmîleriyle mübârek serîr-i şevket-masîr-i cihân-dârîye arz u takdîm ve nevâziş ve iltifât-ı hazret-i cihân-bânîye mazhariyet ile levâzım-ı sefâret ve risâleti kemâ-yenbagi riâyet ve tetmîm eyledikden sonra tekrar şeref-i takbîl-i bisât-ı izzet-inbisât-ı Pâdişâhî ile kâm-kâr ve iltifât-ı aliyye-i cihân-bânîden behre-dâr olup taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i hakânîden bâlâ-nişîn-i evreng-i dâverî fermân-fermâ-yı hıtta-i hâverî şâh-ı vâlâ-câh hazretlerine şaref-yâfte-i sudûr olan

[147] "Birbirinizi bırakmayın, birbirinize sarılın!" anlamında Arapça ibâre.

nâme-i hümâyûn-ı şeref-makrûn-ı mülûkâne ile savb-ı übbehet evb-i haşmet kurûn-ı hazret-i şâhîye avd ü insirâfa murahhas ve me'zûn olmalarıyla cânib-i ihlâs-kârîden dahi cenâb-ı sütûde-menkabetlerine te'yîd-i mebânî-i midâd ve tenvîr-i müdde'â-yı müsâfât u ittihâd zımnında işbu rakîme-i muhâlasat-tahrîr ve mûmâ-ileyh Muhammed Rızâ Hân ile firistâde-i savb-ı saâdet masîrleri kılınmışdır. İnşâallahu Te'âla lede'l-vusûl bu tarafdan idâmet-i mücâmele-i yegânegî vü müvâlât ve ikâmet-i de'âim-i yek-cihetî vü müsâfâta himmet olunduğu minvâl üzere ol cânibden dahi gül-zâr-ı nüzhet fezâ-yı müvâhat u müvâlât âb-yârî-i feyyâze-i mihr ü meveddet ve tensîm-i nesîm-i müsâdakat ile hürrem ü sîrâb ve ser-sebz ü şâd-âb buyurulmak me'mûldür. Hazret-i hazâret-bahş hadîka-i âsâyiş ü ârâm bu iki şehr-i yâr-ı nasafet-ittisâmın ittifâk u ittihâd-ı hayr-âsârların hem-vâre müstedâm ve medâr-ı refah u ârâmiş-i havâss u âmm eylemekden hâlî olmaya.

27

Talep edilen iki maddeyle ilgili şer'i mahzurların makbul sayılması

مقبول شمردن محظورات شرعی در خصوص دو ماده پیشنهادی

Hacı Hân-ı Horasânî Sol-Çerhacıbaşı ile gönderilen nâmeden ve elçilerin şifâhî takrirlerinden anlaşıldığı üzere beş maddenin kâmilen kabulünün, şahın arzusu olduğunun anlaşıldığı; daha önce de üç maddenin kabul edilerek iki maddenin şer'i mahzurlarına binaen kabul edilemediğinin bildirilmesine rağmen Şah hazretlerinin tamamının kabulü yönündeki ısrarına karşı:

Şeyhülislam Seyyid Mustafa Efendi'nin mektubunda sıralamış olduğu mahzurların ulemaca aynı şekilde ikrar olunduğunun beyanıyla bu özrün makbul sayılması gerektiği; Hac emiri tayini maddesine ilişkin olarak da diğer İslam devletleri gibi Safevî şahlarından birinin egemenlik hakkı bulunmadığının beyan kılındığı; Kaleme alınan nâme-i hümâyûnu götürmek üzere Maliye Tezkirecisi Münif Mustafa Efendi ile İstanbul Mukataacısı Nazif Mustafa Efendi'nin elçi tayin olundukları hususunda Sultan I.Mahmud'un sadrazamınca Münif Efendi aracılığıyla Nadir Şah'ın sadrazamı Nasrullah Mirza'ya gönderilen mektup

نامه صدراعظم سلطان محمود اول مبنی بر موارد زیر به نصرالله میرزا صدراعظم نادرشاه: دریافت نامه ی ارسالی توسط حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی- چپ و بر اساس آنچه از تقریرات شفاهی ایلچی ها بدست آمد قبول کامل پنج ماده، توجه به

این امر که از آرزوهای شاه بوده؛ علی رغم این که پیش از این نیز عرض شد با قبول سه ماده و ردّ دو ماده بنا به محظورات شرعی بیان شده، در مقابل پافشاری اعلیحضرت شاه برای قبول تمام آن:

همچنان که شیخ الاسلام سید مصطفی افندی در نامه‌ی خود عقیده علما را مبنی بر محظورات به ترتیب آورده، ضرورت پذیرش این معذرت خواهی؛ در خصوص تعیین ماده مربوط به امیرالحاج رفتار کردن مثل کشورهای اسلامی دیگر بیان پذیرفته نشدن حق حاکمیت یکی از شاهان صفوی، تعیین منیف مصطفی افندی تذکره چی مالیه با مصطفی نظیف افندی مقاطعه کار استانبول به عنوان ایلچی برای ارسال نامه همایونی نوشته شده

Nâdir Şâh'ın oğlu ve i'timâdü'd-devlesi
Nasrullah Mirza'ya Münif Efendi ile giden mektubun müsveddesidir.

Ba'de'l-elkâb.

Vâlid-i mâcid-i kesîrü'l-mehâmidleri a'lâ-hazret-i sipihr-iktidâr Utarid-râyet hurşîd-iştihâr felek-bârgâh u saâdet-destgâh şâh-ı vâlâ-câh-ı encüm-sipâh hazretlerinin taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i şâhî ve cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı şehâmet-penâhîlerinden der-bâr-ı atûfet medâr-ı şehn-şâhî ve atebe-i sipihr-iktidâr-ı hazret-i zıllu'llâhîye bu def'a namzed-i te'diye-i merâsim-i sefâret ve me'mûr-ı te'yîd-i levâzım-ı yegânegî vü meveddet olan sefîr-i sütûde-şemâil ve resûl-i memdûhü'l-hasâilleri âlî-câh me'âlî-penâh eyâlet ü haşmet-destgâh nizâmen li'l-emâret-i ve'r-risâle Hacı Han-ı Horasânî Çerhacıbaşı-i Sol dâmet me'âlîhi ve saâde cidduhû ve mesâîhi vesâtatıyla firistâde-i şâhâneleri buyurulan nâme-i nâmî ve rakam-ı sâmîlerin bir-hîn-i sa'd ü neşât-ı hüsrevâne ve bir vakt-i feyz ü inbisât-ı mülûkânede sefîr-i su'âd semîr-i müşârün-ileyh ve rüfekâsının bu muhlis-i sâf-serîret ve ba'zı mu'temedân-ı ricâl ve hayr-hâhân-ı devlet-i ebed-müddete şifâhen takrîrlerinden mukaddemâ taraf-ı hümâyûn-ı cihân-dârîden is'âfı matlûb olan mevâdd-ı hamsenin bi-tamâmihâ pezîrâ-yı nizâm ve encâm olması maksad u merâm-ı zât-ı me'â-li makâm-ı şâhî olduğu ma'lûm-ı hümâyûn-ı cihân-bânî olmuşdur. Mevâdd-ı hamse-i ma'hûdenin imzâ pezîr-i tasdîk ve kabûl olmaları bundan akdem nâme-i vidâd alâme-i şâhî ve sefîr-i nasafet tahmîr-i şehâmet-penâhîleriyle iltimâs ve inhâ olundukda mevâdd-ı merkûmeden hâric sûr-ı istihâlet ü imtinâ' ve dâhil-i hıtta-i cevâz u imkân olan mevâdd-ı selâse-i ma'lûme hüsn-i is'âfa mevsûl ve câiz-i derece-i kabûl ve iki maddesinde der-kâr olan me'azîr-i şer'iyye nâme-i hümâyûn-ı Padişâhî ve rüsül-i ihlâs-ı avn-i şehn-şâhî ile ilkâ-ı sâmi'a-i hazret-i şâhî kılınıp şîme-i mürüvvet ve seciyye-i insâf ve hakkâniyetlerine mevkûl kılınmışidi. Ancak bu def'a ber-vech-i muharrer mevâdd-ı ma'hûdenin bi-tamâmihâ is'âf u encâmı taraf-ı şâhânelerinden tahrîr ve tekrîr buyurulduğuna binâen de'âim-i bünyân-ı dîn-i mübîn ve kavâim-i erkân-ı şer'-i metîn olan ulemâ-i a'lâm ve fudalâ-yı kirâm hazerâtından li-ecli'l-ihtiyât tekraren istikşâf u isticvâb olundukda hâlâ şeyhülislâm

ve müfti'l-enâm olan saâdetlü semâhatlü fazîletlü es-Seyyid Mustafa Efendi hazretleri cânibine vârid olan mektûb-ı vâlâ-mashûblarına cevâb olmak üzere mevlânâ-yı müşârün-ileyh tarafından tahrîr ve tesyîr olunan zebîre-i sıhhat-vetirede tafsîl olunduğu vechile maddeteyn-i merkûmeteynin der-kâr olan a'zâr-ı şer'iyye ve kaviyyeye binâen ber-vefk-i dil-hâh-ı şâhî tasdîk ve kabullerine mesâğ-ı şer'î olmadığına ulemâ-yı müşârün-ileyhimin bu def'a dahi şîrâze-bend-i vifâk u ittifâk oldukları mektûb-ı merkûmun mülâhaza-i mefhûm u mü'eddâsından ma'lûm-ı übbehet-mersûm-ı şâhî buyurulup *"el-özrü makbûlun inde kirâmi'n-nas"*[148] kaziyyesin tasdîk ile vâsıtatü'l-akd-i silkü'l-le'âl-i kirâm oldukların tahkik buyurmaları me'mûlünü hâvî ve mevâdd-ı hamsenin bi-ecma'ihâ pezîrüfte-i sûret-i kabûl olmak iltimâsı gûyâ bu keyfiyyet cenâb-ı devlet-meâb-ı şâhînin beyne'l-mülûk bâ'is-i imtiyâzı olmak dâiyesine mübtenî olduğu sûretde mukaddemâ keşîde-i rişte-i is'âf-ı mülûkâne olan ferâid-i cemîlü'l-fevâid-i mevâddan ta'yîn-i mîrü'l-hâcc maddesi sâir düvel-i İslâmiye ve şâhân-ı silsile-i Safeviyeden birinin tükme-i iklîl-i mübâhâtı olmadığına binâen zât-ı saâdet-âyât-ı şâhîye pîrâye-i tâc-ı müfâharet ve ahlâf u a'kâblarına sermâye-i imtiyâz ü saâdet idüğünü müş'ir şeref-yâfte-i sudûr olan nâme-i hümâyûn-ı hakâyık-meşhûn huddâm-ı atebe-i sipihr-unvân-ı şehriyârî ve hâcegân-ı dîvân-ı bülend-erkân-ı cihân-dârîden iftihârü'l-emâcid ve'l-ayân Maliye Tezkirecisi Münîf Mustafa Efendi *dâme mecdühû* ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-emsâl İstanbul Mukataacısı Nazif Mustafa Efendi *zîde mecdühû* ile tesyîr olunmağla mûcebince i'lâm-ı hakîkat-i hâl zımnında cânib-i muhlisîden dahi mektûb-ı muhabbet-iştimâl tahrîr ü firistâde-i nâdî-i saâdet-masîrleri kılınmışdır. İnşâallahu te'âla ledâ şerefi'l-vusûl mevlânâ-yı müşârün-ileyhin sâlifü'z-zikr zebîre-i hakîkat-vetîreleri mantûkından ve ba'zan dahi sefîr-i mûmâ-ileyhin takririnden zîr ü bâlâ-yı mevâdd-ı karîn-i zihn-i derrâk u vakkâd ve ma'lûm-ı tâb-ı çâlâk ve nekkâdları oldukda hakîkat-i keyfiyyeti taraf-ı câniblerinden dahi cenâb-ı nasafet-meâb-ı şâhîye hüsn-i ifâde vü iş'âra himmet ile rişte-i müvâlât ve zer-târ-ı müvâhât ve müsâfâtın masûn-ı mikrâz-ı infisâm olmasına havâle-i dest-i sıyânet buyurulmak vâbeste-i uhde-i nasafet ve mürüvvetleridir.

Baki hemîşe baht-ı gulâm ve felek be-kâm
İcra-yı dâm u devlet ve ikbâl ber-devam.[149]

28

Rıza Hân ile gönderilen mektup ve hediyelere teşekkür edilmesi; iki maddeyle ilgili ulemanın cevabının bulunduğu namenin gönderilmesi

تشکر بابت نامه و هدایایی که با رضا خان ارسال شده بود؛ ارسال نامه ایی حاوی پاسخ علما در خصوص دو ماده

Nadiriye Devleti'nin Dersaadet'teki elçisi maiyetine tayin olunan Rıza Han ile gönderilen mektup ve hediyeler alınıp övgü ve takdirle karşılandığı,

[148] "Özür, kerem sahibi insanlar katında makbuldür" mealinde Arapça ibâre.

[149] " Kulların bahtı ve talih her zaman mutluluk üzere süreklilik arz etsin. Devlet yönetimin ve ikbâlin ber-devâm olsun" anlamında Farsça duâ cümlesi.

muhtevasının da anlaşıldığı; talep olunan iki maddeyle ilgili ulemanın verdiği cevabı havi namenin sefir ile gönderildiği; bu defa gelen namenin cevabının da mezkûr Han ile irsal olunduğu hususlarında Sultan I.Mahmud'un şeyhülislamınca Nadir Şah'ın sadrazamı Nasrullah Mirza'ya yazılan İran elçisi maiyyeti Rıza Han ile gönderilen mektup

نامه ارسالی از طرف شیخ الاسلام سلطان محمود اول به نصرالله میرزا صدراعظم نادرشاه در معیّت رضاخان مبنی بر: دَریافت نامه و هدایای ارسالی به وسیله رضاخان به عنوان سفیر دولت نادریه در درسعادت و تقدیر و ستایش از آن، دریافت محتوای آن؛ ارسال نامه حاوی پاسخ دو ماده قید شده در نامه فوق توسط آن سفیر؛ ارسال پاسخ نامه با خان

Taraf-ı hazret-i Şeyhü'l-islâmî'den
Nâdir Şâh'ın i'timâdü'd-devlesi Nasrullah Mirzâ'ya yazılup
elçileri maiyetinde olan Rızâ Hân ile gönderilecek mektûbun sûretidir.

Bu def'a Devlet-i Aliyye-i ebediyyü'l-istimrâr tarafına vâlid-i mâcid-i kesîrü'l-mehâmidleri şâh-ı vâlâ-câh-ı mu'allâ-destgâh hazretleri cânibinden meb'ûs elçi-i bâ-vakâr-ı celîlü'l-i'tibârları ma'iyyetine ta'yîn ve terfîk olunan Rızâ Hân aliyyü'l-unvân vesâtatıyla cânib-i dâî-i ihlâs merâ'îye firistâde buyurulan mektûb-ı saâdet-mashûb-ı hânîleri ve hediyye-i behiyye-i kerimâneleri olan sad-dâne ber-rişte seciyye-i murvârîd râha-pîrây-ı vusûl ve zîb-i enâmil-i kabûl olup vesîle-i tezkâr-ı midhat u senâ ve vişâhı's-sadr-ı hubb u velâ kılınmışdır. Hem-vâre müstedâm-ı saâdet ü âfiyet ve erîke pîrâ-yı mesned-i vekâlet ü vezâret olup dest-yârî-i rüşd ü kiyâset ve medetkarî-i nasafet ü diyânet ile rişte-keş ferâid-i kesîrü'l-fevâid-i yegânegî vü ittihâd ve râbıta bend-i silkü'l-leâl-i tehabb ü tevâdd olmakdan hâlî olmayalar akdü'l-ferîd-i mihr ü muhabbet olan rakîme-i kerîme-i hânîlerinin derc-i derûn-ı belâgât-meşhûnunda keşîde-i samt-ı ta'bîr kılınan mevâd ve dürer-i tâbdâr-ı hubb u vidâd resîde-i târ-ı nigâh ve kurta-i gûş-i iz'ân u intibâh-ı muhlisânemiz olup mevâdd-ı hamse-i ma'hûdeden mukaddemâ dûçâr-ı ukde-i a'zâr olan maddeteyn-i matlûbeteynin bu def'a dahi ittifâk-ı ulemâ-i a'lâm ile karar-dâde olan cevâb-ı karînü's-savâbları diğer rakîme-i duâda alâ vechi't-tafsîl tahrîr ü tastîr ve taraf-ı Devlet-i Aliyye-i ebed-müddetden cânib-i feyz-câlib-i hazret-i Şâhîye ba's u irsâl olunan sefîr-i emânet-semîr ile firistâde vü tesyîr olunmağla mahzan i'lâm-ı hâl ve istifsâr-ı tab'-ı safvet-iştimâlleri zımnında bu def'a dahi tahrîr-i nemîka-i muhâlasat ve tekrîr-i zebîre-i musâdakate ibtidâr ve hân-ı mûmâ-ileyh vesâtatıyla firistâde-i savb-ı saâdet-medâr kılınmışdır. İnşâallahu te'âlâ lede'l-vusûl keyfiyyet-i hâl ve hakîkat-i makâl karîn-i zihn-i derrâk-i hânîleri oldukda fîmâ-ba'd dahi karîn-i in'ikad olan şirâze-i mizerr-geştâr-ı kitâb-ı musâfâtın istihkâmı ile ilâ-mâşâ'allahu te'âlâ masûn-ı târayân-ı teferrük ü infisâm olmasına himmet ve tarafeynden resâil-i muvâhât u vesâil ü vasâil-i müvâlâtın tekessür ü izdiyâdı ile tahşiye-i

metn-i meveddet ve tezyîn-i nüsha-i latîfe-i müsâlemete dikkat vâbeste-i dest-i safvet ve muhavvel-i uhde-i nasafet ü diyanetleridir. Bâkî hemîşe saâdet ü kâm-rânî dâim bâd.[150]

29

Kabul edilmeyen iki maddenin şer'i gerekçeleri

واقعیت های شرعی پذیرفته نشدن دو ماده

Dersaadet'teki İran elçisi maiyetine memur edilen Rıza Han aracılığıyla gelen Şah'ın nâmesinin Deraliyye'ye ulaştığı ve muhtevasının anlaşıldığı; Beş maddeden ilki olan Caferiye Mezhebi'nin tasdikiyle dört mezhebe eklenmesi hususu daha önce Şah'a gönderilen namede tafsil olunduğu halde bu meseleye nokta konulması ifadesiyle tekraren iltimas olunduğundan şer'i mazeretlerin tafsili gerekmekle:

Birincisi: Hanefi Mezhebi'nin kaynaklarından çıkarılan hükümler nokta-i nazarından diğer mezheplerin hilâfına Caferiye Mezhebi'nin muhalif düşen hükümleri sebebiyle buna cevaz verilemediği; İkincisi: Caferiye Mezhebi'ne Harem-i Şerif'te beşinci mezhep olarak rükn tayinin kabul edilmeyişi de birinci maddede olduğu gibi Hanefi fıkıh kitaplarında Caferiye Mezhebi'nin sahih kabul edilmemesinden kaynaklandığı; eskiden beri devam edegeldiği şekliyle hac mevsiminde ve diğer zamanlarda dört mezhep imamından birine uyulmak sûretiyle namazların eda edilmesi gerektiği; İranlı Müslüman hacıların Harem-i Şerif'teki salavatlarını Şafiiye rüknüne tabi olarak eda etmeleri beklendiği, ifadesiyle Sultan I.Mahmud'un şeyhülislamınca Nadir Şah'ın sadrazamı Nasrullah Mirza'ya yazılıp Devlet-i Aliyye sefiriyle gönderilen mektup

وصول نامه شاهی به دَرعلیّه به وساطت رضاخان با عنوان مامور سفیر ایران در درسعادت و درک محتوای آن؛ اولین ماده از پنج ماده آن درخصوص قبول افزدون مذهب جعفری به چهار مذهب در نامه ارسالی به شاه، علیرغم تفصیل کامل آن در نامه ارسالی قبلی به شاه، پایان ندادن به این مسئله و درخواست دوباره آن، ضرورت تفصیل معذوریت های شرعی آن:

نخست: صادر نشدن جواز به مذهب جعفری به دلیل مخالفت احکام بدست آمده از نقطه نظر منابع مذهب حنفی برخلاف مذاهب دیگر؛ دوم : عدم تعیین رکن پنجم

150 "Mutluluk ve safâ sürmeniz kesintiye uğramasın, ebedî olsun!" mealinde Farsça duâ cümlesi.

برای مذهب جعفری در حرم شریف به همان صورت که در ماده اول ذکر شده، از صحیح نبودن مذهب جعفری بنا به منابع فقهی مذهب حنفی نشأت گرفته؛ ضرورت برگزاری نماز در مراسم حج و دیگر فصل ها با اقتدا به یکی از امامان چهار مذهب اهل سنت همانطور که از قبل در جریان بود؛ انتظار تابعیت حاجیان مسلمان ایرانی در انجام صلوات به رکن شافعی در حرم شریف؛ ارسال متن نامه نوشته شده شیخ الاسلام سلطان محمود اول به نصرالله میرزا صدراعظم نادرشاه با سفیر دولت علیّه

Taraf-ı Şeyhü'l-islâmîden
Nâdir Şâh'ın i'timâdü'd-devlesi Nasrullah Mirzâ'ya yazılıp
Devlet-i Aliyye sefîri [ile] gönderilen mektûbun sûretidir.

Cenâb-ı devlet-me'âb-ı diyânet-nisâb saâdet-iktisâb nasafet-istihsâb vezâret-penâh ve celâlet-destgâh Aristo-intibâh ve muallâ-bârgâh düstûr-ı Aristo-şu'ûr ve Âsaf-nazîr müşîr-i müşterî-tedbîr ve sâf-zamîr mu'temedü'd-devleti'l-behiyyeti müşeyyedü erkânü'l-mülk-i bi'r-rü'yeti'l-kaviyyeti mükemmilü'l-mehâmmi bi'r-re'yi'l-kâmili mükeffilü'l-umûri bi'l-fikri'ş-şâmili vâsıta-i te'vîl-i cihân-bân râbıta-i salâh-ı âlemiyân hân-ı hânân-ı celîlü'ş-şân *dâme râğıben li-te'sîsi ülfeti ve tehâbbü'l-cenân* hazretlerinin ravzatü's-safâ-yı mihr ü velâ ve hadîkatü'l-vüzerâ-i nîk-ârâ olan nâdî-i devlet-ihtivâlarına rahle-pîrâ-yı hubb u vidâd ve zînet-efzâ-yı bâliş-i ittifâk u ittihâd olan dürer-i da'avât-ı sâfiyât-ı muhâlasat-nümâ ve gurer-i teslîmât-ı selîmât-ı musâdakat-intimâ ithâf u ihdâ ve şemsü'l-maârif-i mekârim ü letâif olan tab'-ı âlîleri enâmil-i tevkîr ü ihtirâm ile istikşâf u istinbâ kılındığı siyâkında zamîr-i münîr-i mir'ât-nazîr ve hâtır-ı âtır-ı safâ-pezîrlerine sahîfe-i risâle-i muhâdenet bu gûne ibâne ve irâ'et olunur ki efhâm-i selâtîn-i izâm a'zam-ı havâkîn-i fihâm râfi-i râyât-ı cihân-dârî câmi'-i âyât-ı nasafet ü dîn-dârî şevketlü kerâmetlü şehâmetlü mehâbetlü velî-ni'amım pâdişâh-ı İslâm-penâh ve şehn-şâh-ı nusret-destgâh hazretlerinin der-bâr-ı atûfet-medâr-ı hüsrevâne ve atebe-i sipihr-iktidâr-ı mülûkânelerine vâlid-i mâcid-i kesîrü'l-mahâmidleri e'âlî-hazret ve mu'allâ-bârgâh-ı şâh-ı kaan-câh u keyân-destgâh hazretleri tarafından bu def'a ba's ü tesyîr olunan elçi-i bâ-vakâr-ı celîlü'l-i'tibârları ma'iyyetine ta'yîn ü terfîk olunan aliyyü'l-kadri ve'l-unvân Rızâ Hân vesâtatıyla cânib-i riyâ-sâlib dâî-i ihlâs-mürâ'îlerine irsâl buyurulan mektûb-ı velâ-mashûb-ı hânîleri resîde-i dest-i tekrîm ü mazmûn-ı safvet nümûnu ma'lûm-ı dâî-i hulûs-resîm olmuşdur. Rakam-ı merkûmun hulâsa-i mefhûmunda vâlid-i mâcidleri şâh-ı âlî-câh-ı müşârün-ileyhin bundan akdem taraf-ı Devlet-i Aliyye-i ebediyyü'd-devâmdan is'âfını tahrîr ü iltimâs eyledikleri mevâdd-ı hamseden maddeteyn-i merkûmeteynden madde-i ûlâ ki muhtâr-ı ehl-i İran olan mezheb-i Caferî tasdîk olunup mezâhib-i erba'a-ya ilhâk olunması husûsudur. Bundan akdem taraf-ı bâhiru'ş-şeref-i hazret-i şâhîye irsâl olunan rakîme-i duâda tasdîk-i mezheb-i Caferî ve cemâ'at husûsları için tahrîr olunan cevâb-ı şer'îde tafsîl-i ahvâl ve tomar-ı tavîlü'z-zeyl bahs ü makâl elsine-i süferâya ihâle ile icmâl ü îcâr tarîkası ihtiyâr olunduğu eğerçi iş'âr olunmuşdur. Ancak bu def'a yine emr-i

merkûmda tahrîk-i berâʻa-i tekrîr ve hitâm u itmâmı iltimâs ve tahrîr olunduğuna binâen aʻzâr-ı şerʻiyyemizin serd u tafsîli lâzime-i hâl olmağla muhaddere-i merâmdan bu vechile perde-ber-endâz-ı iʻtizâr olunur ki iʻlâm-ı e'imme-i Hanefiyye ahkâm-ı ferʻiyye husûsunda muhattı'eden olup tasvîb-i meslekleri olmadığından mâʻadâ âmme-i kütüb-i Hanefiyyede mastûr olduğu üzere mezhebimiz ashâbıyla usûl-i akâid-i ehl-i İslâmda müttefik olup baʻzı ahkâm-ı ferʻiyyede ihtilâf üzere evvelâ e'imme-i Mâlikiyye ve Şâfiʻiyye ve Hanâbilenin usûl ü fürûʻu mühezzeb kütüb-i mütedâvilesi olup tahrîc etdikleri mesâil-i ferʻiyyeleri kütüb-i Hanefî'ye derc ü tastîr ve hilâfen li'l-Mâlikiyye ve'ş-Şâfiʻiyye ve'l-Hanbeliyye unvanıyla sebt ü tahrîr ve vücûh-ı delâleti bast u tebyîn olunup nakl-i vesîk ile tashîh-i mezheb ve refʻ-i şübhe-i hisâmda serd olunan vücûh-ı taʻlîl cerh ü taʻdîl ile kütübümüz meşhûn olduğu devleteyn ve hazreteyn ulemâsı miyânında maʻrûf ve meşhurdur. Lâkin tasdîki teklîf olunan mezheb-i Caferînin usûl ü fürûʻu mühezzeb-i mesâil-i hilâfiyyesi ber-nehc-i icmâl u tafsîl kütüb-i Hanifiyyede katʻâ mastûr olmayıp ve tasdîk ü tashîh-i mezheb e'immemizin re'y ü takrirlerine ve anlardan kütüb-i muʻteberede nakl-i sarîha mevkûf olmakla tasdîk-i mezheb-i Caferî husûsunda serd olunan vech-i meşrûʻ üzere iʻtizârımızın telakkî-i bi'l-kabûl buyurulması insâf u kiyâset ile mevsûf-ı fıtrat-ı selîme ve karîha-i sabîhalarına ihâle olunur kaldı ki İmam Caʻfer-i Sâdık hazretleri ve sâir maʻâdin-i kerem ve fütüvvet olan ehl-i beyt-i nübüvvet ve fürû-ı şecere-i tayyibe-i risâlet hazerâtı kurra-i uyûnumuz olup muhabbet ü meveddet ve taʻzîm ü hürmetleri dîn-i Ehl-i Sünnet ve cemâʻat olduğu *ke'ş-şemsi fî-râ'iʻati'n-nehâr*[151] rûşen u âşikârdır. Madde-i sâniye ki rükn-i Şafiʻîde mezheb-i Caferî ashâbına mahsûs akd-i cemâʻat-i hâmise husûsudur. Husûs-ı mezkûr dahi mezheb-i mastûrun sıhhat ve sübûtuna mevkûf olup madde-i ûlâda tahrîr ü tafsîl olunan vech üzere mezheb-i Caferî kütüb-i fıkhiyyemizde sahîh ü sâbit ve menkûl u muharrer olmayup ve Harem-i Şerîf *"inne evvele beytin vuziʻa li'n-nas"*[152] [ayet-i] kerîmesi mü'eddâsı üzere edâ-yı nesk ü taʻât için mevzûʻ-ı makâm-ı münîf olup ve anda erkân-ı erbaʻa evkât-ı hamse ve gayride cemâʻat ile edâ olunan salavât için muidd-i mehârîb-i kadîme ve şeʻâir-i müstedîmeden olmakla mevsim-i hacda ve gayride âmme-i ehl-i İslâm an-kadîmi'l-eyyâm ol erkânda mezâhib-i erbaʻa ashâbından bir imâma iktidâ ile edâ-yı salât idegeldikleri şeʻâir-i kadîmeden olmakla ifâde-i hakîkat-i hâl zımnında nemîka-i hulûs-iştimâl tahrîr ve ( ) ile firistâde-i nâdî-i saâdet-semîrleri kılınmışdır. İnşâallahu teʻâlâ lede'l-vusûl keyfiyyât-ı merkûme muhât-ı ilm-i âlîleri oldukda havza-i himâyet-i aliyye-i şâhânede vâkiʻ memâlik-i fasîhatü'l-mesâlikde sâkin ve zıll u zalîl-i cenâh-ı âtıfetlerinde mustazıll ü mutmain olan hüccâc-ı müslimîn dahi dârü'l-emn-i Harem-i Muhterem'de vâkiʻ erkân-ı erbaʻadan rükn-i Şafiʻîde bâ-erkân-ı bâkiyede tahrîme-bend-i salavât olan maʻâşir-i hüccâc-ı müslimîn ile maʻan edâ-yı salavât olunmağa himmet-i bî-hemtâ-yı şâhâne sudûru emr-i savâb olduğundan fazla şeʻâir-i kadîmeye riâyet ile nâ'il-i ecr u savâb olmaları la-rayb olup ve inşâ'allahu teʻâlâ bu emr-i savâb-ı kadîmin nesk-i muharrer üzere tanzîmi celb-i mesâlih ve dürre-i mefâsidde olan mesâʻî-i meşkûre ile karîn-i hüsn-i hitâm ile me'mûldür.

---

[151] "Işıl ışıl bir günün güneşi gibi" anlamında Arapça ibâre.

[152] "İnsanlar için kurulan ilk ev (mâbet), Mekke'deki (Kâbe)dir..." Âl-i İmrân Sûresi: 3/96.

30

Muâhede yapılmak için İran'a iki elçi gönderilmesi teklifi

پیشنهاد اعزام دو ایلچی به ایران برای انجام معاهده

İran'da Safevî sultanlarından beri devam edegelen bid'atçılığa son verilerek Muhammed Ümmeti arasındaki birlikteliğin sağlanması mutluluğuna, Nadir Şah ve biraderleri Sultan I.Mahmud Han zamanında erişilmesinden büyük sevinç duyulduğu, Osmanlı Devleti ile bu minvalde yapılması planlanan muahede için iki seçkin efendinin İran'a gönderilmesi istendiği hakkında Nadir Şah tarafından Sultan I.Mahmud'a gönderilen Farsça name-i şahî

نامه به زبان فارسی از طرف نادرشاه به سلطان محمود اول مبنی بر، با پایان دادن به بدعت هایی که در ایران از زمان سلاطین صفوی در جریان است و خشنودی به وحدت بخشیدن به امت محمدی، خوشبختی از تحقق این امر در زمان نادرشاه و برادرانش سلطان محمود خان اول، برای ادامه این روند اعزام دو نماینده برگزیده دولت عثمانی جهت بستن معاهده نامه طبق برنامه

[Farsça]

Der-bâr-ı hilafet-medâr-ı hazret-i cihandarîye
İran şâhı Nadir Şâh tarafından vürud eden namesinin aynıdır.

Bismillahirrahmanirrahim

Dostça vefakârlık dualarının gün görmemiş zariflikleri, samimice yapılan en güzel hayır-duaların nahîf letâfetleri, gün doğuyormuşçasına nurlarla dolu huzur pişgâh ının hediyesi olsun. Dârâ dirâyetli, Feridun satvetli, Cem ihtişamlı Yüce Hazret! Güneş doğuşlu, Jüpiter saadetli, Satürn heybetli, felek makamlı Hidiv! Başına tâc koyanların ve kayserlik tâcı giyenlerin başı dik olanı! İskender'e özge şevketin suretini yansıtan âyine! Cihanı yaratanın ve cihana sahip olanın göklerinin cihanı aydınlatan güneşi! Şanı yüce Osmanlı Hanedanı'nın âlemi aydınlatan çerağı! Dini görüp gözeten cihan sahibi olan Allah'ın, adaleti yayan ve adaletle davranan adaletli padişahı! Yeryüzündeki sultanların en büyüğü! İslam'ın ve Müslümanların yardımcısı, kafir ve müşriklerin kökünün kazıyıcısı! İki Kara'nın kağanı, İki Deniz'in hakanı ve İki Şerefli Harem'in hizmetkarı! İkinci İskender-i Zülkarneyn! Müslümanların sığınağı, Allah'ın yeryüzündeki gölgesi olan padişah! Madelet destgâhı olmakla âlemi süsleyen varlık sahibi Gazi Sultan Mahmud Han! Allah mülkünü ebedî kılsın! Mukaddes gün ışığı emsal düşüncenin keşfedilmişliği ve mukaddes nura gark edilmişliğimizin gizli öznesinin gözden kaçmadığı malumlarıdır. Bu manadan akıl sahipleri gafil kalamaz ve kalmayacaktır ki, iki şanı yüce padişahın mevcudiyetine yönelik gerçek düşmanlık ve nihâî illet, dünyalıların asayişiyle dünya ve dünyalılar

arasındaki durumun düzeltilmesidir. Raşid Halîfeler döneminde Hz. Peygamber'in hanîf-lik yolunun binâsı dört mezhep üzerine takarrur etmiş, ehl-i İslam arasındaki kaynaşma ve uzlaşma böylece tahakkuk etmiştir. Onlardan sonra seleflerimiz olan cennet-mekan sultanlar da bu gidişi devam ettirmek suretiyle Müslümanların hudut ve sınırlarını yıkıcı orduların tecavüz niyetiyle uzanan ellerinden korumuşlar; bu kutlu dönemde ve sevinçli zamanda ise Allah'ın yardımıyla Zat-ı Samedânî'nin tevfik ve inayetiyle halîfelik ve cihana düzen verme şerefi, cümle bereketleriyle birlikte cevheri kıymetli biraderimle Yüce Yaratıcı'nın kapısındaki bu duacıya düşmektedir. Ehl-i İslam'ın, öncekinden ziyade rahatlık ve huzur içinde mezheplerini birleştirmelerine, meşreben de uyum içinde olmalarına hiçbir şekilde sıcaklık ve uygun ortam bulunamadığından birbirlerine karşı daima ayrılık-gayrılıkla, zıtlık, nefret ve inatla muamele etmişlerdir; oysa sağduyulu ve cihana renk katıcı bir tercihle bunu aşmaları mümkündür. Bu dostluğun samimi hatırına olarak epeyce bir süredir üzerinde durduğumuz, Muhammed Ümmeti arasında Safevî sultanları zamanında yayılan beyhude gailelerle bâtıl sözlerin ortadan kaldırılması, ihtilaf ve şüpheye dayanan unsurların def' olunması işi, Dergâh-ı İlâhî'nin bu duacısının gayretiyle vücut bulmuş, doğruluk üzere olan millet kendine yaraşır şekilde bu kin ve düşmanlıktan kurtulmuştur. Beklentimiz, sultan babalarımız zamanının düstur ve kanunlarıyla bunun revaç bulmasıdır. Allah'a hamd ederiz ki, gönlümüzdeki gizli sevdamız ve tehlikelerle dolu bu emelimiz, Allah'ın inayetiyle ve İlâhî bir lütuf olarak İran ülkesinde hayat bulmuştur. Eğer ahdedilen şartlardan ve mesul olduğumuz hususlardan bazısı Kağanlığın Yüce Devleti nezdinde gerçekleşmeye yakın bir halde ise onların neticeye kavuşması arzu ve temennimiz olup inşallah, Müslümanların sığınağı olan padişahın iltifat buyurmaları sayesinde rağbet olunduğu şekilde hüsn-i kabul görür. Ancak bazı dinî teferruatlar hususunda bundan önceki ulemanın geliş-gidişleriyle tekemmül etmiş bir ifadeye kavuşulamamasıyla bu durumun gereği olarak iki taraf arasındaki şüphe ve istifham utancına son verilemediğinden ehl-i İslamın sığınağı olan Hidiv hazretlerinden beklentimiz Halîfe Sultan hazretleri tarafından iki büyük efendinin İran'a gelmek üzere yola çıkarılmasıdır ki bu hayır-düşüncelinin huzurunda bu tarafın ulemasıyla söyleşilsin, muhabbet kuşunun kanadı olan zatım da kendi kulaklarıyla iki tarafın sözlerini işitsin ve konuşmalarını can kulağıyla dinlesin! Bu mertebeleri temyiz etmemiz, Müslümanların sulh u salahı açısından çok münasip ve iki Devlet-i Aliyye'nin hayrına en yakın durumdur. Mezhebin/istikametin doğru ve gerçek oluşuyla akîdenin sıhhati, işaret olunan o iki büyük alim tavassutlarıyla sonsuza kadar devam edecek olan o devletin ayanına malum olacak, hatta umumî ve hususî zümrelerine yakîn olması ve vuzuha kavuşması belki de bu yolla mümkün olacaktır. Hilafet güneşi daim olup zeval bulmasın!

Mühür

31

Muâhede yapılmak için İran'a iki elçi gönderilmesi teklifi

پیشنهاد اعزام دو ایلچی به ایران برای انجام معاهده

İran'da Safevî sultanlarından beri devam edegelen bid'atçılığa son verilerek Muhammed Ümmeti arasındaki birlikteliğin sağlanması mutluluğuna Nadir Şah ve biraderleri Sultan I.Mahmut Han zamanında erişilmesinden büyük sevinç duyulduğu, Osmanlı Devleti ile bu minvalde yapılması planlanan muahede için iki seçkin efendinin İran'a gönderilmesi istendiği hakkında Nadir Şah tarafından Sultan I.Mahmud'a gönderilen namenin Osmanlıca tercümesi

ترجمه عثمانی نامه نادرشاه به سلطان محمود اول مبنی بر: با پایان دادن به بدعت هایی که در ایران از زمان سلاطین صفوی در جریان است و خشنودی به وحدت بخشیدن به امت محمدی، خوشبختی از تحقق این امر در زمان نادرشاه و برادرانش سلطان محمود خان اول، اعزام دو نماینده برگزیده از سوی دولت عثمانی برای ادامه این روند و جهت بستن معاهده نامه طبق برنامه

(3 Eylül 1742)

Tercümesi

Bu def'a der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı hazret-i cihân-dârîye
İran şâhı Nâdir Şâh tarafından vürûd eden nâmesinin lafzen bi-lafzin tercümesidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Tarâyif-i zarâif-i da'avât-ı vâfiyât-ı dostâne ve letâif-i tahiyyât-ı tayyibât-ı muhlisâne a'lâ-hazret, Dârâ-dirâyet Ferîdun-satvet, Cem-ihtişâm hidîv-i âfitâb-tal'at müşterî-saâdet keyvân-mehâbet sipihr-makâm ser-efrâzîde tâc u dîhîm-i kayserî, âyîne-i sûret-nümâ-yı şevket-i İskenderî mihr-i cihân-tâb-ı felek-i cihân-dârî vü cihân-bânî, çerâğ-ı âlem-efrûz-ı hânedân-ı azîmü'ş-şân-ı Osmanî, dâver-i dâd-âver-i adl-guster, dâdâr-ı-cihândâr-ı dîn-perver, a'zam-ı selâtîn-i rûy-i zemîn, nâsıru'l-İslâmi ve'l-müslimîn, kâmiü'l-küffâri ve'l-müşrikîn, kaanü'l-berreyn ve hakânü'l-bahreyn Hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn, sânî-i İskender-i Zü'l-karneyn, Pâdişâh-ı zıllu'llâhî-i İslâm-penâh, Dârâ-yı âlem-ârâ-yı ma'delet-destgâh, es-Sultânü'l-Gâzî, Sultân Mahmud Hân *halleda'llahu mülkehû* hazretlerinin hediyye-i pîşgâh-ı huzûr-ı pür-nûr-ı hurşîd-zuhûrları kılındıktan sonra mekşûf-ı zây-ı hurşîd-ziyâ-i mukaddes u meşhûd zamîr-i münîr-i akdesleridir ki bu ma'nâ erbâb-ı elbâb indlerinde mahfî ve mestûr değildir ki vücûd-ı padişâhân-ı celîlü'ş-şânda garaz-ı aslî ve illet-i gâî âsâyiş-i cihân-bân ve nizâm-ı hâl-i âlem ü âlemiyândır.

Ahd-i hulefâ-yı kirâmdaki binâ-yı mezheb-i hanîf-i Nebevî dört fırka üzere karar tutup mâbeyn-i Ehl-i İslâm'da ülfet ü müvâneset mütehakkık olmuş idi. Onlardan sonra selâtîn-i cennet-mekîn-i sâlife dahi hemân ol tarîkayı mer'î ve melhûz ve hudûd-ı süğûr-ı müslimîni tecâvüz ü ta'addî cünûd-ı halel tatarrukundan masûn ve mahfûz tutmuşlar idi. Bu ahd-i huceste ve zamân-ı ferhundedeki inâyet-i Yezdanî ve tevfîk ü te'yîd-i Samedânî ile evreng-i hilâfet ü cihân-bânî ol birâder-i velâ-güher ve bu niyâz-mend-i dergâh-ı Hudâ-yı vâridin zât-ı bâ-berekâtlarımıza mahsûsdur guncâyiş tutmaz yani lâyık değildir ki her vakt ehl-i İslâm evvelkiden ziyâde ve bihter-i âsâyiş-güzîn mehd-i râhat u ârâm ve ittihâd-ı mezheb ve muvâfakat-ı meşreb ile peyveste-i silsile-i ülfet ve iltisam olmayup birbirleriyle makâm-ı mugâyeret ve tezâdd u münâferet ü inâdda olalar. Ve bir tarîk ile zây-ı gîtî-ârâ-yı mukaddeslerine münkeşefdir; müddetlerdir ki bu halâs-mend-i dostî-kîşin hâtırı ol emre müte'allıkdır ki selâtîn-i Safeviyye vaktinde ümmet-i Muhammediye beynlerinde intişâr bulan gavâil-i beyhûde ve ekâvil-i bâtıla mürtefî ve madde-i ihtilâf ve şübhe miyâneden mündefi' olup fekad millet-i hakka bu niyâzmend-i dergâh-ı ilâhînin sa'yi ile kemâ hüve hakkahû gıll u gış-ı bida'dan tasfiye bulmakla zamân-ı âbâ-i hümâyûn ve kânûn-ı meymûnları düstûruyla revâc bula ve bi-hamdi'llahi te'âlâ ol ki meknûn-ı zamîr ve maksûd-ı hâtır-ı hatîrimiz idi te'yîd-i Îzidî ve eltâf-ı Sermedî ile Memâlik-i İran'da sûret-vukû' buldu. Eğerçi şürût-ı ma'hûde ve umûr-ı mes'ûleden Devlet-i Aliyye-i Kaaniyye'de ba'zısı karîn-i husûl ve anların dahi nâ-tamâmlıkları itmâmı matlûb ve me'mûldür ki inşâ'allahu'l-azîz ol pâdişâh-ı İslâm-penâhın yümn-i iltifâtları ile vech-i mergûb üzere pezîrâ-yı izz-i kabûl olur lâkin ba'zı fürû'ât-ı dîniyye bâbında ulemâ-yı sâbıkın âmed ü reftleri ifâde-i kâmile etmemekle hasbe'l-vâki' cânibeynden def'-i hicâb-ı şübh ü şükûk olmadı. Ol hidîv-i İslâm-penâhdan tevakku' olunur ki der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı sultânîlerinden iki nefer azîm efendiler me'mûr ve bu hudûda revâne buyuralar ki bu hayr-endîşin mahfil-i huzûrunda bu cânibin ulemâsıyla mübâhase ve bu mihnet-kîş-i cânibeynin akvâl ve mükâlemâtını kendim istimâ' ve ısgâ idüp bu merâtibi temyîz buyurmamız salâh-ı hâl-i müslimîne enseb ve devleteyn-i aliyyeteynin hayriyyetine akreb idi. Ve buna bâ'is olsa gerekdir ki hakkiyet ü hakîkat-i mezheb ve sıhhat-i akîdet-i ulemâ-yı a'lâm-ı müşârün-ileyhimâ tevassutlarıyla ol devlet-i ebedü'd-devâmın a'yânına belki zümre-i hâss u âmmına vâzıh ve müteyakkın olur *âfitâb-ı hilâfet lâ-yezâl ü bî-zevâl bâd!*[153]

3 B. Sene [1]155

[153] Sehven "لا يزال و هوو آل باد٠" şeklinde yazılan ibârenin doğrusu "لا يزال و بيزوال باد٠" dır "آفتاب خلافت لا يزال و بيزوال باد٠" yani "hilafet güneşi zevâl bulmasın ve hiç sönmesin" denilmektedir.

32

Nâdir Şâh'ın Anadolu ve İran arasındaki barışa katkı sağlaması, ancak önceki dönemlere ait musâlahalara ve kabul görmüş teamüllere bağlı kalınmasının da barış için gerekli olması

کمک نادر شاه به حفظ صلح بین ایران و آناطولی، ضرورت وفادار ماندن به معاهده ها و شیوه های دوره های قبلی و قبول آنها

Bağdad ve Basra valisi olan Ahmed Paşa tavassutuyla Devlet-i Aliyye'ye gönderilen nâmenin ulaştığı, muhtevasının anlaşıldığı; Ehl-i Sünnet Mezhebi'nin dört fırka olarak ortaya çıkmasıyla Müslümanlar arasındaki dostluk ve kaynaşmanın sağlandığı, huzur ve rahat içinde sınırların korunageldiği, daha sonraki sultanlar döneminde de aynı kaygılarla mevcut yapının muhafazasıyla sınırların her türlü fitneden muhafaza olunduğu; Müslümanların rahat bir şekilde uyuyabilmelerinde Şah hazretlerinin büyük katkısı olduğu, bazı dini ayrıntıların görüşülerek şüphelerin izalesi için seçkin ulemadan iki zatın gönderilmesi hakkındaki taleplerinin hakkaniyet ve dindarlığının göstergesi olduğu; Şah hazretlerinin, Safevîliğin zuhurundan beri süregelen Anadolu ve İran arasındaki düşmanlığın giderilmesine katkı sağladığı, Muhammed ümmetini büyük dağdağalardan kurtardığı, bu dostluk ve anlayış devam ettiği sürece ümmetin rahat edeceğinin aşikâr olduğu; ancak önceki dönemlere ait ahitleşme ve belgelere bağlı kalınması, milletler arası genel-geçer kurallara uyulması da söz konusu barış ortamının sürdürülebilmesi açısından büyük önem taşıdığı, bu kurallara uyulmuş, usul harici tekliflerden vazgeçilmiş olsa, aradaki şüphe ve kuşkulardan eser kalmayacağının açık olduğu, İslam'ın ilk dönemlerinde teferruata ait konularda ihtilaf zuhur edip, öze taalluk eden konularda ihtilaf yaşanmadığı; dört mezhebin seçilmesi hususu da o zamana ait bir usul olduğu; melik ve sultanların musâlaha yapmaları suretiyle mezhep kabulüne ruhsat verilmediği; Daha önce İran'a elçi tayin edilen efendi ile teklif olunan maddelere ilişkin Devlet-i Aliyye'nin ileri sürdüğü şer‘î mazeretler gerekçeleriyle açıklandığı ve niçin kabul edilemediği izah edilmekle bu konunun hüsn-i kabul görmesi bekleniyorken, yeni gelen name ile konunun tekrar görüşülmesi için iki âlim gönderilmesi istendiği, bunun kabul edilmesi dedikodu ve mücadelenin devamı demek olacağından, işleme konulmayıp arz edilen şer‘i mazeretlerin kabul edilmesi ve eski usullere bağlı kalınması lazım geldiği; iki devlet arasındaki huzurun devamı için bunun gerekli olduğunun beyanına dair Sultan I.Mahmud tarafından Nadir Şah'a gönderilen nâme-i hümâyûn

نامه همایونی ارسالی از طرف محمود اول به نادرشاه مبنی بر: دریافت نامه‌ی ارسالی به دولت‌علیّه از سوی احمد پاشا والی بغداد و بصره، درک محتوای آن؛ فراهم شدن

دوستی و انسجام بین مسلمانان با به میان آمدن مذهب اهل سنت به عنوان چهار فرقه، حفظ آرامش و راحتی در مرزها ؛ محافظت مرزها از هر نوع فتنه با همان حساسیت موجود در دوره‌های سلاطین بعدی؛ سهم بزرگ اعلیحضرت شاه در خواب آسوده مسلمانان، اعزام دو عالم منتخب با ویژه گی عدالت و تقوای ایشان برای از بین بردن بعضی شبه های دینی با دیدار و گفتگو؛ سهم اعلیحضرت شاه، در از میان بردن خصومت مداوم بین ایران و آناطولی که از ظهور صفویه تا به این سو ادامه داشته و حفظ وضعیت موجود، نجات امت محمدی از دغدغه های بزرگ، آسودگی امت در ادامه روند این دوستی؛ اما وفادار بودن به عهدها و اسناد مربوط به دوره های قبل، اهمیت فراوان پیروی از قوانین دوجانبه بین ملل از جهت ادامه صلح، مطابق با این قوانین، اگر چه از اصول خارجی چشم پوشی شود، بی اثر شدن شبهه و سوء ظن های فیمابین آشکار شده، اختلاف بوجود آمده در موضوع های فرعی در دوره های صدر اسلام، عدم وجود اختلاف در ماهیت اصلی؛ انتخاب چهار مذهب هم مربوط به اصول آن زمان بوده؛ اجازه ندادن به قبول مذهب با انجام صلح مَلک و سلطان؛ شرح ضرورت محظورات شرعی با تعیین ایلچی افندی به ایران در خصوص ماده های پیشنهادی دولت‌علیّه و توضیح دلایل عدم پذیرش و انتظار پذیرش این موضوع، درخواست دوباره دو عالم برای دیدار و گفتگو در خصوص موضوع فوق با نامه جدید، پذیرش این امر به معنی ادامه شایعات و مبارزه، به کار نگرفتن آن و قبول معذرت های شرعی عرض شده و ضرورت وفادار ماندن به اصول قدیمی

(25 Eylül 1742)

Bu def'a der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı hüsrevâneden
Nâdir Şâh kıbeline yazılan nâme-i hümâyûnun müsveddesidir.
25 B. Sene 1155

Bismillahirrahmanirrahim

"*Li'llezîne ahsenü'l-hüsnâ ve ziyâde*"[154]

Sahâif-i şerâif-i teslîmât-ı müsâdakat-âyât-ı pâdişâhâne ve zarâif-i letâif-i tekrîmât-ı muhâlasat-gâyât-ı şehn-şâhâne ol a'lâ-hazret, mu'allâ rütbet, leâlî-nazret, Utarid-dirâyet, şehriyâr-ı kamer-tenvîr, tâc-dâr-ı âfitâb-nazîr, müessis-i mebânî-i câh u celâl, müşeyyid-i erkân-ı izz ü ikbâl, gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî, dürre-i yektâ-yı iklîl-i kâm-kârî, alem-efrâz-ı hıtta-i dâverî, revnak-efzâ-yı evreng-i dâverî, bahâü'd-dünyâ ve'd-dîn, cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn, çâr-bâliş-nişîn-i taht-ı Kisrâ vü Cem, fermân-fermâ-yı Memâlik-i Acem, felek- bârgâh u saâdet-destgâh el-Kaan Nâdir Şâh veffekahu'llâhu melikü'l-allâm limâ yütereccâ minhu'l-hayr ve yurâm hazretlerinin huzûr-ı saâdet nüşûr-ı mînû i'tilâlarına takdîm ü ihdâ kılındıktan sonra revnak-şiken-i mir'ât-ı gîtî-nümâ olan re'y-i cihân ârâ-yı dekâyık âşinâlarına inbâ ve inhâ olunur ki hâlâ Bağdad ve Basra vâlisi olan düstûr-ı mükerrrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Ahmed Paşa *edâma'llahu*

[154] "Güzel davrananlara daha güzel karşılık, bir de fazlası vardır." Yunus Sûresi: 10/26.

te'âlâ iclâlehû tavassutuyla der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı hüsrevânemize tebliğ ü îsâl olunmak üzere pîrâye-i menassa-i tahrîr ve ârâyiş-i mahmil-i tesyîr buyurulan nâme-i nâmî-i an-berîn-nikâb ve müşerrefe-i kirâmî-i letâif-nisâbları vezîr-i müşârün-ileyh tarafından ebr-i güzîn-i ezminede şeref-rîz-i vürûd ve feyz-engîz-i su'ûd olmakla bi'l-cümle suver-i mefâhîm-i musâdakat-intimâsı cilve-ger-i mir'ât-ı tâb-nâk-i idrâk-i hüsrevânemiz olup fehâvî-i ta'bîrât-ı dil-keş edâlarından istinbât olunduğu üzere mezheb-i hanîf-i Nebevî ahd u eyyâm-ı hulefâ-yı kirâmda çâr fırka üzere karâr-yâfte olmak hasebiyle miyân-ı Ehl-i İslâm'da bâdî-i müvâneset ü ilti'âm ve mü'eddî-i râhat u ârâm olup ba'dehû serîr-ârâ-yı devlet ü saltanat olan selâtîn-i cennet-mekîn ve havâkîn-i bâ-ferr ü temkîn dahi ol tarîka-i enîkayı mer'î vü melhûz ve hudûd u sügûr-ı müslimîni dest-endâz-ı âşûb u fitenden mahfûz tutmuşlar idi. Binâen-aleyh bu ahd-i ferruh u huceste ve evân-ı fîrûz u bercestede dahi tesâ'üd-i cânibeyn ve te'âzud-ı hazreteyn ile Ehl-i İslâm'ın âsâyiş-güzîn mehd-i ârâm ve gunûde-i pister-i ülfet ve ilti'âm olmaları hâtır-hâh-ı cenâb-ı şâhî ve semîr-i zamîr-i Cem-câhîleri idüğü tahrîr ve ba'zı füru'ât-ı dîniyyede olan şübhe vü şükûkun hall ü izâlesi için der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı hüsrevânemiz ulemâ-yı izâmından iki nefer âlim-i mu'teberin irsâl ü tesyîrleri husûsu tastîr ve tahyîr buyurulmuş çünki mecbûl ü meftûr oldukları tînet-i hakkâniyet ve şîme-i diyânetleri muktezâsı ve bundan akdem bi'd-defe'ât ve be-tahsîs bu def'a vürûd eden tahrîrât-ı seniyyeleri mü'eddâsı üzere Devlet-i Safeviyye'nin ibtidâ-yı zuhûrundan berü ahâlî-i Rûm u İran beyninde bâ'is-i adâvet ü bağdâ ve mûris-i kedûret ü şahnâ olan bida'-ı muhteri'a-i sebb ü rafzı izâle vü izâha ve ümmet-i merhûme-i Nebeviyyeyi dağdağa-i tezâdd ü te'âdîden irâhe eylemeği pîş-nihâd-ı zamîr-i hulûs-i'tiyâd buyurdular *"men yef'alü'l-hayra lâ-yu'dem cevâziyehû lâ yezhebü'l-'urfu beyne'llâhi ve beyne'n-nâs"*[155] sa'y-i cemîl-i şâhâneleri mebrûr u meşkûr ve muktezâ-yı niyet-i hayr-hâtimetleri ile müsâb ve me'cûr olunacakları vâreste-i kayd-ı iştibâhdır ve bu hâlisu'l-fuâdın dahi merâm u murâdı ancak refâh-ı bilâd u ibâd ve sükûn-ı âşûb u fesâd olmakla bu niyyet-i hâlisa-i müstelzimü'l-meymenetde tevâfuk-ı ferîhateyn-i sabîhateyn ve tetâbuk-ârâ-yı rezîne-i hazreteyn kâffe-i ehl-i İslâm haklarında hamd ü şükrü iğtinâm olunacak ni'am-ı cüsâm-ı İlâhiyyeden idüğü mâ-lâ-kelâmdır vâkı'â cenâb-ı übbehet-nisâb-ı şâhîlerinin cây-gîr-i zamîr-i safvet-tahmîrleri olan garaz-ı esnâ ve maksad-ı esmâları beyne'l-müslimîn ilkâ-i hubb u vifâk ve ilgâ-yı mekâyid-i şûr u şikâk olduğu sûretde bi-tevfîkihî sübhânehû bu merâm-ı hayr-encâm etemm vechile hâsıl ve aksa'l-gâye-i kemâle vâsıl olup lâkin de'b-i dîrîn-i mülûk-ı sütûde-sülûk ve beyne'd-düvel tarîk-i mer'î vü meslûk olduğu üzere miyânede mehâ'il-i madde-i müsâfat ve me'âlim-i câdde-i menheli'l-azb-ı müvâlât olan emniyyet vârid ve sâdır-ı cânibeyn ve itmînân-ı râyih ü gârî-i tarafeyne dâir akd-i ravâbıt-ı uhûd ve mevâsik bu vakte dek vâbeste-i ukde-i terâhî vü ta'vîk olmuşidi.

Bu sebîke-i hâlisü'l-ayâr bağînin dahi karîben rîhte-i kâlıb-ı hüsn-i temşît olması ol bülend-câh-ı mu'allâ-cây-gâhın merhûn-ı seciyye-i nasafet ve mevkûf-ı reviyye-i fütüvvetleridir kaldı ki bundan akdem taraf-ı cenâb-ı vâlâ-yı devlet-nisâbınıza inhâ olunduğu üzere kabul ve is'âfında şer'an ma'zûr olup ve beyne'd-düvel bast u temhîd olunan müsâlemât

[155] "Kim ki hayır işlerse, yaptıkları hoşa gitmez, Allah ve kullar arasındaki muarefe zâil olmaz." Bazı Tabakat kitaplarında hadis olarak zikredilmiştir.

ve musâlahâtda de'b-i mersûm olmayup kabûlüne tevakkuf etmeyen tekâlîf dahi kıbel-i âlîlerinden ber-tarâf olsa miyânede şübhe vü şükûkdan bir eser kalmaz idi. Zîrâ mukârenet-i hüsn-i himmetleriyle mabeynden ref' ü tasfiyesi zuhûr eden mu'âdât u mubâgaza keyfiyyetleri mülûk-ı Safeviyye'nin ba'zı ağrâz-ı fâsidesi zımnında ihtirâ' ve ibtidâ etdikleri rafz u ilhâd ve sâir sû-i i'tikâda mebnî bida'-ı seyyi'elerinden nâşî olup bu keyfiyyet ise meyâmin-i himem-i aliyyeleriyle ber-tarâf ve müntefî ve intifâ-i illet, intifâ-i ma'lûlü muktezî idüğü ma'lûm-ı âlîleridir bu da'vâya şâhid ve bu müdde'âyı müeyyiddir ki evâil-i İslâm'da ibtidâ ihtilâf fürû'da olup ba'dehû usûlde vâki' ve ol zamân-ı hayr-iktirân ictihâd-ı asr u evânı olmakla fırka-i nâciye usûlde ittihâd ve fürûda mezâhib-i erba'ayı ihtiyâr idüp ol mezheblerin yedinde bulunan mülûk ve selâtîn miyânında vâki' olan müsâlemât ve musâlahâtda tasdîk ve kabûl-i mezheb şart u medâr kılınmayıp hâl ü şân ilâ hâze'l-ân bu nehc üzere istimrâr ile düvel-i İslâmın istikrâr ve ricâlinin müvâneset ü i'tilaflarına vesîle olduğu muhât-ı ilm-i âlîleridir. Çünki hakîkat-i hâl böyledir. Bundan akdem taraflarına tesyîr olunan efendi ile bâ-ittifâk ulemâ-yı a'lâm taraf-ı şâhânelerine tahrîr olunan cevâb-ı şer'îde mezhebimizin muktezâsı üzere kabûl ve tasdîki teklif olunan madde-i ma'hûde husûsunda fi'l-cümle a'zâr-ı şer'iyye temhîd olunup ve bu bâbda tarafımıza nisbet ile iştibâh bâkî kalmayıp ve lede'l-ittisâf taraf-ı şâhânelerinden dahi hüsn-i kabûl me'mûl iken bu def'a vârid olan nâme-i nâmîlerinde edâ-yı merâmda ibhâm ile mâbeynde vâki' olan şübhe vü şükûkun hâl ü ifhâmına dâir ol cânibin ulemâsıyla mübâhase için a'lâm-ı ulemâ-yı devletden iki âlim irsâli matlûb olup fehm-i merâm ve serd olunan cevâb-ı şer'îde tarafımıza nisbet ile iştibâh olmadığı müte'ayyin olmağın bu bâbda mübâhase için taraf-ı devlet-i ebed-peyvendden ulemâ irsâl olunduğu sûretde ber-muktezâ-yı a'zâr-ı şer'iyye mutâraha-i kîl u kâl bi'l-âhare mücâdeleye mü'eddî olmakla tayy olunmak husûsu ihtiyâr olunmuşdur. Ve'l-hâsıl arz etdiğimiz a'zâr-ı şer'iyye telakkî-i bi'l-kabûl buyurulup düvel-i İslâm miyânında cârî olan rüsûm ve âdât-ı müsâlemât mer'î buyurulmak beyne'd-devleteyn istirâhat-i enâm ve nizâm-ı devlet-i İslâma muktezî olacağı zâhir ü bâhir olmağın inşâ'allahu te'âlâ sinîn-i adîdeden berü rehîn-i derc-i tesvîf ve te'hîr olunan gevher-i girân-kadr müsâfatı pîrâye-i iklîl-i celîl itmâm eylemek maksûd ise teklîf-i mezkûrdan ferâğ ile nizâm-ı devleteyne hüsn-i ihtimâm ve bu maslahat-ı hayriyyeyi ikmâl ü itmâm buyururlar. Bâkî hemîşe kevkeb-i rahşende-i izz u ikbâl, masûn ez-sükût u zevâl bâd![156]

[156] "İzzet ve ikbal burcunda dâim olan parlak yıldızınız kaymaktan ve zevâl bulmaktan korunsun" anlamında Farsça duâ cümlesi.

33

Caferiye mezhebbaşılığı ve Harem-i Şerif'te rükn tayini taleplerinden vazgeçilmesi

انصراف از درخواست تعیین رکن و مقام ریاست مذهب جعفری در حرم شریف

Harem-i Şerif'te İmâm Cafer-i Sâdık için mezhepbaşılık ve rükn tayini hususları daha önce Osmanlı Devleti'ne teklif edilip bir mahzuru bulunmadığı halde bundan geri durulmuş olmasından ötürü bu konudaki ısrarın fayda yerine, kötü sonuç vereceği düşünüldüğünden söz konusu tekliften sarf-ı nazar edildiği; İranlı hacıların, eskiden olduğu gibi Harem-i Şerif'te kılınan namazlarda dört mezhep cemaatlerine uymaya devam edecekleri beyanını havi Nadir Şah tarafından Fethali Bey Türkman tavassutuyla Sultan I.Mahmud'a gönderilen Farsça name-i şâhî

ارسال نامه‌ی شاهی به فارسی از طرف نادرشاه توسط فتحعلی بیگ ترکمان به سلطان محمود اول حاوی: پیش از این در خصوص تعیین رکن مقام ریاست مذهب برای امام جعفر صادق در حرم شریف به دولت عثمانی پیشنهاد شد و علی رغم نبود محظور این موضوع پذیرفته نشد از آنجا که تصور می شود اصرار به خاطر این موضوع به جای سودمندی، نتیجه نامطلوب بدست دهد، صرف نظر کردن از موضوع مورد بحث؛ پذیرفتن روند اقتدا حاجیان ایران همانند قبل به چهار مذهب جماعت در نماز حرم شریف

(24 Ocak-2 Şubat 1746)

[Farsça]

Rikab-ı hümayun-ı cihandarîye Nadir Şâh tarafından
Fethali Bey Türkmen vesâtatıyla vârid olan Farisî name-i dostî-alâmenin bi-aynihî suretidir.
Evâil-i M. Sene [1]159

Bismillahirrahmanirrahim

İhlastaki ifrat ve ihtisasın kemâl mertebesiyle kabule mazhar olmuş en vefakâr duaların her türlüsü, dostlukla bezenmiş en güzel hayır-duaların bin türlüsü, Yüce Hazret'in tanzim ettiği İrem Meclisi'nin hediyesi olsun! Güneş doğuşlu, Jüpiter saadetli, Merih heybetli, Satürn görkemli, sırra kadem basanların halîfesi, İkinci İskender-i Zülkarneyn! Hz. Süleyman makamlı birader! Allah'ın yeryüzündeki gölgesi konumundaki İslamların sığınağı olan padişah! Allah mülkünü daimî kılsın! Güneş ışığı gibi dünyayı ışıldatan

görüşlerinize şunu sunmaktayız. Bundan önce, İmam Cafer-i Sâdık'ın -*ki, salât ü selam onun üzerine olsun*- mezhep-başılığı ve rükn tayini hususları Kağanlığın Devlet-i Aliyye-si'ne teklif olunmuştu. Ebediyete kadar devamı arzulanan o devletin ulema ve önde gelenleri nazarında hiçbir mâni' ve mahzuru görülmediği halde öne sürdükleri mazeretlerle ebediyyen bunu kabul etmekten sakındılar, uzak durdular. Kazasker Yeğen Mehmed Paşa hâdisesinden sonra kurduğumuz onca hayallere ve güzel emellere rağmen Müslümanlar arasında dostluk, dirlik-düzenlik tesisinden gayrı bir kastımız da yok iken bu kadar kan döküldü. Bundan sonra bu hususlarda ısrarcı olduğumuz takdirde muhtemeldir ki, daha çok kan dökülecek. Bu sebeple hüsn-i niyet ve dindarlık yolunda daha ziyade cüretkarlığa halimiz elvermeyip mezkur tekliften sarf-ı nazar ederek bu kapıyı kapattık. İranlı hacılar, dört mezhebin cemaatlerine uymak suretiyle hangi tarafta bulunuyorlarsa ona tâbi olarak namazlarını eda edecekler. Allah'a hamd olsun ki, mezhep ve millet hususunda birliktelik sağlanıp dostluk ve sevginin mertebeleri zahirî ve bâtınî olarak tekemmül etmiş bir haldedir. Bütün anlaşmazlık konuları halledilerek sıkıntı ve bıkkınlık verici âmiller ortadan kaldırılmış, dedikoduya mahal tek konu dahi bırakılmamıştır. Allah'ın sonsuz yardımlarıyla bu iki hazret arasında dostluk ve kardeşlik kıyamete kadar sürecek, karşılıklı ülfet ve muvafakat esası devam edecektir. Diğer hususî kaimemizde belirtildiği gibi hizmet-i hümayunlarından rica ve niyaz olunan nesnenin red veya kabulü cihan-bahşedici zatlarının lütuflarına ve âlemi kuşatan reylerine havale olunmuştur. Halîfelik günleriniz devamlı, azametiniz kalıcı olsun!

34

İran'ın ısrarcı olduğu iki talepten vazgeçmesi, buna karşılık olarak Irak ve Azerbaycan memleketlerinden birisini talep etmesi

انصراف ایرانیان از دو ماده تاکید شده، درخواست یکی از ممالک آذربایجان و عراق در مقابل آن

Harem-i Şerif'te İmâm Cafer-i Sâdık'ın mezhepbaşılığı ve rükn tayini hususları daha önce Osmanlı Devleti'ne teklif edilip aradaki dostluğun pekiştirilmesi için bunun bir fırsat telakki edileceği düşünülüyorken Osmanlı Devleti ricâlinin dökülen kanın devamına rıza göstermelerine anlam verilemediği; İran'da Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat Mezhebi'nin nüfuz ve istikrara kavuştuğu bir dönemde uzatılan dostluk eline Osmanlı Devletince karşılık verilmemesi karşısında ısrarcı olmanın bir lüzumu kalmadığı; Çok eski devirlerden beri Türkmen padişahlarının mülkü iken Safevîler yüzünden elden çıkan Irak ve Azerbaycan memleketlerinden birisinin kardeşlik hukukuna binaen İran'a bağışlanması durumunda helâlleşilmiş olacağı ve bunda bir zorlamanın bulunmadığı beyanına dair Nadir Şah tarafından Fethali

Bey Türkman ile Sultan I.Mahmud'a gönderilen Farsça name-i şahîye ekli Farsça kaime

نامه‌ی شاهی با پیوست سند به فارسی از طرف نادرشاه توسط فتحعلی بیگ ترکمان به سلطان محمود اول مبنی بر: پیش از این در خصوص تعیین رکن و مقام ریاست مذهب برای امام جعفر صادق در حرم شریف به دولت عثمانی پیشنهاد شد در حالی که این امر را برای تحکیم دوستی فیمابین یک فرصت تلقی نموده اما رجال دولت عثمانی برای ادامه خونریزی اهمیت نداده؛ در دوره ایی که اهل سنت و جماعت در ایران ثبات و نفوذ بدست آورده، دولت عثمانی به جای ارائه رفتار متقابل به پیشنهاد دوستی، آن را رد کرده و ضرورتی بر تاکید به این امر نمانده؛ یکی از دو مُلک آذربایجان و عراق مُلک پادشاهان ترکمن از دوره های بسیار قدیم به این سو که به خاطر صفویه از ایران جدا شده؛ در صورت بازپس دادن آن بنا به حقوق برادرانه به ایران موجب حلالیت و عدم استفاده از زور در این موضع می شود

[Farsça]

Name-i merkume-i pîçde vürud eden Farisî kaimenin bi-aynihî suretidir.

Her şeyin tasarrufu Yüce Allah'a aittir

Eşi ve benzeri olmayan Allah'ın nurunun ışıltısı Zat-ı Hümayun'un nur saçıcı vicdanından yansıyarak ortaya çıksın, parıldasın ki, Allah'ın verdiği güçle bundan önce İran'da hüküm süren küfür, Rafizîlik ceryanı ve bid'atları perişan ederek hükümsüz kıldıktan sonra dostluğun, bir olmanın ve sevgi yolunun gereği olarak İmam Cafer-i Sâdık'ın (esenlik onun üzerine olsun) mezhep başılığı için rükn ta'yîni hususu, o ebed-müddet devlet tarafına teklif olunmuştu. Bu tekliften kastımız, Müslümanlar arasındaki kanayan yaranın kabuk bağlaması ve Hz. Peygamber'in ümmeti arasında dostluk te'mininden başka bir şey değildi. Büyük bir memnuniyetle kabul ve rıza gösterileceğinden şüphemiz bulunmamaktaydı. Serasker Yeğen Mehmed Paşa'nın çıkışından sonra çokça düşündük taşındık. Tertemiz şeriatla hükmeden eminlerle Devlet-i Aliyye ricalinin bu teklife rıza göstereceklleri yerde bu kadar kanın dökülmesine rıza gösterdiklerini müşahede ettik. Raşid Halîfe Efendilerimiz -ki, Allah onların cümlesinden razı olsun- hazretlerinin hakikatlerini kabul etmek ve bid'atları terk etmekten ibaret olan Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat Mezhebi Allah'ın yardımıyla İranlılar arasında nüfuz ve istikrara kavuşmuştur. İran ahalisinin çoğunluğu bunu samimi bir kalple beyan ve itiraf etmişlerdir. Bazıları cehaletleri yüzünden razı olmamışlarsa da onları da isteyip istemediklerine bakmaksızın bu canipteki Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat Mezhebi'ne tâbi eyleyip taklidî olarak bu inancı taşımalarını sağladık. Bu duacının maksadı iki tarafın hayrına çalışmak olduğundan iki taraf da bu teklife rıza göstermedikten sonra bu hayır-hâh ısrarın hiçbir anlamı ve lüzumu kalmamıştı. Acem

halkının ve İranlıların akılları olsaydı, başlangıçtan bugüne kadar bu tarafa bağlı kalarak Şâh İsmail'in bid'atlarını kabul etmezlerdi. İşin başından beri Muhammed Ümmeti'nin ferahlığı ve kurtuluşu aslî gayemiz olmakla Âlemlerin Efendisi olan Yüce Allah dahi merhamet nazarlarını bizden esirgedi. Ne taraftan bakılırsa bakılsın, çekişme ve nizâ' konusu olan iki tarafın üzerine aldıkları sorumlulukları yerine getirmelerine matuf olduğundan, biz de mezkur vecibelerden ferâgat eyledik. "Her ne zaman iddia olunan şey terk olunur; dava da onunla birlikte terk olunur" "İstediğimden vazgeçince, istenilen şey de bitti." Allah'a şükürler olsun ki, bütün hedefimiz olan Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat Mezhebi de her tarafa uzanıp ve yayılmaya devam edip şüphe ve çözülme şâyialarından uzaktır. Allah göstermesin! Mademki hayat devam etmededir; bugünden sonra bir daha mal ve mülk için muhalefet kılıcı kınından çıkıp nizâ' ve muhalefet girdabına düştüğümüz takdirde kardeşlik hukukuna binâen şunu biliniz ki, Irak ve Azerbaycan memleketleri çok eski devirlerden beri Türkmen padişahlarının olmakla, doğrusu bu hayır-hâh dostunuza mirastır. Şâh İsmail'in hükümdarlığı zamanında o toprakların yarısı ebed-müddet olan devlet[iniz]in tasarrufuna geçmişti. Irak ve Azerbaycan'dan ibaret olan o iki memleketten birisi birlik ve beraberliğin gereği olarak takipçiniz olan bu dostunuza i'tâ ve ihsan olunursa, yarısı tasarruflarında bulunan diğeri de kendilerine helal olsa gerektir. Ve o hazretin ihlas ve samimiyetten yana olan bu biraderleri hakkında vücuda gelen iltifatları cümle âleme zahir ve ayan olur. Ve bu teklifimiz de sevgi ve ittihad cihetiyle olup ısrar ve zorakilikle değildir. Bunu red ya da kabul etmek sizin seçiminizdedir. Her ne şekilde tabiat-ı devletinize uygun düşer, şirin gelirse bu samimiyet-perverlerine de o şirin gelecektir. Daha başka bir şeye hamledilmesin. Hilafet güneşiniz bâki olsun; cihan-sahibi oluşunuz zeval görmesin.

35

Osmanlı Devleti ile yapılan ahitname şartnamesinin feshi ve sulhün istikrara kavuşturulması arzusu

فسخ شروط عهدنامه با دولت عثمانی و آرزوی پیوستن به استقرار صلح

Osmanlı Devleti ile yapılmış olan ahitname şartnamesinin feshi, sulh antlaşmasının sağlamlaştırılarak istikrara kavuşturulması ve aradaki nizaın def'i için babası Nadir Şah tarafından Veziriazam hazretlerine bir name gönderilmekle memur edildiği; Fethali Bey Türkman'ın bu namenin ulaştırılması göreviyle yola çıkarıldığı hakkında Nadir Şah'ın sadrazamı tarafından sefir Fethali Bey Türkmen ile Osmanlı sadrazamına gönderilen Farsça mektup

نامه ارسالی به فارسی از طرف صدراعظم نادرشاه توسط سفیر فتحعلی بیگ ترکمان
به صدراعظم عثمانی در خصوص: با فسخ شروط عهدنامه انجام شده با دولت عثمانی،
بدست آوردن ماموریت از طرف پدرش نادرشاه برای ارسال یک نامه به اعلیحضرت
وزیر اعظم جهت پیوستن به عهدنامه صلح و حفظ و استقرار آن به منظور دفع نزاع
فیمابین؛ ماموریت فتحعلی بیگ ترکمان و اعزام وی به منظور ارسال نامه

[Farsça]

İnayetli Sadrıazam hazretlerine Nadir Şâh'ın itimâdü'd-devlesi tarafından sefir-i mûmâ-ileyh yediyle gelen Farisî mektubun bi-aynihî suretidir.

Her şeyin tasarrufu Yüce Allah'a aittir

Allah'ın yeryüzündeki gölgesi ve benim velinimetim olan babamın saltanatının kaidelerini Allah yüceltsin!

Feleklerde taht kurmuş padişahın mülkünü Allah ebedî kılsın! İhsânını da feyizlendirsin, bereketlendirsin!

Vezirlik makamının kendine sığındığı, celâlin, şahsına nispet edildiği, azametin zatına tâbi olduğu, istinadgahı olan izzet ve celâl mahfilinin süsleyicisi, saadet ve iclal tahtının zinet bahşedicisi, makamı yüce Destûr-ı Ekrem ve Sadr-ı Efhâm Hazretleri'ne! Allah şanını yüce kılası Veziriazam'a! hayır-dua ve âfiyet dileklerimizin tebliğinden sonra isabetli görüşlerine şurası malum olsun. Bu uğurlu zamanda, İskender hünerli, felekler mertebeli padişahın -ki, Allah onun mülkünü ebedî, ihsanını bereketli kılsın- Süleyman'a yaraşır nurlar dağıtan Ehl-i İslam'ın sığınağı olan halîfenin huzurlarına, velinimetim olan pederim felek rütbeli yüce hazret Nadir Şâh -Allah saltanatının dayanaklarını sağlamlaştırsın- taraflarından ahidname şartnamesinin feshi, musalaha kurallarının sağlamlaştırılarak istikrarlı hâle getirilmesi, külfet ve nizâ' unsurlarının ortadan kaldırılması beyanını hâvi mis kokulu nameleriyle birlikte Fethali Bey Türkman gönderilmekle dostluk dileklerinin hakkaniyet timsali yüce makamlarının malumu olması için yüceltme ve iltifat etme merasimi gereğince üslûbu hayırlıca olan bu mektubumuz yazılıp tezyinat zincirinden geçirilerek yola çıkarılmıştır. Taht-ı şâhânenizin hâtırının icapları her ne ise elbette onları bize bildirmenizi dileriz. Vezaret günleriniz bâki olsun! Yüceliğiniz, yüksek görüşlülüğünüz ve saadetiniz daimî olsun!

36

Caferiye mezhebbaşılığı ve Harem-i Şerif'te rükn tayini taleplerinden vazgeçilmesi

انصراف از درخواست تعیین رکن و مقام ریاست مذهب جعفری در حرم شریف

Devlet-i Aliyye'ye yöneltilen İmam Cafer-i Sadık'ın mezhepbaşılığı teklifinden, aklen bir mahzuru bulunmadığı halde ayan ve ulemanın gösterdiği ürküntü sebebiyle ve daha fazla kanın akması sonucunu doğurabileceği endişesiyle feragat olunduğu; İranlı hacıların dört mezhebin cemaatlerine uymak suretiyle hangi tarafta bulunuyorlarsa namazlarını orada eda etmeye devam edecekleri; niza konusunun bu şekilde ortadan kaldırılmış olduğu hakkında İran Şeyhülislamı Molla Ali tarafından Sultan I.Mahmud'un şeyhülislamına gönderilen Farsça mektup

نامه‌ی ارسالی به زبان فارسی از طرف مُلا علی شیخ الاسلام ایران به شیخ الاسلام محمود اول در خصوص از بین بردن موضوع مورد نزاع: پیشنهاد ارائه مقام ریاست مذهبی امام جعفر صادق ارائه به دولت‌علیّه، با این که هیچ محظوریت عقلی در این مورد نبود و تنها به دلیل نگاه متحجرانه علما و اعیان بدون نگرانی و فراغت از نتیجه افزایش خونریزی آن؛ اقتدا و برپایی نماز توسط حاجیان ایرانی مانند سابق با توجه به این که در کدام قسمت باشند به یکی از چهار مذهب جماعت

[Farsça]

Sefir-i mûmâ-ileyh vesâtatıyla semahatli Şeyhülislam hazretlerine Mollabaşı Ali Ekber tarafından gelen Farisî mektubun bi-aynihî suretidir.

Din ve milletin esasları ile apaçık şeriat divanının temelleri daimî; kutsî sanatlı zat-ı sâmîlerinin güvenilirliği ile feyz bahşeden mekremetli, mesud mevcudiyetleri sürekli; sağlam ve dimdik ayakta olsun; çöküş âfetinden ve yıkıcı depremlerden uzak olsun! Din-perverlik sofrasının yayıcısı, dillendirme, feyizlendirme ve şeriati yayma kaidelerinin sağlamlaştırıcısı olsunlar! İhlasımızı gösteren kafi ve vâfî dualarımızın tebliğinden ve sadakatimizin nişanesi olarak saf ve dürüstlüğün hakkını teslim ettikten sonra güneş gibi parlayan beyaz ışık misali görüşlerine malum olsun ki; bundan önce ruhum kendisine feda olası şâhlarşâhı Yüce Hazret'in emir ve irşadıyla küfür ve Rafızîlik eseri olan unsurların İran'dan def' edilerek Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat Mezhebi'nin yayıldığı ifadesiyle İmam Cafer-i Sâdık'ın -Allah ondan razı olsun- mezhep-başılığı ve rükn tayini hususları o Yüce Devlet'e teklif olunmuştu. Bu teklifi yaparken Müslümanlar arasındaki dostluk ve iyiye doğru gidişi artırmak ve İranlıları hoşnut kılmaktan başka bir kastımız yoktu.

O Yüce Devlet için de bu bağlamda herhangi bir zarar, ziyan ve tehlike söz konusu değildi. Ancak karşı taraf, son derece dehşete kapılarak bunları kabul etmekten yüz çevirdi. Yeğen Mehmed Paşa'nın çıkışı esnasında, bozgunculuk gailesinin ortadan kaldırılması, kavga ve inat ateşinin söndürülmesi konusunda kutsî ve şerefli zat kendi adamlarına emir vermişti. Beklenenin hilafına olarak, bu kadar kanın dökülmesine rıza gösterilip bunu kabul etmekten kaçınıldığı, devletin ileri gelenlerince müşahede edildi. Bu konuda ısrarcı olunması belki daha çok kanın dökülmesi ihtimalini doğuracaktı. Bu yüzden söz konusu tekliflerin geri alınması emredildi. Allah'a şükürler olsun ki, İran halkı eski inançlarından vazgeçerek Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat Mezhebi'nde karar kıldılar. Söz verilen teklifleri kabul veya reddetmekten dolayı onların güzel inançları bir zarar ve ziyan da görmeyecek. Ancak bununla birlikte mukaddes bendelerince kan dökülmesine razı olundu. Böylelikle kendi reyleriyle bir fırsatı reddetmiş oluyorlardı. Sırf kendi mutluluklarının peşi sıra yollarına devam ettiler. İnsaf buyurunuz ki, eğer bu fırsat değerlendirilmiş olsaydı Zat-ı Padişahî yüzünü ikbal yıldızına dönmüş olacaktı. Hiçbir şey, bu arzunun yerine getirilmesine engel değildi; acze düşürücü bir âmil ve büyü de söz konusu değildi. Bu manayı izhar etmekten kastımız, Zat-ı Sâmî'nin parlak düşüncelerini şüpheden uzak tutarak Zat-ı Şehinşâhî'nin bendelerinin hüsn-i niyetle ve garazsız bir şekilde mesai sarf etmelerinin sağlanmasıdır. Durum bu merkezde iken, karînü'ş-şeref tarafına hitâben, söz verilen maddelerin terk edildiğinin işarıyla Rahman'ın felek-rütbeli halîfesi, Zat-ı Sübhânî'nin gölgesi, Müslümanların sığınağı olan İskender makamlı padişaha -ki, Allah mülkünü daimî kılsın- dostluk ve musalaha şartlarının işlerlik kazandırılması yönünde sâdıkane bir mazeret mektubu yazılarak gönderildi. Onda bazı açıklayıcı maddelerin derciyle hakikat-ı hâl anlaşılacak; dostluk ruhunun ışıltısıyla ortalık aydınlanacaktı. Çünkü sevgi ve dostluk âleminde bu öncülüğün bir şekilde i'lâm olunması hizmet-i sâmîleri için gerekliydi. Bu vesileyle bu mektubun yazımı gerçekleşti. Ve bir hatırlatma yapılmış oldu. Fâidelerle dolu günleriniz bâki, dini görüp gözetmedeki faziletleriniz daimî olsun!

37

Caferiye mezhebbaşılığı ve Harem-i Şerif'te rükn tayini taleplerinden vazgeçilmesi

انصراف از درخواست تعیین رکن و مقام ریاست مذهب جعفری در حرم شریف

Harem-i Şerif'te İmâm Cafer-i Sâdık için mezhepbaşılık ve rükn tayini hususları daha önce Osmanlı Devleti'ne teklif edilip bir mahzuru bulunmadığı halde bundan geri durulmuş olmasından ötürü bu konudaki ısrarın fayda yerine, kötü sonuç vereceği düşünüldüğünden söz konusu tekliften sarf-ı nazar edildiği; İranlı hacıların, eskiden olduğu gibi Harem-i Şerif'te

kılınan namazlarda dört mezhep cemaatlerine uymaya devam edecekleri hakkında Nadir Şah tarafından Fethali Bey Türkman tavassutuyla Sultan I.Mahmud'a gönderilen namenin Osmanlıca tercümesi

پیش از این در خصوص تعیین رکن و مقام ریاست مذهب برای امام جعفر صادق در حرم شریف به دولت عثمانی پیشنهاد شد، علی رغم نبود هیچ مشکل شرعی از این امر عقب نشینی شده؛ با عقیده بر اینکه تاکید بر این موضع به جای سودمندی نتیجه نامطلوب می تواند داشته باشد از موضوع مورد بحث صرف نظر شد؛ حاجیان ایرانی همانند قبل در نماز های خود در حرم شریف به پیروی از چهار مذهب جماعت ادامه خواهند داد. ترجمه عثمانی نامه ارسالی از طرف نادرشاه توسط فتحعلی بیگ ترکمان به سلطان محمود اول

Fethali Bey ile mübârek rikâb-ı müstetâb-ı hazret-i cihân-dârîye vârid olan nâme-i şâhînin tercümesidir.

Bismillahirrahmanirrahim

A'lâ-hazret, hurşîd-tal'at, müşterî-saâdet, behrâm-salâbet, keyvân-mehâbet, halîfe-i hâfikîn, sânî-i İskender-i Zi'l-karneyn, birâder-i Süleyman-câh pâdişâh-ı İslâm-penâh zıllu'llâhi hullide mülkühû hazretlerinin bezm-i irem-nazm-ı hümâyûnlarına sunûf-ı da'avât-ı vâfiyât-ı icâbet-nümûn ve ulûf-ı tahiyyât-ı tayyibât-ı dostî-meşhûn fart-ı ihlâs ü kemâl-i ihtisâsdan nâşî ihdâ kılındığı siyâkda meşhûd-ı re'y-i cihân-ârâ-yı âfitâb-ziyâları kılınır ki mukaddemâ rükn için ve İmâm Ca'fer-i Sâdık radıya'llâhu anh hazretlerinin ser-mezhebliğiçün Devlet-i Aliyye-i Kaaniyye'ye teklif olunmuş idi. Anınla bile ki akl indinde anın mâni ve mahzûru görünmez iken ulemâ-yı a'lâm ve a'yân-ı Devlet-i Aliyye-i ebed fercâm îrâd-ı a'zâr ile kabûlünden tehâşî etdiler. Serasker Yeğen Mehmed Paşa kaziyyesinden sonra bu kadar tasavvur ve hayâl eyledik ki ehl-i İslâm beyninde dostluk ve tahsîl-i intizâmdan gayri garaz ve maksûdumuz yoğiken bu kadar sefk-i dimâ vâki' oldu ondan sonra bu bâbda ısrar eder isek ihtimaldir ki sefk-i dimâ ziyâde ola. Binâen-aleyh hüsn-i niyyet ve dindarlık yolundan ziyâdeye hayrât olunmayup mezkûr tekâlifden nükûl ve terk ü ferâgat eyledik. İran'ın hacc-ı şerîfe gidenleri mezâhib-i erba'anın cemâ'atiyle ittifâken kangı tarafda bulunurlar ise namazların edâ ederler ve li'llâhi'l-hamd ittihâd-ı mezheb ü millet hâsıl ve merâtib-i hullet ve muhabbet zâhiren ve bâtınen kâmildir. Her husûsda nizâ gâilesi merfû ve rişte-i külfet ü kelâl munkatı' olmuşdur. Bir dahi da'vâ-yı güft u gû bâkî kalmamışdır. Ve inâyet-i bî-gâyet-i Yezdâni ile beyne'l-hazreteyn dostî ve birâderlik kıyâmete dek ber-karâr ve esâsı mu'âlefet ü muvâfakat pây-dâr olsa gerekdir ki başka kâime-i mahsûsamızda zikr olunduğu üzere hizmet-i hümâyûnlarında ricâ ve niyâz olunan nesnenin redd ü kabûlü lutf u cihân-bahşâ ve re'y-i âlem-güşâlarına havâle olunmuşdur. *Bâkî eyyâm-ı hilâfet ü azamet müstedâm bâd!*[157]

[157] "Halifelik ve yücelik günleriniz hiç bitmeyip bâkî kalsın" anlamında Farsça duâ cümlesi.

38

İran'ın ısrarcı olduğu iki talepten vazgeçmesi, buna karşılık olarak Irak ve Azerbaycan memleketlerinden birisini talep etmesi

انصراف ایرانیان از دو ماده تاکید شده، درخواست یکی از ممالک آذربایجان و عراق در مقابل آن

Harem-i Şerif'te İmâm Cafer-i Sâdık'ın mezhepbaşılığı ve rükn tayini hususları daha önce Osmanlı Devleti'ne teklif edilip aradaki dostluğun pekiştirilmesi için bunun bir fırsat telakki edileceği düşünülüyorken Osmanlı Devleti ricâlinin dökülen kanın devamına rıza göstermelerine anlam verilemediği; İran'da Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat Mezhebi'nin nüfuz ve istikrara kavuştuğu bir dönemde uzatılan dostluk eline Osmanlı Devletince karşılık verilmediğinden ısrarcı olmanın bir lüzumu kalmadığı; Çok eski devirlerden beri Türkmen padişahlarının mülkü iken Safevîler yüzünden elden çıkan Irak ve Azerbaycan memleketlerinden birisinin kardeşlik hukukuna binaen İran'a bağışlanması durumunda helâlleşilmiş olacağı ve bunda bir zorlamanın bulunmadığı ifadesine dair Nadir Şah tarafından Fethali Bey Türkman aracılığıyla Sultan I.Mahmud'a gönderilen Farsça nameye ekli Farsça kaime

نامه‌ی شاهی با پیوست سند از طرف نادرشاه توسط فتحعلی بیگ ترکمان به سلطان محمود اول: پیش از آن، در خصوص تعیین رکن و مقام ریاست مذهب برای امام جعفر صادق در حرم شریف به دولت عثمانی پیشنهاد شد که برای تحکیم دوستی فیمابین، این اقدام را یک فرصت تلقی نموده و رجال دولت عثمانی برای ادامه خونریزی بها نداده، در دوره ای که اهل سنت و جماعت در ایران ثبات و نفوذ بدست آورده در مقابل رد کردن پیشنهاد دوستی به دولت عثمانی لزومی بر تاکید به این امر باقی نمانده؛ بازپس دادن یکی از دو مُلک آذربایجان و عراق به ایران که مُلک پادشاهان ترکمن از دوره های بسیار قدیم به این سو بوده و از دست رفتن آن به خاطر صفویه، عدم استفاده از زور و حلالیت در صورت بازپس دادن به ایران بنا به حقوق برادری

Derûn-ı nâme-i şâhîde olan Fârisî kâimenin tercümesidir.

Matrah-ı eşi'a-i envâr-ı cenâb-ı Bî-çûn olan zamîr-i münîr-i hümâyûnlarına ma'lûm ve hüveydâ ola ki te'yîdât-ı İlâhî ile mukaddemâ sebb ü rafz ve bid'at eserlerin İran'dan mahv u nesh eyleyüp ve muhabbet ve ittihâd ve dostluğa binâen ta'yîn-i rükn ve İmâm Ca'fer-i Sâdık radıya'llâhu-anh hazretlerinin ser-mezhebliği için ol devlet-i ebed-peyvend tarafına teklîf olunmuşidi. Bu teklifden garazımız mücerred ilti'âm-ı beyne'l-İslâm ve ümmet-i hazret-i seyyidü'l-enâmın ülfetleri için olup çünki andan gayri murâdımız yoğidi. Derece-i kabûl ve irtizâ bulacağı zann-ı küllî olunur idi. Serasker Yeğen Mehmed Paşa'nın

kaziyyesi vukû'undan sonra çok tefekkür idüp ümenâ-yı şer'-i athar ve erbâb-ı Devlet-i Aliyye'nin inkâr ve tehâşî eylediklerini bir mertebe müşâhede eyledik ki bu kadar sefk-i dimâya râzı olup tekâlîf-i mezbûreyi kabûle râzı olmadılar. Hulefâ-yı Râşidîn *rıdvanu'llâhi te'âla aleyhim ecmaîn* hazerâtının hakkiyetlerini kabûlden ibâret olup ve mübtedi'âtı terk ma'nâsına olan Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at Mezhebi el-hâletü hâzihî inâyet-i Bârî ile İrâniyân beyninde kemâl-i rüsûh u şübû' u istikrâr bulmuşdur. Ve ekser ahâlî-i İran an-samîmi'l-kalb tav'an kâil ü mu'terifler olup eğerçi ba'zıları cehlleri hasebiyle râzı olmamışlar idi. Anları dahi hâh u nâ-hâh işbu Mezheb-i Sünnet ve Cemâ'at'e tâbi ve râzı ve mu'tekid ve mukallid eyledik. Bizim maksûdumuz tarafeynin hayriyyet u salâhı olmakdan nâşî çünki iki taraf tekâlîf-i mezbûreye râzı olmayalar. Bizim dahi bu emre ısrârımızın lüzûmu yokdur. Ahâlî-i Acem ve İran halkının akılları olsa idi ibtidâ-yı hâlde bu günkü bid'atları Şâh İsmail'den kabûl etmezler idi. Bizim ibtidâ-yı hâlden ümmet-i Muhammed'in salâhı ve hayriyyetleri maksudumuz olmakla cenâb-ı Hudâvend-i âlem hazretleri dahi niyetimize göre nazar-ı merhametlerin dirîğ buyurmadılar. Alâ eyyi hâlin asl-ı nizâ' ve madde-i da'vâ iki tarafdan tekâlîf-i ma'hûde için olduğundan biz dahi tekâlîf-i mezbûreden ferâgat eyledik müdde'â mevkûf olduğu hâlde da'vâ dahi mevkûf olmak iktizâ eder. *"Güzeştem ez-sırr-ı matlab; tamâm şod matlab"*[158] lillâhi'l-hamd cümlenin maksûdu olan Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at Mezhebi şâyi' ve istimrâr üzere olup şâibe-i rayb u halelden ârîdir. Ve Allahu te'â[lâ] göstermesin madem ki hayâtımız bâkîdir mülk ü mâl için bundan sonra bir dahi bâdî-i nizâ' ve muhâlefet olup tîğ-i hilâf gılâf u niyâmdan çıka velîken karındaşlığa binâen i'lâm olunur ki Irak ve Azerbaycan memleketleri kadîmü'l-eyyâmdan berü Türkmen padişahlarının olmakla muhibb-i hayr-hâhlarının fi'l-hakîka irsidir. Şâh İsmâ'il'in devleti zamanında memâlik-i mezbûrenin nısfları Devlet-i Aliyye'nin tasarruflarına dâhil olmuşidi. Mezbûr iki memleket ki Âzerbâycân ve Irak'dan ibâretdir. İttihâda binâen birisi işbu muhibb-i sâdıku'l-velâlarına i'tâ vü ihsân buyurulur ise o birinin nısfı ki taht-ı tasarruflarındadır Devlet-i Aliyye-i bâhireye helâl olsa gerek ve ol hazretin bu birâder-i ihlâs-perverleri hakkında sünûh eden hüsn-i iltifâtları âlemiyâna zâhir ve müberhen olur. Ve bu teklifîmiz dahi muhabbet ve ittihâd tarîki ile olup ısrâr u ibrâm vechile değildir. Redd u kabûlünde muhtarsız her ne gûne ki tab'-ı hümâyûnlarına güvâr ola bu muhlislerine dahi güvâr olur. Nev'-i dîğere haml buyurulmaya. *Bâkî âfitâb-ı hilâfet ü cihân-dârî la-yezâl bâd!*[159]

[158] "Talep olunan şeyin sırrından vazgeçtim, böylece talep de bitti" anlamında Farsça hikmetli söz.

[159] "Halifelik ve cihân sahipliği güneşiniz bâkî olsun; hiç zevâl bulmasın" anlamında Farsça duâ cümlesi.

39

Osmanlı Devleti ile yapılan ahitname şartnamesinin feshi ve sulhun istikrara kavuşturulması çabası

فسخ مشخصات توافق شده در قرار داد با دولت عثمانی و تلاش برای استحکام صلح

İ'timâdü'd-devle'nin, Osmanlı Devleti ile yapılmış olan ahitname şartnamesinin feshi, musalahanın sağlamlaştırılarak istikrara kavuşturulması ve aradaki nizaın def'i için babası olan Nadir Şah tarafından Sultan I.Mahmud'un sadrazamına bir name gönderilmekle memur edildiği; Nadir Şah'ın torunu Şahruh Mirza tarafından gönderilen, Fethali Bey Türkman'ın ulak tayin edildiği Reis Efendi'ye teslim edilen söz konusu Farsça mektubun Osmanlıca tercümesi

فسخ شروط عهدنامه بسته شده با دولت عثمانی توسط اعتمادالدوله، از طرف پدرش نادرشاه مامور ارسال یک نامه به صدراعظم سلطان محمود اول جهت استحکام بخشیدن به مصالحه و پیوستن به ثبات و برای دفع نزاع فیمابین شده؛ از سوی شاهرخ میرزا نوه نادرشاه ارسال، تعیین فتحعلی بیگ ترکمان به عنوان مامور ابلاغ پیام، تحویل آن به رئیس افندی، ترجمه عثمانی موضوع مورد بحث از نامه فارسی

İran tarafından gelen Sefir Fethali Bey Türkmân'ın
Nâdir Şâh torunu Şahruh Mirzâ'dan olmak üzere bugün taraf-ı çâkerî[ye] getirdiği
Fârisî mektubun tercümesidir.

Saâdetlü reîs efendi hazretleri taraflarına verilmişdir.

Ba'de'l-elkâb re'y-i isâbet ârâya ma'lûm ola ki bu evân-ı meymenet-nişânda huzûr-ı fâ'iz-i nûr-i Süleymân-nişân, halîfe-i İslâm-penâh, İskender-destgâh, pâdişâh-ı felek-bârgâh *halleda'llahu mülkehû ve efâda ihsânehû*nun cânib-i hümâyûnlarına âlî-hazret, felek-rütbet veliyyü'n-ni'amî pederim Şâh-ı Nâdir şeyyeda'llâhu kavâide saltanatihî taraflarından tekâlîf-i ma'hûdenin feshini ve kavâid-i musâlahanın teşyîd ü istikrârını ve külfet ve nizâın ref'ini müş'ir ve mübeyyin bir kıt'a nâmeleriyle Fethali Bey Türkmân ba's ü tesyîr olunmağla mezâmîn-i dostî karîn-i ma'lûm-ı vâlâ-câh-ı hakkâniyet-âyinleri buyurulmak için merâsim-i re'fet ü iltifât muktezâsınca işbu mektûb-ı hayriyyet-üslûbumuz tahrîr ve silsile-i müvâlât tezyîn ve tahrîk olunmuşdur. Elbette meknûnât-ı hâtır-ı nîkû-serîriniz her ne ise iş'âr u i'lân buyurulmak me'mûldür. *Bâkî eyyâm-ı vezâret ü übbehet ve menâ'at ve kâm-rânî dâim bâd!*[160]

[160] "Vezirlik, büyüklük, dayanıklılık ve sefa sürme günleriniz bâkî olsun; hiç bitmesin!" mealinde Farsça duâ cümlesi.

40

Nâdir Şah'ın nâmesinde dile getirdiği hususlar; sınırlara yönelik değinilen taleplerde asla ısrarcı olunmaması, IV.Murad devrindeki musalaha akdinin yenilenmesi

موارد مورد اشاره در نامه نادرشاه؛ عدم تاکید به درخواست های مرزی در نظر گرفته شده، تجدید عقد مصالحه دوره مرادچهارم

Nadir Şah'ın göndermiş olduğu önceki namede, iki devlet arasında mahut iki madde haricinde üzüntü kaynağı olacak bir nesne bulunmadığı halde öne sürülen şer'i mazeretler sebebiyle bu tekliften vazgeçildiğinin bildirildiği; Fethali Bey Türkmân aracılığıyla gönderilen yeni name ile bu iki maddenin feshedildiğinin beyan olunduğu; Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat Mezhebi'nin İran'da mer'î ve muteber kılınmasıyla Müslümanlar arasındaki birlikteliğin gözle görülür hale geldiği, zorluk ve çekincelere götürecek bir nesne kalmadığından halkın tam bir rahatlık içinde bulunacakları dile getirildiği; Sınırlara yönelik bazı hususlara da değinilip ancak bunların kabulü konusunda hiçbir şekilde ısrarcı olunmaması gerektiği, iki hazret arasında Sultan Dördüncü Murad zamanındaki son musalaha akdinin yenilenerek sınırların buradaki esas üzere yeniden düzenlenmesi için sefaret vazifesiyle Deraliyyece gönderilen zâta bu hususta izin ve ruhsat verildiği, kendisiyle irsal olunan diğer nâme-i hümâyûndan bu hususun mütalaa olunabileceği; İran Sefiri Fethali Bey Türkman padişahın huzuruna kabul edilip sefaret vazifesini eda ettikten sonra dönüşüne ruhsat verildiği, diğer nâme-i hümâyûn muvacehesince eski sınır düzenlemesi esas kabul edilerek yeni düzenlemenin yapılması, aradaki dostluk ve yakınlaşmanın arzu edilen düzeye kavuşmasının umulduğu ifadesini havi Sultan I.Mahmud tarafından Nadir Şah'a gönderilen nâme-i hümâyûn

نامه‌ی همایونی ارسالی از طرف سلطان محمود اول به نادرشاه مبنی بر: در نامه ارسالی قبلی نادرشاه، در حالی که در بین دو دولت خارج از دو ماده مأخوذه موضوع دلگیر شونده وجود ندارد، به سبب انتشار موانع شرعی آن از این پیشنهاد خود صرفنظر کرده؛ نامه جدیدی به وساطت فتحعلی بیگ ترکمان ارسال و فسخ این دو ماده را بیان کرده؛ با آشکار و معتبر کردن بین اهل سنت و الجماعت در ایران وحدت بین مسلمانان را به شکل مشخص و قابل مشاهده درآورده، به دلیل نماندن موضوعی که سبب زور و اعتراض شود مردم در آسایش بسر برده و به این امر اقرار می کنند؛ در خصوص موضوع مرزها بعضی موارد گفته شده اما در مورد قبول این موارد به هیچ وجه نباید پافشاری شود؛ تجدید آخرین قرارداد صلح زمان سلطان مراد چهارم بین دو اعلیحضرت برای تنظیم دوباره مرزها، اذن و اجازه در این خصوص به شخصی که با وظیفه سفارت به دَرعلیّه اعزام شده، امکان مطالبه در این خصوص در نامه همایونی دیگر که همراه وی اِرسال شده ؛ اجازه بازگشت به سفیر ایران فتحعلی بیگ ترکمان بعد از پذیرش به حضور پادشاه و انجام وظیفه سفارت خود، براساس مواجه با نامه

همایونی دیگر، مبنا قرار گرفتن مرزهای قدیمی مورد قبول واقع شده و ایجاد نظم
جدید، به امید پیوستن به دوستی و نزدیکی فیمابین در سطحی که آرزو می شود

(13-21 Şubat 1746)

Bismillahirrahmanirrahim

"*Selâmun kavlen min Rabbi'r-rahîm*"[161]

Ebhâ mâ yetezeyyenü bihî'l-hitâbi cevâhirün hamden li'l-lâhi'l-meliki'l-vehhâb el-lezî enâra berâhîne intizâmi'd-dünyâ ve'd-dîn ve ebâne sübülehû lisâne nebiyyihi'l-meb'û-si rahmeten li'l-âlemîn salla'llâhu aleyhi ve alâ âlihî ve ashâbihî ve hulefâihi'l-ekramîne ve ahbâbihî mâ hafaza hudûde'l-İslâmi ve'l-müslimîn ve sıyne sugûrü'l-âdâbi'l-müstetâbeti beyne'l-mülûki ve's-selâtîn[162] ammâ ba'd e'âlî-hazret, le'âlî nazret, keyân-ı kamer-tenvîr hidîv-i hurşîd-nazîr gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî dürre-i yektâ-yı iklîl-i kâm-kârî mümehhid-i bünyân-ı câh u celâl müşeyyid-i erkân-ı izz u ikbâl vâye-i tâc [u] kemer u gâh mâye-i fütüvvet ve kiyâset [ü] intibâh alem-efrâz-ı hıtta-i serverî revnak-bahşâ-yı ev-reng-i dâverî bahâü'd-dünyâ ve'd-dîn cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn masdaran li'l-istirâ-hati ve'l-müsâlemeti ve'ş-şân mazharan li'l-besâleti ve'l-übbeheti ve'l-unvân hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i taht-ı Kisrâ vü Cem fermân-fermâ-yı Memâlik-i Acem, felek-bârgâh el-Kaan Nâdir Şâh *etemma'llahu şânuhû ve sânuhû ammâ şânuhû* cenâblarının endiye-i Dârâ-nizâm ve efniye-i Ferîdun-makâmlarına bedâyi'-i tefhîm ü ikrâm ve cevâmi'-i ta'zîm ü ihtirâ-mı hâvî letâif-i teslîmât-ı muhabbet-simât-ı mülûkâne ve şerâif-i tahiyyât-ı behcet-âyât-ı hüsrevânemiz muthaf ve mehdî kılındıkdan sonra levh-i zamîr-i hakâyık-irtisâmlarına zîver-i kilk-i maksad u merâm bu vechile tasvîr ü ifhâm olunur ki

Bundan akdem kerraten ba'de merratin çekîde-i berâ'a-i keşf ü ayân olduğu üzere beyne'd-devleteyn maddeteyn-i ma'hûdeteynden gayr-i mûcib-i vahşet ve keder olacak bir nesne olmayup ve zât-ı mevhibet-âyât-ı keyânîleri dahi bu kadar celâil-i inâyet-i Rabbânî ile fâ'iz-i dest-mâye-i aksa'l-emânî olmakdan nâşî maddeteyn-i mezbûreteynin îrâd olu-nan ma'âzîr-i şer'iyyeleri ne ân ki öyle tab'-ı tâb-nâka hüveydâ vü rûşen ve teklîfinin fesh ü neshi o gûne zihn-i derrâk-i vehb-iştibâkde emr-i müberhen olmaya deyu ânen fe-ânin intizâr-ı derûn-ı muhabbet-nişânımız der-kâr ve mukarrer ve hâhiş-i ilti'âm-ı İslâm muktezâsınca anın dahi terk ü ferâgatiyle pîrâmen-i memâlik ü mesâlikden izâle-i gubâr-ı şûr u şer ve irâhe-i ümmet-i hayru'l-beşer menkabesine lâ-büdd mazhar olacakları me'mûl ve muntazır iken cenâb-ı emâret-me'âb-ı izzet-iktisâb Fethali Bey Türkmân *zîde mecdü-hû* vesâtatıyla bu def'a firistâde kılınan nâme-i nâmî-i sâmî ve derûnuna mevzûh elûke-i

---

161 "Onlara merhametli Rabb'in söylediği selam vardır." Yâsin Sûresi: 36/58.

162 "Bağışlaması bol mülkün sâhibine edilen hamd ile hitâp sâhibinin cevherleri ne de güzel süslendi; dünya ve din işlerini düzene koyan deliller gözle görünür hale geldi; âlemlere rahmet olarak gönderilen Nebî'nin lisanı ile yolları tebeyyün etti; salât ve selâm o Nebî'ye, O'nun ailesine, ashâbına, kerem sâhibi halifeleriyle İslâm'ın ve Müslümanların hudûdlarını koruyan; melikler ve sultânlar arasındaki güzel edebin korunmasına vesile olan dostları üzerine olsun" me'âlinde Arapça duâ cümlesi.

übbehet-meslûke-i kirâmîleri ba'de'l-vusûl esbâb-ı mûcibe-i ilf-i İslâm mahz-ı tevfîk-i melik-i allâm ile sahîfe-i derûn-ı safvet-nümûn-ı vâlâlarına nikâşte-i vuzûh u incilâ yani inde'llahi ve inde'r-resûl tamâm-ı mergûb u makbûl olan böyle merâm-ı hayriyyet-encâm kıbel-i hazret-i Rabb-i mün'âmdan hâtır-ı feyz-irtisâm-ı kaanîlerine ilhâm u ilkâ olunmak hasebiyle sâlifü'z-zikir tensîkât-ı kaanî-simâtlarının nüküş-ı ibârât-ı behcet-nişândа nigâr-ı şiyâfte-i benân-ı beyân olduğu üzere hâleteyn-i ma'hûdeteyn mefsûh u metrûk ve tarîka-i sedîde-i sünnet ü cemâ'at ülkât-ı İran'da mer'î ve meslûk kılınıp ve fîmâ-ba'd tâk-ı mu'allâ revâk-ı hüsn-i vifâk-ı hibre tih-i çeşm-i erbâb-ı şikâk olacağı tahrîr ve tevsîk olunmağla bu husûs-ı diyânet-mensûs-ı dâverîleri derûn-ı hilâfet-makrûnumuzda meknûn olan me'mûlat-ı pâdişâhânemizi tahkîk ve zât-ı Cem-câhlarına dâir melhûzât-ı hilâfet-penâhımızı tasdîk ederek sebt-i sahâif-i rûzgâr ve ser-nâme-i kitâb faslu'l-hitâb a'sâr olacak etvâr-ı pesendîde-âsâra muvaffak u musaddar oldukları *ke'ş-şemsi fî vasati'n-nehâr*[163] zâhir ü âşikâr olduğundan başka hakkâ ki bu verziş-i diyânet-üslûb ve reviş-i kedûret-meslûbları bâ'is-i revnak-ı âb-ı rûy-ı müslimîn ve mûcib-i ittihâd u yegânegî ile âmme-i muvahhidîn olduğu ahbâb u a'dâya bedîdâr olmuşdur. Zira bu âna dek ber-vech-i muharrer ve beyne'l-hazreteyn maddeteyn-i ma'hûdeteynden gayri tenvîr-i âlem safvet ü germiyyete perde-keş-i mümâna'at olur keyfiyyet-i uhrâ rû-nümâ olmayup şimdi anlar dahi ber-siyâk-ı sâbık dest-yârî-i sıdk-ı niyyet ve meded-kârî-i hüsn-i teveccüh ü himmetleri ile terk ü fesh olunmağla ba'd-ez-în sebeb-i su'ûbet ü hazer ve vesîle-i vahşet ü keder olacak bir nesne olmadığına binâen ibrâm u ihkâmı maksad u merâm-ı cânibeyn olan merâir-i muhabbet ve evâsır-ı ülfet ü müsâlemet tamâm-ı müstahkem ü müşeyyed olmak zamanları nümâyân olmadadır. Ancak sâlifü'l-beyân elûke-i velâ-meslûkelerinde hâliyeteyn-i ma'hûdeteynden başka hudûd u sınura müte'allık müceddeden ba'zı husûsun kaleme getirilmesi eğerçi hüsn-i hitâmı sebeb-i devh-i ibâd u bilâd olan bünyâd-ı hubb u vidâdı sûret-i zâhirde ukde-i terâhîye dûçâr eylemek tahayyül olunur idi. Fe-ammâ anın dahi is'âf u kabûlünde ibrâm u ısrâr vâdîlerine gidilmeyip hakkâniyet vechlerine riâyet olunarak redd ü kabûlünde zimâm-ı ihtiyârın kabza-i tasarruf-ı mülûkânemize tefvîz ve teslîm olunması ve o bâbda tab'-ı hüsrevânemize güvâr olunan taraf-ı dâverîlerine dahi güvâr olup nev'-i dîğere haml buyurulmamak ta'bîr-i dil-pezîrlerinin keşîde-i silk-i sütûr olması maksûd-ı aslî olan delâil-i müsâfât u müvâlâtın merkez-i hakîkatde netice-pezîr-i istikrâr olacağı müeyyed olmakla zikrolunan tevsîkât-ı behcet-simâtlarının mukteżâ-yı ahkâm-ı şerîat ve mübtegâ-yı kavânîn-i saltanat üzere lâzım gelen cevâb-ı karînü's-savâbları derc ü îrâd olunarak şân-ı azamet-nişân-ı cânibeyn ve unvân-ı şevket-mekân-ı tarafeyne lâyık ve beyne'l-hazreteyn âlem-i kâm-kârîde her dürlü nakîsa vü şeynden ârî vechle amm-i büzürgvârım

Hakân-ı cennet-merâbi' merhûm ve mağfûrün-leh Sultân Murad Han-ı râbi' hazretlerinin zamân-ı meyâmin-iktirânlarında sulh-i âhirinde ibâret olan musâlaha akdinde karar-dâde vü mer'î kılınan hudûd u sınur üzere müceddeden vaz'-ı esâs-ı müsâfât ve tarh-ı kavâid-i bünyân-ı muvâlâta izin ve ruhsat-ı hümâyûnumuz erzânî ve cârî kılındığı taraf-ı bâhiru'ş-şeref-i hakânîmizden bu def'a hizmet-i sefârete me'mûr-ı mu'temed ve

[163] "Gün ortasındaki güneş gibi" anlamında Arapça ibâre.

mevsûkun-bih resûl-i dirâyet-meşmûlümüz vesâtatıyla ba‘s ü îsâl kılınan diğer nâme-i hümâyûn-ı meveddet-meşhûnumuzun mütâla‘a-i mezâmîn-i hakîkat-âyininden ma‘lûm-ı übbehet mersûm-ı dâverî-temkînleri kılınmak mukarrerdir. Mûmâ-ileyh sefîr-i ferâset semîrleri nezd-i bisât-i feyz-inbisât-ı mülûkânemize şeref-müsûl ü vusûle fâ’iz olup edâ-yı hizmet-i sefâretde şerâit-i âdâb-ı bendegîye mürâ‘ât ve neyl-i mevâhib ü ikrâmât ile ihrâz-ı rütbe-i mübâhât etmegin işbu nâme-i hümâyûn-ı müsâlemet-nümûnumuz ile savb-ı keyânî-ittisâflarına me’zûn-ı avd ü insırâf olmuşdur. İnşâallahu te‘âlâ lede'l-vusûl ber-vech-i muharrer diğer nâme-i hümâyûn-ı hakâyık-merhûnumuz mü’eddâsınca şân u unvân-ı devleteyn ve ferr-i azamet-nişân-ı cânibeyne lâyık ve beyne'l-hazreteyn bir dürlü bâ‘is-i nâkîsa vü şeyn olacak kedûrâtdan ârî olmak merâmı ve hudûd-ı kadîme-i mezbûre nizâmı üzere müceddeden te’sîs-i esâs-ı müvâlât ve müsâfâta ne vechile izin ve ruhsat-ı pâdişâhânemiz erzânî kılındığı mersûm sahîfe-i zihn-i derrâk-i mevhibet-penâhî ve lem‘a-tırâz-ı tab‘-ı tâb-nâk-i Cem-câhları oldukda siyâk-ı meşrûh üzere sûret-i silm ü velâ mir’ât-ı zamîr-i diyânet-masîr-i keyânîlerinde dahi cilve-ger-i kabûl ve irtizâ‘ olduğu hâlde fîmâ-ba‘d dest-i kudret-i mâlik-i inân-ı kâm-kârî ve pây-i himmet-i zîver-i rikâb-ı bahtiyârî oldukca gerek zamân-ı bâ-unvânlarımızda ve gerek ahlâf u a‘kâb-ı nasafet-nişân evânlarında kasr-ı müşeyyedü'l-erkân tehâbb ü tevâdd u sarh-ı mümerredü'l-bünyân hüsn-i vifâk u ittihâd bir dürlü kâbil-i indirâs ve mütezelzelü'l-esâs olmayacağı vâreste-i kayd u iştibâhdır. Binâen-aleyh sefîr-i sadâkat semîrimiz ile ba‘s u tesyîr olunan diğer nâme-i hümâyûn-ı hilâfet nümûnumuzda yâd u îrâd olunduğu vechile ilf u ilti’âm-ı ümmet-i seyyidü'l-enâmın zâhiren ve bâtınen pezîra-yı sûret-nizâm u encâm olması husûsuna taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i kâm-rânîlerinden dahi meyl ü rağbet ve itmâmına mübâşeret ü himmet kılınmak vâbeste-i nehâ-yı hakâyık-âşinâ-yı kaanîleridir. *Bâkî hemîşe neyyir-i felek-i tehâbb ü tevâdd tâli‘ u rahşân ve bedr-i âlem-efrûz-ı vifâk ü ittihâd lâmi‘ u nûr-efşân bâd, bi-Rabbi'l-ibâd!*[164]

Fî evâhir-i M. Sene 1159

[164] "Kulların rabbi olan Allah'ın izniyle sevgi ve muhabbet feleğinin ışıltısı sürekli doğsun ve parlasın; uyum ve birlikteliğin cihânı aydınlatan dolunayı, sürekli ışıldasın ve ortalığı aydınlatsın!" anlamında Farsça duâ cümlesi.

41

Barışın sağlanması adına ısrarcı olunan tekliflerden vazgeçildiği bildirilmişken ve Osmanlı Devletince sınırdaki bazı can sıkıcı hadiselere göz yumulmakta iken İran'ın arazi taleplerinin dostluğu baltalaması ve bundan vazgeçilmesi

انصراف از پیشنهادهای تاکید شده برای حفظ صلح و چشم پوشی دولت عثمانی از بعضی حوادث دلخراش در مرزها، درخواست های ارضی ایران سبب ریشه کنی دوستی می شود، صرف نظر کردن از این امر

Uzun süreden beri iki devlet arasındaki anlaşmazlık ve husumet sebebi olan fasit söz ve davranışlara Şah hazretlerince son verilmesinin Peygamberin ümmetini rahatlattığı, bu hizmetin karşılığı olarak gelip giden elçilerle iltimas talebinde bulundukları beş maddeden üçü, mülki nitelikli olması sebebiyle hüsn-i kabul görüp diğer iki maddesi, şer'î özürleri sebebiyle kabul edilemediği; gönderilen elçilerle bunun ayrıntılarının Şah hazretlerine anlatılmış olduğu; ne var ki, bunun anlaşılamamış olmasından dolayı ulemadan iki büyük zât gönderilerek bunun şerh ve beyanı istendiği, oysa Şeyhülislam'ın tahriratında konu açık seçik bir şekilde açıklanmış olduğu için iki devlet arasında birlik ve kaynaşmanın sağlanacağı düşünüldüğü ve buna çok da gayret edildiği; Sınırlardaki Osmanlı görevlilerinin sıkıntıya yol açacak her şeyden kaçındıkları, bu konuda da güzellikle mukabele beklenirken bazı sınır ihlalleriyle karşılaşıldığı, buna katiyen müsaade edilmemesi beklenirken İran tarafından bu hususa göz yumulmasının dindarlıkla kabil-i telif olunamadığı, aynı şekilde karşılık verilerek bu gaileyi def'etme hakkı bulunduğu ve bu hususta fetva da verildiği halde kan akmaması, fukaranın ziyana uğramaması için misliyle mukabele edilmediği; İkinci defa olarak, şer'i mazeretler hususu teferruatıyla anlatıldığı halde anlaşılamamasına ve yapılan teklife bir anlam verilememişken Fethali Bey Türkman aracılığıyla ulaştırılan namede söz konusu maddelerden vazgeçildiğinin beyan olunduğu; arada mücadele konusu sayılacak bir nesne kalmamışken yeniden kargaşaya sebep olacak sınıra dair hoş olmayan tekliflerin dillendirilmesi, filizlenmesi beklenen dostluğu baltaladığı, iki hakan arasında tatsızlığa sebep olacak hususlardan kaçınılması gerektiği; Amcası Sultan IV. Murad zamanında yapılan sınır düzenlemesi esas kabul edilerek yeni bir musalaha akdedilmek üzere Maliye Tezkirecisi Mustafa Nazif Efendi'nin mutemet tayin edilip İran tarafına gönderildiği ifadesiyle Sultan I.Mahmud tarafından Nazif Mustafa Efendi tavassutuyla Nadir Şah'a gönderilen nâme-i hümâyûn

نامه همایونی ارسالی از طرف سلطان محمود اول توسط مصطفی نظیف افندی به نادرشاه مبنی بر: پایان دادن به بعضی سخنان اختلاف برانگیز فیمابین دو دولت که سبب عدم تفاهم و رفتارهای خصومت انگیز می شد توسط اعلیحضرت شاه و راحتی امّت

پیامبر، در مقابل این خدمت سه ماده از پنج ماده درخواست های ملتمسانه ایلچیانی که در رفت و آمد بودند، به سبب شرایط ملکی مورد حسن قبول واقع شده و دو ماده دیگر به دلایل شرعی پذیرفته نشد؛ بیان کردن جزئیات آن به ایلچیان اعزامی به اعلیحضرت شاه؛ اعزام دو شخص از علمای بزرگ و در خواست شرح و بیان آن توسط همان علما بدلیل عدم درک این موضوع؛ در حالی که بدلیل توضیح در نوشته های شیخ الاسلام موضوع به شکل واضح بیان شده و درک حفظ و وحدت و همبستگی در بین دو دولت و تلاش بیشتر به این امر؛ جلوگیری ماموران عثمانی از امکان ایجاد هر نوع مشکل در مرزها، علی رغم انتظار واکنش خوب در این زمینه، نقض بعضی مسایل مرزی؛ در حالی که انتظار می رفت به هیچ وجه به این امر اجازه داده نشود؛ چشم پوشی طرف ایرانی در این خصوص با دینداری هماهنگی ندارد، با این که برای مقابله به همان شکل و برای دفع این غائله فتوا صادر شده بود، مقابله به مثل نشده و برای جلوگیری از خونریزی با خونسردی برخورد شد تا فقرا دچار خسارت نشوند؛ علی رغم شرح جزئیات محظورات شرعی آن باز برای بار دوم درک نشد، پیش از اینکه از پیشنهاد داده شده استنباط نادرست حاصل بشود، از ماده های مورد بحث در نامه ایی که به وساطت فتحعلی بیگ ترکمان ارسال شده انصراف دهید؛ در زمانی که موضوع مورد نزاع فیمابین دولتین باقی نمانده دریافت پیشنهاد ناخوشایندی که آشوبهای مرزی را سبب می شود، ریشه کنی دوستی اخیر را بدنبال دارد و ضرورت اجتناب از مسائلی که سبب ناخشنودی دو خاقان است؛ با اساس پذیرفتن ترتیب مرزهایی که در زمان عمویش سلطان مراد چهارم اتخاذ شده برای عقد مصالحه جدید مصطفی نظیف افندی تذکره چی مالیه به عنوان معتمد تعیین و به سوی ایران اعزام شد

(13-21 Şubat 1746)

Taraf-ı hümâyûn-ı hazret-i zıllu'llâhîden bu def'a
Nâdir Şâh'a yazılacak nâme-i inâyet-alâme-i mülûkânenin
dîbâce ve elkâbâtı zammıyla kaleme alınan tesvîdidir.

Nazîf Mustafa Efendi ile gönderilmişdir.

Bismillahirrahmanirrahim

"Ya eyyühe'l-lezîne âmenû udhulû fi's-silmi kâffeh"[165]

Bismi'llahi fâtihatü kitâbihî ve'l-hamdü li'llâhi hâtimetü da'vâ[i] ehli ihtisâsihî ve intihâbihî sümme etemme salavâtü'l-musallîn ve ekrame selâmü'l-müsellimîn alâ men be'asehû li-intizâmi'd-dünyâ ve'd-dîn fekânet bi'setuhû rahmeten li'l-âlemîn ve alâ âlihî ve ashabihî ve hulefâihî ve ahbâbihi's-sâlikîne menhecehü'l-kavîm ve't-târikîne mâ yuhâlifu şer'ahü'l-müstakîm[166]

[165] "Ey iman edenler! Hep birden barışa girin. Sakın şeytanın peşinden gitmeyin." Bakara Sûresi: 2/208.

[166] "Bismillâh, onun kitabının başlangıcıdır, Allah'a hamd etmek de özel kimseler ve seçilmişler için dâvânın hâtimesidir. Sonra dünya ve dîn işlerini düzene koymak ve âlemlere rahmet olmak üzere kendilerine gönderilen kimse üzerine onların salâtları tamâm, selâmları ikrâm olsun! Cümle yaratılmışlarla birlikte ailesine, ashâbına, halîfelerine, onun yolundan hiç sapmadan ilerleyen ahbâbına ve onun dosdoğru yolunu takib ederek yasakları terk eden arkadaşlarına da…!" meâlinde Arapça salvele/duâ cümlesi.

Ammâ baʿd eʿâlî-hazret, leâlî-nazret, keyân-ı kamer-tenvîr, hidîv-i hurşîd nazîr, gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî, dürre-i yektâ-yı iklîl-i kâm-kârî mümehhid-i bünyân-ı câh u celâl, müşeyyid-i erkân-ı izz u ikbâl, vâye-i tâc ü kemer ü gâh mâye-i fütüvvet ü kiyâset ü intibâh alem-efrâz-ı hıtta-i serverî, revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî bahâü'd-dünyâ ve'd-dîn, cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn masdaran li'l-istirâhati ve'l-müsâlemeti ve'ş-şân, mazharan li'l-besâleti ve'l-emâneti ve'l-unvân hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i taht-ı Kisrâ vü Cem, fermân-fermâ-yı Memâlik-i Acem, felek bâr-gâh el-Kaan Nâdir Şâh *etemma'llahu makâsıdehû ve şeyyede bi's-sıdki sâdırahû ve vâridehû* cenâblarının kıbel-i eşref kaanilerine ebher-i abher-i teslîmât-ı anberiyyetü'n-nefehât-ı hüsrevâne ve ezher-i cevher-i dürriyyetü'l-lemeʿât-ı mülûkânemiz vesâtât-ı mezîd-i tekrîm ü taʿzîm ve delâlet-i nüvîd-i tenʿîm ü tefhîm ile pîrâye-bahş-ı meclis-i sâmî ve zîv[er]-efzâ-yı mahfil-i kirâmîleri kılındıkdan sonra mücellâ-yı âsâr-ı rüşd ü nühâ olan mir'ât-ı zamîr-i mihr-incilâlarına çehre-i hakîkat-mühre-i maʿnâ vü sûret zılliyet-i zînet-i hüsn-i iktifâ bu vech üzere cilve-nümâ-yı inbâ vü inhâ kılınır ki mazhar-ı hilâfet-i kübrâ ve masdar-ı zılliyet-i uzmâ olan selâtîn-i adl-âyin ve havâkîn-i nasafet-temkîn hazerâtının ber-muktezâ-yı hikmet-i Îzid-i bî-niyâzîni nevʿinden müterakkî ve mümtâz olmaları ancak taʿzîm-i li-emrillâh ve şefekat-i alâ halki'llah maʿnâlarının îfâ vü icrâsı Ve be-tahsîs şerîat-i hâkka-i vâzıhanın nehc-i istikâmet-i lâyiha üzere infâz u imzâsı maslahatına mebnî olduğu maʿlûm-ı erbâb-ı nühâ olan mukaddime-i lâmiʿatü'l-bahâdır binâen-aleyh mukaddemâ bu üslûba dâir nâme-i hümâyûn-ı safvet-müzâhirimiz ile taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i kaanîlerine inbâ vü inhâ olunduğu üzere nice müddetden berü beyne'd-devleteyn bâʿis-i tehâlüf ve tenâkuz ve mûris-i tebâʿud ü tebâğuz ola[n] akvâl-i fâside ve efʿâl-i kâside yümn-i himmet-i keyâneleriyle ülkâ-yı İran'dan refʿ ü izâha ve ümmet-i merhûme-i Nebeviyye bu vesîle-i asîle ile terfîh ü irâhe kılındığı hizmet-i dîniyye ve menkabet-i dünyeviyyeleri mukâbili ol vakt irsâl-i rüsül ü resâil ile taraf-ı hümâyûn-ı hilâfet-makrûnumuzdan isʿâf ve istisʿâdı iltimâsında oldukları mevâdd-ı hamse-i maʿlûmenin üç maddesi umûr-ı mülkiyeden olmakla baʿde't-tesviye onlar derece-i hüsn-i kabûle mevsûl olup bakıyye iki maddesi şerʿ-i envere taʿalluk eden umûrdan olduğuna binâen redd ü kabûlü ulemâ-yı aʿlâm kesserehumu'llahu teʿâlâ ilâ yevmi'l-kıyâm hazerâtının baʿde'l-istiftâ o bâbda beyân olunan aʿzâr-ı şerʿiyyelerin icmâli tensîkât-ı safvet-simât-ı meʿâli-semîrimizden ve tafsîli dahi ol zaman der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı mülûkânemizden mebʿûs olan rüsül-i ihlâs-nümûnumuzun sahâif-i takrirlerinden pîrâye-i gûş-ı hakâyık-niyûş-i kaanîleri oldukda maʿâzir-i şerʿiyye-i merkûme karîn-i semʿ-i kabûl olmak hâleti şîme-i insâf u hakkâniyyetlerine müfevvaz ve mevkûl kılınmışidi. Lâkin keyfiyyetin maʿâzîr-i şerʿiyyeleri mücerred indinizde mütecellî olmamak hasebiyle çendîn-müddet mürûrundan sonra baʿs-ı rüsül ü resâil ile maddeteyn-i merkûmeteynin mübhem olan maʿâzîr-i şerʿiyyeleri tekrâr istîzâh ve istikşâf olunmağın keyfiyyet aʿlâm-ı ulemâ-yı müşârün-ileyhimden merreten baʿde uhrâ isticvâb u isticlâ olundukda der-kâr ü bedîdâr olan aʿzâr-ı şerʿiyyelerini sarâhaten keşf ü ayân ve şerh ü beyânda şîrâze-bend-i vifâk ü ittifâk oldukları ol vakt dahi yine nâme-i hümâyûnumuza mashûben irsâl olunan tahrîrât-ı cenâb-ı şeyhü'l-islâmînin mülâhaza-i mefhûm-ı kirâmîsinden mersûm dîbâce-i zihn-i tab-nâkları oldukda ber muktezâ-yı şîme-i diyânet onların dahi teklîfi nesh ü fesh olunup külliyyen ferâgat ü nükûl birle fîmâ-baʿd beyne'd-devleteyn bâʿis-i vahşet ü keder

olacak nesne kalmamakla her hâlde fâiz-i derece-i hüsn-i kabûl yani miyânede muntazır olan safvet ü müsâlemet-i dîne ve sunûha mevsûl olması akdem-i me'mûl bilinmişdi. Li-zâlik o esnâda taraf-ı hümâyûnumuzdan muktezâ-i ahkâm-ı şerîat-i garrâ ve mübtegâ-yı nizâm-ı hilâfet-intimâ üzere hareket ve takdîm-i emr-i müsâfâta riâyet ve celb-i hâtır-ı safâ-müzâhir-i keyânîlerine mübâderet hâlâtında celâ'il-i himmet-i vâlâ-nehmet-i mülûkânemiz ne vechile mebzûl ve bî-dirîğ tutulduğu vâzıh u zâhir ve hattâ cenâb-ı me'âlî-nisâbınız ol zaman hudûd-ı şimâliyyede bir nice müddet cereyân eden şevâgıl-ı harb u kıtâl ve amâ'il-i tard u cidâl ile rû-nümâyı iştigâl olduğunuz eyyâm-ı ihtilâs-irtisâmda ber-vech-i muharrer mücerred mâbeynde derdest olan merâir-i muvâlât ve evâsır-ı müsâfât kesr ü intikazdan masûn olmak niyyet-i hayr-intiyâba mülâsık-ı hudûd u sınur ve musâkıb-ı tuhûm u sügûr olan gumâştegân-ı ser-haddât-ı seniyyemiz tarafınıza bir türlü müvehhim-i keder olur ednâ hareketden memnû' ve muhazzer oldukları isbât-ı müdde'âmıza delîl-i kâtı' u bürhân-ı bâhir olmakla bu keyfiyyeti müşâhede zımnında tarafınızdan dahi mislü ile mukâbeleye riâyet iktizâ eylediği "*kazâyâ kıyâsâtuhâ ma'ahâ*"[167] kabîlinden bir kaziyye-i müsellemü's-sübût iken o vâdîde tevcîh-i veche-i i'tibâr olunmayıp yine teklifât-ı ma'hûde bahâne ve illet-i şumâr olunarak mugâyir-i safvet ü müsâlemet ve muhâlif-i insâf u hakkâniyet sûret-i adâvet izhâr ve hudûd u tuhûm-ı memâlik-i mahrûsemizden ba'zı mahallere hilâf-ı şer'-i şerîf vaz'-ı akdâm-ı hasar birle ümmet-i merhûmenin târâcına cevâz u ruhsat verilmek hâlâtı bed'en tarafınızdan sudûr u zuhûr etdiğini hudûd u sınurda bulunan vükelâ-yı Devlet-i Aliyyemiz mukaddemâ i'lâm u inhâ etmeleriyle bu hâlet-i gayr-i meşrû'anın vukû' ve bürûzu hayret-efzâ-yı ümenâ-yı şer'-i mutahhar olmuş idi. Çünki kevkeb-i sermediyyü'z-zuhûr devlet-i hilâfet-menkabetimizin ibtidâ-yı tulû'undan ile'l-ân kâffe-i umûr ve âmme-i hutûb-ı cumhûrunda faysal-bahş-ı miyân-ı ceyyid ü reddî olan şerîat-i mutahhara-i hazret-i Muhammedî'ye mürâca'at ve muktezâsıyla amel ü hareket ve etvâr-ı hasene ve âsâr-ı müstahsenedendir. Binâenaleyh bu bâbda dahi vech-i şer'î ne gûne idüğü kerraten ba'de ûlâ a'lâm-ı ulemâ-yı müşarün-i-leyhimden istiftâ olundukda ehl-i İslâm ile kıtâle şurû' ve Memâlik-i Mahrûse'ye hücûm için teheyyü' iden asker ile mukâtele-i meşrû'a olduğunu bi'l-ittifâk tahkîk ü iftâ ve tevsîk ü imzâ etmeleriyle li-zâlik gerden-dâde-i itâat ü inkıyâdı olduğumuz ahkâm-ı şerîat-ı garrâya imtisâl ü mutâba'at ve her hâlde muktezâsı üzere amel ü hareket farîza-i zimmet-i mefâhir-menkabet-i hilâfet-penâhîmiz olmak hasebiyle şer'an def'-i sâil ve ref'-i gavâil vâdîlerine sülûk ve kânûnen mukâbele-i bi'l-misl tarafı meslûk kılınmışidi. Yohsa mücerred tevsî'-i dâire-i memleket ve bâ-teba'iyyet-i hevâcis-i nefsaniyyet misüllü keyfiyyet için mugâyir-i şer'-i şerîf ve muhâlif-i kânûn-ı münîf sefk-i dimâ ve ızrâr-ı ibâd u fukarâya cevâz ve ruhsat verilmek münâfi'-i zamîr-i diyânet-semîr-i mülûkânemiz idüğü zâhir ü bâhirdir. Ancak sâlifü'z-zikr maddelerde îrâd u beyân olunan a'zâr-ı şer'iyye def'a-i sânîyede olan şerh ü ayândan sonra mersûm sahîfe-i fehm ü idrâkleri olmamak zâhir-i hâlde emr-i muhâl ve olduğu sûretde dahi bu misüllü teklîf-i nâ-meşrûh için bu kadar sefk-i dimâ ve hetk-i a'râz-ı fukarâya ictirâ eylemeleri hâleti giriftâr-ı ukde-i eşkâl olmakla bu ukde-i mu'dılenin dahi dest-yârî-i rüşd ü dirâyet ve meded-kârî-i vehb-i Rabbü'l-izzet ile hâll ü tevfîki me'mûl ü muntazar-ı hidîvânemiz iken bu def'a cenâb-ı emâret-me'âb-ı

[167] "Kaziyeler, aynı cinsten unsurlarla kıyaslanırlar" anlamında Arapça ibâre.

izzet-iktisâb Fethali Bey Türkmân *zîde mecdühû* vesâtatıyla dergâh-ı muʻallâ-bârgâhımıza mebʻûs olan nâme-i sâmî-i kirâmîleriyle derûnuna pîçîde kılınan zebîre-i safvet-vetîrelerinin hulâsa-i mefhûmlarında mahz-ı tevfîk u inâyet-i Rabbânî ve yümn-i himmet-i mefâhir-menkabet-i keyânîleriyle umûmen ahâlî-i İraniyân beynlerinde tarîka-i enîka-i sünnet ü cemâʻat mergûb ve meslûk ve maddeteyn-i maʻhûdeteyn mefsûh ve metrûk kılındığı tevsîk u tahrîr ve binâberîn fîmâ-baʻd mülk ü mâl için bir dahi nizâʻ vü cidâl cihetiyle tığ-ı hısâm gılâf u niyâmdan çıkmak baʻîdü'l-ihtimâl olduğu vücûh-ı ahkâm-ı şerîat ü hakkâniyete tatbîk vechile tensîk ü tastîr olunduğı cihetden işbu muvaffak oldukları hayr-ı cemîl ve zikir-i cezîllerinden *"Ez-sadâ-yı suhen-i mehr ne-dîdem hûşter / Yâdgârî ki derîn künbed-i devvâr be-mand"*[168] mazmûn-ı hikmet-nümûnu tamâm-ı mutâbık-ı hâtır-hâh-ı keyânîleri olduğu eğerçi zâhir ve lâkin zeyl-i zebîre-i hatîrelerinde maʻâzîr-i mülkiye belki mehâzîr-i şerʻiyyesi bâhir-i hudûd u sınura dâir müceddeden baʻzı teklîf îcâd ve ihtirâʻının kaleme getirilmesi sûret-i zâhirde bu mefhûma mugâyir olup ancak bu bâbda dahi ısrâr u ibrâm vâdîleri cenâb-ı dirâyet menâkıb-ı dâverânelerinden metrûk ve mehcûr tutulmak zımnında bu teklîfimiz mücerred muhabbet ü ittihâd resminden nâşî olmakla redd ü kabûlünde muhtârsız; tabʻ-ı hümâyûnunuzda güvârâ olan tarafımızda dahi güvârâdır nevʻ-i dîğere haml buyurulmaya deyü zîver-i sahîfe-i sütûr olan taʻbîr-i dil-pezîrlerinin hakîkat-i meʻâli ferâid-i müsâfâtın keşîde-i reşede-i nizâm u encâm olması işʻâr ve teʼkîd ve bu maʻnâ semîr-i zamîr nasafet-tahmîr-i Cem-câhîleri olduğunu tahkîk ü teʼyîd idüp ve teklîf-i merkûmun dahi redd ü kabûlünde zimâm-ı ihtiyâr-ı dest-i adalet-peyvest-i hidîvânemize tefvîz ü teslîm olunmağın irâde-i aliyye-i mülûkânemiz ile maʻkûd olan encümen-i şûrâda bu keyfiyyetin dahi muktezâ-yı şerʻ ü kânûnîsi cümleden istifsâr ü istinbâ olundukda Memâlik-i Mahrûse-i Devlet-i Aliyye'den bir mahalle taʻarruz olunmayup şerîat-ı mutahharaya mugâyir idüğün aʻlâm-ı ulemâ-yı kirâm keşf ü beyân ve teklîf-i merkûm ez-kadîm düstûrü'l-amel ve merʻî vü muʻteber tutılan nizâma ve kânûn-ı münîfe münâfiʻolduğu dahi bi'l-cümle vüzerâ-yı izâm ve ocaklarım ağâvât u zâbitânı ve müntesibânı atebe-i saltanat-ı ebed-irtisâmım tahkîk ve ayân etdiklerinden başka cenâb-ı meʻâlî-nisâb-ı kaanîlerinin bu âna dek taraf-ı Devlet-i Aliyyemizden isʻâf u kabûlü recâsında oldukları fakat mevâdd-ı hamseden ibâret onlardan mâʻadâ bir dürlü teklîf-i âhar lisân u kaleme belki hayâl ü deme getirilmek melhûz olmadığından katʻ-ı nazar el-hâletü hâzihî bâʻis-i kîl ü kâl olan maddeteyn-i maʻhûdeteynden ferâgat ve nükûl olunmak hasebiyle fîmâ-baʻd miyânede mûcib-i vahşet ü cidâl olacak bir nesne kalmayıp iki devlet beyninde masâlih-i safvet ü germiyyet rehîn-i nizam olmuşiken şimdi yine sâbıkı misüllü mûris-i dağdağa vü hazer olacak bu misüllü teklîf-i nâ-mülâyimin yâd u tezkârı miyânede safvet-pezîr-i iʼtilâf olan âyîne-i velâ vü müsâlemeti tağyîr ve ser-çeşme-i müvâlât u müsâfâtı tekdîr ideceği bedîhî vü bedîdâr ve vücûh ile münâfî metâlib-i rüsûm-ı güvârâ olduğu karîn-i yakîn-i zihn-i derrâk-i keyânîleri oldukda baʻd-ezîn her husûsda *"mezâ-mâ-mezâ"*[169] misüllü mâ-beyni'd-devleteyn pezîrâ-yı tahkîk u imzâ ve mugâyir-i şerʻ ü kânûn

[168] "Bu dönen kubbede, sevgi ifâdesinin dile getirilmesinden daha hoş bir şeyin, yâdgâr kaldığını görmedim" anlamında Farsça bir beyit olup XVI. yy. Türk Divan şairlerinden Mahmud Abdülbâkî'nin: "Bâkî kalan bu kubbede bir hoş sadâ imiş" dizesiyle bir yakınlık bulunmaktadır.

[169] "مضى ما مضى veya orijinal metindeki مضا ما مضا şeklindeki yazılışıyla -geçen geçti gitti" [sen geleceğe bak!]- anlamında Arapça ibâre.

olan teklîf-i cedîd-i merkûm dahi mâ-sebakları misüllü hâtır-ı me'âlî-mezâhir-i dâverâ-nelerinden endâhte-i vâdî-i ferâmûşî ü insâ kılınarak lâzıme-i kadr ü unvân cânibeyn ü râtıbe-fürûşân-ı tarafeyne lâyık ve beyne'l-hazreteyn bir türlü mûcib-i nakîsa vü şe'n olacak hâletlerden ârî vechile amm-i büzürgvârım hakân-ı cennet-merâbi' Sultân Murad Han-ı Râbi' hazretlerinin zamân-ı saâdetlerinde karâr-dâde olan hudûd u sınur-ı kadîme ile kemâl-i safveti mûcib ve nihayet dostî vü ülfeti müsteclib mu'âmele-i bi'l-mücâmele zımnında müceddeden akd-i musâlaha-i velâ-intimâya bezl-i cell-i himmet-i evfâ olunmak lâyık-ı şân-ı devleteyn ve muvâfık-ı şükûh u unvân-ı hazreteyn olmağın işbu nâme-i hümâyûn-ı hakâyık-meşhûnumuz şeref-yâfte-i sudûr ve hademe-i saltanat-ı seniyyemizden mu'temed ve mevsûkun-bih kıdvetü'l-emâcid vel-a'yân mâliye tezkirecisi Mustafa Nazif *zîde mecdühû* ile gönderilmişdir. Ledâ şerefi'l-vusûl ber-vech-i muharrer tarafınızdan müvehhim-i bürûdet ü keder ve münâfî-i ahkâm-ı şerîat-ı mutahhar ve muhâlif-i levâzım-ı âdâb-ı saltanat-ı übbehet-eser olan teklîf-i cedîd-i merkûm dahi teklîfeyn-i ma'hûdeyn-i sâbıkeyn misüllü külliyyen mensî vü ber-taraf ve mihr-i münîr-i âlem-tenvîr-i safvet ü germiyyet pîrâye-bahş-ı beyne'ş-şeref kılınması sûreti mir'ât-i zamîr-i hakâyık-âşinâlarında karar-dâde ve cilve-ger olur ise cenâb-ı seniyyü'l-menâkıb-ı hüsrevânemizden dahi takdîm-i ulüvv-i şân-ı hilâfet-i aliyye ve tetmîm-i şükûh ve unvan-ı saltanat-ı seniyyemiz olur vechile amm-ı büzürgvârım müşârün-ileyh Sultân Murad Han-ı Râbi' Hazretlerinin zamân-ı saâdetlerinde sulh-i âhirînden ibâret olunan musâlaha şürûtunda pezîrufte-i istikrâr u üstüvâr olan hudûd u sınur üzere müceddeden vaz'-ı esâs-ı müsâfât ve bast-ı mebânî-i müvâlâta müsâade-i hümâyûn-ı mülûkânemiz bî-dirîğ kılınacağından mâ'adâ bu gûne ma'kûd u müstahkem olan ser-rişte-i sulh u felâhın bundan böyle dahi devlet-i rûz-efzûn-ı hilâfet münîrimiz ile ilâ-mâ-şâ'allahu te'âlâ ahlâf u a'kâb-ı kaanî nisâbınız beyninde bâ'is-i i'tilâf u ârâmiş ve sebeb-i ibtihâc u âsâyiş olacağı vâreste-i kayd-ı güvâh ve bîrûn-ı havsala-zunûn u iştibâhdır. Binâen-aleyh matlûb olan âsâr-ı safvet-medâr tensîkât-ı hümâyûn-ı muhabbet-karârımızdan ve sefîr-i mevsûkumuzun takrîr-i sadâkat-şiârından ma'lûm-nihâd-ı sedâd-i'tiyâd-ı keyânîleri oldukda ber-vech-i muharrer sûret-i merkûme yani hudûd-ı kadîme üzere akd-i esâs-ı müsâfât ve temhîd-i mebânî-i müvâlât-nüvîdi zımnında sefîr-i râst güftârımızı iâde vü ircâ'a himmet-i âlî-nehmet-i Cem-câhîleri der-kâr kılınmak vâbeste-i şîme-i hâkanî temîme-i dâverâneleridir. *Bâkî hem-vâre hurşîd-i gîtî-firûz-ı safvet ü ilti'âm ez-matla'-ı câmi'iyyet-i İslâm şârık u pertev-efşân bâd bi-Rabbi'l-ibâd!*[170]

Evâhir-i M. Sene 1159

[170] "Kulların Rabbi'nin izniyle saflık ve iyiliğin cihânı aydınlatan güneşi, ebediyyen İslâm toplumunun doğduğu yerden doğsun ve sonsuza kadar ışıklar saçmaya devam etsin!" anlamında Farsça duâ cümlesi.

42

Osmanlı tarafınca eski hududun esas kabul edilerek iki tarafın unvanlarının muhafazası şartıyla musâlaha akdinin münasip görülmesi

پذیرش مبنا قرار گرفتن مرزهای سابق از سوی عثمانی، با شرط حفظ عناوین دو طرف، مناسب بودن عقد مصالحه نامه

Yüce Şah hazretlerinin sıfatlarındaki cümle güzelliklere binaen doğruluk, barış ve huzuru baltalayıcı her türlü şeyin tamamıyla izalesine ilişkin Fethali Bey Türkman aracılığıyla gelen name-i şâhî huzura kabul ile takdim olunduğu,

Şah hazretlerinin söz konusu iki maddeden vazgeçtiği, hiçbir düşmanlığa yol verilmeyeceğinin ifade olunduğu,

Buna istinaden eski hudutların muhafazası, iki tarafın şan ve unvanlarının korunması şartıyla musalaha akdine ruhsat verileceğinin ifadesinden sonra iki kıta nâme-i hümâyûn yazılarak mezkûr sefire teslimen dönüşüne ruhsat verildiği; Osmanlı Sadaret makamınca kaleme alınan ve Mustafa Nazif Efendi ile gönderilen dostluk mektubunda, huzur bozucu hallerin izalesine ilişkin Fethali Bey Türkman vasıtasıyla gönderilen namedeki iyi niyete binaen aynı safiyet ve ihlasla mukabele olunduğu, cümle âlim ve vezirlerle gerçekleştirilen toplantıda Şah hazretlerinin söz konusu iki maddeden vazgeçip aradaki dostluğun hâkim kılınması konusundaki istekliliği beyan olunup yenilenecek olan hudut musalahasının tahkik ve tedkikiyle cümle devlet erkânının buna oybirliğiyle imza koydukları, eski hududun esas kabul edilerek iki tarafın unvanlarının muhafazası şartıyla musalaha akdinin münasip görüldüğüne dair iki kıta nâme-i hümâyûnun, mezkûr sefire teslim edildiği, bundan iyi sonuç alınması ve dostluğun pekiştirilmesine vesile olması arzu edildiği beyanını havi Sultan I.Mahmud'un sadrazamı tarafından Nadir Şah'ın torunu Şahruh Mirza'ya yazılan mektup

با دقت نظر به تمام زیبائی های سفارت اعلیحضرت بلند مرتبه، نامه شاهی در رابطه با از بین بردن هر نوع چیزی که موجب تضعیف صلح و آرامش می شود به وساطت فتحعلی بیگ ترکمان به حضور شاه تقدیم شد، منصرف شدن اعلیحضرت از دو ماده مورد بحث، بیان اجازه ندادن به هیچ نوع دشمنی، بنا به استناد این امر حفظ مرزهای قدیمی، با شرط حفظ شأن و عناوین دو طرف، بعد از بیان اجازه نوشتن عقد مصالحه و تسلیم دو قطعه نامۀ همایونی اجازه بازگشت به سفیر مذکور؛ نامه دوستی ارسالی مقام صدارت عثمانی به وساطت مصطفی نظیف افندی، مقابله توأم با صداقت و اخلاص با هر چیزی که موجب تضعیف آرامش و از بین بردن آن می شود بنا به نیت خیری که با نامه ارسالی توسط فتحعلی بیگ ترکمان هست، انصراف اعلیحضرت شاه از دو ماده

و موضوع مورد بحث بیان تحکیم دوستی فیمابین در جلسه ایی با حضور تمامی علما و وزرا، برای تحقق تجدید مصالحه نامه مرزی تحقیق و دقت شد و تمامی ارکان دولت به اتفاق آرا امضاء کرده، مناسب دیدن عقد مصالحه نامه در دو قطعه نامه همایونی با پذیرش اساس قرار گرفتن مرزهای قدیمی با شرط حفظ عناوین دو طرف، تحویل به سفیر مذکور، با بیان آرزوی بدست آوردن نتیجه خوب و وسیله تحکیم دوستی در نامۀ نوشته شده از طرف صدراعظم سلطان محمود اول به شاهرخ میرزا نوه نادرشاه

(9 Mart 1746)

Sefîr-i İran Fethali Bey Türkmân'a verilen nâme-i hümâyûn mûcebince Şahruh Mirzâ'ya taraf-ı hazret-i sadr-ı aʻzamîden tahrîr olunan mektûb-ı âlînin sûretidir.
Fî 15 S. Sene [1]159

Cenâb-ı asâlet-me'âb, niyâbet-nisâb, vekâlet-âfitâb, saâdet-iktisâb, sâhib-i sâib-i re'y-i âlî menzilet, müşîr-i müşterî-tedbîr-i Âsaf-menkabet, müstahkim-i erkân-ı memleket, müstecmi-i esbâb-ı saltanat, ferâzende-i râyât-ı serverî firûzende-i çerâğ-ı mehterî, nihâl-i hadîka-iclâl ü kâm-karî gonca-i gülistân-ı ikbâl ü bahtiyârî revâ-i rûy-i şükûh u şân Şahruh Mirzâ-yı refîʻu'l-unvân hazretlerinin meclis-i şerîf-i saâdet-nakş ve meydân-ı münîf-i basâlet-rahşları savbına revnak-efzâ-yı serîr-i hubb u vidâd ve mesned-ârâ-yı çâr-bâliş-i velâ vü ittihâd olan tuhaf-ı tahiyyât-ı âliyât-ı muhâlasât-nümâ ve nutef-i teslîmât-ı gâliyât-ı müsâdakât-intimâ ithâf u ihdâsı siyâkında ravza-i zamîr-i letâfet-semîrlerine mâ'i'l-azb-i merâm-ı bâhiru's-safâ unbûbe-i hâme-i râstî-alâmeden bu vechile isâle vü icrâ olunur ki aʻzam-ı selâtîn-i cihân, efhâm-ı havâkîn-i zamân muvattıd-ı kavâim-i şerʻ-i kavîm ve müşeyyid-i de'âyim-i bünyân-ı dîn-i müstakîm, gurre-i nâsıye-i millet-i beyzâ dürre-i tâc-ı şerîat-ı garrâ, nûr-i dîde-i bünyâyî bi-zuviyy-i bâzû-yı tüvânâyî şaʻşaʻa-i âfitâb-ı cihân-güşâyî pertev-i mâhçe-i ra'yet-i mülk-ârâ-yı fermân-fermâ-yı kişver-i adalet nizâm-bahşâ-yı memleket-i basâlet gülgûn-i sevâdd-ı mâlikiyet-i berreyn feleke-nişîn-i saltanat-ı bahreyn, hâdim-i hıtta-i Haremeyn-i Muhteremeyn, sânî-i İskender-i Zi'l-karneyn şevketlü kerâmetlü mehabetlü kudretlü azametlü pâdişâh-ı İslâm-penâh ve zıllu'llâh-ı hilâfet-destgâh velî-niʻmetim efendim hazretlerinin taraf-ı hümâyûn-ı mülûkânelerine hâlâ erîke pîrâ-yı Memâlik-i İran revnak-efzâ-yı taht-gâh-ı keyân, sadr-ârâ-yı hıtta-i şâhî, lemʻa pîrâ-yı ufk-ı Cem-câhî nâsih-i ahkâm-ı rafz u bidʻat hâmî-i ülkâ-yı dîn ü millet nûr-pâş-ı semâ-i bahtiyârî rûşenî-bahş-ı çeşm-i dâdârî, aʻlâ-hazret, keyvân-rütbet, le'âli-nazret, meʻâlî-menkabet felek-bârgâh, şâh-ı vâlâ-câh hazretlerinin zât-ı kerrûbî-sıfât-ı keyânîlerinde merkûz ve tıynet-i safvet-mekîne-i kaanilerinde mermûz olan hüsn-i akîdet ü safâ-yı taviyyete binâen münâfî-i sıdk u safâ olur hâlât-ı reddiyenin bi'l-külliye izâle vü imhâsına niyyet-i sâdıka ve azîmet-i fâikalarını hâvî taraf-ı fâizü'ş-şeref-i dâverîlerinden nâme-i sâmî ve kâime-i vidâd-alâme-i kirâmîleriyle baʻs u tesyîr buyurulan emâret ü izzet-nişân Fethali Bey Türkmân cenâbı sevk-i sâik-i Îzid-i

müte'âl ve bedreka-i tevfîk-i Hudâ-yı lâ-yezâl ile bir vakt-i feyz-iştimâl ve bir evân-ı meymenet me'âlde südde-i seniyye-i adalet-unvân ve atebe-i aliyye-i şâmihu'l-erkâna dâhil ve sâha-i re'fet-i mübâha-i mihmân-nüvâzî ve istînâsa vâsıl oldukdan sonra taraf-ı şerîflerinden cânib-i ihlâs-kîşlerine irsâl olunan zebîre-i meveddet vetîreleri pîrâye-i dest-i tevfîr ü tebcîl olup zîver-ı silk-i sütûr olan ferâid-i kelimât-ı safvet-âyâtı keşîde-i rişte-i ittikan u iz'ân kılındıkda vedî'a-i derc-i muhâdenet kılınan cevâhir-i muhâlasat u muhâdenetleri imâme-i sübha-i ülfet-i cânibeyn add olunmuşdur. Muktezâ-yı kâide-i Devlet-i Aliyye üzere sefîr-i mûmâ-ileyh bir zamân-ı sa'd-iktirânda dîvân-ı bülend-eyvân-ı hazret-i hilâfet-unvâna da'vet ve tebliğine me'mûr olduğu nâme-i sâmî-i cenâb-ı şâhîyi delâlet-i muhlisânemiz ile huzûr-ı fâizü'n-nûr-ı İskender-hadîme arz u takdîm idüp fâ'iz-i teşrîfât-ı seniyye ve hâiz-i taltîfât-ı behiyye oldukdan sonra gerek mü'eddâ-yı nâme-i nâmî ve gerek mezâyâ-yı kâime-i şehâmet-dâime-i kirâmî muhât-ı ilm-i âlem-şümûl-i hazret-i zılliyet-nigâhî oldukda bu makûle umûr-ı izâm akd-i encümen-i şûrâ ile pezîrâ-yı nizâm u encâm olmak öteden berü kânûn-ı kadîm-i Devlet-i Aliyye ve deyden-i müstedîm-i saltanat-ı seniyye olduğuna binâen bu def'a dahi cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı hazret-i şâhîden pîrâye-i sahîfe-i îrâd u beyân kılınan keyfiyyât-ı mu'âlefet-âyât cümleye ifhâm u i'lân ve muktezâ-yı şer'-i şerîf ve mübtegâ-yı kânûn-ı münîf üzere iktizâ-yı hâl istikşâf u isti'lân olunmak için ber-mûceb-i emr-i hümâyûn-ı cihân-dârî bi'l-cümle vüzerâ-yı izâm ve ulemâ-yı fihâm ve ocaklar ricâli ve sâir hayr-hâhân-ı Devlet-i ebed-kıyâm ile tarh-ı meclis-i meşveret olunup ve sefîr-i mûmâ-ileyhin teblîğine me'mûr olduğu tensîkât-ı me'âli-simât-ı cenâb-ı şâhînin mefhûm u mü'eddâlarıyla mîr-i mu'azzâ-ileyhin arz eylediği takrîr-i sadâkat-masîri cümleye i'lân ve etrâf u enhâsı gereği gibi ba'de'l-ittikan şer' ü kânûna tatbîk ve zîr ü bâlâları kemâ-yenbagi tedkîk olundukda şâh-ı müşârün-ileyh hazretlerinin tekâlîf-i ma'hûdeden nükûl ü ferâgat birle cânib-i insâf ve hakkâniyete meyl ü rağbetleri ve ba'd-ez-în kar'-ı bâb-ı mu'âdâta bir dürlü cevâz u ruhsat gösterilmemek hâletleri mâ-fî'z-zamîr-i ihlâs semîr-i Cem-câhîleri idüğünü mutazammın tahrîrât-ı keyânîlerinde münderic olan ta'bîrât-ı dil-pezîrleri müceddeden ba'z-ı şûr u şeyn vukû'ı melhûz olan hâletin ifhâsına dahi delâlet etmekle fîmâ-ba'd miyâneden kedûret ü iğbirâr mündefi' olup ilf ü ilti'âm-ı ümmet-i hayru'l-enâm için hudûd-ı kadîme esâsı ve tarafeynin şân u unvânları muhâfazası şartıyla akd-i musâlahaya ruhsat-ı hümâyûn erzânî kılınmak münâsib idüğü ittifâk-ı ârâ ile tahkîk ü imzâ olunmakla keyfiyyet-i mersûme ma'rûz-ı pişgâh-ı hazret-i zılliyyet-medâr kılındıkda taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i pâdişâhîden şürût-ı merkûmeyi müştemil iki kıt'a nâme-i hümâyûn-ı adalet-makrûn şeref-bahşâ-yı imlâ vü tastîr ve aded-i dîrîn üzere sefîr-i mûmâ-ileyh cenâbına huzûr-ı fâizü'n-nûr-ı hüsrevânede teslîm ve mûmâ-ileyh cenâbı şerâit-i âdâb-ı risâlete kemâ-yenbagi mürâ'ât ü teşrîfât-ı seniyye-i mülûkâne ile ihrâz-ı müfâharet ve mübâhât eyledikden sonra avd ü insırâfa murahhas ve me'zûn olup cânib-i Devlet-i Aliyye-i sermediyyeden şeref-nifâz-ı sudûr olan diğer nâme-i hümâyûn-ı musâdakat-nümûn ile terhîs ü ta'yîn kılınan izzetlü Mustafa Nazîf Efendi'nin ma'iyyet ve refakati ile ol savb-ı me'âlî evbe tesyîr olunmalarıyla taraf-ı muhibbânemizden dahi mektûb-ı meveddet-üslûb tahrîr olunmuşdur. İnşâallahu te'âlâ lede'l-vusûl mezâmîn-i nevâmic-i hümâyûn-ı nasafet-makrûndan tafsîl-i keyfiyyet ma'lûm-ı fehâmet-mersûmları ve tahsîl-i râhat-ı ümmet-i Nebeviyye zımnında mûceb-i

eslâf-ı hazreteyn ve sebeb-i emniyyet-i reâyâ-yı cânibeyn olur hâlâtın istihsâli lâzime-i uhde-i hayr-endîşî ve râtıbe-i zimmet-i sadâkat-kîşî idüğü sefîr-i mûmâ-ileyh cenâbının takrîr-i sıhhat-semîrinden mekşûf-ı tab'-ı nukâdları oldukda taraf-ı emîrânelerden dahi istihkâm-ı esâs-ı müsâfât u müvâlât ve istikrâr-ı bünyân-ı tevâdd ü tehâbba dikkat ve ûlâ ve uhrâda bâz-hast u mes'ûl olunmayup belki inde'llah ve inde'r-resûl mergûb u makbûl olmağa bezl-i cell-i himmet vâbeste-i uhde-i rüşd ü reviyyetleridir.

43

Sultan IV. Murad zamanındaki hudud musâlahasının yenilenmesi için Mustafa Nazif Efendi'nin Osmanlı Devletince mutemet tayin edilmesi

انتخاب مصطفى نظيف افندى معتمد دولت عثمانى براى تجديد مصالحه نامه مرزى زمان سلطان مراد چهارم

Şahruh Mirza hazretlerine yapılan övgüden hulûs ve samimiyet ifadesinin belirtilmesinden sonra atası Nadir Şah'ın, nifak unsuru hallerin külliyen imhası ve sadık niyetlerinin ifadesi beyanıyla Fethali Bey Türkman ile gönderdikleri name-i şâhînin saltanat makamına ulaştığı ve elçilik merasiminin icraıyla gönderdikleri dostluk mektubunun okunduğu, muhtevasından memnun olunduğu, şahlık devletinin bu halis niyetlerine cemile olarak, Sultan IV. Murad Han zamanında yapılan hudud musalahasının yenilenmesi için Mustafa Nazif Efendi'nin mutemet tayin edildiği; O tarihte akdedilen sınırlar aynı kalmak ve iki tarafa ait unvanlarda bir değişiklik olmamak şartıyla Şahlıkça bu hususa itina buyrulduğu sürece Osmanlı Devletince de itina gösterileceği, bu niyetle mezkûr efendinin Şah'ın huzuruna varmak üzere yola çıkarıldığı, bu hususta Sadaretçe kaleme alınan samimiyet mektubunun da elçi ile gönderildiği, ele geçtiğinde güzel neticelere ulaşılacağının umulduğu ifadesine dair Sultan I.Mahmud'un sadrazamı tarafından Nazif Mustafa Efendi tavassutuyla Şahruh Mirza'ya gönderilen mektup

اعليحضرت شاهرخ ميرزا بعد از بيان حمد و ستايش و اظهار صميميت بيان كرده كه پدرش نادرشاه تمامى عناصر نفاق را از بين برده و نامه شاهانه را با بيان نيّت صادقانه خود با فتحعلى بيگ تركمان ارسال كرده، وصول آن به مقام سلطنت و قرائت نامه دوستى بعد از اجراى مراسم سفارت، خشنودى از محتواى آن، زيبايى نيّت هاى خالصانه دولت شاهى، تعيين مصطفى نظيف افندى به عنوان معتمد براى تجديد مصالحه نامه مرزى زمان سلطان مراد خان چهارم؛ حفظ شكل مرزهاى تعيين شده در آن تاريخ و با شرط پرهيز از هر گونه تغيير عنوانهاى مختص دو طرف، اهميت دادن دولت عثمانى

به مسئله تا زمانی که شاهنشاه در این خصوص اهتمام فرمایند؛ اعزام افندی مذکور با
این نیّت به حضور شاه؛ ارسال نامه صمیمی صدارت در این خصوص با ایلچی مزبور،
با بیان امیدواری در رسیدن به نتایج خوب به هنگام وصول در نامه ارسالی از طرف
صدراعظم سلطان محمود اول توسط مصطفی نظیف افندی به شاهرخ میرزا

İnâyetlü saâdetlü sâhib-i devlet efendimiz hazretlerinin taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i âsafânelerinden Nazif Mustafa Efendi vesâtatıyla Şahruh Mirzâ'ya gönderilen mektûbun sûretidir.

Cenâb-ı asâlet-me'âb, niyâbet-nisâb, vekâlet-intisâb, saâdet-iktisâb, sâhib-i sâ'ib-i re'y-i âlî-menzilet müşîr-i müşterî tedbîr-i Âsaf-menkabet müstahkim-i erkân-ı memleket, müstecmi'-i eştât-ı saltanat, firâzende-i râyât-ı serverî, firûzende-i çerâğ-ı mehterî, nihâl-i hadîka-i iclâl ü kâm-kârî gonca-i gülistân-ı ikbâl ü bahtiyârî revâ-i rûy-ı şükûh u şân Şahruh Mirzâ-yı refî'u'l-unvân hazretlerinin meclis-i şerîf-i saâdet-nakş ve meydân-ı münîf-i besâlet-rahşları savbına revnak efzâ-yı serîr-i hubb u vidâd ve mesned-ârâ-yı çâr-bâliş-i velâ vü ittihâd olan tuhaf-ı tahiyyât-ı âliyât-ı muhâlasât-nümâ ve nutef-i teslîmât-ı gâliyât-ı musâdakât-intimâ ithâf u ihdâsı siyâkında ravza-i zamîr-i letâfet-semîrlerine mâ'ü'l-azb-i merâm-ı bâhiru's-safâ unbûbe-i hâme-i râstî-alâmeden bu vechile isâle vü icrâ olunur ki hâlâ fermân-fermâ-yı Memâlik-i İran revnak-efzâ-yı taht-gâh-ı keyân sadr-ârâ-yı kişver-i şâhî lem'a pîrâ-yı ufk-i Cem-câhî nâsih-i ahkâm-ı rafz u bid'at, hâmî-i ülkâ-yı adl ü şehâmet-a'nâ vâlid-i mâcid-i büzürgvârları a'lâ-hazret, keyvân rütbet, âfitâb tal'at, me'âlî menkabet, felek-bârgâh-ı şâh-ı vâlâ-câh hazretlerinin zât-ı kerrûbî-sıfât-ı keyânîlerinde merkûz ve tînet-i safvet-tahmîr-i kaanîlerinde mermûz olan hüsn-i akîdet ü safâ-yı taviyyete binâen münâfî'-i sıdk u safâ olur hâlâtın bi'l-külliye izâle vü imhâsı emrinde münba'is-i zamîr-i nasafet-semîrleri olan niyyet-i sâdıka ve azîmet-i câzimelerini hâvî cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı dâverîlerinden nâme-i sâmî ve kâime-i vidâd-alâme-i kirâmîleriyle ba's ü tesyîr buyurulan emâret ü izzet-unvân Fethali Bey Türkmân cenâbı sâ'ik-i takdîr-i Îzid-i müte'âl ve bedraka-i tevfîk-i Hudâ-yı lâ-yezâl ile bir vakt-i feyz-iştimâl ve bir zamân-ı meymenet-me'âlde südde-i seniyye-i adalet unvân ve atebe-i aliyye-i şâmihü'l-erkâna dâhil ve hayyiz-i icrâ-yı merâsim-i sefârete vâsıl oldukdan sonra taraf-ı şerîflerinden cânib-i ihlâs redîflerine irsâl olunan zebîre-i meveddet-vetîreleri resîde-i derece-i vusûl olup müeddâ-yı tahrîrleri muhâzî-i nazara itkan ve ferâid-i ta'bîrât-ı muhâlasat-şiârı furta-i gûş-ı îkân-ı muhlisânemiz olmuşdur. Hem-vâre mesned-i güzîn-i şehâmet ü übbehet ve çâr-bâliş-nişîn-i saâdet ü vâlâ-menzilet olalar, rakîme-i velâ-mashûblarının hulâsa-i nâme-i nâmî-i cenâb-ı şâhî ile mîr-i mu'azzâ-ileyhin ba's ü tesyîr buyurulduğu zîver-i tâk-ı beyân kılındığından mâ'adâ pîrâye-bahş-ı kitâbe-i müvâlât olur kelimât-ı ihlâs-âyât îrâdıyla meknûnât-ı zamîr-i safvet-nişânımız tırâz-ı hâme-i i'lân kılınmak hâlâtı ifâde vü îmâ buyurulmuş hâlâ perverde-i ni'met-i bî-minneti olduğum işbu Devlet-i Aliyye-i ebediyyü'd-devâm ile devlet-i behiyye-i şâhiye miyânında

husûl-i sâziş ile vedâyi'-i hâlikü'l-bedâyi' olan ibâd-ı müslimînin her hâlde âsûde-nişîn-i kehfü'l-emân-ı ârâmiş olmaları zübde-i menviyyât-ı derûn-ı ihlâs-meşhûn ve nuhbe-i melhûzât-nihâ-yı sadâkat nümûnumuz olmakla bu merâm-ı hayriyyet-encâm-ı devlet-i şâhiyyenin dahi fi'l-hakîka matmah-ı enzâr-ı nasafet-medârları olduğu tahrîren ve takrîren münfehim olmak hasebiyle sefîr-i muʻazzâ-ileyh ile baʻs ü tesyîr olunan mektûb-ı vâlâ-üslûbumuzda keşîde-i silk-i sütûr kılındığı üzere mücerred temşiyyet-i maslahat-ı hayriyye niyyet-i hâlisasıyla der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı hüsrevânîden nâme-i hümâyûn-ı şevket-makrûn ile dergâh-ı adalet-penâh bendelerinden bir muʻtemed kullarının hâssaten baʻs u tesyîri husûsî için aʻzam-ı selâtîn-i zamân efhâm-ı havâkîn-i devrân câmiʻ-i âyât-ı nasafet u din-dârî vâki-i râyât-ı adalet ü kâm-kârî nûr-ı hadeka-i cihân-bânî nevr-i hadîka-i gîtî-sitânî şehriyâr-ı hurşîd-i ilm tâc-dâr-ı kevâkib-i haşem kuvvet-bahşâ-yı pençe-i adl u dâd miknet-fermâ-yı bâzû-yı rüşd ü sedâd müşeyyid-i erkân-ı şerîat-i garrâ mümehhid-i bünyân-ı millet-i beyzâ sultânü'l-berreyn hakânü'l-bahreyn hâdimü'l-Harameyni'ş-Şerîfeyn hâmiyyü'l-beledeyni'l-münîfeyn şevketlü kerâmetlü mehâbetlü kudretlü azametlü pâdişâh-ı sipihr-iktidâr ve hudâvendigâr-ı gerdûn-vakâr velî-niʻmetim efendim hazretlerinin mübârek pâye-i serîr-ârâ-yı zılliyet-nümâlarına cebîn-sâ-yı niyâz ü istidʻâ olduğumda sûret-i niyyet-i hâlisânem mirʼât-ı temâsîl-i ilhâm-ı sübhânî olan zamîr-i hurşîd-nazîr-ı hazret-i zıllu'llâhîye pertev-endâz-ı hüsn-i teveccüh ve kabûl olduğuna binâen sefîr-i mûmâ-ileyhin yed-i sefâretine ibdâʻ olunan nâme-i hümâyûn-ı mülâtafet-makrûnda îrâd olunduğu üzere âyîne-i müsâfâta îrâs-kerd-i fütûr edecek teklîf-i cedîd-i maʻhûd teklifeyn-i sâbıkayn misüllü derûn-ı diyânet-merhûn-ı şâhîden izâle vü imhâ kılınmak zımnında hakân-ı cennet-merâbiʻ merhûm ve mağfûrün-leh Sultân Murad Han-ı Râbiʻ hazretlerinin zamân-ı bâ-unvânlarında maʻkûd u mümehhed kılınıp ile'l-ân merʻî vü muʻteber tutulan hudûd u sınur esâs olmak ve kadr ü unvân-ı devleteyn ve şân u şükûh-ı hazreteyn bir dürlü pezîrâ-yı gubâr-ı şeyn olmamak vechile bilâ-külfetin istihkâm-ı merâʼir-i ülfete cânib-i cenâb-ı şâhîden iʻtinâ buyurulduğu sûretde taraf-ı hümâyûn-ı nasafet-makrûndan dahi istikmâli emrine iʻtinâ buyurulacağı mukarrer idüğünü mübeyyin nâme-i hümâyûn-ı safvet-nümûnlarıyla bir bendelerinin namzed-i emr-i sefâret kılınmasına müsâade-i mülûkâneleri erzânî buyurulup binâen-aleyh ol bâbda dahi bir kıtʻa nâme-i safvet-alâme-i cihân-dârîleriyle hâcegân-ı dîvân-ı bülend-eyvân-ı Süleyman-mekânlarında mâliye tezkirecisi olan izzetlü Mustafa Nazif Efendi terhîs ü taʻyîn ve mîr-i muʻazzâ-ileyh cenâbı refâkatıyla ol savb-ı nasafet-evbe baʻs ü tesyîr olunmağla iʻlâm-ı hâl ve istikşâf-ı gonca-i fuâd nezâret- iştimâlleri zımnında cânib-i muhibb-i ihlâs-semîrlerinden dahi mektûb-ı meveddet tahrîr ve efendi-i mumâileyh ile firistâde-i savb-ı saâdet-masîrleri kılınmışdır. İnşâallahu teʻâlâ lede'l-vusûl hakîkat-i mezâmîn-i nevâmic-i hümâyûn tahrîrât-ı velâ-simâtımızın müʼeddâlarından ve kezâlik sefîr-i mûmâ-ileyhin takrîr-i sedâd-ihtivâsından maʻlûmunuz oldukda ber-vech-i muharrer idâmet-i mücâmele-i yegânegî vü müvâlât ve ikâmet-i deʼâim-i yek-cihetî vü müsâfâtın istihsâli için kerraten-baʻde-merratin rahsûde-i pîşgâh-ı übbehet-iktinâh-ı hazret-i hilâfet-penâhî olmak zımnında taraf-ı muhlisânemizden zâhir ü bedîdâr olan gûşiş-i bî-şümârımız gibi cânib-i meʻâlî-i hidîvîlerinden dahi şecere-i tayyibe-i dostî vü müvâhât ve devhâ-i bâsika-i vedd ü müsâfatın rîşe-gir-i istikrâr ve pür-berg ü bâr olması

bâbında sâha-i muʻallâ-bâha-i cenâb-ı şâhîye isâle-i cûy-bâr-ı hüsn-i guftâr ve ifâza-i re-şehât-ı saʻ-yi hayriyyet-simâr buyurmalarıyla bi-avni'l-lahi'l-meliki'l-allâm-ı ilf ü iltiʼâm ümmet-i hayru'l-enâmı mûcib ve ilâ mâ-şâallahu teʻâlâ beyne'l-hazreteyni'l-izâm ve kezâ-lik mâ-beyni'l-ahlâfi'l-kirâm gül-zâr-ı nüzhet-fezâ-yı tehabb ü tevâddın ser-sebz ü şâdâb olmasını müstevcib hâlâtın dahi pezîrâ-yı temşiyyet ü husûl olmasında ihtimâm-ı verziş-i guncânîleri masrûf buyurulmak der-hâst-ı muhibbânemizdir.

44

Şâh'ın mektubundaki hususların umumi meşverete havale olunması, sultanın ve şeyhülislamın cevabî mektubunun gelen elçiyle gönderilmesi

حواله به مشورت عمومی در خصوص نامه شاه، ارسال پاسخ سلطان و شیخ الاسلام به نامه رسیده با ایلچی اعزامی

Elçi ile Şeyhülislamlığa gelen cevabi mektubun alındığı ve okunmasıyla şe-ref duyulduğu; Şah hazretleri tarafından Fethali Bey Türkmân aracılığıyla gönderilen mektubun saltanat makamına ulaştığı, muhtevasındaki önem-li hususun istikrar ve devamlılık kazanması için umumi meşverete havale olunduğu, Sultan hazretlerinin barış ve dostluk konusuna gösterdiği yakın ilgi ve arzuyu havi ve dostlarının da buna tabi olmaları ricasını muhtevi mektubun mezkûr elçi ile gönderildiği; Şeyhülislamlıkça da padişah haz-retlerinin mektubunda yazılı konunun tevsik ve te'yidine tam bir ihtimam gösterilmesi rica olunduğu, elçinin dönüş vakti geldiğinde kaleme alınan bu cevapnamenin gönderildiğini bildirir Sultan I.Mahmud'un Şeyhülisla-mının Nadir Şah'ın Şeyhülislamı Molla Ali Ekber'e Arapça mektubu

دریافت پاسخ نامه رسیده توسط ایلچی به شیخ الاسلام و احساس غرور با مطالعه آن؛ رسیدن نامه ارسالی اعلیحضرت شاه توسط فتحعلی بیگ ترکمان به مقام سلطنت، برای ثبات و مداومت در خصوص موارد مهم حواله به مشورت عمومی، اعلیحضرت سلطان از نزدیک به موضوع صلح و دوستی علاقه نشان داده، همراه با درخواست و آرزوی تبعیت دوستان از این امر در نامه و ارسال آن با ایلچی مذکور؛ نشان دادن سعی وافر اعلیحضرت در اثبات و تایید درخواست موضوع نوشته شده نامه با نظر شیخ الاسلامی، به تحریر در آوردن پاسخ نامه به عربی و ارسال آن با ایلچی مزبور به هنگام بازگشت از سوی شیخ الاسلام محمود اول به ملا علی اکبر شیخ الاسلام نادرشاه

(9 Mart 1746)

[Arapça]

Faziletli Şeyhülislam Efendi hazretlerine Molla Ali Ekber tarafından Sefir-i mûmâ-ileyh yediyle gelen Farisî mektubun cevapnamesidir. Fî 15 S. Sene [1]159

Bismillahirrahmanirrahim

Sapasağlam dinin temellerini Melik ve Alîm olan Allah katından teyid ile tesis eden Allah'a hamd olsun. O, mümin kullarının kalplerinin arasını lütfu ve yardımıyla ülfet ettirmekte, birleştirmektedir. Böylece müslümanlar, O'nun tevfiki ve irşadıyla dinin önemli işlerinde görüş birliğine varmış olurlar. Salât ve selam, Peygamberimiz olan, öncekilerin ve sonrakilerin efendisi, şerefli mücahitlerin komutanı, resullerin en şereflisi, nebîlerin sonuncusu Muhammed'e, O'nun mübarek âl ve ashabına, kıyamete kadar güzellikle onlara tâbi olanlara olsun. Allah Teâlâ onların hepsinden de razı olsun. Bu temiz ve müstecap dua hediyelerini takdim ettikten, Saltanat-ı Seniyye'nin selam ve tahiyyelerini kıymetli İran halkına ve seçkin görevlilerine sunduktan sonra, Tarafınızdan cevap olarak bize yazılan kıymetli mektubunuzu başından sonuna kadar okumakla şereflendik. Mektubun satırları arasında barışın ikmali, samimi duyguları haber veriyor, dostluğu açık dille ifade ediyordu. Bu haliyle gönüllerimize şifa olmuştur. Şöyle ki, sultanların ve kralların en büyüğü, yeryüzünde Allah Teâlâ'nın gölgesi, hem irsen hem de istihkâkan saltanat tahtının sahibi ve İslam memleketlerinin maliki, İslam diyarlarında dinin ahkâmının uygulayıcısı, İslam ve müslümanların yardımcısı, gazi ve mücahitlerin donatıcısı, doğu ve batıdaki herkesin işlerini düzene koymanın kefili, karaların ve denizlerin hâkimi, Harameyn-i Şerîfeyn'in hizmetkarı Sultanımız ve Hakanımız Hazretleri'nin *-Allah Teâlâ onun hilafetini kıyamet ve haşir gününe kadar devam ettirsin, devletinin gölgesini fakir ve yoksullar üzerinden eksik eylemesin-* yüksek eşiğine gönderilen mektup erişti. Bu mektup Şâh tarafından elçi olarak gönderilen Fethali Bey Türkman aracılığıyla ulaştırıldı. Mektupta anlatılan konular hilafet makamına arz olundu. Onda bulunan barış, güven ve dostluk konularının tamam ve kemale erdirilmesine dair hususlar mütalaa olundukta, bu önemli maslahatın istikrar ve devamlılık kazanması keyfiyeti umumî meşverete havale buyuruldu. Bütün din ve devlet erkânı sıdk u sebata riayet şartıyla bu işi kabullenip benimseme yolunda görüş birliği ettikleri hilafet makamına arz olunduğundan bu yolda bir Padişah hükmünün yazılması emir buyuruldu. Sultanımızın barış ve dostluk konusuna gösterdiği yakın ilgi ve arzuyu havi ve bağlılarından da buna sıdk ve sebat üzere olmaları talebini muhtevi olan bu mektup mezkur elçi ile birlikte gönderildi. Şu halde bendeniz tarafından da Padişahımızın mektubunda yazılı bulunan konunun tevsik ve teyidine tam olarak ihtimam gösterilmesi rica olunur. Böylece bu barış ve dostluk konusu yüce Allah'ın tevfikiyle zedelenmekten ve yara almaktan korunmuş olur. Burada bulunan elçinin dönüş vakti gelip yola çıkması kesinleşince, tarafınızdan gelmiş olan kıymetli mektubunuza cevap olmak üzere bu mektup yazılmış oldu. Cenâb-ı Hak bizi ve sizi, ehl-i İslam arasında tesis edilecek güzel geçinme ve dostluk ilişikisi kurmaya muvaffak eylesin.

45

Şâh'ın mektubundaki hususların umumi meşverette oybirliğiyle tasvip olunması, şahlıkça buna ihtimam gösterilmesi ricası

تصويب موضوع های نامه شاه در مشورت عمومی به اتفاق آراء، تقاضای نشان دادن اهتمام شاهانه به آن

Fethali Bey Türkmân aracılığıyla İran Meşihatı'ndan gelen mektup Hilafet makamına arz olunup dostluğun ikmaline dair husus mülahaza olunduğunda yapılan meşveretle cümle din ve devlet erkânının bu hususu rey birliğiyle tasvip ettikleri Halifelik makamına arz olunduğunda, Şah'a bir mektup yazılması ferman olunarak Şahlıkça da buna sebat gösterilmesi talebinin sefir aracılığıyla kendilerine gönderildiği, bu hususa rağbet edilip talep olunan ahdin belgelendirilerek sağlamlaştırılmasına ihtimam göstermeleri rica olunduğu, sözü edilen elçilik görevi tamamlanarak Fethali Bey Türkmân'ın yola çıkarıldığı beyanına dair Sultan I.Mahmud'un Şeyhülislamınca İran Şeyhülislamı Molla Ali Ekber'e yazılan Arapça cevabî mektup

در پاسخ نامه شيخ الاسلام سلطان محمود اول به شيخ الاسلام ايران ملا علی اکبر که به عربی نوشته شده و با پايان يافتن وظيفه سفارت فتحعلی بيگ ترکمان به هنگام عزيمت به ايران ارسال شده حاوی: نامه رسيده از مشهد ايران به وساطت فتحعلی بيگ ترکمان به مقام خلافت عرض شد و بعد از ملاحظه در ادامه دوستی با مشورتی که انجام شد تمام ارکان دولتی و دينی در اين خصوص به اتفاق آراء تصويب کرده و به مقام خليفه عرض شد، فرمان نوشتن نامه از سوی شاه و تقاضای نشان دادن اصرار شاهانه به اين امر و ارسال آن به وساطت سفير، در اين خصوص رغبت نشان داده و با ثبت عهدنامه تقاضا شده به تثبيت آن اهتمام کنند

Hâlâ Memâlik-i İran'da reîsü'l-mevâlî Molla Ali Ekber tarafından dâʻî-i Devlet-i Aliyyelerine vârid olan mektûba edâ-yı cevâb zımnında tahrîr olunan mektûb-ı Arabiyyü'l-üslûbun tercümesidir.[171]

Baʻde takdîmi'l-hamdi ve's-senâ cenâb-ı âlîleri kıbelinden tahrîr olunan mektûb-ı müstetâbları ki emr-i savâbı hâvîdir. Tarafımıza vârid olup ibtidâsından intihâsına varınca mütâlaʻasıyla teşerrüf olundukda derc-i sütûru ikmâl-i silm ü müsâfâtdan inbâ vü itmâm-ı üns ü müvâlâtı ifsâh ile sudûra bâʻis-i şifâ olmuşdur. Şöyle ki sultânüna'l-aʻzami'l-efhâm ve'l-hâkanü'l-muazzami'l-mufahham halîfetu'llâhi teʻâla fi'l-âlem aʻzamü'l-mülûki ve's-selâtîn zıllu'llâhi teʻâlâ fi'l-arzeyn mâlikü'l-memâliki'l-İslâmiyye bi'l-irsi ve'l-istihkâk müneffiz-i[172] ahkâmu'ş-şerʻi'l-mübîn fi'l-âfâki muʻînü'l-İslâmi ve'l-müslimîn

[171] Arapça'dan Osmanlıca'ya çevrilmiş olan bu mektup içerisindeki Arapça ibâreler, bir önceki mektupta yani Arapça'dan Türkçe'ye yapılan tercümede verildiği için burada tekrarından kaçınılmıştır.

[172] "منقد-münakkıd" şeklinde yazılmış, Arapça aslıyla karşılaştırılarak "müneffiz" olduğuna hükmedildi.

mücehhizü'l-guzât-ı ve'l-mücâhidîn zâmin-i emânü'l-hâfikîn kâfil-i mehâmmü'l-enâmi bi'l-maşrikeyn sultânü'l-berreyn ve'l-bahreyn hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn *halleda'llahu hilâfetehû ilâ yevmi'l-haşri ve'd-dîn ve eyyede zılâle devletihî ale'l-fukarâi ve'l-mesâkîn* hazret-i hilâfet-penâh şevketlü kerâmetlü mehâbetlü efendimiz hazretlerinin atebe-i aliyye-i hüsrevâne ve südde-i seniyye-i mülûkânelerine ol şâh-ı âlî-câh ki *irtefeʻat bi-garâyimihî mefâsidü'z-zamân ve zuyyinet bihi'l-erâiki ve't-tîcân ellezî fâka* bi'r-riyâseti ve's-siyâseti's-sultâniyye bi'l-memâliki'l-vesîʻâti'l-İraniyye durretü iklîli'l-asâleti ve'l-besâle izzetü ciyâhi's-saâdeti ve'l-celâdeti bâsitu bisâti'l-emni ve'l-insafi fâizü ebediyyi'l-cevri ve'l-iʻtisâfi ceʻala'llahu kavâime devletihî râsihatün ve mebâniyyü izzihî ve kadrihî şâmihatün hazretleri kıbel-i âlîlerinden baʻs ü tesyîr olunan erbâb-ı kadr ü şândan sefîr-i necîb Fethali Bey Türkmân vesâtatıyla vârid olan elûke-i kaanîleri bu emrin tavsîlını nâtık olmakla ol müfâvâza-i sâmiyye sâha-i dârü'l-hilâfe-i sultâna arz olunup anda münderic olan emr-i müsâfât ve silm-i müvâlâtın itmâm ü ikmâline dâir husûs mülâhaza buyuruldukda bu maslahat-ı celîlenin istikrâr u istimrârı keyfiyyeti akd-i meşveret-i âmmeye ihâle buyurulmağın cümle erkân-ı dîn ü devlet sıdk u sebâta riâyet şartıyla bu emr[in] tasvîb ü tahsînine ictimâʻ etdikleri maʻrûz-ı atebe-i aliyye-i hilâfet-penâhî oldukda cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı hazret-i kaanîye ber-vech-i mestûr bir elûke-i fahîme tahrîr olunmak üzere emr-i hümâyûnları şeref-rîz-i sudûr oldukda ol elûke-i saʻîde silm ü müsâfât emrine rağbet-i hümâyûnları taʻallukunu hâvî ve bu ilf u müvâlâtda hazret-i kaanîden dahi sıdk u sebât matlûb olduğunu muhtevî olup sefîr-i necîb-i mezkûr ile mashûben ol hazrete irsâl olunduğu binâen-aleyh cenâb-ı âlîlerinden bu muhlisleri dahi mazmûn-ı nâme-i hümâyûn-ı hazret-i hilâfet-penâhîden mestûr olduğu vech üzere bu emr-i mergûb ve ahd-i matlûbun tevsîk ve teʼkîdine ihtimâm-ı tâmları recâ olunur ki bu emr-i silm ü müsâfât bi-tevfiki'l-lâhi'l-Meliki'l-müteʻâl zilel ü ihtilâlden sâlim ola, vaktâki vech-i mestûr üzere emr-i sefâret tâm olup sefîr-i necîb Fethali Bey Türkmân taraf-ı hazret-i Kaanîye mashûben bi'l-izzi ve'l-ikrâm âzim olmağa taraflarından vârid olan kitâb-ı müstetâbın hakk-ı cevâbını edâ için taraflarına mektûb tahrîr olundı. Cenâb-ı Hakk bizi ve sizi ehl-i İslâm beyninde bu hüsn-i müvâfakat-ı matlûbe ve muʻâşeret-i mergûbeye tevfîk eyleye.

46

Osmanlı topraklarının kılıçla kazanılmış yerler olması, miras olmaması; itina gösterilmesi gereken asıl hususun, mevcut sınırların korunması olması

موضوع اصلی که باید توجه شود سرزمین‌های عثمانی به نیروی شمشیر بدست آمده، میراث نبوده، ضرورت حفاظت از مرزهای موجود

Tahum bölgesinde bulunan bazı yerlerin ortadan bölünmesi meselesinin yönlendirme ile değil, akl-ı selim ile suret bulacağı; üzerinde hak iddia

edilen yerler, Osmanlı sultanının ataları olan sultanlarca kılıçla kazanılmış yerler olup miras yoluyla kendilerine intikal ettiği, bu bahiste anlaşmaya ve yardımlaşmaya mahal bulunmadığı; itina gösterilmesi gereken yegâne hususun, Sultan IV. Murad zamanında belirlenen sınırların korunması olduğu; bu hususların hatırlatılması için bir nâme-i hümâyûn kaleme alınıp bunu ulaştırmaya Mustafa Nazif Efendi'nin seçildiği; fermanda yazılı esaslar çerçevesinde karşılık görüşmeler yoluyla konunun neticeye kavuşması beklendiği hakkında Osmanlı Şeyhülislamı tarafından Nadir Şah'ın Şeyhülislamı Molla Ali Ekber'e gönderilen Arapça mektup

مسئله تقسیم بعضی زمین‌های مرزی تحت حفاظت به دو قسمت از پیش برنامه ریزی شده نبوده، از طریق عقل سلیم امکان پذیر است؛ سرزمین‌هایی که بر روی آنها ادعا شده، سرزمین هایی است که اجداد سلاطین عثمانی با شمشیر بدست آورده و از طریق میراث به اشخاص منتقل شده، در این بحث محلی برای عدم درک و طلب کمک وجود ندارد؛ یگانه موضوعی که باید توجه شود، حفاظت از مرزهایی است که در زمان سلطان مراد چهارم مشخص شده؛ نوشتن یک نامه همایونی برای یادآوری این موضوع‌ها، انتخاب مصطفی نظیف افندی برای ارسال آن؛ توقع بدست آمدن نتیجه مطلوب از طریق گفتگوهای متقابل در نامه ارسالی از طرف شیخ الاسلام عثمانی به ملا علی اکبر شیخ الاسلام نادرشاه به زبان عربی

[Arapça]

Faziletli Şeyhülislam Efendi hazretleri taraf-ı şerîflerinden Nazif Mustafa Efendi yediyle Molla Ali Ekber tarafına gönderilen mektub-ı müvâlât-üslûbun suretidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Sıdk ve yakîn ile şerîati teyid eden, yine dini, yönetim ve saltanatı desteklemek suretiyle müslümanlar arasında destekleyen Allah'a hamd olsun. Efendimiz ve dayanağımız olan nebîlerin ve resullerin sonuncusu Muhammed'e, kıymetli ailesine, değerli ashabına ve kıyamet vaktine kadar onlara güzellikle uyanlara da salât ve selam olsun.

Şu anda İran ülkesinde bulunan önde gelen alimlerin ilmi riyaseti makamının şerefli sahibine -*lütufkâr Rabbin nezdinde bu hasletlerinin devam niyazıyla*- gönülden tertemiz duaları hediye ve sâdıkane selamları ithaf ederek söze başlarız.

Ekteki evrakta, İran Hakanlığıyla ilgili görüşmeler kaleme alınmıştır. Burada, hilafet-i uzmâ sahasına giren ve onu yakından ilgilendiren hudut konusu ele alınmaktadır. Bu da, Tahum bölgesinde bulunan bazı yerlerin ortadan bölünmesi ve bu işlemi de, angajman yöntemiyle değil, Cenâb-ı Hakk'ın inayetiyle Hilafet makamının tercih ettiği ve selim aklın da kabul edeceği şekilde dikkatli bir şekilde sevgi ve dostluk üslubuyla yürütmektir. Bu yazı elimize ulaşıp muhtevasındaki mazeret ve mahzurlar mülahaza edildikten sonra

anlaşıldı ki, bu konu kabul edilebilecek ve üzerinde yardımlaşılabilecek bir konu değildir. Şundan dolayı bu sonuca varılmıştır. Söz konusu yerleri Osmanlı Sultanları -*Allah Teâlâ onların burhanlarını parlak eylesin*- miras ve istihkâk suretiyle elde etmişler, Cenâb-ı Hakk'ın yardım ve inayetiyle muhaliflerinin ellerinden almışlardır. Böylece buralar irsen ve istihkâkan yüce Sultanımızın mülkü olmuş, ülkenin dört bir yanındaki diğer yerleri gibi bir yer olmuştur. Buna aykırı bir tasarrufta bulunma ihtiyarı bulunmamaktadır. Yapılması doğru olan, dikkat ve itina gösterilmesi gereken husus, Sultan IV. Murad Han -*Allah Teâlâ en güzel meskenlerde iskan etsin*- zamanında belirlenmiş olan sınırların korunmasıdır. Hâl böyle olunca, eskiden beri âdet olduğu ve Osmanlı Devleti'nin sürdüregeldiği gelenek üzere, mevcut durum çerçevesinde bu hususların bildirilmesi için Sultan tarafından büyük ve sırf bu konuyla ilgili bir fermanın yazılarak özel bir elçi ile gönderilmesi ihtiyacı hasıl olmuştur. Sultanın bu derece önemli fermanını İran Hakanlık makamına ulaştırmaktan ibaret bu şerefli görev için, yetkinlik ve dürüstlük sıfatlarını haiz Divan-ı Âlî'de mevcut kalem erbabından Mustafa Nazif -*Rabbimiz onu daima muhafaza buyursun*- seçilerek hazırlanmıştır. Ayrıca bu elçiye başka belirlenmiş birtakım görevler de tevdi edilmiştir ve bu sebeple bu özel mesaj söz konusu değerli elçi ile gönderilmiştir. Sefir zat-ı âlilerinize ulaştığında, kıymetli mesaileriniz ile fermanda yazıldığı ve belirtildiği şekilde görüşmeler yoluyla neticelendirmenizi bekliyoruz. Bu konunun sonuçlanması için mülkün sahibi ve her şeyi bilen Allah Teâlâ'nın tevfikini ümit ediyoruz.

47

Arazi talebi meselesinin Osmanlı Devletince farklı yorumlanması; teklifin kabul ve reddi üzerine zorlama yapılmamış olması

تفسیر متفاوت دولت عثمانی در خصوص تقاضای ارضی؛ عدم استفاده از زور در رد یا قبول تقاضا

Mustafa Nazif Efendi ve Fethali Bey Türkmân beraberinde gönderilen nâme-i hümâyûnun dostluğun hatırını yücelttiği; Kuzeydeki harp sebebiyle yardımlaşma ve dayanışmaya en çok ihtiyaç duyulan bir zamanda sınıra asker ve teçhizat yığılarak bunun hissettirilmesinin, sınırdan gelebilecek bir tecavüzün def'ine yönelik olduğu şeklinde yorumlandığı, sevgi ve dostluğu zedeleyici bir anlam yüklenmediği, yüce Padişah hazretlerine karşı hüsn-i niyetin korunduğu; Kendilerine karşı hiçbir art-niyet taşınmadığı halde arazi talebi meselesinin farklı yorumlandığı, oysa Sultan hazretleri yapılan teklifi kabul veya reddetmekte muhtar bırakıldığı, kendi rızalarını kazanmanın esas addedildiği; yapılması planlanan musalahayı kabul veya redde rıza gösterileceği gibi sarf-ı nazar ve istisnalar için de Nazif Efendi'nin tayin

edildiği hakkında Nadir Şah tarafından Nazif Mustafa Efendi eliyle Sultan I.Mahmud'a gönderilen Farsça name-i şahî

افزایش تقاضای دوستی در نامه همایونی ارسالی به همراه مصطفی نظیف افندی و فتحعلی بیگ ترکمان؛ احساس جمع کردن سپاه و تجهیزات در مرزها در زمانی که به دلیل جنگ در شمال احتیاج شدید به کمک و پایداری بود، هدایت به سمت دفع تجاوزی که در مرز صورت بگیرد، نیافزودن مفهومی که به محبت و دوستی صدمه بزند؛ حفظ حُسن نیت در مقابل والاحضرت پادشاه؛ نداشتن هیچ گونه قصد سوء نیت نسبت به خودشان و تفسیر متفاوت از مسئله اراضی، در حالی که اعلیحضرت سلطان در خصوص رد یا قبول تقاضای پیشنهاد شده صاحب اختیار بود، فرض ضرورت بدست آوردن خشنودی خود؛ رضایت دادن برای قبول یا رد مصالحه برنامه ریزی شده و انتخاب نظیف افندی در شرایط استثنایی؛ در نامه شاهی به فارسی ارسالی از طرف نادرشاه به دست مصطفی نظیف افندی به سلطان محمود اول

(21 Haziran 1746)

Atebe-i aliyye-i celâdet-medâra Nazif Mustafa Efendi vesâtatıyla Nadir Şâh tarafından vârid olan Farisî namenin bi-aynihî suretidir. Gurre-i C. Sene 1159

Bismillahirrahmanirrahim

Karşılık bulmaya layık rahmeti bol duaların en parlak ışıltıları, dostluk mahzeninden ve kusursuz muhabbet zembilinden dostluğa yelken açmış en güzel hayır-duaların âşikâr cevherleri, gökyüzü otağındaki yıldız ordusunun padişahı, ufku felekler katındaki Yüce Hazret'in şerefli bezminin hediyesi olsun! Güneş doğuşlu, Jüpiter saadetli, adaleti yayan cihan sahibi, hakkaniyet melcei, Feridun kadar güçlü, Süleyman makamlı adaletli padişah! Memleketler fatihi hidiv! Felek tahtının tâcı olan üstün meziyetli memleket fatihi! Cihan sultanlarının en büyüğü, inkarcıların kökünü kazıyan devran hakanlarının en değerlisi! Allah'ın iki arz üzerindeki gölgesi! İki karanın sultanı, iki denizin hakanı! İkinci İskender-i Zülkarneyn! Müslümanların sığınağı olan Halîfe! Sultan Gazi Mahmud Han! Allah, muazzam hilafetinizin gölgesine ve celâl sancağınızın yükseklerde dalgalanmasına zeval vermesin! Cihanın zineti olan Zat-ı hümayunlarının malumu olsun ki, itibar sahibi, şerefli ve mertebesi yüksek kimselerin iftiharı konumundaki Mustafa Nazif Efendi ve Fethali Bey Türkman ile birlikte göndermiş olduğunuz çok kıymetli ve esin kaynağı mektuplarınız en uğurlu dönemde ve en mutlu zamanda elimize geçmekle bize şeref verdi ve dostluğun hatırını zirvelere taşıdı. Name-i Hümayunlarına da derç olunduğu üzere kuzey tarafta harple iştigalimiz sebebiyle yardımlaşma ve dayanışma içinde bulunduğumuz şu zamanda, zevale ermeyesi Devlet-i Aliyye'nin görevlilerince herhangi bir hareket zuhura gelmemekle birlikte sınıra bazı asker ve teçhizat yığılarak bunun bize hissettirilmesi, sınırlara gelebilecek bir şerrin def' ü izalesi sadedinde ihtiyar olunan şer'-i şerifin muktezası

bir hareket şeklinde algılamamıza sebep olmakla hiçbir şekilde sevgi ve dostluğu zedeleyici, kaygı verici bir anlam yüklenmediği, Yüce Dergâhın bu duacılarının işin başından bugüne değin o kadri yüce Şehriyar hazretlerine karşı hüsn-i niyet taşıdığım ve safasını istediğim malum ve hatta bütün çıplaklığıyla ortada olduğu ve o hazretin de sevgi ve dostluğun dünyayı kuşatan güneşi olduğu, bu samimi dostları hakkında cihanı aydınlatan güneş misali cümleye malum ve âşikâr olmasına binaen Müslümanların hidivi olma sıfatıyla makamı yüce Padişah hazretlerine de ayan olsun ki, bu duacılarının önceden yaptığı teklif ve iltimaslardan maksat ve muradımız, davranışlarımızdaki saflaşma, mezhebin gözle görünür hâle gelmesi, iki devlet arasında muvafakatin sağlanması ve iki tarafın Müslüman halkları arasında dostluk ve kaynaşmanın sağlanması olup bunların dışında külfet ve eziyet verme, kılıç sıyırıp kan dökme gibi mülayim olmayan anlamlar hiçbir şekilde hatıra gelmeyip hatta aklımızın kenarından bile geçmemişti. Ancak takdir-i İlâhî ile iki tarafın istekleri aynada gerçek halleriyle gözükmeyip hatta bunun tersi anlaşıldı. Lâkin işin inceliğine vâkıf ve bu konulardan haberdar olan insaf sahipleri için bu tür hareketlerin iyiye yorularak "*Ameller, niyetlere göredir*"[173] muamelesine havale edildiği de açıktır. Ki, o şey de sözü edilen arazi meselesiydi. İlgili bahiste yazıldığı üzere bu hususu kabul veya retten birini seçmek, padişahlığınızın ihtiyarına bırakılmıştı. İki devletin birlikteliğinin sağlanması adına musalaha hususunun -ebediyyen Cennet'te kalası- padişah Sultan IV. Murad Han zamanlarında olduğu gibi uzlaşmayla sonuçlanması umulmakla bundan sonrası için "Nadiriye Devleti sizden ayrı düşünülmeyerek inşallah iki devlet arasındaki birliktelik istikrara kavuşup iki hazretin halefleri ve takipçileri tarafından da çağlar boyu sürdürülmesi kararlaştırılmıştır" diye irad olunmuştur. Müslümanlar, hilafetin sahibi olma şerefine mazhar olmuş şehriyarın, şiarı ahbaplık olan bu dostlarına karşı, büyük biraderlik muamelesini ihtiyar ederek bu şekilde sevgiyle dopdolu olduklarını idrak edebilmeyi arzu ederler. Gönül mülkünün sahibi, memleket fatihi Sultan ve kalbi aşktan ibaret olan bedeni topraktan yaratılmış sapasağlam Hakan! Bu muhiplerinin, işin çığırından çıkmasını, Yüce Hakan'ın rızası güzergâhından sapmayı hiçbir şekilde rıza göstermediğini ve Zat-ı Devletleri'nin hatırlarının rızasını kazanmayı vacip sayarak o hazretin gönlünün arzusunu imza ile musalaha işini de Devlet-i Aliyyeleri ayanı ne şekilde uygun görürlerse meramın yerine gelmesi için o şekilde hüsn-i kabul ve rıza ile Nazif Efendi'yi de sarf-ı nazar ve istisnalar için tayin eylediğimizi bilmeliler. Mademki, yüzlerce sadakat, dostluğun ziyneti ve levhalar nakşını takdir eden kaleme muhabbet makamı Âdemoğlu'nun kalbidir; inşallah, baştanbaşa salâh olan bu sulh, Âlem'in safhasına nakş olunarak onun imza ve bekası, levha ve kaleminin sebatıyla eşzamanlı olur. Cenâb-ı Mevla'nın yardım ve te'yidiyle Hilafet-i Şehriyarîlerinin cihanı aydınlatması; bahtiyarlık sahalarına nur saçıcılığı ve cihan sahipliği fezalarının etrafı parlatması daimî olur!

-Kâdir'in seçkin mührü, cihanda Nadir bulunur-

[173] "انما الاعمال بالنيات" Buhari, Sahih, Bâbü Bed'i'l-Vahy 1.

48

Arazi talebi meselesinin Osmanlı Devletince farklı yorumlanması; teklifin kabul ve reddi üzerine zorlama yapılmamış olması

تفسیر متفاوت دولت عثمانی در خصوص تقاضای ارضی؛ عدم استفاده از زور در رد یا قبول تقاضا

Mustafa Nazif Efendi ve Fethali Bey Türkmân beraberinde gönderilen name-i hümâyûnun dostluğun hatırını yücelttiği; Kuzeydeki harp sebebiyle yardımlaşma ve dayanışmaya en çok ihtiyaç duyulan bir zamanda sınıra asker ve teçhizat yığılarak bunun hissettirilmesinin, sınırdan gelebilecek bir tecavüzün def'ine yönelik olduğu şeklinde yorumlandığı, sevgi ve dostluğu zedeleyici bir anlam yüklenmediği, yüce Padişah hazretlerine karşı hüsn-i niyetin korunduğu; Kendilerine karşı hiçbir art-niyet taşınmadığı halde arazi talebi meselesinin farklı yorumlandığı, oysa Sultan hazretleri yapılan teklifi kabul veya reddetmekte muhtar bırakıldığı, kendi rızalarını kazanmanın esas addedildiği; yapılması planlanan musalahayı kabul veya redde rıza gösterileceği gibi sarf-ı nazar ve istisnalar için de Nazif Efendi'nin tayin edildiği hakkında Nadir Şah tarafından Nazif Mustafa Efendi eliyle Sultan I.Mahmud'a gönderilen Farsça namenin Osmanlıca tercümesi

افزایش دوستی در نامه همایونی ارسالی به همراه مصطفی نظیف افندی و فتحعلی بیگ ترکمان؛ احساس جمع کردن سپاه و تجهیزات در مرزها در زمانی که به دلیل جنگ در شمال احتیاج شدید به کمک و پایداری بود، هدایت به سمت دفع تجاوزی که در مرز صورت بگیرد، نیافزودن مفهومی که به محبت و دوستی صدمه بزند؛ حفظ حُسن نیت در مقابل والاحضرت پادشاه؛ نداشتن هیچ گونه قصد سوء نیت نسبت به خودشان تفسیر متفاوت از مسئله اراضی، در حالی که اعلیحضرت سلطان در خصوص رد یا قبول تقاضای پیشنهاد شده صاحب اختیار بود، فرض ضرورت بدست آوردن خشنودی خود؛ رضایت دادن برای قبول یا رد مصالحه برنامه ریزی شده و انتخاب نظیف افندی در شرایط استثنایی، ترجمه عثمانی نامه شاهی فارسی ارسالی از طرف نادرشاه به دست مصطفی نظیف افندی به سلطان محمود اول

Mübârek rikâb-ı kamer-tâb-ı hazret-i hilâfet-penâhîye bu def'a Nazîf Mustafa Efendi ile vârid olan nâme-i şâhînin tercümesidir.

Bismillahirrahmanirrahim

E'âlî-hazret, felek-rif'at, hurşîd-tabî'at, müşterî-saâdet, dâdâr-ı cihân-dâr-ı adalet-guster, dâver-i Süleyman, câh-ı Ferîdun-fer, hidîv-i memâlik-küşâ-yı kişver-gîr, Hüsrev-i mihr-efser, gerdûn-ı serîr-i a'zam-ı selâtîn-i cihân, efhâm-ı havâkîn-i devrân, kâmi'i'l-müşrikîn, zıllu'llâhi fi'l-arzeyn, sultânü'l-berreyn, hâkanü'l-bahreyn, sânî-i İskender-i

Zi'l-karneyn, halîfe-i İslâm-penâh, pâdişâh-ı encüm-sipâh, sipihr-bârgâh, es-Sultân el-Gâzî Mahmud Hân *lâ-zâlet zilâle hilâfetihî mebsûtah ve elviyetü celâletihî merfû'ah* hazretlerinin bezm-i şerîf ve mevkıf-ı münîflerine mahzen-i meveddet ve aybe-i bî-ayb muhabbetden le'âlî-i mütelâlî-i da'avât-ı vâfiyât-ı icâbet[174]-nümûn ve cevâhir-i zevâhir-i tahiyyât-ı tayyibât-ı mü'ellefet-makrûn hediyye olunup, ma'rûz-ı re'y-i cihân-ârâ-yı hümâyûn kılınır ki:

İltimâsımıza binâen irsâl buyurulan iftihârü'l-emâcid ve'l-efâhim Mustafa Nazîf Efendi ve Fethali Bey Türkmân ma'iyyetleriyle firistâde kılınan nevâmic-i behiyye ve müfâvazât-ı aliyye eymen-i evân ve es'ad-ı ezmânda şeref-bahşâ-yı sâhâ-i vürûd ve muhabbet-efzâ-yı hâtır-ı meveddet-mevrûd olup, nâme-i hümâyûn-ı pâdişâhânelerinde yâd u îrâd buyurulduğu vech üzere mevkib-i nusret-iştimâl-i muhlisânemiz cânib-i şimâlde ceng ü cidâl ile meşgûl oldığı esnâda ol Devlet-i Aliyye-i lâ-yezâlin gumâştegân-ı hudûd u sınurlarından hudûdlarımıza dâîr bir nâ-mülâyim hareket zâhir olmadığından başka ser-hadlerimizde ba'zı asker ve edevât cem' ü irâ'et olunması dahi mücerred ber-muktezâ-yı şer'-i pür-nûr hudûd u sınurdan def' ü ref'-i şürûr için ihtiyâr olunmuş ma'nâ olup, yohsa ser-çeşme-i vedd ü muhabbetin nev'an keder-âmiz olması için olmadığı iş'âr u işrâb buyurulmuş. Bu niyâz-mend-i dergâh-ı ilâ[hî] ibtidâ-yı hâlinden ilâ hâze'l-ân o şehriyâr-ı âlî-mikdâr hazretlerinin taraf-ı hümâyûn-ı cihân-dârîlerine hüsn-i niyyet ve safâ-yı taviyyet üzere oldığım ma'lûm ve müberhen ve ol hazretin dahi mihr-i cihân-efrûz-ı muhabbet ve meveddetleri bu muhlisleri hakkında mânend-i âfitâb-ı âlem-tâb cümleye hüveydâ vü rûşen oldığına binâen hidîv-i İslâm-penâh olan zât-ı me'âlî-simât-ı pâdişâhânelerine dahi vâzıh u peydâ buyurula ki bu niyâz-mendin mukaddemâ îrâd eylediği teklîf ü iltimâslarımızdan murâd u maksûdumuz ancak tasfiye-i meşreb ve tecliye-i mezheb ve tevâfuk-ı devleteyn ve te'ellüf-i müslimîn-i tarafeyn olup bunlardan gayri meşakkat-engîzlik ve sell-i seyf ve hûn-rîzlik ma'nâları bir vechile hâtıra hutûr ve nâ-mülâyim hâlet-i hâhişî dahi bir dürlü pîrâmen-i zamîrde bürûz u zuhûr eylememişidi. Lâkin bâ-takdîr-i İlâhî cânibeynin sûret-i matlûbları âyîne-i husûmda rû-nümâ olamayup eğerçi hilâfı dahi zuhûr eylemişdir, ancak dekâyık-ı umûra habîr ve rûşen-i zamîr olan erbâb-ı insâfa göre bu gûne umûr vech-i sahîha mahmûl ve *"inneme'l-a'mâlü bi'n-niyyât"*[175] mu'âmelesine mevkûl oldığı dahi bedîhîdir. Ve dahi ol nesne ki ba'zı arâzî iltimâsı husûsı idi. Nâme-i hümâyûn-ı tâcdârîlerinde merkûm kilk-i dürer-i silk buyurulduğu üzere çûn redd ü kabûlünde zimâm-ı ihtiyâr ser-pençe-i re'y ü rü'yet-i pâdişâhânemize tefvîz ve cerh u ta'dîlinde licâm-ı îrâd ve ısdâr-ı bâzû-yı tedbîr ü iktidârımıza ta'lîk ve teslîm olunmuş devleteynin ittihâdı için emr-i musâlahanın hidîv-i huld-merâbi' Sultân Murad Han-ı Râbi' hazretlerinin zamân-ı bâ-unvânlarında olan musâlaha ve âştî üzere nizâm ü encâm bulması mütevakkî' olmağla bu vechile musâlaha pezîrâ-yı hüsn-i hitâm olur ise fîmâ-ba'd Devlet-i Nâdiriyye ayru bilinmeyüp, inşâ'allahu'l-azîz resm-i ittihâd-ı beyne'd-devleteyn pezîrâ-yı istikrâr ve bundan böyle ahlâf u a'kâb-ı hazreteyn miyânelerinde dahi ilâ âhiri'l-edvâr pâydâr u üstüvâr kalması mukarrerdir deyu îrâd u ihbâr buyurulmuş. İslâm-penâhâ çûn mazhar-ı şehriyârî

---

[174] Metinde "icânet" yazılmıştır.

[175] "Ameller niyetlere göredir." Buhari, Sahîh, Bâbü Bed'i'l-Vahy 1.

olan zât-ı hilâfet-medârîleri bu dostî-şiârlarına büyük birâderlik mu'âmelesin ihtiyâr ve bu gûne muhabbet-pîşeliği va'd ve dâimî dostluğu izhâr buyuralar. Sultân-ı kişver-küşâ-yı dârü'l-mülk-i dil ve fermân-revâ-yı ma'mûre-i beden-i kîlke meveddet-i kalbiyeden ibâretdir. Bu muhibleri dahi hudûd-ı emrden tecâvüzü ve menhec-i rızâ-yı âlî-hazret-i hâkanîlerinden tahallüfü bir dürlü câiz görmeyip ve hâtır-ı hümâyûnlarının rızâ-cûyluğunu lâzım bilip ol hazretin dil-hâhlarını imzâ ve emr-i musâlahayı a'yân-ı Devlet-i Aliyyelerinin re'y gördükleri vechile ârâyiş-i hüsn-i kabûl ve irtizâ idüp li-hâzâ Nazîf Efendi'yi mukzi'l-merâm insırâf ve avdete murahhas eyledik. Madem ki sâd-ı sadâkat ve lâm-ı ülfet ve hâ-i muhabbet[176] kalem-i takdîr ile nakş-ı elvâh-ı kulûb-ı benî Âdem'dir, inşâ'allahu'r-Rahmân bu sulh ser-â-ser salâh-ı menkûş-safha-i âlem ve ânın sebt ü bekâsı levh ü kalemin sebâtı ile tev'em ola. *Bâkî neyyir-i cihân-tâb-ı hilâfet ü şehriyârî bi-avn-i te'yîd-i cenâb-ı Bârî nûr-pâş-ı arsa-i kâm-kârî ve füruğ-bahş-ı fezâ-yı cihân-dârî bâd!*[177]

49

Güvenlik şartlarının temini ve bazı maddelerin tashihiyle fesadın izalesi üzerine hazırlanan musâlaha sureti ve imzaya sunulan temessükün Nazif Efendi ile gönderilmesi

اصلاح بعضی ماده ها برای تامین نیازهای امنیتی و از بین بردن شرارت در صورت سند مصالحه نامه ایی که برای تقدیم امضاء آماده شده و با نظیف افندی ارسال شد

Sadrazamın samimiyet mektubunun ellerine ulaştığı, muhtevasının esaslıca anlaşıldığı; Yüce zatlarının iki devlet arasındaki dostluğun artırılması yönündeki gayretlerine, mutlu sona erişmek yolunda çokça teveccüh ve ihtimam gösterilmek suretiyle karşılık verildiği; güvenlik şartlarının temin edilmesiyle birlikte bazı maddelerin tashihi ve fesadın izalesi üzerinde çokça çalışılarak hazırlanan musalaha sureti ve imzaya sunulan temessükün kendisine teslimi suretiyle Nazif Efendi'nin dönüşüne ruhsat verildiği hakkında Nadir Şah'ın torunu Şahruh Mirza tarafından Sultan I.Mahmud'un sadrazamına gönderilen Farsça mektup

وصول نامه دوستانه به دست صدراعظم، درک اساسی محتوای آن؛ تلاش شخص والا برای افزایش دوستی بین دو دولت، رسیدن به نتیجه رضایت بخش در صورت نشان دادن اهتمام و توجه بیشتر و متقابل؛ همزمان با تلاش و اصلاح و تامین شروط امنیتی

176 "صلح=ح+ل+ص=sulh" kastedilmektedir.

177 "Cenâb-ı Allah'ın verdiği güçle hilâfet ve padişahlığın cihânı aydınlatan nuru dâimâ kalıcı olsun ve sefa sürme iklimi sürekli nurlara gark olarak cihân sahibi olmanın fezası hep aydınlık olsun!" anlamında Farsça duâ cümlesi.

و از بین بردن بعضی ماده هایی که موجب شرارت می شود. صورت سند این مصالحه
آماده برای تقدیم به سلطان جهت امضاء، اجازه دادن به نظیف افندی برای بازگشت
و تحویل صورت سند به شخص والاحضرت، نامه فارسی از طرف شاهرخ میرزا نوه
نادرشاه به صدراعظم سلطان محمود اول

[Farsça]

Makam-ı Sadaret-i uzmâya bu defa Nazif Mustafa Efendi ile vârid olan Şahruh Mirza'nın Farisî mektubudur.

Bismillahirrahmanirrahim

Yücelik ve itibar mahfilinin süsleyicisi, izzet ve iktidar sahiplerinin sadelikle tezyin edicisi, Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'nin güvenilen vekili, Saltanat-ı Seniyye'nin vakar sahibi rüknü, celâl kendisine nispet edilen vezaret-meâb cenaplarına, -Allah yüceliğini ebedî kılası- Sadr-ı ekrem, Veziriazam hazretleri için müşfikâne bir surette resmiyet işlemlerini eda ettikten sonra edebî sanatlarla bezeli mektuplarının önemli bir zamanda elimize ulaştığını, samimiyetin göstergesi olan muhtevasının da esaslı bir şekilde anlaşıldığını belirtmemiz yerinde olacaktır. Makamı yüce zatları, iki devlet arasındaki dostluğun artırılması yönünde büyük mesai sarfettiklerini belirtmişler. Bu taraftan da aynı şekilde hayırlı netice vermesi beklenen bu işin mutlu sona kavuşturulması noktasında çokça teveccüh ve ihtimam gösterildiği, o cenabın yazdığı mektuptan önce bu iyiliksever tarafından da bazı maddelerin tashihi ve fesadın izalesi hususunda güvenlik şartları te'min edilip üzerinde çokça çalışıldı. Şimdi Allah'a hamdolsun ki Yüce Mevla'nın tevfiki ve iki hayır-hâh devletin halis niyetlerinin uğuru sayesinde beklentimiz ve hedefimiz olan bu kolay iş ve musalaha sureti görüşlerinize sunulan temessük gereğince kabul ve husûl aynasında yüz gösterip onurluların övünç vesilesi konumundaki Nazif Efendi bahtiyarları ile yüce mertebelere erişip yücelmeye nailiyetle dönüşüne ruhsat verildi. O Yüce Makam, hudutların muhafazası düsturuyla birlikte iki devletin dostluğu devam edecek.

Vezirliğiniz bâki; devletiniz daim olsun!

[Mühür sureti]
Şahruh isminden Rabbin te'yidiyle sevgi tezahür ettiği gibi devletin gücü ve ışıltısı, cihanı yaratanın eserlerinde açıkça gözükür.

50

Güvenlik şartlarının temini ve bazı maddelerin tashihiyle fesadın izalesi üzerine hazırlanan musâlaha sureti ve imzaya sunulan temessükün Nazif Efendi ile gönderilmesi

اصلاح بعضی ماده ها برای تامین نیازهای امنیتی و از بین بردن شرارت در صورت سند مصالحه نامه ایی که برای تقدیم امضاء آماده شده و با نظیف افندی ارسال شد

Sadrazamın samimiyet mektubunun ellerine ulaştığı, muhtevasının esaslıca anlaşıldığı; Yüce zatlarının iki devlet arasındaki dostluğun artırılması yönündeki gayretlerine, mutlu sona erişmek yolunda çokça teveccüh ve ihtimam gösterilmek suretiyle karşılık verildiği; Güvenlik şartlarının temin edilmesiyle birlikte bazı maddelerin tashihi ve fesadın izalesi üzerinde çokça çalışılarak hazırlanan musalaha sureti ve imzaya sunulan temessükün kendisine teslimi suretiyle Nazif Efendi'nin dönüşüne ruhsat verildiği hakkında Nadir Şah'ın torunu Şahruh Mirza tarafından Sultan I.Mahmud'un sadrazamına gönderilen Farsça mektubun Osmanlıca tercümesi

رسیدن نامه دوستانه به دست صدراعظم، درک اساسی محتوای آن؛ تلاش شخص والا برای افزایش دوستی بین دو دولت، رسیدن به نتیجه رضایت بخش در صورت نشان دادن اهتمام و توجه بیشتر و متقابل؛ همزمان با اصلاح و تامین شروط امنیتی و از بین بردن بعضی ماده هایی که موجب شرارت می شود با تلاش بسیار صورت سند مصالحه آماده برای تقدیم به سلطان جهت امضاء، اجازه دادن به نظیف افندی برای بازگشت جهت تقدیم صورت سند به شخص والاحضرت، ترجمه عثمانی نامه فارسی از طرف شاهرخ میرزا نوه نادرشاه به صدراعظم سلطان محمود اول

Mektûb-ı mezbûrun tercümesidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Cenâb-ı vezâret-me'âb, celâdet-nisâb, mesned-ârâ-yı mahfel-i übbehet ü i'tibâr ve visâde-pîrâ-yı encümen-i izzet ü iktidâr, vekîl-i emîn-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye, rükn-i rekîn-i saltanat-ı behiyye-i sultâniyye, sadr-ı ekrem, vezîr-i a'zam *edâma'llahu iclâlehû* hazretlerine resmiyyât-ı müşfikâne edâsından sonra münhâ-yı nühâ-yı isâbet-iktizâ oldur ki, mektûb-ı âdâb-üslûbları bir zamân-ı mergûbda vârid-i sâha-i vusûl ve mezâmîn-i hulûs-âyîni mefhûm-ı zamîr-i hakkâniyyet-şümûl oldı. İ'lâm olunmuş ki, ol vâlâ-câh, beyne'd-devleteyn esâs-ı dostînin teşyîdi bâbında mesâ'î-i cezîle izhâr eylemişler. Bu taraf-ı karînü'ş-şerefden dahi bu emr-i hayr-fercâmın encâm u hitâmında bi-kadri'l-imkân

bezl-i teveccüh ve ibrâz-ı ihtimâm oluna. Ol cenâbın tahrîrinden mukaddem bu hayriyyet-nisâbın cânibinden ıslâh-ı mevâd ve izâle-i fesâda şerâit muhâfaza ve sa'y-i mebzûl kılındı. Hâlâ bi-hamdi'llahi tevfîk-i Îzid-i müte'âl ve meyâmin-i sıdk-ı niyyet-i hayr-hâhân-ı devleteyn ile me'mûl ve maksûd olan emr-i müyesser ve sûret-i musâlaha manzûr-ı nazar olan temessük mûcebince âyîne-i kabûl ve husûlde cilve-ger olup, iftihârü'l-emâcid Nazîf Efendi kâm-rânî ile nâ'il-i i'zâz ve ser-bülendî olup, avdete murahhas oldı. Ol vâlâ-câh kâide-i sâbıka üzere hudûd-ı dostî-i devleteyni hıfz etmek gerekdirler. *Bâkî eyyâm-ı vezâret ve devlet dâim bâd!*[178]

51

Türkmen emlâkini talep etmekten tamamıyla vazgeçilmesi, Sultan'ın barış ve dostluğun devamına himmet etmesi

انصراف کامل از درخواست سرزمین‌های ترکمان، اهتمام سلطان به ادامه صلح و دوستی

Fethali Bey Türkmân ve diğer elçiler eliyle gönderilen mektuptaki şifreli ifadeler anlaşılıp, teşekkürle mukabele olunduğu; Mogan'da İranlıların saltanatını üstlenmekten kastlarının, ahaliyi Rafizilik ve bid'atçılıktan kurtarıp Ehl-i Sünnet Mezhebi'ne kazandırmak ve halkı irşat etmek olduğu kadar, biraderleri Sultan Mahmud Han'dan, İran halkının Ka'be'de namaz kılabilmeleri için rükn tahsisine müsaade talep edileceğini beyan etmiş oldukları; Bu talep karşısında duraksama gösterildiği gibi "dedelerinden miras kalan Türkmen emlâkini" talep etmekten tamamıyla vazgeçilmesi istendiği; İki devlet arasındaki dostluğun devamı adına bu davadan da tamamen vazgeçildiği, Sultan hazretlerinden barış ve dostluğun devamına himmet etmesi beklendiği hakkında İran Şeyhülislamı Molla Ali Ekber tarafından Nazif Efendi eliyle Sultan I.Mahmud'un şeyhülislamına gönderilen Arapça mektup

استنباط کلماتی که با ایما و اشاره در نامه های ارسالی به دست فتحعلی بیگ ترکمان و ایلچیان دیگر بود، انجام تشکر متقابل؛ بدست آوردن سلطنت ایران در مغان، رها کردن مردم از رافضی گری و بدعت و بدست آوردن مذهب اهل سنت و ارشاد خلق به میزان ممکن، درخواست تقاضای برادرانه خلق ایران از سلطان محمود خان جهت اجازه به اختصاص رکن در کعبه برای اجرای نماز؛ در مقابل این درخواست همچنان که بی تردید نشان دادند از تقاضای " املاک ترکمن که از اجدادشان به ارث رسیده" تماماً صرف‌نظر کرده، انتظار می رود اعلیحضرت سلطان به ادامه صلح و دوستی

[178] "Vezirlik ve devletlilik günleriniz hiç bitmesin!" anlamında Farsça duâ cümlesi.

اهتمام نمايد؛ متن نامهٔ ارسالى به عربى از طرف ملا على اكبر شيخ الاسلام ايران به شيخ الاسلام سلطان محمود اول به دست نظيف افندى

(24 Şubat 1743)

[Arapça]

Mesned-ârâ-yı[179] sadr-ı fetvaya sadr-ı memalik-i İran Molla Ali Ekber'den bu defa Nazif Efendi yediyle gelen Arabî mektubun bi-aynihî suretidir.

İslam dinini bize lutfeden, onunla bizleri diğer insanlara üstün kılan, bu dini birbirimize ülfet ve anlaşma için bir vasıta, aradaki ihtilafların kaldırılması için bir ölçü yapan Allah'a hamd olsun. Peygamberler silsilesini kendisiyle sonlandırdığı Resulü'ne, onun kıymetli ailesine, değerli ashabına da salât ve selam olsun. Hayırlı işler, bunu gelenek haline getirenlerin takva üslubu üzere onu hayırla neticelendirmeleri; ıslah anlayışı üzerine tesis edilen çabaların karşılık görmesi, güçlü zayıf herkesi kapsaması böylece devam eder. Rahman'ın rızasına uygun seyreden işlerin sonuçları övgüye değer bulunur; Allah'a senâda bulunan da, kemâl-i lutf ve ihsan ile övgüye değer olurlar. Bülbüller rahatlıkla cıvıldar, düğümlenmiş zorlukların ve sıkıntıların yerini alırlar. Hiçbir kısıtlama olmadan herşeyi selamla kuşatırlar. Bu mübarek övgüler, kıymetli müdekkiklerin ve seçkin faziletli muhakkiklerin nazarında, bütün faziletleri kapsayacak ve en güzel menakıbı muhtevi olarak asırlar boyu sürecek zaman dilimlerini kuşatacak biçimde bütün övgülerin üstüne çıkmayı hak kazanır. Bu yolla her türlü güzelliklerin ortaya çıkarılması, en çetrefilli meselelerin çözüme kavuşturulma imkanı bulur.

Bu münasebetle Sadr-ı âlî Şeyhülislam ve'l-müslimîn olan Mehmed Emin Efendi'yi Allah Teâlâ onu sakındığı şeylerden korusun, dinde temenni ettiği şeylere nail etsin. Değerli elçi Fethali Bey Türkmân eliyle getirilen mektup vasıl oldu. Bu mektubun içinde belirtilen konulara, anlatılan hususlara; sizlerin barış ve dostluğu teşvik, bu uğurda sultanlar sultanı Allah'ın yeryüzündeki halîfesi ve Türkmenlerin Hakanı olan Sultan'ın nezdinde ne denli cehd ve gayret gösterdiğinize dair ifadelerinize muttali olduk. Biz de onun değerli huzurlarında bütün gayret ve çabalarımızı, ısrarlı mesailerimizi, başarının gelmesi için uzun uzadıya yaptığımız çalışmaları bunu gerçekleştirmek için ortaya koyduk. Bu çabalar sonucunda kabul cevabı lütuf buyuruldu. Bu kabul cevabından şunlar anlaşılmaktadır. Mogan'daki büyük şuranın ardından çekinceli olduğumuz İran saltanat ehlinin kabul edilmesi; bid'atları izale etmek, Rafızîliği yok etmek, halkı hak yol olan Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat yoluna irşad etmektir. Bu yol, bizden önceki atalarımızın tutmuş olduğu yoldur. Yani ağabeyimiz sultan oğlu sultan hakan oğlu hakan olan, yüce devletin sahibi, dosdoğru sünnet yolunun takipçisi, Allah yolunda gazalar yapmış, karaların ve denizlerin sultanı, Harameyn-i Şerîfeyn'in hizmetkarı, ikinci İskender-i Zülkarneyn, Allah'ın halîfesi Gazi

[179] Orijinal metinde "Sened-ârâ-yı" şeklinde yazılmış.

Sultan Mahmud Han'ı -*Allah onun şerefli gölgesini kıyamete kadar devam ettirsin*- kastediyorum. O sultandan, kendilerine namazlarda Kâbe-i muazzama-i müşerrefenin rükünlerinden birinde bir rükün (bölüm) ayrılarak lütfetmesi istenmişti. Bu mehterem kardeşimiz (Sultan) Kâbe'de rükün tahsis edilmesi konusunda tevakkuf edince, ellerindeki bazı Türkmen yerlerin geri verilmesini iltimas ettik. Bu mesajımız iletilince istişare sonucunda devlet ricali, ulema ve saltanatın ümerası büyük bir rikkatle bu ricaya cevap vermişler; bu talebimizden ve isteğimizden de vazgeçmemizi istemişlerdir. Biz de bu talebimizden vazgeçtiğimizi, anlaşmaya göre barış ve dostluğumuzun kemâl-i muhabbetle sağlam şekilde devamını temenni ettiğimizi beyan etmekteyiz. Şu durumda söz bitmiş, iş tamamlanmıştır; geriye sadece önde gelen ulemanın Sultan'ın, halkın ve yöneticilerin nazarında bu dostluk binasının güçlendirilmesi, buna gelebilecek zararların önlenmesi için bütün gayretlerini sergilemeleri kalmıştır. Çünkü bizim sultanımızın Ehl-i İslam haklarındaki hizmetleri işin ehli tarafından bilinmektedir. Sizlere ve huzurunuzdaki değerli kimselere selam olsun.

Lâ ilâhe illallah
el-Melikü'l-Hakku'l-Mübîn
abduh Ali Ekber
1155

52

**Türkmen emlâkini talep etmekten de tamamıyla vazgeçilmesi,
Sultan'ın barış ve dostluğun devamına himmet etmesi**

انصراف کامل از درخواست سرزمین‌های ترکمان، اهتمام سلطان به ادامه صلح و دوستی

Fethali Bey Türkmân ve diğer elçiler eliyle gönderilen mektuptaki şifreli ifadeler anlaşılıp, teşekkürle mukabele olunduğu; Mogan'da İranlıların saltanatını üstlenmekten kastlarının, ahaliyi Rafizilik ve bid'atçılıktan kurtarıp Ehl-i Sünnet Mezhebi'ne kazandırmak ve halkı irşat etmek olduğu kadar biraderleri Sultan Mahmud Han'dan İran halkının Ka'be'de namaz kılabilmeleri için rükn tahsisine müsaade talep edileceğine söz vermiş oldukları; Bu talep karşısında duraksama gösterildiği gibi "dedelerden miras kalan Türkmen emlâkini" talep etmekten tamamıyla vazgeçilmesi istendiği; İki devlet arasındaki dostluğun devamı adına bu davadan da tamamen vazgeçilmiş olduğu, Sultan hazretlerinden barış ve dostluğun devamına himmet etmesi beklendiği hakkında İran Şeyhülislamı Molla Ali Ekber tarafından Nazif Efendi eliyle Osmanlı şeyhülislamına gönderilen Arapça mektubun Osmanlıca tercümesi

استنباط کلماتی که با ایما و اشاره در نامه های ارسالی به دست فتحعلی بیگ ترکمان و ایلچیان دیگر بود، انجام تشکر متقابل؛ بدست آوردن سلطنت ایران در مغان از سوی طبقات مختلف مردم، نجات مردم از رافضی گری و بدعت و بازگشت به مذهب اهل سنت و ارشاد خلق به میزان ممکن، درخواست تقاضای از برادر سلطان محمود خان جهت اجازه به اختصاص رکن در کعبه به خلق ایران برای اجرای نماز؛ در مقابل این درخواست همچنان که بی تردید نشان دادند و از تقاضای " املاک ترکمن که از اجدادشان به ارث رسیده" تماماً صرف نظر کرده، برای ادامه دوستی فیمابین دو دولت از این درخواست هم به شکل کامل صرف نظر کنند؛ انتظار می رود اعلیحضرت سلطان به ادامه صلح و دوستی اهتمام نماید؛ متن ترجمه عثمانی نامۀ ارسالی به عربی از طرف ملا علی اکبر شیخ الاسلام ایران به شیخ الاسلام سلطان محمود اول به دست نظیف افندی

Mektûb-ı mezbûrun tercümesidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Hamdele ve salveleden sonra sonra baʻde'l-elkâbi'l-âdiye sefîr-i azîzimiz Fethali Bey'in Türkmân ve sâir süferâ-yı kirâm yedleriyle firistâde kılınan cerîde-i kerîmenin muhteviye ve müştemile oldığı rumûzât u meknûzât maʻlûmumuz olup, irâde olunan silm ü muvâlât pezîrâ-yı nizâm olması işâret olunduğuna binâen biz dahi es-Sultânü'l-aʻzam ve'l-hâkanü'l-muʻazzamu'l-mufahham kutb-ı dâîre-i semâ-i saltanat, mihver-i felek-rifʻat ü celâdet ü übbehet ü azamet, selîl-i silsile-i selâtîn-i Türkmâniyye el-kaanü'l-aʻzam halîfetu'llahi fi'l-âlem eş-Şehn-şâh Nâdir Pâdişâh *halleda'llahu zilâle celâlihî alâ mefâriki'l-âlem* huzûr-ı âlîlerinde incâh-ı merâma ilhâh u ibrâmda cidd-i mevfûr ve saʻy-ı meşkûr eylediğimizde anlar dahi mukaddemâ şûrâ-yı kübrâ-yı Mogan'da bu gûne külfeti kabûlden baʻde't-tehâşî ber-vech-i muharrer İrâniyânın saltanatlarını kabûl etmemiz izâle-i bidaʻ ve izâha-i rafz-ı muhteriʻ ile âbâ-i eslâfımızın milleti olan Ehl-i Sünnet ve Cemâʻat tarîkına tavâʼif-i Aʻcâm'ı irşâd için olduğundan gayri ah-i ekberimiz es-sultân ibnü's-sultân ve'l-hâkan ibnü'l-hakân zü'd-devleti'l-bâhire ve elsineti'l-âdile, el-gâzî fî sebîli'llâh, sultânü'l-berreyn ve'l-bahreyn, hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn sânî-i İskender-i Zi'l-karneyn, nâmü'l-bürhân, halîfetü'r-Rahmân es-Sultân Mahmud Gâzî Bahâdır Hân *edâma'llahu zilâle celâlihî ale'l-enâm ilâ yevmi'l-kıyâm* hazretlerinin kıbel-i eşref-i mülûkânelerinden Kaʻbe-i Mükerreme'de edâ-yı salât için rükn tahsîs olunmasını dahi recâ eylememiz taʻahhüdüni muhtevi olmağla taʻahhüdümüz[e] binâen bu husûsa müsâade-i aliyye-i cihân-bânîleri erzânî kılınmasını niyâz eylemiş idik. Vaktâ ki bu müsâadede tevakkufları oldı ise bu mukâbelede baʻzan emlâk-ı Türkmâniyye-i mevrûsemizi ihsân buyurmalarını kendilerden iltimâs ve bu recâmızı dahi reʼy-i hümâyûnlarına tefvîz etmişidik. Husûs-ı merkûm dahi emr-i hüsrevâneleriyle müşâvere olundukda ricâl-i devlet ve ulemâ-i dâîre-i übbehet ve ümerâ-i saltanatları bi-ecmaʻihim bu recâmızdan rücûʻ ve bu müddeʻâmızdan keff-i yed eylememizi bi'l-ittifâk müstahsen gördükleri mesmûʻumuz ve vâride olan

elûke-i fâhire-i mülûkânelerinde dahi keyfiyyet işâret buyurulup, müddeʻâ-yı merkûmeden fâriğ olmamız muhtâr-ı hümâyûnları oldığı cihetden biz dahi matlab-ı merkûmdan keff-i yed ve ferâgat ve nâmçe-i tayyibe-i mülûkânelerinin hâviye oldığı vuʻûd-ı kerîme-i pâdişâhâneleri muktezâsınca fîmâ-baʻd beyne'd-devleteyn kemâl-i muhabbet ve devâm-ı muvâhât ve ülfet alâ nehci'l-istihkâm pâydâr ve kezâlik aʻkâb u ahlâf-ı cânibeyn miyânelerinde dahi ilâ-yevmi'l-kıyâm ber-karâr ve üstüvâr olması hâleti için daʻvâ-yı mezbûreden külliyen ibrâ-yı zimmet etmişizdir deyu itmâm-ı musâlahaya isʻâfını müşʻir cevâb-ı bâ-savâb buyurmalarıyla tarafımızdan dahi iktizâ iden saʻy ü ihtimâm karîn-i itmâm oldı. Ancak ulemâ-yı aʻlâmdan recâmız oldur ki, havâss u avâm indinde halîfe-i Rahmân olan pâdişâh-ı İslâm-penâh hazretlerinin huzûr-ı hümâyûnlarında bünyân-ı muhâdenenin fîmâ-baʻd hadesân u tavârıkdan ve zilel ü halelden masûn u mahrûs olur vechile teşyîdine bezl-i cehd ideler. Zîrâ şâhımızın ehl-i İslâm haklarında zuhûra gelen hidmeti ehl-i temyîz ü diryetin maʻlûmı oldığı vech üzere cümle indinde zâhir bir emr-i azîz ve bâhirdir. *Ve's-selâmü aleyküm ve alâ men yedûru fî hazretiküm!*[180]

53

Bir esas, bir şart, üç madde ve bir zeyl ile hatimeden ibaret olmak üzere oluşturulan sulh antlaşması taslağının Şah'a arzı ile mezkûr şart ve kaydların kabulüyle hazırlanan temessüklerin teati olunması

پیش نویس پیمان صلحی که عبارت از یک اساس، یک شرط، سه ماده و یک ذیل و خاتمه با عرض به شاه و با پذیرش شرط مذکور، نوشته ها پیش نویس آماده برای تبادل اسناد

Nadir Şah hazretlerinin gönderdiği nâmede ihtilaf konusu iki maddeden vazgeçildiği gibi İran'a toprak bağışlanması talebinden de dostluğun geliştirilmesi ve iyileşmenin sağlanması adına vazgeçildiğinin beyan olunduğu; Sultan IV. Murad zamanında yapılan musalahanın yenilenerek dostluğun çağlar boyu devamı arzusu ihsas edildiğinden Bağdad ve Basra Valisi Ahmed Paşa'ya kendileriyle yapılacak musalaha için ruhsat verildiğini bildirir nâme-i hümâyûnun Tahran ve Kazvin arasındaki Şahın ordugâhına teslim olunduğu; Şah'ın bu hususa rağbet ettiği; böylelikle bir esas, bir şart, üç madde ve bir zeyl ile hatimeden ibaret olmak üzere oluşturulan sulh antlaşması taslağının Şah'a arz olunduğu, iki tarafça temessük yazılmasına ruhsat vermeleriyle Şah'ın mutemedi Hasanalican ile adı geçen Ahmed Paşa arasında 17 Şaban 1159/4 Eylül 1746 tarihinde mezkûr şart ve kaydların kabulüyle hazırlanan temessükler teati olunmak üzere Hasanali Can'dan

180 "Size ve zatınızın idaresi altında işleri yürüten kimseye selâm olsun!" anlamında Arapça duâ cümlesi.

teslim alınan temessük mukabilinde Ahmed Paşa ve Nazif Efendi tarafından imzalanıp mühürlenen temessükün de Şahlık makamına havale edildiği; 1160 senesi başlarına isabet eden nevruzda, tasdiknameler ile rütbeleri birbirine eşit büyükelçiler gönderilmesi kararlaştırıldığı hakkında Sultan I.Mahmud tarafından Nazif Mustafa Efendi eliyle Nadir Şah'a gönderilen temessük sureti

به همان صورت که اعلیحضرت نادرشاه از دو ماده اختلاف برانگیز در نامه ارسالی صرف‌نظر کردن برای تحکیم و بهبود دوستی از تقاضای بخشش خاک به ایران هم انصراف خود را اعلام نمودند؛ با آرزوی تجدید مصالحه نامه زمان سلطان مراد چهارم و ادامه دوستی در طی اعصار، با احساس این امر طی نامه همایونی اجازه بستن مصالحه نامه به احمد پاشا والی بصره و بغداد داده شد، اعلام نمود که در اردوگاه شاهی در بین تهران و قزوین تحویل داده است؛ با توجه به اشتیاق شاه در این خصوص؛ به این ترتیب پیش نویس پیمان صلح که عبارت از یک اساس یک شرط و سه ماده و یک ذیل و خاتمه به شاه عرض شده؛ صدور اجازه برای نوشتن سند با عقیده پذیرفتن شروط و نوشته های فوق معتمد دو طرف حسنعلیجان به همراه احمد پاشای مذکور در تاریخ 17 شعبان 1159/ 4 سپتامبر 1746 ، سند را برای تبادل از حسنعلیجان دریافت و در مقابل سند مهر و امضاء شده از طرف احمد پاشا و نظیف افندی به مقام شاهی حواله شد؛ در اوایل سال1160 که مصادف است با نوروز، توافق در ارسال متقابل تصدیق نامه ها به همراه رتبه ها به شکل مساوی به ایلچیان بزرگ، صورت سند ارسالی از طرف سلطان محمود اول به دست نظیف مصطفی افندی به نادرشاه

(4 Eylül 1746)

Südde-i şevket-idde-i mülûkâneden murahhas ta'yîn ve irsâl buyurulan Nazif Mustafa Efendi'nin İran Şâhı tarafına verdiği esâs ü mevâd temessükünün aynî sûretidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Lehü'l-hamdü'l-etemm ve's-salavâtü alâ nebiyyihi'l-ekrem ve alâ âlihi'l-ebrâr ve eshâbihi'l-ahyâr[181] ammâ ba'd; bâ'is-i kitâb-ı sıhhat-nisâb oldur ki:

Devlet-i Aliyye-i dâimü'l-karâra vürûd iden nevâmic-i behiyye-i şâhîde derc ü iş'âr buyurulduğu üzere bundan akdem tevfîk-i Cenâb-ı Melik-i Mennân ve ictimâ'-ı vücûh-ı a'yân-ı İran ile sahrâ-yı Mogan'da vâki' şûrâ-yı kübrâda ittifâk-ı kilem-i pîr ü bernâ ile e'âlî-hazret, leâlî-nazret, hidîv-i kamer-tenvîr, keyân-ı hurşîd-nazîr bahâü'd-dünyâ ve'd-dîn cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn şehriyâr-ı encüm-haşem hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i

[181] "Hamdin tamamı O'nadır; salavât da O'nun kerem sahibi nebîsiyle o Nebi'nin çok iyi ailesi ve hayırlı arkadaşlarınadır." anlamında Arapça duâ-niyâz cümlesi.

Kisrâ vü Cem, felek-bârgâh el-Kaan Nâdir Şâh *zâde'llâhü şânehû ve sânehû ammâ şânehû*[182] hazretlerinin zât-ı şehâmet-simât-ı keyânîlerin mesned-ârâ-yı taht-gâh-ı İran'a hasren ve kasran elyak u ahrâ gördüklerinde mezheb-i Hanîf-i Ehl-i Sünnet ol hazretin muhtâr-ı âbâ-i kirâmları olmakdan nâşî bunların etvâr-ı nâ-marziyyelerinden ibâ birle saltanatlarını kabûlden tehâşî buyurmalarıyla tâ'ife-i merkûme me'lûf oldukları ef'âl-i nâ-şâyestelerinden rücû'a müsâra'at birle emr ü fermânlarına mütâba'at etmişler idi. Şâh-ı vâlâ-câh hazretleri dahi tıynet-i nasafet-i tahmîr-i dâverîlerinde merkûz olan mâye-i diyânet ü mürüvvet muktezâsınca müddet-i medîd ve ahd-i ba'îdden berü miyâne-i Rûm ve İran'da fürûzîne-i tevâtür-i hısâm ve mıskala-i bevâtir-i intikam olan harekât ve keyfiyyâtın bu vechile ref' ü izâlesin ve beyne'l-İslâm ilf u ilti'âm-ı kadîmînin hâlet-i ûlâsına ihâlesin emr-i azîm-i saltanata takdîm ile Devlet-i Aliyye-i hazret-i zıllu'llâhi cânibine ve kâffe-i muvahhidîne tahmîl-i minnet-i azîm buyurduklarına binâen işbu mazhar oldukları eser-i celîlin cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı hudâvendigârîden hüsn-i telâfîsi olmak üzere tavsîfât-ı sâmiyelerinde mastûr olan vechile beş maddenin pezîrâ-yı imzâ-yı tasdîk ü kabûl olmalarını îrâd u inhâ buyurduklarında mevâdd-ı hamse-i mezkûrenin umûr-ı mülkiyeden olmak hasebiyle dâhil-i hayta-i imkân olan üç maddesi ba'de't-tesviye derece-i hüsn-i kabûle mevsûl olup, bakıyye iki maddesinde der-kâr olan me'âzîr-i şer'iyye-i kaviyye kerraten ba'de merratin cânib-i şehâmet-câlib-i şâhîye tahrîr ü ifâde birle karîn-i sem'-i kabûl olmak hâleti şîme-i insâf ve hakkâniyyetlerine müfevvaz ve mevkûl kılınmış idi. Lâkin bi-takdîri'llahi te'âlâ ol vakitlerden berü matlûb olan musâlaha-i hayr-encâm pezîrâ-yı hüsn-i nizâm ü hitâm olmayup, yine tekâlîf-i ma'hûde sebebiyle mâbeynde husûmet hâletleri der-kâr iken bu def'a meb'ûs-ı bârgâh-ı hudâvendigârî kılınan tensîkât-ı şâhîde derc ü tastîr buyurulduğu üzere asıl maksûd ve merâmları mülk ü mâl ve husûmet ü cidâl olmayup, ümmet-i merhûme-i Nebeviyye beynlerini ıslâh birle tarafeynin ârâmiş ü âsâyişleri olmakdan nâşî yümn-i himmet-i keyânîleriyle umûmen ahâlî-i İran beynlerinde tarîka-i enîka-i sünnet ve cemâ'at mergûb ve meslûk ve maddeteyn-i ma'hûdeteyn bi'l-külliye mefsûh u metrûk kılınmağla fîmâ-ba'd beyne'd-devleteyn in'ikad-ı silm ü salâh ile inkıtâ'-ı nizâ'ü cidâle irâde-i hayriyyeleri ta'alluku işâr ve ifâde buyurulup, eğerçi bu tahrîrât hilâlinde arâzîye dâir ba'zı teklîf-i cedîd dahi îrâd ü tensîk olunmuş idi. Fe-ammâ anın dahi is'âf ve kabûlünde ibrâm u ısrâr vâdîlerine gidilmeyip, ibrâz-ı hakkâniyyete riâyet ile redd ü kabûlünde zimâm-ı ihtiyâr kabza-i tasarruf-ı hazret-i hilâfet-penâhîye tefvîz ve teslîm olundığı tasrîh ü terkim olunmağın bu gûne mu'âmele-i dostâneye binâen taraf-ı hümâyûn-ı zıllu'llâhîden dahi musâlaha ve müsâleme ihtiyârı zımnında akd olunan encümen-i kübrâda karar-gîr oldığı üzere ba'd-ez-în her husûsda *mezâ mâ mezâ*[183] meseli beyne'd-devleteyn pezîrâ-yı tahkîk ve imzâ ve mugâyir-i şer' u kânûn olan teklîf-i cedîd-i merkûm mâ-sebakları gibi tarafeyne bir dürlü mûcib-i nakîsa vü şeyn olacak hâletlerden ârî vechile hakân-ı cennet-merâbi' Sultân Murad Han-ı Râbi' hazretlerinin zamânlarında karâr-dâde olan hudûd u sınur-ı kadîme ile akd-i musâlaha-i vilâ-intimâya müsâade-i hümâyûn-ı tâcdârî bî-dirîğ ve cârî buyurulup, minvâl-i muharrer üzere akd-i sulh u salâh karîn-i rızâ-yı yümn-iktizâ-yı şâhîleri

[182] "Allah onun şânını, makâmını korusun; makamından dolayı (gelebilecek tehlikelere karşı) kendisini korusun" anlamında Arapça duâ cümlesi.

[183] "Geçen geçti, geçmişte kaldı" anlamında Arapça ibâre.

oldığı hâlde fîmâ-baʿd dest-i kudret-i mâlik-i inân-ı kâm-kârî ve pây-i himmet-i zîver-i rikâb-ı bahtiyârî oldukca gerek zamân-ı bâ-unvânlarında ve gerek ahlâf u aʿkâbları evânlarında kasr-ı müşeyyedü'l-erkân tehâbb u tevâdd bir dürlü kâbil-i indirâs olmayacağı taʿbîrini hâvî nâme-i hümâyûn-ı tâcdârî tastîr ü tasdîr ve bu bende-i kemîne alâ tarîkü's-sefâre taʿyîn ü tesyîr buyurulup, bu siyâk üzere akd-i ser-rişte-i musâlahaya taraf-ı tâmmü'ş-şeref-i zıllu'llâhîden izn ü ruhsat-ı hümâyûnu müşʿir ve mübeşşir hâlâ Bağdad ve Basra vâlisi ve ol câniblerin seraskeri devletlü, re'fetlü Âsaf-ı celîlü'l-unvân Ahmed Paşa hazretleri taraflarına dest-i rıkkıyet-peyvest-i çâkerâneme dahi ruhsatnâme-i aliyye-i hilâfet-penâhî ihsân ve teslîm buyurulmağın müşîr-i müşârün-ileyh hazretleri taraflarından taʿyîn olunan dîvân kâtibleri dirâyetlü Veli Efendi ile bi'l-maʿiyye savb-ı me'mûra teveccüh olunmağla bi-mennihî teʿâlâ Kazvin ile Tahran beyninde ordu-yı meymenet-pûy-ı hazret-i şâhîye vusûlümüz müyesser olup, nâme-i hümâyûn-ı mevhibet-makrûn-ı hazret-i hilâfet-penâhî huzûr-ı meʿâlî-mevfûrlarına levâzım-ı taʿzîm-i azîm birle teblîğ ü teslîm ve her ne ki tavsiye vü fermân buyurulmuş ise arz u takdîm olundukda irâde-i ilhâm-ifâde-i hudâvendigârî üzere akd-i sulh u salâha meyl ü rağbet-i keyânîlerin izhâr ü ifâde buyurmalarıyla mükâlemeye me'mûr nüvvâb-ı kâm-yâblarıyla bu keyfiyyâtı baʿde'l-müzâkere işbu müsâleme-i mübârekenin akd u temhîdine ibtidâr ve esâs u şart kılınan maddeler ve bunlara müteferriʿ üç madde ve bir tezyîl ile emr-i musâlaha defʿaten pezîrâ-yı karâr oldukdan sonra şâh-ı felek-câh taraflarına baʿde'l-arz ol vechle tarafeynden temessükler tahrîrine izn-i âlîleri erzânî buyurulmağın hâlâ Pâdişâh-ı İslâm-penâh ve Şehriyâr-ı adalet-nigâh Dâver-i devrân-ı zıllu'llâhi'l-Meliki'l-Mennân, hakân-ı encüm-sipâh, Hüsrev-i hilâfet-destgâh hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn mâlikü'l-berreyni ve'l-bahreyn es-sultân ibnü's-sultân ve'l-hâkan ibnü'l-hâkan şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, kudretlü, azametlü es-Sultân el-Gâzî Mahmud Hân ibnü's-sultân el-Gâzi Mustafa Hân *eʿazza'llahu ensârahû ve etâle bi't-te'yîdi aʿvâmehû ve aʿsârahû* hazretlerinin taraf-ı hümâyûn-ı mülûkânelerinden ber-vech-i muharrer yedimize iʿtâ vü teslîm buyurulan ruhsatnâme-i aliyye-i pâdişâhânelerine binâen işbu karâr-dâde olan esâs ve şart-ı evvel maddeleri ve bunlara müteferriʿ üç madde ile bir tezyîldir ki ilf ü ilti'âm-ı ümmet-i seyyidi'l-enâm için tarafeynden me'mûl ve matlûb oldığı vech üzere makbûl ve mergûb olup, ber-vech-i âtî zikr olunmuşdur.

Esâs-ı mevâdd:

Hâkan-ı cennet-merâbiʿ Sultân Murad Han-ı râbiʿ hazretlerinin zamân-ı saâdet-iktirânlarında vâkiʿ sulh-i âhirînden ibâret olan musâlahada akd ü temhîd olunup, ile'l-ân tarafeynden merʿî ve muʿteber tutılan hudûd u sınur fîmâ-baʿd dahi bilâ-halel ve bilâ-tağyîr ü zilel merʿî ve muʿteber tutıla.

Şart-ı Evvel:

Şân u unvân-ı tarafeyn tamâm vech-i lâyıkı üzere icrâ ve îfâ olunmak zımnında cânibeyne gubâr[184]-ı deyn ü şeyn îrâsından ittikâ oluna.

[184] Metinde sehven "ibar" şeklinde yazılmıştır.

Madde-i Ûlâ:

Hüccâc-ı İran Bağdad ve Şâm tarîklerinden âzim-i Beytu'llâhi'l-harâm olduklarında esnâ-yı râhda vâki‘ Devlet-i Aliyye'nin vülât ü hükkâm ve mîrü'l-hâcları bunları sâir hüccâc-ı Rûm misillü her hâlde himâyet ü sıyânet ve âminîn ü sâlimîn birbirlerine îsâle sarf-ı dikkat eyleyeler.

Madde-i Sâniye:

İşbu iki devletin ittifâk u ittihâdını cümleye işâât için üç senede bir tebdîl olunmak üzere dergâh-ı mu‘allâ beynlerinde bir kimesne ta‘yîn olunup, dârü's-saltana-i İran'da ikâmet ve kezâlik İran mu‘temedlerinden bir kimesne dahi Âstâne-i Aliyye'de ikâmet eyleye. Ve tarafeyn misâfirlerinin kifâyet mikdârı masraflarını göreler.

Madde-i Sâlise:

İki tarafın esîrleri murahhas olup, alınıp satılmaya ve bulundukları mahalde ikâmeti murâd etmeyüp, vatanlarına gitmeğe tâlib olanlarına tarafeynden mümâna‘at olunmaya.

Tezyîl:

Tarafeynin hudûd u sınurı bâlâda serd ü beyân olundığı üzere Sultân Murad Han-ı Râbi‘ hazretlerinin zamânlarında oldığı vechile temyîz ü tahdîd olunup, iki tarafın ser-had muhâfızları üslûb-ı kadîme riâyet ve mesâlih-i sınurâ dâir hâletlerde şurût-ı musâlemeye mugâyir hareketlerden tevakkî ü mücânebet eyleyeler. Ve bundan başka lutf-i Hakk'la ahâlî-i İran Safeviyye zamanlarında ihdâs olunan ahvâl-i nâ-şâyânı külliyen terk ve usûl-i akâidde ke'l-evvel ehl-i sünnet mezhebine duhûl etmeleriyle Hulefâ-yı Râşidîn ve sâ’îr ashâb-ı güzîn *rıdvânu'llâhi te‘âlâ aleyhim ecmaîn* hazerâtını hayr u terazzî ile yâd etmelerinden nâşî ahâlî-i merkûmînden fîmâ-ba‘d Ka‘be-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere ve sâir bilâd-ı İslâmiyyeye gelip giden hüccâc ü züvvârın mecmû‘una mu‘âmele-i bi'l-mücâmele olunarak, sâir müslimîn misillü merkûmlar dahi her hâlde mer‘îyyü'l-etrâf kılınıp, hilâf-ı şer‘ dahl ü ta‘arruzdan ve kendilerden devirme nâmıyla bir nesne mutâlebesinden hazer ü mücânebet oluna. Tarafeynin tüccârı ke'l-evvel âmin ü sâlim âmed-şüd idüp, getirdikleri emti‘anın iktizâ iden mahallerde gümrüklerin kânûn-ı kadîm üzere edâ eyledikden sonra ziyâde nesne mütâlebesiyle rencîde olunmayalar. Ve kezâlik Meşhedeynü'ş-Şerîfeyn a‘tâb-ı müteberrikesinin ve Bağdad'da vâki‘ zarâyıh-ı müteyemmenenin ziyaretlerine bilâd-ı İran'dan gelen züvvârın madem ki yedlerinde ticâret mâlı olmaya, hükkâm ve sâir ehl-i örf taraflarından bâc talebi ve âhar tarîkle merkûmûn bî-vech-i şer‘î rencîde vü remîde olunmayalar. Ve işbu iki devletin ahâlî ve reâyâsından olup, bu akd olunan musâlaha târîhinden sonra İran'dan Memâlik-i Mahrûse'ye ve bu tarafdan dahi İran'a firâr ider olur ise himâyet olunmayup, taleb olundukları hâlde vükelâ-yı cânibeyne teslîm olunalar. Ve madem ki şürût-ı mezkûreye tarafeynden mürâ‘ât olundukca bu musâlaha-i hayr-encâm ilâ mâ-şâallah sâbit ü ber-devâm ve ahlâf u a‘kâb-ı tarafeyn zamanlarında dahi temşiyyet ve istikrârına ihtimâm oluna.

Hâtime:

İnâyet-i Bârî ile ber-vech-i bâlâ sulh u salâh pezîrâ-yı hüsn-i hitâm olmağın inşâ'allahu te'âlâ bin yüz altmış senesi evâilinde vâki' nevrûz-ı sultânîde tarafeynden tasdîknâmeler ile rütbeleri birbirine müsâvî büyükelçiler ba's ü tesyîr olunmak üzere dahi karâr verilmekle sâlifü'l-beyân esâs ü şartın ve üç madde ve bir tezyîlin taraf-ı hazret-i şâhîden kabûliyetini mübeyyin mükâlemeye me'mûr hanân-ı zî-şânın mu'teberlerinden mu'în-i memâlik-i İran, devlet-me'âb ve saâdet-iktisâb Hasanalican cenâblarının ruhsatlarına binâen verdikleri memhûr temessük me'mûriyetimize mutâbık olmakdan nâşî ahz u kabûl olundukdan sonra işbu temessük dahi tahrîr ü imlâ ve ruhsat-ı muhakkakamıza binâen Âsaf-ı müşârün-ileyh devletlü, re'fetlü Ahmed Paşa hazretleriyle bu bende-i kemînenin mühr ü imzâlarıyla mahtûm ve mümzâ kılınıp, savb-ı bülend-evb-i şâhîye ref' ü ibdâ' olundı. Tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' aşere min şehr-i Şa'bânü'l-mu'azzam sene tis'a ve hamsîn ve mi'ete ve elf.

54

Bir esas, bir şart, üç madde ve bir zeyl ile hatimeden ibaret olmak üzere oluşturulan sulh antlaşması taslağındaki mezkûr şart ve kaydların kabulüyle hazırlanan temessüklerin teati olunması, mühürlü tasdiknamelerinin gönderilmesi

پیش نویس پیمان صلحی که عبارت از یک اساس، یک شرط، سه ماده و یک ذیل و خاتمه و با پذیرش شرط مذکور، نوشته ها پیش نویس آماده برای تبادل اسناد، ارسال تصدیق نامه های مُهردار

Devlet-i Aliyye ricâlinin şeriata mugayir olduğu gerekçesiyle geri çevirdiği rükn tayini hususundan vazgeçildiği gibi Irak ve Azerbaycan memleketlerinden bir bölümünün geçmişteki aidiyeti sebebiyle İran'a bağışlanması talebinden de dostluğun geliştirilmesi ve iyileşmenin sağlanması adına vazgeçildiği; Sultan IV. Murad zamanında yapılan musalahanın yenilenerek dostluğun çağlar boyu devamının arzulandığı; Bunun için bir esas, bir şart, üç madde ve bir zeyl ile hatimeden ibaret olmak üzere oluşturulan musalaha çatısının Devlet Aliyye mutemedi Bağdad ve Basra Valisi Ahmed Paşa ile 1159 İranî yıla karşılık gelen Şaban ayında [Eylül 1746] İran tarafının mutemedi Hasanalican'ın bir araya gelmeleriyle mezkûr şart ve kayıtlar kabul edilip hazırlanan temessük İran makamlarınca mühürlenerek Nazif Efendi'ye teslim edilmek suretiyle Halife Sultan'a havale edildiği; Nevruz sonrası karşılıklı büyükelçiler tayiniyle mühürlü tasdiknamelerin gönderilmesi kararlaştırıldığı hakkında Nadir Şah tarafından Nazif Mustafa Efendi eliyle Sultan I.Mahmud'a gönderilen Farsça temessük sureti

با ردّ تعیین رکن به دلیل مغایرت آن با شریعت از طرف رجال دولت‌علیّه از این موضوع صرف‌نظر کردند، به همان شکل از تقاضای بخشیدن یک قسمت از سرزمین های عراق و آذربایجان بدلیل وابستگی آن در گذشته به ایران برای گسترش و بهبود دوستی نیز صرف‌نظر شد؛ آرزوی ادامه دوستی با تجدید مصالحه نامه زمان سلطان مراد چهارم در طی اعصار؛ به این منظور در سطح یک مصالحه که عبارت از یک اساس یک شرط و سه ماده و یک ذیل و خاتمه تشکیل شده با پادرمیانی احمد پاشا معتمد دولت علیّه و والی بغداد و بصره در ماه شعبان سال 1159 تاریخ ایرانی مصادف با [ایلول 1746] با حسنعلیجان معتمد طرف ایران شروط و نوشته های مذکور پذیرفته شده اسناد آماده و از سوی مقامات ایران مُهر شده تحویل نظیف افندی گشته به خلیفه سلطان حواله شد؛ در خصوص ارسال تصدیق نامه های مهر شده بعد از نوروز با تعیین ایلچیان بزرگ با حق تبادل، ارسال صورت سند به فارسی از طرف نادرشاه به دست مصطفی نظیف افندی به سلطان محمود اول

[Farsça]

Rikab-ı müstetâb-ı celâdet-nisâb-ı mülûkaneye Nazif Mustafa Efendi vesâtatıyla akd-i musalaha-i mübarekeyi hâvi İran Şâhı tarafından vârid olan Farisî temessükün aynî suretidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Sultanların kalplerine ihsan ettiği uyanıklıkla fitnekâr gözleri uyutan; hakanlar ile üstün kişiler arasından övünme alışkanlıklarını gidererek halkın iş kaynaklarını seller gibi akıtan; öğünülesi ahidlerde yapılan bağlantılarla verilen sözleri sağlam kazığı bağlayan; nizâ' tuzaklarını yerle bir eden ve şu mutlu Nadir Şâh'ın göğsündeki hakiki dostluğu ortaya çıkaran Allah'a hamd; Müslümanların kalp denen kalıplarından bozgunculuk düşüncelerini tam bir boşaltma ile boşaltan, selamet kapısının zincirini kırıp açan ve kılıç anahtarları ve cihatlarla küfür yolunu fetheden Allah'ın elçisiyle onun akıl ve rüşd sahibi aile efradına ve arkadaşlarına salât ü selam olsun! Ondan sonra İran toprağının muktedir hâkimi, Hint ve Turan'ın sahibi, meliklere taç bahşeden, Zat-ı Sübhânî'nin tasdikiyle -yıldırımın harman yakması misal- isyancılar topluluğunun köküne kibrit suyu döken şanı yüce Türkmen hanedanının kahramanı cenaplarının talih ikliminin bahtiyar naipleri, Mogan Sahrası'nda toplanan büyük şûrâda büyük hakan, saygıdeğer kağan, Zat-ı Sübhan'ın gölgesi, cihan şahlarının şahı Sultan Nadir Şâh'tan -*Allah saltanat ve azametini ebedî kılsın*- saltanatı kabul etmesini istediler. Çünkü Safevî Şâh İsmail'in hurûcunun ilk zamanlarında İran'da küfür ve Rafızîlik yayılmış ve bu sebeple Rûm ve İran arasında karşılıklı kin ve düşmanlık vukua gelerek gözle görünür hâle gelmişti. O hazretin şerefli atalarının tercih ettiği Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat ilkesine dayanan Hanefî Mezhebi'ne nazaran onların saltanatından ürküntü duyarak o güruhça yapılan mükerrer zorlamalar neticesinde

kendilerine "eğer o taife, kalben ve lisanen bu akîdeyi ve içi boş sözleri bırakıp Raşid Halîfeler'in -*Allah kendilerinden razı olsun*- hilafetini kabul ettikleri takdirde istediklerini elde ederler" denilmesiyle birlikte onlar da mukaddes hükmü kabul ederek önceki inançlarından vazgeçtiler. Çünkü felekler yücelikli, güneş doğuşlu, dünya sultanlarının en büyüğü, cihan hâkimi sultan devranındaki hakanların en değerlisi, Feridun kadar güçlü sultan, iki denizin hakanı ve iki karanın sultanı, İkinci İskender-i Zülkarneyn, Allah'ın [yeryüzündeki] gölgesi olan halîfe, İslam'a inananların padişahı, ehl-i imanın halîfesi ve Türkmen Hanedanı'nın cihanı aydınlatan nuru olan Yüce Hazret! Sultan Gazi Mahmud Han! -*Allah devlet ve hilafetini müeyyed kılsın*- ve Şâhlarşahı'nın naipleri de Türkmen soyundan olup iki hazret arasında dostluğu ilerletme, iki halk arasındaki karışıklık ve arzu edilmeyen sıkıntılı halleri ortadan kaldırmak için Caferi Mezhebi'nin tasdiki, İranlı hacılar için Beytullah-i Haram'da bir rükn tahsisi, Mısır ve Şam için olduğu gibi yüce Nadiriye Devleti'nden de hac emiri tayini, iki taraf esirlerinin serbest bırakılması, iki devlet başşehrinde vekil bulunmasından ibaret olan beş maddeyi talep ettiler. Sefirler ve elçilerin tekrar geliş-gidişlerinden sonra Rûm Müslümanlarının padişahı üç maddeyi kabul edip Beşinci Mezhep takdimi ve rükn tahsisi hususlarını şer'î mazeretlere bağlamak suretiyle bitiş mektupları gereğince özür beyan ederek bu istekten vazgeçilmesini istemişlerdi. Yüce Şehinşâh Hazretleri'nin ilk olarak bu teklifleri yapmaktan muratları, karşılıklı kin ve nefretin ortadan kaldırılması, eksikliklerin giderilmesi ve Ehl-i İslam'ın kaynaştırılması olup bundan başka beklentileri yoktu. Ancak İlâhî takdir neticesi olarak maksadın hâsıl olmasından sakınılması, öyle bir zamana rast geldi ki, garazsız sulh yolunun tomurcuk vermesine, samimiyet ve muhabbet ortamının oluşmasına imkan vermedi. Sadece Allah'ın yeryüzündeki gölgesi konumundaki İskender makamlı padişahın hâtır-ı hümayunlarının rızasını kazanmak ve İslam'ın namusunun korunması bakımından dostluk kapısını çalmak suretiyle ahidleşilen taleplerden vazgeçerek barış yolunu tutmakla bu huzur verici muştuyu, bir ulak eşliğinde felekleri aydınlatan padişaha i'lâm eylediler. Ancak Irak ve Azerbaycan memleketlerinden bir bölümünün âidiyeti geçmiş dönemde İran'daki Türkmen sultanlarının idiyse de Şâh İsmail'in ihtilafçı kişiliği (=polemikçiliği) sebebiyle Osmanlı Devleti'nin eline geçti. Eğer Müslümanların mukaddes padişahının tabiatlarına ters gelmez ve muvafakate aykırı düşmez ise o iki memleketten birinin hediye olarak Zat-ı Şehinşâhî'nin sahip bulunduğu topraklar havzasına ilavesi bu çerçevede zımnen çıtlatılmakla birlikte bu hususun kabul veya reddi, Müslümanların sığınağı olan padişahın kendi ihtiyarına bırakıldı. Ve bu arada Devlet-i Aliyyece asaletli kimselerin ve akrânlarının en seçkini konumundaki Nazif Efendi cenaplarıyla gönderilen Name-i Hümayun da elimize ulaşıp, muhtevasında şunlar bulunuyordu. Her ne kadar güzel eserlerin birbirinden ayırılmasında ve çıkarılmasında bu tarafça gözle görünür bir çaba ve teşekküre layık bir mesai sarf ediliyorsa da iki Devlet-i Aliyye'nin beraberce hareket ettiği malumumuzdur. Ancak Osmanlı Devleti kanunları muvacehesince bu husus için büyük vezirler ve bilgisi engin alimlerin iştirakiyle gerçekleştirilecek bir meşverette bunun kabulünü şeriate mugayir ve devletin kanunlarına aykırı buldular. Ebediyyen bahar ikliminde kalası hidiv Sultan IV. Murad zamanındaki musalaha gibi bir sulh yapılabilmesi için önceki maddelerin feshedildiği gibi bu istekten de dostluğun geliştirilmesi ve iyileşmenin sağlanması adına vazgeçilerek bu şekilde dostluk

ve sevgi iki büyük devlet ve bizden sonra gelecek haleflerimiz arasında çağlar boyu devam etmesi hedeflendi. Bu hususun istikrarı için o yüce devlet tarafından makamı yüce mekremetli büyük vezir ve değerli müşir Bağdad ve Basra Valisi Ahmed Paşa ile adı geçen şerefli kimselerin iftiharı olan kimse memur ve mezun kılınıp ve sözü edilen makamı yüce kimse de kendi tarafından izzetli ve övgüye layık Divan Katibi Veli Efendi'yi önceki zikredilen efendinin maiyyeti ile birlikte felekler-misal azamet dergâhına gönderip o ikisi, Kazvin ve Tahran arasındaki Şâh'ın ordusuna ulaşıp ulu eşiği öpmekle şeref kazandılar. Ve bu Yüce Devlet tarafından da Zat-ı Şehinşâhî'nin halîfelik makamınının bulunduğu eşiğin en hakiri olan bendeleri memur edilip o mahaldeki Müslümanların sığınağı olan Yüce Padişah, tükenmeyen bir sevgi ve kalıcı bir dostluk vaadinde bulunmuşlardır. Zat-ı Şehinşâhî'nin devletinin naipleri de o hazreti büyük kardeş sayarak devletli hatırlarının rızasını kazanmayı ve Ehl-i İslam'ın huzurunu sağlamayı en mühim arzu ve en büyük hedef saydılar. Bunun için Name-i Hümayunun gelişinden sonra Müslümanların sığınağı olan padişahın arzusunu yerine getirme yoluna koyuldular. Ve kutsî emrin gereği olarak musalahanın çatısı bir esas ve şart ile üç madde, bir zeyl ve sonuç kısmından oluşan şekliyle karara bağlandı.

Esas:

Cennet-mekan Hakan Sultan IV. Murad Han zamanında yapılan sulh, iki devlet arasında yürürlükte ve karara bağlanmış durumdaki hudut ve sınırlara ilişkin kaidenin muteber sayılıp bunun rükünlerine zarar gelmemesi ve değişikliğe uğramaması.

Şart:

Bundan böyle uyuyan fitne ve kınındaki kılıcın -tarafeynin şanına layık bir şekilde- kınında kalarak her şeyin iki devletin kurtuluş ve hayrına olacak bir surette vücut bulması, ortalığı toza dumana bulayıcı kederlerden, barış ve huzuru baltalayıcı davranışlardan kaçınılması.

Birinci Madde

Bağdad veya Şam yolundan Beytullah-i Haram'a giden İranlı hacıların yol üzerindeki vali ve hâkimlerce bir mahalden diğer mahalle salim ve emin bir şekilde ulaşımlarının sağlanarak kendilerinin korunmaları, görüp gözetilmeleri.

İkinci Madde:

Dostluğun perçinlenmesi ve iki devlet arasındaki birliğin sağlanması için her üç senede, bir şahsın o devletten memuriyetle İran'da ve bir şahsın da İran'dan memuriyetle o devlette bulunarak onların ihraçlarının iki taraftan verilmesi.

Üçüncü Madde:

İki tarafın esirleri salıverilip onların alınıp-satılması reva görülmeyip vatanına dönmek isteyen hiçbirisine mani olunmaması.

Zeyl:

Sultan Murad Han zamanında çizilen hudut ve sınırın tahkik olunup sınırlarda bulunan hâkimlerin dostluğa ters hareketlerden sakınmaları ve bundan başka İran ahalisinin Safevîler Dönemi'nde ihdas olunan uygunsuz davranışları tamamıyla terk ederek Ehl-i Sünnet inancını benimsemek suretiyle Raşid Halîfeleri hayr ve rıza ile anmaları ve o cemaatin bundan sonra Kabe-i Muazzama'ya, Medine-i Münevvere'ye ve diğer İslam memleketlerine gelip gidebilmeleri, Rûm ve sair yerler ahalisinden ziyaretçilerin ve kaidesince o taraftan geliş gidişlerin yapılarak onlardan **devirme** ile şer'-i şerif ve kanuna aykırı başka şeylerin istenmemesi ve bu şekilde atebe-i ulyâlarda [Kerbela, Necef, Kâzımiye] da bulunacakların ellerinde ticaret malı bulunmaması, Bağdad'da bulunan hâkim ve mübaşirlerin bâc [gümrük ve alış-veriş vergisi] istenmemesi, elinde ticaret malı bulunduran herkesten malı ölçüsünce vergi istenip fazlasının istenmemesi, bu taraftan da tüccar ve Rûm [Anadolu] ahalisine karşı aynı şekilde davranılması, sulh antlaşmasının akdedildiği tarihten sonra İranlılardan Rûm'a [Anadolu'ya], Rûm [Anadolu] ahalisinden İran'a gelenlerin himaye edilmeyerek birbirlerinin vekillerine teslim edilmeleri ve bu dostluk ve sevginin iki büyük devlet ve iki büyük hanedanın takipçileri tarafından kalıcı bir şekilde devam ettirilmesinin temenni olunduğu.

Hâtime:

Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'den gelmiş bulunan Nazif Efendi şu an itibarıyla İranî yıla karşılık gelen Bin yüz elli dokuz Hicrî senesinin Şabanü'l-Muazzamasında mezkur şart ve kaydları kabul ile elindeki ruhsatname-i hümayun gereğince işaret olunan makamı yüce kimse ile temessükü mühürleyip Zat-ı Şehinşâhî'nin halîfeliği katına havale etti. Böylelikle kutlu Zat-ı şerifleri tarafından sözü edilen hususun nihayete kavuşturulması için memur edilen halîfelikleri katının en âciz hizmetçisi, bu temessükü mühürleyip teslim etti. Bundan sonra protokolde birbirine eşit büyükelçiler tayiniyle nevruzun hemen öncesi veya nevruzdan sonra mezkur ahidnamede yazılı hususların kabulü için delil teşkil edecek tasdiknamelerle birlikte gönderilmesi, bununla birlikte şarta bağlandı. Bu hadise belgede yazılı uğurlu seneye karşılık gelen mezkur ayda gerçekleşti.

İmza:
Hilafet makamının en hakîr bendeleri,
Hasan Ali Mu'ayyiru'l-Memalik

55

Bir esas, bir şart, üç madde ve bir zeyl ile hatimeden ibaret olmak üzere oluşturulan sulh antlaşması taslağındaki mezkûr şart ve kaydların kabulüyle hazırlanan temessüklerin teati olunması, mühürlü tasdiknamelerinin gönderilmesi

پیش نویس پیمان صلحی که عبارت از یک اساس، یک شرط، سه ماده و یک ذیل و خاتمه و با پذیرش شرط مذکور، نوشته ها پیش نویس آماده برای تبادل اسناد، ارسال تصدیق نامه های مُهردار

Osmanlı devlet adamlarının şeriata mugayir olduğu gerekçesiyle geri çevirdiği rükn tayini hususundan vazgeçildiği gibi Irak ve Azerbaycan memleketlerinden bir bölümünün geçmişteki aidiyeti sebebiyle İran'a bağışlanması talebinden de dostluğun geliştirilmesi ve iyileşmenin sağlanması adına vazgeçildiği; Sultan IV. Murad zamanında yapılan musalahanın yenilenerek dostluğun çağlar boyu devamının arzulandığı; bunun için bir esas, bir şart, üç madde ve bir zeyl ile hatimeden ibaret olmak üzere oluşturulan musalaha çatısının Devlet Aliyye mutemedi Bağdad ve Basra Valisi Ahmed Paşa ile 1159 İranî yıla karşılık gelen Şaban ayında [Eylül 1746] İran tarafının mutemedi Hasanalican'ın bir araya gelmeleriyle mezkûr şart ve kayıtlar kabul edilip hazırlanan temessük İran makamlarınca mühürlenerek Nazif Efendi'ye teslim edilmek suretiyle Halife Sultan'a havale edildiği; Nevruz sonrası karşılıklı büyükelçiler tayiniyle memhur tasdiknamelerin gönderilmesi kararlaştırıldığı hakkında Nadir Şah tarafından Nazif Mustafa Efendi eliyle Sultan I.Mahmud'a gönderilen Farsça temessük suretinin Osmanlıca tercümesi

با ردّ تعیین رکن به دلیل مغایرت آن با شریعت از طرف رجال دولت‌علیّه از این موضوع صرف نظر کردند، به همان شکل از تقاضای بخشیدن یک قسمت از سرزمین های عراق و آذربایجان بدلیل وابستگی آن در گذشته به ایران برای گسترش و بهبود دوستی نیز صرف نظر شد؛ آرزوی ادامه دوستی طی اعصار با تجدید مصالحه نامه زمان سلطان مراد چهارم؛ به این منظور در سطح یک مصالحه که عبارت از یک اساس یک شرط و سه ماده و یک ذیل و خاتمه تشکیل شده با پادرمیانی احمد پاشا معتمد دولت‌علیّه و والی بغداد و بصره در ماه شعبان سال 1159 تاریخ ایرانی مصادف با [ایلول 1746] با حسنعلیجان معتمد طرف ایران شروط و نوشته های مذکور پذیرفته شده اسناد آماده و از سوی مقامات ایران مُهر شده تحویل نظیف افندی گشته به خلیفه سلطان حواله شد؛ در خصوص ارسال تصدیق نامه های مهر شده بعد از نوروز با تعیین ایلچیان بزرگ با حق تبادل، ترجمه عثمانی صورت سند فارسی ارسال شده از طرف نادرشاه به دست مصطفی نظیف افندی به سلطان محمود اول

Temessük-i merkûmun lafzen bi-lafzin tercümesidir.

Ba'del-hamdele ve's-salvele ammâ ba'd, şûrâ-yı kübrâ-yı sahrâ-yı Mogan'da nüvvâb-ı kâm-yâb-ı sipihr-cenâb-ı kahramân-ı dûdmân-ı refî'ü'ş-şân-ı Türkmâniyye berk-i harman-sûz-ı vücûd-ı serkeşân bi-te'yîdât-ı sübhâniye tâc-bahş-ı mülûk-ı mâlik-i Hind ü Turan, dâver-i dâd-ârâ-yı arsa-i İran, el-hâkanü'l-azîm, ve'l-kaanü'l-ekrem, zıll-ı sübhân, şâh-ı şâhân-ı cihân, es-Sultân Nâdir Pâdişâh *halleda'llahu saltanatehû ve şevketehû'*[185]dan ahâlî-i İran kabûl-i saltanatı istid'â eylediler. Çünki Şâh İsmail-i Safevî'nin ibtidâ-yı hurûcundan İran'da sebb ü rafz şâyi' ve bu sebeb ile Rum ve İran mâbeyninde buğz u mu'âdât zâhir ü vâki' oldı. Ol hazretin âbâ-i kirâmının muhtârı olan mezheb-i Hanîf Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at'e nazaran anların saltanatından tehâşî eyleyüp, ol gürûhdan ilhâh-ı mükerrer vâki' oldukdan sonra buyurdular ki:

Eğer ol tâ'ife lisân ü cenân ile bu akâ'id ü akvâlü'l-etâ'ili târik ve hilâfet-i hulefâ-yı râşidîn *radiya'llâhü te'âlâ anhüm*ün hakkıyetine kâil olurlar ise husûl-i mes'ûllerine nâ'il olurlar. Anlar dahi hükm-i akdesi kabul ve hâlât-ı sâlifeden nükûl eylediler. Çünki a'lâ-hazret, felek-rif'at, hurşîd-tal'at, a'zam-ı selâtîn-i cihân ve efhâm-ı havâkîn-i devrân, hüsrev-i cihân, dâver-i hidîv-i Ferîdun-fer, hakânü'l-bahreyn ve sultânü'l-berreyn, sânî-i Sikender-i Zi'l-karneyn, halîfe-i zıllu'llâh ve pâdişâh-ı İslâm-penâh, halîfe-i ehl-i îmân, vüfûr-ı cihân-efrûz-ı hânedân-ı Türkmân, es-Sultânü'l-megâzî Mahmud Hân *ebbeda'llâhü hilâfetehû ve devletehû*[186] ve nüvvâb-ı hümâyûn-ı şehn-şâhî dahi selîl-i silsile-i Türkmâniyye olup, mâbeyn-i hazreteynde mezîd-i ülfet ve miyâne-i ferîkaynden gavâil-i şûr u şeyni ref' için tasdîk-i millet-i Caferî ve hüccâc-ı İran'a erkân-ı Beytu'llâhi'l-harâm'dan bir rükn ihtisâs ve Mısır ve Şam kâidesi üzere Devlet-i Aliyye-i Nâdiriyye'den emîr-i hâcc ta'yîn ve üserâ-yı cânibeyn ıtlâk ve pâyitaht-ı devleteynde vekîl bulunmakdan ibâret olan metâlib-i hamseye hâhiş-mend oldılar. Süferâ ve elçiyânın tekrâr âmed-şüdlarından sonra ki pâdişâh-ı İslâm-penâh-ı Rum, üç madde-i ahîreyi kabûl ve mukaddime-i tahmîs-i mezheb ve tefvîz-i rüknü me'âzîr-i şer'iyyeye mevkûl buyurup, nevâmic-i nevâfih-i hitâm mûcebi üzere intizâran bu merâmın feshine tâlib olmuşlar idi. Eğerçi a'lâ-hazret-i şehn-şâhî ki bu tekâlifin münşi'i oldılar, ref'-i tebâguz ve def'-i tenâkuz ve iltiyâm-ı ehl-i İslâmdan mâ'adâ bir manzûr tutmadılar. Lâkin çünki takdîr-i İlâhî ile husûl-i maksûd, ukde-i imtinâ'da kalıp, bir vakitde ki kar'-ı bâb-ı istislâh-ı bî-garazî ve hulûs u muhabbetden gayri bir mahmil tutmadı. Mahzâ, pâdişâh-ı zıllu'llâh-ı Sikender-makâmın rızâ-cûyî-i hâtır-ı hümâyûnları ve nâmûs-ı İslâm'ın hıfzı cihetinden halka-i bâb-ı dostîyi tahrîk idüp, metâlib-i ma'hûdeyi metrûk ve tarîk-i müsâlemeti meslûk tutup, bu nüvîd-i ârâm-bahşî-i çâpâr-ı sahabetî ile pâdişâh-ı felek-rahşâ i'lâm eylediler.

Ammâ çünki memâlik-i Irak ve Azerbaycan'da ba'zı ezmine-i sâlifede selâtîn-i Türkmâniyye'ye müte'allık idi ki Şâh İsmail'in ihtilâf-engîzliği sebebi ile Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye'ye intikal eyledi. Zımnen izhâr olundı ki, eğer tab'-ı akdes-i pâdişâh-ı İslâm-penâha şâkk u muhâlif resm-i vifâk olmaz ise ol iki memleketden biri atiyye tarikiyle

[185] "Allah saltanatını ve şevketini ebedî kılsın" anlamında Arapça duâ cümlesi.

[186] "Allah hilâfetini ve devletini ebedî kılsın" anlamında Arapça duâ cümlesi.

havza-i memâlik-i şehn-şâhîye munzamm ola. Ve pâdişâh-ı İslâm-penâhı ol emrin redd ü kabûlünde muhtâr eylediler. Ve bu esnâda Devlet-i Aliyye'den Devlet-i Nâdiriyye iltimâsına müsâade birle irsâl buyurulan zübdetü'l-efâhim ve'l-akrân Nazif Efendi cenâbları ile izz-i vusûl bulan nâme-i şerîf-i hümâyûnda münderic olmuş ki, eğerçi âsâr-ı bidaʻın izâle vü izâhasında bu tarafdan zuhûra gelen meʼâsir-i mechûre ve mesâʻî-i meşkûreye nazaran devleteyn-i aliyyeteyni müttehid biliriz. Lâkin kanun-ı Devlet-i Osmaniyye'ye nazaran bu husûsun vüzerâ-yı izâm ve ulemâ-yı aʻlâm ile meşveret emr eyledik. Anın kabûlünü münâfî-i şerʻ ve mugâyir-i nizâm-ı devlet bildiler. Mevâdd-ı sâbıka mefsûh olduğu vechile bu matlabdan dahi mezîd-i ilf ü iltiyâm için geçip hidîv-i huld-merâbiʻ Sultân Murad Han-ı Râbiʻ zamânında olan musâlaha üzere binâ ü vazʻ oluna, tâ ki dostî vü muhabbet iki devlet-i uzmâ ve ahlâf-ı kirâm meyânında arsa-i rüzgârda bâkî kala. Ve bu emrin istikrârı için ol devlet-i vâlâ-cânibinden âlî-câh vezîr-i muʻazzam ve düstûr-ı mükerrem ve müşîr-i mufahham Bağdad ve Basra Vâlisi Ahmed Paşa ve iftihârü'l-emâcid müşârün-ileyh meʼmûr ve meʼzûn olup, ve âlî-câh-ı müşârün-ileyh dahi kendi tarafından izzet-nisâb mahmedet-iyâb Dîvân Kâtibi Veli Efendi'yi efendi-i sâlifü'z-zikr maʻiyyeti ile der-bâr-ı azamet-dâr-ı sipihr-nümûna revâne buyurup, mûmâ-ileyhimâ Kazvin ve Tahran mâbeyninde ordu-yı muʻallâya vârid ve telsîm-i südde-i seniyye-i ulyâ ile şeref-endûd oldılar. Ve bu Devlet-i Aliyye cânibinden dahi kemterîn-bende-i âsitân-ı hilâfet-nişân-ı şehn-şâhî muʻayyirü'l-memâlik Hasanali meʼmûr olup ol mahaldeki aʻlâ-hazret-i pâdişâh-ı İslâm-penâh muhabbet-i dâimî ve dostî-i muhalled vaʻd buyurmuşlar. Nüvvâb-ı hümâyûn-ı şehn-şâhî dahi ol hazreti büyük birâder bilip, hıfz-ı rızâ-yı hâtır-ı hümâyûnlarını ve ârâmiş-i Ehl-i İslâm'ı ehemm-i metâlib ve aʻzam-ı meʼârib add eylediler. Binâʼen-aleyh nâme-i hümâyûnun vusûlünden sonra meʼmûl-i pâdişâh-ı İslâm-penâhı kabûle mevsûl buyurdular. Ve mûcib-i emr-i akdes ile binâ-yı musâlaha bir esâs ve şart ve üç madde ve tezyîl ve hâtime üzere bu üslûb ile karâr-dâde buldu.

Esâs:

Hâkan-ı cennet-merâbiʻ Sultân Murad Han-ı Râbiʻ zamânında vâkiʻ olan sulh mâbeyn-i devleteynde merʻî ve miyânede mukarrer olan hudûd u sınur ol kâide üzere muʻteber olup anın erkânına halel ve tağyir yol bulmaya.

Şart:

Min-baʻd fitne nâʼim ve tığ niyâmda olup, tarafeynin şânına lâyık ve devleteynin salâh-ı hayriyyetine makrûn olan emr, cemîʻ-i mevâdda maʻmûl ve müheyyic gubâr-ı kedûret ve münâfî-i musâlaha vü müsâleme olan umûrdan ictinâb oluna.

Madde-i ûlâ:

Bağdad ya Şam yolundan Beytü'l-harâma âzim olan hüccâc-ı İran'ı yol üzerinde olan vülât ve hükkâm mahal-be-mahal sâlimîn [ü] âminîn birbirlerine îsâl idüp, anların sıyânet-i hâl ve mürâʻât-ı ahvâllerini manzûr tutalar.

Madde-i sâniye:

Te'yîd-i dostî ve ittihâd-ı devleteyn için her üç senede bir şahıs ol devletden İran'da, ve bir şahıs dahi İran'dan ol devlette olup, anların ihrâcâtı tarafeynden verile.

Madde-i Sâlise:

Tarafeynin üserâsı murahhas olup ve anların bey'leri revâ görülmeyip, her biri ki vatanına gitmek istese mümâna'at olunmaya.

Tezyîl:

Sultân Murad Hân zamanında olan hudûd u sınur tahkîk olunup, hükkâm-ı ser-haddât münâfî-i dostî olan harekâtdan ihtirâz eyleyeler. Ve andan mâ'adâ ahâlî-i İran zamân-ı Safeviyye'de ihdâs olunan ahvâl-i nâ-şâyesteyi külliyen târik ve usûl-i akâidde mezheb-i Ehl-i Sünnet'e sâlik olup, Hulefâ-yı Râşidîn'i hayr u terazzî ile yâd eyleyeler. Ve ol cemâ'at ki bundan sonra Ka'be-i Mu'azzama'ya ve Medîne-i Müşerrefe'ye ve sâir memâlik-i İslâm'a âmed-şüd eylerler. Hüccâc ve züvvâr-ı Rûm ve ahâlî-i sâir bilâd üslûbu üzere ol tarafdan cemâ'at-i mezbûre ile sülûk olunup, anlardan devirme ve sâir hilâf-ı şer' u kânûn nesne mutâlebe olunmaya. Ve bu vechile Atebât-ı Âliyât'da dahi madem ki ol cemâ'atin yedinde mâl-ı ticâret olmaya, hükkâm ve mübâşirîn-i Bağdad bâc taleb etmeyeler. Ve her biri ki mâl-ı ticâret tuta, anlardan mâl hesâbı istenip, ziyâde taleb olunmaya ve bu tarafdan dahi tüccâr ve ahâlî-i Rûmiyye'ye bu minvâl üzere amel oluna.

Ve dahi târih-i in'ikad-ı sulhdan sonra ehl-i İran'dan Rûm'a ve Rûm'dan İran'a gelenler himâyet olunmayup, birbirlerinin vekillerine teslîm eyleyeler. Ve *inşâ'allahu te'âlâ* bu dostî vü muhabbet iki devlet-i uzmâ ve bu iki hân-vâde-i kübrânın a'kâbı miyânesinde muhalled ve ber-karâr ola.

Hâtime:

Çün Nazîf Efendi cenâbı ki Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye'den gelmişidi. Hâlâ ki Pâris[î] yıla mutâbık bin yüz elli dokuz sene-i hicrînin şehr-i Şa'bânü'l-mu'azzamıdır. Şürût ve kuyûd-ı mezkûreyi kabûl ile yedinde olan ruhsatnâme-i hümâyûn mûcebince âlî-câh-ı müşârün-ileyh ile temessük mühürleyüp, ber-kâr-ı hilâfet-medâr-ı şehn-şâhîye verdi. Binâ'en-aleyh taraf-ı karînü'ş-şeref-i akdesden emr-i mezbûrun encâm u hitâmına me'mûr olan kemterîn-bende-i âsitân-ı hilâfet-nişân bu temessüki mühürleyüp, teslîm eyledi. Bununla meşrût ki; bundan sonra tarafeynden mertebede müsâvî olan büyükelçi ta'yîn ve nevrûza mukârin ya andan sonra husûsât-ı mestûre ve uhûd-ı mezkûrenin kabulüne dâll tasdiknâmeler ile irsâl oluna. Ve kâne zâlike fî şehri'l-mezkûr ve mutâbık li's-seneti'l-meymûneti'l-mastûr.[187]

Bende-i âsitân
Hasanali
Mu'ayyirü'l-memâlik

[187] "Bu husus sözü edilen ayda gerçekleşip yukarıda yazılı uğurlu senede tatbik olundu" anlamında Arapça ibâre.

56

Devlet-i Aliyye'nin naipleri ile Muayyirü'l-Memâlik Hasanalican arasında gerçekleşen müzâkere neticesinde musalaha şartnamesinin kabul edilmesi, temessükler alınıp verilmesi ve tasdiknamelerin tayin edilecek büyükelçilerle gönderilmesi

پذیرفتن شرط نامه مصالحه در نتیجه مذاکرات موفقیت آمیز فیمابین نایبان دولت‌علیّه و حسنعلیجان مُعیرّالملک، ردو بدل شدن اسناد و ارسال تصدیق نامه ها توسط ایلچیان بزرگ منتخب شده

Caferî Mezhebi'nin beşinci mezhep olarak tasdiki ve Mekke-i Mükerreme'de bu mezhep için rükn tahsisi taleplerinden ibaret olan iki maddeden musalaha akdi niyetiyle Şahlıkça tamamen vazgeçildiği gibi arazi talebinden de vazgeçildiği beyanı üzerine Sultan IV. Murad zamanında yapılan sınır anlaşmasının şartlar ve sınırlar aynı kalmak üzere yenilenmesine karar verilerek bunun için Bağdad ve Basra Seraskeri Vezir Ahmed Paşa'nın mutemet tayin olunduğuna dair yazılan nâme-i hümâyûn ve ruhsatnamenin Maliye Tezkirecisi Mustafa Nazif Efendi ile Şah'a ulaştırılmak üzere Kazvin ve Tahran arasındaki Şah'ın ordugâhına teslim olunduğu; Devlet-i Aliyye'nin naipleri ile Muayyirü'l-Memâlik Hasanalican arasında gerçekleşen müzâkere ile bir esas, bir şart, üç madde, bir tezyilden oluşan musalaha şartnamesi kabul edilerek Şah'a sunulduktan sonra 17 Şaban 1159 / 4 Eylül 1746 tarihinde temessükler alınıp verilmek suretiyle tarafeynce makbul ve muteber tutulmasında sözleşilip 1160 senesinde vaki nevruzda [Mart 1747] rütbeleri eşit büyükelçiler tayiniyle tasdiknamelerin gönderileceği hakkında Sultan I.Mahmud tarafından Sivas Valisi el-Hac Ahmed Paşa eliyle Nadir Şah'a gönderilen ahitname sureti

همچنان که از تقاضای دو ماده یعنی تصدیق مذهب جعفری به عنوان مذهب پنجم و اختصاص رکن به عنوان مذهب در مکه مکرمه به نیت عقد مصالحه از طرف شاه به شکل تمام صرف‌نظر شد از تقاضای ارضی خود نیز صرف نظر کرده و خواهان بستن پیمان نامه با شروط عهدنامه مرزی زمان سلطان مراد چهارم و عدم تغییر مرزها و تجدید عهدنامه فوق هستیم؛ به این منظور طی نامه همایونی مبنی بر تعیین سرعسکر بغداد و بصره وزیر احمد پاشا به عنوان معتمد با تذکره چی مالیه مصطفی نظیف افندی مجوز گرفته برای رساندن به شاه در اردوگاه شاه بین قزوین و تهران تحویل داده؛ با مذاکره واقعی فیمابین نایبان دولت‌علیّه و حسنعلیجان معیرالممالک شرطنامه این پیمان که از یک اساس، یک شرط، سه ماده و یک ذیل تشکیل یافته پذیرفته شد بعد از تقدیم به شاه در تاریخ 17 شعبان 1159/ 4 سپتامبر 1746 با مبادله صورت اسناد از سوی طرفین پذیرفته و برای اعتبار آن قول داده شده که در سال 1160 به وقت نوروز [مارس 1747] ایلچی های بزرگ در رتبه های مساوی انتخاب و تصدیق نامه ها ارسال شود صورت عهدنامه ارسالی از طرف سلطان محمود اول بدست الحاج احمد پاشا به نادرشاه

Rikâb-ı hümâyûn-ı celâlet-makrûndan İran Şâhı tarafına şeref-bahş-ı sudûr olan ahid-nâme-i müsâlemet-alâmenin müsveddesidir ki aslı sefâret-i kübrâ ile me'mûr Sivas Valisi Vezîr-i mükerrem Kesriyeli el-Hâcc Ahmed Paşa hazretleriyle irsâl olunmağla bu mahalle bi-aynihî kayd u sebt olunmuşdur.

Bismillahirrahmanirrahim

"Zâlike fazlu'llahi yü'tihî men yeşâ'"[188]

El-hamdülillahi'l-mahmûdi fi'âluh el-memdûdi alâ hulefâ'ihi birruhû ve efdâluhû ellezî hassa kesîran mine's-selâtîn bi-tâci'l-izzi ve't-temkîn gayra enne hamîde'l-avâkibi fîhim saîdü'l-mevâhibi ve'l-menâkıb min beynihim azîzi Nâdirin ve raggabe ale's-silmi kâffete'l-mü'minîn siyyemâ esâtîni mülûki hâze'd-dîni'l-mübîn beyde ennehü lâ-yuvaffıku bihî illâ men istinâde lehu'z-zamîrü ve safâ minhu's-serâ'irü sübhânü sübhânehû mâ-a'zama şânuhû ve etemme burhânühû haysü ebraza beyne'd-devleteyni mâ-estârra min uhûdi'l-vifâki ba'demâ übdiye'ş-şikâku nevâcizuh ve enceze li'l-hazreteyn mâ'ntezara min vu'ûdi'l-îtilâfi haysü-mâ[189] *keşfi musâfi'l-hilâfi sügûrahû ve menâfizehû fe-nez'a bi-lutfihî mâ-fi's-sudûri min gıllin ve nüfûrin ve sümme ellefe beyne'l-kulûbi ve sarafe'l-kürûbe an sükkâni'l-cüyûbi "hattâ esbahû bi-ni'metihî ihvânen"*[190] *alâ sürûri'l-emni ve'l-musâfât ve emset uyûnü'l-fiteni umyânen ba'demâ kehhalethâ merâvidü esinneti'l-bida' ve'l-münâvât neşkürühû alâ mâ-sehhele li-evedâtihi turuka'l-cihâd fî sebîlihî alâ a'dâihî ehli'ş-şirki ve kabîlihî bi-tahkîki ve tergîbi ecelli'l-mürselîn ümmetehû fi'l-ittihâdi li-tahsîni havzati'l-müslimîne haysü erşedehüm ilâ i'lâ-i kelimetihî ve livâhüm bi-kavlihî "ve'l-mü'minûne yedün vâhidetün alâ men sivâhüm"*[191] *ve eyyedehüm bi-ihbârihi "ıslâha zâti'l-beyni şu'betün min şu'abi'n-nübüvveti"*[192] *ve beşşerahüm bihi mede'd-dehrü âsâlihî ve guduvvihî salla'llâhu aleyhi ve alâ sahbihî ve âlihi't-tâhirîne ve cündihi ve hizbihî ve selleme ve şerrefe ve kerreme mâ-tesâlaha min tıbâ'ihî havâkîni'l-âlem.*[193] Pes hakâyık-ı câmi'ati'l-âsâr-ı minnet ü sipâs ve rekâyık-ı lâmi'ati'l-envârdır. Dürûd-ı bî-kıyâs ol pâdişâh-ı lâ-yezâl ve mâlikü'l-mülk-i bî-zevâl celle an derki'l-idrâki

---

188 "...Bu Allah'ın dilediğine verdiği bir lütuftur..." Mâide Sûresi: 5/54.

189 Sehven "غيّما" şeklinde yazılmış.

190 Kur'ân, Âl-i İmrân Sûresi: 3/103 "...فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا..." "O'nun bu nimeti sayesinde kardeşler oldunuz."

191 Hadîs-i Şerîf "المؤمنون يدٌ واحدةٌ على من سوَاهُم." Kâdî Iyâz, Tertîbü'l-medârik, el-Mesâlik fî şerhi Muvatta'ı Mâlik, V, 45. Aynı hadîsin bir diğer versiyonu da şu şekildedir: "الْمُسْلِمُونَ يَدٌ وَاحِدَةٌ عَلَى مَنْ سِوَاهُمْ" Şâfiî, el-Ümm, VII, 370; Kudâî, Müsnedü'ş-Şihâb, I, 133; Mizzî, Tuhfetü'l-eşrâf, VIII, 463.

192 Hadîs-i Şerîf "اصلاح ذات البين شعبةُ من شعب النبوة" Ebû Dâvud, Kitâbu'l-Edeb, Bâbu fi Islâh; Şiî hadîs kaynaklarından "عوالى اللثالى ، جلد : ١ ، صفحه : ٢٦٦" Avâliyyü'l-Le'âlî, Cild-1, Bölüm-266.

193 "Cümle yaptıklarıyla övülen Allah'a hamd olsun ki onun iyilik ve faziletleri halifeleri olan insanlara kadar uzanmıştır; yücelik ve güçlülük tâcıyla sultânlardan birçoğunu husûsî kılmıştır; onlar arasında âkıbeti iyi olan, ihsân ve övgüye değer vasıflarıyla mutlu olan aziz kimseler ise pek "Nâdir" dir. Sultânlara, takipçileri olan övülmüşlerden, izzet ü ikramda bulunulmuş olan diğerlerinden ziyâde olarak yücelik ve güçlülük tâcı bahşetmek gibi cömertçe ihsanlarda bulunmuştur. Özellikle bu apaçık dîne müntesip meliklerin en büyükleri başta olmak üzere mü'minlerin tamâmı barışa rağbet etmişlerdir. Bununla birlikte sâdece vicdânı aydınlanan kimseler başarıya ulaşırlar ve onlara bütün sırlar ayân olur. Şânı yüce olan ve bütün delilleri tamamlayan Allah'a tesbîh olsun ki, yaşanan onca ihtilâftan sonra, iki devlet arasında karşılıklı olarak kabûl gördüğü hâlde ahidlerden gizli kalmış hususları ortaya çıkarmış ve iki hazret, dostluk için yapılan andlaşmaya imzâ koymuşlardır. Sınırlarda ve geçitlerde zuhur eden ihtilâflar keşfedilip sınırlarda sâkin ahâlî rahatlatılmış, gerçekleşmesi beklenen dostluk va'adleri yerine gelmiştir. Sadırlarda bulunan nefret, kin ve garezler onun lütfuyla def' edildikten sonra kalpler arasında yakınlık peydâ olmuştur. "Allah'ın verdiği ni'metle kardeş olmuşlardır" (Âl-i İmrân Sûresi: 3/103) Bid'at ve düşmanlığın mızrak uçlarıyla çekilen sürmeden sonra fitnelerin gözleri kör olmuştur. Cihâd yolu üzerinde bulunan şirk ehli destekçilerine karşı cihâd edenlerin yolunu kolaylaştıran Allah'a şükürler olsun

menâlü zâtihî ve azze men en yeblügahu's-simâk kemâlü sıfâtihî hazretlerinin dergâh-ı celâl ü azamet ve bâr-gâh-ı cemâl ü vâhidiyyete takdîm olunur ki:

İstiksât-ı ecnâs-ı mümkinât ve usûlât-i envâ'-ı mâhiyâtı îcâd ve ibdâ' ve mazhar-ı imtiyâz-ı ahsen-i takvîm olan nev'-i kerîm-i insânı inşâ vü ihtirâ' idüp, ber-mûceb-i medlûl *"ve refa'nâ ba'zaküm fevka ba'z"*[194] derecât-ı takdîr-i merâtib ü kemâlât ile temyîz-i tefâvüt-i zevât eyledi. *"Cihân müttefik ber ilâhiyyeş / füru mânde der künh-i mâhiyeş / Ne ber evc zâteş pered murg fîhim ne ber zeyl vasfeş"*[195] rüşd-i dest-i vehm ü nükûd salât-i salavât-ı muttasılatü'l-vürûd u ukûd neyyirât-ı tahiyyât-ı müşk-endûd ol server-i enbiyâ ve kâfile-sâlâr-ı ma'şer-i asfiyâ vâzı'-ı ahkâm-ı şerîat ü dîn kâid-i ketîbe-i enbiyâ vü mürselîn aleyhi mine't-teslîmâti esnâhâ ve mine't-tekrîmâti a'lâhâ ve enmâhâ hazretlerinin menba'-ı feyezân-ı envâr-ı hidâyet ve menhel-i feverân-ı enhâr-ı inâyet olan türbe-i münevvere ve ravza-i mutahharalarına nisâr kılınır ki; *"el-mü'minûne ke-raculin vâhid"*[196] fassı ile tarsî'-i erkân-ı kasr-ı vifâk-ı müslimîn ve *"el-mü'minu li'l-mü'minîne ke'l-bünyâni yeşeddü ba'zahüm ba'zan"*[197] nassı ile terfî'-i eyvân-ı ittifâk-ı muvahhidîn eyledi. *"Resûl-i Arab şâh-ı ümmî-lakab delîl-i Acem, reh-nümâ-yı Arab ez-û hüccet-i dîn mükemmel şude bi-mühr-i nübüvvet müseccel şude"*[198] ve dürer-i dürûd-ı nâ-ma'dûd ve özr-i garâib-sürûr-ı ta'zîmât-ı gayr-i mahdûd ol yeke-tâzân-ı *"es-sâbikûne's-sâbikûn"*[199] ve pişvâyân-ı evvelînin el-mukarrabûn olan ashâb-ı ahyâr ve muhâcirîn ü ensâr hazerâtının meşâhid-i münevvere ve merâkid-i mu'attaralarına îsâr olunur ki, hafâyâ-yı mezâyâ-yı sünen-i seyyidü'l-mürselîni tavzîh ü tebyîn ile tevkîd-i deâim dîn ve temhîd-i kavâid-i yakîn eylediler. *"Hem el-nücebâü'l-izzi min âl-i Ahmed'in ve hem bâ-ya'ûhû tâbi'îne lede'ş-şeceri aleyhim selâmu'llâhi mâ-nâha tâ'irün ve mâ-lâha li's-sâdîni fi'z-zulmi'l-kamer"*[200] ammâ ba'd *çûn* izhâr-ı şe'âir-i şerîat-ı garrâ ve îzâh-ı me'âsir-i Hanefiyye-i semhâ ile îfâ-yı hukûk-ı ahkâm-ı ilâhî ve icrâ-yı umûr-ı evâmir ü nevâhî için bi-hasebi't-te'âkübi'l-edvâri ve'l-a'sâr ve tebâ'idü'l-aktâri ve'l-emsâr hıyâr-ı ibâd-ı hakkâniyyet-mu'tâddan bir bende-i saâdet-i'tiyâdın ıstıfâ vü ihtiyâr kılınması ve pîşânî-i menşûr-ı liyâkat ve istîhâlinin tuğrâ-yı garrâ-yı *"innî câ'iluke lin-nâsi imâmâ"*[201] ile

ki, peygamberlerin en değerlisi olan Peygamberimiz, ümmeti arasında birliği teşvik etmesiyle, İslâm havzasının sağlamlaşması yolunda ismini ve sancağını i'lâ-i kelimetu'llah ile yüceltmeyi öğütlemiş, "Mü'minler bir tek el gibidir" hadisiyle onlara hedef göstermiştir. "İki grubun arasını düzeltmenin nübüvvet şubelerinden bir şube" olduğunu söyleyerek bunu te'yîd etmiştir. Salât ve selâm o peygamberin, arkadaşlarının, tertemiz ailesinin, onun askerinin ve bütün onun yolundan gidenlerin üzerine olsun ki, çağlar boyunca tâ kıyâmete kadar sabah-akşam onları böylece müjdeler. Âlemde onun yolundan giden, barışı sağlayan hakânları selâmlar, onları şereflendirir ve onlara karşı çok cömert davranır" me'âlinde Arapça girizgâh.

[194] "Kimini ötekine derecelerle üstün kıldık." Zuhruf Sûresi: 43/32 "ve refe'nâ ba'zaküm fevka ba'z" sehven şeklinde yazılmıştır.

[195] "Onun ilâhî oluşunda herkes aynı fikirde olmakla birlikte gerçek kimliğinin künhüne vakıf olmada aciz kalınmıştır. Onun kendisi zirvelerde uçan değil, içlerindeki kuştur; bu, onun vasfına yapılmış bir ekleme de değildir" me'âlinde Farsça beyit.

[196] Müslim, Sahîh, Kitâbü'l-Birr.

[197] Buhari, Sahîh, Kitâbü'l-Mezâlim, Bâbü Nasri'l-Mazlûm.

[198] "Ümmî lakaplı şâh olan Arap peygamber, Acem'in delili, Arab'ın yol göstericisi ki, dinin hücceti onunla mükemmel oldu, nübüvvet mührü onunla tescil olundu" anlamında Farsça ibâre.

[199] "(Hayırda) önde olanlar (ecirde de) öndedirler." Vâkıa Sûresi: 56/10.

[200] "Hem Ahmed'in ailesinden olan asil kimseler ve hem kendine biat eden tâbi'în için O, (dayanılacak) bir ağaç gibidir. Allah'ın selâmı ay karanlığında (yol göstermek için) öten bir kuş ve ışıldayan bir yıldız hükmündeki kimseye olsun" me'âlinde Arapça-Farsça karışımı bir ibâre.

[201] "...Seni insanlara önder kılacağım..." Bakara Sûresi: 2/124.

pîrâye-i dâr-ı kuvvet ü iktidâr olması muktezâ-yı hikmet-i bâliğa-i Samedânî ve mübtegâ-yı meşiyyet-i sâbıka-i Rabbânîdir. Binâ'en-aleyh cenâb-ı Hudâvend-i Hallâk-ı celle celâlühû an vasmeti'l-intikal ve'l-iftirâk delîl-i akvâ-yı *"i'dilû hüve akrabü li't-takvâ"*[202] ile menâfi'-i ecille-i adalet ü insâfı isbât ve ta'rîf ve fermân-ı vâcibü'l-iz'ân *"etıy'u'llâhe ve etıy'u'r-rasûle ve uli'l-emri minküm"*[203] birle âmme-i enâma kabûl-i rıbka-i mutâva'atların teklîf etmekle sâlik-i tarîka-i adl ü iktisâd ve mâlik-i meleke-i rüşd ü sedâd olan mülûk-ı marziyyü's-sülûk-ı İslâm'a dahi *"ve ce'ale beyneküm meveddeten"*[204] muktezâsınca safâ-yı mevârid-i safvet ü muvâlâtı tahbîb ve müzâhir-i ittihâd-ı *"inneme'l-mü'minûne ihve"*[205] olan saâdet-mendân-ı îmânı vukû'-ı şakk-ı asâdan sıyânet birle ber-mûceb-i *"fe-eslihû beyne ahaveyküm"*[206] ve tesaykal-ı merâyâ-yı tevâdd ü tehâbba tergîb zımnında musâdakât ve musâfât-ı selâtîn-i dîn ve muvâf[ak]at u muvâlât-ı mülûk-ı mü'minîni bâ'is-i âsâyiş-i bilâd ve mâye-i ârâmiş-i ibâd eyleyüp, husûsan rütbe-i âlîye-i saltanat-ı kübrâ ve tabaka-i sâmiye-i hilâfet-i ulyâmızı menşûr-ı imtiyâz *"innâ ce'alnâke halîfeten fi'l-arz"*[207] ile müntehîü'l-gâye-i cemî'-i tabakât ve zât-ı kudsî simâtımızı hidmet-i bülend-mertebet-i Haremeyni'ş-Şerîfeyn *şerrefehümа'llâhü te'âlâ ilâ-şettâti'l-ferkadeyn* saâdeti ile vâsıl-ı rütbe-i i'lâ-yı menâzil ü derecât idüp mutâba'at-ı sünnet-i seniyye-i hazreti Resûlü's-sakaleyn *sal-la'llâhu te'âlâ aleyhi ve sellem* ve muhabbet-i âl ü ashâb-ı İmâm-ı kıbleteyn ile serfirâz ve emr-i vâcibü'l-imtisâl *"ve câhidû fi'llahi hakka cihâhidî"*[208] mûcebince edâ-yı farîza-i gaz[â] vü cihâd ile hâiz-i kasbü's-sebk-i meydân-ı imtiyâz etmekle eyyâm-ı rûz-efzûnumuzu karîn-i sebât ü devâm ve silsile-i saltanat-makrûnumuzu rehîn-i istikrâr ü istihkâm eyledi. *"Felâ-cerame şükran alâ hâzihi'n-ni'am ta'zîmü li-emri'llâhi ve şefekat alâ halki'llahi"*[209] levâzımını icrâ ve îfâya dikkat-i zât-ı kirâmî-sıfâtımıza lâzime-i zimmet ve vâcibe-i uhde-i himmet olmağın li-zâlike çemen-edâyî-i istirâhat-i ibâd ve bahâr-pîrâyî-i safvet-i memâlik ü bilâd olan âlî-hazret, leâlî-nazret, şehriyâr-ı kamer-tenvîr, hidîv-i hurşîd-nazîr, dürre-i yektâ-yı efser-i nâm-dârî gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî mü'essis-i mebânî-i câh u celâl müşeyyid-i erkân-ı izz ü ikbâl şâyeste-i tâc u kemer u gâh, bâ-beste-i diyânet ü emânet ü intibâh alem-efrâz-ı hıtta-i serverî revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî[210] Ferîdun taht-ı Cem reviş Hüsrev-i hümâyûn baht-ı Dârâ-meniş, bahâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn avnen li'ş-şecâ'ati ve'l-menâ'ati ve'ş-şân gavsen li'l-besâleti ve'l-celâleti ve'l-unvân hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i mesned-i Kisrâ vü Cem fermân-fermâ-yı memâlik-i Acem felek-câh el-Kaan Nâdir Şâh *zâde'llâhu şânehû ve sânehû ammâ şânehû*[211] cenâblarının kıbel-i akdes ve ecmel-i şâhî ve taraf-ı enfes ve ekmel-i sipihr-iştibâhîlerinden bundan

---

[202] "...Adaletli olun; bu, Allah korkusuna daha çok yakışan (bir davranış) tır..." Mâide Sûresi: 5/8.

[203] "...Allah'a itaat edin. Peygamber'e ve sizden olan ülülemre (idarecilere) de itaat edin..." Nisâ Sûresi: 4/59.

[204] "... (Eşlerinizle) aranızda sevgi ve merhamet var etti..." Rûm Sûresi: 30/21.

[205] "Müminler ancak kardeştir..." Hucurât Sûresi: 49/10.

[206] "...Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin..." Hucurât Sûresi: 49/10.

[207] "...Biz seni yeryüzünde halife yaptık..." Sâd Sûresi: 38/26.

[208] "Allah uğrunda, hakkını vererek cihad edin..." Hac Sûresi: 22/78.

[209] "Şüphesiz ki Allah'ın verdiği bunca nimetlere şükretmek, Allah'ın emirlerine ta'zim ve yarattıklarına şefkat göstermekle olur" anlamında Arapça ibâre.

[210] "Üveysî" şeklinde yazılmıştır.

[211] "Allah onun şânını, makâmını korusun; makamından dolayı (gelebilecek tehlikelere karşı) kendisini korusun" anlamında Arapça duâ cümlesi.

esbak ve akdem der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı sultânî ve bârgâh-ı gerdûn-iştibâh-ı hâkanîmize kerraten ba'de merratin vâride olan nevâmic-i behiyye-i şâhîlerinde derc ü iş'âr olundığı üzere rehberî-i tevfîk-i lâ-yezâl-i Hudâ-dâd ve bagal-gîrî-i isti'dâd ve istîhâl-i mâder-zâd ile revnak-efzâ-yı erîke-i şâhî ve pîrâye-bahşâ-yı serîr-i Cem-câhî oldukları evân-ı behcet-iktirân ya'nî şûrâ-yı kübrâ-yı sahrâ-yı Mogan'da ittifâk kılıp dârâ vü ittihâd-ı kilem-i pîr ü bernâ ile cenâb-ı şehâmet-nisâb-ı kaanîlerin fermân-fermâî-yi memâlik-i İran ve mesned-ârâ-yı taht-gâh-ı keyâna hasran ve kasran elyak u ahrâ ve evfak u evlâ gördüklerinde mezheb-i Hanîf-i Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at o âlî-hazretin muhtâr-ı âbâ-i kirâm ve mâye-i hamîr-i fıtrat-ı diyânet-irtisâmları olmakdan nâşî Şâh İsmail-i Safevî vaktinde hudûs u zuhûr idüp miyâne-i Rûm ve A'câm'da fîrûzîne-i nevâ'ir-i hısâm olan sebb ü rafz bid'atlarının terk ü izâle vü def' ü izâhasın emr-i azîm-i saltanata takdim eylemeleriyle ekser ricâl-i İraniyân teklîf-i mezkûru kabûl ve teslîm eyledikleri cihetden anlar dahi tahammül-i külfet-i şâhî ve tekabbül-i unvân-ı mu'allâ-câhî idüp, li-zâlik işbu mazhar oldukları eser-i cemîlin hüsn-i telâkîsi olmak üzere cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı mülûkânemizden ol vakt is'âf u istî'âdını iltimâs eyledikleri mevâdd-ı hamse-i ma'hûdenin üç maddesi ba'de't-tesviye derece-i kabûle mevsûl ve bâkî iki maddesi ki biri tasdîk-i mezheb-i Caferî ve diğeri Mekke-i Mükerreme'de tahsîs-i dergeh maddeleridir. Anların der-kâr olan me'âzir-i şer'iyyeleri bi'd-defa'ât taraf-ı eşref-i kaanîlerine ifâde vü inhâ birle metrûk ve menkûl olması şîme-i insâf ve hakkâniyetlerine müfevvaz ve mevkûl kılınmış idi. Lâkin bi-takdîri'llahi te'âlâ ol vakitlerden berü matlûb u merâm olan musâlaha-i hayriyyet-encâm pezîrâ-yı sûret-i nizâm u hitâm olamayup teklîfeyn-i mezkûreyn nümâyiş-i çehre-i mevâdd-ı musâlemeye perde-keş-i mümâna'at olmuşiken bundan mukaddemce tekrâren savb-ı eltâf-ı fütüvvet-penâhîlerinden südde-i seniyye-i sidret-gâhımıza meb'ûs olan tensîkât-ı behiyye-i dâverânelerinde derc ü tastîr olundığı üzere fi'l-asl makâsıd u âmâlleri tahsîl-i mülk ü mâl ve takrîr-i husûmet ü cidâl olmayup, ancak ümmet-i merhûme-i Nebeviyye beynlerini ıslâh birle tarafeyn reâyâsının husûl-i sâmân u felâhları olmak hasebiyle yümn-i himmet-i keyânîleriyle umûmen ahâlî-i İran beynlerinde tarîka-i enîka-i Sünnet ve Cemâ'at mergûb ve meslûk ve maddeteyn-i ma'hûdeteyn dahi bi'l-külliye mefsûh[212] u metrûk kılınmağla fîmâ-ba'd beyne'd-devleteyn in'ikad-ı silm ü salâh ile inkıtâ'-ı nizâ' u kifâha irâde-i seniyye-i mûcibü'l-irtibâhları ta'alluk eylediği ifâde vü iş'âr ve lâkin zeyl-i tahrîrâtda arâzîye dâir müceddeden ba'zı teklîf dahi eğerçi îrâd u tezkâr kılınıp, fe-ammâ anın dahi is'âf u kabûlünde ibrâm u ısrar vâdîlerine gidilmeyip, tab'-ı hümâyûnumuza güvârâ olan taraf-ı şâhîlerine dahi güvâr olmak üzere redd ü kabûlünde zimâm-ı ihtiyâr ve müsellem-i kabza-i tasarruf-ı hilâfet-medâr-ı mülûkânemiz olduğu tasrîh ü ihbâr olunmağın bu gûne cilve-ger-i mir'ât-ı zuhûr olan sûret-i mu'âmele-i diyânet-mevfûrlarına binâen taraf-ı hümâyûnumuzdan dahi ma'kûd olan encümen-i şûrâda karâr-dâde oldığı vechle teklîf-i cedîd-i merkûm dahi mâ-sebakları gibi endâhte-i vâdî-i ferâmûşî ü insâ ve her bâbda *mezâ-mâ- mezâ*[213] meseli beyne'd-devleteyn tahkîk ve imzâ kılınıp, şân u unvân-ı cânibeyne mûceb-i nakîsa vü şeyn olacak hâletlerden her gûne ârî ve berî olmak vechile hâkan-ı cennet-merâbi' Sultân Murad Han-ı Râbi' hazretlerinin zamân-ı bâ-unvânlarında karâr-dâde olan hudûd u sınur-ı

[212] Metinde sehven "mesfûh" şeklinde yazılmıştır.

[213] "Geçen geçti gitti" anlamında Arapça ibâre.

kadîme ile akd-i musâlahaya müsâade-i hümâyûn-ı hüsrevânemiz erzânî ve cârî kılınmağla bu siyâk üzere akd-i sulh u salâh o âlî-hazretin dahi karîn-i rızâ-yı yümn-iktizâ-yı şâhîleri oldığı sûretde ber-vech-i muharrer emr-i musâlaha temhîd ve tevkîd olunup, fîmâ-ba'd gerek zamân-ı bâ-unvânlarında ve gerek ahlâf u a'kâb-ı hazreteyn evânlarında kasr-ı müşeyyedü'l-erkân tehâbb ü istînâs bir dürlü kâbil-i tezelzül ü indirâs olmayacağını hâvî şeref-efzâ-yı sudûr olan nâme-i hümâyûn-ı nasafet-meşhûnumuz ile hâcegân-ı dîvân-ı mu'allâ-unvânımızdan Mâliye Tezkirecisi iftihârü'l-emâcid ve'l-a'yân Mustafa Nazîf *dâme mecdühû* ba's ü irsâl ve akd ü teşyîd-i bünyân-ı musâfâta başka başka ruhsâtnâme-i hümâyûnumuz ile gerek mûmâ-ileyh ve gerek Bağdad ve Basra eyâletlerine mutasarrıf olup, ol câniblerin seraskeri olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezirim Ahmed Paşa *edâma'llahu te'âlâ iclâlehû* murahhas tayin olunmalarıyla mûmâ-ileyh o vech üzere ol savb-ı saâdet-evbe tesyîr ü îsâl olundığına binâen darü's-sedâd-ı Bağdad'a ba'de'l-vusûl vezîr-i müşârün-ileyhin tarafından ta'yîn olunan Dîvân Kâtibi kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Veli *zîde mecdühû* ile bi'l-ma'iyye savb-ı me'mûra teveccüh ve azîmet ve Kazvin ile Tahran beyninde ordu-yı meymenet-pûy-ı cenâb-ı şâhîlerine vaz' u hâl-i ikâmet eyledikden sonra nâme-i hümâyûn-ı hüsrevânemizi nezd-i keyânîlerine teblîğ ü teslîm ve tavsiye-i hümâyûnumuz olan hâlâtı pişgâh-ı me'âlî-penâhlarına arz u takdîm eyledikde irâde-i hilâfet-ifâdemiz üzere akd-i sulh u salâh ve feth-i ebvâb-ı silm ü necâha ol sâmî-câh cenâbları taraflarından dahi meyl ü rağbet zuhûr etmeğin cânib-i saltanat-ı seniyyemizden ta'yîn olunan mûmâ-ileyhimâ taraf-ı şâhîlerinden mükâlemeye me'mûr olan nüvvâb-ı kirâmîlerinden cenâb-ı hâsiyet-me'âb, saâdet-iktisâb, devlet-intisâb mu'ayyir-i memalik-i İran Hasanali Han *dâme mahfûzen bi-inâyeti'llahi'l-Meliki'l-mennân* ile mevâdd-ı müsâlemeyi ba'de'l-müzâkere esâs u şart kılınan maddelerden başka bunlara müteferri' olan üç madde ve bir tezyîl ile emr-i musâlaha-i hayriyyet-âsâr vükelâ-yı tarafeynin rızâ vü ittifâklarıyla def'aten pezîrâ-yı hüsn-i karâr oldıkdan sonra mevâdd-ı merkûme huzûr-ı lâzımü'l-cuyûr-ı keyânîlerine ba'de'l-arz taraf-ı eşref-i kaanîlerinden kabûl dahi pîrâye-i kabûl ü istikrâr olmağla işbu bin yüz elli dokuz senesi mâh-ı Şa'bânü'l-mu'azzamının on yedinci günü târihiyle müverrah cânibeynden ma'mûlün-bih temessükler alınıp verilmeğin zikrolunan temessükler tarafeynden makbûl ü mu'teber ve mer'î vü mukarrer tutuldığın müş'ir sâl-i bâ-ikbâl-i sittîn ve mi'ede vâki' nevrûz-ı fîrûzda mübâdele olunmak şartıyla rütbeleri müsâvî büyük elçiler ba's ü irsâliyle tasdiknâmeler getirdilip, anlar dahi Âstâne-i sa'd-âşiyânelere teblîğ ü teslîm eylemeleri kavl ü karâr olunmağın cânib-i me'âlî-câlib-i keyhânîlerinden verilen memhûr ve ma'mûlün-bih temessük murahhas-ı mûmâ-ileyh Mustafa Nazîf *dâme mecdühû*ya terfik kılınan vâkıf-ı huzûr-ı şâmî, emâret-me'âb-ı fütüvvet-nisâb Mihmandâr Muhammed Hüseyin Bey *zîde mecdühû* vesâtatıyla Bağdad ve Basra eyâletleri mutasarrıfı vezir-i müşârün-ileyh tarafına vâsıl ve anın cânibinden dahi der-bâr-ı hilâfet-karâr-ı mülûkânemize vârid ve dâhil olup, kâide-i kadîme-i devlet-i rûz-efzûn ve deydene-i müstedîme-i saltanat-ı ebed-makrûnumuz üzere düstûr-ı ekrem, müşîr-i efhâm, nizâmü'l-âlem, nâzım-ı menâzımü'l-ümem müdebbirü'l-umûri'l-cumhûr, bi'l-fikrü's-sâkıb, mütemmimü mehâmi'l-enâm, bi-re'yi's-sâ'ib, mümehhidü bünyâni'd-devletihî ve'l-ikbâl müşeyyidü erkâni's-saâdeti ve'l-iclâl mükemmilü nâmûsi's-saltanati'l-uzmâ mürettibü merâtibi'l-hilâfeti'l-kübrâ el-mahfûfu bi-sunûfi

avâtıfi'l-Meliki'l-a‘lâ hâlâ Vezîr-i a‘zam sütûde-şiyem ve vekîl-i mutlak, kaviyyü'l-himem el-Hâcc Mehmed Paşa *edâma'llahu te‘âlâ iclâlehû ve zâ‘afe bi't-te'yîdi iktidârehû ve ikbâlehû*[214] ma‘rifetiyle zikrolunan temessük ve dergâh-ı mu‘allâ-penâhımıza arz ve telhîs olunmağla derûnunda sebt ü tahrîr ve imlâ vü tastîr olunan kelimât ü mevâdda ilm-i âlem-şümûl-i mülûkânemiz muhît ve şâmil oldukda cümlesi nezd-i hümâyûn-ı pâdişâhânemizde karîn-i kabûl olmağın şeref-bahş-ı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı talebet-makrûnumuz mûcebince işbu tasdiknâme-i sedâd-alâme-i hüsrevânemiz ısdâr ve lafz-be-lafz yerlü yerinde riâyet ve sıyânet olunmak için zikrolunan mevâd ve tezyîldir ki aynıyla serd ü tezkâr olunur.

Esâs:

Hâkan-ı cennet-merâbi‘ Sultân Murad Han-ı Râbi‘ hazretlerinin zamân-ı saâdet-iktirânlarında vâki‘ olan musâlaha devleteyn beyninde mer‘î tutulup ve musâlaha-i mezbûrede olan hudûd u sınur yine o minvâl üzere kalıp i‘tibâr oluna. Ve erkânına tağayyür ü halel isâbet eylemeye.

Şart:

Min-ba‘d fitne-i nâi'me ve tığ-ı hısâm der-niyâm olup, ol nesne ki tarafeynin şânına lâyık ve devleteynin hayriyyet ve salâhlarına muvâfık ola. Cemî‘-i mevâdda ma‘mûl ola. Ve müheyyic-i gubâr-ı kedûret ve münâfî-i musâlaha vü müsâlemet olan umûrdan ictinâb oluna.

Madde-i Ûlâ:

Hüccâc-ı İran Bağdad ya Şam taraflarından âzim-i Beytu'llâhi'l-harâm olalar. Yol üzerinde vâki‘ olan vülât ü hükkâm ve mîrü'l-hâclar mezbûrları mahal-be-mahal âminîn ü sâlimîn birbirlerine îsâl idüp, mürâ‘ât-ı hâl ve sıyânet-i ahvâllerin manzûr tutalar.

Madde-i Sâniye:

İşbu iki devletin dostluğun te'yîd ve ittihâdların işâât için her üç senede bir şahıs Devlet-i Aliyyemden İran'da ve bir şahıs dahi İran'dan Âstâne-i Aliyyemde olup, anların ihrâcâtları tarafeynden verile.

Madde-i Sâlise:

Tarafeynin esîrleri murahhas olup alınıp satılmaya ve vatanlarına gitmeye tâlib olanlara tarafeynden mümâna‘at olunmaya.

Tezyîl:

Sultân Murad Han-ı Râbi‘ hazretlerinin zamanlarında olan hudûd u sınur tahkik olunup, ser-had muhâfızları dostluğa münâfî harekâtdan ihtirâz eyleyeler. Ve andan mâ‘adâ ahâlî-i İran Safeviyye zamanlarında ihdâs olunan ahvâl-i nâ-şâyesteyi külliyen târik ve usûl-i akâidde Ehl-i Sünnet mezhebine sâlik olmalarıyla, hulefâ-yı râşidîn *rıdvânu'llâhi te‘âlâ aleyhim ecmaîn* hazerâtını hayr u terazzî ile yâd ideler. Ve ahâlî-i İran'dan fîmâ-ba‘d Ka‘be-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere ve sâir bilâd-ı İslâmiyeye gelip gidenlere hüccâc ve züvvâr-ı Rûm ve ahâlî-i sâir bilâd-ı İslâmiye misillü bu cânibden mu‘âmele-i

[214] "Allah Teâlâ yüceliğini devamlı kılsın, iktidâr ve ikbâlini kuvvet vererek artırsın" anlamında Arapça duâ cümlesi.

bi'l-mücâmele olunup, kendilerden devirme nâmıyla ve hilâf-ı şer' u kânûn sâir vechile nesne mutâlebe olunmaya. Ve kezâlik Atebât-ı Âliyyât züvvârının mâdâm ki yedlerinde ticâret malı olmaya, Bağdad'ın hükkâm ve mübâşirleri anlardan bâc taleb etmeyeler. Ve yedinde ticâret mâlı olanların hesâbı üzere iktizâ iden gümrükleri ber-mu'tâd-ı kadîm alınıp, ziyâde taleb olunmaya ve o tarafdan dahi Devlet-i Aliyye'm tüccârına ve ahâlîsine bu minvâl üzere mu'âmele oluna.

Ve dahi târih-i in'ikad-ı sulhden sonra İran'dan Memâlik-i Mahrûse'ye ve bu taraf-dan dahi İran'a firâr ider olur ise himâyet olunmayup, taleb olundukları hâlde vükelâ-yı cânibeyne teslîm olunalar. Ve *inşâ'allahu te'âlâ* şürût-ı mezkûreye tarafeynden mürâ'ât olundukca işbu muhabbet ve dostluk bu iki devlet-i uzmâ ve hânevâde-i kübrânın ve ah-lâf u a'kâblarının beynlerinde muhalled ve ber-karâr ola.

Hâtime:

İşbu musâlaha-i mübârekede vâki' husûsât-ı mestûre ve uhûd-ı mezkûre in'ikadının tarafeyndan kabûlünü müş'ir bin yüz almış senesi evâilinde vâki' nevrûz-ı sultânîde veya an-dan sonraca tasdîknâmeler ile rütbeleri birbirine müsâvî büyükelçiler ba's ü tesyîr olunmak üzere karâr verilmeğin cânibeynden alınıp verilen mevsûkun-bih temessükler mûcebince Devlet-i Aliyye-i râsihü'l-erkânımız ile şâh-ı vâlâ-câh-ı müşârün-ileyh cenâbları beyninde kıbel-i eşref-i hazreteynden vekâlet-i muhkiyeler hasebiyle işbu musâlaha-i hayr-encâm ve bu müsâleme-i dost-kâm bi-tevfîki'llahi'l-Meliki'l-min'âm ârâyiş-i hüsn-i itmâm ü encâm olmağla imdi şâh-ı kaanî-destgâh cenâbları ve a'kâb-ı husûsiyet-intisâbları câniblerinden madem ki işbu ma'kûd olan musâlaha-i mübâreke şerâitine riâyet oluna, taraf-ı hümâyûn-ı hilâfet-makrûnumuzdan dahi ahd ü sevgend ü mîsâk-ı berûmend ile te'yîd-i revâbıt-ı sulh-dâştî ve te'kîd-i zavâbıt-ı silm ü dostî ideriz ki min-ba'd cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı hüsrevâne ve kezâlik ahlâf-ı nasafet-ittisâf-ı mülûkânemizden ve vüzerâ-yı izâm ve hüd-dâm-ı âlî-makâmımızdan *kâinen-men-kân*[215] hiç ferd ser-i mû hilâfına hareket eylemeye. "*Tâ ez berây-ı nazm-ı mesâlih-i derîn cihân kesr-âverden-i perde-i takdîr nîst kâr, devrân-ı âştî ki nizâm-ı cihân ez-ûst bâdâ çû fazl-ı hakk-ı ebedü'd-dehr pâyidâr, hem-vâre tevâlî-i inâyet-i bî-gâyet-i ilâhî karîn-i rûz-gâr ve rüsûm u âyîn-i velâ-cûyî vü nîk-hâhî ber-devâm u ber-karâr-bâd bi'n-nebiyyi ve âlihi'l-athar ve sahâbetihi'l-ahyâr mine'l-muhâcirîne ve'l-ensâr.*[216]

İmzâ-yı hümâyûn
El-mütevekkilu ale'llâhi'l-Kerîmi'l-mennân,
el-müfevvizu emrahû ileyhi fî külli hâl ü şân
Hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn es-Sultân el-Gâzî
Mahmud Hân ibnü's-Sultân el-Gâzî Mustafa Hân[217]

---

[215] "كائناً من كان" "her kim varsa" anlamında Arapça ibâre.

[216] "Bu dünyadaki işleri yoluna koymak için takdir perdesini ortadan kaldırmak iş değildir. Dünyanın düzenini sağlamak yolunda barış yapmak, hakkın üstünlüğünü zamanın sonuna kadar ayakta tutmaya vesiledir. Allah'ın sonsuz yardımının kesintiye uğramadan sürmesi; Hz. Peygamber ve O'nun temiz ailesi, muhâcirîn ve ensardan hayırlı arkadaşları istikâmetinde zamanın dost olduğu, resmi işlerin geleneklerin, törenlerin yâr olduğu, dostluk arayışı ve iyilikseverliğin kararlı bir şekilde devam ettiği bir gelecek duâmızdır" me'âlinde Farsça duâ ve niyâz cümlesi.

[217] "Kerîm(=çok cömert) ve Mennân(=çok ihsân edici) olan Allah'a tevekkül eden; her hâl ve şartta işini O'na havâle eden ve iki Haremin hizmetkârı olan Sultân Gâzî Mustafa Hân oğlu Sultân Gâzî Mahmud Hân" anlamında Arapça imzâ-yı hümâyûn.

57

Osmanlı Devleti tarafından imzalanan tasdiknameyi götürmek ve musalaha işlemini tamamlamak üzere Ruznamçe-i Evvel Ahmed Paşa'nın büyükelçi tayin edilip yola çıkarılması

تعیین و اعزام احمد پاشا روزنامه چی اول به عنوان سفیر برای ارسال تصدیق نامه امضا شده از طرف دولت عثمانی و پایان دادن به کارهای مصالحه

Anadolu Muhasebecisi Mustafa Nazif Efendi aracılığıyla gönderilen name-i şâhînin alındığı, Şah hazretlerince "büyük birader" şeklinde hitap olunmakla birlikte haddi aşmaya ve istikametten sapmaya asla göz yumulmayacağı; sulh görüşmelerinin Şah'ın kabul ve rızası çerçevesinde ve kendi gözetiminde yürüdüğü takdirde iki tarafın halefleri arasında dostluğun filizlenerek devam edeceği; Daha önce İran'da husûle gelen Rafizilik sebebiyle kılıç kınından sıyrılmışsa da Nadiriye Devleti ile birlikte bid'atların terkedilip Ehl-i Sünnet akidesine dönülmesinden ziyadesiyle hoşnut olunduğu; Şimdi iki hazret arasında ve iki tarafın iyiliğine olarak 17 Şaban 1159 tarihiyle alınıp-verilen temessükler gereğince yazılı şartlar ve mukarrer zabıtlar iki devletçe makbul ve muteber sayılmakla eski ahitnamedeki sınırlar ve şartlar aynı kalmak üzere yenilenerek kabul ve tasdik olunmasıyla iki tarafın takipçileri arasında da dostluğun devamı sağlanmış olacağı; Osmanlı Devleti tarafından imzalanan tasdiknameyi götürmek ve musalaha işlemini tamamlamak üzere Ruznamçe-i Evvel Ahmed Paşa'nın büyükelçi tayin edilip yola çıkarıldığı ve bu dostluk antlaşmasının en iyi şekilde sonuçlanması beklendiği hakkında Sultan I.Mahmud tarafından Nadir Şah'a gönderilen nâme-i hümâyûn

دریافت نامه پادشاهی ارسالی با وساطت مصطفی نظیف افندی محاسبه چی آناطولی، در عین حال که خطاب کردن به صورت "برادر بزرگ" توسط اعلیحضرت شاهنشاه انحراف از اصول بوده و چشم پوشی نمی شود؛ جریان مذاکرات صلح فیمابین جانشینان دو طرف و در چهارچوب پذیرش و رضایت و زیر نظارت شخصی شاه جریان داشته، رابطه دوستی شکوفا و ادامه خواهد یافت؛ پیش از این بدلیل بوجود آمدن جریان رافضی گری در ایران اگر چه شمشیر از غلاف خود خارج شده، با روی کار آمدن دولت نادریه بدعت ها ترک شده و از بازگشت به عقیده اهل سنت بسیار خشنود هستیم؛ در حال حاضر مبادله اسناد فیمابین دو حضرت و در جهت منافع دو طرف در تاریخ 17 شعبان 1159 شروط نوشته شده و صورت مجلس مقرر از طرف دو دولت پذیرفته و معتبر شناخته شده به منظور تثبیت مرزها بر اساس عهدنامه قبلی و پذیرش و تایید آن توسط دو طرف موجب حفظ و ادامه دوستی خواهد شد؛ از طرف دولت عثمانی جهت ارسال تصدیق نامه امضاء شده و بمنظور به اتمام رساندن کار مصالحه احمد پاشا روزنامه چی به عنوان ایلچی بزرگ انتخاب و اعزام شد و انتظار به نتیجه رسیدن این پیمان به بهترین نحو در نامه ارسالی همایونی از طرف سلطان محمود اول به نادرشاه

(25 Aralık/3 Ocak 1746-47)

Bismillahirrahmanirrahim

"Vallâhü alâ mâ nekûlü vekîl"[218]

El-hamdüli'llahi'llezî nevvera âleme'l-i'tilâfi ba'demâ vukibet fî semâ'ihi gavâsıkı'l-fiteni ve besseme sügûra'l-izdilâfi essera mâ-kutibet vücûhehâ min dabâbi'ş-şehnâi ve'l-ahen haysü atla'a şümûse'l-vifâki fî âfâkı esâtîni'l-İslâmi ve esâle zülâle'l-i'tilâfi fî riyâzi ittihâdi selâtîni'l-enâmi fe-ehyâ bihî ma'âlime'd-dîni ve's-sünne ve serâ minhü fî ecsâdi'l-ibâdi ve'l-bilâdi rûhu'l-emni ve'l-münne sümme's-salâtü ve's-selâmü'l-i'timân ve't-tahiyyetü ve's-senâ'ü'l-i'timân alâ men ba'sehû rahmeten li'l-âlemîn ve hüccetün bâligatün ale'n-nâsi ecmaîn. Feraggabnâ ile't-temessüki bi-sünneti ve't-tesellüki fî tarâyiki sahâbetihî ve itretihî Muhammedün seyyidü'l-kevneyni ve's-sakaleyni ve'l-ferîkayni min Arabin ve min Acemin ve alâ âlihî ve eshâbihî mesâbîhü'd-dücâ ve yenâbî'ü'l-hüdâ ve'l-hücâ mâ-şemeleti'l-ülfete havâkîni'd-dîn ve refe'ati'l-külfete mimmâ-beyne selâtîni'l-muvahhidîn.[219] Ammâ ba'd âlî-hazret-i leâlî-nazret, şehriyâr-ı kamer-tenvîr, hidîv-i hurşîd-nazîr, dürre-i yektâ-yı efser-i nâm-dârî gurre-i garrâ-yı cibîn-i bahtiyârî, müessis-i mebânî-i câh u celâl, müşeyyid-i erkân-ı izz ü iclâl, şâyeste-i tâc u kemer ü gâh, bâyeste-i diyânet ü emânet ü intibâh alem-efrâz-ı hıtta-i serverî, revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî, Ferîdun-taht-ı Cem-reviş, Hüsrev-i hümâyûn-baht-ı Dârâ-meniş, bahâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn, cemâlü'l-İslâm ve'l-müslimîn, avnen li'ş-şecâ'ati ve'l-menâ'ati ve'ş-şân, gavsen li'l-besâleti ve'r-rif'ati ve'l-unvân, hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i mesned-i Kisrâ vü Cem, fermân-fermâ-yı memâlik-i Acem felek-câh, el-Kaan Nâdir Şâh *zeyyena'llâhü serîr-i saltanatü'z-zâhirati bi-bekâi âsâri zâtihî ve nevvir uyûne devletihi'l-bâhireti bi-bekâi envâri sıfâtihî*[220] hazretlerinin ser-kâr-ı übbühet-şiâr-ı şâhî ve nâdî-i nasafet-mebâdî-i Cem-câhîleri savb-ı feyz-nâkine tarâif-i nezâif-i tahiyyât-ı verdiyyetü'ş-şemîm-i musâdakât-âyât ve sahâif-i mesâhif-i teslîmât-ı ıtriyyetü'n-nesîm-i muhâlasât-gâyât ki fevâyih-i vefâ ve revâyih-i anberîn-nüketî-i mu'attar-sâz-ı dimâğ-ı hullet ve lahlaha-sây-ı meşâmm-ı uhuvvetdir; *Selâmün yefûhu'l-miske min nefahâtihi / Ve ye'tî şemîmü'l-ünsi min nesemâtihî / Selâmün mine's-salsâli ve'ş-şehdi a'zeb / Ve min nefehâti'l-verdi ezkâ ve etyab*[221]. Mürâ'ât-ı levâzım-ı tebcîl ve tefhîm ile ithâf u ihdâ kılındıktan sonra matla'-ı

---

[218] "...Söylediklerimize Allah şahittir." Yusuf Sûresi: 12/66.

[219] "Fitne karanlıklarını semâlarına gömdükten sonra barış ve huzur âlemini aydınlatan; düşmanlık girdapları, kin ve haset kumkumaları sebebiyle yüzlerin ekşimesinden sonra dostluk limanındaki el sıkışmayla yüzleri güldüren Allah'a hamd olsun ki, O, İslâm'ın sütunları üzerine kurulu ufuklarda uzlaşı güneşlerinin bir anda doğmasını sağladı. Âdemiyet sultânlarının birlik beraberlik gülistanlarında dostluğun ballı sularını sel gibi akıttı. Dîn'e ve Sünnet-i Seniyye'ye ait nerede bir iz varsa onunla hayat verdi. Emniyet ve kudret ruhuyla bendelerin ve beldelerin cesetleri arasından geçip gitti. Bundan sonra, güven aşılayan salât ve selâm ile -dâim makâmında kâ'im- olan tahiyye ve senâ (=hayır dua ve övgü) âlemlere rahmet olarak gönderilen kimse üzerine olsun ki, O, bütün insanlığın aşkın bir kılavuzudur. Sünnet-i Seniyye'ye sımsıkı sarılmayı, ashâb ve Ehl-i Beytinin yollarında yürümeyi O, bizlere sevdirdi. İşte O, gece ile gündüzün, ins ve cinnin Arap ve Acem'den ibâret iki fırkanın efendisi olan Muhammed (as.)'dir. Müslüman hâkanların gönül dostluğunu elinde bulunduran, Allah'ın birliğine inanmış sultânlar arasındaki zorlukları ortadan kaldıran ve karanlıkları aydınlatan lambalar, hidâyet ve sevgi pınarları olan âl ve ashâbına da salât ve selâm olsun" meâlinde Arapça girizgâh.

[220] "Allah onun apaçık saltanatının tahtını, kendi eserlerini bâkî kılarak süslesin; göz kamaştırıcı devletinin gözlerini de kendi sıfatlarının nurlarının bekâsıyla nurlandırsın" anlamında Arapça duâ cümlesi.

[221] "Rüzgârlarıyla misk kokuları yayan kimseye ve esintileriyle ünsiyet kokuları verene selâm olsun! Tatlı sudan ve baldan daha tatlısını sunana ve gül kokularından daha kesîf ve daha güzelini ikrâm edene selâm olsun" me'âlinde Arapça şiir.

nâhid-i izz ü ikbâl ve maşrık-ı hurşîd-i câh u celâl olan tab'-ı nekkâd-ı beyzâ-ziyâ ve zihn-i vekkâd-ı berk-âsâlarına bu gûne îmâ vü inbâ olunur ki:

Cevâhir-i hürriyet ve hüsn-i vefâ ve zevâhir-i rîhiyet-i sıdk u safâ muktezâsınca temhîd-i kavâid-i musâfât ve te'kîd-i me'âkıd-ı muvâlâtı hâvî bu def'a iftihârü'l-emâcid ve'l-a'yân Anadolu Muhâsebesi mansıbı kendiye tevcîh ve ihsânım olan Mustafa Nazif *zîde mecdühû* vesâtatıyle meb'ûs olan nâme-i nâmî-i latîfü'l-işâre ve risâle-i kirâmî-i selîsü'l-ibâreleri ki envâr-ı berâ'aten lutf-i beşâreti ve rûşen-sâz-ı çeşm-i vilâ ve ezvâ'-i berâ'a-i hüsn-i delâleti nûr-bahş-ı dîde-i vefâdır. *"Be-sâ'atî ki saâdet ez-û burd ahter / Be-tâliî ki kavlen ber-û kuned takvîm."*[222] Bihterîn-i eyyâm-ı firûz ve huceste-terîn-i hengâm-ı gîtî-firûzda râha-nüvâz-ı vusûl ve resîde-i tâkçe-i bâlâ-hâne-i müsûl olup, ol gevher-i tâbdâr-ı derc-i meveddet-takdîm resm-i tekrîm ile manzûr-ı nazar-ı muhabbet oldukda müştemil oldığı âb u tâb u tarâvet ve pertev-i lem'a-rîz-i safvetî şâyeste-i hırz-ı bâzû-yı müsâlemet ve bâyeste-i temîme-i gerden-i musâdakat olmuşdur. Lâ-siyyemâ zât-ı kudsî-simât-ı mülûkânemizi büyük birâder add etmekle hudûd-ı emrden tecâvüzü ve menhec-i rızâ-cûlukdan tahallüfü bir dürlü câiz görmeyerek muvâfık-ı şân-ı azamet-nişan-ı devleteyn ve mutâbık-ı unvân-ı gerdûn-mekân-ı hazreteyn üzere mütemessikân-ı menâşir-i ruhsat olan vükelâ-yı cânibeynin mükâlemeleri nezd-i ferd-i kaanîlerinde pezîrâ-yı imzâ vü ârâyiş-i hüsn-i kabûl ü irtizâ olması husûslarında nevk-i hâme-i meveddet ile tasvîr ü tahrîr olunan nukûş-ı âlem-pesend ü dil-pezîrleri bir kat dahi teshîr-i kişver-i hüsn-i ülfet ve tezyîn-i tâk-ı mu'allâ-revâk-ı hullet etdiğinden gayri fîmâ-ba'd ahlâf u a'kâb-ı hazreteyn miyânelerinde dahi teşyîd-i mebânî-i muvâneset ve te'kîd-i kavâim-i bünyân-ı muhâdenet ideceği cây-i kelam değildir. Fi'l-asl âfitâb-ı ikbâl-i Devlet-i Aliyye-i ebed-kıyâmım ibtidâ-i tulû' u bürûzundan ilâ hâze'l-ân tekallüd-i seyf-i gazâ ve i'zâz ve te'yîd-i şerîat-ı garrâ ile mümtâz ve müstesnâ olmakdan nâşî dâimâ i'lâ-yı kelime-i ulyâ-yı dîn-i mübîn ve himâyet-i hümâ-yı şer'-i Hâtemü'n-nebiyyîn için kefere ve müşrikîn ile ikâmet-i farîza-i gazv u cihâda mübâderet ve erbâb-ı dîn ü millet ve ashâb-ı yakîn ü sünnet olan mülûk-ı sütûde-sülûk hazerâtı ile dahi tarh-ı encümen-i ülfet ü muvâneset üzere iken mukaddemâ diyâr-ı İran'dan ser-zede-i hudûs ve zuhûr olan âriza-âyin-i sahîf-i sahîfe-i hüsn-i musâdakatı temzîk ve tashîf etdiği cihetden seyf-i gazâ vü cihâda bir müddet gayr-i mâ-vuzi'a lehinde i'mâl ve icrâ ve bu takrîble ibâd-ı muvahhidîn giriftâr-ı bend-i izdirâ olmuşlar idi. Fe-ammâ ahâlî-i İran haklarında inâyet ve ihsân-ı Bârî her bâbda yâver ve yârî olmakdan nâşî rahmen lehüm "*üd'u ilâ sebîli Rabbike bi'l-hikmeti ve'l-mev'izeti'l-hasene-ti*"[223] matla'ından tâbân olan kevkeb-i iclâl-i devlet-i behiyye-i Nâdiriyye pertev-endâz-ı derîçe-i kulûb-ı İraniyân oldukda yümn-i azîmet-i kaanî ve hüsn-i himmet-i keyânîleri ile ahâlî-i merz-bûm-ı merkûm me'lûf oldukları bida'-ı seyyi'eden nükûl ve ol hazretin muhtâr-ı âbâ-i kirâmları olan tarîka-i enîka-i Ehl-i Sünnet ve Cemâ'ate duhûl eyledikleri hâleti vâkı'â cenâb-ı me'âlî-nisâb-ı dâverîlerinin dîn-i mübîne ve umûmen ibâd-ı muvahhidîne ilâ âhiri'l-edvâr nikâşte-i sahâif-i rûzgâr ve şîrâze-bend-i mecmu'a-i leyl ü nehâr olan minnet-i azîme ve mevhibet-i cemîleleri idüğü vâzıh u âşikâr olduğundan

[222] "Talih yıldızının mutluluğu ondan esirgediği bir anda, devran ona yeni bir söz hakkı daha tanır" me'âlinde Farsça beyit.

[223] Rabbinin yoluna hikmet ve güzel öğütle çağır..." Nahl Sûresi: 16/125.

kat‘-ı nazar bu hizmet-i müstelzimü'l-mefharetleri âmme-i müslimîni dil-şâd ve husûsan zât-ı me‘âlî-simât-ı hilâfet-âyâtımızı mahzûz ve hâtır-âbâd etmekle *el-hubbu bi's-sem‘i mislü'l-hubbi bi'l-basar*[224] müdde‘âsı üzere ol vakit merâ’ir-i yegânegî ve ittihâd ü evâsır-ı tevâfuk ve i‘timâd-pezîrâ-yı istikrâr ü in‘ikad olmuş idi. Velâkin *el-umûru merhûnetün bi-evkâtihâ*[225] mefhûmunca tasfiye-i çeşme-sâr-ı devleteyn ve tesviye-i nazmü'l-umûr-ı hazreteyn bu vakte tesvîf ü tevkîf olunmağla mesâkîn-i hâk-sârân-ı ra‘iyyet-i tarafeyn ve sevâkin-i mesâkîn-i aceze-i cânibeynin âsâyiş-i hâlleri ber-mübtegâ-yı şefekat-fermâ-yı *"ve küllüküm mes’ûlün an ra‘iyyetihî"*[226] vâcibe-i uhde-i e‘âzım-ı mülûk u ikbâl ve miyâne-i ma‘âşir-i mü’minînde *"va‘tesîmû bi-habli'llâhi cemî‘an"*[227] mü‘eddâsı üzere tathîr-i mevârid-i musâfât akvâ-yı vesâil-i marâzî-i Melik-i Müte‘âl oldığı muharrik-i silsile-i merâhim-i kâmile-i hazreteyn ve müheyyic-i dâiye-i mekârim-şâmile-i cânibeyn olmağla mahz-ı nikâ-i niyyet ve ayn-ı safâ-yı taviyet ile vükelâ-yı tarafeynin bin yüz elli dokuz senesi mâh-ı Şa‘bânı'nın on yedinci günü târihiyle müverrah ahz u i‘tâ eyledikleri temessükât-ı memhûrenin şerâit-i muharrere ve zavâbıt-ı mukarreresi bi'l-cümle makbûl-i devleteyn oldığı cihetden temessüklerde şart kılındığı vechle de’b-i pîşîn-i selâtîn-i musâdakat-âyin üzere tecdîd-i libâs-ı mihr ü vilâ ve temhîd-i esâs-ı sıdk u safâ için mutarrız-ı tırâz-ı kabûl ü tasdîk olup, şeref-efzâ-yı imlâ vü ısdâr kılınan ahid-nâme-i hümâyûn-ı mücâmelet-meşhûn-ı hüsrevânemizde ta‘yîn ü tasrih ve tebyîn ü tavzîh olunduğu üzere mâbeynde mün‘akid olan sulh u salâh-ı müstetbi‘ü'l-fevz ve'l-felâhın *"ve men evfâ bimâ âhede aleyhi'llâhe feseyu’tîhi ecran azîmâ"*[228] medlûlünce deâim istihkâm-ı mebânî-i umûr ve ahkâmın tezyîn ü takvîm ve fîmâ-ba‘d ilâ mâ-şâallahu te‘âlâ ahlâf u a‘kâb-ı hazreteyn beynlerinde dahi bâ‘is-i tezâ‘üf-i esbâb-ı hoş-dârî ve mûceb-i terâdüf-i âsâr u istikârî olacak vech-i cemîl üzere merâsim-i hubb u muvâlâtı icrâ ve tetmîm için rütbeleri müsâvî büyük elçiler ba‘s ü tesyîri ile ref‘-i hicâb-ı mübâyenet ü bîgânegî ve feth-i bâb-ı mübâsetat ve yegânegî kılınmak lâzım ve lâ-büdd olmakdan nâşî kıble-i ikbâl-i şehriyârân ve mev’il-i âmâl-i tâcdârân olan dergâh-ı devlet-medâr-ı azamet-destgâh ve rütbe-i aliyye-i şevket-şiâr-ı cihân-penâhımızda hâcegân-ı mu‘allâ-unvân-ı dîvâniyemizden Rûznâmçe-i Evvel rütbesiyle emekdâr ve kâr-âzmâ ve sadâkat-kâr ve savâb-âşinâ olup, bu def‘a mertebe-i esnâ-yı vezâret-i ulyâya ıs‘âd olunan düstûr-ı mükerrem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem vezirim el-Hâcc Ahmed Paşa *edâma'llahu te‘âlâ iclâlehû*[229] büyükelçi ta‘yîn olunmağın taraf-ı eşref-i şâhîlerinden ba‘s olunan büyükelçileri Âstâne-i saâdet-nisâb-ı me‘âlî-me’âbımıza ve taraf-ı hümâyûnumuzdan meb‘ûs olan sefîr-i müşârün-ileyh dahi cânib-i menî‘ü'l-cevânib-i mu‘allâ-câhîlerine müteveccih ve rû-be-râh olup, bi-avni'llâhi te‘âlâ işbu nâme-i hümâyûn-ı mülâtefet-mazmûn-ı pâdişâhânemiz ile vusûl buldukda mâ-beynde esâs-ı müstehîlü'l-indirâs ittihâd-ı dînî ve bînâ-yı rasânet-mâss-ı i‘tikâd-ı yakînî üzere mânend-i İrem-i zâtü'l-imâd tevkîd olunan me‘âkıd-ı muvâlât-ı saht-bünyâd-ı

---

[224] "Bir şeyi duyarak sevmek, görerek sevmek gibidir" anlamında Arapça kelâm-ı kibâr.

[225] "İşler vakitlerinin gelişini beklerler" anlamında Arapça kelâm-ı kibâr.

[226] "Ve her biriniz emri altındakinden sorumlusunuz." Buhari, Sahîh, Kitâbü'l-Cum‘a, Bâbü Cum‘a.

[227] "Hep birlikte Allah'ın ipine sımsıkı yapışın…" Âl-i İmrân Sûresi: 3/103.

[228] "…Kim de Allah ile olan ahdine vefa gösterirse Allah ona büyük bir mükâfât verecektir." Fetih Sûresi: 48/10.

[229] "Allah Teâlâ kuvvet ve kudresini devam ettirsin" anlamında Arapça duâ.

velâ vü vedâd *"ve lâ-tenkuzü'l-eymâne ba'de tevkîdihâ"*[230] mazmûn-ı münîfine i'timâd ü inkıyâd ile bi-lutfihî te'âlâ ilâ yevmi't-tenâdd ke-*"seb'in şidâdün"*[231] pâ-ber-cây-i mekânet ü istibdâd ve kâmin-i mekâmin-i sevâb u sedâd olan âsâr-ı hasene ve etvâr-ı müstahsenesi fîmâ-ba'd ahlâf u a'kâb-ı hazreteyn miyânelerinde dahi neslen ba'de-neslin râkî-i merâkî-i terakkî vü izdiyâd olup, müteferri'-i yek-cihetî-i dîn ü millet ve müterettib-i yek-rengî-i vedd ü hullet olan meveddetü mütekavvimeti'l-usûl ve hüccetü mütehattimeti'l-husûlün irtifâ'-ı âsâr-ı vahşet ü külfet ve iltimâ'-ı envâr-ı ülfet ü uhuvvet ile ânen fe-ânin semerât-ı hayr u berekâtı cümleye müşâhid ve nümâyân olacağı müstağnin ani'l-beyân olmağla bu mu'âhede-i mü'ebbede-i murassafatü'l-erkân ve bu mu'âkade-i muhallede-i murassasatü'l-bünyân mürâ'ât-ı zavâbıt-ı şürût u kuyûd ve muvâfât-ı revâbıt-ı rüsûm u hudûd ile istitbâ'-ı letâif-i dost-dârî ve istibdâ'-ı tarâif-i nîkû-kârî buyurulup, müşârün-ileyh büyükelçimiz memur olduğu üzere tevfiye-i mühimmât-ı risâlet ve te'diye-i hidemât-ı sefâret eyledikden sonra şâyeste-i resm ü râh-nevâzî vü tehâbb olan vech-i mergûb üzere bir gün mukaddem cânib-i hümâyûn-ı hüsrevânemize iâde vü ircâ' buyurulmak me'mûldür. *Bâkî hemîşe meyâmin-i eyyâm-ı şehâmet ü kâm-kârî ve mehâsin-i âsâr-ı menâ'at ü bahtiyârî rûz-efzûn tetâbu' ve tevâlî bâd bi-Rabbi'l-ibâd.*[232]

Fî Evâsıt-ı Z. Sene [1]159

İmzâ-yı hümâyûn
El-müeyyedü'l-müsta'îni bi'llâhi'l-Meliki'd-deyyân
el-müstemeddü minhü'l-avni fî külli hînin ve zamân
Hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn es-Sultân el-Gâzî
Mahmud Han ibnü's-Sultân el-Gâzî Mustafa Hân[233]

58

Osmanlı Devleti tarafından imzalanan tasdiknameyi götürmek ve musalaha işlemini tamamlamak üzere Ruznamçe-i Evvel Ahmed Paşa'nın büyükelçi tayin edilip yola çıkarılması

تعیین و اعزام احمد پاشا روزنامه چی اول به عنوان ایلچی بزرگ برای ارسال تصدیق نامه امضا شده از طرف دولت عثمانی و پایان دادن به کارهای مصالحه

Osmanlı Devletince Nadiriye Devleti'ne gönderilen temessükün karşılığı olarak Devlet-i Aliyye sefiri sıfatıyla İran'a gönderilen Anadolu Muhasebecisi

230 "...Pekiştirdikten sonra yeminleri bozmayın..." Nahl Sûresi: 16/91.

231 "...Yedi kurak yıl..." Yusuf Sûresi: 12/48

232 "Kulların Rabbi'nin inayetiyle mutluluk ve yiğitlikle dolu günlerin uğurları sürekli olsun; cesaret ve bahtiyarlık dolu eserlerin güzellikleri ardı arkası kesilmeyen günlerce birbirini takiple devam etsin" anlamında Farsça duâ cümlesi.

233 "Melikü'd-Deyyân(=mükâfât ve ceza veren melik) olan Allah'ın yardımıyla güçlenen ve her zaman onun yardımından meded bulan iki Haremin hizmetkârı Gâzî Sultân Mustafa Hân oğlu Gâzî Sultân Mahmud Hân" anlamında Sultân I. Mahmud'un Arapça ibâreli imzâ-yı hümâyûnu.

Mustafa Nazif Efendi aracılığıyla o taraftan gelen temessükün Saltanat makamına tebliğ olunduğu; Şah tarafından "büyük birader" diye hitap olunmasının yanında karşılıklı münasebetlerde sınırların aşılması ve normal istikametten sapılması hiçbir şekilde onaylanmayıp iki devletin şanına yaraşır bir şekilde Şahlığın hüsn-i kabul ve rızası muvacehesinde görüşmelerin yapılması ve imzaların atılmasının iki hazret ve onların halefleri arasında da dostluğun devamlılığı adına önem taşıdığı; Daha önce İran'da husule gelen Rafizilik sebebiyle kılıç kınından sıyrılmışsa da Nadiriye Devleti ile birlikte bid'atların terkedilip Ehl-i Sünnet akidesine dönülmesinden ziyadesiyle hoşnut olunduğu; Şimdi ise iki hazret arasında ve iki tarafın iyiliğine olarak 17 Şaban 1159 / 4 Eylül 1746 tarihiyle alınıp-verilen temessükler gereğince yazılı şartlar ve mukarrer zabıtlar iki devletçe makbul ve muteber sayılmakla eski ahitnamedeki sınırlar ve şartlar aynı kalmak üzere yenilenerek kabul ve tasdik olunması, iki taraf ve halefleri arasında dostluğun devamını sağlayacağı; Osmanlı Devleti tarafından imzalanan tasdiknameyi götürmek ve musalaha işlemini tamamlamak üzere Ruznamçe-i Evvel Ahmed Paşa'nın büyükelçi tayin edilip yola çıkarıldığı ve bu dostluk andlaşmasının en iyi şekilde sonuçlanmasının beklendiği hakkında Veziriazam Mehmed Paşa tarafından Nadir Şah'a yazılan mektup

اسناد ارسالی متقابل دولت عثمانی به دولت نادریه، به وساطت مصطفی نظیف افندی محاسبه چی آناطولی با عنوان سفیر دولت علیّه به ایران اعزام و تقدیم اسناد رسیده از آن سوی به مقام سلطنت؛ درکنار مورد خطاب قرار گرفتن به صورت "برادر بزرگ" از طرف شاه رعایت حدود در روابط دوجانبه و انحراف از راه طبیعی به هیچ وجه مورد تایید نبوده، انجام گفتگوها باید در شأن دو دولت و برای اهمیت دادن به ادامه دوستی و با مواجه بصورت حسن پذیرش شاه رضایت وی و امضای دو حضرت و در بین جانشینان آنها صورت بگیرد؛ پیش از این بدلیل بوجود آمدن جریان رافضی گری در ایران شمشیر از غلاف خود خارج شده با روی کار آمدن دولت نادریه ترک بدعت شده و از بازگشت به عقیده اهل سنت بسیار خشنود شدیم؛ در حال حاضر فیمابین دو حضرت و در جهت منافع دو طرف مطابق با اسناد مبادله شده در تاریخ 17 شعبان 1159 / 4 سپتامبر 1746 شروط نوشته شده و صورت مجلس مقرر از طرف دو دولت پذیرفته و با معتبر شمردن مرزهای عهدنامه قبلی تجدید و تصدیق و پذیرفته شد، در بین دو طرف و جانشینانشان دوستی را حفظ و تداوم خواهند داد؛ برای ارسال تصدیق نامه های امضاء شده از طرف دولت عثمانی و برای کامل کردن این کار احمد پاشا روزنامه چی اول به عنوان ایلچی بزرگ انتخاب و عازم شد و انتظار به نتیجه رسیدن این معاهده به بهترین نحو در نامه ارسالی از طرف وزیراعظم محمد پاشا به نادرشاه

[Vezîr-i a'zam Mehmed Paşa'dan Nâdir Şâh'a yazılan mektûb]

Mâdem ki mihr-i sipihr-i hubb u vilâ ve âfitâb-ı âsmân-ı vedd ü ihâ, envâr-ı esbâb-ı sadâkat ve eşi'a-i levâzım-ı muvâfakat ile matla'-ı ihlâs-zamâyirden tâli' ve meşrık-ı

safvet-havâtırdan sâtıʿ olup, âfâk-ı kulûb-ı dostî-tıynetâna rûşenî-bahş-ı hullet ve aktâr-ı ef'ide-i yek-cihetî menkabetâna pertev-pâş-i meveddet ola. Ol mâh-ı gerdûn-saltanat u tâcdârî ve neyyir-i felek-baht u kâm-kârî ârâyiş-dih-i mesned-i bahtiyârî zîbende-sâz-ı evreng-i dâdârî, aʿlâ-hazret ü muʿallâ cây-gâh, refiʿ-menzilet ve Cemşîd-destgâh fermân-fermâ-yı memâlik-i İran, revnak-efzâ-yı tahtgâh-ı keyân, sadr-ârâ-yı kişver-i şâhî, lemʿa-pîrâ-yı ufk-ı Cem-câhî, nûr-pâş-ı semâd-ı ânâyî, rûşenî-bahş-ı çeşm-bünyâyî ferhunde-fâl, huceste-hısâl, hidîv-i iklîm-i câh u celâl, İsfendiyâr-ı ser-bülendî, şehriyâr-ı bâ-iktidâr-ı mülk-i ercümendî, dâver-i dâr-ı şiyem, tensîk-fermâ-yı memâlik-i Acem, avnen li'l-hamâseti ve'l-celâleti, savnen li'd-diyâneti ve'l-emâneti, gerdûn-ı bârgâh-ı hilâfet-penâh, şâh-ı valâ-câh, Ferîdun-destgâh, *lâ-zâlet neyyirâtü devletihî şârikaten min meşâriki's-saâdeti ve'l-ikbâl ve mâ-infekket şümûsu şehâmetihî tâliʿaten min metâliʿi'l-mecdi ve'l-iclâl*[234] hazretlerinin zât-ı meʿâlî-simât ve vücûd-ı mekârim-âyâtları erîke-pîrâ-yı fermân-rânî ve ziynet-efzâ-yı serîr-i gîtî-sitânî olup, levâmiʿ-i ahkâm-ı maʿdelet-ittisâmları asâyiş-bahşâ-yı derûn-ı cihân-yân ve sevâtıʿ-ı evâmir-i nasafet-irtisâmları ârâmiş-fermâ-yı fuâd-ı zîr-i destân olmak deʿavâtı muvâzebet-kerde-i zamîr-i ihlâs-semîr-i ikbâl-cûyları idüğü merfûʿ-ı pîşgâh-ı devlet-meâb ve maʿrûz-ı destgâh-ı saâdet-intisâb kılındıktan sonra meclâ-yı ilhâmât-ı Rabbânî ve temessül-gâh-ı inâyet-i sübhânî olan mir'at-ı tabʿ-ı pâk-i şâhâne ve levh-i zihn-i tâbnâk-i dâverânelerine ifâde-i senâkâr-ı sadâkat-nişân bu üslûb-ı ihtirâm-mashûb ile menkûş-ı sahîfe-i zikr ü beyân kılınır ki; cevâhir-i hürriyet ve hüsn-i vefâ ve zevâhir-i erîhiyyet-i sıdk u safâ muktezâsınca işʿâr-ı temhîd-i mebânî-i musâfât ve izhâr-ı âsâr-ı tevâfuk ve muvâlât zımnında cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı dâverânelerinden Devlet-i Aliyye sefiri olup, bu def'a kendiye avâtıf-ı aliyye-i hüsrevâneden Anadolu Muhasebesi mansıbı ihsân buyurulan izzetlü Mustafa Nazîf Efendi sahâbetiyle firistâde buyurulan nâme-i nâmî-i latîfü'l-işâre ve müfâvaza-i kirâmî-i karînü'l-beşâreleri ve beyne'd-devleteyni'l-aliyyeteyn zemîn-i muvâlât üzere pezîrâ-yı sûret-i hüsn-i nizâm olan bünyân-ı rasînü'l-erkân-ı müsâlemenin mebnâ-aleyhini müşʿir taraf-ı Devlet-i Aliyye'den iʿtâ olunan temessük misillü cânib-i meʿâlî-mekânib-i kaanîlerinden verilen vesika-i mansûsü'l-ibâreleri eşref-terîn-i ezmine vü esʿad-terîn-i âvinede behcet-efzâ-yı vürûd ve şeref-bahş-ı hayyiz-i suʿûd olup, bir vakt-i meymenet-karîn ve bir zamân-ı saâdet-rehînde aʿzam-ı selâtîn-i izâm ekrem-i havâkîn-i kirâm aʿdel-i kayâsıra-i devrân, eşref-i fermân-râyân-ı cihân, râfiʿ-i râyât-ı cihân-dârî câmiʿ-i âyât-ı nasafet ü dîn-dârî muvattıd-ı[235] kavâid-i şerʿ-i kavîm-i Muhammedî müşeyyid-i deâim kanûn-ı müstedîm-i Ahmedî seyyidî-i rûy-i millet-i beyzâ, sabâhat-i vech-i şerîat-ı garrâ nigeh-dâr-ı kişver-i ahd ü vefâ hırâset-bahş-ı iklîm-i hubb u vilâ nekâve-i dûdmân-ı selâtîn-i Osmanî, hânevâde-i sadr-nişînân-ı gîtî-sitânî, sultânü'l-berreyn ve hakânü'l-bahreyn, hâdimü'l-Haremeyni'l-Muhteremeyn şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, kudretlü, inâyetlü, azametlü velî-niʿmetim efendim pâdişâh-ı İslâm-penâh ve zıllu'llâhi hilâfet-destgâh, lâ-zâlet neyyirâtü ikbâlihî masûneten ani'z-zevâli ve-mâ berihat lâmiʿâtü iclâlihî tâliʿaten an metâliʿi'l-kemâl hazretlerinin huzûr-ı lâmiʿu'n-nûr-ı cihân-dârîlerine vesâtet-i hayr-endîş-i

[234] "Onun devletinin nurlarının saâdet ve ikbâl ufuklarından doğuşu zâil olmasın; yiğitlik güneşinin ışıltılarının şeref ve şan ufuklarından tulûʿ edişi de hiç kesilmesin" anlamında Arapça duâ cümlesi.

[235] Sehven " مواطيدّ - mevâtîdd" şeklinde yazılmış.

sâfi-serîretleriyle teblîğ olunup, ol sanduka-i cevâhir-i mihr ü vidâd olan kalemî-i sâmîlerinin meknûn-ı derûn-ı safvet-meşhûnı kılınan karâyid-i kelimât-ı hakîkat-âyât nezd-i hümâyûn-ı hilâfet-penâhîde şâyeste-i insilâl-i silk-i müsâlemet ve bâyeste-i indirâc-ı derc-i musâdakat olup, husûsan zât-ı kudsî-simât-ı mülûkâneyi büyük birâder add buyurmağla hudûd-ı emrden tecâvüzü ve menhec-i rızâ-cûyîden tahallüfi bir dürlü tecviz buyurmayarak muvâfık-ı şân-ı azamet-nişân-ı devleteyn ve mutâbık-ı unvân-ı gerdûn-vakâr-ı hazreteyn üzere mütemessikân-ı menâşir-i ruhsat olan vükelâ-yı cânibeynin mükâlemeleri nezd-i ferd-i kaanîlerinde pezîrâ-yı imzâ ve ârâyiş-i hüsn-i kabûl ve irtizâ olması husûslarında nevk-i hâme-i meveddet ile tasvîr ve tahrîr buyurulan nukûş-ı âlem-pesend-i dil-pezîrleri ilâ âhiri'd-dehr ahlâf u a'kâb-ı hazreteyn miyânelerinde dahi teşyîd-i mebânî-i muvâneset ve te'kîd-i kavâim-i bünyân-ı muhâdenet etmek vechile ser-â-ser teshîr-i kişver-i ülfet ve tezyîn-i tâk-ı mu'allâ-revâk-ı hullet etmekle bu gûne cilve-nümâ-yı mir'ât-ı zuhûr olan suver-i hasene-i azîmet-i Cem-câhîleri taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i dâverânelerine efzâyiş-dih-i incizâb-ı hâtır-ı ilhâm-müzâhir-i mülûkâne ve füzûnî-bahş-ı meveddet-i fuâd-ı nasafet-mu'tâd-ı hüsrevâne olduğundan gayri hakk-ı cenâb-ı me'âlî-nisâb-ı şâhânelerinde der-kâr olan hüsn-i i'tikâd sığâr u kibârı tasdîk ü te'yîd ve gayret-keşî-i dîn-i mübînde melhûz olan niyyet-i sâdıkânelerin tahkîk ve te'kîd eylemişdir. Hem-vâre cenâb-ı iltiyâm-bahşâ-yı kulûb-i hayr-endîşân ve ittihâd-fermâ-yı zamâir-i ihlâs- kîşân celle şânuhû ve behere burhânühû hazretleri zât-ı sütûde-sıfât-ı mekârim-âyâtların mukârenet-i tevfîk ve te'yîd ile zîver-efzâ-yı serîr-i übbehet-masîr-i iclâl ve mesned-ârâ-yı eyvân-ı devlet-âşiyân-ı ikbâl eyleye. Âmin. Bundan akdem ahâlî-i İran'ın me'lûf oldukları bida'-ı seyyi'eden nükûl ve tarîka-i enîka-i ehl-i sünnet ve cemâ'ate duhûl eylemeleri husûsunda ser-zede-i merz-bûm-ı zuhûr olan mesâ'î-i cemîle-i kaanîleri âmme-i müslimîni dil-şâd ve husûsan zât-ı me'âlî-simât-ı hüsrevâneyi mahzûz ve hâtır-âbâd etmekle ol vakt merâ'ir-i yegânegî vü ittihâd ve evâsır-ı tevâfuk u i'timâd eğerçi pezîrâ-yı istikrâr ve in'ikad olmuşidi. Ve lâkin ber-fehvâ'-yı "*küllü emrin bi-vaktihî*"[236]-merhûn tasfiye-i çeşme-sâr-i devleteyn ve tesviye-i nazmü'l-umûr-ı hazreteyn rehîn-i zuhûr-ı devâ'î-i takdîr olmağla mesâkîn-i hâk-sârân ra'iyyet-i tarafeyn ve sevâkin-i mesâkîn-i aceze-i cânibeynin asâyiş-i hâlleri vâcibe-i himem-i e'âzım-ı mülûk u ikbâl ve miyâne-i me'âşir-i mü'minînde tathîr-i mevârid-i musâfât akvâ-yı vesâil-i merâzî-i Melik-i Müte'âl olduğu muharrik-i silsile-i merâhim-kâmile-i hazreteyn ve müheyyic-i dâiye-i mekârim-şâmile-i cânibeyn olmakla mahz-ı nikâ-i niyyet ve ayn-ı safâ-yı taviyyet ile vükelâ-yı tarafeynin bin yüz elli dokuz senesi mâh-ı Şa'bân'ının on yedinci günü tarihiyle müverrah ahz ü i'tâ eyledikleri temessükât-ı memhûrenin şerâit-i muharrere ve zevâbıt-ı mukarreresi bi'l-cümle makbûl-i devleteyn olduğu cihetden temessüklerde şart kılındığı vechile de'b-pîşîn-i selâtîn-i musâdakat-âyin üzere tecdîd-i libâs-ı mihr ü vilâ ve temhîd-i esâs-ı sıdk u safâ için mutarrız-ı tırâz-ı kabûl ü tasdîk olup, şeref-rîz-i sudûr olan ahid-nâme-i hümâyûn-ı mücâmelet-meşhûn-ı hüsrevânede ta'yîn ve tasrîh olundığı üzere mâ-beynde mün'akid olan sulh u salâh-ı müstetbi'ü'l-fevzi ve'l-felâhın deâim miyânî-i nusûs u ahkâmın tezyîn ü takvîm ve fîmâ-ba'd ilâ maşâ'a'llâhü te'âlâ ahlâf u a'kâb-ı

[236] "Her işin bir zamanı vardır" anlamında Arapça ibâre.

hazreteyn beynlerinde dahi bâʿis-i tezâʿüf-i esbâb-ı dostî vü muvâhât olacak vech-i cemîl üzere merâsim-i hubb u muvâlâtı icrâ ve tetmîm için rütbeleri müsâvî büyükelçiler baʿs u tesyîri ile sedd-i tarîk-i mübâyenet ü bîgânegî ve feth-i bâb-ı mübâsetat ü yegânegî kılınmak lâzım ve lâ-büdd olmakdan nâşî kıble-i erbâb-ı mecd ü ikbâl ve metâf-ı ümmîd-vârân-ı câh u iclâl olan dergâh-ı devlet-medâr-ı azamet-destgâh ve atebe-i aliyye-i şevket-şiâr-ı cihân-penâhda hâcegân-ı muʿallâ-unvân-ı dîvâniyyeden Rûznâmçe-i Evvel rütbesiyle emekdâr ve kâr-azmâ vü sadâkat-kâr u savab-âşinâ olup, bu def'a mertebe-i esnâ-yı vezâret-i ulyâya ısʿâd olunan Vezîr-i Mükerrem saâdetlü el-Hâcc Ahmed Paşa hazretleri büyükelçi tayin olunup merâtib-i mezbûreyi hâvî ve levâzım-ı hullet ü meveddeti muhtevî şeref-efzâ-yı sudûr olan nâme-i hümâyûn-ı safvet-makrûn ile savb-ı übbehet olup, haşmet-füzûnlarına rû-be-râh-ı azîmet kılınmağla cânib-i senâkâr-ı ihlâs-şiârlarından dahi te'yîd-i mebânî-i vifâk u ittihâd ve teşekkür-i şîrîn-kâmî-i tehâbb u tevâdd zımnında işbu rakîme-i muhâlasat-intimâ hâme-i sıdk u hulûs ile keşide-i silk-i imlâ ve vezîr-i müşârün-ileyh ile dergâh-ı sipihr-iştibâh-ı şâhânelerine arz u isrâ kılınmışdır. Fîmâ-baʿd muhibb-i eslâf-ı cânibeynden habâyâ-nizâr-ı âmâle vezâyiş-i nesîm-i kabûl-i dil-keş-i hubûb ittifâk-pezîrâ-yı tezâyüd ü efzâyiş olup, pertev-i dâver-i iklîm-i hâverî tâb-efgen-i riyâz-ı cihân-yân oldukca envâr-ı neyyir-i meveddet-i hazreteyn küşâyiş-bahşâ-yı gülistân-ı ittihâd ü yegânegî-i devleteyn olup, tarafeynden vesâil ü zerâyiʿ-i muvâhât ve resâil ü vesâil-i muvâlât-ı mütetâbiʿ ü mütevâlî ü müteʿâkıb u mütetâlî olmak husûsları mukteza-yı şîme-i kerîme-i şâhî ve mübtegâ-yı seciyye-i marziyye-i fütüvvet-penâhîleri idüğü vâreste-i tavsîf ü tahrîr ve müstağnî-i taʿrîf ü taʿbîrdir. *Bâkî hemîşe âfitâb-ı cihân-tâb-ı ikbâl ve neyyir-i âlem-efrûz-ı iclâl meşrık-ı devlet-i lâ-yezâl ve matlaʿ-ı haşmet-i bî-zevâlden tâliʿ ü tâbân ve lâmiʿ ü dırahşân bâd bi'n-nebiyyi ve âlihi'l-emcâd.*[237]

El-mütevekkilu ale'llâhi'l-Meliki'l-Ekrem
El-Hâcc Mehmed el-Vezîrü'l-aʿzam

59

Ruznamçe-i Evvel el-Hâc Ahmed Paşa'nın büyükelçi tayiniyle zabıtnamenin tasdikini havi ahitname ve diğer bir nâme-i hümâyûnla birlikte yola çıkarılması

تعیین و اعزام الحاج احمد پاشا روزنامه چی اول به عنوان ایلچی اول به همراه عهدنامه حاوی تصدیق صورت مجلس و نامه دیگر همایونی

Devlet-i Aliyye büyükelçisi sıfatıyla İran'a gönderilen Anadolu Muhasebicisi Mustafa Nazif Efendi'nin, Şah'ın musalaha işleminin gönül rızasıyla

[237] "Hz. Peygamber ve onun değerli ailesinin istikametinde, talihin cihânı aydınlatan güneşi ve büyüklüğün âlemi ışıldatan nurları, batmayan devletin ve zevâl bulmayan haşmetin ufuklarından doğsun, lemʿalansın, ışıldasın, parlasın" anlamında Farsça duâ cümlesi.

tamamlandığına dair nâmesiyle döndüğü, getirdiği mektubun Padişaha takdim olunduğu, muhtevasındaki dostluğa yapılan vurgudan Padişah hazretlerinin memnun olduğu, Sadaret makamına yazdıkları mektuptan da ziyadesiyle hoşnut kalındığı, bazı maddelerin ıslahı ve bozgunculuğun ortadan kaldırılmasına ilişkin sarf ettikleri gayret, iki hazret ve iki devlet arasındaki dostluğun ilerlemesine vesile olacağı; İki hakan ve iki devlet arasında sonuna gelinen musalahanın madde ve şartlarını havi alınıp-verilen temessüklerde şart koşulduğu veçhile rütbeleri birbirine eşit iki büyükelçinin yola çıkarılmaları prensip kararı gereğince Ruznamçe-i Evvel el-Hâc Ahmed Paşa'nın büyükelçi tayiniyle zabıtnamenin tasdikini havi ahitname ve diğer bir nâme-i hümâyûnla birlikte yola çıkarıldığı hakkında Sultan I. Mahmud'un sadrazamı tarafından Nadir Şah'ın torunu Şahruh Mirza'ya yazılan mektup

اعزام مصطفی نظیف پاشا محاسبه چی آناطولی با عنوان ایلچی بزرگ دولت علیّه به ایران، بازگشت وی به همراه نامه شاه مبنی بر به پایان رسیدن کارهای پیمان صلح با طیب خاطر شاه، تقدیم نامه همراه وی به پادشاه، خشنودی اعلیحضرت از بیانات محتوای دوستی در آن، خشنودی بیش از اندازه از نامه ارسالی مقام صدارت، به خرج دادن اهتمام ویژه برای از میان برداشتن بعضی ماده های اختلاف برانگیز و اصلاح بعضی از آنها، وسیله ایی برای گسترش دوستی فیمابین دو حضرت و دو دولت خواهد بود، ماده و شروط مصالحه نامه ایی که بین دو خاقان و دو دولت به تکمیلش نزدیک شده بنا به شرایط ذکر شده در اسناد مبادله شده دو ایلچی بزرگ در یک سطح مساوی طبق قاعده قرار احمد پاشا روزنامه چی اول به عنوان ایلچی بزرگ تعیین و به همراه تصدیق صورت جلسه حاوی عهدنامه به همراه نامه همایونی عازم شد، نامه از طرف صدراعظم سلطان محمود اول به شاهرخ میرزا نوه نادرشاه

Taraf-ı hazret-i sadr-ı a‘zamîden Şahruh Mirzâ'ya yazılan mektûbun sûretidir.

Cenâb-ı asâlet-me’âb, niyâbet-nisâb, vekâlet-intisâb, saâdet-iktisâb sâhib-i sâ’ib-i re’y-i âlî-menzilet, müşîr-i müşterî-tedbîr-i Âsaf-menkabet, müstahkim-i erkân-ı memleket, müstecmi‘-i esbâb-ı saltanat, firâzende-i râyât-ı serverî, firûzende-i çerâğ-ı mehterî, nihâl-i hadîka-i iclâl ü kâm-kârî, gonca-i gülistân-ı ikbâl ü bahtiyârî, revâ-i rûy-i şükûh u şân Şahruh Mirzâ refi‘ü'l-unvân hazretlerinin meclis-i şerîf-i saâdet-nakş ve meydân-ı münîf-i besâlet-rahşları savbına revnak-efzâ-yı serîr-i hubb u vidâd ve mesned-ârâ-yı çâr-bâliş-i vilâ vü ittihâd olan tuhaf-i tahiyyât-ı âliyât-ı muhâlasat-nümâ ve nutef-i teslîmât-ı gâliyât-ı musâdakat-intimâ ithâf u ihdâsı siyâkında ravza-i zamîr-i letâfet-semîrlerine mâ’ü'l-azb merâm-ı bâhiru's-safâ unbûbe-i hâme-i râstî-alâmeden bu vechile isâle ve icrâ olunur ki; tevfîk u inâyet-i hudâvend-i cihân ve hüsn-i azîmet-i hayr-endîşân

ile sûret-i matlûbe-i musâfât-ı nîkû-encâm cilve-ger-i mir'ât-ı husûl ü nizâm oldukdan sonra a'zam-ı selâtîn-i zamân, efhâm-ı havâkîn-i devrân, muvattıd-ı kavâim-i serîr-i şer'-i kavîm, müşeyyid-i deâim bünyân-ı dîn-i müstakîm gurre-i nâsiye-i millet-i beyzâ, dürre-i tâc-ı şerîat-ı garrâ, himâyet-fermâ-yı hıtta-i ahd ü vefâ, hırâset-bahşâ-yı memleket-i sıdk u safâ, şa'şa'a-i âfitâb-ı cihân-güşâyî, pertev-i mâhçe-i râyet-i mülk-ârâ-yı fermân-revâ-yı kişver-i adalet, zîver-efzâ-yı tahtgâh-ı hilâfet, gülgûn-ı süvâr-ı mâlikiyyet-i berreyn, feleke-nişîn-i saltanat-ı bahreyn, hâdimü'l-Haremeyn-i Muhteremeyn, sânî-i İskender-i Zü'l-karneyn, şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, kudretlü, azametlü pâdişâh-ı İslâm-penâh ve zıllu'llâhi hilâfet-destgâh, velî-ni'metim efendim hazretlerinin taraf-ı fâizü'ş-şeref-i hüsrevânelerine hâlâ erîke-pîrâ-yı memâlik-i İran, revnak-efzâ-yı tahtgâh-ı keyân, sadr-ârâ-yı evreng-i şâhî, lem'a-pîrâ-yı ufk-ı Cem-câhî, hâmî-i ülkâ-yı dîn ü millet, hâris-i iklîm-i kuvvet ü himmet, nûr-pâş-ı semâ-i bahtiyârî, rûşenî-bahş-ı çeşm-i dâdârî, a'lâ-hazret, keyvân-rütbet, leâlî-nazret, me'âlî-menkabet, felek-bârgâh, şâh-ı vâlâ-câh hazretlerinin cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı dâverânelerinden bünyân-ı rasînü'l-erkân-ı muvâlâtın zemîn-i dil-hâh-ı mülûkâne üzere pezîrâ-yı hey'et-i hitâm oldığını hâvî nâme-i nâmî-i latîfü'l-işâre ve binâ-yı musâfâtın mebnâ-aleyhini muhtevî vesîka-i mansûsü'l-ibâre ile me'zûn-ı avd ü insırâf olup, bu def'a kendiye avâtıf-ı aliyye-i hüsrevânîden Anadolu Muhasebesi mansıbı ihsân-ı hümâyûn buyurulan Devlet-i Aliyye Sefîri izzetlü Mustafa Nazîf Efendi bir zamân-ı sa'd-iktirânda südde-i seniyye-i adalet-âşiyâna dâhil olup, hâmil oldığı kalemî-i sâmî-i hazret-i şâhîyi huzûr-ı lâmi'u'n-nûr-ı hüsrevâneye teblîğ etmekle mazmûn-ı nâme-i belâgat-üslûb ve mantûk-ı vesîka-i hayriyyet-mashûb muhât-ı ilm-i âlem-şümûl-i mülûkâne oldukda hâvî oldıkları mukaddemât-ı hulûs-âyât ve şerâit-i muvâlât ve musâfât-ı ber-müntehâ(!) makbûl-tab'-ı mekârim-teb'-i hazret-i hilâfet-penâhî olup ve taraf-ı şerîf-i devlet-redîflerinden makâm-ı sadâret-i uzmâya olan kitâb-ı müşkîn-nikâbları dahi dest-i hulûs-peyvest-i hayr-endîşlerine vâsıl olmağla ol sahîfe-i latîfenin manzûm-ı silk-i sütûru olan le'âlî-i âb-dâr-ı safvet-iktirân ferden ferdâ keşîde-i rişte-i nigâh-ı dikkat ü îkân kılındıkdan sonra zât-ı sütûde-sıfâtları cânibinden ıslâh-ı mevâd ve izâle-i fesâd emrinde şerâit-i muhâfaza ve ictihâd-ı mebzûl ve masrûf kılındığı cevâhir-i zâhiresi ârâyiş-i kılâde-i idrâk ü infihâm olmağla cevheriyyet-i zât-ı fütüvvet-âyâtları muktezâsı üzere miyâne-i devleteyn ve mâbeyn-i hazreteynde bu vechile akd-i peyvend-i musâfât u muvâhât olunması husûsunda ser-zede-i menassa-i zuhûr olan mesâ'î-i cemîle-i hayr-hâhîleri cânib-i me'âlî-menâfîlerine bâ'is-i füzûnî-i hüccet ve sebeb-i efzâyiş-i meveddet olmuşdur. Hem-vâre süvâr-ı semend-i âfiyet ve müttekâ-yı visâde-i ikbâl ü saâdet olalar. Âmin. Ber-minvâl-i muharrar inâyet-i cenâb-ı nizâm-bahşâ-yı merâtib-i neş'eteyn ve kemâl-i hulûs-ı niyyet-i hayr-hâhân-ı hazreteyn ile mâbeynü'd-devleteyni'l-aliyyeteyn sûret-pezîr-i sahîfe-i nizâm ve nakş-gîr-i hâtem-i hitâm olan musâlaha-i hayr-encâmın mevâdd u meşrûtunu hâvî cânibeynden ahz u i'tâ olunan temessüklerde şart kılındığı vechle de'b-i dîrîn-i selâtîn-i musâdakat-âyin üzere merâsim-i hubb u muvâlâtı icrâ ve tetmîm için tarafeynden rütbeleri müsâvî büyükelçiler ba's u tesyîri lâ-büdd olmakdan nâşî kıble-i erbâb-ı mecd ü ikbâl ve mutâf-ı ümmîd-vârân-ı devlet ü iclâl olan dergâh-ı devlet-medâr-ı azamet-destgâhda hâcegân-ı mu'âllâ-unvân-ı dîvâniyeden Rûznâmçe-i Evvel rütbesiyle emekdâr ve kâr-azmâ ve sadâkat-kâr ve savâb-âşinâ

olup, bu def'a mertebe-i esnâ-yı vezâret-i ulyâya ıs'âd olunan Vezîr-i Mükerrem saâdetlü el-Hâcc Ahmed Paşa hazretleri büyükelçi tayin olunup ve taraf-ı fâ'izü'ş-şeref-i mülûkâneden zavâbıt-ı mukarrere-i müsâlemenin kabûl ü tasdîkini müş'ir bir kıt'a ahid-nâme-i hümâyûn-ı mücâmelet-meşhûn ve merâsim-i dostî vü muvâlâtı îfâ vü icrâ zımnında diğer bir kıt'a nâme-i hümâyûn-ı muhâlasat-makrûn tastîr ü imlâ ve vezîr-i müşârün-ileyh sahâbeti ile tesyîr ü isrâ olunmağla ifâde-i hülâsa-i hâl ve istikşâf-ı gonca-tab'-ı letâfet-iştimâlleri siyâkında cânib-i muhlisânemizden dahi cenâb-ı fütüvvet-nisâblarına işbu mektûb-ı velâ-mashûb tahrîr ve vezir-i müşârün-ileyh ile firistâde-i savb-ı nebâhet-masîrleri kılınmışdır. İnşâallahu te'âlâ lede'l-vusûl zât-ı me'âlî-simâtları dahi mecbûl u mevsûf oldukları hayr-hâhî vü hamiyyet-perverî muktezâsınca işbu muvâlât-ı ser-â-ser-musâfât ilâ âhiri'l-edvâr mâbeyn-i a'kâb-ı hazreteynde bâkî ve pâydâr olmak vech-i cemîli üzere levâzım-ı şerâit ü muvâhâtın kemâ hüve hakkuhâ îfâ vü icrâsına dikkat ile istihkâm-ı merâ'ir-i ilf ü iltiyâma i'tinâ ve resâil-i meveddet vesâil-i mütevâliye ile tahrîk-i hablü'l-metîn-i yek-cihetîye sa'y-ı evfâ buyurmaları mübtegâ-yı şîme-i asâlet-i vesîmeleridir.

Ahlasü'l-fuâd
El-Hâcc Mehmed
el-Vezîrü'l-a'zam

60

İki devlet arasında yürürlüğe konan anlaşmanın, iki hakanın halefleri tarafından da devam ettirilmesi beklentisi; Caferiyye Mezhebi'nin beşinci mezhep olarak tanınması ve Kâbe'de rükün tahsisi konularında emir ve yetkinin padişaha ait olması

جریان یافتن عهدنامه فیمابین دو دولت، انتظار ادامه آن از سوی جانشینان دو خاقان؛ عدم شناخت مذهب جعفری به عنوان مذهب پنجم و اختصاص رکن در کعبه که در حوزه قدرت و اختیار پادشاه است

Mustafa Nazif Efendi aracılığıyla gönderilen mektubun ulaştığı, muhtevasının Sultan hazretlerince mütalaa olunduğu; Peygamberin sünnetinin gereği ve dostluğun ispatı olarak anlaşmanın tamamlandığı; bu konuyu en iyi şekilde sonuçlandırmanın övgüye değer şerefli bir iş olduğu Sultan hazretlerince beyan olunduğu; Şah hazretleri bu hizmetleriyle adaletin önünü açmış, haksızlıklara set çekmiş ve peygamberin sünnetini teşvik ve terviç etmiş oldukları; Yapılan görüşmelere ait bilgiler adı geçen sefir eliyle Sultan'a arz edilmiş, Sadrazam el-Hâc Mehmed Paşa ile yapılan toplantı neticesinde padişahın hoşnutluğunun anlaşılmasıyla sadrazamın da hoşnut

olduğu; şu halde, üzerinde anlaşmaya varılmış bu maslahatların sağlıklı bir şekilde yürütülmesi, şartlarına bağlı kalınması, güzel bir şekilde benimsenerek yerleşmesinin sağlanmasına çaba gösterilmesinin Sultan hazretlerinin arzusu olduğu; İki devlet arasındaki bu dostluk ve itilafın tekemmül ettirilip kesinleştirilmesinin ardından vesikanın maddeleri yazılarak anlaşma konularının beyan kılındığı; zamanın halifesi ile İran hanedanının iradeleriyle iki devlet arasında yürürlüğe konan bu mükemmel anlaşmanın, iki hakanın halefleri tarafından da devam ettirilmesi umulduğu; Ancak Caferiyye Mezhebi'nin beşinci mezhep olarak tanınması, Kâbe'de bir rükün tahsisi konularındaki İran'ın talepleriyle diğer hususlarda emir ve yetkinin sahibine ait olduğu; Allah Teâlâ'nın, bu iki devletin sevinç ve neşesini her tarafa yayması, iki devletin sultanlarının kemerlerini kardeşlik ve vefa mücevherleriyle süslemesi için duacı olunduğu hakkında Sultan I.Mahmud'un şeyhülislamı tarafından Nadir Şah'ın şeyhülislamı Molla Ali Ekber'e elçi paşa ile gönderilen Arapça mektup

رسیدن نامه ارسالی به وساطت مصطفی نظیف افندی از طرف اعلیحضرت سلطان، مطالعه محتوای آن؛ کامل کردن عهدنامه بنا به سنت پیامبر و ضرورت آن برای اثبات دوستی؛ به پایان رسیدن این موضوع به بهترین شکل از نظر اعلیحضرت سلطان که بدون مبالغه کار بسیار شرافتمندانه ایی بوده؛ هموار کردن عدالت با این خدمت اعلیحضرت شاه، جلوگیری از بی عدالتی ها و تشویق و ترویج سنت پیامبر؛ اطلاعات مربوط به مذاکرات انجام شده بدست سفیر مذکور به عرض سلطان رسید، در نتیجه جلسه ایی که با حضور صدراعظم الحاج محمد پاشا بود مراتب خشنودی پادشاه مشخص و صدراعظم نیز خوشحال بودند؛ به این ترتیب، آنچه که بر اساس آن توافق شده به شکل سالم ادامه پیدا بکند، پایبندی به شروط، اعلیحضرت سلطان آرزومند است که به شکل خوبی پذیرفته و برای تثبیت آن تلاش شود؛ دوستی و ائتلاف فیمابین دو دولت تکمیل و سپس برای قطعی کردن آن موارد توافق شود؛ انجام این عهدنامه کامل بین خلیفه زمان و با اراده سلسله ایی از ایران فیمابین دو دولت، امیدواری به ادامه آن از طرف جانشینان دو خاقان؛ فقط عدم شناخت مذهب جعفری به عنوان مذهب پنجم، در مورد تقاضای ایران برای اختصاص یک رکن در کعبه و موارد دیگر از این دست قدرت و اختیار صدور آن به صاحب امر مربوط است؛ از طرف خداوند تبارک و تعالی انتشار شادی و نشاط در این دو دولت، دعاگویی برای تزئین کمر سلاطین دو دولت با جواهرات برادری و وفا، در نامه ارسالی به عربی از طرف شیخ الاسلام سلطان محمود اول به ملا علی اکبر شیخ الاسلام نادرشاه بدست ایلچی پاشا

(23 Ocak/1 Şubat 1747)

[Arapça]

Semahatli Şeyhülislam Efendi hazretlerinin taraflarından sadr-ı memalik-i İran Molla Ali Ekber'e makam-ı fetvaya gelen mektuba cevap olmak üzere bu defa Elçi Paşa hazretleri ile gönderilen Arabî mektubun suretidir.
Fî Evâsıt-ı M. Sene 1160

Allah'a hamd olsun ki ancak O'nun nimetleri ile salih ameller tam olabilir, yine ancak O'nun re'fetiyle bereketler her tarafı kuşatabilir. O, ilmi aydınlık kılmış, ilim ehlini de en yüksek makama, en şerefli mevkiye yükseltmiş, enfüs ve âfâkta herşeyin anlaşılıp zandan bilgi mertebesine geçmeyi buna bağlamıştır. *"Bunları ancak alimler kavrayabilirler."*[238] Alimler bütün cehd ve gayretlerini ülkenin ve insanların durumunu açıklığa kavuşturmak ve bunların sınırlarını belirlemek için kullanırlar. Onların çabaları sonucunda İslam ülkelerinin ittifak imkanlarının mukaddimeleri ortaya çıkar. Onların yönlendirmesi, düzenlemeleri ile devletler ve sultanlar arasındaki anlaşmazlık konuları çözüm yoluna girerek ittifaklar sağlanır. O'nun yardımı ve himayesiyle arzulanan hedeflere varılır. Alimlerin çabası ve irşadıyla insanları kaynaştıran, ayrılıkları birleştiren Allah'a şükürler olsun. Onların himmetleri ile buğz ve nefret zail olup, dinin güzel gelenekleri güneş gibi parıldar. Bundan sonra, en temiz salavat ve en nezih selamlar hidayet ve doğrulukla gönderilmiş, yüklendiği nübüvvet ve risalet akdi ile halkı hakka davet göreviyle nitelenmiş efendilerin efendisi, önderlerin önderi, Peygamberimiz, seyyidimiz, doğru yolun davetçisi, kulların dostluk ve kardeşliği için hep gayret gösteren Muhammed'e olsun. Ayrıca kurtuluş yolunun anahtarı olan onun temiz âline, kurtuluş ve ıslahın kandilleri yerinde olan ashabına da salât ve selam olsun. O yüce Peygamber, ümmetin birliğini bozan ve ondan ayrılanların izzet ve şereflerini kaybederek küçüleceklerini bildirmiş, birlik içinde olmaktan uzak duranları sakındırmıştır. Bu yüce meselenin kemâliyle yerine getirilmesi konusunda ilim sahiplerinin müstesna mevkiine işaretle buyurmuşlardır ki; *"Ümmetimin alimleri İsrailoğullarının Peygamberleri gibidir."*[239] Çünkü o alimler vasıtasıyla ümmet görüş birliği sağlar ve kendilerine yönelmiş olan tehlikelere karşı yekvücut olurlar. Hz. Peygamber de ümmeti için bu hususu şu sözleriyle aydınlığa kavuşturmuştur: *"İnsanların arasını düzeltmek, nübüvvete ait işlerden bir şubedir!"*[240] O Peygamber, efendilerin efendisi, önderlerin önderi, Peygamberimiz, efendimiz Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem*'dir. Dosdoğru olmaya davet etmiş, Allah'ın kulları arasında ülfet ve muhabbetin devamını sağlayacak hususları gerçekleştirmeye gayret göstermiştir. Allah teâlâ O'na salât ve selam eylesin, şerefini ve yüceliğini arttırsın. Ayrıca, kurtuluşun anahtarı mesabesinde olan tertemiz ailesine salât u selam olsun. Yine, ümmetin birbirine ülfet etmesi hususunda âşikâr olarak görülen üstün gayretlerini esirgemeden sergileyen, salâh ve ıslahın kandilleri, ümmetin semasına doğmuş güneşler gibi karanlıkları ortadan kaldırarak aydınlığa dönüştüren, ümmetin en

[238] el-Ankebut Sûresi: 29/43.

[239] Münâvî, Feyzü'l-kadîr, I, 9; IV, 383; Ali el-Kârî, Mirkâtü'l-mefâtîh, V, 1874.

[240] Yakın lafızla rivayeti için bkz., Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, XLV, 500; Ebû Davud, Sünen, IV, 280; Münâvî, Feyzü'l-kadîr, II, 39; III, 106.

hayırlıları olan O'nun ashabına da salât ve selam olsun. Tahiyyâtların en parlak ve en temizleri, selamların en nurlu ve en pak olanları hep onların üzerine olsun.

Şerefli mektubunuz, parlak saltanatımızın hakanının yüce makamına *-Allah onun destekçilerini ve yardımcılarını daima yüceltsin-* izzetli ve şerefli Mustafa Nazif vâsıtasıyla tarafımıza vasıl oldu. Mektubun muhtevası sultanımızın değerli nazarlarıya mütalaa edilerek incelendi. Bunun neticesinde aradaki anlaşmazlık ve ihtilaf konuları çözüme kavuşturularak Peygamber Efendimiz'in Nebevî sünnetinin muktezası olan kardeşlik ve dostluk nişanelerinin ispatı olarak anlaşma sağlanmış oldu. Aynı zamanda bu, kardeşler arasında görüş birliğini sağlamanın müşahhas örneğinin bir icrası kabul edilebilir. Bu husus aynı zamanda, kralların ve sultanların en büyüğü yüce sultanımız, muazzam hakanımızın irade ve arzusuna da uygun olandır. Bizim Sultanımız denizlerin ve karaların kahramanı, İslam memalikinin irsen ve istihkâkan maliki, İslam topraklarının her bir yanında şeriat ahkâmının destekçisi, İslam'ın ve müslümanların yardımcısı, gazi ve mücahitleri teçhiz edip donatıcı *-Allah Teâlâ onun gölgesini üzerimizden eksik etmesin-*, karaların Sultanı, denizlerin Hakanı, Harameyn-i Şerîfeyn'in hâdimi, bu iki şerefli beldenin hâmisi, övgüye değer eserlerin sahibi Sultan oğlu Sultan, üstün tavırların sahibi Hakan oğlu Hakan *-Allah Teâlâ kıyamete kadar onun hilafetini muhalled, saltanatını dünya durdukça müebbed eylesin-,* o da şu hususu açıkça beyan eylemiştir: Bu meseleyi kemale erdirerek sonuçlandırmanın övgüye değer şerefli işlerden olduğu tasrihten varestedir. Bu yolla içeride saklı bulunan meramın İslam'ın başarısı için sarfına gayret gösterilmiş, bu himmetler ile daha önce var olan ihtilaf zehrinin yerine itilâf bahçeleri vücuda getirilmiş, sınırlar gülistanlık olacaktır ki, kendileri geniş İran memleketinde devleti içindeki riyaset ve siyasetleriye, tıpkı sultanların başındaki asil ve muhteşem taç üzerinde parıldayan eşsiz bir inci gibi üstünlük sağlamışlardır. Bütün enginliğiyle insaf ve adaletin önünü açmış, tam anlamıyla zulüm ve haksızlıklara set çekmiştir. Yaratılmışların Efendisi'nin sünnetini teşvik ve terviç etmiştir. Dünya ve dinin değerlisi, İslam ve Müslümanlar için güzellik, dostluk ve kardeşliği muhafazada övünç vesilesi, parlak sünneti muhafaza konusunda benzeri nadir bulunan bu şahsiyetin devletinin destekçilerini ve muhafızlarını daim eylesin. Yapılan bu görüşmelere ait bilgilerle ilgili yukarıda adı geçen sefirin eliyle getirilmiş olan yazılı metin sultanın şerefli nazarlarına arzedilip huzurunda okunduğunda sultanımız bunun muhtevası hakkında bilgi sahibi olmuştur. Buradaki bilgilerden, şartlara gerekli saygı ve teslimiyet gösterildiği, eskiden beri bütün ehl-i İslam arasında devam edegelen ülfet ve muhabbetin sürdürülmesi hakkındaki bilgiler de anlaşılmıştır. Sonra şerefli taraflarından sâdır olan emirle, önde gelen alimlerin Sultan'ın mutlak vekili olan Sadrazamın yanında toplanması istenilmiştir. Sözünü ettiğim, görüş ve fikir sahibi, etkili ve tenkitçi zihin yapısıyla zamanının Eflatun'u, asrının Âsaf'ı, köklü devletin işlerini tertip eden, Saltanat-ı Seniyye'nin gidişatını düzene koyan, önemli bütün işlerin mercii, her türlü umurun kendisine dayandığı, vezirler için övünç kaynağı, muhterem vükela için kamer hükmünde olan Sadrazam el-Hâc Mehmed Paşa'dır. *Allah Teâlâ, ne diliyor ve istiyorsa ona kolay getirsin.* Karar mercii olan ve her önemli işleri yürürlüğe konmasını sağlayan mecliste bu hususlar açıklanmış, bunun muhtevi olduğu hususlar teessüs etmiş sağlam şurût onlara okunmuştur. Bunun muhtevi olduğu hakikatleri bilip

içindeki ince manaları anladıktan sonra, ayrıca Sultan hazretlerinin de, herkesin arzuladığı ve teşvik ettiği bir durum olan bütün İslam ehli arasında barış ve ülfeti sağlayacak olan bu durumdan razı ve hoşnut olduğunu gördüklerinde, Sultanların Sultanı'nın razı ve hoşnut olduğu işten onlar da hoşnut ve memnun olmuşlar; bu sağlam ve metin görüşe itaat göstermişlerdir. Bu görüş aynı zamanda din ve dünya için de bir neşe ve huzur kaynağıdır. Zira Allah'ın nurlu burhanı, şeriat ve kanunu nerelerde yürürlükteyse oralarda deveran eder; Rabbânî ilhamlarla onlara müjdeler erişir. Şu halde üzerinde anlaşmaya varılmış bu maslahatların sağlıklı bir şekilde yürütülmesi, şartlarına bağlı kalınması, güzel bir şekilde benimsenerek yerleşmesinin sağlanmasına çaba gösterilmesi aynı zamanda Halîfenin arzusudur. *"Bizden tasayı gideren Allah'a hamd olsun. Doğrusu Rabbimiz çok bağışlayan, şükrün karşılığını verendir."*[241] Daha sonra, iki devlet arasındaki bu dostluk ve i'tilafın tarafların huzurunda son haline getirilerek kesinleştirilmesinin ardından vesikanın maddeleri yazılmış, anlaşma konuları layıkı vechile beyan edilmiştir. Zamanın halîfesi ile İran hanedanının iradeleriyle iki devlet arasında şu anda yürürlüğe konan bu mükemmel ve tam anlaşma, inşaallah bunların halefleri tarafından da icra edilmeye devam edilecektir. Muhterem Sultanımızın, devletin vezirlerinin, saltanattaki ulemanın, ordusundaki komutanlarının ve ülkesinde bulunan önde gelen kişilerin bu husustaki görüşü, dileği ve arzusu bu istikamettedir. Bizler de, bunları hiç yoktan bizlere ikram edip faydalandıran Allah Teâlâ'dan nimetinin bekasını ve devamını diliyoruz. Ancak beşleme (Caferiye'nin beşinci mezhep olarak tanınması) ve erkân (Caferiye için Kâbe'ye bir rükün konması) konularındaki talebiniz ve diğer hususlara gelince, bu hususta emir, yetki sahibine aittir. Nitekim Allah Teâlâ *"Allah, geçmiş olanları bağışlamıştır."*[242] buyurmaktadır. İlmin hizmetkarları olan biz ulema sınıfı olarak, Allah Teâlâ'dan gizli ve açık olarak bu iki devletin sevinç ve neşesini her tarafa yayması; iki devletin sultanlarının kemerlerini kardeşlik ve vefa mücevherleriyle süslemesi temennimizdir. Cenâb-ı Hak bu ülfet ve ünsiyeti, daha sonra gelecek olan haleflerin zamanında da devam ettirsin. Böylece meram tamamlanmış, misk ile hitam bulmuş oldu. Bu şerefli ve kıymetli musalaha iki devlet arasında sağlandıktan sonra, Devlet-i Seniyye'nin âdeti vechiyle elçilik vazifesine pek şerefli Vezir Ahmed Paşa Hazretleri -*Allah Teâlâ onu dilediği hususlarda mevaffak eylesin*- tayin edilmiştir. Allah Teâlâ her iki tarafın çabalarını da mükafatlandırsın ve her ikisine de bol ecirler versin. Allah'tan icmali ve tafsili bütün muvaffakiyetler diliyoruz. Söylediklerimize Allah Teâlâ şahittir.

Rabbânî inayetlere nail
olmuş kullardan duacınız,
Memalik-i Osmaniye Müftüsü
Es-Seyyid Mehmed b. Zeynelabidin
Allah onu affeylesin.

[241] Fâtır Sûresi: 35/34.

[242] el-Mâide Sûresi: 5/95.

61

İki devlet arasındaki muhabbetin devamlılığını sağlayacak şekilde ilişkilerin devam etmesi, elçilerin ve mektupların gelip gitmesi

ادامه روابط به صورتی که محبت فیمابین دو دولت را نشان دهد، تبادل ایلچیان و نامه ها

Nadir Şah ile ilgili meseleden Devlet-i Aliyye idarecilerinin haberdar oldukları; Nadir Şah'ın İran'da tahta geçmesiyle birlikte halkın asayiş ve sükûnetini temin etmesinin örnek bir davranış olduğu; dua ve iyi niyet ifadeleriyle birlikte takdir hissiyatını İran devlet ricaline ulaştırma yönündeki istekliliğin, bu samimiyet mektubunun acele kaleme alınmasında ve elçi Kerim Han ile acele gönderilmesinde temel saik olduğu; İslam Halifesinin, iki devlet arasındaki muhabbetin devamlılığını murâd ettiği; ilişkilerin açık bir şekilde yürütülmesini, elçilerin geliş-gidişini önemli bulduğu; bu hususta bir değişiklik düşünülmediğinin beyanından sonra beklenti ve niyazın, karşılıklı anlaşma uyarınca, Allah'ın rızasını kazandıracak ve peygamberinin ümmetinin refahını sağlayacak bir şekilde bu yoldaki kararlılığın devam etmesi, elçilerin ve mektupların gelip gitmesi ve Şah'ın şanına yaraşır bir şekilde bu işlerin sekteye uğratılmadan yürütülmesi ve üstesinden gelinebilmesi olduğu hakkında Alikuli Han tarafından Mehemmed Kerim Han eliyle Sultan I.Mahmud'a gönderilen name-i şahînin Osmanlıca tercümesi

خبردار شدن دولت‌علیّه از مسئله مربوط به نادرشاه توسط اداره کنندگان؛ به همراه به تخت نشستن نادرشاه در ایران رفتار نمونه وی در تامین آسایش و امنیت و ثبات مردم؛ به همراه دعا و قصد نیکو و درخواست رساندن احساس تقدیر و تشکر خود به رجال دولت ایران، انگیزه اصلی در تحریر با عجله این نامه دوستی و ارسال آن به همراه ایلچی کریم خان با شتاب؛ مراد خلیفه اسلام ادامه محبت بین دو دولت بوده؛ اداره و روند روابط به شکل شفاف، اهمیت دادن به رفت و آمد ایلچیان؛ بعد از بیان هیچ گونه تغییر در این خصوص انتظارها و نیازها، مطابق با درک متقابل، جدیت در ادامه راهی که خشنودی خداوند را کسب و به صورتی که رفاه امت پیامبر را بدست می آورد، رفت و آمد ایلچیان و نامه ها و به وجهی که شایسته شأن شاه است ادامه این کارها بدون مواجه با توقف و توان انجام آن، ترجمه عثمانی نامه شاهی ارسالی از طرف علیقلیخان بدست محمد کریم خان به سلطان محمود اول

Bu def'a mübârek rikâb-ı müstetâb-ı hazret-i cihân-dârîye İran tarafından Muhammed Kerim Hân sefâretiyle vürûd iden nâmenin tercümesidir.

Hüve'llahu'l-Mahmûdu fi külli fi'âlihî

Bismillahirrahmanirrahim

"Tebârakellezî bi yedihi'l-mülk ve hüve alâ külli şey'in kadîr."[243] *"Ellezî yu'ti'l-mülke men yeşâ' ve yu'izzu men yeşâ' ve lehü'l-azametü ve'l-kibriyâ'ü innehû bi-zâlike cedîr"*[244] add ü hisâbdan efzûn niyâyiş ve havsala-i defter ü kitâbdan bîrûn sitâyiş bir hudâvendigâr-ı mahmûde-sezâdır ki, bi-medlûl-i kerîme-i "*asâ en yeb'aseke rabbüke makâmen mahmûdâ*"[245] taht-ı fîrûz-baht-ı selâtîn-i bâdâd u dînî zîver-i le'âlî-i buzürgî ve büzürgvârî ve dirâri-yi saltanat u şehriyârî ile reşk-fermâ-yı erîke-i süreyyâ eyledi. Ve hamd-i bî-hadd ü şükr-i bî-add bir pâdişâh-ı aliyy-i azîm vedûde yaraşur ki bi-mantûk-ı âyet-i vâfî hidâye-i "*Ve refa'nâhu mekânen aliyyâ*"[246] mertebe-i fermân-fermâyân-ı ma'delet-âyini zirve-i berterîye i'lâ ve derece-i serverîye ıs'âd ile karîn-i kumme-i kubbe-i semâ buyurdu. Ve katarât-ı emtârdan berter na't hitâb-ı "*levlâk*"[247] ile mu'azzez ve teşrîf-i "*vemâ erselnâke*"[248] ile müşerref olan seyyid-i ebrâr Ahmed-i muhtârın revân-ı cân-perver ve rûh-ı pür-fütûh-ı feyz-gusterine olsun ki vücûd-ı zî-cûdı illet-i gâibe-i âferîniş-i cihân ve menşe'-i nizâm ü iltî'âm-ı âlem-i imkândır dahi evlâd u ahyâr ve ashâb-ı kibârı üzerlerine olsun ki âlem-i sûret ve ma'nâ kumaşının târ u pûdı nesc ü te'lîfi vaktinden berü "*yuhibbuhüm ve yuhibbûnehû*"[249] müfâdı ile tahbîb ü teveddüd-i ümmet-i hayru'l-enâma bâ'is ve beyne'l-hâs ve'l-âm ref'-i gubâr-ı tebğîz ü ta'ânda mûcebdirler. Bast-ı bisât-ı safvet-simât da'avât-ı muhâlasat-alâmât-ı sâfiye-i vâfiyeden sonra a'lâ-hazret, felek-rif'at, gerdûn-bisat-ı âsûmân-şevket, âfitâb-tâb-ı kamer-rikâb, Behrâm-intikam, Müşterî-gulâm, Süreyyâ-serîr Utârid-debîr Zuhal-çâker Zühre-râmiş-ger felek-saltanat u kâm-kârînin neyyir-i âlem-efrûzî ve evc-i azamet ü bahtiyârînin kevkeb-i fîrûzı, fass-ı hâtem-i şehriyârî, nass-ı kitâb-ı hudâvendigârî, gülistân-ı îcâdın nihâl-i pür-şükûfe-i rahmet ü hudâsı, bostân-ı âlem-i imkânın şahsâr-ı bâ-berg ü bâ-re'fet ü sehâsı sultânü'l-berreyn ve hâkanü'l-bahreyn, hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn, sânî-i İskender-i Zi'l-karneyn, aynü'l-insân ve insânü'l-ayn, pâdişâh-ı dîn ü devlet-i serverî, zemîn-i şehriyâr-ı mülk-i millet, zıll-ı Hakk, sultân-ı dîn, sultân-ı sultân-nişân, hudâvendigâr-ı âsumân-şân, halîfe-i İslâm, *lâ zâle kevkebu devletihî fî veted-i semâi'l-garrâti ve'l-irtikâ'i tâli'aten ve necmü saâdetihî fî beyti şerefi's-saltanati ve'l-i'tilâ'i sâti'aten*[250] hazretlerinin

[243] "Mülk elinde olan Allah, yüceler yücesidir ve onun her şeye gücü yeter." Mülk Sûresi: 67/1.

[244] "O mülkü dilediğine verir, dilediğini üstün kılar, ululuk ve yücelik ona aittir" ifadesi ile Mülk Sûresi 1. ayet tefsir edilmiştir.

[245] "...Rabbinin seni övgüye değer bir makama getireceği umulur." İsrâ Sûresi: 17/79.

[246] "Ve onu üstün bir makama yükselttik." Meryem Sûresi: 19/57.

[247] Bu rivâyetin tamamı "Levlâke levlâk ve mâ halaktü'l-eflâk şekindedir." Ali el-Kârî, Şerhu'ş-Şifâ, I, 13, 77.

[248] "Seni (âlemlere rahmet olmaktan başka şey için) göndermedik..." Enbiyâ Sûresi: 21/107.

[249] "...Allah sevdiği ve kendisini seven (bir kavim getirir)..." Mâide Sûresi: 5/54.

[250] "Onun devletinin yıldızı nurlu gökyüzünün direğine bağlansın da batmasın, tâli'i yükselsin de yükselsin; onun mutluluk yıldızı da şerefli saltanat sarayında yörünge tutarak yüceldikçe yücelsin" anlamında Arapça duâ cümlesi.

câm-ı gîtî-nümâ-yı suveri her gûne müddeʻâ olan re'y-i rezîn-i güzîn ve zamîr-i münîr-i atûfet-karîn-i bendegân-ı Dârâ der-bân-ı sipihr-şâdırvânlarına merfûʻ ve mekşûf olan oldur ki:

Bi-muktezâ-yı hikmet-i cenâb-ı Rabbü'l-ibâd pîrâyiş-i bahâr îcâd âlem-i kevn-i fesâd ol vechiledir ki; her bir gülşen kâbil-i neşv u nemâ ola gül-i raʻnâ-yı mihnet ü râhat ile pür-berg ü bârdır ve tayy-ı mürûr-ı dühûr-ı âlem-i gayb u şühûdda her bir sâl ki geçmekdedir, der-fasl-ı hazân ü bahâr niʻmet ü nikmet ile şümâr olmakdadır. Her zahmete rahmet ve her teraha ferah karîndir. Kaziyye-i hâile-i pâdişâh-ı kavî-destgâh ammim Sultân Nâdir Şâh ki makrûʻ-ı mesâmiʻ-i ümenâ-yı Devlet-i Aliyye-i Sultâniyye olmuşdur. Vukûʻundan sonra inâyet ü meşiyyet-i kâmile-i hâlık-ı arz u semâ ve kâdir-i Kayyûm-ı tuvânâ ile bu niyâz-mend-i dergâh-ı ilâhî ve muhlis-i bilâ-iştibâh irsen ve istihkâkan ve icmâʻan tahtgâh-ı selâtîn-i keyân olan evreng-i saltanat-ı İran üzere cülûs u temekkün bulup, âsâyiş ü ârâm-ı havâss u avâm ve nizâm-ı mehâmm-ı kâffe-i enâm ki vedâyiʻ-i bedâyiʻ-i Melik-i Allâmdır, sarf-ı himmet olunmuşdur. Çünki bu merâtibin ol Devlet-i Aliyye'nin savb-ı saâdet-evbine ve ol südde-i seniyye-i behiyyenin cânib-i hayriyyet-menâkıbına iʻlâmı levâzımdan idi. Bu evân-ı meymenet-iktirânda irâdet-i bâtınî ve akîdet-i sâfî ve mezîd-i istihkâm-ı bünyân-ı ittihâd u iltiyâma nazaran bu zerîʻa-i muhlisâne ve nemîka-i yek-cihetâne tahrîr ü tersîline mübâderet ve kadîmi ve muʻtemed ve âşinâ-yı râh ve resm-i âdâb-ı sefâret ü risâlet olan âlî-câh-ı şehâmet-destgâh Muhammed Kerîm Hân ile mashûben müstaʻcelen irsâl olunmuşdur. Ol mihr-i fürûzân sipihr-i saltanat u serverî ve bedr-i kâmilü'n-nûr-ı âsumân übbehet ü bülend-ahterî, halîfe-i İslâm ve mazhar-ı âsâr-ı rahmet ve mekremet-i hazret-i Melik-i Allâm ve menhec-i makâsıd u merâm-ı kâtıbe-i enâm-ı havâss u avâm olup ve kadîmü'l-eyyâmdan ile'l-ân şâriʻ-i dostî // ve muhabbet bu iki devlet-i ebed-müddet-i uzmâ ve saltanat-ı devrân-ı iddet-i kübrâ miyânında meftûh ve tarîk-i âmed-şüd-i süferâ ve elçiyân-ı nükte-dân heme-vakt mâbeyninde meslûk ve resm-i mugâyeret ü mübâyenet metrûk oldığı ecilden bu muhlis-i bilâ-iştibâhın dahi mekârim-i ahlâk-ı mülûkâne ve mehâmid-i evsâf-ı pâdişâhâneden terakkub ve istidʻâsı öyledir ki muvâfık-ı şân-ı büzürgî ve büzürgvârî ve büzürg-i münşî oldığı üzere düstûr-ı sâbık şîme-i kerîme ve kâide-i müstahsene-i ittihâd ü îtilâf-ı beyne'd-devleteyni'l-aliyyeteyn ki elbette mûcib-i rızâ vü hoşnûdî-i cenâb-ı Rabbü'l-âlemîn ve refâh-ı hâl-i ümmet-i hazret-i Seyyidü'l-mürselîn salavâtu'llâhi ve selâmühû aleyhi ve alâ âlihî ve eshâbihi't-tâhirîne'l-ahyâri'l-encebîndir, merʻî vü melhûz ve peyveste âmed-şüd müfâvazât-ı müşfikâne ve irsâl ü iblâğ-ı mekâtibât u rakîme-cât-ı dostâne ile şâriʻ-i şefekat ü re'fet ve atûfet-i yegânegîyi mugâyeret ü bî-gânegî tatarrukundan masûn u me'mûn u mahfûz buyuralar. İnşâallahu'l-Azîz tâ hayme-i zengâr-gûn-ı sipihr-tınâb ve sütûn-ı irâdât ve meşiyyet-i Kâdir-i bî-çün ile ber-pâ vü çihâr anâsır arza-i ahşîcân-ı sultân-ı hestî-i rûha müttekâ oldukca ber-vefk-i temennâ-yı kulûb-ı muhlisân-ı akîdet-nişân ve muhibbân u yek-cihetân-ı sadâkat-bünyân ve atnabân-ı şadırvân-ı âsumân-ı sâyebân-ı hilâfet ü cihân-bânî ve âlem-i midâdî vü serâdık-ı sipihr-masâdık-ı saltanat u kâm-kârî vü şehriyârî evtâd-ı hulûd-ı übûd ile müşeyyed ve âfitâb-ı âlem-tâb-ı devlet ü azamet ü iktidâr u kâm-rânî vasatü's-semâ-i saâdet ü ferhunde ki ve fîrûzî ü ikbâl-i bî-zevâlden tâbân u rahşân ve sâye-i

bülend-pâye-i çetr-i himâyet ve inâyet-i hünkârî mefârik-i İslâm ve İslâmiyân üzere muhalled ü müeyyed ola.

Bi-hakkı Ka'be ve ân-kutbây-ı Ka'be nihâd.[251]

Nakş-ı mühür
Bende-i
Şâh-ı Velâyet
Ali

62

Nâdir Şâh'ın katledilmesi ve yeğeni Alikuli Hân'ın saltanat naibi tayin edilmesi

قتل نادرشاه و تعیین علیقلیخان به نیابت سلطنت

Sultan Nadir Şah'ın ikbâl yıldızının parlayarak İran ülkesinin fâtihi olmasının yanında son zamanlarında sevdasının galip gelmesiyle adalet ve hakkaniyetten saptığı, ahaliyi görüp görmekten vazgeçerek zulüm yoluna yöneldiği, sonuçta mensubu bulunduğu ve kendini daima koruyup kollayan Afşar Aşireti bile şah ve ailesinden nefret eder hâle geldikleri; Nihayet 11 Cemaziyelevvel 1160 / 20 Haziran 1747 gecesi Nadir Şah'ı katledip onun yerine, Sultan Ali'nin saltanat makamına oturmasıyla İran halkının söz konusu zulümden kurtularak huzur ve refaha kavuştukları; dostluk mektubunu Devlet-i Aliyye'ye iletmek üzere Mehemmed Kerim Han'ın süratle yola çıkarıldığı hakkında Alikuli Han'ın kardeşi İbrahim Mirza tarafından Sultan I.Mahmud'un sadrazamına gönderilen Farsça mektup

با درخشیدن ستاره اقبال نادرشاه، فاتح سرزمین ایران شد اما در سالهای اخیر با غلبه جنون از عدالت و حقانیت منحرف شده، از توجه به مردم صرف‌نظر کرده و در مسیر ستم حرکت کرد، در نتیجه محافظان و حتی پیشروان طایفه افشار نیز از وی و خانواده اش بیزارش شدند؛ در نهایت در 11 جمادی الاول 1160/ 20 ژوئن 1747 نادرشاه را کشته و به جای وی، سلطان علی را به مقام سلطنت نشانده و موضوع مورد بحث، مردم ایران را از ظلم نجات داده و به آرامش و رفاه رساندند؛ اعزام سریع محمد کریم خان برای رساندن نامه دوستی به دولت‌علیّه در نامه فارسی ارسالی از طرف ابراهیم میرزا برادر علیقلیخان به صدراعظم سلطان محمود اول

[251] "Ka'be ve Ka'be'nin uğurlu yiğidi hakkı içün bu tahrirat yazıldı (= bu mühür vuruldu) anlamında Farsça imza kaydı.

[Farsça]

İran Elçisi Mehemmed Kerim Han ile Şâhın karındaşı İbrahim Mirza'dan sâhib-i devlet hazretlerine vârid olan Farisî mektubun bi-aynihî suretidir.

İsimlerin Hayırlısı Olan Allah'ın Adıyla

Vezaret, şevket, azamet, muzafferiyet ve ikbalin parlayan; haşmet, fazilet, saadet ve yüceliğin aydınlatan yıldızları olmakla kalmayıp; mutluluk, bahtı-güzellik ve kâm alıcılık ufkundan doğarak etrafa nurlar saçan, Yüce Mevla'nın te'yid ettiği uğurlar ve falında mutluluk yazan bahtın imdadı ile sadaret, devlet ve güzellik aynasının süs kaynağı; izzet, mekremet ve hidayet yayıcılığında kaim oldukları makamın süsleyicisi olsunlar inşallah! Dostluğun delili olan en güzel duaların nurlarının neşrinden, çiçek kokularının en üst perdeden esenlik dileyen rayihasının etrafa savrulmasından sonra ayna misali görüşleriniz anlaşılıp gün ışığıyla ışıtan iç dünyanız keşfedildi. Merhamet ve mağfiretle eşanlamlı padişah, tahtı sağlam olan Sultan Nadir Şâh'ın başa geçtiği ilk zamanlarından itibaren ahvalinin gerçekçi oluşu, ikbal yıldızının yükselmesi, her şeye üstün gelmesi ve ülke fatihi olması yüce cenaplarıyla dünyanın ileri gelenlerince âşikâre bir şekilde bilinmekle son zamanlarında ise sevdasının galip gelişinin heyecanından, mal hulyası gibi bir hastalığa yakalanmasından; tabiatı, adalet ve hakkaniyeti her tarafa yaymanın en zayıf noktasında olmasından; şefkatten ve ahaliyi görüp gözetmekten vazgeçmesiyle zulüm ve teaddî yoluna sapması, İran'ın bilcümle yüksek ve düşük tabaka halkları üzerinde katlanılması zor bir mesele haline gelip Irak Vilayeti tarafından avdetle Horasan'a geldiği bu yıla kadar halka yaptığı zulüm eskisinden ziyadeleşip öyle bir dereceye ulaştı ki, gece gündüz Nadir Şâh'ın ordusunda, çadırların etrafında kendisini koruyup kollayan Afşar Kabilesi ayanından birçoğu diğer asker sergerdeleriyle birlikte Nadir Şâh'ı öldürmek konusunda gönül birliği ederek Nadir Şâh'tan, oğul ve torunlarından en ileri derecede getirdikleri ikrahla nefret ettiler. İşin hakikatinde onlarda da büyük işleri sevk ve idare edebilecek kabiliyet ve birikim yoktu. Nadir Şâh'ı itlaf için yapılan ittifak ve toplantıdan sonra Süreyya mekanlı, Feridun düşünceli, Dârâ yetiştirmesi, Cemşid makamlı, Süleyman haşmetli padişah, şevket kağanı olan âlem destgâhının efendisi, azamet burcunun dünyayı fetheden güneşi, saltanat semasının aydınlatıcısı olan nurlandırıcının mutluluğu, Allah'ın kitabının rahmetinin delili olan hükümdarlık makamı, uçsuz bucaksız şefkat güneşinin merhametinin yansıması, imkan gülistanının lutf ve ihsan bulutu, varlık âlemine merhamet ve rıza esintisi, Süleyman şanlı padişah, Sultan Ali Padişah -Yüce Allah yardım ve nusretiyle makamını güçlendirsin- cenaplarının mutluluktan ibaret olan huzurlarına sözü geçen keyfiyeti arz ederek zulümden yakındılar. Ve o sırada kendisinden bahsedilen şâh, Sistan ve Ferah memleketinde o bölgeyle ilgili konuları yoluna koyma işine girişmişlerdi. *Mukaddes Kulları[Sultan Ali],* bu zulüm ve düşmanlığı ortadan kaldırmak için kendisinden daima yardım dilenen Cenâb-ı Mevla'nın yâr ve yardımıyla Meşhed Vilayeti istikametine yöneldi. O sırada Nadir Şâh, mezkur vilayette duraklamış ve halkı zorlama konusunda ileri gitmişti. Hidiv, yüce arzu ve himmetini bu hususta sarf etti. Ordu mensupları her yönüyle âciz,

güçsüz ve mecalsiz kaldıklarından, Sultan'ın geleceği vakte kadar tahammül göstermeksizin Afşar Kabilesi'nin gazileri Cemaziyelahir ayının on birinci gecesi[252] mezkur padişahı [Nadir Şâh'ı] katledip o sırada *Mukaddes Kulları* yakında, civar bölgede bulunmaları hasebiyle üç-dört gün içerisinde devlet ve saadet ile teşrif ederek mukaddes Meşhed beldesine geldiler. Bu keyfiyetin vukuundan sonra İran'ın bilcümle öncüleri, sergerdeleri ve büyük kimseleri, illerin ayan, ümera ve hizmetkarları mezkur beldede hazır bulunarak mukaddes ayak öpme töreninin izzetiyle başımız yücelerek kendi işlerinin yoluna konulmasını, kırıklıkların giderilmesini ve dağınıklıklarının bir araya getirilmesini âciz bir halde, yana yakıla rica etmeleriyle bu büyük iş ve muazzam mesele "büyük işleri yoluna koyan" Zat'ın te'yid ve lütfuna bağlı olmakla sözü edilen şâhta ezelî hidayet, kişisel üstünlük, hak ediş, kabiliyet ve en büyük evlat olma vasıfları bulunmasına binaen bu feyizli zamanda muzafferiyet ve uğurla saltanat ve sürur tahtına oturarak birkaç yıldan beri mezkur şâhın [Nadir Şâh'ın] zulüm ve bid'at güneşinin/ateşinin hararetine maruz kalmaktan âciz düşen İranlı cumhurun başının üstünde rahmet ve şefkat kanatlarını çırparak zulüm ve teaddî-yi ortadan kaldırmak suretiyle ve hadde hesaba gelmeyen kanun ve nizam dışı vergileri yasaklamış olduktan başka üç senelik aslî vergiyi de hafifletmek suretiyle Allah'a şükürler olsun ki şimdi cümle İran ahalisi "iyi mi-kötü mü" düşüncesinden uzak, refah ve güvenlik içinde huzur yastığına baş koyarak uyuyabilmekle her türlü elem ve kederden uzaktırlar. Çünkü bu iki yüce devlet arasındaki birlik ve kaynaşma her surette daim ve kaimdir. Bu bapta, devletten yana olan güvenilir kimseler cümlesinden olan cesaret timsali makamı yüce Mehemmed Kerim Han'ı süratli bir şekilde Osmanlı Hanedanı Devlet-i Aliyyesi'ne göndererek dostluk mektubunu ulaştırmış olduklarına binaen hulûs ve inanç âleminde dostluk vesilesi olarak bu yazı kaleme alındı. Destgâhı yükseklerde olan siz -*Yüce Makam*-da cömertlik sahibi güzel ahlakınıza binâen Hazret-i Mevla'nın rızasını kazanmak ve iyilik timsali Efendi'nin ümmetinin refah ve huzurunu elde etmek demek olan iki Devlet-i Aliyye'nin dostluk ve ilişkilerindeki iyileşmeyle aralarında sevgi ve dostluğun tesis edilerek muhkem hâle getirilmesi yolunda her yönüyle önceden olduğu gibi en iyi şekilde mesai sarf ederek Merkür kadar şanlı yazıcıların sevgi ve dostluk bahçeleri, sürekli kalem yüklü bulutların yağdırdığı yağmurlarla/rahmetlerle şenlenip yeşerecektir. Vezaret, sadaret, azamet, haşmet ve mutluluk baharıyla gül bahçesi ebediyen kaim olsun; merhamet bulutunun yağdırdığı bereket yağmurları, arzuları ve bakışları her şekilde reyhanlarla çiçekler üzerine çevirsin!

-Peygamber ve O'nun şerefli Ehl-i Beyti'yle-

-Mühür sureti-

-Cömert Yaratıcı'nın yardımlarıyla
İbrahim umduğu rahmete kavuşur-

[252] 20 Haziran 1747 gecesi

63

Nâdir Şâh'ın katledilmesi ve yeğeni Alikuli Hân'ın saltanat naibi tayin edilmesi

قتل نادرشاه و تعیین علیقلیخان به نیابت سلطنت به جای وی

Sultan Nadir Şah'ın ikbâl yıldızının parlayarak İran ülkesinin fâtihi olmasının yanında son zamanlarında sevdasının galip gelmesiyle ve mal hülyasının sevkiyle adalet ve hakkaniyetten saptığı, ahaliyi görüp görmekten vazgeçerek zulüm yoluna yöneldiği, neticede mensubu bulunduğu ve kendini daima koruyup kollayan Afşar Aşireti bile şah ve ailesinden nefret eder hâle geldikleri; nihayet Cemaziyelahirin on birinci [20 Haziran 1747] gecesi Nadir Şah'ı katledip onun yerine, Sultan Ali'nin saltanat makamına oturmasıyla İran halkının söz konusu zulümden kurtularak huzur ve refaha kavuştukları, dostluk mektubunu Devlet-i Aliyye'ye iletmek üzere Mehemmed Kerim Han'ın süratle yola çıkarıldığı hakkında Alikuli Han'ın kardeşi İbrahim Mirza tarafından Sultan I.Mahmud'un sadrazamına gönderilen Farsça mektubun Osmanlıca tercümesi

با درخشیدن ستاره اقبال نادرشاه فاتح سرزمین ایران شد؛ اما در سال‌های اخیر با غلبه جنون و مالیخولیایی از عدالت و حقیقت منحرف شد، از دیدن خلق منصرف شد در مسیر ستم حرکت کرد، بدین ترتیب محافظان و حتی پیشروان طایفه افشار نیز از وی و خانواده اش بیزار شدند؛ در نتیجه در شب یازدهم جمادی اول 1160 [20 ژوئن 1747] نادرشاه را به قتل رسانده و به جایش سلطان علی را به مقام سلطنت نشاندن و خلق ایران از ستم نجات یافته به آرامش و رفاه پیوستند، اعزام سریع محمد کریم خان برای رساندن نامه دوستی به دولت‌علیّه در ترجمه عثمانی نامه فارسی ارسالی از طرف ابراهیم میرزا برادر علیقلیخان به صدراعظم سلطان محمود اول

(25 Nisan 1748)

İran Elçisi Muhammed Kerîm Hân ile Şâhın karındaşı İbrahim Mirzâ'dan sâhib-i devlet hazretlerine vârid olan Fârisî mektûbun tercümesidir.
Tahrîran Fî 26 R. Sene 1161

İnşâallahu teʻâlâ dâimâ kevkeb-i dırahşende-i vezâret ü übbehet-i fîrûzî ü ikbâl ve ahter-i fürûzende-i haşmet ü nebâlet ü bihrûzî ve iclâl-i matlaʻ-ı saâdet-i nîk-bahtî ve kâm-revâyîden-i tâliʻ ü lâmiʻ olup, meyâmin-i teʼyîdât-ı Îzid-i müteʻâl ve imdâd-ı baht-ı ferhunde-fâl ile mesned-ârâ-yı sadâret ve devlet-i nîkû-mahzarî ve visâde-pîrâ-yı izzet ü mekremet ve hidâyet-gusterî olalar. Azvâ-i daʻavât-ı tayyibât-ı dostî-âyât neşrinden ve revâyih-i tahiyyât-ı gâliyât-ı miskiyyetü'l-fevehât neseminden sonra meşhûd-ı

re'y-i mir'ât-simâ ve mekşûf-ı zamîr-i münîr-i mihr-incilâ kılınır ki merhamet ve mağfiret-me'âl-i padîşâh-ı kaviyy-destgâh Sultân Nâdir Şâh'ın ibtidâ-yı zuhûrundan hakîkat-i ahvâli ve ihtirâ-ı ikbâlinin urûcı ve galebe ve kişver-küşâlığı cenâb-ı âlîlerine ve cumhûr-ı âlemiyâna zâhir olup, evâhir-i hâlinde galebe-i sevdânın heyecânından mâl-ı hulyâ misillü bir maraza mübtelâ olup tab'ı adl-i dâd-gusterî haddinden ve re'fet ve ra'iyyet-perverî zâbıtasından inhirâf ve tarîka-i zulm u ta'addîye meyl idüp, umûm e'âlî vü edânî-i İran üzerine kâr-ı sa'b u düşvâr olup, bu sâle dek ki semt-i vilâyet-i Irak'dan mu'âvedet ve Horosan'a vürûd eyledi. Halk üzerine ta'addîsi sâbıkdan ziyâde olup, bir mertebeye vâsıl oldu ki Nâdir Şâh'ın ordusunda şeb ü rûz etrâf-ı hıyâmında kendiyi hıfz u hırâset iden, Afşar kabilesi a'yânından cem'-i kesîr sâir asker sergerdeleriyle Nâdir Şâh'ı itlâf ve tazyî' emrinde yek-dil olup ve Nâdir Şâh'dan ve evlâd u ahfâdından kemâl-mertebe ikrâh u inzicâr tutdılar. Ve fi'l-hakîka anlarda dahi temşiyet-i umûr-ı azîmeye kâbiliyyet ve istihkâk yok idi. Ve Nâdir Şâh'ı tazyî'de olan ittifâk u icmâ'dan sonra Süreyyâ-mekân, Ferîdun-re'y, Dârâ-derbân, pâdişâh-ı Cemşîd-câh, Süleyman-haşmet, hudâvendigâr-ı gerdûn-destgâh kaan-ı şevket, âfitâb-ı âlem-gîr, burc-ı azamet ü kâm-kârî, neyyir-i fürûzân-ı âsmân-ı saltanat u şehriyârî, âyet-i rahmet-i kitâb-ı ilâhî, sâye-i re'fet-i hurşîd-i atûfet-i nâ-mütenâhî, gülistân-ı imkâna sehâb-ı lutf u ihsân, âlem-i vücûda nesîm-i merhamet ü imtinân, pâdişâh-ı Süleymân-şân, es-Sultân Ali pâdişâh *eyyeda'llahu te'âlâ bi-avnihî ve nusretihî* cenâbının huzûr-ı saâdet-mevfûruna keyfiyyet-i mezbûreyi arz u tazallüm etdiler. Ve ol esnâda Şâh-ı müşârün-ileyh Sistan ve Ferah memleketinde ol tarafların intizâm-ı umûrlarına müteveccih idiler. Şâh-ı müşârün-ileyh bu zulm ü udvânı ref' için yârî-i hazret-i Bârî ve avn-ı cenâb-ı Müste'ân ile vilâyet-i Meşhed tarafına atf-ı inân eyledi. Ve ol vakt Nâdir Şâh vilâyet-i mezbûrede tevakkuf ve halkı zecre ısrâr etmişidi. Ve şâh-ı müşârün-ileyh himmet-i vâlâ-nehmeti bu husûsda sarf eylediler. Ehl-i ordu her bâbda bî-tâkat ve aciz kaldığına binâen şâh-ı müşârün-ileyhin vürûdu vaktine dek tahammül etmeyüp Afşar kabilesinin gâzîleri şehr-i Cemâziye'l-âhirenin on birinci gecesi[253] Nâdir Şâh'ı katl idüp ve ol esnâda şâh-ı müşârün-ileyh kurb ü civârda olmalarıyla üç dört gün içinde devlet ve saâdet ile belde-i mukaddese dâhil oldılar. Ve bu keyfiyyet vâki' oldukdan sonra bi'l-cümle İran'ın sergerdegân ü ümerâsı ve a'yân-ı kabâili belde-i mezkûrede hâzır olmalarıyla şâh hazretlerinin pâ-bûsluğu izzetiyle serfirâz olup, kendilerinin intizâm-ı umûr ve iltiyâm-ı şikestegî ve ictimâ'-ı perâkendegîlerin aczen ve tazallümen recâ ve istid'â idüp, bu emr-i cesîm ve kâr-ı azîm te'yîdât ve tefazzûlât-ı vehhâb-ı ale'l-azîme menût olmağla şâh-ı müşârün-ileyhde hidâyet-i ezelî ve ulviyyet ve istihkâk-ı zâtî ve isti'dâd ve ekberiyyet-i evlâd cihetleri bulunduğuna binâen bu zamân-ı feyz-nişânda fîrûzî ve mübârekî ile taht-ı saltanat ve serverî üzere temekkün ve cülûs ve birkaç seneden berü Nâdir Şâh'ın harâret-i âfitâb-ı[254] zulm ü bid'atında aciz kalan cumhûr-ı ehl-i İran'ın mefârıkı üzere bast-ı cenâh-ı rahmet ve re'fet buyurup zulm ü ta'addîyi ref' ü bî-hesâb vücûh-ı bâtıla ahzını men' eylediklerinden mâ'adâ üç senelik asl-ı hukûk-ı dîvânîyi dahi tahfîf idüp, bi-hamdi'llahi te'âlâ şimdi cümle ahâlî-i İran karîn-i refâh u âsâyiş ve nîk ü bedden gunûde-i pister-i ârâmiş olup, hiçbir vechile elem ü keder tutmazlar. Çünki bu iki devlet-i ulyâ mâ-beyninde dâimâ

[253] 20 Haziran 1747 gecesi

[254] Metinde "afitat" şeklinde yazılmıştır.

esâs-ı ittihâd ü iltiyâm kâim ve dâimdir. Bu bâbda cümle-i muʿtemedân-ı devlet-hâhdan olan âlî-câh, şehâmet-destgâh Muhammed Kerîm Han'ı istiʿcâl üzere Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye'ye revâne ve nâme-i dostî hıtâme irsâl buyurduklarına binâen âlem-i hulûs u akîdetde tahrîr-i vesîletü'l-meveddete mübâderet olundı.

Bedîhîdir ki; siz âlî-câh-ı refîʿ destgâh dahi hüsn-i ahlâk-ı kerîmenize binâen rızâ-yı hazret-i Gird-gâra ve refâh u âsudegî-i ümmet-i Seyyid-i ebrâra makrûn olan devleteyn-i aliyyeteynin ilf ü iltiyâmları ve mâbeynde olan bünyân-ı muhabbet ü dostînin istihkâmı emrinde her vechile üslûb-ı sâbık üzere mesâʿî-i cemîle izhâr buyurup, hem-vâre riyâz-ı meveddet ve vilâyî-i münşiyân-ı Utârid-şânın sehâb-ı kilk-i dürer-bârları bârânıyla karîn-i hurremî ve hadâret buyuralar. Bâkî gül-zâr hemîşe bahâr-ı vezâret ve sadâret-i übbehet ü haşmet ü kâm-kârî âb-yârî-i ebr-i merhamet-bârîden reyâhîn ü ezhâr her gûne merâm u enzâr ile meşhûn ola.

Mektûb-ı mezbûrun mührü
Ez-inâyât-ı Gird-gâr-ı kerîm
Dâred ümmîd-i rahmet İbrahîm[255]

64

Nâdir Şâh'ın katledilmesi ve yeğeni Alikuli Hân'ın saltanat naibi tayin edilmesi

قتل نادرشاه و تعیین علیقلیخان به نیابت سلطنت به جای وی

Sultan Nadir Şah'ın ikbâl yıldızının parlayarak İran ülkesinin fâtihi olmasının yanında son zamanlarında sevdasının galip gelmesiyle adalet ve hakkaniyetten saptığı, ahaliyi görüp görmekten vazgeçerek zulüm yoluna yöneldiği, sonuçta mensubu bulunduğu ve kendini daima koruyup kollayan Afşar Aşireti bile şah ve ailesinden nefret eder hâle geldikleri; Nihayet 11 Cemaziyelahir 1160 / 20 Haziran 1747 gecesi Nadir Şah'ı katledip onun yerine, Sultan Ali'nin saltanat makamına oturmasıyla İran halkının söz konusu zulümden kurtularak huzur ve refaha kavuştukları, dostluk mektubunu Devlet-i Aliyye'ye iletmek üzere elçi Mehemmed Kerim Han'ın süratle yola çıkarıldığı hakkında İran Mollabaşısı tarafından Sultan I.Mahmud'un şeyhülislamına gönderilen Farsça mektup

با درخشیدن ستاره اقبال نادرشاه فاتح سرزمین ایران شد اما در سال‌های اخیر با غلبه جنون از عدالت و حقیقت منحرف شده، از توجه به مردم صرف‌نظر کرده و در مسیر ستم حرکت کرد، در نتیجه محافظان و پیشروان طایفه افشار نیز از وی و خانواده اش

[255] "Cömert Yaratıcı'nın yardımlarıyla İbrahim beklediği rahmete kavuşur" anlamında Farsça mühür ibâresi.

بیزار شدند؛ در نهایت در 11 جمادی الاول 1160/ 20 ژوئن 1747 نادرشاه را کشته و به جای وی، سلطان علی را به مقام سلطنت نشانده و موضوع مورد بحث مردم ایران را از ظلم نجات داده و به آرامش و رفاه رساندند؛ اعزام سریع محمد کریم خان برای رساندن نامه دوستی به دولت‌علیّه در نامه فارسی ارسالی از طرف ملاباشی ایران به شیخ الاسلام سلطان محمود اول

[Farsça]

Aslı müşârun-ileyh tarafına verilmiştir.

Saadetli, semahatli Şeyhülislam Efendi hazretlerine elçi
Mehemmed Kerim Han ile Mollabaşı'dan vürud iden Farisî mektubun suretidir.

Sunduğu fazilet ve talim ettiği ders ile melekler âleminin: *"Yâ Rab! Seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz, senin bize öğrettiklerinden başka bizim bilgimiz yoktur."*[256] zikir ve dersini tekrar ile vazife edindikleri, kemâl medresesinde ve fazilet havzasında çok bilenlerin en bilgilisi olan Hazret! İçinde bulunduğumuz zamanın hâdiseleri ile gece ve gündüzün değişkenliğinde onların göze çarpan aldatıcılığı, olgunluk sahibi kişiliğinizi ve sahip olduğunuz yüksek vasıflı güzelliklerin bolluğundaki derecenizi bozamasın, muhafaza buyurulsun! Fazilet, şeriat, ifade etme, feyizlendirme, hidayet ve irşad etmenin sadeliğinin ziyneti artsın! Karşılık bulmaya yaraşır vefakâr duaların tebliğinden, anber kokuları esintili samimi niyazların takdiminden sonra ayna gibi berrak görüşlerinize ve nurlar yansıyası vicdanınızın algısına sunulur ki, merhamet ve mağfiretle eşanlamlı padişah, tahtı sağlam olan Sultan Nadir Şâh'ın başa geçtiği ilk zamanlardan ahvalinin gerçekliği ve ikbal yıldızının yükselmesi, her şeye üstün gelmesi ve ülke fatihi olması, yüce cenaplarına ve dünyanın ileri gelenlerine zahir olup son zamanlarında ise sevdasının galip gelişinin heyecanından, mal hulyası gibi bir hastalığa yakalanmasından; tabiatı, adalet ve hakkaniyeti her tarafa yaymanın en zayıf noktasında olmasından; şefkatten ve ahaliyi görüp gözetmekten vazgeçme kaynaklı olarak zulüm ve teaddî yoluna sapması, İran'ın bilcümle yüksek ve düşük tabaka halkları üzerine katlanılması zor bir mesele haline gelip Irak beldeleri tarafından avdetle Horasan'a geldiği bu yıla kadar halka yaptığı zulüm eskisinden ziyadeleşip öyle bir dereceye ulaştı ki, gece gündüz Nadir Şâh'ın ordusunda çadırların etrafında kendisini koruyup kollayan Afşar Kabilesi ayanından birçoğu diğer asker sergerdeleriyle birlikte Nadir Şâh'ı öldürmek konusunda gönül birliği ederek Nadir Şâh'tan, oğul ve torunlarından en ileri derecede getirdikleri ikrahla nefret ettiler. İşin hakikatinde onlarda da büyük işleri sevk ve idare edebilecek kabiliyet ve birikim yoktu. Nadir Şâh'ı itlaf için yapılan ittifak ve toplantıdan sonra Süreyya mekanlı, Feridun düşünceli, Dârâ yetiştirmesi, Cemşid makamlı, Süleyman haşmetli padişah, şevket kağanı olan âlem destgâhının efendisi, azamet

[256] Bakara Sûresi: 2/32.

burcunun dünyayı fetheden güneşi, saltanat semasının aydınlatıcısı olan nurlandırıcının mutluluğu, Allah'ın kitabının rahmetinin delili olan hükümdarlık makamı, uçsuz bucaksız şefkat güneşinin merhametinin yansıması, imkan gülistanının lutf ve ihsan bulutu, varlık âlemine merhamet ve rıza esintisi, Süleyman şanlı padişah, Sultan Ali Padişah -*Yüce Allah ezelî te'yidiyle makamını güçlendirsin*- cenaplarının mutluluktan ibaret olan huzurlarına sözü geçen keyfiyeti arz ederek gördükleri zulümden yakındılar. Ve o sırada kendisinden bahsedilen şâh, Sistan ve Ferah memleketinde o bölgeyle ilgili konuları yoluna koyma işine girişmişlerdi. *Mukaddes Kulları*[Sultan Ali], bu zulüm ve düşmanlığı ortadan kaldırmak için kendisinden daima yardım dilenen Cenâb-ı Mevla'nın yâr ve yardımıyla Meşhed Vilayeti istikametine yöneldi. O sırada Nadir Şâh, mezkur vilayette duraklamış ve halkı zorlama konusunda ileri gitmişti. Şanı yüce arzu ve himmetin özellikle bu hususu dikkate almasıyla bu doğrultuda mesai sarf edildi. Ordu mensupları her yönüyle âciz, güçsüz ve mecalsiz kaldıklarından, Sultan'ın geleceği vakte kadar tahammül göstermeksizin Afşar Kabilesi'nin gazileri Cemaziyelahir ayının on birinci gecesi[257] mezkur padişahı [*Nadir Şâh'ı*] katledip o sırada *Mukaddes Kulları* yakında, civar bölgede bulunmaları hasebiyle üç-dört gün içerisinde devlet ve saadet ile teşrif ederek mukaddes Meşhed beldesine geldiler. Bu keyfiyetin vukuundan sonra İran'ın bilcümle öncüleri, sergerdeleri ve büyük kimseleri, illerin ayan, ümera ve hizmetkarları mezkur beldede hazır bulunarak mukaddes ayak öpme töreninin izzetiyle başımız yücelerek kendi işlerinin yoluna konulmasını, kırıklıkların giderilmesini ve dağınıklıklarının bir araya getirilmesini âciz bir halde, mukaddes "Süreyya Yıldızı makamlı" hazretten yana yakıla rica edip hizmet dilemeleriyle bu büyük iş ve muazzam mesele "büyük işleri yoluna koyan" Zat'ın te'yid ve lütfuna bağlı olmakla sözü edilen şâhta ezelî hidayet, kişisel üstünlük, hak ediş, kabiliyet ve en büyük evlat olma vasıfları bulunmasına binaen bu feyizli zamanda, muzafferiyet ve uğurla saltanat ve sürur tahtına oturarak birkaç senedir önceki şâhın [*Nadir Şâh'ın*] zulüm ve bid'at güneşinin/ateşinin hararetine maruz kalmaktan âciz düşen İranlı cumhurun başının üstünde rahmet ve şefkat kanatlarını çırparak zulüm ve teaddîyi ortadan kaldırmak suretiyle ve hadde hesaba gelmeyen kanun ve nizam dışı vergileri yasaklamış olduktan başka üç senelik aslî vergiyi de hafifletmek suretiyle Allah'a şükürler olsun ki şimdi en üst seviyedekilerden en alt seviyedekilere kadar Hakanlığın iyiliksever kanatları altında gölgelenenlerin tamamı refah ve güvenlik içinde huzur yastığına baş koyarak uyuyabilmekle hepsi devletin devamından yana dua ile meşguldürler. Sonsuza kadar kesintiye uğramaksızın devam edecek olan devletten ve bu hükümdarın şevket ve saltanat sancağının yükselmesinden şüpheleri bulunmamakla her türlü elem ve kederden uzaktırlar. Çünkü bu iki Devlet-i Aliyye arasında daimî surette birlik-beraberlik ve kaynaşma prensip kabul edilmekle devletin iyiliğinden yana güvenilir kimseler cümlesinden bulunan inanç ve samimiyet üssü konumundaki makamı yüce Mehammed Kerim Han'ı, Name-i Hümayun ile bir sevinç vesilesi olan bu haberi, mutluluğu görüp gözeten makama ve adaleti yaygınlaştıran Devlet-i Aliyye'ye ulaştırmak üzere yola çıkarmakla "iki kerem sahibi devletin duacısı" da kendisini bu gelişmelerin seyrini kaleme almakta buldu. Şanı ve makamı yüce zatınızca dünyayı

[257] 20 Haziran 1747 gecesi

tanımada ve hayrı istemede dostluk ve muvafakat esasının te'kidi için gerekli görülen şey ne ise onun öne çıkarılarak bu yolda çalışılacağı ve buna özen gösterileceği açıktır. Beraberlik gülistanları misk kokulu kamışların kalemi hükmündeki bulutların yağdırdığı yağmurlarla/rahmetlerle şenlenip yeşerecektir. Neticesi mutluluk olan günleriniz bâki olsun, şeriat, fazilet, hidayet, ifade etme, feyz dağıtma ve dini görüp gözetme esası üzere "nun" ve "sad" ile[258] devam etsin!

Mühür sureti:
Ve rafa'nâhu mekanen aliyyâ" [259]
[Ve biz O'nu yüce makama yükselttik]

65

Nâdir Şâh'ın katledilmesi ve yeğeni Alikuli Hân'ın saltanat naibi tayin edilmesi

قتل نادرشاه و تعیین علیقلیخان به نیابت سلطنت به جای وی

Sultan Nadir Şah'ın ikbâl yıldızının parlayarak İran ülkesinin fâtihi olmasının yanında son zamanlarında sevdasının galip gelmesiyle adalet ve hakkaniyetten saptığı, ahaliyi görüp görmekten vazgeçerek zulüm yoluna yöneldiği, sonuçta mensubu bulunduğu ve kendini daima koruyup kollayan Afşar Aşireti bile şah ve ailesinden nefret eder hâle geldikleri; Nihayet 11 Cemaziyelahir 1160 / 20 Haziran 1747 gecesi Nadir Şah'ı katledip onun yerine, Sultan Ali'nin saltanat makamına oturmasıyla İran halkının söz konusu zulümden kurtularak huzur ve refaha kavuştukları, dostluk mektubunu Devlet-i Aliyye'ye iletmek üzere Mehemmed Kerim Han'ın süratle yola çıkarıldığı hakkında İran Mollabaşısı tarafından Sultan I.Mahmud'un şeyhülislamına gönderilen Farsça mektubun Osmanlıca tercümesi

با درخشیدن ستاره اقبال سلطان نادرشاه ضمن این که فاتح سرزمین ایران شد در سال‌های اخیر با غلبه جنون از عدالت و حقیقت منحرف شده، از توجه به مردم چشم پوشی نموده و در مسیر ستم حرکت کرد، در نتیجه محافظان و پیشروان طایفه افشار نیز از وی و خانواده اش بیزار شدند؛ در نهایت در 11 جمادی الاول 20/1160 ژوئن 1747 نادرشاه را کشته و به جای وی، سلطان علی را به مقام سلطنت نشانده و موضوع مورد

[258] Nun ve Sad harflerinin birleşmesinden oluşan "nass" kelimesi kastedilip; "Kur'an ve Sünnet-i Seniyye'den ayrılmayasın" denilmek isteniyor. [Mütercim notu]

[259] Meryem Sûresi: 19/57.

بحث مردم ایران را از ظلم نجات داده و به آرامش و رفاه رساندند؛ اعزام سریع محمد کریم خان برای رساندن نامه دوستی به دولت‌علیّه در ترجمه به نامه فارسی ارسالی از طرف ملاباشی ایران به شیخ الاسلام سلطان محمود اول

Mektûb-ı mezbûrun tercümesidir.

Ol hazret-i alîm-i allâm ki medrese-i kemâl ve havza-i fadl u efdâlinde müsebbihân-ı mele-i a'lâ *"sübhâneke lâ ilmelenâ illâ mâ allemtenâ"*[260] zikr ve dersini tekrâr ile vazîfe-i iştigâl tutalar. Zât-ı kâmilü's-sıfât-ı mevfûru'l-hasenât-ı âlî-derecâtınızı havâdis-i rûzgâr ve mekkâre-i leyl ü nehârın inkılâbından masûn ve mahrûs idüp, zînet-efzâ-yı visâde-i fazîlet ü şerîat ü ifâdet ü ifâzat ü hidâyet ü irşâd olalar. Da'avât-ı vâfiyât-ı icâbet-âyât ve tahiyyât-ı zâkiyât-ı anberîn-nesîmât teblîğ ü tersîlinden sonra meşhûd-ı re'y-i mir'ât-simâ ve mekşûf-ı zamîr-i münîr isâbet-iktizâ kılınır ki; merhamet ü mağfiret-me'âl pâdişâh-ı kavî-destgâh Sultân Nâdir Şâh'ın ibtidâ-yı zuhûrunda hakîkat-ı ahvâli ve ahter-i ikbâlinin urûcı ve galebe ve cihân-gîrliği cenâb-ı âlîlerinin ve cumhûr-ı âlemiyânın ma'lûmları olup, evâhir-i hâlinde galebe-i sevdânın heyecânından mâl-ı hulyâ misillü bir maraza mübtelâ olup tab'ı adl ü dâd-gusterî haddinden ve re'fet ü ra'iyyet-perverî zâbıtasından inhirâf ve tarîka-i zulm ü ta'addîye meyl idüp, umûm e'âlî vü edânî-i İran üzerine kâr-ı sa'b u düşvâr olup, bu sâle dek ki semt-i vilâyet-i Irak'dan mu'âvedet ve Horasan'a vürûd eyledi. Halk üzerine ta'addîsi sâbıkdan ziyâde olup, işi bir mertebeye irişdirdi ki Nâdir Şâh'ın ordusunda şeb ü rûz etrâf-ı hıyâmında kendiyi hıfz u hırâset iden Afşar kabilesi a'yânından cem'-i kesîr sâir asker sergerdeleriyle Nâdir Şâh'ı itlâf ve tazyî' emrinde yek-dil olup ve Nâdir Şâh'dan ve evlâd u ahfâdından kemâl-mertebe ikrâh u inzicâr tutdular. Ve fi'l-hakîka anlarda dahi temşiyyet-i umûr-ı azîmeye kâbiliyyet ve istihkâk yok idi. Nâ-çâr Nâdir Şâh'ı tazyî'de olan ittifâk u icmâ'dan sonra Sürreyyâ-mekân, Ferîdun-re'y ve Dârâ-derbân pâdişâh-ı Cemşîd-câh, Süleyman-haşmet, hudâvendigâr-ı gerdûn-destgâh, kaan-ı şevket, âfitâb-ı âlem-gîr, burc-ı azamet ü kâm-kârî, neyyir-i fürûzân-ı âsmân u saltanat u şehriyârî, âyet-i rahmet-i kitâb-ı ilâhî, sâye-i re'fet-i hurşîd, atûfet-i nâ-mütenâhî, Gülistân-ı imkâna sehâb-ı lutf u ihsân, âlem-i vücûda nesîm-i merhamet ü imtinân, pâdişâh-ı Süleymân-şân es-Sultân Ali pâdişâh *eyyeda'llahu bi-te'yîdâtihi'l-ezeliyye* cenâbının huzûr-ı saâdet-mevfûruna keyfiyyet-i mezbûreyi arz ü tazallüm eylediler. Ve ol esnâda şâh-ı müşârün-ileyh Sistan ve Ferah memleketinde ol tarafların intizâm-ı umûrlarına meşgûl idiler. Şâh-ı müşârün-ileyh bu zulm u udvânı ref' için yârî-i hazret-i Bârî ve avn-ı cenâb-ı Müste'ân ile vilâyet-i Meşhed tarafına atf-ı inân eylediler. Ve ol vakt Nâdir Şâh vilâyet-i mezbûrede tevakkuf ve halkı zecre ısrâr etmişdi. Ve şâh-ı müşârün-ileyh himmet-i vâlâ-nehmeti bu husûsda sarf eylediler. Ehl-i ordu her bâbda bî-tâkat ve aciz kaldığına binâen şâh-ı müşârün-ileyhin vürûdı vaktine dek tahammül etmeyüp, Afşar kabilesinin gâzîleri şehr-i

[260] "(Melekler:) Yâ Rab! Seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz, senin bize öğrettiklerinden başka bizim bilgimiz yoktur (dediler)..." Bakara Sûresi: 2/32.

Cemâziye'l-âhirenin on birinci gecesi[261] Nâdir Şâh'ı katl idüp ve ol esnâda şâh-ı müşâ-rün-ileyh kurb ü civârda olmalarıyla üç dört gün içinde devlet ü saâdet ile belde-i Meşhed-i mukaddese dâhil oldılar. Ve bu keyfiyyet vâkiʿ oldukdan sonra bi'l-cümle İran'ın ser-ger-degân ve ümerâsı ve aʿyân-ı kabâili belde-i mezkûrede hâzır olmalarıyla şah hazretlerinin pâ-bûsluğu şerefiyle ser-efrâz olup, kendilerinin intizâm-ı umûr ve iltiyâm-ı şikestegî ve ictimâʿ-ı perâkendegîlerin aczen ve tazallümen huzûr-ı şâhîden recâ vü istidʿâ idüp, ve bu emr-i cesîm ve kâr-ı azîm teʾyîdât u tafazzulât-ı aliyy-i azîme menût olmağla şâh-ı müşâ-rün-ileyhde tevfîkât-ı ezelî ve ulviyyet ve istihkâk-ı zâtî ve istiʿdâd ve ekberiyyet-i evlâd cihetleri bulunduğuna binâen bu zamân-ı feyz-nişânda fîrûzî ve mübârekî ile taht-ı salta-nat ve serverî üzere cülûs ve birkaç seneden berü Nâdir Şâh'ın harâret-i âfitâb-ı şiddet ve kahrında kalan umûm ehl-i İran'ın müfârıkı üzere bast-ı cenâh-ı rahmet ü reʾfet buyurup, zulm ü bidʿati refʿ ve vücûh-ı bâtıla ve bî-hesâb ahzını menʿ eylediklerinden mâʿadâ ziyâ-de şefekat ve inâyet-i bî-nihâyet-i pâdişâhîlerinden nâşî üç senelik asl-ı hukûk-ı dîvânîyi dahi tahfif idüp, bi-hamdi'llahi teʿâlâ cümle eʿâlî ve edânî ve karîb ü baʿîd kâffe-i cumhûr karîn-i refâh u âsâyiş ve günûde-i pister-i ârâmiş olup, şâh hazretlerinin devâm-ı devlet ve irtikâ-yı şevket ve saltanatı duâsına meşgûldürler. Hiçbir vechile elem u keder tutmazlar. Çünki bu iki devlet-i ulyâ mâ-beyninde dâimâ esâs-ı ittihâd u iltiyâm kâim ve dâimdir. Cümle-i muʿtemedân-ı devlet-hâhdan olan âlî-câh-ı akîdet ü ihlâs-destgâh Muhammed Kerîm Hân'ı nâme-i hümâyûn ile bu haber-i meserret-eseri îsâl için ol savb-ı saâdet-per-ver ve Devlet-i Aliyye-i maʿdelet-gustere revâne olmağla bu dâî-i devleteyn-i kerîmeteyn dahi bu merâtibi tahrîre ibtidâr eyledi. Bedîhîdir ki, siz âlî-câh-ı muʿallâ-şâh-ı âlem-âgâhî ve hayr-hâhîde teʾkîd-i esâs-ı dostî ve muvâfakat için lâzım bildikleri emri takdîme saʿy u ihtimâm buyurup, riyâz-ı ittihâdı bârân-ı sehâb-ı midâd hâme-i müşkîn hitâme ile karîn-i hadâret u nedâret ve hurremî ü sebzî buyuralar. *Bâkî eyyâm-ı ferhunde-encâm şerîat ve fazî-let ü hidâyet ve ifâdet ü ifâzat ve dîn-perverî müstedâm bâd. Bi'n-nûn ve's-sâd.*[262]

66

Nâdir Şâh ile akdedilen dostluk anlaşmasının şartlarına bağlı kalınacağı inancı; iki taraf arasındaki dostluk ve samimiyetin artarak devam etmesi beklentisi; cülûs-ı hümâyûn tebriki

با اعتقاد به وفاداری به شروط عهدنامه منعقده با نادرشاه؛ انتظار ادامه و افزایش دوستی و همبستگی فیمابین دو طرف؛ تبریک جلوس همایونی

Mehemmed Kerim Hân aracılığıyla Şah'ın naibi tarafından saltanat maka-mına gönderilen nâmenin alındığı, irsen ve istihkakan, icmâ ve ittifâken

[261] 20 Haziran 1747 gecesi

[262] "Neticesi mutluluk olan günleriniz bâkî olsun, şeriʿat, fazîlet, hidâyet, ifâde etme, feyz dağıtma ve dini görüp gözetme esâsı üzere "nun" ve "sad" ile (yani nass demek olup kitap ve sünnet yolunda) devam etsin" anlamında Farsça duâ cümlesi.

İran Saltanat makamına cülus vâki' olmakla âsâyişin sağlanması ile birlikte avam ve havâssın mühim işlerinin yoluna konulduğunun anlaşıldığı, taç ve tahtın kendileri için mübarek ve uğurlu olmasına duacı olunduğu; sözü edilen nâmede eskisi gibi iki devlet arasında yürürlükte olan mektup teatisi ve elçilerin gidiş-gelişlerinin dostluk ve birliktelik esası üzere devam etmesi arzulanarak her türlü yabancılaşma ve ayrışmadan korunulması arzu ve iltimas olunmakla Saltanat makamının buna riayet ettiği, dostluk ve birlikteliğin devamı için üzerine düşeni yapmakta olduğu, yeni şâhın, amcaları Nadir Şah ile akdedilen dostluk anlaşmasının şartlarına bağlı kalacaklarına inanılmakla huduttaki İranlılara yönelik vukuu muhtemel tecavüzlere karşı hudut boyunda görevli Osmanlı vâli ve hâkimlerinin dikkatli olmaları hususunda uyarıldıkları; Bundan sonra da birliktelikten sapılmayıp ayrışmaya gidilmemesi için iki taraf arasındaki dostluk ve samimiyetin artarak devam etmesi beklendiği; sefirin, huzura kabul edilip teşrifat merasiminin ifa olunmasıyla dönüşü için ruhsat verilerek cülûs-ı hümayun tebriki için kaleme alınan nâme-i hümâyûnun elçiyle birlikte gönderildiği; aradaki dostluğun en iyi şekilde devamı arzulandığı hakkında Sultan I.Mahmud tarafından, Şah'ın naibi Alikuli Han'a gönderilen cevabî nâme-i hümâyûn

دریافت نامه ارسالی از طرف نایب شاه و مقام سلطنت به وساطت محمد کریم خان، جلوس به مقام سلطنت ایران بطور ارثی و استحقاقی، با اجماع و اتفاق، همراه با حفظ آسایش انجام کارهای مهم عوام و خواص استنباط شد، برای تبریک و فرخنده بودن تاج و تخت به ایشان دعاگو هستیم؛ جریان و تبادل نامه مورد بحث همانند پیش از این فیمابین دو دولت و رفت و آمد ایلچیان با اساس قرار دادن دوستی و همبستگی، خواستار ادامه این روند و جلوگیری از هر گونه بیگانگی و جدایی، با آرزو و تمنای رعایت این امر توسط مقام سلطنت؛ انجام هر کاری برای ادامه دوستی و همبستگی، با ایمان به وفاداری در شروط عهدنامه دوستی عقد شده با نادرشاه عموی شاه جدید، در عین حال هشدار به ماموران و حاکمان و والیان عثمانی در طول مرزها در خصوص دقت و مقابله با هر گونه تجاوز احتمالی ایرانیان در مرزها؛ از این پس نیز از همبستگی پرهیز نکرده انتظار می رود با ادامه افزایش دوستی و صداقت از جدایی بین دو طرف جلوگیری به عمل آورند؛ سفیر در کمال آرامش و طی مراسم تشریفاتی برای تبریک جلوس همایونی پذیرفته و سپس برای بازگشت اجازه صادر شد، ارسال نامه همایونی تحریر شده به همراه ایلچی؛ پاسخ نامه همایونی ارسالی همراه با آرزوی ادامه دوستی فیمابین به بهترین نحوه از طرف سلطان محمود اول به نایب شاه علیقلیخان

(8/17 Haziran 1748)

Mübârek rikâb-ı hurşîd-tâb-ı hazret-i zıllu'llâhîden şâh-ı İran'a inâyet ve ihsân buyurulan cevâb-nâme-i hümâyûn-ı atûfet-meşhûnun kaleme aldırılan suretidir.

Bismillahirrahmanirrahim

"Vallâhü yu'tî mülkehû men yeşâ'"[263]

Hamd ü senâ-yı lâ-yuhsâ ve şükr ü sipâs-ı bî-intihâ seyyâh-ı cihân-gerd berk-i şitâb-ı vehm ü hayâl resîde-i ser-hadd-i künh-i zâtî vâsıl-ı ülkâ-yı Hakk ma'rifeti olmayan cenâb-ı Melik-i Müte'âl ve hudâvend-i bî-misl ü lâ-yezâl dergâhına sezâ vü halîkdır ki; iktizâ-yı hikmet-i ezeliyye ve istid'â-yı meşiyyet-i lem-yezeliyyesiyle vakten fe-vakten pertev-i isti'dâd-ı mâder-zâd ile şârık-ı meşârık-ı imkân u şuhûd olanların kabâ-yı endâm-ı istîhâllerin tırâzı "*ve refe'nâ hu mekânen aliyyâ*"[264] ile mutarrız ve müte'âlî ve ser-i ibtihâcların tâc-ı vehhâc ve "*âtâhu'llâhü'l-mülk*"[265] ile müzeyyen ü mütelâlî idüp, hall ü akd-i mesâlih-i îl ü ülkâ-yi dest-i nasafet ü i'tidâllerine i'tâ ile vesîle-i intizâm-ı şevârid-i umûr ve bâ'is-i asâyiş ü sükûn-ı ahâlî vü cumhûr eyledi. Ve nu'ût u tahiyyât-ı bî-add ü bî-hemtâ simurg-ı bülend-pervâz-ı akl-ı küll hevâ-yı idrâk-i câh u celâletde süst-i cevelân ve yek-rân-ı germ-inân, zebân-ı na't-ı zât-ı bâ-kemâlinde teng-i meydân olan habîb-i Hudâ ve Resûl-i kibriyâ *aleyhi mine's-salavâti ezkâhâ ve enmâhâ hazretlerinin* meşhed-i pâk u mu'attar ve merkad-i mukaddes ü münevverlerine şâyeste ve hakîkdir ki; mantûka-i "*lâ yü'minü ehadüküm hattâ yuhibbe li-ahîhi mâ-yuhibbu li-nefsih*"[266] ile ref'-i madde-i mübâyenet ve ta'lîm ve irâ'et-i merâsim-i yegânegî ve uhuvvet kıldı. Ve esnâf-ı tardiye ve dürûd-ı nâ-ma'dûd umûmen âl ü ashâb-ı kirâm ve husûsan çihâr-rükn-i bârû-yı İslâm olan Hulefâ-yı Râşidîn ve nücebâ-i mücâhidîn-i dîn hazerâtının tuyûr-ı hudr-ı cinân olan ervâh-ı tayyibe-i huld-âşiyânlarına olsun ki her biri ber-hasb-i mefhûm-ı "*ashâbî ke'n-nücûm*"[267] reh-nümâ-yı sebîl-i hudâ, hazr-ı tarîk-i saâdet-ihtivâdır, ammâ-ba'd e'âlî-hazret, sipihr-iktidâr, Utârid-dirâyet, hurşîd-iştihâr Behrâm-rezm keyvan-rif'at nâhid-bezm bercîs-saâdet, zînet-efzâ-yı erîke-i serverî, revnak-bahşâ-yı mesned-i dâverî, tîr-verî-bâzû-yı rüşd-i kiyâset, kuvvet-i ser-pençe-i şehâmet ü besâlet, müşeyyid-i erkân-ı kâm-rânî, mümehhid-i bünyân-ı dost-kânî avnen li'l-hamâseti ve'l-adâleti, savnen li'd-diyâneti ve'l-asâleti hayru'l-halef-i evreng-nişînân-ı Kisrâ vü Cem, ni'me'l-bedel, serîr-i ârâyân-ı memâlik-i Acem, felek-bârgâh el-Kaan Ali Şâh *lâ zâlet neyyirâtü necdetihi tâli'aten min meşârıki'l-izzi ve'l-ikbâl ve mâ-berihat şümûsu izzetihî masûneten an vasameti'l-husûfi ve'z-zevâl*[268] hazretlerinin matla'-ı neyyir-i hubb u vilâ ve meşrık-ı âfitâb-ı silm ü safâ olan savb-ı me'âlî-evb-i şâhîlerine zîver-i efser-i mihr ü vidâd ve pîrâye-i iklîl-i dostî ü ittihâd olmağa sezâ ferâ'id-i tahiyyât-ı muhabbet-âyât ve mervârid-i teslîmât-ı meveddet-gâyât ithâf u ihdâsıyla zamîr-i münîr-i mihr-i tenvîr ve hâtır-ı âtır-ı hurşîd-nazîrlerine suver-i müdde'â-yı

[263] "... Allah dilediğine mülkü verir..." Bakara Sûresi: 2/247.

[264] "Ve onu üstün bir makama yükselttik." Meryem Sûresi: 19/57.

[265] "...Allah ona hükümdarlık verdi..." Bakara Sûresi: 2/251.

[266] Buhârî, Sahîh, Kitâbü'l-İman, 6; Hadiste "lâ yü'minü" şeklindeki ibâre, metinde "lâ yuslimü" şeklindedir.

[267] "Ashâbım yıldızlar gibidir" Hadîs-i Şerîf, Şeybânî, es-Sünne, Bâbü fi Zikri Havzi'n-Nebi.

[268] "Onun kahramanlık ışıltılarının izzet ve ikbâl ufuklarından doğuşu hiç eksilmesin; izzetinin güneşleri de zevâl bulma ve tutulma utancından korunsun" anlamında Arapça duâ cümlesi.

tehâbb u muhâdenet bu vechile irâ'et olunur ki; der-bâr-ı hilâfet-karâr-ı sultânî ve bâr-gâh-ı inâyet-iştihâr-ı hakânîmize hânân-ı sütûde-nişânlarından âlî-câh, şehâmet-destgâh Muhammed Kerîm Hân *dâme mahfûfen bi-inâyeti'l-Meliki'l-Mennân* sefâret ve vesâtatıyla tesyîr olunan nâme-i nâmî-i şâhî ve müfâvaza-i kirâmî-i Cem-câhîleri bir vakt-i fîrûz ve hîn-i behcet-endûzda sefîr-i müşârün-ileyh vesâtatıyla rikâb-ı müstetâb-ı hüsrevânemize mevsûl ve mefhûm-ı muhabbet-mersûmuna ıttılâ'-i mülûkânemiz meşmûl olup mehebb-i kelimât-ı letâfet-âyâtından vezân olan nesîm-i me'ânî-i kabûlîsi revzen-i idrâk-i pâdişâhânemizden ubûr ile nefha-nisârı kâşâne-i zamîr-i safvet-semîr-i hümâyûnumuz oldukda revâyih-i anberiyyetü'l-fevâyih, sıdk-ı niyyet ve hulûs-ı serîretleri mu'attar-sâz-ı dimâğ-ı istînâs u ülfet ve kuvvet-bahş-ı kuvâ-yı nâmiye-i mihr ü meveddet oldığından başka tafsîl-i keyfiyyete dâîr nüvvâb-ı kâm-yâbları tarafından ümenâ-yı Devlet-i Aliyye ve vükelâ-yı Saltanat-ı Seniyyemize arz u iş'âr olunan vâkı'a-i fâkı'a ve bâdire-i nâdireden nâşî zât-ı me'âlî-simâtları irsen ve istihkâkan ve icmâ'an ve ittifâkan taht-gâh-ı selâtîn-i keyân olan evreng-i saltanat-ı İran üzere cülûs ü temekkün bulup, asâyiş ü ârâm-ı havâss u avâm ve nizâm-ı mehâmm-ı kâffe-i enâma sarf-ı himmet üzere oldıkları tahrîr ü işrâb buyurulmağla çünki maksûd-ı aslî salâh-ı hâl-i İslâmiyân ve râhat u sâmân-ı hilye-dârân-ı îmân olup ve cenâb-ı me'âlî-nisâblarının dahi bu ma'nâlar menvî-i fuâd ve umde-i metâlib ü murâdlarıdır; ber-vech-i muharrer cülûs-ı meymenet-me'nûs-ı şâhîleri şîrâze-i risâle-i tevâfuk u ilti'âm ve mikrâz-rişte-i tenâfür ve tezâdd-ı mâbeyn-i İslâm olmak mülâhazasıyla tab'-ı hümâyûn-ı cihân-bânîmize îrâs-ı keyfiyyet inbisât ve îdâ'-ı madde-i hubûr u neşât eylemişlerdir. Cenâb-ı Hudâvend-i Bî-çûn tâc u taht-ı şâhânelerin mübârek ve meymûn ve her hâlde a'mâl ü harekâtınızı tevfîk ü rızâsına makrûn eyleye. Âmin.

Zikrolunun nâme-i sâmiyelerinde mekârim-i ahlâk-ı mülûkâne ve mehâmid-i evsâf-ı pâdişâhânemizden düstûr-ı sâbık şîme-i kerîme ve kâide-i müstahsene-i ittihâd u i'tilâf-ı beyne'd-devleteyni'l-aliyyeteyn mer'î ve melhûz ve peyveste-i âmed-şüd müfâvazât-ı müşfikâne ve irsâl-i mekâtibât ve rakîme-cât-ı dostâne ile şâri'-i şefekat ü re'fet ve atûfet ü yegânegî, mugâyeret ü bîgânegî tatarrukundan masûn ve mahfûz olması husûsî iltimâs u istid'â buyurulmuş. Hilâfetu'llâhi'l-kübrâ ve hüccetü'l-Hakki alâ kâffeti'l-verâ olan işbu devlet-i Hudâ-dâd ve saltanat-ı şer'-i bünyâdımızın öteden berü her hâlde ta'zîm-i li-emri'llâh ve şefekat-i alâ halki'llah merâsimine riâyet ve "*evfû bi'l-ahdi inne'l-ahde kâne mes'ûlen*"[269] fermânına imtisâl ve itâat şiâr-ı şân-ı şevket ü übbehetleri olmakdan nâşî tarh u te'sîs-i mebânî-i musâfât ve rabt-ı peyvend-i ittihâd u muvâlâta tahrîk-i dest ve enâmil-i hâhiş ü rağbet ve min külli'l-vücûh merâsim-i hüsn-i akîdet ü ihlâsa mübâderet idenler cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı hilâfet-penâhîmizden nâ'il-i nisâb-ı müsâade vü is'âf mazhar-ı mefâhir-i teveccühât u eltâf olageldikleri bedîhî olup ve hattâ amminiz merhûm Nâdir Şâh ile kubeyl-i vefâtında in'ikad-pezîr olan merâir-i musâfâtın uhûd u kuyûdunı tatarruk-ı halelden sıyânet ve vefâ-yı ahd u mîsâka kemâl-i i'tinâ vü dikkat olunarak gümâştegân-ı ser-haddât-ı memâlik-i mahrûsemiz cânibl erinden îsâl-i zarar u hasâret kasdıyla bir ferd hudûd-ı İraniyye'ye bir hatve tecâvüz ü tasaddî ve ahâlîsine vechen-mine'l-vücûh cevr ü ta'addî etmemek ve idenler olur ise derhâl ahz u bilâ-emânin sezâ oldukları cezâları verilmek

[269] "...Verdiğiniz sözü de yerine getirin. Çünkü verilen söz sorumluluğu gerektirir." İsrâ Sûresi: 17/34.

üzere vulât ü hükkâm-ı kılâʿ ve ser-haddât-ı hâkaniyyemize hutût-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı şâhânemizle muʿanven evâmir-i cihân-mutâʿımız ile tenbîh ü teʼkîd olunduğundan gayri pey-der-pey keyfiyyet-i mersûmeye mezîd-i dikkat ve itâre-i hamâme-i basîret eylemeleri tehdîd ü telkîn olunmadan hâlî olunmayup, binâen-aleyh siyâk-ı meşrûh üzere taraf-ı kâmilü'ş-şeref-i hümâyûnumuzdan muhâfaza-i uhûd u mevâsik emrine ne gûne himmet-i vâlâ-nehmet-i hüsrevânemiz mebzûl ve der-kâr idüğü maʿlûm-ı dûr u nezdîk-i Türk ü Tâcik olmağla tafsîlden müstağnîdir. Bi-mennihî teʿâlâ zât-ı nasafet ü fütüvvet-simâtlarının mebâdî-i hâl ve garrâ-i nâsiye-i hakkâniyyet ü iʿtidâllerinde nümûdâr olan âsâr-ı hulûs u safvet ve envâr-ı diyânet ü emânet muktezâları üzere fîmâ-baʿd dahi şâhrâh-ı silm ü yegânegî has ü hâr-ı mugâyeret ve bîgânegîden masûn ve semere-i şecere-i mihr ü muvâlât âb-yârî-i hüsn-i niyyet-i tarafeyn ile mütezâyid ve efzûn olması melhûz-ı tabʿ-ı mülûkânemizdir. Bu defʿa sefîr-i müşârün-ileyh huzûr-ı hümâyûnumuza şeref-yâb-ı müsûl ve pertev-enzâr-ı inâyet-âsâr-ı mülûkânemiz ile meşmûl olup, merâsim-i sefâreti kemâl-i âdâb u taʿzîm ile edâ ve levâzım-ı hidmet-i risâleti vüfûr-ı âgâhî vü tefhîm birle tekmîl ü îfâ idüp, hâiz-i teşrîfât-ı behiyye-i muʿâvedet ve fâʼiz-i nisâb-ı ruhsat-ı mürâcaʿat olmağla tebrîk-i cülûs-ı meymenet-meʼnûsları tebrîk siyâkında işbu nâme-i hümâyûnumuz ısdâr ve sefîr-i müşârün-ileyhe mashûben irsâl olunmuşdur. İnşâallahu teʿâlâ ledâ şerefi'l-vusûl ber-siyâk-ı mezkûr miʿmârî-i himmet-i bülend-rütbet-i şehriyârânemiz ile bünyân-ı kaviyyü'l-erkânı ahd ü mîsâk-ı "*inne'l-uhûde ledâ ehlu'llahi zimemün*"[270] mısdâkınca râsî ve râsih ve sâmî ve şâmih idüğü karîn-i zihn-i derrâk-i keyânîleri oldukda merâtib-i mezbûre cânib-i meʿâlî-câlib-i hüsrevânemizden merʿî vü muʿteber oldığı misillü fîmâ-baʿd dahi taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i şâhîlerinden nesîm-i ihlâs u meveddet ve kabûl-i hüsn-i akîdet ve niyyet-i vezân ve zülâl-i sâf-ender-sâf musâdakat ü muhâdenet pezîrâ-yı cereyân ü feyezân oldukca gülşen-i serîʿü'n-nümâ-yı ittihâd ü ülfet tef ü tâb-ı mugâyeret ve sarsar-ı berg ü bâr-efken-i bîgânegî vü münâferetden masûn ve meʼmûn olup, ictinâ-yı simâr-ı muvâlât ü musâfât ile ahâlî vü sükkân-ı tarafeyn âsûde-hırâm hıyâbân-ı ârâm u âmed-şüd-i müfâvazât-ı müşfikâne bî-infisâm olmak mukarrerdir. *Bâkî hemîşe neyyir-i cihân-tâb-ı ikbâl ez-ufk-ı dost-dârî ve rast-kârî tâliʿ ü tâbân ve lâmiʿ ü dırahşân bâd, bi'n-nebiyyi ve âlihi'l-emcâd.* [271]

Evâsıt-ı C. Sene 1161

İmzâ-yı hümâyûn
El-mümehhidü'd-deʿâʼimi'ş-şerʿi'l-müstebân
el-müşeyyidü'l-kavâimi'l-uhûd ve'l-eymân
Hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn es-Sultân el-Gâzî
Mahmud Hân ibnü's-Sultân Mustafa Hân[272]

[270] "Ahidler ehlullah için teʼmînâttır."

[271] "Hz. Peygamber ve onun değerli aile fertlerinin hakkı içün bahtlılığın cihânı aydınlatan nurları sürekli dostluk ve doğruluk ufkundan doğsun ve etrafı sonsuza kadar nurlara boğup aydınlatsın" anlamında Farsça duâ cümlesi.

[272] "Apaçık şeriatın yayıcısı, ahid ve yeminlerin sağlam kazığa bağlayıcısı İki Haremin hizmetkârı Sultân Mustafa Han oğlu Sultân Gâzî Mahmud Hân" anlamında Sultân I.Mahmud'un Arapça imzâ-yı hümâyûnu.

67

Nâdir Şâh ile akdedilen dostluk anlaşmasının şartlarına bağlı kalınacağı inancı; iki taraf arasındaki dostluk ve samimiyetin artarak devam etmesi beklentisi; cülûs-ı hümâyûn tebriki

با اعتقاد به وفاداری به شروط عهدنامه منعقد با نادرشاه؛ انتظار ادامه و افزایش دوستی و همبستگی فیمابین دو طرف؛ تبریک جلوس همایونی

Sefaret vazifesiyle gönderilen Mehemmed Kerim Han'ın beraberinde getirdiği şahın namesini sunmasıyla muhtevasından büyük memnuniyet duyulduğu, bundan başka keyfiyetin ayrıntısına dair İbrahim Mirza'nın yazmış olduğu nemikada ise İran'da tahta cülus işleminin nasıl gerçekleştiğinin anlatıldığı; sahibi olduğu tâç ve tahtın hayırlı uğurlu olması temenni edildiği; Sözü edilen sadrazamın namesinde iki devlet arasındaki dostluk ve birlikteliğin eskiden olduğu gibi devamına vurgu yapılıp geliş-gidişlerin devamıyla ayrışmaya ve yabancılaşmaya meydan vermeyecek şekilde birlikteliğe sahip çıkılmasının iltimas olunduğu; bu da zaten Allah'ın emri gereği olduğundan ve Sultan'ın farklı bir yöne yönelmesi düşünülemeyeceğinden sözü edilen birlikteliğe sahip çıkacağının açık olduğu; Nadir Şah ile akdedilen dostluk anlaşmasının şartlarına bağlı kalınacağı umulmakla hudutta İranlılara yapılabilecek tecavüzlere karşı hudut boyunda görevli Osmanlı vali ve hâkimlerinin dikkatli olmaları hususunda uyarıldıkları; Bundan sonra da birliktelikten sapılmayıp ayrışmaya gidilmemesi için iki taraf arasındaki dostluk ve samimiyetin artarak devam etmesi beklendiği; sefirin huzura kabul ve teşrifat merasiminin ifasıyla birlikte dönüşü için ruhsat verilerek cülûs-ı hümayun tebriki için kaleme alınan nâme-i hümâyûnun elçiyle birlikte gönderildiği; aradaki dostluğun en iyi şekilde devamı arzulandığı ifadesini havi Sultan I.Mahmud'un sadrazamı tarafından şahın naibi Alikuli Han'a gönderilen mektup

با دریافت نامه‌ی شاه از سوی محمد کریم خان که با وظیفه سفارت فرستاده شده، بعد از تقدیم و درک محتوای آن بسیار خشنود شدیم، در نامه ایی که ابراهیم میرزا پیش از این با کیفیت دیگر نوشته بود چگونگی کارهای جلوس به تخت سلطنت را با جزئیات بیان کرده بود؛ امیدواریم تاج و تختی که بدست آورده فرخنده و نیکو باشد؛ در نامه مربوط به صدراعظم بر ادامه دوستی و همبستگی بین دو دولت همانند قبل تاکید شده با ادامه این رفت و آمدها به بیگانگی و جدایی فرصت نداده و از این همبستگی طرفداری کنیم؛ این امر نیز چون فرمان خداوند است و سلطان نیز در اندیشه جهت‌گیری به سمت دیگری نیست از موضوع مورد بحث یعنی همبستگی حمایت خواهد کرد؛ با امید به وفاداری شما به شروط عهدنامه دوستی با نادرشاه، به والیان و ماموران و حاکمان عثمانی در طول مرزها هشدار داده شده که در مقابل هر گونه تجاوز احتمالی ایرانیان مقابله کنند؛ برای عدم به انحراف رفتن این همبستگی و جلوگیری از جدایی انتظار می رود دوستی و صداقت بین دو طرف افزایش یابد؛

پذیرفتن سفیر در کمال آرامش و طی مراسم تشریفاتی و سپس صدور اجازه برای بازگشت، تحریر نامه همایونی برای تبریک جلوس همایونی و ارسال آن به همراه ایلچی؛ پاسخ نامه ارسالی صدراعظم سلطان محمود اول همراه با آرزوی ادامه دوستی فیمابین به بهترین نحوه به علیقلیخان نایب شاه

Devletlü, inâyetlü Sadr-ı a'zam u efhâm hazretlerinden
Şâh-ı İran'a yazılan mektûbun bi-aynihî sûretidir.

Mâdem ki mihr-i sipihr-i hubb u vilâ ve âfitâb-ı asmân-ı vedd ü ihâ, envâr-ı esbâb-ı sadâkat ve eşi'a-i levâzım-ı muvâfakat ile matla'-ı ihlâs-ı zamâirden tâli' ve meşrık-ı sâf-ender-sâf-ı havâtırdan sâtı' olup, âfâk-ı kulûb-ı dostî tînetâna rûşenî-bahş-ı hullet ve aktâr-ı ef'ide-i yek-cihetî menkabetâna pertev-pâş-i meveddet ola. Ol mâh-ı gerdûn-ı salatanat u tâcdârî ve neyyir-i felek-baht u kâm-kârî ârâyiş-dih-i mesned-i bahtiyârî zîbende-sâz-ı evreng-dâdârî, a'lâ-hazret ü mu'allâ-câygâh, refi'-menzilet ü Cemşîd-destgâh, fermân-fermâ-yı memâlik-i İran, revnak-efzâ-yı tahtgâh-ı keyân, sadr-ârâ-yı kişver-i şâhî, lem'a-pîrâ-yı ufk-ı Cem-câhî, nûr-pâş-ı semâ-i dânâyî, rûşenî-bahş-ı çeşm-i bînâyî, ferhunde-fâl, huceste-hısâl, hidîv-i iklîm-i câh u celâl, İsfendiyâr-ı diyâr-ı ser-bülendî, şehriyâr-ı bâ-iktidâr-ı mülk-i ercümendî, dâver-i Dârâ-şiyem, tensîk-fermâ-yı memâlik-i Acem avnen li'l-hamâseti ve'l-celâleti savnen li'd-diyâneti ve'l-emâneti, gerdûn-bârgâh, celâdet-penâh, şâh-ı vâlâ-câh, Ferîdun-destgâh, *lâ-zâlet neyyirâtü devletihî şârikaten min meşârıki's-saâdeti ve'l-ikbâl ve mâ-infekket şümûsü şehâmetihî tâli'aten min metâli'i'l-mecdi ve'l-iclâl*[273] hazretlerinin zât-ı ma'delet-simât ve vücûd-ı mekârim-âyâtları serîr-ârâ-yı fermân-rânî ve zîb-efzâ-yı erîke-i cihân-bânî olup, levâmi'-i ahkâm-ı şefekat-ittisâmları âsâyiş-bahş-ı derûn-ı cihân-yân ve sevâtı'-ı evâmir-i nasafet-irtisâmları ârâmiş-fermâ-yı fuâd-ı zîr-i destân olmak da'avâtı muvâzabet-kerde-i zamîr-i ihlâs-semîr-i ikbâl-cûyları idüğü merfû'-ı pîşgâh-ı devlet-penâh ve ma'rûz-ı destgâh-ı saâdet-iktinâh kılındıkdan sonra meclâ-yı suver-i hakâyık ve temessül-gâh-ı temâsîl-i dekâyık olan mir'ât-ı tab'-ı pâk-i şâhâne ve âyîne-i zihn-i tâb-nâk-i dâverânelerine suver-i tibyânât-ı senâkâr-ı sadâkat-nişân bu üslûb-ı âdâb-mashûb ile menkûş safha-i zikr ü beyân kılınır ki; mûda'-i zât-ı me'âlî-simât-ı tâcdârîleri olan cevher-i sıdk-âşinâyî ü vefâ-perverî ve iksîr-i hakîkat-şinâsî ü dostî-gusterî muktezâsını îfâ vü icrâ zımnında a'zam-ı selâtîn-i izâm, ekrem-i havâkîn-i kirâm, a'del-i kayâsıra-i devrân, eşref-i fermân-râyân-ı cihân, bâsit-i adl ü insâf, kâşit-i zulm ü i'tisâf muvattıd-ı kavâid-i şer'-i kavîm-i Muhammedî müşeyyid-i deâim-i kânûn-ı müstedîm-i Ahmedî, sepîdî-i rûy-i millet-i beyzâ, sabâhat-ı vech-i şerîat-ı garrâ, nigehdâr-ı kişver-i[274] ahd ü vefâ hırâset-bahş-ı iklîm-i hubb u vilâ, nukâve-i dûdmân-ı selâtîn-i Osmanî, hânevâde-i erîke-pîrâyân-ı gîtî-sitânî, sultânü'l-berreyn ve hâkanü'l-bahreyn hâdimü'l-Harem[eyn]i'l-Muhteremeyn, şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü,

[273] "Onun devletinin ışıltılarının saâdet ve ikbâl burcundan doğuşu hiç zevâl bulmasın; yiğitlik ve cesâret güneşlerinin de kıymet ve azamet ufuklarından doğuşu hiç eksilmesin" anlamında Arapça duâ cümlesi.

[274] Metinde "küsûr" şeklinde yazımıştır.

kudretlü, inâyetlü, azametlü velî-niʿmetim efendim pâdişâh-ı İslâm-penâh ve zıllu'llâhi hilâfet-destgâh *lâ-zâlet neyyirâtü ikbâlihî sâtiʿaten an tavâliʿi'l-ikbâl ve mâ-berihat lâmiʿâtü iclâlihi tâliʿaten an metâliʿi'l-kemâl*[275] hazretlerinin der-bâr-ı hilâfet-karâr-ı sultânî ve bârgâh-ı inâyet-iştihâr-ı hâkanîlerine hânân-ı sütûde-nişânlarından eyâlet-me'âb ve şehâmet-unvân izzetlü Muhammed Kerîm Hân cenâbları sefâret ve vesâtatıyle tesyîr buyurulan nâme-i nâmî-i şâhî ve müfâvaza-i kirâmî-i Cem-câhîleri bir vakt-i fîrûz ve bir hîn-i behcet-endûzda deydene-i dîrîne-i Devlet-i Aliyye ve kâide-i müstedîme-i saltanat-ı seniyye üzere bu hayr-endîş-i sâfî serîretlerinin hüsn-i delâleti ve sefîr-i müşârün-ileyhin vesâtati ile huzûr-ı fâ'izü'n-nûr-ı hüsrevânelerine arz u teblîg olunup, gül-destehâ-yı mezâmîn-i fıkarât-ı safvet-âgîninden vâsıl-ı şâmme-i ıttılâʿ-ı mülûkâneleri olan revâyih-i anberiyyetü'l-fevâyih-i sıdk-ı niyyet-i şâhîleri muʿattar-sâz-ı dimâğ-ı istînâs u ülfet oldığından mâʿadâ tafsîl-i keyfiyyete dâir asâlet-me'âb ve penâhet-nisâb-ı âlî-câh u muʿallâ-câygâh İbrahim Mirzâ-yı saâdet-destgâh cenâbları tarafından cânib-i hayr-hâhlarına tahrîr olunan nemîka-i hakîkat-vesîkada zât-ı meʿâlî-simâtları irsen ve istihkâkan ve icmâʿan ve ittifâkan taht-gâh-ı selâtîn-i keyân olan evreng-i saltanat-ı İran üzere cülûs ile temekkün-i bâb-ı şâhî ve asâyiş-i havâss u avâm ve nizâm-ı mehâmm-ı kâffe-i enâma sarf-ı himmet ile maʿdelet-bahş-ı Cem-câhî oldukları tastîr ü imlâ buyurulmağla çünki maksûd-ı aslî salâh-ı hâl-i İslâmiyân ve râhat u sâmân-ı hilye-dârân-ı îmân olup ve cenâb-ı meʿâlî-nisâb-ı dâverânelerinin dahi bu maʿnâlar menvî-i fuâd ve umde-i metâlib ü murâdlarıdır. Ber-vech-i muharrer cülûs-ı meymenet-me'nûs-ı şâhîleri şîrâze-i risâle-i tevâfuk u iltiyâm ve mikrâz-ı rişte-i tenâfür ve beyn-i ehlü'l-İslâm olmak mülâhazasıyla tabʿ-ı hümâyûn-ı cihân-bânîye bâʿis-i küşâdegî vü neşat ve sebeb-i hoş-vaktî ü inbisât olmuşdur. Hem-vâre Cenâb-ı Hudâvend-i Bî-çûn tâc u taht-ı şâhânelerin mübârek ve meymûn ve her hâlde irâdât u harekât-ı Cem-câhîlerin tevfîk ve rızâsına makrûn eyleye. Âmin. Zikr olunan nâme-i sâmîlerinde mekârim-i ahlâk-ı mülûkâne ve mehâmid-i evsâf-ı pâdişâhâneden düstûr-ı sâbık-ı şîme-i kerîme üzere ittihâd u i'tilâf-ı beyne'd-devleteyni'l-aliyyeteyn merʿî vü melhûz ve peyveste-i âmed-şüd-i müfâvazât-ı müşfikâne ile şâriʿ-i şefekat ü yegânegî, mugâyeret ü bîgânegî tatarrukundan masûn u mahfûz olması husûsı iltimâs ve istidʿâ buyurulmuş. Mazhar-ı hilâfet-i kübrâ olan işbu devlet-i Hudâ-dâd ve saltanat-ı şerʿ-bünyâd-ı hüsrevânenin öteden berü her hâlde taʿzîm-i emr-i Hudâ ve şefekat-i hâl-i berâyâ merâsimine riâyet ve havza-i vefâ-yı ahd ü mîsâkı sıyânet, şiâr-ı şân-ı şevket ve übbehetleri olmakdan nâşî bast-ı bisât-ı musâfât ve rabt-ı peyvend-i ittihâd u muvâlâta meyl ü rağbet idenler cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı hilâfet-penâhîden nâ'il-i müsâade vü isʿâf olageldikleri bedîhî olup ve hattâ vâsıl-ı mağfiret-i İlâhî amm-i cenâb-ı mekârim-nisâbları merhûm Nâdir Şâh ile kubeyl-i vefâtında üslûb-ı kadîm üzere inʿikad-pezîr olan merâ'ir-i musâfâtın uhûd u kuyûdunu tatarruk-ı halelden sıyânet ve vefâ-yı ahd ü mîsâka kemâl-i iʿtinâ ve dikkat olunarak gümâştegân-ı ser-haddât-ı memâlik-i mahrûse cânîblerinden îsâl-i zarar ve hasâret kasdıyla bir ferd hudûd-ı İraniyye'ye bir hatve tecâvüz ve tasaddî ve ahâlîsine vechen mine'l-vücûh cevr ü taʿaddî etmemek ve idenler olur ise cezâ-yı sezâları icrâ olunmak üzere vülât ü hükkâm-ı kılâʿ ve ser-haddât-ı hâkaniyyeye hutût-ı hümâyûn-ı

[275] "Onun ikbâlinin nurlarının şans ve talih ufuklarından doğuşu zevâl bulmasın; yüceliğinin parlayışı da kemâl ufuklarından doğmaya devam etsin" anlamında Arapça duâ cümlesi.

maʻdelet-makrûn-ı mülûkâne ile muʻanven evâmir-i cihân-mutâʻ ile tenbîh olunduğundan gayri pey-der-pey işbu emr-i muʻteniyyün-aleyhe mezîd-i dikkat eylemeleri dahi te'kîd olunmağla siyâk-ı meşrûh üzere taraf-ı fâizü'ş-şeref-i hümâyûndan muhâfaza-i uhûd u mevâsik emrine ne gûne himmet-i vâlâ-nehmet-i hüsrevâne mebzûl ve der-kâr idüğü maʻlûm-ı enâm olup ve bi-mennihî teʻâlâ zât-ı nasafet ü fütüvvet-simâtlarının mebâdî-i hâl-i hayriyyet-me'âllerinden nümûdâr olan âsâr-ı hulûs u safvet muktezâları üzere fîmâ-baʻd dahi şâhrâh-ı silm ü yegânegî-i hes u hâr-ı mugâyeret ü bîgânegîden masûn ve semere-i şecere-i mihr ü muvâlât âb-yârî-i hüsn-i niyyet-i tarafeyn ile mütezâyid ü efzûn olması melhûz-ı zamîr-i ilhâm-semîr-i hazret-i zıllu'llâhî olmağla bu def'a sefîr-i müşârün-ileyh huzûr-ı sâtıʻü'n-nûr-ı hümâyûna şeref-yâb-ı müsûl ve pertev-enzâr-ı inâyet-asâr-ı mülûkâne ile meşmûl olup, merâsim-i sefâreti kemâl-i âdâb u taʻzîm ile edâ ve levâzım-ı hidmet-i risâleti vüfûr-ı âgâhî vü tefhîm ile tekmîl ü îfâ idüp, hâiz-i teşrîfât-ı behiyye-i muʻâvedet ü mürâcaʻât olmağla tebrîk-i cülûs-ı meymenet-me'nûs-ı şâhîleri siyâkında nâme-i hümâyûn-ı maʻdelet-makrûn şeref-rîz-i sudûr olup, sefîr-i müşârün-ileyhe mashûben irsâl-i cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı dâverîleri kılınmağın taraf-ı hayr-endîş-i sadâkat-kîşlerinden dahi îfâ-yı levâzım-ı senâkârî zımnında işbu zebîre-i ihlâs-intimâ keşîde-i silk-i imlâ ve sefîr-i müşârün-ileyh ile dergâh-ı sipihr-iştibâh-ı şâhânelerine arz u isrâ kılınmışdır. İnşâallahu teʻâlâ ledâ şerefi'l-vusûl ber-siyâk-ı mezkûr mâbeynü'd-devleteyni'l-aliyyeteyn bünyân-ı ahd ü mîsâk-ı kaviyyü'l-esâs râsih ü şânih ü gerdûn-ı mümâs idüğü karîn-i zihn-i tâb-nâk-ı Cem-câhîleri oldıkda merâtib-i mezbûre cânib-i meʻâlî-câlib-i hüsrevâneden merʻî vü muʻteber tutuldığı misillü fîmâ-baʻd dahi taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i şâhîlerinden nesîm-i ihlâs ü meveddet-vezân ve zülâl-i sâf-ender-sâf-ı musâdakat-i dâimü'l-cereyân oldukca gülşen-i serîʻü'n-nümâ-yı ittihâd ü ülfet tef ü tâb-ı mugâyeretden masûn olup, ictinâ-yı simâr-ı muvâlât ile ahâlî ü sükkân-ı tarafeyn şîrîn-kâm-ı âsudegî vü râhat ve âmed-şüd-i müfâvazât-ı müsâlemet-âyât-ı mütevâliye ile hıyâbân-zâr-ı dostî vü ittihâd-ı devleteyn-i aliyyeteyn pezîrâ-yı revnak efzâyiş-i mihr ü muhabbet olmak muktezâ-yı şîme-i kerîme-i fütüvvet-penâhîleri idüğü vâreste-i tavsîf ü tahrîr ve müstağnî-i taʻrîf ü taʻbîrdir. *Bâkî hemîşe âfitâb-ı cihân-tâb-ı ikbâl ve neyyir-i âlem-i efrûz-i iclâl, meşrık-ı devlet-i lâ-yezâl ve matlaʻ-ı haşmet-i bî-zevâlden tâliʻ ü tâbân ü dırahşân bâd. Bi'n-nebiyyi ve âlihi'l-emcâd. Temme.*[276]

El-mütevekkil ale'llâhi'l-Meliki'l-Ekrem
Es-Seyyid Abdullah el-vezîr-i aʻzam[277]

Mektûb-ı mezbûrun kapağıdır:

Aʻlâ-hazret ve muʻallâ cây-gâh, refîʻ menzilet ve Cemşîd destgâh, fermân-fermâ-yı memâlik-i İran, revnak-efzâ-yı taht-gâh-ı keyân, sadr-ârâ-yı kişver-i şâhî, lemʻa-pîrâ-yı

[276] "Nebî (a.s) ve O'nun değerli aile efradı hakkı için, ikbâlin cihânı aydınlatan güneşi ve iclâlin (yiğitliğin) âlemi nurlara gark eden ışıltıları batmayan devletin ve zevâl bulmayan haşmetin ufuklarından doğarak sonsuza kadar sürekli ışıldayıp parlasın" anlamında Farsça duâ ve "bitti" kaydı.

[277] "Allah'a tevekkül eden kerem sahibi melik, Vezîr-i aʻzam Seyyid Abdullah" me'âlinde Sadrazam Abdullah'ın Arapça imzâ kaydı.

ufk-ı Cem-câhî, İsfendiyâr-ı diyâr-ı ser-bülendî şehriyâr-ı bâ-iktidâr-ı mülk-i ercümen-dî, dâver-i Dârâ-şiyem, tensîk-fermâ-yı memâlik-i Acem, gerdûn-bârgâh, celâdet-penâh, şâh-ı vâlâ-câh, Ferîdun-destgâh hazretlerinin pişgâh-ı devlet-penâh ve destgâh-ı saâ-det-iktinâhlarına.

68

Nâdir Şâh ile akdedilen dostluk anlaşmasının şartlarına bağlı kalınması; iki taraf arasındaki dostluk ve samimiyetin artarak devam etmesi beklentisi; cülûs-ı hümâyûn tebriki

با اعتقاد به وفاداری به شروط عهدنامه منعقده با نادرشاه؛ انتظار ادامه و افزایش دوستی و همبستگی فیمابین دو طرف؛ تبریک جلوس همایونی

İran vukuatı hakkında bilgi vermek ve iyi dilekleri aktarmak üzere İran Sadrazamı İbrahim Mirzaca yazılan mektubun alındığı, muhtevası incelen-diğinde Nadir Şah'ın durumunun beyanı ve yeni şahın uğurlu bir şekilde tahta geçmesiyle birlikte özündeki şefkat ve insafın bir yansıması olarak havas ve avam için hayırlı teşebbüslerde bulunduklarının ihlaslı mektup-larından anlaşıldığı; Şah'ın bu uğurlu cülusları, iki yüce devlet arasındaki dostluk ve uyuşuma şiraze oluşturmasından başka iyi ilişkilerin göze gözü-kür hale gelmesi arzusunun bir samimiyet mektubu yazılması düşüncesine dayanak teşkil ettiği; İki yüce devlet arasında dostluk ve muhabbetin sağ-lamlaştırılması için önceki üslup üzere güzel mesai sarf etmek yolunda bir hulus mektubu yazılmak istendiği; Nadir Şah'ın vefatı sırasında eski üslup üzere yapılan muahede ve şartlara halel gelmemesi için azami dikkat sarf edildiği, İran sınırında bir kimseye tecavüz ya da ahaliye hiç bir şekilde sıkıntı verilmemek ve buna tevessül edenlerin cezalandırılmaları için sınır-lardaki vali ve hâkimlere ve sınır görevlilerine tembihlerde bulunulduğu; Şah hazretlerince söz konusu birlikteliğin devamına çalışılıp ayrışmadan kaçınıldığı takdirde iki taraf arasındaki dostluğun gelişip serpilmesinin ka-çınılmaz olduğu; Mehemmed Kerim Han huzura çıkıp sefaret merasimi tamamlandıktan sonra şahın cülusunun tebriki sadedinde kaleme alınan nâme-i hümâyûnu beraberinde götürmek üzere dönüşüne ruhsat verildiği, aynı mealde Sadaret makamınca kaleme alınan mektubun da sefir ile gön-derildiği, aradaki dostluk, samimiyet ve iyi niyetin eskiden olduğu gibi ge-liştirilmesine ihtimam gösterilmesi beklendiği ifadesini havi Sultan I.Mah-mud'un sadrazamı tarafından İran sadrazamı olan Şah'ın kardeşi İbrahim Mirza'ya gönderilen mektup

دریافت نامه صدراعظم ایران ابراهیم میرزا و اطلاع از حوادث ایران با ابلاغ بهترین خواسته ها، با بررسی محتوای آن و بیان وضعیت نادرشاه به همراه به تخت نشستن فرخنده شاه جدید، استنباط نامه توام با صدق و صفا و بازتاب مهربانی و انصاف و تشبث کردن به امور خیر برای عوام؛ با این جلوس فرخنده شاه، آرزومندیم شیرازه تفاهم و دوستی بین دو دولت بلند مرتبه تشکیل یافته و کارهای پسندیده و قابل توجه انجام گیرد که با تکیه بر اندیشه نوشتن نامه یکدلی فراهم شده؛ برای تقویت محبت و دوستی در بین دو دولت بلند مرتبه بر اساس شیوه پیش از این، درخواست نوشتن نامه یکدلی برای صرف اهتمام در این راه؛ بکار بردن دقت عظیم برای بدست آوردن معاهده بر اساس شیوه پیشین و رسیدن به شروط معاهده به هنگام وفات نادرشاه؛ برای جلوگیری از هر نوع تجاوز و هر گونه مشکل به اهالی در مرزهای ایران و برای مجازات کسانی که به این امر توصل کنند به والیان و حاکمان و ماموران مرزی هشدار داده شد؛ از دیدگاه اعلیحضرت شاه در صورت تلاش دو طرف برای عدم جدایی و سعی در گسترش همبستگی فیمابین دوستی شکوفا خواهد شد؛ محمد کریم خان به حضور پذیرفته شد و بعد از انجام مراسم سفارت و تبریک جلوس شاه، در مورد بحث اصلی نامه همایونی نوشته شد و ارسال آن با همراه سفیر به هنگام بازگشت و صدور اجازه مراجعت، به همان شکل نامه نوشته شده مقام صدارت نیز توسط سفیر ارسال شد؛ دوستی فیمابین، با بیان انتظار نشان دادن اهتمام بیشتر جهت گسترش صداقت و نیت خیری که از پیش بوده در نامه ایی از طرف صدراعظم سلطان محمود اول به صدراعظم ایران ابراهیم میرزا برادر شاه

Devletlü inâyetlü Sadr-ı a'zam u efhâm hazretlerinden İran Şâhı'nın karındaşı İbrahim Mirzâ'ya yazılan mektûbun bi-aynihî müsveddesidir.

Cenâb-ı asâlet-me'âb, penâhet-nisâb, şehâmet-intisâb, saâdet-iktisâb, pîrâye-bahş-ı mesned-i uluvv-menzilet, revnak-dih-i eyvân-ı sümûvv-mertebet bâ'is-i istihkâm-ı erkân-ı devlet ve nîrû-yı bâzû-yı yâverân-ı saltanat, firâzende-i râyât-ı serverî, fürûzende-i çerâğ-ı mehterî, nahl-i berûmend-i hadîka-i ikbâl ü kâm-kârî ve nihâl-i sâye-guster-i gülistân-ı iclâl ü bahtiyârî, ruvâ-yı rûy-i şükûh u şân İbrahim Mirzâ-yı refi'ü'l-unvân hazretlerinin nâdî-i saâdet-karâr ve meclis-i besâlet-medârları savbına ârâyiş-i serîr-i hubb u vidâd ve pîrâye-i mesned-i hullet ü ittihâd olmağa şâyân tuhaf-ı tahiyyât-ı âliyât-ı muhâlasat-nümâ ve nutef-i teslîmât-ı gâliyât-ı musâdakat-intimâ ithâf u ihdâ kılındığı siyâkda gül-zâr-ı zamîr-i letâfet-semîrlerine selsâl-ı merâm-ı safvet-nümâ, mîzâb-ı kalem-i dostî-rakamdan bu zemîn-i dil-nişîn üzere isâle vü icrâ olunur ki, a'zam-ı selâtîn-i zamân, efhâm-ı havâkîn-i devrân câmi'-i âyât-ı nasafet ü dîn-dârî, râfi'-i râyât-ı adalet ü kâm-kârî nûr-ı hadeka-i cihân-bânî, nevr-i hadîka-i gîtî-sitânî, şehriyâr-ı hurşîd-alem, tâcdâr-ı kevâkib-haşem, kuvvet-bahşâ-yı pençe-i ıdâl u dâd, miknet-fermâ-yı bâzû-yı rüşd ü sedâd, müşeyyid-i erkân-ı şerîat-ı garrâ, mümehhid-i bünyân-ı millet-i beyzâ, sultânü'l-berreyn ve hâkanü'l-bahreyn, hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn, hâmiyyü'l-beledeyni'l-münîfeyn,

şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, kudretlü, azametlü pâdişâh-ı sipihr-iktidâr ve hudâvendigâr-ı gerdûn-vakâr, velî-ni'metim efendim hazretlerinin der-bâr-ı hilâfet-medâr ve südde-i seniyye-i saâdet-karârlarına hâlâ fermân-fermâ-yı memâlik-i İran, revnak-efzâ-yı taht-gâh-ı keyân, mihr-i sipihr-i saltanat u tâcdârî, neyyir-i tâbende-i evc-i übbehet ü kâm-kârî, a'lâ-hazret, keyvân-rütbet, bercîs-fitnat, hurşîd-tal'at, ferhunde-fâl, huceste-hısâl, felek-bârgâh, şâh-ı vâlâ-câh hazretlerinin te'kîd-i mebânî-i hubb u vilâ zımnında irsâl buyurdukları nâme-i sâmî-i şâhîlerini teblîğ ü îsâl için nâmzed-i sefâret ü risâlet olan hânân-ı sütûde-nişândan eyâlet-me'âb ve şehâmet-unvân izzetlü Muhammed Kerîm Hân cenâbıyla tasvîr-i tefâsîl-i vekâyi'-i hâl ve ta'bîr-i hâhiş-i muvâlât-ı hayriyyet-me'âl siyâkında irsâl buyurulan rakîme-i muhâlasat-vesîmeleri bir zamân-ı sa'd-iktirân ve bir evân-ı fîrûzî-nişânda vesâtat-ı sefîr-i müşârün-ileyh ile resîde-i hayyiz-i vusûl olup, münderic-i zurûf-ı kelimât-ı hakîkat-âyâtı kılınan fevâid-i mezâmîn-i safvet-âgîni yegân yegân zîver-i silk-i nigâh-ı ittikan kılındıkda merhûm Nâdir Şâh'ın çigûnegî-i netîce-i hâli beyânıyla hâlâ fermân-fermâ-yı memâlik-i İran olan Şâh-ı vâlâ-câh-ı müşârün-ileyh hazretlerinin irsen ve istihkâkan ve icmâ'an ve ittifâkan evreng-i saltanat-ı İran üzere cülûs-ı meymenet-me'nûs ile temekkün-yâb-ı şâhî ve zât-ı me'âlî-simât-ı tâcdârîlerinde meknûz olan cevher-i şefekat ve nasafet muktezâsınca âsâyiş-i havâss u avâm ve nizâm-ı mehâmm-ı kâffe-i enâma sarf-ı himmet ile ma'delet-bahş-ı Cem-câhî oldukları levâmi'-i hayriyyet-sevâtı'ı le'âlî-i fıkarât-ı mektûb-ı saâdet-mashûblarından rûşen ü tâbân olmağla şâh-ı müşârün-ileyh hazretlerinin işbu cülûs-ı meymenet-me'nûsları şîrâze-i risâle-i tevâfuk u iltiyâm-ı devleteyn-i aliyyeteyn olmak melhûzuyla vesîle-i küşâyiş-i ef'ide-i hayr-endîşân oldığından mâ'adâ cenâb-ı fetânet-nisâblarının ârâyiş-i tâk-ı meveddet ve tezyîn-i kitâbe-i kasr-ı dostî vü safvet siyâkında tahrîk-i hâme-i muhâlasat-alâme buyurmaları bâ'is-i inbisât-ı derûn-ı vilâ-meşhûn ve sebeb-i inkişâf-ı tab'-ı muhabbet-makrûn olmuşdur. Hem-vâre mesned-i güzîn-i şehâmet ü übbehet ve çâr-bâliş-nişîn-i saâdet-i vâlâ-menzilet olalar. Sâlifü'z-zikr zebîre-i sadâkat-vetîrelerinden rızâ-yı Hazret-i Gird-gâr ve refâh u âsûde-gî-i ümmet-i seyyid-i ebrâra makrûn olan devleteyn-i aliyyeteynin ilf ü iltiyâmı ve mâ-beynde olan bünyân-ı muhabbet ü dostînin istihkâmı emrinde cânib-i sâfî-serîretlerinden üslûb-ı sâbık üzere mesâ'î-i cemîle izhâr ve nahlistân-ı hubb u vidâd, âb-yârî-i sehâb-ı kilk-i hulûs-ı midâd ile pür-berg ü bâr kılınmak matlûb-ı hayr-hâhâneleri idüğü tahrîr ü inbâ buyurulmuş. Öteden berü bast-ı bisât-ı musâfât ve rabt-ı peyvend-i ittihâd u muvâlâta meyl ü rağbet idenler cânibine izhâr-ı rû-yı mülâtafet ve tevcîh-i vech-i mü'âlefet tarîka-i enîkası meslûk-ı şîme-i kerîme-i devlet-i ebed-müddet olup ve hattâ merhûm şâh-ı müşârün-ileyh ile kubeyl-i vefâtında üslûb-ı kadîm üzere in'ikad-pezîr olan merâ'ir-i musâfâtın uhûd ve kuyûdunı tatarruk-ı halelden sıyânet ve vefâ-yı ahd ü mîsâka kemâl-i i'tinâ vü dikkat olunarak gümâştegân-ı ser-haddât-ı memâlik-i mahrûse cânib lerinden îsâl-i zarar u hasâret kasdıyla bir ferd hudûd-ı İraniyye'ye bir hatve tecâvüz ve tasaddî ve ahâlîsine vechen mine'l-vücûh cevr ü ta'addî etmemek ve idenler olur ise cezâ-yı sezâları icrâ olunmak üzere vülât ü hükkâm-ı kılâ' ve ser-haddât-ı hâkaniyyeye hutût-ı hümâyûn-ı ma'delet-makrûn-ı mülûkâne ile mu'anven evâmir-i cihân-mutâ' ile tenbîh olunduğundan gayri pey-der-pey işbu emr-i mu'tenâ-aleyhe mezîd-i dikkat eylemeleri dahi te'kîd olunmağla siyâk-ı meşrûh üzere taraf-ı fâizü'ş-şeref-i hümâyûndan

muhâfaza-i uhûd u mevâsik emrine ne gûne himmet-i vâlâ-nehmet-i hüsrevâne mebzûl ve der-kâr idüğü ma'lûm-ı enâm olup ve bi-mennihî te'âlâ şâh-ı vâlâ-câh-ı müşârün-ileyh hazretlerinin mebâdî-i hâl-i hayriyyet-me'âllerinden nümûdâr olan âsâr-ı hulûs u safvet muktezâları üzere fîmâ-ba'd dahi mâ'ü'l-azb-i yegânegî gubâr-ı mugâyeret ve bîgânegîden masûn ve semere-i şecere-i mihr ü vilâ âb-yârî-i hüsn-i niyyet-i tarafeyn ile mütezâyid ve efzûn olması melhûz-ı zamîr-i ilhâm-semîr-i hazret-i zıllu'llâhî olmağla bu def'a sefîr-i müşârün-ileyh huzûr-ı sâtı'ü'n-nûr-ı hümâyûna şeref-yâb-ı müsûl ve pertev-enzâr-ı inâyet-âsâr-ı mülûkâne ile meşmûl olup, merâsim-i sefâretî kemâl-i âdâb u ta'zîm ile edâ vü îfâ eylediğine binâen tebrîk-i cülûs-ı meymenet-me'nûs-ı hazret-i şâhî siyâkında şeref-rîz-i sudûr olan nâme-i hümâyûn-ı ma'delet-makrûn ile me'zûn-ı avd ü insırâf olmağla cânib-i muhlis-i sâfî-taviyyetlerinden dahi te'kîd-i mebânî-i hubb u vidâd ve istikşâf-ı tab'-ı hakîkat-i'tiyâd zımnında mektûb-ı muhâlasat-üslûb tahrîr ve sefîr-i müşârün-ileyh ile firistâde-i nâdî-i şehâmet-masîrleri kılınmışdır. İnşâallahu te'âlâ lede'l-vusûl ber-minvâl-i sâbık mâbeynü'd-devleteyni'l-aliyyeteyn mübrem ve müstahkem olan merâ'ir-i muvâlât ve musâfâtın siyânet-i uhûd u mevâsiki ile müstevceb-i takviyyet ü istihkâmî olur hâlâtın istikmâline taraf-ı Devlet-i Aliyye-i ebediyyü'l-istimrârdan i'tinâ olunduğu misillü cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı hazret-i şâhî ve sıdk-ı niyyet-i zât-ı hayr-hâhîlerinden dahi kemâ-yenbagi ihtimâm u ibtidâr olunup, pey-der-pey irsâl-i resâil-i mütevâliye ile efzâyiş-i hubb u meveddet ve füzûnî-i safvet ü muhâlasata sa'y-ı evfâ buyurmaları mübtegâ-yı asâlet-vesîmeleridir. *Bâkî hemîşe neyyir-i saâdet ü nebâhet ve envâr-ı rif'at ü şehâmet tâli'-i meşrık-ı ikbâl ve sâtı'-ı ufk-ı lâ-yezâl bâd!* [278]

Ahlasü'l-fuâd
Es-Seyyid Abdullah, el-Vezîrü'l-a'zam[279]

Mektûb-ı mezbûrun kapağıdır:

Cenâb-ı asâlet-me'âb, nebâhet-nisâb, şehâmet-intisâb, saâdet-iktisâb, ferâzende-i râyât-ı serverî, fürûzende-i çerâğ-ı mehterî, nahl-i berûmend-i hadîka-i ikbâl-i kâm-kârî ve nihâl-i sâye-guster-i gülistân-ı iclâl ü bahtiyârî, rüvâ-i rûy-i şükûh u şân İbrahim Mirzâ-yı refî'u'l-unvân hazretlerinin nâdî-i saâdet-karâr ve meclis-i besâlet-medârlarına.

[278] "Saadet, şan ve şeref ile ululuk ve yiğitlik ışıltıları dâimâ ikbâl ufkundan doğarak zevâli olmayan ufuklarda sonsuza kadar ışıldasın" anlamında Farsça duâ.

[279] "En sâfî kalpli Vezîr-i azam Seyyid Abdullah" meâlinde Sadrazam Abdullah'ın Arapça imza kaydı.

69

Alikuli Hân'ın cülûsunun tebrikiyle kendisine duâcı olunması; Nâdir Şâh ile akdedilen dostluk anlaşmasının şartlarına bağlı kalınacağı inancı; iki taraf arasındaki dostluk ve samimiyetin artarak devam etmesi beklentisi

با تبریک جلوس علیقلیخان و دعاگویی؛ با اعتقاد به وفاداری به شروط عهدنامه منعقد با نادرشاه؛ انتظار ادامه و افزایش دوستی و همبستگی فیمابین دو طرف؛ تبریک جلوس همایونی

İran Şeyhülislamı Molla Ali'den gelen mektubun ulaştığı, sevgi ve dostluğa yapılan atıftan memnun olunduğu; elçi Mehemmed Kerim Han'dan cülus-ı hümayunla ilgili malumatın alındığı ve bundan duyulan mutluluğu, en güzel cümlelerle ifade etme arzusu içinde bulunulduğu; Nadir Şah'ın ölümü arifesinde bazı ham hayallere kapılıp bununla kendi sonunu hazırlamış olduğu da gelen mektuptan öğrenildiği; yeni şâhın vaziyeti kavrayıp İran'ın birliğini koruma yolunda gerekli adımları atmasıyla yönetme ehliyetinin en yüksek düzeyde bulunduğuna İran cumhurunun itimadı sebebiyle ittifakla vazifeyi kendisine tevdi etmiş bulundukları; Zât-ı Şâhâne'nin cülûslarıyla ülkede nizamın sağlanıp halkın tamamının huzura kavuşmuş bulunması, şeyhülislam cenaplarıyla İran ricalini tebrike vesile olduğu; saltanat tahtında sâbit-kadem olmaları için Cenâb-ı Hak'tan duacı olunduğu; Nadir Şah'ın vefatından önce gerçekleşen iki taraf sefirlerin geliş-gidişleriyle mektuplar teatisi, sağlam dostluk tesisi yanında güven duygusu da aşılanmış olduğundan bunlara riayet edilerek gelebilecek zararlara karşı yeterli ihtimamın gösterileceğine inanıldığı; Devlet-i Aliyye tarafından bu hususa en üst düzeyde alâka gösterildiği; İran sefirinin güzel bir cevap ile dönmekte olduğu ve karşıdan gelen malumatla gerçeğin anlaşıldığı; haklarındaki halis niyetin bilinmesi için bu mesajın iletildiği; burada belirtilen hakikatler ve doğruluğundan şüphe edilmeyecek olan inceliklerden haberdar olunduğunda, Devlet-i Aliyye olarak dostluk ve güven duygularını muhafaza etmek ve sürdürmek konusunuda kararlı bulunulduğunun bilinmesi gerektiği; bunu sağlamak için en iyi şekilde çalışılıp, elden gelen bütün gayretler sarf edilerek ülkelerin ve halklarının durumlarını düzene koymak arzulandığı ifadesiyle Sultan I. Mahmud'un Şeyhülislamı Mehmed Zeyni Efendi tarafından İran Şeyhülislamı Molla Ali Ekber'e gönderilen Arapça mektup

دریافت نامه ارسالی شیخ الاسلام ایران ملا علی، خشنودی از وجود مهر و دوستی؛ بدست آوردن اطلاعات در خصوص جلوس همایونی از ایلچی محمد کریم خان و خشنودی از این امر، بیان آرزوها با زیبا ترین جمله ها، از نامه ارسالی مطلع شدیم که نادرشاه در آستانه مرگ به رویاهای خام گرفتار شده و همین امر هم سبب فراهم

شدن پایان کارش گشته؛ باز هم با درک وضعیت شاه در راه تمامیت ارضی ایران قدم های ضروری برداشته در بهترین وضعیت قرار گرفته، به دلیل اعتماد و موافقت جماعت مردم ایران این وظیفه را به عهده گرفته بوده؛ با جلوس شخص شاه نظم کشور فراهم شده و تمام مردم به آرامش رسیده، از رجال ایران وسیله ایی برای تبریک جناب شیخ الاسلام شد و دعاگویی از خداوند برای ثابت قدم بودن در تخت سلطنت؛ تبادل نامه های نوشته شده و ادامه آن در سایه رفت و آمد سفرا مانند پیش از وفات نادرشاه، در کنار بنیاد دوستی محکم، احساس اطمینان نیز تضمین شده بود، با توجه به این موارد باور داریم که به اندازه کافی از سوی شما نیز سعی و تلاش خواهد شد؛ واقعیت اطلاعات بدست آمده از طرف مقابل فهمیده شده و با یک پاسخ خوب سفیر ایران در حال بازگشت است؛ برای فهم نیت صادقانه در موردشان این پیغام را می فرستیم؛ حقیقت های مشخص شده در اینجا و به صحت و جزئیات آن هیچ تردیدی نیست، ضرورت درک تصمیم راسخ به حفظ و ادامه حس دوستی و اعتماد از سوی دولت عليّه؛ تلاش برای فراهم کردن آن به بهترین شکل، با بیان آرزوی تلاش تا حد ممکن جهت به نظم در آوردن وضعیت مردم و کشور طی نامه ارسالی از سوی شیخ الاسلام سلطان محمود اول محمد زینی افندی به ملا علی اکبر شیخ السلام ایران به عربی

[Arapça]

Semahatli Şeyhülislam Efendi hazretleri tarafından kendilere gelen mektuba cevap olmak üzere hâlâ mesned-nişîn-i Meşihat-ı İran olan Molla Ali cenaplarına ber-vech-i mutad yazılan Arabî mektubun suretidir.

Dinini ebedî, onun destekçilerini azîz kılan, hüküm ve kurallarını muhkem kılıp bunu aydınlatan alâmetleri ortaya koyan Allah'a hamd ederiz. Elbette bunun göstergesi, "*Adaletli olun! Çünkü bu, takvaya daha yakındır!*"[280] âyetinin mefhumuna uygun olarak bütün bölgelerde avam ve havâss tebaadan olan herkesin ahvalini yoluna koyacak siyasî bir otoritenin kabul edilip benimsenmesiyle gerçekleşmiş olmasıdır. Arkasındaki insanlara, helal ve haramı tanıma konusunda temel direkleri kabul edilen ümmetinin alimlerini en büyük mucizelerinin bakiyesi olarak bırakan muttaki, necîb, halîm ve kerim olan Nebî'sine, âl ve ashabına, onlara tâbi olanlara da salât u selam olsun.

Ammâ ba‘d;

Gönderdiğiniz mektubunuz elimize ulaştı. Mektupta, değerli gönül aynanıza yansıyan asla şek ve şüphe taşımayan sevgi ve meveddeti ifade etmişsiniz; biz de bunları tazimle kabul ettik. Özellikle de sizinle ilgili bize örnek bilgiler vermesi, bu mektubun büyük sultanların en değerlisi, hakanların en büyüğüne gönderilmiş olması önemlidir. Ki o sultan, din-i mübînin sancağını göklere yükselten, müslümanlara karşı adalet ve insaf ölçülerini şah-

[280] el-Mâide Sûresi: 5/8.

sında toplamış, insanlara karşı Cenâb-ı Hak'ın İlâhî rahmetinin bir gölgesi ve insanlar için vazʿ ettiği ahkâmı uygulayan halîfesi; onun izzetini sair İran beldelerinin de tanıyıp kabul ettiği şahlara mahsus yüce tahtında oturan muazzam sultanımız, muhteşem yöneticimizdir. Mektubu, muhterem Mehemmed Kerim Han *-hep lütufkâr Rabb'in inayetleriyle dolu olsun-* şâhın mübarek cülûs haberlerini muhtevi haberlerle getirdi. Bu hususu öğrenmiş olmaktan dolayı duyduğumuz sonsuz mutluluğu, gerdanlığa dizilmiş inciler gibi parlak sözler ve bu hâli ifade için söylenebilecek en güzel cümlelerle ifade etmek isteriz. Yine bu mektuptan şuna da muttali olduk. Merhum Nadir Şâh, ömrünün sonlarına doğru sonuç alınması zor olan bazı hayallere kapıldığının belirtilerini verdi. Bundan dolayı geçerli bir yönteme dayanmadan evhamın çöllerine sapmak durumunda kaldı. Öyle ki, âkil adamlar onun bu tasavvurlarını görünce, bu âkil adamlar ittifakla ona karşı tedbir aldılar ve bu durum onun ölümüne kadar devam etti.

Bu ahvalde, Cenâb-ı Hakk'ın engin lütuflarına mahzar olmuş yeni Şâh ordugâh yakınlarında duruma vâkıf olup ceddinin kibirli tavrının onları yüceltmeyeceğini müşahede edince, İran Devleti'nin komutanları ve ileri gelenleri devleti ileriye götürmek ve bahtiyar kılmak yolunda adımlar atılması ve bu yolda girişimlerde bulunulması konusunda ittifak ettiler. Onlar asilzâde tavrıyla gün gibi âşikâr biçimde öncelikli olarak, Şâh'ın bu göreve zatı itibariyle layık olduğunu -ki ondan başkası buna layık değildir-, anladılar ve görevi, vâris olması, ondan başkasına görevin teklifi düşünülemeyeceği hasebiyle ona tevdi ettiler. Bu işlerin tedviriyle görevli herkes ittifakla ona yönelmiş oldu. Böylelikle Şâh saltanat tahtına oturmuş oldu. Güzel siyasetinden dolayı kendisine övgüler yapıldı. Zira Allah Teâlâ onun sayesinde reaya, önde gelenler ve eşraf üzerine çökmüş olan zulüm ve haksızlığı ortadan kaldırdı. Sizler de bu muhabbet ve ittifakı ayakta tutan unsurları desteklemek uğrunda büyük gayret ve himmet gösterdiniz. Sizin basiretli görüşlerinizin parıltıları ile bu sıkıntılar aşılmış oldu. Hiç şüphesiz Allah Teâlâ'nın takdirleri, kavlinin muktezasınca zuhur etmektedir; ne zaman gökteki yıldızlardan biri kaybolursa yeni bir yıldız onun yerini alır. Her halükârda, bütün müslümanlar ve reayanın tamamının gönlü huzur ve ferah içindedir. Zat-ı şâhânelerinin cülûslarının gerçekleşmesiyle ülkede nizam sağlanmış, halkın tamamı da huzura kavuşmuştur. Bütün bunlar, sizlere tebrik duasının vesilesi olmuştur. Cenâb-ı Hak'tan dileğimiz, saltanat tahtında sabit kadem olmalarıdır. Allah Teâlâ'dan bu cülûsun sürekli olarak ümmetin salâhına vesile olmasını, asla bozulmayacak bir düzen içinde refahla dolu olarak devam etmesini; Allah'ın emrini yüceltme uğrunda asırlardan beri devam ede gelen ve devam edecek olan Devlet-i Aliyye, gayretlerin, Allah'ın yarattığı emanetin halka gösterilen şefkatin daha da yaygınlaştırılması, onlara yapılacak muamelenin, ahde vefa duygusu içinde yürütülmesi gerektiğini kabul etmektedir. Bu yol adalet ve ihsanı yerine getirmenin en uygun yöntemidir. Müşarunileyhin vefatından önce, tarafeynin sefirleri ve eminleri vasıtasıyla iki devlet arasında mektuplar gönderilmişti. Böylece en sağlam dostluk ve güven duyguları tesis edilmiş oldu. Oluşmuş bulunan bu ahde ve dostluğa riayet edilmesi, bundan herhangi bir tarafa sapılarak halel görmesinin engellenmesi, bunun rükünlerinden birinin fesada ve sarsıntıya uğramaması için, yüce sultanımız muazzam hakanımız tarafından, Devlet-i Aliyye'nin sınırları içinde olağanüstü ihtimam

gösterilmektedir. Devlet-i Aliyye'nin sınırları dahilinde bu ahdin muhafazası, buna aykırı hallerin oluşmasının engellenmesi için azami ihtimam gösterilmektedir. Bunun için ilgili yerlere gerekli emir ve talimatlar verilmiştir.

Bütün bu ifadelerden maksadımız, geçmiş dönemlerden bu âna gelinceye kadar, Sultanımız Hazretleri aradaki dostluk ve ülfetin muhafazası hususunda, hiçbir delil ve burhana ihtiyaç göstermeyecek derecede âşikâr surette ihtimam göstermektedir. Keza, sizin Şâh-ı âlîniz cânibinden de dostluk ve içtenlik, samimiyet ve iyiniyet duygularının gösterildiği müşahede olunmaktadır. Hiç kuşkusuz, dostluğun pekiştirilmesi ve muhabbet yollarını engelleyen sıkıntıların bertaraf edilmesi, ancak âlî himmet sahibi sultanımızın müsaade ve girişimleriyle ortaya çıkmaktadır. Onun lütfu ile aradaki ülfet tesis edilmiş, gösterdiği sevgi ile aradaki kuşku ve şüpheler dağılmıştır. Biz bu tutulan yolun müslümanların salah-ı hallerini ve ehl-i tevhidin gönüllerini huzura kavuşturmasını müstelzim olduğundan şüphe duymuyoruz. Bütün gayretimiz ve olanca çabamızla bu uğurda uğraşıyoruz. Çünkü salâh ve işleri düzene koymanın bunda yattığına inanıyoruz. Şu anda, sizin sefir-i müşarun-ileyhiniz mademki bizim sultanımız tarafından mezunen, Şâh cânibinden yazılmış fermanla birlikte güzel bir cevap ile dönmektedir. Sizin bildirdiğiniz şekilde hakikat-i hâle aşina olduk. Biz de kalbimizden gelen samimi duygularla şunları ifade ediyor ve bahtiyar meclisinizde bu iyi niyetimizin bilinmesi için değerli insanların toplanma yeri olan huzurlarınıza gönderiyoruz. Burada belirtilen hakikatler ve doğruluğundan şüphe edilmeyecek olan inceliklerden haberiniz olduğunda biliniz ki, biz temelleri muhkem şer'î esaslara dayalı olan Devlet-i Aliyye olarak dostluk ve güven duygularını muhafaza etmek ve sürdürmek konusunuda kararlıyız. Bunu sağlamak için var gücümüzle çalışmakta, elimizden gelen bütün gayretleri bezlederek ülkelerin ve halklarının ahvalini düzene koymayı arzu etmekteyiz. Bunu sağlayacak güzel sözler, arada ülfeti, kaynaşmayı sağlayacak ifadelerin sarfedilmesi ve karşılıklı olarak duyurulması ehl-i İslam'ın kaynaşmasını ve rahata erişmelerini sağlayacaktır. Zaten gerçek ve sağlam kaynaşma da ancak böyle sağlanabilir. Tarafımızdan bu hususlarda herhangi bir eksiklik ve geciktirmeye mahal verilmeyeceği gibi, aynı şekilde sizlerin cânib-i âlîsinden ümit edilen de, bu hususların yürürlüğü konulmasıdır. Zira benzersiz güzellik ve tatlılıktaki bu sözlerin uygulamaya konulması muhabbet bahçelerinin, gözümüzü aydınlatacak dostlukların oluşmasını sağlayacak, ehl-i İslam'ın bu güzel bahçelerde kemâl-i meserretle gezinmelerini sağlayacaktır. Çünkü siz, "*Kulları içinde, Allah'tan gerçek anlamda ancak alimler korkarlar!*"[281] âyetinin muhtevasıyla muttasıfsınız. "*Alimler, Allah'ın kulları için güvencedir!*"[282] sözü (hadisi) de sizin vasfınıza uymaktadır. Alimler sebat ederler, Allah seni bu faziletli sözlerde sebat ettirsin.

[281] Fâtır Sûresi: 35/28.

[282] İbnü'l-Arabî, el-Mu'cem, I, 307; Kudâ'î, Müsnedü'ş-Şihâb, I, 100; Süyûtî, el-Câmiu'l-ehâdîs, XIV, 366; Kurtubî, Ahkâmu'l-Kur'ân, IV, 41; İbn Âdil, el-Lübâb, V, 95; Ebû Zehre, Zehretü't-tefâsîr, III, 1147.

İşbu mektub-ı belâgat-üslûba yazılan kapağın suretidir:

Mevla'nın lütfuyla doğan güneşin parıltılarını taşıyan en yüksek gezegenine ve İran'ın önde gelen fudalasının dilinden düşmeyen, Süreyya yıldızının övündüğü yüce meclise… Allah Teâlâ onun izzetini daim eylesin.

Mektub-ı mezburun imzası:
Kadîm muhibbiniz ve sürekli dostunuz
Es-Seyyid Mehmed Zeynî'den,
Osmanlı Memalik-i Aliyye Müftüsü
Allah onu affeylesin.

70

Afgan Ahmed Şâh'ın cülûsu; Hind Padişahı'nın imdadına koşarak Hindistan'daki Mecûsîler üzerine yürümesi; Alikuli Hânı mağlup ederek bütün emvaline el koyması ve Ceyhun'a kadar Türkistan'ı fethetmesi; gözüne mil çekilerek tahttan indirilmiş olan Şahruh Mirza'yı tekrar İran tahtına oturtması; Timur sülâlesinden Âlemgîr Şah'ı yeniden Hind padişahlığına getirmesi, ancak daha sonra bu şâhın şehit edilmesi; kendi oğlu Timur Şah üzerine yürüyen Mecûsîlere yönelerek üst üste yapılan savaşlarda hepsini kılıçtan geçirmesi; bir süre Cihanabad'da kalarak Alemgir Şâh'ın oğlunu Hind padişahı tayin etmesi; Osmanlı Devleti'nden İran konusunda hareket beklentisi; Medine-i Münevvere'de Ravza-i Mutahhara civarında cami inşası için arsa verilmesi

جلوس احمد شاه افغان؛ رفتن برای کمک به پادشاه هند جهت اقدام بر علیه مجوسیان هندوستان؛ غلبه بر علیقلیخان و تصرف تمام اموالش و فتح ترکستان تا جیحون؛ از تخت به زیر کشیدن شاهرخ میرزا با میل کردن به چشمانش و به تخت ایران نشاندن دوباره وی؛ به تخت نشاندن دوباره عالمگیر شاه از ثلاله تیمور در هندوستان؛ سپس شهید کردن این شاه؛ حرکت به سمت تیمورشاه پسر خود و با حرکت به سمت مجوسیان و کشتن همه آنها طی جنگ های پی در پی؛ تعیین پسر عالمگیرشاه به عنوان پادشاه هند در زمان ماندن در جهان آباد؛ توقع حرکت از دولت عثمانی در موضوع ایران؛ دادن زمین برای ایجاد مسجد در جوار روضه مطهر مدینه منوره

Safevî Devleti'nin külliyen ayakaltında kalarak İran toprağının ihtilallerle iç içe bulunması "emr-i bi'l ma'rûf nehy-i ani'l-münker" ilkesine bağlı kalınmamasından kaynaklandığı, bu yüzden İlahi bir cezalandırmayla Na-

dir Şah'ın İran ahalisine musallat olarak İran, Turan, Hind, Horasan, Irak, Azerbaycan ve Türkistan taraflarına hasar verdiği, Rûm ülkesine zarar vermeye niyetlenmekle birlikte Anadolu ahalisini onun zulmünden Allah'ın koruduğu; Nadir Şah'ın irtihalinden sonra yeğeni Alikuli Han, "Adil Şah" ismiyle tahta çıkıp halka zulm etmesi üzerine Afganlılarla Kâbil, Gazneler, Peşâver ve o bölgede bulunan diğer hân ve komutanların el birliği ederek Afgan Ahmed Şah'ın tahta çıkmasını talep ettikleri, bunun üzerine saltanat devralınıp İran'a doğru yönelme niyeti hâsıl olduğu, ancak Hindistan'ın, daha geniş ve oraya verilmek istenen zararın daha büyük olması hasebiyle küffârın oradan defiyle mahsur durumdaki Hint padişahını kurtarmak için Hindistan'da Pencap isimli mahalle varıldığı, Ahmed Şah'a karşı Lahor'da çok sayıda asker ve teçhizatla savaşa girişen Mir Mannu'nun mağlubiyete uğratıldığı, yirmi civarında fil sürücü komutanlarının idam olunduğu, kendisi firar ederek askerinin tamamıyla perişan olduğu, bütün askeri teçhizatının ele geçirildiği, Pencap, Multan ve Keşmir zapt edildikten sonra tekrar İran'a yönelmek üzere Kandehar'a geri dönüldüğü; Nadir Şah'ın nesli kesilip Şahruh Mirza tahta çıkmış iken gözüne mil çekilerek tahttan indirildiğini öğrenen Ahmed Şah'ın Horasan'a yönelip Herat Kalesi'ni feth ve ahalisini affederek kalede bulunan her türlü emval ve teçhizatı ele geçirip ahaliyi zulümden kurtarmış olduğu, daha sonra Ceyhun Nehri'ne varıncaya kadar Türkistan memleketlerini tasarrufuna alıp hâkimler atayarak askeriyle Şah'ın üzerine yürüyüp bütün mal ve teçhizatına el koyduğu, akabinde Meşhed Kalesi'ni teslim alıp ve Şahruh Mirzayı yeniden tahta oturttuğu, Kandehar'a döndüklerinde Hindistan'daki küffarın Hint hilafet merkezi olan Cihanâbâd'a hücum ve istila ettiklerini duyan Ahmed Şah bu kez Hindistan'a yönelip Hint askerini bozguna uğrattığı, sonra Cihânâbâd'a ulaştığında Timur sülâlesinden Âlemgîr Şah'ın kendisini hediyelerle karşılayıp sevgi ve tazîmde bulunması üzerine Âlemgîr Şah'ı yeniden Hint padişahlığına getirdiği, küffârın puthane ve ibadethanelerini yıkıp birçok Mecûsî'yi katl edip İslâm hâkimiyetini ilan ettiği, Serhend ve Lahor'dan Multan'a kadar kendi oğlu Timur Şah'a verdikten sonra Irak, Horasan, Fars, Azerbaycan vs. Türkistan memleketlerini düzene koymak için Kandehar'a dönmüş iken Dekan tarafını karargâh edinen Mecûsîlerin tekrar Hint Hilâfet merkezine hücum edip Alemgîr Şah'ı şehit ve şehirlerini zaptettiklerinden başka Ahmed Şah'ın oğlu Timur Şah'ın elindeki şehirleri de işgale kalkıştıklarını işitince Hindistan'a dönmeye mecbur kaldığı, işgalci Mecûsîleri perişan etmekle birlikte onlar bu durumu komutanlarının reisi olan Cenguy isimli Mecûsî'ye haber verince O ve amcası olan Tatbil isimli Mecûsî bütün ordu, cephane ve teçhizatlarıyla Ahmed Şah'ın üzerine varmak için herkesi seferber ettiği, mezkûr Tatbil çok kalabalık askeriyle Şah'ın üzerine baskın düzenlemekle büyük çarpışma meydana geldiği, Tatbil'in askerlerinin birçoğu kırılıp kalanları Cenguy'un yanına

kaçtıkları, Vezîrâbâd isimli bölgede var güçleriyle yeniden hücum ettikleri ve meydana gelen çarpışmada Tatbil ölüp Cenguy'un da yaralı bir şekilde Melhar isimli reislerinin yanına kaçtığı, askerlerinin büyük çoğunluğunun helak olduğu, bilcümle emval ve teçhizatlarının Ahmed Şah'ın eline geçtiği, yakalanan askerinden bir kısmının idam olunduğu, mezkûr Mecûsîlerin reisleri olan Melhar, Tanita, Cenguy ve diğer komutanları tekrar bir araya gelmek suretiyle yeniden saldırmışlarsa da yenilgiye uğradıkları; Bu hadise, Mecûsî kavmi reislerinin başı hükmündeki Nana Balacı Rav isimli racaya haber verildiğinde altı yüz bin asker, birçok hazineler sarfıyla dört bir yandan yardımlar alarak Hindistan'da bir tek Müslüman kalmayıncaya ve Timur nesli tamamen kırılıncaya kadar savaşma emrini vererek Ahmed Şah'ın üzerine sürdüklerinde iki taraf askerinin birbirine karışmasıyla gün boyu süren çarpışma sonunda komutanları ve padişah tayin ettikleri kişi helak olup pek çok Mecûsî askeri kılıçtan geçirildikten sonra Şah ve askerinin muzaffer bir şekilde bütün ganimetlere el koydukları; Şah, bir müddet Cihânâbâd'da kalarak müteveffa Alemgîr Şah'ın oğlunu Hind Sultanlığı'na tayin ettikten sonra kendisi Kâbil ve Kandehar tarafına döndüğünde Hindistan'da mücadele verdiği sırada İran'ı karışmış bir halde bulmasıyla Osmanlı Devleti tarafından da İran'a herhangi bir hareket vukua gelmediğini öğrenince “inşallah en yakın zamanda Devlet-i Aliyyece İran'a bir çeki düzen verilir, Hindistan'da yaptığımız bu fütuhat benzeri hayırlı faaliyetlere de inşallah ortak olunur” şeklinde niyet ve beklenti izhar edildiği; Bundan başka Medine-i Münevvere'de Ravza-i Mutahhara civarında Ahmed Şah tarafından bir cami inşaı maksadıyla münasip miktar arsa verilmesi için emr-i âlî çıkarılması talep edildiği, iki devlet arasındaki mevcut dostlukla yetinilmeyip birbirlerinin dostunun dost; düşmanının da düşman addedilmesi, karşılıklı nâme gönderilmesi suretiyle dostluğun pekiştirilmesi arzu edildiği mesajını havi Kandehar'da ikamet eden Afgan Ahmed Şah'ın Bağdad'a gönderdiği üç sefiriyle Sultan III.Mustafa'ya ilettiği name

بوجود آمدن به دنبال هم شورش ها در ایران با زیرپا ماندن کل دولت صفویه در خاك، ناشی شدن این امر با قطع ارتباط با اصل "امر به معروف و نهی از منکر"، تسلط نادر شاه بر مردم ایران و وارد کردن خسارت به سرزمین های ایران، توران، هند، خراسان، عراق، آذربایجان و ترکستان عذاب الهی برای مردم ایران محسوب می شود، قصد خسارت زدن به سرزمین روم را داشت که خداوند مردم آناطولی را از ظلم وی نجات داد؛ بعد از ارتحال نادرشاه علیقلیخان برادرزاده وی با نام "عادل شاه" به تخت نشست و به همراه افغان‌های کابل، غزنه، پیشاور و به کمك خان و فرماندهان آن مناطق خواستار به تخت نشستن احمد شاه افغان شده، در این زمان سلطنت تغییر کرده و هدف حرکت به سمت ایران ایجاد شد، اما با حساب وسعت زیاد هندوستان و گسترده گی خسارتی که به آنجا باید وارد کرد با دفع کفار از آنجا برای نجات پادشاه هند به محلی به نام پنجاب رسیدند، در لاهور مقابل احمد شاه با

تعداد زیاد سپاهی و تجهیزات وارد جنگ شده از طرف میرمنّون شکست خورده، در حدود بیست فیلچی از فرماندهانش اعدام شده، با فرار خودش بیشتر سپاهش داغون شد، از دست دادن تمام تجهیزات سپاهی، بازگشت دوباره به قندهار بعد از تصرف پنجاب، کشمیر، مولتان، برای حرکت به سوی ایران؛ از بین رفتن نسل نادرشاه و به تخت نشستن شاهرخ میرزا و به زیرکشاندن از تخت سلطنت با میل کشیدن به چشمانش، حرکت احمد شاه با شنیدن این خبر به سمت خراسان و فتح قلعه هرات، تصرف تجهیزات و اموال داخل قلعه ضمن بخشیدن اهالی و نجات مردم آنجا از ظلم، سپس تا رسیدن به رود جیحون سرزمین‌های ترکستان را به تصرف درآورده با عزل حاکمان با سپاه خود به سمت شاه حرکت کرده تمام ثروت و تجهیزات وی را تصرف نمود، تسلیم قلعه مشهد به دنبال آن و به تخت نشستن دوباره شاهرخ میرزا، شنیدن اخبار هجوم کفار هند به مرکز خلافت در جهان آباد هندوستان و استیلا بر آنجا به هنگام بازگشت احمد شاه به قندهار، رفتن به سمت هندوستان و متلاشی نمودن سپاه هند، سپس به هنگام رسیدن به جهان آباد، خود عالمگیر شاه از نسل تیمور با هدایا به استقبال آمده علاقه و احترام نموده و دوباره عالمگیر شاه را پادشاه هند نمود؛ از بین بردن بتخانه و عبادتگاه کفار و به قتل رساندن بسیاری از مجوسیان و اعلام نمودن حاکمیت اسلام، بعد از اینکه از سرهند و لاهور تا مولتان را به پسر خود تیمور شاه داد برای به نظم درآوردن سرزمین‌های عراق، خراسان، فارس، آذربایجان، ترکستان و غیره به قندهار برگشت بخش دکن را قرارگاه نموده، حمله دوباره مجوسیان به مرکز خلافت هند و با تصرف شهرهایشان به شهادت رساندن عالمگیر شاه، با شنیدن قصد تصرف شهرهای تحت حکومت تیمورشاه فرزند دیگر احمد شاه مجبور به برگشت به هندوستان شده؛ به همراه پریشان کردن مجوسیان اشغالگر، خبر دادن وضعیت موجود از سوی مجوسان به رئیس فرماندهان خود به نام جنگوی، بسیج او و عمویش تاتبیل با تمام اردوی مجوس و مهمات و تجهیزات برای مقابله با احمد شاه، به میان آمدن جنگ بزرگ بر علیه شاه از سوی تاتبیل مذکور با سپاه و تجهیزات فراوان؛ کشته شدن عده زیادی از سپاه تاتبیل و فرار بخشی نیز به سوی جنگوی، حمله دوباره با نیروهای باقیمانده در منطقه ایی به نام وزیرآباد و کشته شدن تاتبیل و زحمی شدن جنگوی در این جنگ، فرار جنگوی زحمی شده نزد رئیس خود ملهار، هلاک شدن بخش اعظم سپاه، به تصرف درآمدن اموال و تجهیزاتشان به دست احمد شاه، دستگیر و اعدام شدن بخشی از سپاه، شکست دوباره ملهار، تانیتا، جنگوی و فرماندهان مشهور دیگر علیرغم اتحاد با هم و حمله دوباره؛ رسیدن خبر این حادثه به رئیس قبیله مجوسی راونانابالاجی ، او با شش صد هزار سپاهی، صرف گنجینه بسیار و با کمک گرفتن از چهار سو دستور کشتن تمام مسلمانان هند و از بین بردن تمام نسل تیمور به سوی احمد شاه حمله برد سپاه دو طرف به هم برخورده و جنگ در طول روز ادامه یافت و در نهایت با هلاک فرماندهان و فردی که به عنوان پادشاه تعیین کرده بودن بسیاری از سپاه مجوسی از تیغ شمشیر گذشتند شاه و سپاهش به شکل پیروز تمام غنایم را بدست آوردند؛ شاه بعد از مدتی اقامت در جهان آباد پسر عالمگیر شاه را سلطان هند تعیین کرده و سپس خودش به طرف کابل و قندهار برگشت، به هنگام جنگ در هندوستان وضعیت ایران آشفته و علی‌رغم این وضعیت از سوی دولت عثمانی هیچ نوع حرکتی مغایر صورت نگرفت، با اطلاع از این امر "به امید خداوند در کوتاه ترین زمان به وضعیت ایران نظم و ترتیب داده، شبیه فتوحات فرخنده ایی که در هندوستان داشتیم با همکاری انجام دهیم" توضیح دادن قصد و انتظار خود به این صورت؛ به غیر از این به

قصد بنای مسجد به نام احمد شاه در مدینه منوره در کنار روضه مطهر برای دادن زمین
به مقدار مناسب تقاضای صدور امر عالی هستیم، برای ادامهٔ دوستی موجود بین دو
دولت اکتفا نکرده و دوست دوستم دوست و دشمن دوستم دشمن پذیرفته می شود،
با آرزوی استحکام دوستی و درخواست ارسال نامه متقابل، در نامه به سلطان مصطفی
سوم از سوی احمد شاه مقیم در قندهار توسط سه سفیر اعزامی احمد شاه افغان

Asıl Fârisi nâmesi nâme cüz'ünde mukayyed olmağla bu mahalle işâret olmuşdur.

İran ve Hindistan taraflarını zîr-i dest-i hükûmetine aldıkdan sonra hâlâ Kandehar'da ikâmet üzere olan Afgan Ahmed Şâh'ın Bağdad tarafına gelen üç nefer sefirleriyle taraf-ı hümâyûn-ı hazret-i cihân-dârîye irsâl eylediği nâmenin hülâsa-i tercümesidir.

Şâh-ı müşârün-ileyh evâil-i hâlinde i'lâ-yı livâ-yı dîn-i Muhammedî'ye arzû-keş ve kûşe-i inzivâda vakt-i fırsat zuhûruna müterakkıb olup, hânedân-ı devlet-i Safeviyye külliyen pâ-mâl ve zemîn-i İran'ın pür-ihtilâl olması ahâlî-i İran'ın emr-i ma'rûf ve nehy-i ani'l-münker etmediklerinden neş'et etmekle taraf-ı Hakk'dan Nâdir Şâh ahâlî-i İran'a musallat olup, memâlik-i İran ve Turan ve Hind ve Horasan ve Irak ve Azerbaycan ve Türkistan taraflarına îsâl-i envâ'-ı hasâr eylediğinden mâ'adâ Rûm-ı cennet-rüsûm tarafına dahi eğerçi itâle-i dest-i cevr ü sitem etmişiken cenâb-ı Perverdigâr ahâlî-i Rûmı dest-i ta'addîsinden masûn ve mahfûz idüp Nâdir Şâh-ı müşârün-ileyhin cevr ü ta'addîsinden kavm ü kabîle ve tevâbi' ve levâhıkı cân be-leb resîde olup, âhir-i kâr sitem-dîdeleri yediyle diyâr-ı ademe irtihâl eyledikde şâh-ı müşârün-ileyh Kandehar'a varup, ikâmet eylediğin ve ol esnâda müşârün-ileyh Nâdir Şâh'ın birâder-zâdesi Alikulu Hân, Âdil Şâh nâmıyla taht-ı İran'a cülûs idüp, reâyâ ve berâyâya envâ'-ı zulm u ta'addî etmekle İran ve Kandehar havâlîsinde nice yüz bin tâ'ife-i Afgan ile Kâbil ve Gazneyn ve Pişaver ve sâir ol havâlîde olan hânîn-i izâm ve ser-gerdegân-ı kirâm-ı Afgan bi'l-ittifâk müşârün-ileyh Ahmed Şâh'ın evreng-i saltanata cülûs eylemesini niyâz eylediklerinde şâh-ı müşârün-ileyh dünyâ-yı denîye rağbet ve iltifâtdan i'râz ve kûşe-i inzivâyı ihtiyâr eylediğini beyân idüp, da'vâ-yı saltanata rağbet eylemediğini tavâ'if-i merkûme müşâhede eylediklerinde hulefâ-yı râşidîn dahi nizâm-ı umûr-ı cihândan fâriğ olmadıklarını ve eben-an-ceddin saltanat-ı Afgan kendinin olduğunu zikr ü beyân iderek evreng-i saltanata cülûsa tergîb ü tahrîs etmeleriyle cümlenin ittifâkı üzere gazâ vü cihâd iderek kefere ve mübted'înin vücûd-ı habâset-alûdların rûy-ı arzdan tathîr niyyetiyle taht-ı saltanata cülûs idüp, İran tarafına azîmete kasd ü niyyet etmişiken memâlik-i Hindistân sâir memleketlerden vâsi'-ter olup ve husûsan Emîr Timur'un hurûcundan mukaddem Afgâniyânın nâmdârlarından Behlül ve İskender ve Fîrûz Şâh ve Şîr Şâh ve İbrahim Şâh misillü yirmi dokuz nefer kimesne memâlik-i Hindistan'a pâdişâh olduğuna binâen ibtidâ-yı emrde Hindistan tarafına

azîmet ve saltanat-ı Hind'e vehn-i küllî târî olmasına sebeb olan küffârın def'-i tasallut-ı galebeleriyle eyâdî-i kefere-i Hindistan'da mahsûr misâli olan Hind pâdişâhını tahlîs niyyetiyle asâkir-ı vâfire ve mühimmât-ı cebehâne ve tophâne ve edevât-ı sâire-i kesîr ile cânib-i Hind'e azîmet idüp, memâlik-i Hindistan'da Pencab nâm mahalle vusûlünde darb-ı destiyle mahall-i mezbûre mutasarrıf olan sâbıkan Hindistan pâdişâhı vezirinin oğlu Mîr Mannu yüz bin mikdârı süvârî ve piyâde asker ve katî vâfir tophâne ve cebehâne ile Lahor nâm mahalde şâh-ı müşârün-ileyh ile muhârebeye müheyyâ olup, tarafeynin askeri mukâbil olduklarında kırk gün mikdârı muhârebe olunup, âhirü'l-emr Mîr Mannu-yı mûmâ-ileyhin askeri münhezim olup yirmi nefer fil-süvâr nâm-dâr ümerâsı i'dâm olunmağla mîr-i mûmâ-ileyh dahi firâr idüp, bi'l-külliye askeri perâkende vü perîşân olmağla mecmû'-ı tophâne ve cebehâne ve sâir edevât-ı harb ü kıtâl şâh-ı müşârün-ileyh tarafından zabt olunup bu takrîble zikrolunan Pencab ve Multan ve Keşmir şâh-ı müşârün-ileyh tarafından zabt olundukdan sonra tekrâr İran cânibine teveccüh ü azîmet için Kandehar tarafına avdet eyledigin ve mezbûr Alikulu Hân, Nâdir Şâh'ın bi'l-cümle hazâin ü emvâl ü eşyâsın zabt eyledüğinden mâ'adâ Nâdir Şâh'ın bi'l-cümle evlâd u ahfâdını i'dâm idüp, ancak Sultân Hüseyin-i Safevî neslinden Nâdir Şâh'ın nebîresi Şahruh Mirzâ'yı alıkoyup, kendi dahi helâk oldukdan sonra karındaşı İbrahim Hân dahi az müddet pâdişâhlık da'vâsı idüp, ol dahi i'dâm olundukdan sonra Nâdir Şâh'ın nesli külliyen münkatı' olmağla ahâlî-i İran'ın ittifâklarıyla Şahruh Mirzâ taht-ı saltanat-ı İran'a iclâs olunmuşiken ahâlî-i İran'ın habîs tıynetleri muktezâsınca şâh-ı müşârün-ileyhin gözlerine mil çeküp, serîr-i saltanatdan hal' eyledikleri müşârün-ileyh Ahmed Şâh'ın mesmû'ı oldukda ahâlî-i İran'ın te'dîb ve gûşmâllerine kasd u niyyet ile Horasan tarafına azîmet idüp, Herat Kal'ası'nı muhâsara vü tazyîk ve üç ay müddetde kal'a-i merkûmeyi feth ü teshîr ve ahâlîsinin cerâyim-i sâbıkalarını afv ve derûn-ı kal'ada olan emvâl ü eşyâ ve tophâne vü cebehâne ve sâir edevât-ı harb ü kıtâl-i bî-şümârı ahz u zabt ve reâyâyı pençe-i kahr u zulümden tahlîs ve etrâf-ı Horasan ve Türkistan'a asâkir-i vâfire tesyîr idüp, memâlik-i Türkistan'ı tâ nehr-i Ceyhun'a varınca kabza-i tasarrufuna idhâl ve tarafından hükkâm nasb eyledikden sonra Türkistan tarafından yüz bin mikdârı asker şâh-ı müşârün-ileyhin üzerine gelip, ba'de'l-muhârebe münhezimen firâr ve ekser tu'me-i şimşîr-i âb-dâr oldukdan sonra münhezim olan tâ'ifenin hazâin-i bî-şümâr ve tophâne vü cebehânelerin ve katî vâfir fillerin zabt idüp ba'dehû müşârün-ileyh Şahruh Mirzâ'yı taht-ı saltanat-ı İran'a iclâs kasdıyla Meşhed-i mukaddes hisârını muhâsara ve tazyîk etmegin ahâlîsi istîmân ile kal'a-i merkûmeyi teslîm etmeleriyle cerâyim-i sâbıkalarını afv ve Şahruh Mirzâ'yı kemâl-i i'zâz ü ihtirâm ile iclâs-ı evreng-i saltanat idüp, ol havâlî ahâlîsi kemâl-i emn ü emân ile asûde-i hâl olduklarından sonra yine Kandehar'a avdet eyledikde Hindistan küffârı dârü'l-hilâfe-i Hind olan Şâh-ı Cihânâbâd'a hücûm ve izhâr-ı bağy u tuğyân ve zabt u istîlâ idüp, ezân-ı Muhammedî'yi ve zebh-i nev'-i bakarı men' ve ehl-i İslâm'a îsâl-i envâ'-ı hasâr eyledikleri müşârün-ileyh Ahmed Şâh'ın mesmû'ı oldukda tekrâr Hindistan cânibine azîmet idüp, ol makûle keferenin def'-i fesâdların murâd eylediği kefere-i Hind'in mesmû'ı oldukda üç yüz bin süvârî ve iki yüz bin piyâde asker ve iki bin aded top ve beş bin aded bân dedikleri âlât-ı harbî ve iki bin zenberek ve iki bin fil ve sâir bî-hadd ü bî-şümâr edevât-ı harb ü kıtâl ile şâh-ı müşârün-ileyhin sedd-i râhına mübâderet etmeleriyle şâh-ı

müşârün-ileyh dahi asâkir-i kesîre ile varup, mukâtele ve muhârebe eyledikde zafer-yâb olup, Hindistan askeri münhezim ü perîşân ve ol mikdâr edevât u emvâl şâh-ı müşârün-i-leyhin kabza-i tasarrufuna dâhil olup, kemâl-i sür'at ile dârü'l-hilâfe-i Hind olan Cihânâbâd'a azîmet idüp, beş konak mikdârı tekarrüb eylediği Hind pâdişâhı olan sülâle-i Tîmuriyye'den Âlemgîr Şâh'ın mesmû'ı oldukda ümerâ vü erkân-ı devleti ile şâh-ı müşâ-rün-ileyhi istikbâl ve lâzıme-i muhabbet ü meveddeti edâ vü îfâ ve hedâyâ-yı azîme arz u ihdâ etmekle kemâ-fi's-sâbık müşârün-ileyh Âlemgîr Şâh'ı taht-ı saltanat-ı Hind'e iclâs ve ümerâ vü erkân-ı devleti tertîb ve âsâr-ı küfr olan ba'zı esnâm u evsân ve kenâyis ü puthâ-nelerini hedm ile hâke yeksân ve kefere ve mecûsdan katî vâfirini îsâl-i dereke-i nîrân ve âsâr-ı dîn-i Muhammedî'yi i'lân idüp, Serhend ve Lahor tâ Multan'a varınca kendi oğlu Timur Şâh'a i'tâ eyledikden sonra Irak ve Horasan ve Fars ve Azerbaycan ve sâir memâ-lik-i Türkistan'ın nizâm-ı umûrlarîçün Kandehar'a avdet eylediğin ve bu esnâda memâ-lik-i Hindistan'dan Dekan tarafına makarr u me'vâ-yı Mecûs ve mecma'-ı sergerdegân-ı kefere-i Hünûd'dır, ol tarafda olan kefere-i Mecûs cem'iyyet-i kesîre ile dârü'l-hilâfe-i Hind'e hücûm idüp, pâdişâh-ı Hind olan Âlemgîr Şâh'ı şehîd ve kâffe-i eyâlât ve elviye-yi memâlik-i Hindistan'ı zabt eylediklerinden gayri müşârün-ileyh Ahmed Şâh'ın oğlu Ti-mur Şâh'ın zîr-i dest-i hükûmetinde olan Serhend ve Lahor ve sâir memâlike itâle-i dest-i ta'arruz eyledikleri mesmû'ı oldukda tekrâr Hindistan cânibine azîmeti lâzım gelip, yetmiş iki senesi lâ-yu'ad ve lâ-yuhsâ asâkir ve hadden efzûn tophâne istishâbıyla Hindistan tara-fına azîmet eyledikde Pencab'a ve Lahor tarafına îsâl-i hasâr iden kefere-i Mecûs mütefer-rik ve perîşân olup, mesfûrlar keyfiyyeti Dekan tarafında olan serdârlarına haber verdik-lerinde Merehte dedikleri kavm-i Mecûs'un sergerdelerinin reisi olan Cenguy nâm Mecûs iki yüz bin piyâde ve süvâri şehr-i Cihânâbâd'ın muhâfazasıçün ol havâlîye irsâl ve me-merr ü ma'berleri sedd etdirdüğinden mâ'adâ rü'esâ-yı kavm-i mezkûrdan mesfûrun am-mi[si] olan Tatbil nâm Mecûs altmış bin süvârî ile şâh-ı müşârün-ileyhin üzerine ılgâra irsâl ve memerr ü ma'berlerde vâki' kemîn-gâhlara asâkir-i vâfire ihfâ eylediği haberi şâh-ı müşârün-ileyhe vâsıl oldukda kat'â himmetine fütûr virmeyüp, muhârebe iderek şehr-i Cihânâbâd'a kurb mesâfesi olan nehr-i azîme vâsıl oldukda kesret-i bârândan nâşî nehr-i mezbûrdan ubûr mümkün olmayup, birkaç gün nehr-i mezkûrun öte cânibinde tevakku-fu esnâsında mesfûr Tatbil asâkir-i deryâ-misâl ile bağteten şah-ı müşârün-ileyhin askeri üzerine hücûm eyledikde tarafeynden ceng-i azîm vâki' olup, asâkir-i Mecûsdan bî-nihâye kefere üftâde-i hâk-i helâk ve bakıyyetü's-süyûfı hezâr mihnet ü meşakkat ile Cenguy-ı mesfûrun yanına firâr eyledikleri sonra şâh-ı müşârün-ileyh mansûr u muzaffer nehr-i mezkûrdan ubûr ve Cihânâbâd'a iki fersah mesâfe bir karyeye nüzûl eyledikde karye-i merkûmeye kurb ü civârda vâki' Vezirabad nâm mahal asâkir-i Mecûs ile memlû oldu-ğundan mâ'adâ şâh-ı müşârün-ileyhin sedd-i râhı için me'âbir ve menâfize meterisler alıp ve katî vâfir tophâne ve edevât-ı harb u kıtâl hâzır etmeleriyle bî-muhâbâ şâh-ı müşâ-rün-ileyh üzerelerine varup, muhârebe ve mukâteleye şurû' eylediklerinde Tatbil-i mes-fûr mürd ü helâk olup, Cenguy mesfûr dahi mecrûhan Melhar nâm reislerinin yanına firâr etmekle iki yüz bin süvârî askerinden ekall-i kalîl necât bulmağla firâr idüp, mâ'adâsı es-nâ-yı harb ü kıtâlde helâk olmağla hadd ü hasrdan efzûn hazâin ve tophâne ve cebehâne ve sâir edevât-ı harb ü kıtâl şâh-ı müşârün-ileyhin kabza-i tasarrufuna vâsıl olup, firârîler

dahi ta'kîb olunmağla katî vâfiri i'dâm olunduğun ve andan sonra şâh-ı müşârün-ileyh şehr-i Cihânâbâd tarafından âdemler ta'yîn idüp, ahâlî ü a'yân ve reâyâ vü berâyâyı te'mîn ve tatmîn zımnında lâzıme-i emr-i muhafazaya ihtimâm etdirdiğin ve ol esnâda rü'esâ-yı kavm-i Mecûs'dan Melhar ve Tanita ve Cenguy ve sâir sergerde-i gürûh-ı Mecûs ile ittifâk idüp, dört kerre yüz bin süvârî cem' ve Cihânâbâd tarafına irsâl eyledikleri şâh-ı müşârün-ileyhin mesmû'ı olup, ılgâr ile bir gecede yirmi fersah mesâfeyi kat' ile üzerlerine varup, beynlerinde ceng-i azîm vaki' olmağla asker-i küffâr bergeşte vü pâ-mâl ve münhezimen firâr eyledikleri re's-i rüesâ-yı kavm-i Mecûs olan Nana Balacı Rav nâm Raca'ya haber verildikde var kuvveti bâzûya getirip, sergerde ve söz sâhiblerin etrâfdan cem' ve ebvâb-ı hazâinin küşâd ve emvâl-i bî-nihâye sarfıyla müselmân ve kavm-i Merehte ve Raçbot ve Brehmen ve ahâlî-i Dekan ve Rûm ve Fireng ve Habeş ve Jenk ve ehl-i Buhârâ ve Bedahşan ve Türkistan'dan ve İran taraflarından asâkir-i cem'ile altı kerre yüz bin süvârî ve beş kerre yüz bin piyâde tüfengci tedârik eylediğinden mâ'adâ üç bin top ve beş kerre yüz bin bân ve kırk bin furre âteş-bâzîde mehâreti olan asker cem' ve Bahuci ve İbrahim Hân nâmân kimesneler ile kendi birâderini asâkir-i mezkûre üzerine serdâr ta'yîn ve on yedi yaşında oğlunı Hindistan pâdişâhı nasb etmek üzere asâkir-i mezkûre ile ma'an irsâl ve ehl-i İslâm'dan arâzî-i Hind'de kimesne kalmayıp, nesl-i Tîmûriyye'yi külliyen münkatı' etmek husûnunu kendilere tenbîh ve kırk bin kîse akçe nakden teslîm eylediğinden gayri yüz bin kîse akçe dahi havâle ve şâh-ı müşârün-ileyhin üzerine tesyîr etmekle tarafeyn askeri birbiri mukâbelesinde nasb-ı hıyâm idüp, beynlerinde cârî olan nehr-i azîm tuğyân üzere olduğuna binâen birkaç gün muhârebe ve kıtâl dûçâr-ı ukde-i te'hîr olup, nehr-i mezkûrun geçit mahalli kimesnenin ma'lûmı değil iken ilhâm-ı Rabbânî ile şâh-ı müşârün-ileyhe işâret olundukda ertesi gün ol mahalden mürûr olunup, iki tarafın askeri muhârebe ve mukâteleye âgâz etmeleriyle tarafeynden top ve tüfeng cengi iki saat mikdârı mütemâdî oldukdan sonra tarafeyn askeri birbirine karışıp sabahdan ikindi vaktine dek kılıç cengi olarak nice sergerdeleri üftâde-i hâk-i helâk ve niceleri esîr olduğundan gayri Hind pâdişâhlığı kasdıyla getirdikleri mesfûr dahi mecrûh ve ba'dehû helâk olup, bakıyyetü's-süyûf olan asker-i Mecûs etrâfa perâkende vü perîşân olmalarıyla şâh-ı müşârün-ileyhin askeri ta'kîb idüp, ekserini tu'me-i şemşîr-i âb-dâr etmeleriyle şâh-ı müşârün-ileyh mansûr u muzaffer olup, asâkir-i Mecûs'un bî-hesâb ordularında olan hazâin ve tuhaf ve sâir esbâb-ı harb ü kıtâl ve beş bin fil şâh-ı müşârün-ileyh tarafından zabt olunup, sâir emvâl-i eskâli şâh-ı müşârün-ileyhin askeri ganîmet etdiklerinden sonra şâh-ı müşârün-ileyh Cihânâbâd'a varup, taht-ı saltanat-ı Hind'e bir müddet cülûs eyledikden sonra müteveffâ-yı müşârün-ileyh Âlemgîr Şâh'ın oğluna saltanat-ı Hind'i tefvîz ve kendisi Kâbil ve Kandehar tarafına avdet eyledikde ve şâh-ı müşârün-ileyh ol havâlînin feth ü teshîri ve küffâr-ı Hind'in def'-i fesâd ve şekâvetleriyle meşgûl ve İran tarafı bu mertebe muhtell ve müşevveş olup, Devlet-i Aliyye tarafından cânib-i İran'a bir serdâr ta'yîni ile ahâlî-i İran'ı te'dîb ü gûşmâl me'mûl iken ba'd-i hitâmi'l-maslaha makarr-ı saltanatına avdet eyledikde İran havâlîsinin keyfiyyetini su'âl idüp, Devlet-i Aliyye tarafından bir hareket vâki' olmadığı mesmû' olmağla inşâ'allahu te'âlâ an-karîbi'z-zamân Devlet-i Aliyye cânibinden İran'ın te'dîb ve gûşmâllerine irâde buyurulur. Zîrâ ma'lûmdur ki; dünyâ bir misâfir-hâne olup, ancak dünyâda bu misillü âsâr-ı hayriyyeye muvaffak olmağa sa'y ile

ecr-i cezîle nâ'il olmak lâzımdır. Ümmîd ider ki şâh-ı müşârün-ileyhin muvaffak oldığı fütûhât misillü âsâr-ı hayriyyede de Devlet-i Aliyye dahi şerîk ola. Bundan mâʿadâ Medine-i Münevvere'de civâr-ı Ravza-i Mutahhara'da şâh-ı müşârün-ileyh tarafından bir câmiʿ binâ olunmasıçün bir münâsib mahalde bir mikdâr arsa şâh-ı müşârün-ileyhin âdemlerine verilmek bâbında emr-i âlî ısdâr olunması istidʿâsı olup, bundan böyle devleteyn beynlerinde dostluk ve muhabbet cârî oldığından mâʿadâ birbirlerinin dostuna dost ve düşmanına düşman olmak merâsimine riâyet ve vakit vakit tarafeynden nâme irsâliyle lâzıme-i tehâbb ü tevâddı îfâ ve icrâya mürâʿât olunmak matlûb ve müstedʿâsı idüğün tahrîr ider.

71

Nâdir Şah'ın ölümünden sonra Mirza Şahruh'un tahta çıkarılmasıyla yakılan fitne ateşinin söndürülmesinde Afgan Ahmed Şâh'ın himmetinin takdire şayan olması; Hindistan'ı Mecûsî istilasından kurtarıp İslâmiyet'i orada egemen kılmasının, gönderilen mektuptan anlaşılması; İslâm dininin yücelmesi yolundaki hizmet ve küffârın kırılmasındaki katkılarının Devlet-i Aliyye katında her türlü övgüye lâyık olması; Medine-i Münevvere'de cami inşa olmak yerine, her sene Haremeyn ahalisine surre gönderilmesi; İran ahalisine zarar vermenin Devlet-i Aliyye'nin sıfatına yakışmayacağının ve karşılıklı andlaşmalara bağlı kalındığının ifade olunması

با به تخت نشستن شاهرخ میرزا بعد از مرگ نادرشاه آتش فتنه‌ایی که شعله ور شده بود به همت شایان احمدشاه افغان خاموش؛ نجات هندوستان از استیلای مجوسیان و برقراری حاکمیت اسلامی در آنجا، استنباط آن از نامه ارسالی؛ خدمتی در راه ارتقای دین اسلام و سهم شما در شکست دادن کفار شایسته هر گونه ستایش در نزد دولت علیّه است؛ به جای بنای مسجد در مدینه منوره، ارسال همه ساله صُرّه (کیسه پول) به اهالی حرمین؛ چیزی که در شأن صفات دولت علیّه نیست ضرر رساندن به مردم ایران و بیان وفاداری به عهدنامه دو جانبه فیمابین

Selefleri olan ataları zamanından beri Devlet-i Aliyye ile olan din kardeşliği ve birlik beraberlik sebebiyle dostluk ve samimiyetin daha sağlam hale getirilmesi babında Ahmed Şah'ın Bağdad Valisi Ali Paşa aracılığıyla Dersaadet'e gönderdiği namenin alınıp incelendiği; Afgan Tahtı'na çıktıklarından beri Hindistan'ı istila eden küffarın haddini bildirmeleri, Mecûsîlerin kökünü kazımaları, İran'da Nadir Şah'ın ölümünden sonra Mirza Şahruh'un tahta çıkarılmasıyla yakılan fitne ateşinin söndürülmesinde büyük himme-

ti görüldüğünün anlaşıldığı; O esnada, Mecûsîlerin tasallutuna uğrayarak şehit düşen Âlemgîr Şah'ın haberini almasıyla birlikte o tarafa yönelip üç kere üst üste küffarı bozguna uğratarak zaferlerle Cihanabad'a döndükleri; şehit şâhın oğlunu tahta geçirdikleri ve neticede Hindistan'ı Mecûsî istilasından kurtarıp İslâmiyet'i orada egemen kıldıklarının gönderilen mektuptan anlaşıldığı; İslâm dininin yücelmesi yolunda ettikleri hizmet ve küffârın kırılmasında sağladıkları katkı Devlet-i Aliyye katında her türlü övgüye lâyık olduğu; Müslümanların kurtuluşları yolunda isabetli bir irade ortaya koymaları Mevla'nın takdirini kazanmaya elverişli bulunduğu; İran'daki ihtilâlin savuşturulması için asker ve komutan gönderilmesi babında irade-i seniyye çıkarılmasının Şah'ın arzusu olduğu; Ravza-i Mutahhara'da cami bina etmek üzere arsa verilmesi iltimas olunmakla birlikte Peygamberin hicretinden bu yana orada mescit inşa olunmayıp Medine dışında inşa olunan mescitlerin de ashab-ı kirâm zamanında inşa olunan mescitler oldukları; Mescid-i Nebevî'nin yeterli büyüklük ve genişlikte olması hasebiyle Osmanlı ecdâdın orada mescit inşası için irade çıkarmadıkları; Gerçek maksat, Hz. Peygamber'in eşiğine yüz sürmek olduğuna göre, her sene Haremeyn-i Muhteremeyn ahâlîsine surre göndermek suretiyle yardım eriştirilmesi bu meramın sağlanması için en uygun yol olduğu ve buna ruhsat verileceği; İran'a asker göndermeme ve memleket zapt etmeye meyletmeme sebebi ise, Nadir Şah öncesinden beri iki devlet arasında imzalanan dostluk antlaşmalarının daha sonrakileri de kapsamasının gereği olduğu kadar uzun zamandır ihtilallerden harap ve bîtap düşmüş olan İran ahâlîsine zarar vermek, yuvalarını yıkmak Devlet-i Aliyye'nin şerefli sıfatına yakışmadığından buna tevessül edilmeyerek karşılıklı sözleşmelere bağlı kalındığı; Bu hususlar Şah hazretlerinin malumu olması için işin esası ifade edilerek aradaki sevgi ve samimiyet unsurlarının kuvvetlendirilmesi için bu dostluk mektubunun yazıldığı ve dostluğun devamı doğrultusunda bilinen ilkelere bağlı kalındığı sürece dostluğun gereklerine harfiyen bağlı kalınacağı ifadesini havi Sultan III.Mustafa tarafından Kandehar'da mukim Afgan Ahmed Şah'a gönderilen nâme-i hümâyûn

از دوره اجداد سلف به این طرف به سبب وجود رابطه برادری و برابری دینی، در باب ایجاد رابطه مستحکم دوستی و صداقت، دریافت و بررسی نامه ارسالی احمد شاه بوساطت علیشاه والی بغداد در درسعادت؛ با آغاز سلطنت در افغانستان نشان دادن چشم زخم به کفاری که در هندوستان استیلا دارند، برکندن ریشه مجوسیان؛ همت شایان در خاموش کردن آتش فتنه ایی که با به تخت نشستن شاهرخ میرزا بعد از مرگ نادرشاه شعله ور شده بود؛ در طی آن با دریافت خبر تسلط مجوسیان و شهادت عالمگیر شاه به آن سمت توجه کرده با شکست دادن پی درپی و هزیمت کفار و بازگشت پیروزمندانه به جهان آباد؛ به تخت نشاندن پسر شاه شهید و نجات هندوستان از استیلای مجوس و برقرار ساختن حاکمیت اسلام از نامه دریافتی استنباط شده؛

خدمت و سهمی که در جهت اعتلای دین اسلام و از بین بردن کفار انجام شده در نزد دولت‌علیّه شایان هر نوع تقدیر است؛ بدست آوردن تقدیر مولی به جهت ارائه و بکار گیری اراده مناسب برای نجات مسلمانان؛ در خصوص سرکوب شورشی که در ایران بوجود آمده صدور فرمان سلطنتی برای اعزام سرباز و فرمانده آرزوی شاه بوده؛ همراه با درخواست زمین در روضهٔ رضوان برای ایجاد بنای مسجد لازم به ذکر است که از زمان هجرت پیامبر به این سو در آنجا مسجدی بنا نشده، خارج از مدینه مساجدی که بنا شده مساجدی است که در زمان اصحاب کرام بوده؛ عدم صدور فرمان بنای مسجد توسط اجداد عثمانی به جهت بزرگی و گستردگی مسجد نبوی؛ چون هدف واقعی چهره مالیدن بر آستان حضرت پیامبر است، همه ساله اهالی حرمین محترم با ارسال صُرّ برای رساندن کمک که بهترین راه برای انجام این مرام است، صدوره اجازه به این امر؛ دلیل سوق ندادن سپاه به سمت ایران و عدم تمایل به ضبط خاک آن بخاطر وجود عهدنامه امضاء شده دوستی فیمابین دو کشور پیش از دوره نادرشاه، همانطور که پیمان های بعد از وی نیز این موضوع را پوشش می دهند و خواهان ضرر رسیدن به اهالی ایران که مدت زیادی است از شورش ها و جنگ ها ناتوان شده نبودیم، تخریب منازل آنها در شأن صفات با شرف دولت‌علیّه نیست از اینرو به آن توسل نجسته به تعهدات دو جانبه متعهد ماندیم؛ برای اطلاع اعلیحضرت در این خصوص اساس کار بیان شده و برای تقویت عناصر دوستی و صمیمیت بین طرفین این نامه دوستانه نوشته برای ادامه این دوستی ضروری است که رسماً به این اصول مطابق و وفادار باشیم نامه همایونی ارسالی از سوی سلطان مصطفی سوم به احمد شاه افغان مقیم در قندهار

(28 Aralık-6 Ocak 1762-63)

Taraf-ı hümâyûn-ı hazret-i cihân-dârîden Kandehar'da ikâmet üzere olan Afgan Ahmed Şâh'dan Bağdad vâlisi vesâtatıyla gelen nâmesine cevâb olmak üzere tesrîr olunan nâme-i hümâyûnun müsveddesidir.

Hüve'l-hallâkü'l-bâkî

Bismillahirrahmanirrahim

Le'âlî-i Ahmed ve sipâs-ı bî-hadd ve derârî-i şükr ü sitâyiş-i lâ-yu'ad ol mâli-kü'l-mülk-i lâ-yezâl ve hudâvend-i bî-misâl temmet na'amâuhû ve ammet âlâ'uhû hazret-lerinin dergâh-ı azamet-penâhlarına ahrâ ve sezâdır ki; cevâhir-i mâhiyât-ı mümkineyi hızâne-i kemâl-i ınayetinden ibdâ' vü ihtirâ' ile ref'-i rüsûm-ı bid'at ve kam'-ı kavâid-i küfr ü dalâlet ve izhâr-ı şe'âir-i şerîat ve îzâh-ı sâlik-i mülk ü millet için her dem-i sa'ad-tev'emde havâss-ı ibâd-ı re'fet-mu'tâdlarından bir bende-i ferhunde-ahterîni "*innî câ'iluke li'n-nâsi imâmâ*"[283] ile tahliye vü tebeşşür "*ve câhidû [fi'llahi] hakka cihâdihî*"[284] fermân-ı vâcibü'l-iz'ânı ile farziyyet-i gazâyı emr ü tahrîs eyledi. Ve ukûd-ı ferâ'id-i vürûd-ı nâ-ma'dûd ve sumût-ı cevâhir-i mehâmid-i nâ-mahdûd ol server-i hayl-i enbiyâ ve kâfile-i sâlâr-ı asfiyâ, imâ-

[283] "...Ben seni insanlara imam yapacağım..." Bakara Sûresi: 2/124.

[284] "...Hakkını vererek cihad edin..." Hac Sûresi: 22/78.

mü'l-Hudâ şefîʻü'l-verâ *Hazret-i Ebe'l-Kâsım Muhammede[ni]'l-Mustafa aleyhi mine's-salavâti esnâhâ ve mine't-teslîmâti ezkâhâ*[285] nın ravza-i mutahhara-i fâizetü'l-envâr ve türbe-i mutahhara-i behişt-âsârlarına nisâr-ı îsâr olunur ki; "*Hayru'n-nâsi racülün mümessikun bi-inâni fersihi fî-sebîli'llah*"[286] kelâm-ı hikmet-nizâmlarıyla tervîc-i cihâd u gazâ ve iʻlâ-i kelimeti'l-lahi'l-ulyâ için miyâne-i müslimînde te'sîs-i esâs-ı muvâfakat ve teşyîd-i erkân-ı hubb u musâdakat eyledi. Ve tahiyyât-ı zâkiyât-ı müşk-endûd-ı hulefâ-i râşidîn ve âl ü evlâd-ı ashâb-ı güzîn *rıdvânu'llâhi teʻâlâ aleyhim ecmaîn*[287] hazerâtının pişgâh-ı firdevs-âsâlarına olsun ki şehsuvârân-ı mizmâr "*es-sâbikûne's-sâbikûn*"[288] ve reh-nümâyân-ı mesâlik-i "*bi-eyyihim ıktedeytüm ihdeytüm*"[289] ile ser-efrâz olmuşdur. *Ammâ baʻd*:

Âlî-hazret, sâmî-rütbet, gerdûn-bestat, kamer-talʻat, utarid-fitnat, hurşîd-izâ'at, meʻâlî-menkabet, bercîs-menzilet, keyvân-rifʻat, şehriyâr-ı Harzemeyn, hidîv-i Gîv-temkîn, alem-efrâz-ı hıtta-i serverî, revnak-bahşâ-yı serîr-i dâverî, zîb-efzâ-yı erîke-i devlet, müttekâ-pîrâ-yı evreng-i saâdet, mü'essis-i mebânî-i kâm-rânî, müşeyyid-i erkân-ı kişver-sitânî el-Kaan Ahmed Şâh-ı muʻâllâ-destgâh, *lâ zâlet şümûsü ikbâlihî meşrıkaten fi'l-âfâki mâ talaʻa bedrü iclâlihi an metâliʻi'l-vifâk*[290] hazretlerinin savb-ı bâ-savâb-ı âlî ve evb-i müstetâb-ı mütelâlîlerine eltâf-ı daʻavât-ı mehabbet-simât-ı mülûkâne ve eşref-i tahiyyât-ı selâmet-nümâ-yı hüsrevânemiz bedâyiʻ-i taʻzîm ü tekrîm ve kavâid-i tevkiʻ u tefhîm ile edâ vü takdîm olundukdan sonra âyîne-i zamîr-i münîr-i mihr-incilâlarına bu vechle arz-ı sûret-i merâm olunur ki:

Eslâf-ı saâdet-ittisâfları ahdinden berü Devlet-i Aliyyemiz ile miyânede sâbit ve kâim olan uhuvvet-i dînî ve ittihâd-ı yakînî hasebiyle temhîd-i kavâid-i musâfât ve te'kîd-i bünyân-ı hulûs u muvâlât zımnında hâlâ Bağdad Vâlisi düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem vezirim Ali Paşa *edâma'llahu teʻâlâ iclâlehû*[291] vesâtatıyla Dersaâdet'imize baʻs u tesyîr olunan nâme-i anberîn-nikâb-ı şâhâneleri eşref-terîn-evânda karîn-i izz ü vusûl olup, müfâvaza-i hullet-alâmelerinin şâmil oldığı meʻânî-i letâfet-mebânisi bi-tamâmihâ manzûr-ı nazar-ı imʻân-ı mülûkânemiz olmuşdur. Cenâb-ı niʻme'l-me'âbları câlis-i taht-ı saltanat-ı Afgâniyye olduklarından berü inân-ı sıdk-azîmeti "*ve câhedû fî-sebîli'llahi*"[292] semtine maʻtûf ve şerâ'if-i evkâtı memâlik-i Hindistân'a istîlâ iden küffâr-ı hâk-sâr ve Mecûs-ı menhûs-ı dalâlet-şiârın tedmîr ü istîsâllerine masrûf kılıp ve memleket-i İran'da dahi Nâdir Şâh'ın fevtinden sonra Mirzâ Şahruh'ı serîr-i saltanat-ı İran'a iclâs ile âteş-i fitne vü ihtilâlin izâle vü itfâsına himem-i şâhîleri mebzûl oldığı esnâda memâ-

---

[285] "Kâsım'ın babası Hz. Muhammed Mustafa'nın üzerine salavâtı ihsân eylesin, selâmı da çoğaltsın" anlamında Arapça duâ cümlesi.

[286] "İnsanların hayırlısı Allah yolunda atını (=nefsini) dizginiyle sımsıkı bağlayandır" anlamında Arapça kelâm-ı kibâr.

[287] "Allah onların hepsinden râzı olsun" me'alinde Arapça duâ cümlesi.

[288] "(Hayırda) önde olanlar (ecirde de) öndedirler." Vakıʻa Sûresi: 56/10.

[289] "Onların hangisine uyarsanız, hidayeti bulursunuz." Eş-Şerîʻatü, el-Âcurriyyü el-Bağdâdî, Babü Zikri Fazl-ı Cemî'i's-Sahâbe.

[290] "Vifâk ve rızâ ufuklarından onun yiğitlik dolunayının doğuşu gibi tâlih güneşlerinin de ufuklardan yükselişi hiçbir zaman zevâl bulmasın" anlamına Arapça duâ cümlesi.

[291] "Allah yiğitliğini dâim kılsın" anlamında Arapça duâ.

[292] "... Allah yolunda savaşanlar..." Bakara Sûresi: 2/218.

lik-i Hindistan'a abede-i evsân ve Mecûs-ı dûzah-mekânın tasallut ve tegallüb ile îsâl-i envâʿ-ı hasâret ve Hind Şâhı Âlemgîr'i küşe-i güzîn-i âlem-i şehâdet eyledikleri haberi resîde-i sâmiʿa-i hakânîleri oldukda cenâb-ı besâlet-meʾâblarının meftûr u mecbûl oldukları gayret ü diyânetleri ol cânibe tevcîh-i râyet-i cell-i himmet ve sevk-i ketîbe-i yümn-i azîmet olunmasını îcâb ile "*ve me'n-nasru illâ min indi'llah*"[293] habl-i metînine teşebbüs ve iʿtisâm ve üç def'a mükemmel ve müretteb âlât-ı harb ü kıtâl ve edevât-ı peykâr u cidâl ve bî-hadd ü kıyâs ecnâd-ı vegâ-iʿtiyâd ve şîrân-ı şecâʿat-nihâd ile memleket-i Hind'e tahrîk-i rikâb ikdâm olunmağla her def'asında nesîm-i feth ü zafer cünbüş-bahşâ-yı aʿlâm-ı İslâmiyân ve katâm-ı sarsar-ı hizy ü hazelân gûr-sâz-ı dîde-i dûzahiyân olup, dâire-i tahrîrden bîrûn düşman-i dîn felâket-medâr tuʿme-i şemşîr-i bevâr ve havsala-i taʿbîrden hâric küffâr-ı hâk-sâr giriftâr-ı zencîr-i seby ü isâr olup, mansûru'l-livâ ve muzafferen ale'l-aʿdâ dârü's-saltana-i Cihânâbâd'a hıtta-i ruhhâl-i ikbâl ve bast-ı bisât-ı iclâl olunmağla Şâh-ı şehîd Âlemgîr'in oğlunı saltanat-ı mevrûsesine iclâs ve takrîr ve memleket-i Hind'i levs-i vücûd-ı kefere vü mecûsdan tasfiye vü tathîr ve kenâislerini hâke yeksân ve şeʿâʾir-i İslâmiyyeyi iʿlâ vü iʿlân ile ebsâr-ı müslimîn envâr-ı dîn-i Muhammedî'den münevver ve edmiga-i muvahhidîn fevâyih-i şerʿ-i Ahmedî'den muʿattar kılındığı mazmûn-ı nâme-i müşkîn-hitâmelerinden müstefâd olmağla beynehümâda olan câmiʿiyyet-i İslâm ve dîn-dârî lâzımesi üzere iʿlâ-i kelîme-i tevhîd-i Bârî ve icrâ-i hükm-i temcîd-i Gird-gârî için bu gûne himâyet-i beyzâ-i İslâm ve kesr-i ünûf-ı kefere-i liʾâm emrinde cilve-ger-i meclâ-yı zuhûr olan himmet-i seniyye-i şâhâne ve azîmet-i sârıme-i sâdıkâneleri nezd-i muhibbânemizde envâʿ-ı sitâyişe karîn ve mazhar-ı sınûf-ı sâbâş u tahsîn olup, semere-i mesâʿî-i hamîdeleri olan fütûhât-ı adîdeleri bâʿis-i hubûr u neşât ve vesîle-i sürûr u inbisât olmuşdur. Hem-vâre salâh-ı ahvâl-i müslimîne müteʿallık olan irâde-i hayriyyeleri muvâfık-ı takdîr-i sübhânî ve harekât-ı mahmûde-i seniyyeleri mukârin-i tevfîk-i Samedânî ola. Himmet-i meʿâlî-menkabet-i hidîvâneleri tevsiʿ-i memleket ve tekmîl-i levâzım-ı tâcdârî vü şehâmet tarafına mâʾil ve müteʿallık olduğuna binâen hâtime-i nâme-i sâmîlerinde zât-ı besâlet-simâtları küffâr-ı Hind'in def'-i fesâd ve ref'-i şekâvetlerine iştigâlleri esnâsında İran tarafının def'-i ihtilâliçün Devlet-i Aliyye-i rûz-efzûnumuz tarafından memleket-i İran'a mükemmel asker ile serdâr taʿyîn ve tesyîrine irâde-i celîle-i hüsrevânemizin taʿalluk eylemesi meʾmûl-i tabʿ-ı safâ-makrûn-ı şâhîleri idüğü ve bundan mâʿadâ teʾsîs-i bünyân-ı mesûbât-ı uhreviyyeye hâhiş ve rağbetleri oldığına binâen Medîne-i Münevvere'de civâr-ı Ravza-i Mutahhara-i hazret-i seyyidü'l-enâm *aleyhi ekmeli't-tahiyye ve's-selâmda* câmiʿ binâsıçün bir mikdâr arsa verilmesi husûsı mültemes-i şâhâneleri oldığı işâret-i seniyye buyurulmuş. Hicret-i nebeviyye vâkiʿ olalıdan bu vakte gelinceye dek tayyibe-i tayyibede Ravza-i Mutahhara'yı müştemil olan câmiʿ-i şerîfden gayri câmiʿ ve mescid binâsı mesbûk olmayup, hâric-i Belde-i Münevvere'de baʿzı mevcûd olan mesâcid-i şerîfe dahi ashâb-ı güzîn *rıdvânu'llâhi teʿâlâ aleyhim ecmaîn* hazerâtının kendi hayâtlarında binâ olunmuş âsâr-ı hayriyyeleri olup ve mescid-i münîf-i hazret-i Nebevî'nin füshat ü vüsʿati kemâlde olduğundan mescid-i âhara ihtiyâcdan muğnî olduğuna binâen âbâ-i kirâm ve ecdâd-ı izâmımız *enâru'llahu teʿâlâ merkadehum* hazerâtının dahi civâr-ı Ravza-i Mutah-

---

[293] "...Zafer ancak Allah katındandır..." Âl-i İmrân Sûresi: 3/126.

hara'da mescid binâsına ta'alluk irâdeleri sebk etmeyüp, maksûd-ı aslî intisâb-ı atebe-i aliyye-i hazreti server-i kâinât *aleyhi ekmelü't-tahiyyât* oldığı cihetden bu merâmın husûliçün ahâlî-i Haremeyn-i Muhteremeyn'e beher sene galâl ve surre irsâliyle iktifâ eyledikleri karîn-i ilm-i hakâyık-âşinâ-yı dâverâneleri oldukda taraf-ı zâhirü'ş-şereflerinden dahi ba'zı sinîn-i münâsebede sükkân-ı Belde-i Tayyibe'ye irsâl-i sadakât ile celb-i mesûbâta rağbet olunur ise bu sûrete ruhsat-ı hümâyûnumuz bî-dirîğ ve erzânîdir.

Kaldı ki taraf-ı Devlet-i Aliyye-i ebed-karârımızdan İran'a asker tesyîrine ve memleket zabtına adem-i meyl ü rağbete bâ'is budur ki; Nâdir Şâh'ın vefâtından mukaddemce Saltanat-ı Seniyyemiz ile İran Devleti beyninde akd ve temhîd olunan mevâdd-ı musâfât u muvâlât yalnız kendiye ve vaktine maksûr olmayup, belki musâlaha-i mezbûre beyne'd-devleteyn ilâ mâ-şâallahu te'âlâ sâbit ve ber-devâm ve ahlâf u a'kâb-ı tarafeyn zamanlarında dahi istimrâr ve istikrârı manzûr-ı nazar-ı riâyet ü ihtimâm olmak üzere evtâd-ı râsiha-i mevâsıka merbût olduğundan başka müddet-i medîdeden berü memleket-i İran'da alem-efrâz-ı istiklâl olan serdârların vâki' olan muhârebeleri hasebiyle memleket-i merkûmenin ricâl ü reâyâsı hasâret-i müte'âkibeye dûçâr ve ekseri arsa-i telef ü dimâr ve bâkîleri dahi bî-tâb u bî-karâr olmağla avn u inâyet-i Sübhâniyye ile Devlet-i Aliyyemizin hazâin ü ecnâd u mühimmât ve edevât-ı cihâd cihetlerinden kuvvet-i kâmilesine nazaran zabt u teshîr-i memleket-i İran her ne kadar sehl ü âsân ise dahi böyle zu'afâ-yı ra'iyyet üzerlerine taslît-i leşker ile hânümânların harâb u sûzân eylemek münâfî-i tab'-ı şefekat-tab'-ı mülûkânemiz idüğü ve bu keyfiyyet miyânede müstahkem olan uhûd u mevâsikin bilâ-mûcib nakz u feshini müstelzim olmakdan nâşî muktezâ-yı mürü'etden kat'-ı nazar-ı hareket-i mezbûreye mesâğ-ı[294] şer'î dahi olmadığı ma'lûm-ı kaanîleri buyurulmak için ifâde-i hakîkat-i hâl ve te'kîd-i mebânî-i muhabbet-i hulûs-iştimâl siyâkında nâme-i meveddet-alâme-i hüsrevânemiz ısdâr olunmuşdur. Bi-menni'llahi'l-Meliki'l-vedûd lede'l-vusûl câmi'iyyet-i İslâm hasebiyle beyne'l-hazreteyn ebvâb-ı dostî vü muvâlâtın meftûh ve mekşûf olması zîr-i destân-ı tarafeyne müstetbi'-i meyâmin ve hayrât oldığında iştibâh olmamağla fîmâ-ba'd dahi cânib-i me'âlî-menâkıb-ı şâhânelerinden îfâ-yı levâzım-ı hubb u vilâya riâyet buyuruldukça taraf-ı hakîkat-perver-i hümâyûnumuzdan dahi icrâ-i muktezâ-yı kadr-dânî ve mürü'et-mendîye riâyetde tecvîz-i kusûr olunmayacağı müstağnin ani'l-beyândır. *Bâkî hemîşe neyyir-i cihân-tâb-ı ikbâl ez-meşrık-ı devlet ü iclâl tâli' u dırahşân bâd!*[295]

Evâsıt-ı C. Sene 1176

[294] Metinde "mesa'" şeklinde yazılmıştır.

[295] "Tâli'in cihânı aydınlatan ışıltıları dâimâ devlet ve iclâl ufkundan yükselerek ortalığı sürekli aydınlatsın" anlamında Farsça duâ cümlesi.

İNDEKS

İNDEKS

B

C

Ç

D

E

F

G

H

I

İ

J

K

L

M

N

O

Ö

P

Ş

T

U

Ü

V

Y

Z

3 NUMARALI
NÂME-İ HÜMÂYÛN DEFTERİ

TIPKIBASIM

مواد مصافات وموالات پاکزه گند ره دورقنه مقصور اولمیوب بلکه مصالحهٔ مزبوره بین الدولتین الی ماشاء الله تعالی
ثابت وبرقرار ودوام واخلاف واعقاب طرفین زمانلرنده دخی استمرار واستقراری منظور نظر رعایت واهتمام اولنق اوزره
اوتاد راسخهٔ موافقه مربوط اولدرغندن لشفعه مدت مدیده‌دن برو مملکت ایرانده علم افراز استقلال اولان
سردارلرک وقوع اولان محاربه‌لری حسبیله مملکت مرقومه نکث رجال ورعایاسی خسارت متعاقبه‌یه دوچار اولوب اکثری
عرصهٔ تلف ودمار وباقیلری دخی بیتاب وبیقرار اولمغله عون وعنایت سبحانیه ایله دولت علیه‌مزک خزائن وجباد
وجهات وادوات جهاد جهتلرندن قوت کامله‌سنه نظرا ضبط وتسخیر مملکت ایران هر نقدر سهل وآسان ایسه دخی
بو یله ضعفای رعیت امورلرینه تسلیط لشکر ایله خانمانلرین خراب وسوزان ایلمک منافی طبع شفقت تبع ملوکانه‌مز ایدوکی
وبو کیفیت میانه‌ده مستحکم اولان عهود ومواثیقک بلا موجب نقض وفسخنی مستلزم اولمقدن ناشی مقتضای مروتدن
قطع نظر حرکت مزبوره‌یه مساغ شرعی دخی اولمدیغی معلوم قاآنیلری بیورلمق ایچون افادهٔ حقیقت حال وتأکید مبانی
محبت خلوص اشتمال سیاقنده نامهٔ مودت علامهٔ خسروانه‌مز اصدار اولنمشدر بمن الله الملک الودود ولدی الوصول
جامعیت اسلام حسبیله بین الحضرتین ابواب دوستی ومرالاتک مفتوح ومکشوف اولمسی زیردستان طرفینه
مستتبع میامن وخیرات اولدیغنده اشتباه اولمامغله فیما بعد دخی جانب معالی مناقب شاهانه‌لرندن ایفای
لوازم حب دولایه رعایت بیورلمقچه طرف حقیقت پرور همایونمزدن دخی اجراء مقتضای قدردانی ومروت تحمیدیه
رعایتده تجویز قصور اولنمیه‌جغی مستغنی عن البیاندر باقی همیشه نیر جهانتاب اقبال از مشرق دولت واجلال طالع ودرخشان باد

اوایل سنه ۱۱۷۶ ح

میانه‌ده ثابت و قائم اولان اخوت دینی و اتحاد یقینی حسبیله تمهید قواعد مصافات و تأکید بنیان خلوص و موالات
خصوصنده حالا بغداد والیسی دستور مکرم مشیر مفخم نظام العالم وزیریم علی پاشا ادام الله تعالی اجلاله وساطتیله در سعادت‌ترزه بعث
و تسییر اولنان نامهٔ عنبرین نقاب شاهانه‌لری اقصر ترین اوانده قرین عز وصول اولوب مفاوضهٔ خلت علامه‌لرینک شامل
اولدیغی معانی و لطائف مباحثی تمامها منظور نظر امعان ملوکانه‌مز اولدقده جناب نعم المآبلری جالس تخت سلطنت افغانیه اولدقلری
هر و عنوان صدق عزیمت و جهاد وافی سبیل الله همتنه معطوف و شرائف اوقاتی ممالک هندوستانه استیلا ایدن کفار خاکسار
و مجوس منحوس ضلالت شعارک تدمیر و استیصالی لدینه مصروف قیلوب و مملکت ایرانده دخی نادرشاهک فوتندن صکره میرزا
شاهرخی سریر سلطنت ایرانه اجلاس ایله آتش فتنه و اختلالک ازاله و اطفاسنه اهم شاهیلری مبذول اولدیغی اثناده
ممالک هندوستانه عبدهٔ اوثان و مجوس دوزخ مکانک تسلط و تغلب ایله ایصال انواع خسارت و هند شاهی عالمگیرک گوشه
گزین عالم شهادت ایدکلری خبری رسیدهٔ سامعهٔ خاقانیلری اولدقده جناب بسالت مآبلرینک منظور و مجبول اولدقلری
غیرت و دیانتلری اول جانبه توجیه رایت جلادت و سوق کتیبهٔ میمون عزیمت ارتمسنی ایجاب ایله وما النصر الا من عند الله
حبل متینه تشبث و اعتصام و رایج دفعه مکمل و مرتب آلات حرب و قتال و ادوات پیکار و جدال و تجهیز و تجنیس اجناد و غزا
اعتنا و رشیدان شجاعت نهاد ایله مملکت هنده تحریک رکاب اقدام اولنمغله هر دفعه وزش نسیم فتح و ظفر جنبش بخشای
اعلام اسلامیان و قیام صرصر خزی و خذلان کورساز دیدهٔ دوزخیان اولوب دائرهٔ تحریردن بیرون دشمن دین
فلاکتمدار لمعهٔ شمشیر آبدار و حوصلهٔ قبضه‌دن خارج کفار خاکسار گرفتار زنجیر سبی و اسار اولوب منصور اللوا و مظفرا
علی الاعدا دار السلطنهٔ جهان آباده حط رحال اقبال و بسط بساط اجلال اولنمغله شاه شهید عالمگیرک اوغلنی سلطنت
موروثه‌سنه اجلاس و تقریر و مملکت هندی لوث وجود کفره و مجوسدن تصفیه و تطهیر و کنائس بتخانه کبسان و شعائر
اسلامیه‌یی اعلا و اعلان ایله ابصار مسلمین انوار دین محمدیدن منور و دماغ موحدین فوایح شرع احمدیدن معطر قلندیغی
مضمون نامهٔ مشکین ختامه‌لریندن مستفاد اولمغله بینهماده اولان جامعیت اسلام و دین داری لازمه‌سی اوزره اعلاء کلمهٔ
توحید باری و اجراء حکم مجید کردگاری ایچون بو گونه حمایت بیضهٔ اسلام و کسر انوف کفرهٔ لئام امرنده جلوه‌گر مجلای ظهور
اولان همت سنیهٔ شاهانه و عزیمت صارمهٔ صمصام‌فازلری نزد محبانه‌مزده انواع ستایشه قرین و مظهر صنوف شاباش
و تحسین اولوب ثمرهٔ مساعی حمیده‌لری اولان فتوحات عدیده‌لری باعث حبور و نشاط و وسیلهٔ سرور و انبساط
اولمشدر همواره صلاح احوال مسلمینه متعلق اولان ارادهٔ خیریه‌لری موافق تقدیر سبحان و حرکات محمودهٔ سنیه‌لری مقارن
توفیق صمدانی اوله همت معالی منقبت خدیوانه‌لری توسیع مملکت و تکمیل لوازم تاجداری و شهامت طرفنه مائل و متعلق اولدوغنه
بنا خاتمهٔ نامهٔ سامیلرنده ذات بسالت سماتلری کفار هندک دفع فساد و رفع شقاوتلرینه اشتغاللری اثناسنده ایران
طرفنک دفع اختلالی ایچون دولت علیهٔ روز افزونمز طرفندن مملکت ایرانه مکمل عسکر ایله سردار تعیین و تسییرینه ارادهٔ جلیلهٔ
خسروانه‌مز تعلق ایلمسی مأمول طبع صفا مغزون شاهیلری ایدوکی و بوندن ماعدا تأسیس بنیان مثوبات اخرویه‌یه خواهش
و رغبتلری اولدیغنه بناء مدینهٔ منوره‌ده جوار روضهٔ مطهرهٔ حضرت سید الانام علیه اکمل التحیه والسلامده جامع بناسیچون مقدار
عرصه ویرلمسی خصوصی ملتمس شاهانه‌لری اولدیغی اشارت سنیه بیورلمش هجرت نبویه واقع اولدقدن بو وقته کلنجه دک
طیبهٔ طیبه‌ده روضهٔ مطهره‌یی مشتمل اولان جامع شریفدن غیری جامع و مسجد بناسی مسبوق اولمیوب خارج بلدهٔ منوره‌ده
بعض موجود اولان مساجد شریفه دخی اصحاب گزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتنک کندی حیاتلرنده بنا اولنمش
آثار خیریه‌لری اولوب و مسجد منیف حضرت نبوینک فسحت و وسعتی کمالده اولدیغندن مسجد آخره احتیاجدن مغنی
اولدیغنه بناء آبا کرام و اجداد عظاممز انار الله تعالی مراقدهم حضراتنک دخی جوار روضهٔ مطهره‌ده مسجد بناسنه تعلق ارادهٔ لری
سبق ایتمیوب مقصود اصلی انتساب عتبهٔ علیهٔ حضرت سرور کائنات علیه اکمل التحیات اولدیغی جهتدن بو مرادک حصولیچون
اهالیء حرمین محترمینه بهرسنه غلال و صره ارسالیله اکتفا ایلدکلری قرین علم حقایق اشنای داورانه‌لری اولدقده طرف
ظاهر الشرفلرندن دخی بعض سنین مناسبه‌ده سکان بلدهٔ طیبه‌یه ارسال صدقات ایله جلب مثوباته رغبت اولنور ایسه بو صورته
رخصت همایونمز بیدریغ و ارزانیدر و قالدیکه طرف دولت علیهٔ ابد قرارمزدن ایرانه عسکر تسییرینه و مملکت ضبطنه عدم میل
و رغبته باعث بودر که نادرشاهک وفاتندن مقدم مجهٔ سلطنت سنیه‌مز ایله ایران دولتی [illegible] عقد و تمهید اولنان

مشغول و ایران طرفی بو مرتبه مختل و مشوش اولوب دولت علیه طرفندن جانب ایرانه بر سردار تعیینیله
اهالی ایرانی تأدیب و گوشمال مأمول ایکن بعد ختام المصلحه مقر سلطنته معاودت ایلدکده ایران حوالیسنک کیفیتی
سؤال ایدروب دولت علیه طرفندن بر حرکت واقع اولمدیغی مسموعی اولمغله ان شاء الله تعالی عن قریب الزمان
دولت علیه جانبندن ایرانک تأدیب و گوشماللرینه اراده بیورلور زیرا معلومدر که دنیا بر مسافرخانه اولوب انجق
دنیاده بو مثللو آثار خیریه یه موفق اولمغه سعی ایله اجر جزیله نائل اولمق لازمدر امید ایدرکه شاه مشار الیهک موفق
اولدیغی فتوحات مثللو آثار خیریه ده دولت علیه دخی شریک اوله بیورن ما عدا مدینهٔ منوره ده جوار روضهٔ مطهره ده
شاه مشار الیه طرفندن بر جامع بنا اولنمسیچون بر مناسب محلده بر مقدار عرصه شاه مشار الیهک آدملرینه ویریلمک
بابنده امر عالی اصدار اولنمسی استدعاسی اولوب بوندن بویله دولتین بینلرنده دوستلق و محبت جاری اولوب طرفیندن
اعدا ایریلرینک دوستنه دوست و دشمننه دشمن اولمق قاعده سنه رعایت و وقت وقت طرفیندن نامه ارسالیله
لازمهٔ تحابب و توادد ایفا و اجرایه مراعات اولنمق مطلوب و مستدعاسی ایدوکی تحریر ایدر

طرف همایون حضرت جهانداریدن قندهارده اقامت اوزره اولان افغان احمد شاهدن بغداد والیسی
وساطتیله گلان نامه سنه جواب اولمق اوزره تسوید اولنان نامهٔ همایونک مسوده سیدر

(٧٧)

جواب

هو الخلاق الباقی

بسم الله الرحمن الرحیم

لآلی احمد و سپاس بیحد و درر دراری شکر و ستایش لا یعد اول مالک الملک لا یزال و خداوند بیمثال تمت نعمائه
و عمت آلائه حضرتلرینک درگاه عظمت پناهلرینه اهدا و سزادرکه جواهر ماهیات ممکناتی خزانهٔ کمال عنایتندن ابداع
و اختراع ایله رفع رسوم بدعت و قمع قواعد کفر و ضلالت و اظهار شعائر شریعت و ایضاح مسالک ملک و ملت
ایچون هر دم سعد توأمن خواص عباد رأفت معتادلرندن بر بندهٔ فرخنده اختری انی جاعلک للناس اماما آیه سیله
تحلیه و تبشیر و جاهدوا حق جهاده فرمان واجب الاذعانی ایله فریضهٔ غزایی امر و تحریض ایلدی و عقود فرائد درود
نامعدود و سموط جواهر محامد نامحدود اول سرور خیل انبیا و قافلهٔ سالار اصفیا امام الهدی شفیع الوری حضرت
ابی القاسم محمد المصطفی علیه من الصلوات اسناها و من التسلیمات ازکاهانک روضهٔ مطهرهٔ فائضة الانوار و تربهٔ معطرهٔ
بهشت آثارلرینه نثار و ایثار اولنورکه خیر الناس رجل ممسک بعنان فرسه فی سبیل الله کلام حکمت نظاملریله ترویج
جهاد و غزا و اعلاء کلمة الله العلیا ایچون میانهٔ مسلمینده تأسیس اساس موافقت و تشیید ارکان حب و مصادقت
ایلدی و تحیات زاکیات مشک اندود خلفاء راشدین و آل و اولاد و اصحاب گزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین
حضراتنک پیشگاه فردوس اسالرینه اولسونکه شهسواران مضمار السابقون السابقون و رهنمایان مسالک
بایهم اقتدیتم اهتدیتم ایله سرافراز اولشلردر امابعد عالیحضرت سامی رتبت گردون بسطت قمر طلعت
عطارد فطنت خورشید اضائت معالی منقبت برجیس منزلت کیوان رفعت شهریار خاور زمین
هندوکیه تمکین علم افراز خطهٔ سروری رونق بخشای سربرداری زیب افزای اریکهٔ دولت شکارآرای اورنگ سعادت
مؤسس مبانی کامرانی مشید ارکان کشورستانی القان احمد شاه معلا دستگاه لا زالت شموس اقباله مشرقة فی الآفاق
طالع بدر اجلاله عن مطالع الوفاق حضرتلرینک صوب باصواب عالیلرینه واوب مستطابه مثللولرینه الطف دعوات محبت سمات
ملوکانه و اشرف تحیات سلامت نمای خسروانه مز بدایع تعظیم و تکریم و قواعد توقیع و تفخیم ایله ادا و تقدیم اولندقدن صکره
بیننهٔ ضمیر منیر مهر انجلالرینه بو وجهله عرض صورت مرام اولنورکه اسلاف سعادت انصافلری عهدندن برو دولت علیه فرایه

قرب دهلی‌ده واقع وزیراباد نام محل عساکر مجوس ایله مملو اولدوغندن ماعدا شاه مشار الیهک سد راهی ایچون
معابر و مسافه‌ده متسلسل اولوب وقتا وافر طوبخانه و ادوات حرب و قتال حاضر ایتملریله همچنان پادشاه مشار الیه اوزرلرینه
واروب محاربه و مقاتله‌یه شروع ایدیکلرنده تا قبل سفور مرد هلاک اولوب جنکوی مسفور دخی مجروحا ملهار نام رئیسلرینک
یانته فرار ایتمکله ایکیوز بیک سواری عسکرلرندن اقل قلیل نجات بولنمغله فرار ایدوب ماعداسی اثنای حرب و قتالده هلاک
اولنمغله حد و حصردن افزون خزاین و طوبخانه و جبه‌خانه و سائر ادوات حرب و قتال شاه مشار الیهک قبضهٔ
تصرفنه واصل اولوب فراریلر دخی تعقیب اولنمغله قتل وافری اعدام اولندقدن و اندن صکره شاه مشار الیه
شهرجهان اباده طرفندن اومرا تعیین ایدوب اهالی و اعیان و رعایا و برایانک تأمین و تطمین ضمننده لازمهٔ امر محافظه‌یه
اهتمام ایتدردیکی و اول اثناده رؤسای قوم مجوسدن ملهار و تانتیا و جنکوی و سائر سرکردهٔ کروه مجوس ایله
اتفاق ایدوب درت کره یوز بیک سواری جمع و جهان اباد طرفنه ارسال ایدیکلری شاه مشار الیهک مسموعی اولوب
ایلغار ایله بر کیجه ده یکرمی فرسخ مسافه‌یی قطع ایله اوزرلرینه واروب بینلرنده جنک عظیم واقع اولنمغله عسکر کفار برکسسته
و پامال و منهزما فرار ایدیکلری رأس رؤسای قوم مجوس اولان ناناپالاچی راو نام راجه‌یه خبر ویرلدکده وار قوتنی بازویه کتوروب
سرکرده و سوزصاحبلرین اطرافدن جمع و ابواب خزاینک کشاد و اموال بی‌نهایه صرفیله مسلمان و قوم مرهته و راجپوت
و برهمن و اهالی دکن و روم و فرنک و حبش و زنک و اهل بخارا و بدخشان و ترکستاندن و ایران طرفلرندن عسکر
جمعیله التی کره یوز بیک سواری و بش کره یوز بیک پیاده تفنکچی تدارک ایلدکیندن ماعدا اوچ بیک طوب و بش کره
یوز بیک بان و قرق بیک فن اتشبازینده مهارتی اولان عسکر جمع و باهوجی و ابراهیم خان نامان کمسنه‌لری کنه و برادرینی
عساکر مذکوره اوزرینه سردار تعیین و اون بیری بخشنده اوغلنی هندوستان پادشاهی نصب ایتمک اوزره عساکر مذکوره ایله
معاودت و اهل اسلامدن اراضی هندده کمسنه قالمیوب نسل تیموریه‌یی کلیا منقطع ایتمک خصوصنی کندولره تنبیه و قرق
بیک کیسه اقچه نقدا تسلیم ایلدکندن غیری یوز بیک کیسه اقچه دخی حواله و شاه مشار الیهک اوزرینه تسییر ایتمکله طرفین
عسکری بربری مقابلنده نصب خیام ایدوب بینلرنده جاری اولان نهر عظیم طغیان اوزره اولدوغنه بناء بر قاچ
کون محاربه و قتال دوچار عقدهٔ تأخیر اولوب نهر مذکورک کچید محلی کمسنه‌نک معلومی دکل ایکن الهام ربانی ایله شاه مشار الیهه
اشارت اولنقده ایرتسی کون اوطلدن مرور اولنوب ایکی طرفک عسکری محاربه و مقاتله‌یه اغاز ایتملریله طرفیندن طوب
و تفنک جنکی ایکی ساعت مقداری متمادی اولدقدن صکره طرفین عسکری بربرینه قارشوب صباحدن ایکندی وقتنه دکین
قلیچ جنکی اولنوب نیچه سرکرده‌لری افتادهٔ خاک هلاک و نیچه‌لری اسیر اولدوغندن غیری هندپادشاهلغی قصدیله کتوردکلری
مسفور دخی مجروح و بعض هلاک اولوب بقیة السیف اولان عسکر مجوس اطرافه پراکنده و پریشان اولملریله شاه مشار الیهک
عسکری تعقیب ایدوب اکثرینی طعمهٔ شمشیر آبدار ایتملریله شاه مشار الیه منصور و مظفر اولوب عساکر مجوسک بی‌حساب
اردولرنده اولان خزاین و تحف و سائر اسباب حرب و قتال و ایش بیک فیل شاه مشار الیه طرفندن ضبط اولنوب
سائر اموال اغنیانی شاه مشار الیهک عسکری غنیمت ایتدکلرندن صکره شاه مشار الیه جهان اباده واروب تخت
سلطنت هندده بر مدت جلوس ایلدکدن صکره متوفای مشار الیه عالمکیر شاهک اوغلنه سلطنت هندی تفویض و کندوسی
کابل و قندهار طرفنه عودت ایلدیکی و شاه مشار الیه اول حوالینک فتح و تسخیری و کفار هندک دفع فساد و شقاوتلریله

واموال واشیا وطوبخانه وجبه خانه وسائر ادوات حرب وقتال بیشماری اخذ وضبط ورعایانی پنجهٔ قهر وظلمدن تخلیص
واطراف خراسان وترکستانه عساکر وافره تسییر ایدوب ممالک ترکستانی تا نهر جیحونه وارنجه قبضهٔ تصرفنه ادخال ایدرک زمن
حکام نصب ایدرکن نصکره ترکستان طرفندن یوز بیک مقداری عسکر شاه مشار الیهک اوزرینه کلوب بعد المحاربه منهزماً فرار
واکثری طعمهٔ شمشیر بُرّار اولدقدن صکره منهزم اولان طائفه نک خزاین بیشمار وطوبخانه وجبه خانه لرین وقتی وافر فیللرین ضبط
ایدوب بعده وشاه مشار الیه شاهرخ میرزایی تخت سلطنت ایرانه اجلاس قصدیله مشهد مقدس حصارینی محاصره وتضییق ایتدکلرین
اهالیسی استیمان ایله قلعهٔ مرقومه یی تسلیم ایتملریله جرائم سابقه لرینی عفو وشاهرخ میرزایی کمال اعزاز واحترام ایله اجلاس
اورنگ سلطنت ایدوب اول حوالی اهالیسی کمال امن وامان ایله آسوده حال اولدقلرندن صکره قندهاره عودت ایلدکده
هندوستانک کفاری دار الخلافهٔ هند اولان شاه جهان آباده هجوم واظهار بغی وطغیان وضبط واستیلا ایدوب اذان محمدی نی
وترویج نوع بغیی منع واهل اسلامه ایصال انواع خسار ایلدکلری مشار الیه احمد شاهک مسموعی اولدقده تکرار هندوستان
جانبنه عزیمت ایدروب اول مقوله کفره نک دفع فسادلرین مراد ایلدیکی کفرهٔ هندک مسموعی اولدقده اوچیوز بیک سواری
وایکیوز بیک پیاده عسکر وایکی بیک عدد طوب وبش بیک عدد بان دیدکلری آلات حربی وایکی بیک زنبرک وایکی بیک
فیل وسائر بیحد وبیشمار ادوات حرب وقتال ایله شاه مشار الیهک سر راهنه مبادرت ایتملریله شاه مشار الیه دخی
عساکر کثیره ایله واروب مقاتله ومحاربه ایلدکده ظفریاب اولوب هندوستان عسکری منهزم وپریشان واول مقدار
ادوات واموال شاه مشار الیهک قبضهٔ تصرفنه داخل اولوب کمال سرعت ایله دار الخلافهٔ هند اولان جهان آباده عزیمت
ایدروب بش قوناق مقداری تقرب ایلدیکی هند پادشاهی اولان سلالهٔ تیموریه دن عالمکیر شاهک مسموعی اولدقده امرا
وارکان دولتی ایله شاه مشار الیهی استقبال ولازمهٔ محبت ومودتی ادا وایفا وهدایای عظیمه عرض واهدا ایتمکله کما فی السابق
مشار الیه عالمکیر شاهی تخت سلطنت هنده اجلاس وامرا وارکان دولتی ترتیب وآثار کفر اولان بعض اصنام واوثان
وکنائس وبتخانه لرینی هدم ایله خاک یکسان وکفره ومجوسدن تیغ وافرینی ایصال درکهٔ نیران وآثار دین محمدی نی
اعلان ایدوب سرهند ولاهور تا ملتانه وارنجه کندو اوغلی تیمور شاهه اعطا ایدرکن صکره عراق وخراسان وفارس وآذربایجان
وسائر ممالک ترکستانک نظام امورلریچون قندهاره عودت ایلدیکن وبو اثناده ممالک هندوستانک دکن طرفنده مقر
ومأوای مجوس ومجمع سرکرده کان کفرهٔ هنود در اولطرفده اولان کفرهٔ مجوس جمعیت کثیره ایله دار الخلافهٔ هنده هجوم ایدروب
پادشاه هند اولان عالمکیر شاهی شهید وکافهٔ ایالات والویهٔ ممالک هندوستانی ضبط ایلدکلرندن غیری مشار الیه
احمد شاهک اوغلی تیمور شاهک زیردست حکومتنده اولان سرهند ولاهور وسائر ممالکه اطالهٔ دست تعرض ایلدکلری
مسموعی اولدقده تکرار هندوستان جانبنه عزیمتی لازم کلوب یتمش ایکی سنه سی لا یعد ولا یحصی عساکر وحددن افزون
طوبخانه استصحابیله هندوستان طرفنه عزیمت ایلدکده پنجاب ولاهور طرفنه ایصال خسار ایدن کفرهٔ مجوس منفردن
اولوب سفورک کیفیتی دکن طرفنده اولان سردارلرینه خبر ویردکلرندن مرهته دیدکلری قوم مجوسک سرکرده لرینک رئیسی اولان
جنکوی نام مجوس ایکی یوز بیک پیاده وسواری شهر جهان آبادک محافظه سیچون اول حوالی یه ارسال وممر ومعبرلری
سد ایتدردیکندن ماعدا رؤسای قوم مذکوردن سفورک عمی اولان تابیل نام مجوس التمش بیک سواری ایله
شاه مشار الیهک اوزرینه ایلغار ارسال وممر ومعبرلرده واقع کمینکاهلرده عساکر وافره اخفا ایلدرکی خبری شاه مشار الیه
واصل اولدقده قطعاً همتنه فتور ویرمیوب محاربه ایدرک شهر جهان آباده قرب مسافه سی اولان نهر عظیمه واصل اولدقده
کثرت باراندن ناشی نهر مزبوردن عبور ممکن اولمیوب برقاچ کون نهر مذکورک او طرفنده توقف ایتکلرندن تابیل سفور
عساکر دریا مثال ایله بغتةً شاه مشار الیهک عسکری اوزرینه هجوم ایلدکده طرفیندن جنک عظیم واقع اولوب عساکر
مجوسدن بی نهایه کفره افتادهٔ خاک هلاک وبقیة السیوفی هزار محنت ومشقت ایله جنکوی وسفورک مابینه فرار ایلدکلرندن صکره
شاه مشار الیه منصور ومظفر نهر مذکوردن عبور وجهان آباده ایکی فرسخ مسافه بر قریه یه نزول ایلدکده قریهٔ مرقومه ده

ایران وهندوستان طرفلرینی زیردست حکومتنه الدقدن صکره قندهارده اقامت اوزره اولان افغان احمد شاهک
بغداد طرفنه کلان اوچ نفر سفیرلریله طرف همایون حضرت جهاندارییه ارسال ایلدیکی نامه سنک خلاصه ترجمه سی

شاه مشار الیه اوائل حالنده اعلای لوای دین محمدییه ارزوکش وکوشش افزا اوله رق وقت فرصت ظهورینه مترقب اولوب خاندان
دولت صفویه کلیاً پامال وزمین ایرانک پر اختلال اولمسی اهالی ایرانک امر معروف ونهی عن المنکر ایتمدکلرندن نشأت
ایتمکله طرف حقدن نادر شاه اهالی ایرانه مسلط اولوب ممالک ایران وتوران وهند وخراسان وعراق واذربایجان وکرجستان
طرفلرینه ایصال انواع خسار ایلدیکندن ماعدا روم جنت رسوم طرفنه دخی اکرچه اطاله دست جور وستم ایتمشیکن جناب
پروردکار اهالی دیار رومی دست تعدیسندن مصون ومحفوظ ایدوب نادر شاه مشار الیهک جور وتعدیسندن قوم وقبیله
وتوابع ولواحقی جان بلب رسیده اولوب اخر کار ستمدیده لری ایله دار عدمه ارتحال ایلدکده شاه مشار الیه قندهارده
اقامت ایلدیکی داول اثناده مشار الیه نادر شاهک برادرزاده سی علیقولی خان عادلشاه نامیله تخت ایرانه جلوس
ایدوب رعایا وبرایایه انواع ظلم وتعدی ایتمکله ایران وقندهار حوالیسنده اولان نیجه یوز بیک طائفه افغان ایله کابل
وغزنین وپیشاور وسائر اولحوالیده اولان خوانین عظام وسرکرده کان کرام افغان بالاتفاق مشار الیه احمد شاهک
اورنک سلطنته جلوسن التماس نیاز ایلدکلرنده شاه مشار الیه دنیای دنیه رغبت والتفاتدن اعراض وکوشه انزوایی
اختیار ایلدیکنی بیان ایدوب دعوای سلطنته رغبت ایلمدیکی طوائف مرقومه مشاهده ایلدکلرنده خلفای راشدین دخی
نظام امور جهاندن فارغ اولمدقلرینی واباً عن جد سلطنت افغان کندوکنده اولدیغنی ذکر وبیان ایدرک اورنک سلطنته
جلوسه ترغیب وتحریص ایتدیلر بناءً علیه اتفاقی اوزره غزا وجهاد ایدرک کفره ومشرکینک وجود خباثت الودلرندن روی
ارضدن تطهیری نیتیله تخت سلطنته جلوس ایدوب ایران طرفنه عزیمت قصد ونیت ایتمشیکن ممالک هندوستانک سائر ملکلردن
واسعتر اولوب وخصوصا امیر تیمورک خروجندن مقدم افغانیانک نامدارلرندن بهلول واسکندر وفیروزشاه وشیرشاه
وابراهیم شاه ومثللو یکرمی طقوز نفر کسنه ممالک هندوستانه پادشاه اولدقلرنه بناءً ابتدای امرده هندوستان طرفنه عزیمت
وسلطنت هنده وهن کلی طاری اولمسنه سبب اولان کفارک دفع تسلط غلبه لریله ابادی کفره هندوستانده محصور مثالی اولان
هند پادشاهینی تخلیص نیتیله عساکر وافره ومهمات جبه خانه وطوبخانه وادوات سائره کثیره ایله جانب هنده عزیمت ایدوب ممالک
هندوستانده پنجاب نام محله وصول بولنده حرب وسنبله محل مزبوره متصرف اولان سابقا هندوستان پادشاهی وزیری بیک اوغلی
میر منو یوز بیک مقداری سواری وپیاده عسکر ونیجه وافر طوبخانه وجبه خانه ایله لاهور نام محلده شاه مشار الیه ایله محاربه یه مهیا اولوب
طرفینک عسکری مقابل اولدقلرنده قرق کون مقداری محاربه اولنوب اخر الامر میر منوی مومی الیهک عسکری منهزم اولوب یکرمی نفر
فیل سوار نامدار اوراسی اعدام اولنغله میر مومی الیه دخی فرار ایدوب بالکلیه عسکری پراکنده وپریشان اولمغله مجموع طوبخانه وجبه خانه
وسائر ادوات حرب وقتالی شاه مشار الیه طرفندن ضبط اولنوب بو تقریبله ذکر اولنان پنجاب وملتان وکشمیر شاه مشار الیه
طرفندن ضبط اولندقدن صکره تکرار ایران جانبنه توجه وعزیمت ایچون قندهار طرفنه عودت ایلدکده مزبور علیقولی خان نادر شاهک
بالجمله خزائن واموال واشیاسن ضبط ایلدکندن ماعدا نادر شاهک بالجمله اولاد واحفادینی اعدام ایدوب انجق سلطان حسین صفوینک
نسلندن نادر شاهک نبیره سی شاهرخ میرزایی ابقا ایدوب کندو دخی هلاک اولدقدن صکره قرنداشی ابراهیم خان دخی ازدرشه پادشاهلق
دعواسی ایدوب اولدخی اعدام اولندقدن صکره نادر شاهک نسلی کلیا منقطع اولمغله اهالی ایرانک اتفاقلریله شاهرخ میرزا تخت سلطنت
ایرانه اجلاس اولنمشیکن اهالی ایرانک خبث طینتلری مقتضاسنجه شاهرخک کوزلرینه میل چکوب سریر سلطنتدن خلع ایلدکلری
مشار الیه احمد شاهک مسموعی اولدقده اهالی ایرانک تادیب وکوشمالی قصد ونیت ایله خراسان طرفنه عزیمت ایدوب
هرات قلعه سنی محاصره وتضییق واوچ ای مدتده قلعه مرقومه نک فتح وتسخیر واهالیسنک جرائم سابقه لرینی عفو ودرون قلعه ده اولان

ان المرحوم نادرشاه قد عرض له في اواخر عمره تخبّل مقدمات عسرة النتايج سلك بسببها فيافي اوهام غير
بيّنة المناهج وانه لمّا ترأى العقلاء من تصوّرت اياها اختلال معاقد نظام الجمهور لمعت تدابير المشرفة
عن اتفاق آراء العقلاء حتى جعلته مجاور الاهل القبور وفي هذه الحال لمّا وجدنا لشاه الجديد المحفوف
بصنوف عواطف الملك المجيد في اقرب مكان الى المعسكر وهو المشهد المسعود ولاح من مخايل جبينه ان نجم
مجده لا ينفك متحركا الى الجهة الصعود اتفق الامراء ووجوه الاعيان الايرانية على السعي بالتشرف والاستسعاد
بتقبيل مواطي اقدامه العلية وقد ابصروا من جبينه اشراق شموس الدولة والتوفيق وعلموا له الاستحقاق
الذاتي الذي بغيره لا يليق فوسد الامر اليه بوراثة التعصيب التي لم يفرض لغيره بها نصيب فانعقدت كلمة
عليه وتوجهت خواطر اهل الحل والعقد اليه وصار جالسا على اسرة السلطنة واطلقت بالثناء على حسن سلطنته
منهم الالسنه حيث رفع الله به اعباء الظلم والاعتساف عن مناكب اولئك الرعايا والاكابر والاشراف وانتم
في تشييد دعائم المحبة والاتفاق بينهم صرفتم السعي والهمه وانجلت بلوامع آرائكم غياهب تلك الشدائد المدلهمة
ولا شك ان المقدرات الالهية ظهرت على مقتضى قوله بنجوم سماء كلما غاب كوكب بدا كوكب تأوي اليه
كواكبه وعلى كل حال فكافة الاسلام وعامة الرعايا من الانام قد اصبحوا في انعم بال وارفه حال ولما كان
حصول هذه الحال لهم عمدة مطالبه الشاهيه واجل شيء عقدت عليه من صدق المحروس النية غد جلوسه
المانوس يلحظ منه انه صار موجبا لنظام البلاد ومستلزما لراحة كافة العباد وكان ذلك اجل فرحة
لدوائنا اياه ادعية التبريك وسؤالنا ثبوت قدمه في سرير الملك من الله الملك فنرجو من واهب الآمال
سبحانه ان يكون هذا الجلوس على الدوام وسيلة لصلاح الامة وانتظامهم في سلك الرفاهية الذي لا يخشى
عليه الانفصام ولنبين ان دولتنا العلية الدائمة من الاعصار السالفة والاعوام المتقادمة زمام اهتمامها
وسعيها الى التعظيم لامر الله مصروف والى النصيحة والشفقة على خلق الله معطوف وان حركاتها ومعاملاتها
ثابتة على مقتضى ان حسن العهد من الايمان وان ذلك من اجل ما يحافظ عليه من العدل والاحسان
وقد كان قبيل وفاة المشار اليه بوساطة سفراء الطرفين وامناء حمل الرسائل بين الدولتين قد تشيد محكم
بناء المصافاة وانعقدت عرى المودة والموالاة ولاجل رعاية تلك العهود والقيود من ان يتطرق اليها
الخلل او يحصل في اركانها شيء من الفساد والزلل حصل من جانب سلطاننا الاعظم وخاقاننا المفخم
اهتمامه العالي في المنع والتحذير لمن هو في حدود ومملكته العامرة خشية ان لا يكون على تلك العهود محافظة
مثابرة فكتبت وارسلت بذلك للذين يقيمون في ثغورنا المحروسة المناشير الخسروانية متحلية بالخطوط
السلطانية والغرض المقصود من كلامنا هذا ان من الزمان السابق الى هذا الاوان حضرة سلطاننا الاكرم
مهتم في ابراز صيانة الوداد اهتماما لا يحتاج ظهوره الى برهان فمن جانب شاهكم العالي ايضا يكون كذلك
صدق الطوية ومزيد خلوص السريرة والنية فان اوابد معاقد الخلة وستر مناهج المودة التي يكون الاكدار
مضمحلة لا يكون من عالي همة سلطاننا الا المساعدة والاسعاف واللطف الذي به كمال الائتلاف والود الذي
هو من كدر الريب والشك صاف ولا شك اننا فيما يلزم منه صلاح حال المسلمين وفراغ بال اهل بلاد الموحدين
صرنا نبذل كل الهمة والاجتهاد اذ في ذلك تمام الصلاح والسداد والآن لما كان سفيركم المحترم المشار اليه ماذونا
من طرف سلطاننا الاعظم بالعود بحسن جواب ما استصحبه من الالوكة الشاهية مستصحبا للنامة الجليلة
السلطانية ومعززا مكرما بالملاطفة الكريمة الخسروانية شرعنا لاعلامكم بحقيقة الحال وتصدينا لاستعلام صحتكم
الشامل تمعالى والافضال فكتبنا هذه الجلة الناشئة عن اخلاص الفؤاد وارسلناها الى ترد صفو مناهل مجلسكم
السعيد الذي هو مزدحم مناكب فضلاء العباد وبعد ما علمتم منها الحقائق المرسومة والدقائق التي هي بالصدق
موسومة فليعلم اننا في المحافظة على بقاء حدود المصافاة والمثابرة على مواثيق عهود الموالاة من جانب الدولة العلية
الابدية التي قد بني اساسها على محكم الدعائم الشرعية صرفنا مزيد السعي والاجتهاد وبذلنا الوسع فيما يكون به
انتظام احوال البلاد والعباد من الكلمات الحكمية التي في بسطها وتبليغها ائتلاف اهل الاسلام وحصول الراحة
التي بها تمام الانتظام محكما انعدم من طرفنا التراخي والقصور كذلك من جنابكم العالي نرتجي ان تجري هذه الامور
فان بجريان ذلك كلامكم البديع تصبح حدائق المحبة والموالاة نضرة مخضرة ونحصل بتسريح الطرف في رياضها
لاهل الاسلام كمال الحبور والمسرة لا زلتم بفحوى قوله تعالى انما يخشى الله من عباده العلماء متصفون وعلى
قدم الخاء بصريح العلماء امناء الله على خلقه ثابتون تجنك الله على افادة الفضل الذي غرق به رباع تلك الجهات
معمورة مخضلة الارجاء بمزن افاداتك ممطورة ودم كما شئت من عز تمد الى العلياء باعا وتسامى هامة الافلاك
ما استقبلت بمزيد الغرائبة بالود من ملك تأتي الى ملك

ايران
اشبو مكتوب بلاغت اسلوبه يازيلان قاغدك صورتيدر

الى النادي الذي سامي باشراق شمس فضائل الموالي فلك كيوان والمجلس الذي يفخر على الثريا لحت عند املتها السفاء افضل
العلي باحتوائه على سمتي مستعرض الصفوف بدروبيد الجموع من خلفاه ادام الله له العز لا لعمري ما ائتلف الفرقدان واختلف الجديدان

مكتوب مزبور [illegible]
من المحب القديم والمخلص المستديم
السيد محمد زكي المفتي
بالممالك العليه السنيه
العثمانية عفي
عنه

مرار مصافاتك عهود و قیودینی تطرق خللدن صیانت و وفاء عهد و میثاقه کمال اعتنا و دقت اولنه‌رق کماشنکان
سرحدات ممالك محروسه جانبلرندن ایصال الضرر و خسارت قصدیله برفرد حدود ایرانیه یه برخطوه تجاوز
و تصدی و اهالیسنه وجهاً من الوجوه جور و تعدی ایتمامك و ایدنلر اولور ایسه جزای سزالری اجرا اولنمق
اوزره ولاة و حکام قلاع و سرحدات خاقانیه یه خطوط همایون معدلت مقرون ملوکانه ایله معنون اوامر
جهانمطاع ایله تنبیه اولندیغندن غیری پیدرپی اشبو امر معنی علیهه مزید دقت ایتملری دخی تأکید اولنمغله
سابقا مشروح اوزره طرف فایز الشرف همایوندن محافظهٔ عهود و مواثیق امرینه نه کونه همت والا نهمت
خسروانه مبذول و درکار ایدوکی معلوم انام اولوب و بمنه تعالی شاه والاجاه مشار الیه حضرتلرینك
مبادی حال الحضرتیت مآللرندن نمودار اولان آثار خلوص و صفوت مقتضالری اوزره فیما بعد دخی
ماء العذب یکانکی غبار مغایرت و بیکانکیدن مصون و ثمرهٔ شجرهٔ مهر و ولاء آبیاری حسن نیت طرفین ایله
متزاید و افزون اولمسی ملحوظ ضمیر الهام سمیر حضرت ظل اللهی اولمغله بو دفعه سفیر مشار الیه حضور
ساطع النور همایونه شرفیاب مثول و پرتو انظار عنایات آثار ملوکانه ایله مشمول اولوب مراسم سفارتی
کمال آداب و تعظیم ایله ادا و ایفا ایلدیکنه بناءً تبریك جلوس میمنت مأنوس حضرت شاهی سیاقنده تحریر
صدور اولان نامهٔ همایون معدلت مقرون ایله مأذون عود و انصراف اولمغله جانب مخلص صافی طویتلرندن
دخی تأکید مبانی حب و وداد و استکشاف طبع حقیقت اعتیاد ضمننده مکتوب مخالصت اسلوب تحریر و تسطیر
مشار الیه ایله فرستادهٔ نادی شاهانه سفیرلری قلنمشدر ان شاء الله تعالی لدی الوصول برمنوال سابق
ما بین الدولتین العلیتین مبرم و مستحکم اولان مرار موالات و مصافاتك صیانت عهود و مواثیقنه
مستوجب ثبوت و استحکامی اولور حالاتك استکمالنه طرف دولت علیهٔ ابدی الاستمراردن اعتنا اولندیغی
مثللو جانب سنی المناقب حضرت شاهی و صدق نیت ذات خیرخواهیلرندن دخی کما ینبغی اهتمام و ابدار
اولنوب پیدرپی ارسال رسائل متوالیه ایله افزایش حب و مودت و فزونی صفوت و مخالصته سعی
اولنور ملری مبتغای اصالت و سیمه‌لریدر باقی همیشه نیر سعادت و نباهت و انوار رفعت و شهامت
طالع مشرق اقبال و ساطع افق لایزال باد

اخلص الفؤاد
السید عبد الله الوزیر الاعظم

مکتوب بعینه بودن قپاغیدر

جناب اصالت مآب نباهت نصاب شهامت انتساب سعادت اکتساب فرازندهٔ رایات سروری فروزندهٔ
چراغ مهتری نخل برومند حدیقهٔ اقبال کامکاری و نهال سایه گستر گلستان اجلال و بختیاری رواء روی شکوه
و شأن ابراهیم میرزای رفیع العنوان حضرتلرینك نادی سعادت قرار و مجلس لبالب تمدارلرینه

سماحتلو شیخ الاسلام افندی حضرتلری طرفلرندن کندولرینه کلان مکتوبه جواب اولمق اوزره حالا مسند نشین مشیخت
ایران اولان ملا علی جنابلرینه بر وجه معتاد یازیلان عربی مکتوبك صورتیدر

نحمد الله الذی ایّد الشرع و اعز انصاره و احکم قواعده و اشاد مناره بانعقاد الکلمة فی کل اقلیم من الاقالیم
الاسلامیه علی سلطان تنتظم به احوال الخاص و العام من الرعیه ناشر الویة العدل فی الوری بفحوی قوله
تعالی و اعدلوا هو اقرب للتقوی و نصلی علی نبیه الذی من اعظم معجزاته الباقیة فی الانام علماء امته الذین
هم اعلام الاهتداء الی معرفة الحلال و الحرام و الآل و الصحب ثم التابعین لهم اهل النهی و التقی و الحلم و الکرم
اما بعد فنهدی الی مجلسه الرفیع الذی منه مبدأ الفضائل و الیه منتهی رغبات ذوی المجد من الاذکیاء و الاماثل
دعوات ترجی من الله اجابتها لصدورها عن کامل المودة و اردة منا علی ذلك المجلس ورود الفرج و البهجة
و تحایا مبدأها وجه اطیب الخلة و غایته صدق المصادقة المشعرة بالوفاق یتضوع بها ذلك النادی اذ فضّت
عن مسکی ختامها الاوراق هذا و قد ورد علینا کتابکم المعبر عما فی مرآة خاطرکم الجلیل من الود الذی لا شبهة
فیه فقابلناه بالتبجیل سیما و قد تضمن اخبارکم ایانا بانموذج الالوکة المرسلة الی جناب اجل السلاطین العظام
و افخم الخواقین الکرام رافع رایات الدین المبین جامع آیات العدل و النصفة للمسلمین ظل الله الذی قد تفیأ الانام
و خلیفته فی الارض لتنفیذ ما شرع من الاحکام سلطاننا المعظم و ولی امرنا المفخم من المجلس السامی الذی جلس
علی سریر الشاهیه و دانت لعزة سائر البلاد الایرانیه صحبة السفیر الجلیل محمد کریم خان دام محفوظا بعنایة الملك
المنان متضمنة للاخبار بالجلوس المیمون الشاهی المقرون بحرکة السعد التی ورودها لیس بمتناهی و بعد ما طالعنا
ما انتظم فی سلکه من درر العبارات الرائقه و الجمل التی حررت علی مقتضی الحال المتناسقه و اطلعنا منه علی

رونق افزای مهر و محبت اولمق مقتضای شیمهٔ کریمهٔ فتوت پناهیلری ایدوکی وآرستهٔ توصیف وتحریر ومستغنی تعریف وتعبیردر باقی
همیشه آفتاب جهانتاب اقبال ونیرعالم افروز اجلال مشرق دولت لایزالدن مطالع حشمت بی زوالده طالع وتابان ودرخشان باد
بالنبی وآله الامجاد تم

المتوکل علی الله الملک الاکرم
السید عبدالله الوزیر الاعظم

مکتوب مزبورک قپاغیدر

اعلیحضرت ومعلاجایگاه رفیع منزلت وجمشید دستگاه فرمانفرمای ممالک ایران رونق افزای تختگاه کیان صدرآرای کشور شاهی
لمعه پیرای افق جهاهی اسفندیار دیار سربلندی شهریار بااقتدار ملک ارجمندی داوردارا شیم خسرو فرمای ممالک عجم گردون بارگاه
جلادت پناه شاه والاجاه فریدون دستگاه حضرتلرینک پیشگاه وحشتپناه وتختگاه سعادت اکتناهلرینه هو

وکیل دولت ایران شاهینک قرنداشی ابراهیم میرزا به یازیلان مکتوبک بعینه مسوده سیدر وتلو عنایتلو صدر اعظم وافخم حضرتلرندن

جناب اصالت مآب باهت نصاب شهامت انتساب سعادت اکتساب پیرایه بخش مسند علو منزلت ورونق ده ایوان
سمو مرتبت باعث استحکام ارکان دولت ونیروی بازوی باوران سلطنت فرازندهٔ رایات سروری فروزندهٔ چراغ
مهتری نخل برومند حدیقهٔ اقبال وکامکاری ونهال سایه گستر گلستان اجلال وبختیاری روای روی شکوه وشان
ابراهیم میرزای رفیع العنوان حضرتلرینک نادیٔ سعادت قرار ومجلس بساط تمدارلری صوبنه آرایش سربرجت ووداد
وپیرایهٔ مسند خلت واتحاد اولمغه شایان تحف تحیات عالیات مخالصتنما وتنقف تسلیمات غالیات مصادقت انتما اتحاف
واهدا قلندیغی سیاقده گلزار ضمیر لطافت سمیرلرینه سلسال مرام صفوت نما میزاب قلم دوستی رقمدن بوزمین
دلنشین اوزره اساله واجرا اولنورکه اعظم سلاطین زمان افخم خواقین دوران جامع آیات نصفت ودین داد
رافع رایات عدالت وکامکاری نورحدقهٔ جهانبانی نورحدیقهٔ گیتی ستانی شهریار خورشید علم تاجدار
کواکب حشم قوت بخشای پنجهٔ عدل وداد مکنت فرمای بازوی رشد وسداد مشید ارکان شریعت غرا ممهد
بنیان ملت بیضا سلطان البرین وخاقان البحرین خادم الحرمین الشریفین حامی البلد بن المنیفین شوکتلو کرامتلو مهابتلو
قدرتلو عظمتلو پادشاه سپهر اقتدار وخداوندگار گردون وقار ولی نعمتم افندم حضرتلرینک دربار خلافتمدار ودیعه
سنیهٔ سعادت قرارلرینه حالا فرمانفرمای ممالک ایران رونق افزای تختگاه کیان مهر سپهر سلطنت وتاجداری
نیر تابندهٔ اوج ابهت وکامکاری اعلیحضرت کیوان رتبت برجیس فطنت خورشید طلعت فرخنده فال مجسته خصال
فلک بارگاه شاه والاجاه حضرتلرینک تأکید مبانی حب وولا ضمننده ارسال بیوردقلری نامهٔ سامی شاهیلرینی
تبلیغ وایصال ایچون نامزد سفارت ورسالت اولان خانان ستوده نشاندن ابالتماب وشهامت عنوان عزتلو
محمد کریم خان جنابیله تصویر تفاصیل وقایع حال وتعبیر خواهش موالات خیریت مآل سیاقنده ارسال بیوریلان
رقیمهٔ مخالصت وسیمه لری برزمان سعد اقتران وبرآوان فیروزی نشانده وساطت سفیر مشار الیه ایله رسید
حیز وصول اولوب مندرج ظروف کلمات حقیقت آیاتی قلنان فوائد مضامین صفوت آگینی بیکان بیکان
زیور سلک نگاه انفهان قلندقده مرحوم نادرشاهک چگونگی نتیجهٔ حالی بیانیله حالا فرمانفرمای ممالک
ایران اولان شاه والاجاه مشار الیه حضرتلرینک ارثاً واستحقاقاً واجماعاً واتفاقاً اورنگ سلطنت ایران
اوزره جلوس میمنت مأنوس ایله تمکن باب شاهی وذات معالی سمات تاجدارلرنده مکنوز اولان جوهر شفقت
ونصفت مقتضاسنجه آسایش خواص وعوام ونظام مهام کافهٔ انامه صرف همت ایله معدلت بخش جهاهی اولدقلری
لوامع خیریت سواطعی اولی فقرات مکتوب سعادت مصحوبلرندن روشن وتابان اولمغله شاه مشار الیه حضرتلرینک
اشبو جلوس میمنت مأنوسلری شیرازهٔ رسالهٔ توافق والتیام دولتین علیتین اولمق ملحوظیله وسیلهٔ گشایش
افئدهٔ خیراندیشان اولدیغندن ماعدا جناب فطانت نصابلرینک آرایش طاق مودت وتزیین کتابهٔ فهرست
وصفوت سیاقنده تحریرک خامهٔ مخالصت علامه بیوردملری باعث انبساط درون ولا مشحون وسبب انکشاف
طبع محبت مقرون اولمشدر همواره مسند گزین شهامت وابهت وچار بالش نشین سعادت والا منزلت اولهلر
سالف الذکر زبیرهٔ صداقت وتیره لرنده رضای حضرت کردگار ورفاه وآسودگی امت سند اراده مقرون
اولان دولتین علیتینک الف والتیامی ومابیننده اولان بنیان محبت ودوستینک استحکامی امرنده جانب صافی
سیرتلرندن اسلوب سابق اوزره مساعی جمیله اظهار وگلستان حب ووداد آبیاری سحاب کلک خلوص مداد ایله
بربرک وبار قلنمق مطلوب خیرخواهانه لری ایدوکی تحریر وانبا بیورلمش اوندن برو بسط بساط مصافات وربط
پیوند اتحاد وموالاته میل ورغبت ابدنلرجانبنه اظهار روی ملاطفت وتوجیه وجههٔ مؤالفت طریقهٔ انیقه سی مسلوک
نیمهٔ کریمهٔ دولت ابدمدت اولوب وحتی مرحوم شاه مشار الیه ایله قبیل وفاتنده اسلوب قدیم اوزره انعقاد پذیر اولان

٨٧
٦٧

٩

و قتلو عنایتلو صدر اعظم و افخم حضرتلرینه شاه ایرانک یازدیغی مکتوبک بعینه صورتیدر

مادامکه مهر سپهر حب و وداد و آفتاب آسمان ود و اتحاد انوار اسباب صداقت و اشعه لوازم موافقت ایله مطلع اخلاص ضمائرده
طالع و مشرق صفا اندر صفای خواطرده ساطع اولوب آفاق قلوب دوستی طینتانه روشنی بخش خلت و اقطار افئده یکجهتی منقبتانه
پرتو پاش مودت اوله اول ماه گردون سلطنت و تاجداری و نیر فلک بخت و کامکاری آرایش ده مسند بختیاری زیبنده ساز اورنگ
دادداری اعلیحضرت و معلا جایگاه رفیع منزلت و جمشید دستگاه فرمانفرمای ممالک ایران رونق افزای تختگاه کیان صدر آرای
کشورشاهی لمعه پیرای افق جمجاهی نورپاش سمای دانایی روشنی بخش چشم بینایی فرخنده فال خجسته خصال خدیو اقلیم جاه و جلال
اسفندیار دیار سربلندی شهریار با اقتدار ملک ارجمندی داور دارا شیم تنسیق فرمای ممالک عجم عونا للحماسة والجلالة صونا
للدیانة والامانة گردون بارگاه جلادت پناه شاه والاجاه فریدون دستگاه لازالت نیرات دولته شارقة من مشارق السعادة
والاقبال وما انفککت شموس شهامته طالعة من مطالع المجد والاجلال حضرتلرینک ذات معدلت سمات و وجود مکارم آبالری
سریرآرای فرمانرانی و زیب افزای اریکه جهانبانی اولوب لوامع احکام شفقت انتمالری آسایش بخش درون جهانیان و سواطع
اوامر نصفت ارتسامرلری آرامش فرمای فؤاد زیردستان اولمق دعواتی مواظبت کرده ضمیر اخلاص سمیر اقبالجویلری ایدوکی رقوع پیشگاه
دولت پناه و معروض دستگاه سعادت اکتناه قلندقدن صکره مجلای صور حقایق و تمثلگاه تماثیل دقایق اولان مرآت طبع پاک
شاهانه و آیینه ذهن تابناک داورانه لرینه صور تبیانات ثناکار صداقت نشان بو اسلوب آداب مصحوب ایله منقوش صفحه ذکر
و بیان قلنورکه مودع ذات معالی سمات تاجدارلری اولان جوهر صدق آشنایی و وفاپروری و اکسیر حقیقت شناسی و دوستی
گستری مقتضاسنی ایفا و اجرا ضمننده اعظم سلاطین عظام اکرم خواقین کرام اعدل قیاصره دوران اشرف فرمانروایان جهان
باسط عدل و انصاف کاشط ظلم و اعتساف موطد قواعد شرع قویم محمدی مشید دعائم قانون مستدیم احمدی سپیده روی ملت
بیضا صباحت وجه شریعت غرا نگهدار کشور عهد و وفا حراست بخش اقلیم حب و وداد نقاوه دودمان سلاطین عثمانی خانواده
اریکه پیرایان گیتی ستانی سلطان البرین و خاقان البحرین خادم الحرمین المحترمین شوکتلو کرامتلو مهابتلو قدرتلو عنایتلو عظمتلو
ولی نعمتم اقدم پادشاه اسلام پناه و ظل الله خلافت دستگاه لازالت نیرات اقباله ساطعة عن طوالع الاقبال و ما برحت لامعات
اجلاله طالعة عن مطالع الکمال حضرتلرینک دربار خلافت قرار سلطانی و بارگاه عنایت اشتهار خاقانیلرینه خانان ستوده هنر
نشانلرندن ایالت مآب و شهامت عنوان عزتلو محمد کریم خان جنابلری سفارت و وساطتیله تسییر بیورلدن نامه نامی شاهی
و مفاوضه گرامی جمجاهیلری بروقت فیروز و برحین بهجت اندوزده دیدنه دیرینه دولت علیه و قاعده مستمره سلطنت سنیه
اوزره بو خیراندیش صافی سریرتلرینک حسن دلالتی و سفیر مشار الیهک وساطتیله حضور فائض النور خسروانه لرینه عرض
و تبلیغ اولنوب گلدستهای مضامین فقرات صفوت آگیننده واصل شامه اطلاع ملوکانه لری اولان روایح عنبریة الفوایح
صدق نیت شاهیلری معطرساز دماغ استیناس و الفت اولدیغندن ماعدا تفصیل کیفیته دائر اصالت مآب و نباهت نصاب عالیجاه معلا
جایگاه ابراهیم میرزای سعادت دستگاه جنابلری طرفندن جانب خیرخواهلرینه تحریر اولنان نمیقه حقیقت وثیقه ده ذات معالی سماتلری
ارثا و استحقاقا و اجماعا و اتفاقا تختگاه سلاطین کیان اولان اورنگ سلطنت ایران اوزره جلوس ایله تمکن یاب شاهی و آسایش
خواص و عوام و نظام مهام کافه انامه صرف همت ایله معدلت بخش جمجاهی اولدقلری تسطیر و املا بیورلمغله چونکه مقصود اصلی صلاح
حال اسلامیان و راحت و سامان حلیه داران ایمان اولوب جناب معالی نصاب داورانه لرینک دخی بو معنا مرکوز فؤاد و عمده مطالب
و مرادلری بر وجه محرر جلوس میمنت مانوس شاهیلری شیرازه رسالة توافق و التیام و مقراض رشته تنافر بین اهل الاسلام اولمغ
ملاحظه سیله طبع همایون جهانبانی باعث گشادگی و نشاط و سبب خوشنودی و انبساط اولمشدر همواره جناب خداوند بیچون تاج و تخت
شاهانه لرینی مبارک و میمون و هر حالده ارادات و حرکات جمجاهیلرینی توفیق و رضاسنه مقرون ایلیه امین ذکر اولنان نامه سامیلرنده
مکارم اخلاق ملوکانه و محامد اوصاف پادشاهانه دن صنوف سابق شیمه کریمه اوزره اتحاد و ائتلاف بین الدولتین العلیتین مرعی
و ملحوظ و پیوسته آمدشد مفاوضات مشفقانه ایله شارع شفقت و یگانگی مغایرت و بیگانگی نظرقندن مصون و محفوظ اولمسی
خصوصی التماس و استدعا بیورلمش مظهر خلافت کبری اولان اشبو دولت خداداد و سلطنت شرع بنیاد خسروانه نک اوتدن برو
هر حالده تعظیم امر خدا و شفقت حال برایا مراسمنه رعایت و حوزه وفای عهد و میثاقی صیانت شعارشان شوکت و ابهتلری
اولمقدن ناشی بسط بساط مصافات و ربط پیوند اتحاد و موالاته میل و رغبت ایدنلر جانب سنی المناقب خلافتپناهیدن نائل مساعده
و اسعاف اوله گلدکلری بدیهی اولوب و حتی واصل مغفرت اله عم جناب مکارم نصابلری مرحوم نادرشاه ایله قبیل و قاعده اسلوب
قدیم اوزره انعقاد پذیر اولان مراتب مصافاتک عهود و قیودنی نظرگاه خللدن صیانت و وفای عهد و میثاقه کمال اعتنا و دقت اولندیغی
کاشتنگان سرحدات ممالک محروسه جانبلرندن ایصال ضرر و خسارت قصدیله برفرد حدود ایرانیه یه برخطوه تجاوز و تصدی و اهالیسنه
وجها من الوجوه جور و تعدی ایتاملری و ایدنلر اولور ایسه جزای سزالری اجرا اولنمق اوزره ولاة و حکام قلاع و سرحدات خاقانیه یه خطوط
همایون معدلت مقرون ملوکانه ایله معنون اوامر جهان مطاع ایله تنبیه اولندیغندن غیری بیدرپی اشبو امر معتنی علیهه مزید دقت ایلدکلری
دخی لله الحمد لوجه مشغله سیاق مشروح اوزره طرف فائز الشرف همایونلرندن محافظه عهود و مواثیق امرینه نه گونه همت والانهمت خسروانه مبذول
و درکار ایدوکی معلوم انام اولوب و بمنه تعالی ذات نصفت و فتوت سمالرینک مبادی حال خیریت مآللرندن نمودار اولان آثار خلوص
و صفوت مقتضاسی اوزره فیما بعد دخی شاهراه سلم و یگانگی خس و خار مغایرت و بیگانگیدن مصون و ثمره شجره مهر و موالات آبیاری حسن
نیت طرفین ایله متزاید و افزون اولمسی ملحوظ ضمیر الهام سمیر حضرت ظل اللهی اولمغله بو دفعه سفیر مشار الیه حضور ساطع النور همایونه
نزقیاب مثول و پرتو انظار عنایت آثار ملوکانه ایله مشمول اولوب مراسم سفارتی کمال ادب و تعظیم ایله ادا و لوازم خدمت رسالتی وفور
آگاهی و تفخیم ایله تکمیل و ایفا ایدوب حائز تشریفات بهیه معاودت و مراجعت اولمغله تبریک جلوس میمنت مانوس شاهیلری سیاقنده
نامه همایون معدلت مقرون شرف ریز صدور اولوب سفیر مشار الیهه مصحوبا ارسال جانب سنی المناقب داوریلری قلنمغین طرف خیراندیش
صداقت کیشلرندن دخی ایفای لوازم ثناکاری ضمننده اشبو زبیره اخلاص انتما کشیده سلک املا و سفیر مشار الیه ایله درگاه سپهر
اشتباه شاهانه لرینه عرض و اسرا قلنمشدر ان شاء الله تعالی لدی شرف الوصول بر سیاق مذکور مابین الدولتین العلیتین بنیان عهد
و میثاق قوی الاساس راسخ و شامخ و گردون مماسی ایدوکی قرین ذهن تابناک جمجاهیلری اولدقده مراتب مزبوره جانب معالی جالب
خسروانه دن مرعی و معتبر طوتلدیغی مثللو فیما بعد دخی طرف زاهر الشرف شاهیلرندن نسیم اخلاص و مودت وزان و زلال صافی اوصاف
مصادقت دائم الجریان اولدیغچه گلشن سریع النمای اتحاد و الفت خس و خار مغایرتدن مصون اولوب اجتنای ثمار موالات ایله اهالی و سکان
طرفین شیرینکام آسوده گی و راحت و آمدشد مفاوضات مسالمت آیات متوالیه ایله خیابان گلزار دوستی و اتحاد دولتین علیتین پذیرای

عوناً للحماسة والعدالة صوناً للديانة والاصالة خير الخلف اورنك نشينان كسرى وجم نعم البدل سرير آرايان ممالك عجم
فلك باركاه القاآن على شاه لا زالت نيرات بختيته طالعة من مشارق العز والاقبال وما برحت شموس عزته مصونة
عن وصمة الخسوف والزوال حضرتلرينك مطلع نير حب وولا ومشرق آفتاب سلم وصفا اولان صوب معالى اوب
شاهيلرينه زيور افسر مهر ووداد وپيرايهٔ اكليل دوستى واتحاد اولمغه سزا فرائد تحيات محبت آيات ومرواريد تسليمات
مودت غايات اتحاف واهداسيله ضمير منير مهر تنوير وخاطر عاطر خورشيد نظيرلرينه صور مدعاى تحابب
وتهادت بو وجهله ارائه اولنوركه دربار خلافت قرار سلطانى وبارگاه عنايت اشتهار خاقانيمزه خانان ستوده نشانلر
عاليجاه شهامت دستگاه محمد كريم خان دام محفوظاً بعناية الملك المنان سفارت ووساطتيله تسيير اولنان نامهٔ
نامى شاهى ومفاوضهٔ كرامى جهانبانيلرى بروقت فيروز وحين بهجت اندوزده سفير مشار اليه وساطتيله ركاب مستطاب
خسروانه مزه موصول ومفهوم محبت مرسومنه اطلاع ملوكانه مز مشمول اولوب مهب كلمات لطافت آياتندن وزان اولان
نسيم معانى قبوليسى روزنهٔ ادراك پادشاهانه مزدن عبور ايله نفحه نثار كاشانهٔ ضمير صفوت سمير همايونمز اولدقده روايح
عنبرية الفوايح صدق نيت وخلوص سريرتلرى معطرساز دماغ استيناس والفت وقوت بخش قواى ناميهٔ مهر ومودت
اولديغندن شقه تفصيل كيفيته دائر نواب كامياب‌لرى طرفندن امناى دولت عليه ووكلاى سلطنت سنيه مزه عرض واشعار
اولنان واقعهٔ فاجعه وباديهٔ نادره‌دن ناشى ذات معالى سماتلرى ارثاً واستحقاقاً واجماعاً واتفاقاً تختگاه سلاطين
كيان اولان اورنك سلطنت ايران اوزره جلوس وتمكن بولوب آسايش وآرام خواص وعوام ونظام مهام كافهٔ انام
صرف همت اوزره اولدقلرى تحرير واشعار بيورلمغله چونكه مقصود اصلى صلاح حال اسلاميان وراحت وسامان
حليه داران ايمان اولوب وجناب معالى نصابلرينك دخى بو معنا منوى فؤاد وعمدهٔ مطالب ومرادلريدر روجه محرر جلوس
ميمنت مأنوس شاهيلرى شيرازهٔ رسالهٔ توافق والتيام ومقراض رشتهٔ تنافر وتضاد مابين الاسلام اولمق ملاحظه سيله
طبع همايون جهانبانيمزه ايراث كيفيت انبساط وايداع مادهٔ حبور ونشاط ايلمشدر جناب خداوند بيچون تاج وتخت شاهانه لرين
مبارك وميمون وهرحالده اعمال وحركاتلرينى توفيق ورضاسنه مقرون ايليه آمين ذكر اولنان نامهٔ ساميه لرنده مكارم
اخلاق ملوكانه ومحامد اوصاف پادشاهانه مزدن دستور سابق يتيمهٔ كريمهٔ وقاعدهٔ مستحسنهٔ اتحاد وايتلاف
بين الدولتين العليتين مرعى وملحوظ وپيوسته آمدشد مفاوضات مشفقانه وارسال مكاتبات ورقيمجات دوستانه
ايله شارع شفقت ورأفت وعطوفت ويگانگى مغايرت وبيگانگى نظرندن مصون ومحفوظ اولمسى خصوصى التماس
واستدعا بيورلمش خلافة الله الكبرى وحجة الحق على كافة الورى اولان اشبو دولت خداداد وسلطنت شرع بنياد زال
اوتهدن برو هرحالده تعظيم لامر الله وشفقت على خلق الله مراسمنه رعايت واوفوا بالعهد ان العهد كان مسؤلا فرمانه امتثال
واطاعت شعار شان شوكت وابهتلرى اولمغله ناشى طرح وتأسيس مبانئ مصافات وربط پيوند اتحاد وموالاته تحرك
دست وانامل خواهش ورغبت ومن كل الوجوه مراسم حسن عقيدت واخلاصه مبادرت ايدنلر جانب سنى المناقب خلافت
پناهيمزدن نائل انصباب مساعده واسعاف ومظهر مفاخر توجهات والطاف اوله كلدكلرى بديهى اولوب وحتى عمكز مرحوم
نادرشاه ايله تقبيل وفاتنده انعقاد پذير اولان مرائر مصافاتك عهود وقيودينى تطرق خللدن صيانت ووفاء عهد
وميثاقه كمال اعتنا ودقت اولنه رق كاشتكان سرحدات ممالك محروسه مز جانبلرندن ايصال ضرر وخسارت قصديله برفرد
حدود ايرانيه يه برخطوه تجاوز وتصدى واهاليسنه وجهاً من الوجوه جور وتعدى ايتماملك وايدنلر اولور ايسه درحال اخذ
وبداماى سزا اولدقلرى جزالرى ويرلمك اوزره ولاة وحكام قلاع وسرحدات خاقانيه مزه خطوط همايون شوكتمقرون شاهانه لرله
معنون اوامر جهانمطاعمز ايله تنبيه وتأكيدا نفندن غيرى بيدرپى كيفيت مرسومه يه مزيد دقت واطاعهٔ حاميه بصيرت ايلملرى
تهديد وتلقين اولنمقدن خالى اولنميوب بناء عليه سياق مشروح اوزره طرف كامل الشرف همايونمزدن محافظهٔ عهود ومواثيق
امرنه نه كونه همت والا نهمت خسروانه مز مبذول ودركار ايدوكى معلوم دور ونزديك ترك وتاجيك اولمغله تفصيلدن مستغنيدر
بمنه تعالى ذات رفعت وفتوت سماتلرينك مبادى حال وغرهٔ ناصيهٔ حقانيت واعتدالرندن نمودار اولان آثار خلوص
وصفوت وانوار ديانت وامانت مقتضالرى اوزره فيمابعد دخى شاهراه سلم ويگانگى خس وخار مغايرت وبيگانگيدن مصون وثمرهٔ
شجرهٔ مهر ومودت آبيارى حسن نيت طرفين ايله متزايد وافزون اولمسى ملحوظ طبع ملوكانه مزدر بو دفعه سفير مشار اليه حضور
همايونمزه شرفياب مثول وپرتو انظار عنايت آثار ملوكانه مز ايله مشمول اولوب مراسم سفارتنى كمال آداب وتعظيم ايله ادا ولوازم
خدمت رسالتى وفور آگاهى وتفخيم ايله تكميل وايفا ايدوب حائز تشريفات بهيهٔ معاودت وفائز نصاب رخصت مراجعت اولمغله
تبريك جلوس ميمنت مأنوسلرى سياقنده اشبو نامهٔ همايونمز اصدار وسفير مشار اليهه مصحوباً ارسال اولنمشدر ان شاء الله تعالى
لدى شرف الوصول برسياق مذكور معمارى همت بلند رتبت شهرياريانه مز ايله بنيان قوى الاركان عهد وميثاق ان العهود لدى
اهل النهى ذمم مصداقنجه راسخ وراسخ وسامى وشامخ ايدوكى قرين ذهن دراك كيمياليرى اولدقده مراتب مزبوره جانب معالى
جانب خسروانه مزدن مرعى ومعتبر اولديغى مثللو فيمابعد دخى طرف زاهر الشرف شاهيلرندن نسيم اخلاص ومودت وقبول حسن عقيدت
ونيت وزلال صافى اندر صافى مصادقت ومخادنت پذيراى جريان وفيضان اولدقجه گلشن ربيع النماى اتحاد والفت تروتاب
مغايرت وصرصر برگ وبارافكن بيگانگى ومنافرتدن مصون ومأمون اولوب اجتناى ثمار موالات ومصافات ايله اهالى وسكان
طرفين آسوده خرام خيابان آرام وآمدشد مفاوضات مشفقانه بى انفصام اولمق مقرردر باقى هميشه نير جهانتاب
اقبال از افق دوستدارى وراستكارى طالع وتابان ولامع ودرخشان باد بالنبى واله الامجاد

اواسط ج ١١٦١

امضاى همايون
الممهد لدعائم الشرع المستبان المشيد لقوائم العهود والايمان
خادم الحرمين الشريفين السلطان الغازى محمود خان بن السلطان مصطفى خان

جنابلری حضور سعادت موفورینه کیفیت مزبوره‌یی عرض وتظلم ایدیلر واول اثناده شاه مشارالیه سیستان
وفراه مملکتنده اولطرفلرك انتظام امورلرینه مشغول ایدیلر شاه مشارالیه بوظلم وعدوانی رفع ایچون باری
حضرت باری وعون جناب مستعان ایله ولایت مشهد طرفنه عطف عنان ایلدیلر واول وقت نادرشاه ولایت
مزبوره‌ده توقف وخلقی زجرده اصرار ایتمشدی وشاه مشارالیه همت والانهمتی بوخصوصده صرف ایلدیلر اهل اردو
هربار بی‌طاقت وعاجز قالدیغنه بناءً شاه مشارالیهك ورودی وقتنه دك تحمل ایتمیوب افشار قبیله‌سنك غازیلری
شهر جمادی الاخره‌نك اون برنجی کیجه‌سی نادرشاهی قتل ایدوب واول اثناده شاه مشارالیه قرب وجوارده اولدیله
اوچ درت کوندن صکره بالجمله دولت وسعادت ایله بلدهٔ مشهد مقدسه داخل اولدیلر وبوکیفیت واقع اولدقدن صکره بالجمله
ایرانك سرکرده‌لری وامراسی واعیان وقبائلی بلدهٔ مذکوره‌ده حاضر اولدیلر شاه حضرتلرینك پایبوسلری شرفیله
سرافراز اولوب کندولرینك انتظام امور والتیام کسکی واجتماع پراکنده کیلرین عجزاً وتظلماً حضور شاهیدن رجا
واستدعا ایدوب وبواحر جسیم وکار عظیم تأییدات وتفضلات علیه عظیمه منوط اولمغله شاه مشارالیهده توفیقات
ازلی واولویت واستحقاق ذاتی واستعداد واکبریت ولادجهتلری بولندیغنه بناءً بوزمان فیض نشانده
فیروزی ومبارکی ایله تخت سلطنت وسروری اوزره جلوس وبرقاچ سنه‌دن برو نادرشاهك حرارت
آفتاب شرارت وقهرندن عموم اهل ایرانك مفارقلری اوزره بسط جناح رحمت ورأفت بیوروب ظلم وبدعتی رفع ووجوه
باطله وبحساب اخذینی منع ایدکلری ماعدا زیاده شفقت وعنایت بی‌نهایتلری اظهار بیورلری تا نیجی اوچ سنه‌لك
اصل حقوق دیوانی بیعی تخفیف ایدوب بحمدالله تعالی جمله اعالی وادانی وقریب وبعید کافهٔ جمهور قرین رفاه
وآسایش وغنوده بستر آرامش اولوب شاه حضرتلرینك دوام دولت وارتقای شوکت وسلطنتی دعاسنه مشغولدرلر
هیچ بروجهله الم وکدر طوتمزلر چونکه بوایکی دولت علیا مابینده دائما اساس اتحاد والتیام قائم ودائر جمله معتمدان
دولتخواهدن اولان عالیجاه عقیدت واخلاص دستکاه محمد کریم خانی نامهٔ همایون ایله بوخبر مسرت اثری
ایصال ایچون اولصوب سعادت پرور ودولت علیهٔ معدلت گستره روانه اولمغله بوداعی دولتین کریمتین
دخی بومراتبی تحریره ابتدار ایلدی بدیهی‌دركه سرعالیجاه معتمد شاه عالم آگاهی وخیرخواهیده تأکید اساس دوستی وموافقت
ایچون لازم بلدکلری امری تقدیمه سعی واهتمام بیوروب ریاض اتحادی باران سحاب مداد خامهٔ مشکین ختامه ایله
قرین خضارت ونضارت وخرمی وسبزی بیورلر باقی ایام فرخنده انجام شریعت وفضیلت وهدایت
وافادت وافاضت ودین پروری مستدام باد بالنون والصاد

مبارك دکاب خورشید تاب حضرت ظل الهیدن شاه ایرانه عنایت والحسان بیوریلوب جواب‌نامهٔ همایون عطوفت مشحونك قلمه الدریلدی
صورتیدر

٦٦

بسم الله الرحمن الرحیم
والله یؤتی ملکه من یشاء

حمد وثنای لایحصی وشکر وسپاس بی‌انتها سیاح جهانکرد برق شتاب وهم وخیال رسیدهٔ سرحد کنه ذاتی
وواصل الکای حق معرفتی اولمیان جناب ملك متعال وخداوند بی‌مثل ولایزال درکاهنه سزا وخلیقدر که اقتضای حکمت
ازلیه واستدعای مشیت لم یزلیه‌سیله وقتاً فوقتاً بر نواستعداد مادرزاد ایله شارق مشارق امکان وشهود اولنلرك
قبای اندام استیهالرین طراز ودرخشان مکاناً علیاً ایله مطرز ومتعالی وسر ابتهاجلرین تاج وهاج وآتاه الله الملك ایله
مزین ومتلالی ایدوب حل وعقد مصالح ایل والکالی دست نصفت واعتدال لرینه اعطا ایله وسیلهٔ انتظام شوارد امور
وباعث آسایش وسکون اهالی وجمهور ایلدی ونعوت وتحیات بی‌عدو بی‌همتا سیمرغ بلندپرواز عقل کل هوای ادراك
جاه وجلالنده سست جولان وتیزان کرم عنان زبان نعت ذات پاکالنده تنك میدان اولان حبیب خدا ورسول
کبریا علیه من الصلوات ازکاها وانماها حضرتلرینك مشهد پاك ومعطر ومرقد مقدس ومنورلرینه شایسته وحقیقدر که
منطوقهٔ لایسلم احدکم حتی یحب لاخیه ما یحب لنفسه ایله رفع مادهٔ مباینت وتعلیم وارائت مراسم یکانکی واخوت
قیلدی واصناف رضیه ودرود نامعدود عموماً آل واصحاب کرام وخصوصاً چهار رکن بازوی اسلام اولان خلفای
راشدین ونجبای مجاهدین دین حضراتنك طیور خضر جنان اولان ارواح طیبهٔ خلد آشیانلرینه اولسونکه هربری برحسب
مفهوم اصحابی کالنجوم رهنمای سبل هدی وخضر طریق سعادت احتوادر امابعد اعلیحضرت سپهر اقتدار عطارد درایت
خورشید اشتهار بهرام رزم کیوان رفعت ناهید بزم برجیس سعادت زینت افزای اریکهٔ سروری رونق بخشای مسند
داوری نیروی بازوی رشد وکیاست قوت سرپنجهٔ شهامت وبسالت مشید ارکان کامرانی ممهد بنیان دوستکانی

در تضییع پادشاه مذکور این عرایض را بخدمت سراسر سعادت بندگان ثریا مکان فریدون رای دارا دربان پادشاه
جمشید جاه سلیمان حشمت خداوند کار گردون دستگاه قاآن شوکت آفتاب عالمگیر برج عظمت و کامکاری
نیر فروزان آسمان سلطنت و شهریاری آیهٔ رحمت کتاب الهی سایهٔ رافت خورشید عطوفت نامتناهی گلستان
امکان را سحاب ریزش و احسان عالم هستی را نسیم مرحمت و امتنان پادشاه سلیمان شاه السلطان علی
پادشاه ایده الله بتاییدات الازلیه که در ان اوان در مملکت سیستان و فراه مشغول انتظام امور انجا بودند
عرض و تظلم نمودند بندگان اقدس بجهت دفع این ظلم و عدوان بیاری حضرت باری عزّ و جل عنان جناب مستعان
عطف عنان بصوب ولایت مشهد مقدس و توابع که در انوقت پادشاه مذکور در ولایت مزبور توقف
و زجر و اضرار مردم کمال اصرار داشت معطوف بهمت والا نهمت در این خصوص مصروف داشتند تا ورود رایات
جاه و جلال سلطانی اهل اردو را دیگر در هر باب طاقت طاقت و زیاده برین تاب مقاومت نیاورده غائبانه
مذکور افتاد بتاریخ شب یازدهم شهر جمادی الثانی پادشاه مذکور را بقتل آورده بندگان اقدس که در ان
روزها در قرب و جوار نزول اجلال داشتند در عرض سه چهار روز بدولت و سعادت تشریف آورده
داخل بلدهٔ مشهد مقدس و بعد از وقوع این مقدمه تمامی سران و سرکردگان و بزرگان و امرا و اعیان الوف و احشام
ایران در بلدهٔ مزبوره حاضر بودند بشرف پای بوس اقدس مشرف و سرافرازی یافته انتظام امور و التیام شکستگی
و اجتماع پراکندگی خود را عجزاً و تظلماً از خدمت ثریا منزلت اقدس استدعا و رجا نمودند از انجا که این امر بزرگ
و کار خطیر منوط بر تاییدات و تفضلات علی عظیم و مالک واجب التعظیم است بنابر توفیقات ازلی و اولویت
و استحقاق ذاتی و جبلت استعداد و انجبیت اولاد در این اوان سعادت نشان بفیروزی و بختیاری و فرخندگی
جلوس میمنت مانوس بر اورنگ سلطنت و سروری و بسط جناح رافت و رحمت بر مفارق عموم اهل ایران که درین چند
سال در حرارت آفتاب باس و سطوت پادشاه سابق الذکر مانده بودند فرموده دفع ظلم و بدعت و منع اخذ
وجوه باطله و بیحساب و از فرط شفقت و عنایت بی‌نهایت پادشاهی سه ساله نیز اصل حقوق دیوانی را در کل
ممالک محروسه سلطانی تخفیف داده بحمدالله والمنه تمامی مستظلان ظل جناح مکرمت خاقانی از اعالی و ادانی
و کافهٔ جمهور از نزدیک و دور قرین رفاه و آسایش و غنوده بستر راحت و آرامش و مشغول دعای دوام و ابود
دولت ابد مدت لایزال و ارتقای لوای شوکت و سلطنت این خیر بی‌شبهه و همال می‌باشند و از هیچ جهت گذر الم
و تکدری ندارند از انجا که پیوسته اساس اتحاد و ائتلاف درمیانهٔ دو دولت علیهٔ عظمی قرین استحکام و در و تحیة الشام
حضرتین سبب حصول مرضیات جناب اقدس ملک علام و رفاه و آسایش امت حضرت سید الانام علیه الصلوة
والسلام میباشد عالیجاه عقیدت و اخلاص شعار سنگاه محمد کریم خان را که از جملهٔ معتمدان دولتخواه است بانامه
همایون برای رسانیدن این خبر مسرت اثر روانهٔ آن صوب سعادت برور دولت علیه معدلت گستر واجب دانسته
دوام دولتین گردیدن نیز لازم در که بتحریر این عرایض پرداخته جزبی است که آن عالیجاه معلا شان در عالم اتحاد
و خیرخواهی آنچه لازم داشته در تاکید اساس دوستی و مواخات بتقدیم سعی و اهتمام خواهند پرداخت و دیار خواهش
بهار یکانگی را بریزش سحاب مداد خامهٔ مشکین ختامه قرین خضارت و نضارت و خرمی و سرسبزی خواهند ساخت
باقی ایام فرخندهٔ انجام شریعت و فضیلت و هدایت و افادت و افاضت و دین پروری مستدام باد بالنون و الصاد

صورت مهر
و دفعنا مکانا علیا

مکتوب مزبورک ترجمه سیدر

اول حضرت علیم علام که مدرسهٔ کمال و حوزهٔ فضل و افضالنده سبحان ملاء اعلی سبحانک لا علم لنا
الا ما علمتنا ذکر و درسنی تکرار ایله وظیفهٔ اشتغال طوتدر ذات کامل الصفات موفور الحسنات عالی در جلکری
حوادث روزکار و مکاره لیل و نهارک انقلابندن مصون و محروس ایروب زینت افزای وسادهٔ فضیلت
و شریعت و افادت و افاضت و هدایت و ارشاد اولهلر دعوات وافیات اجابت آیات و تحیات زاکیات
عنبرین نسمات تبلیغ و ترسیلندن صکره مشهود رای مرآت سیما و مکشوف ضمیر منیر اصابت اقتضا قلنورکه
مرحمت و مغفرت مآل پادشاه قوی دستگاه سلطان نادرشاهک ابتدای ظهورندن حقیقت احوالی و اختراقباللی
عروجی و غلبه و جهانگیرلکی جناب عالیلرینک و جمهور عالمیانک معلوملری اولوب اواخر حالنده غلبهٔ سوداک
هیجانندن مالیخولیا شالو بر مرضه مبتلا اولوب طبع عدل و دادگستری حذنده و رافت و رعیت پروری ضابطه‌سندن
انحراف و طریقهٔ ظلم و تعدی یه میل ایدوب عموم اعالی و ادانی ایران اوزرینه کار صعب و دشوار اولوب بو سالده
سمت ولایت عراقدن معاودت و خراسانه ورود ایلدی خلق اوزرینه تعدیسی سابقدن زیاده اولوب ایشی
بر مرتبه یه ایرشدردکی نادرشاهک اردوسنده شب و روز اطراف خیامنده کندوبی حفظ و حراست ایدن افشار
قبیله سی اعیانندن جمع کثیر سائر عسکر سرکرده لریله نادرشاهی اتلاف و تضییع امرنده یکدل اولوب و نادرشاهک
واولاد و احفادندن کمال مرتبه اکراه و انزجار طوتدرلر و فی الحقیقه اندره دخی تمشیت امور عظیمه یه قابلیت و انتقاده
یوق ایدی ناچار نادرشاهی تضییعده اولان اتفاق و اجماعدن صکره ثریا مکان فریدون رای و دارا دربان پادشاه
جمشید جاه سلیمان حشمت خداوندکار گردون دستگاه قاآن شوکت آفتاب عالمگیر برج عظمت و کامکاری نیر فروزان
آسمان سلطنت و شهریاری آیهٔ رحمت کتاب الهی سایهٔ رافت خورشید عطوفت نامتناهی گلستان امکانه سحاب
لطف و احسان عالم وجوده نسیم مرحمت و امتنان پادشاه سلیمان شاه السلطان علی پادشاه ایده الله بتاییدات الازلیه

بو ظلم و عدوانی رفع ایچون باری حضرت باری و عون جناب مستعان ایله ولایت مشهد طرفنه
عطف عنان ایلدی و اول وقت نادر شاه ولایت مزبوره ده توقف و خلقی زجر و اصرار ایدیکی
و شاه مشار الیه همت و الا همتی بو خصوصه صرف ایلدیلر اهل اردو هر بابده بی طاقت و عاجز
قالدیغنه بناءً شاه مشار الیهک ورودی وقتنه دک تحمل ایمیوب افشار قبیله سنک غازیلری

شهر جمادی الآخره نک اون برنجی کیجه سی نادر شاهی قتل ایدوب و اول اثناده شاه مشار الیه
قرب و جوارده اولملریله اوچ درت کون ایچنده دولت و سعادت ایله بلدهٔ مقدسه داخل اولدیلر
و بو کیفیت واقع اولدقدنصکره بالجمله ایرانک سرکردکان و امراسی و اعیان قبائلی بلدهٔ مذکوره ده حاضر
اولملریله شاه حضرتلرینک پایبوسلغی عزتیله سرفراز اولوب کندولرینک انتظام امور و التیام شکستکی
و اجتماع پراکنده کیلرک عجزاً و تظلماً رجا و مستدعا ایدوب دیوار جسیم و کار عظیم تأییدات و تفضلات
وهاب علی العظیمه منوط اولمغله شاه مشار الیهه هدایت ازلی و اولویت و استحقاق ذاتی
و استعداد و اکبریت اولاد جهتلری بولندیغنه بناءً بو زمان فیض نشانده فیروزی و مبارکی ایله
تخت سلطنت و سروری اوزره تمکن و جلوس و برقاچ سنه دن برو نادر شاهک حرارت
آفتات ظلم و بدعتنده عاجز قالان جمهور اهل ایرانک مفارقی اوزره بسط جناح رحمت و رأفت
بورروب ظلم و تعدی بی رفع و بی حساب وجوه باطله اخذینی منع ایلدکلرندن ماعدا اوچ
سنه لک اصل حقوق دیوانی بی دخی تخفیف ایدوب بحمد الله تعالی شمدی جمله اهالی ایران
قرین رفاه و آسایش و نیک و بددن غنودهٔ بستر آرامش اولوب هیچ بر وجهله الم و کدر طوتمزلر
چونکه بو ایکی دولت علیا مابینده دائما اساس اتحاد و التیام قائم و دائمدر بو بابده جملهٔ معتمدان
دولتخواهدن اولان عالیجاه شهامت دستگاه محمد کریم خانی استعجال اوزره دولت علیهٔ عالیهٔ
عثمانیه یه روانه و نامهٔ دوستی ختامه ارسال بیورد قلرینه بناءً عالم خلوص و عقیدتدن تحریر
وسیلهٔ المودة نه مبادرت اولندی بدیهیدر که سز عالیجاه رفیع جنکاه دخی حسن اخلاق کریمه کز
بناءً رضای حضرت کردگاره و رفاه و آسودکی امت سید ابراره مقرون اولان دولتین
علیتینک الف و التیاملری و مابینده اولان بنیان محبت و دوستینک استحکامی امرینه هر
هر وجهله اسلوب سابق اوزره مساعی جمیله اظهار بیورروب همواره ریاض مودت و ولایی
ملتیان عطارد شانک سحاب کلک درربارلری با رانیله قرین خرمی و خضرت بیوره لر بانی
کلزار همیشه بهار وزارت و صدارت ابهت و حشمت و کامکاری آبیاری ابر مرحمت باریله ریاحین
و ازهار هرکونه مرام و انظار ایله مشحون اوله

مکتوب مزبوره مهری
ازعنایات کردکار کریم
دارا امید رحمت ابراهیم

سعادتلو سماحتلو شیخ الاسلام افندی حضرتلرینه ایلچی محمد کریم خان ایله وارد اولوب ایرانک رئیس وزرا و علمای ملاباشیسدن وارد اولان فارسی مکتوبک صورتیدر
(red marginal addition above: و بینه اصلحی مشار الیه طرفنه)

حضرت علیم علامی که دومدرس کمال و حوزهٔ فضل و افضالش سبحاده ملا اعلی تکرار ذکر و درس سبحانک لا علم لنا
الا ما علمتنا وظیفهٔ اشتغال دارند ذات کامل الصفات موفور الحسنات عالی درجات سامی را از انقلاب حوادث
روزگار و مکارهٔ لیل و نهار مصون و محروس داشته زینت افزای وسادهٔ فضیلت و شریعت و افادت و افاضت
و هدایت و ارشاد باشند بعد از تبلیغ دعوات و اجبات اجابت آیات و رسیل تحیات زکیات عنبرین نسمات
مشهود رای مرآت سیما و مکشوف ضمیر منیر اصابت اقتضا میدارد که از اوائل حال حقیقت احوال مرحمت غفران مآل
پادشاه قوی دستگاه سلطان نادر شاه و عروج اختر اقبال و غلبه و جهانکیری او معلوم رای ذوی شأن ایشان و هم کنان
کردیده نادر او اخر حال از هیجان مادهٔ سودا آزاری شل مالیخولیا عارض او شده طبیعتش از حد عدل و داد کشتی
و ضابطهٔ رأفت و رعیت پروری انحراف و میل بطریقهٔ ظلم و اعتساف نموده کار بر عموم اعالی و ادانی ایران صعب
و دشوار و تا امسال که از سمت ممالک عراق معاودت و وارد خراسان کردید زیاده بر اول با مردم تحکم و
و کار را بتعدی رسانید که جمع کثیری از اعیان و بزرکان طائفهٔ جلیلهٔ افشار که ذار روز و شب و روز در دور و حوالی
خیام پادشاه مشار الیه قربت کشیک و حراست داشتند با جمع دیگر از سران و سرکردکان سپاه در فکر و اتلاف
و تضییع پادشاه مزبور بدل و همکار کردیده از آنجا که از پادشاه مذکور و اولاد و اعقاد او در دهر پایان کمال اکرام و اجلال
و مأبوسی داشتند و فی الحقیقه ایشان از ابنیز قابلیت و استحقاق تمشیت امور عظیمه نبود ناچار بعد از اجماع و اتفاق

واحتشام ایران دربلده مذکوره حاضر بودند بعز پای بوس اقدس سرافرازی یافته انتظام امور والتیام شکستکی
واجتماع پراکندکی خود را عجزاً وتظلماً رجا واستدعا نموده ازانجا که این امر بزرك وکار عظیم منوط بر تاییدات
وتفضلات وهاب علی العظیم است بنا بر هدایات ازلی واولویت واستحقاق ذاتی واستعداد واکبر تبتا اولود
در این اوان فیض نشان بفیروزی وخجستکی ومبارکی برفراز اورنك سلطنت وسروری تمکین وجلوس
وبسط خلع رحمت ورافت برمفارق جمهور اهل ایران که در این چند سال در حرارت آفتاب ظلم وبدعت
پادشاه مذکور مانده بودند فرموده دفع ستم وتعدی ومنع اخذ وجوه باطل وبیحساب وسه ساله بنزاع
حقوق دیوانی را تخفیف داده بحمد الله تعالی وتاییداته حال تمامی اهل ایران قرین رفاه واسایش وهمکی ازینك
وبر غنوده بستر آرامش وازهیچ رهکذر الم وکدوری ندارند چون مابین این دو دولت علیا همواره اساس
اتحاد والتیام قایم وبرپاست در این باب عالیجاه شهامت دستکاه محمد کریم خان که از جمله معتمدان
دولتخواه بود برسم استعجال روانه دولت علیه عالیه عثمانیه ونامه دوستی ختامه ارسال مصیب نمود بر
در عالم خلوص عقیدت تجدید وسیلة المودة مبادرت شد بدیهی است که انجناب وکاوه آنعالیجاه رفیع
دستکاه بنا بر حسن اخلاق کریمه درباب الفت والتیام حضرتین کریمتین واستحکام بنیان محبت ودوستی
بین الدولتین العلیتین که هر اینه مقرون برضای حضرت کردکار ورفاه وآسودکی امت سید ابرار است بر سنوسه
قبل ما عی جمیله درهر باب ظهور خواهد رسید وهمواره ریاض مودت وولا را بریزش سحاب کلك دورنثار منشا
عطار دنشان سرکار قرین خرمی وخضرت خواهند داشت باقی کلزار همیشه بهار دولت وصدارت وشوکت
وابهت وحشمت وکامکاری با بیا ریغ ابر مرحمت باری مشحون بریاحین وازهار هرکونه مرام وانتظار باد
بالنبی واله الامجاد

صورت مهر
ازعنایات کردکار رحیم
دارد امید رحمت ابراهیم

م

٦٣

ایران ایلچیسی محمد کریم خان ایله شاهك قرنداشی ابراهیم میرزادن صاحب دولت حضرتلرینه وارد اولان فارسی مکتوبك ترجمه سیدر

تحریراً فی ... ربیع ...

ان شاء الله تعالی دائما کوکب درخشنده وزارت وابهت فیروزی واقبال واختر فروزنده حشمت وبلندی
وبهروزی واجلال مطلع سعادت نیکبختی وکامروا بیدن طالع ولامع اولوب مبامن تأییدات
ایزد متعال وامداد بخت فرخنده فال ایله مسند آرای صدارت ودولت نیکو محضری ووساده
بیرای عزت ومکرمت وهدایت کستری اولهلر اضواء دعوات طیبات دوستی آیات
نشرندن وروایح تحیات غالیات مکتبة الفوحات شمیمندن صکره مشهود رای مرآت سیما
ومکشوف ضمیر منیر مهر انجلا قلنورکه مرحمت ومغفرت مآل پادشاه قوی طنطنه سلطان نادر
شاهك ابتدای ظهورندن حقیقت احوالی واختر اقبالنك عروجی وغلبه وکشور کشالغی جناب
عالیلرینه وجمهور عالمیانه ظاهر اولوب اواخر حالنده غلبهٔ سوداتك هیجانندن مالخولیا مثللو
بر مرضه مبتلا اولوب طبعی عدل داد کستری حدندن ورافت ورعیت پروری ضیا بطه سندن
انحراف وطریقهٔ ظلم وتعدی به میل ایدوب عموم اعالی وادانی ایران اوزرینه کاز صعب ودشوار
اولوب بو ساله دك که سمت ولایت عراقدن معاودت وخرسانه ورود ایلدی خلق اوزرینه تعدیسی
سابقدن زیاده اولوب برمرتبه یه واصل اولدیکه نادرشاهك اردو سنك شب وروز اطراف
خیامنده کندوبی حفظ وحراست ایدن افشار قبیله سی اعیانندن جمع کثیر سائر عسکر سرکرده لریله
نادرشاهی اتلاف وتضییع امرنده یکدل اولوب ونادرشاهك واولاد واحفادندن کمال مرتبه
اکراه واز جار طوندیلر وفی الحقیقه آنلرده دخی تمشیت امور عظیمه یه قابلیت واستحقاق یوق
ایدی ونادرشاهی تضییعده اولان اتفاق واجماعدن صکره ثریا مکان فریدون رای دارا دربان
پادشاه جمشید جاه سلیمان حشمت خداوندکار کردون دستکاه قاآن شوکت آفتاب
عالمکیر برج عظمت وکامکاری نیر فروزان آسمان سلطنت وشهریاری آیت رحمت کتاب الٰهی
سایهٔ رافت خورشید عطوفت نامتناهی کلستان امکانه سحاب لطف واحسان عالم وجوده
نسیم مرحمت وامتنان پادشاه سلیمان شان السلطان علی پادشاه ایده الله تعالی بعونه ونصرته
جنابنك حضور سعادت موفورلرینه کیفیت مزبوره یی عرض وتظلم ایتدیلر واول اثناده شاه
مشار الیه سیستان وفراه مملکتنده اولطرفلرك انتظام امورلرینه متوجه ایدیلر شاه مشار الیه

٩

ومحبت بو ایکی دولت ابدمدت عظمی وسلطنت دوران عدت کبری میانده مفتوح وطرق آمد شد سفرا والچیان
نکته دان همه وقت مابینده مسلوك ورسم مغایرت ومباینت متروك اولدیغی اجلدن بو مخلص بلا اشتباه
دخی مکارم اخلاق ملوکانه ومحامد اوصاف پادشاهانه‌دن ترقب اولنندعای اوله‌دکه موافق شان بزرکی
وبزرکوارلری وبزرکلری منشی اولدیغی اوزره دستور سابق شیمهٔ کریمه وقاعدهٔ مستحسنهٔ اتحاد وائتلاف بین الدولتین
العلیتین که البته موجب رضا وخشنودی جناب رب العالمین ورفاه حال امت حضرت سید المرسلین صلوات الله
وسلامه علیه وعلی آله واصحابه الطاهرین الاخیار الانجبین در مرعی وملحوظ وپیوسته آمد شد مفاوضات مشفقانه
وارسال وابلاغ مکاتبات ورقیمات دوستانه ایله شارع شفقت ورأفت وعطوفت یکانکی بی مغایرت وبیکانکی
نطرقدن مصون ومأمون ومحفوظ بیوره‌لر ان شاء الله العزیز تا خیمهٔ زنکارکون سپهر اطناب وستون ارادات ومشیت
قادر بیچون ایله برپا وچهار عناصر عرصهٔ اخشیجان سلطان هستی دوحه متکا اولدقجه بر وفق تمنای قلوب مخلصان
عقیدت نشان ومحبان وبکجهتان صداقت بنیان اطنبهٔ شادروان آسمان سایبان خلافت وجهانبانی وعالمداری
وسرادق سپهر مصادق سلطنت وکامکاری وشهریاری اوتاد خلود وابود ایله مشید وآفتاب عالمتاب دولت وعظمت
واقتدار وکامرانی وسط السماء سعادت وفرخندگی وفیروزی واقبالده بیزوالدن تابان ودرخشان وسایهٔ
بلند پایهٔ چتر حمایت وعنایت خنکاری مفارق اسلام واسلامیان اوزره مخلد ومؤبد اوله

بحق کعبه وانکو بنای کعبه نهاد

نقش مهر
بندهٔ شاه ولایت علی

ایران ایلچیسی محمد کریم خان ایله شاهرخ قرنداشی ابراهیم میرزاده صاحب دولت حضرتینه وارد اولان فارسی مکتوبلرک بعینه صورتیدر

بسم الله خیر الاسماء

اوشاه پیوسته کوکبهٔ درخشندهٔ وزارت وشوکت وابهت وفیروزی واقبال واختر فروزندهٔ حشمت وثبات
وبهروزی واجلال ازمطلع سعادت ونیکبختی وکامروائی طالع ولامع بوده بمیامن تأییدات ایزد متعال
وامداد بخت فرخنده فال مسندآرای صدارت ودولت ونیکومحضری ووساده پیرای عزت ومکرمت وهنر
کستری باشند بعد از نشر اضواء دعوات طیبات ودوستی آیات ونشر روایح تحیات غالیات مسکیة الفوحات
مشهود رای عزت سیما ومکشوف ضمیر منیر مهر انجلا میدارد که از اول الحال حقیقت احوال مرحمت ومغفرت مآل
پادشاه قوی دستگاه سلطان نادرشاه وعروج اختر اقبال وغلبه وکشورکشای او معلوم رای ذکا انتمای همکنان
کردیده نادر اواخر حال از هیجان غلبه سودا از اری مثل مالیخولیا عارض او شده طبعش از جادهٔ عدل وداد کستری
وضابطهٔ رأفت ورعیت پروری انحراف ومیل بطریقهٔ ظلم واعتساف نموده کار بر عموم عالمیان وادانی اران صعب
ودشوار تا امسال که از سمت ولایت عراق معاودت ووارد خراسان شده مزید بر اول کار بر مردم تنگ وبمرتبه
رسید که جمع کثیری از اعیان وبزرگان ایل جلیل افشار که در اردوی پادشاه مذکور شب وروز در دور وحوالی خیام او
قرین کشیک وحراست داشتند با جمع دیگر از سران وسرکردگان پناه در فکر [illegible] وتضییع وجود پادشاه مزبور
یکدل وهمکار کردیده از آنجا که از پادشاه مذکور واولاد واحفاد او کمال اکراه وانزجار داشتند وفی الحقیقه
ایشان را نیز قابلیت واستحقاق تمشیت امور عظیمه نبود بعد از اجماع واتفاق در تضییع پادشاه مزبور [illegible]
بخدمت سراسر سعادت بندکان ثریا مکان فریدون رای دارا دربان پادشاه جمشید جاه سلیمان حشمت خداوندکار
کردون دستگاه قاآن شوکت آفتاب عالمکین برج عظمت وکامکاری نیر فروزان آسمان سلطنت وشهریاری آیینهٔ هستی آرا
رحمت کتاب الهی سایهٔ رأفت خورشید عطوفت نامتناهی گلستان امکان را سحاب ریزش واحسان عالم
نسیم مرحمت وامتنان پادشاه سلیمان شان السلطان علی پادشاه ابده الله تعالی بعونه ونصرته که دوران
اوان در مملکت سیستان وفراه بانتظام امور آنجا متوجه بودند عرض وتظلم نمودند بندکان اقدس بجهت دفع
این ظلم وعدوان بیاری حضرت باری وعون جناب مستعان عطف عنان بصوب ولایت مشهد مقدس ونواحی آن
در آن وقت پادشاه مذکور در آن نواحی توقف وزجر مردم اصرار داشت معطوف وهمت والانهمت خدیوانه
در خصوص مصروف داشتند تا ورود رایات جاه وجلال سلطانی اهل اردو را در هر باب طاقت طاق وزیاده
برین تاب مقاومت نیاورده غازیان مذکوره افشار بتاریخ شب یازدهم شهر جمادی الآخر پادشاه مذکور را
مقتول نموده بندکان اقدس که در آن روزها در قرب وجوار بودند در عرض سه چهار روز بدولت وسعادت تشریف آورده
داخل بلدهٔ مشهد مقدس وبعد از وقوع این مقدمه تمامی سران وسرکردگان وبزرگان وامرا واعیان اردوی

بو دفعه مبارك ركاب مستطاب حضرت جهاندارى يه ايران طرفندن محمد كريم خان سفارتيله ورود ايدن نامه نك ترجمه سيدر

٦١

هو الله المحمود فى كل فعاله

بسم الله الرحمن الرحيم

تبارك الذى بيده الملك وهو على كل شئ قدير الذى يؤتى الملك من يشاء ويعز من يشاء وله العظمة والكبرياء
انه بذلك جدير عد وحسابدن افزون نيايش وحوصلهٔ دفتر وكتابدن بيرون ستايش بر خداوندكار
محموده سزادركه بمدلول كريمهٔ عسى ان يبعثك ربك مقاما محمودا تخت فيروزبخت سلاطين باداد ودهش
زيور اولى بزركى وبزركوارى ودارادى سلطنت وشهريارى ايله رشك فرماى اركلهٔ ثريا ايلدى وحمد بيحد
وشكر بيعد بر پادشاه علىّ عظيم ودوده براشودكه بمنطوق آيهٔ وانى هدايه ورفعناه مكانا عليا مرتبهٔ
فرمانفرمايان معدلت آيينى ذروهٔ برتريه اعلا ودرجهٔ سرورى يه اصعاد ايله قرين قمهٔ قبهٔ سما
بيوردى وقطرات امطاردن بر ترنغت خطاب لولاك ايله معزز وتشريف وما ارسلناك ايله مشرف
اولان سيد ابرار احمد مختارك روان جان پرور و روح پرفتوح فيض كسترينه اولسونكه وجود ذى
جودى علت غائيهٔ آفرينش جهان ومنشأ نظام والتيام عالم امكاندر وخى اولاد اخيار واصحاب كبارى
اوزرلرينه اولسونكه عالم صورت ومعنى قماشنك تار وپودى نسج وتأليفى وقتندن برو يحبهم ويحبونه
مفادى ايله تحبيب وتودد امت خير الانامه باعث وبين الخاص والعام رفع غبار تبغيض وتعانده
موجب درلر بسط بساط صفوت سمات دعوات مخالصت علامات صافيه وافيه دن صكره اعلیحضرت فلك
رفعت كردون بسط آسمان شوكت آفتاب تاب قمر ركاب بهرام انتقام مشترى غلام ثريا سرير عطارد دبير
زحل چاكر زهره رامشكر فلك سلطنت وكامكارى نك نير عالم افروزى واوج عظمت وجبارى نك كوكب
فيروزى فص خاتم شهريارى نص كتاب خداوندكارى كلستان ايجادك نهال پرشكوفهٔ رحمت وهدايى بوستان
عالم امكانك شاخسار بابرك وباداد وسخاسى سلطان البرين وخاقان البحرين خادم الحرمين الشريفين ثانى
اسكندر ذى القرنين عين الانسان وانسان العين پادشاه دين ودولت سرور روى زمين شهريار ملك
وملت ظل حق سلطان دين سلطان سلطان نشان خداوندكار آسمان شان خليفهٔ اسلام لازال كوكب دولته
فى وتد سماء العز والارتقاء طالعة ونجم سعادته فى بيت شرف السلطنة والاعتلاء ساطعة حضرتلرينك
جام كيتى نماى صور هر كونه مدعا اولان راى رزين كزين وضمير منير عطوفت قرين بندكان داراى دربان سپهر
شادر والمرتبه مرفوع ومكشوف اولان اولدكه بمقتضاى حكمت جناب رب العباد پيرايش بهار ايجاد عالم كون
وفساد اولوجهله دركه هر بر كلشن كه قابل نشو ونما اوله كل رعناى محنت وراحت ايله پربرك وباردر وطى
مرور دهور عالم غيب وشهودده هر بر سال كه كجلكه در فصل خزان وبهار نعمت ونقمت ايله ثمار اولمقده در
هر رخنه رحمت وهر ترحه فرح قرين در قضيهٔ هائلهٔ پادشاه قوى دستكاه عجم سلطان آن نادر شاه كه مقروع
مسامع امناى دولت عليه سلطانيه المسترد وقوعندن صكره عنايت ومشيت كاملهٔ خالق ارض وسما
وقادر قيوم توانا ايله بو نيازمند دركاه اله ومخلص بى اشتباه ادنا استحقاقا واجماعا تختكاه سلاطين
كيان اولان اورنك سلطنت ايران اوزره جلوس وتمكن بولوب آسايش وادام خواص وعوام ونظام مهام كافهٔ
انامه كه وقايع بدايع ملك علاوه مدار حرف همتا ولمشدر چونكه بو مراتبك اول دولت عليه نك صوب سعادت
اوينه واول سدهٔ سنيه بهيه نك جانب خيريت مناقبنه اعلامى لوازمدن ايدى بو اوان ميمنت اقتراندن
ارادت باطنى وعقيدت صافى ومزيد استحكام بنيان اتحاد والتيامه نظرا بو ذريعهٔ مخلصانه ووثيقهٔ
يكجهتانه تحرير وترسيله مبادرت وقديمى ومعتمد وآشناى راه ورسم آداب سفارت ورسالت اولان
عاليجاه شهامت دستكاه محمد كريم خان ايله مصحوبا مستعجلا ارسال اولنمشدر اول مهر فروزان سپهر سلطنت
وسرورى وبدر كامل النور آسمان ابهت وبلند اخترى خليفهٔ اسلام ومظهر آثار رحمت ومكرمت حضرت
ملك علام ومنجح مقاصد ومرام قاطبهٔ انام خواص وعوام اولوب وقديم الايامدن الى الآن شايع دوستى

حسن الوفاق وحفظهم عما يوهم الهنى والشقاق حيث اشار فيه الحق وهو العلم النبيل في تكميل ذلك الامر الجليل بقوله صلى الله عليه وسلم انما
كانبياء بني اسرائيل لانهم بهم اجتمعوا الجميع اراهم حتى صاروا يدا واحدة على من سواهم ونور هذا السند لامته المعجزة بقوله
اصلاح ذات البين شعبة من شعب النبوة وهو سيد السادات وقائد القادات نبينا ومولانا محمد الداعي الى السداد والساعي
ما يقتضي دوام الالفة والتواد بين العباد صلى الله عليه وسلم وشرف وعظم وعلى آله الاطهار مفاتيح الفلاح وصحبه الامجاد
مصابيح الصلاح والاصلاح ما تلفت الامة بصرايح الهمة وارتفعت الغمة بطوالع شموس الاهتمام من اعلام الائمة غب ذا
فيهدى من ازاهير النجيات ازكاها نسيما واناور التسليمات اعطرها نسيما التي تشتمل حمائلها ذلول الافضال الجارية من ينابيع ود
الافاضل والامثال وتبتسم ثغورها ماشطة الصبا والقبول الناشطة من نواحي تحاف ارباب العقول مما انجل الزهر والعرار طيبه
وضحك على ورود العرار طيبه حتى ازرى شذاه بعبق النسرين وارتقى ثناه على العنبر الشحري ومسك دارين الحاوي قصر دون
مواقفه محل حلية الكمال ومصليها وتفحص مناصح مقدم كتيبة الفضل وتاليها الذي اذا احرز مطالبه العالية فلا يبقى
للرازي فخار وصور مباحثه المتداولة فلا يبلغ الشيرازي في قطبه ارتقا ر موضوع يبحث عن معاقد الذابة في الفنون
كلها منبوع يحمل عليه اوصاف العلوم دقيقها وجليلها منتج ما برهن على المسائل نور مدعاها بادلة الادلة وحيث ما امعن في
استنتاج الوسايل اذعن لنهاه المعلول والعلة والاشارات تموزجه عن عباراته والمقامات مبهجة عند انتقاد مجازاته
بعضه دون الرتب العلية وعين النخب الفهمية سمي المرتضى ولقب حضرته المعلى ادام الله ايام توفيقه بين الدولتين واجرى
اقلام توثيقه في التام الحضرتين وبعد فقد وصل كتابكم الشريف الى المقام العلم المنيف صحبة النوامج العبهرية القآنية الالاهية
الاونوزية الخاقانية السلطانية اعلى الله منارها وارتقى على النجوم انوارها على يد فخر الاقران ذي الغنى والشان مصطفى نظيف
الممتاز بالنظر الشريف فسرنا انسان العين في معالمه ومعاهده واجتنينا برهان التطبيق في مقاصده ومسائره فالفينا فيه
ان سلسلة السؤال والجواب قد انتهت الى التسليم والايجاب وسلة الخلاف اكتست حلة الوفاق والصواب علما انما اقتضا
الشريعة النبوية والسنة السنية المصطفية من اثبات لوازم الاخاء والخلة واجراء مراسم وحدة الاراء في اصلاح امر الدين والملة
الذي هو ونوى ما اراد وطبق ما اشار اليه واناد سلطاننا الاعظم وبرهاننا الافخم خليفة الله في العالم اجل الملوك والاملاك
ناصر الاحكام الشرعية في اطراف الافاق معين الاسلام
قهرمان الماء والطين مالك الممالك الاسلامية بالارث والاستحقاق
والمسلمين مجهز الغزاة والمجاهدين ظل الله الممدود على الارض وفضله المورود فيها بالطول والعرض سلطان البرين وخاقان
البحرين خادم الحرمين الشريفين حامي البلدين المنيفين السلطان ابن السلطان المحمود الآثار والخاقان ابن الخاقان المسعود الاطوار
خلد الله خلافته الى يوم الدين وابد سلطنته دهر الداهرين حيث ابان في اكمال هذا الشان منوها من حضرته الناصرة مصرحا
ادوات الخليفة الفاخرة في الاونوزية الكتابية القآنية من تفتح له اكمام المرام من سدة سلطة الاسلام وزال التعزز به مفاسد
الممالك حيث باهت برأسه التيجان والارائك فازدهرت به في الاقاليم جنان المنى بعد ما صوح من سموم الاختلاف
رياضة الغنا وغردت نغور التهاني باسمه لديه والسنة العلى والملا مثنية عليه وهو الذي عاج بالرياسة والسياسة
السلطانية في الممالك الوسيعة الايرانية درة اكليل الاصالة والبسالة غرة جباه السعادة والجلالة باسط بساط الامن
والانصاف قابض ايدي الجور والاعتساف وهو المروج لسنة سيد الانام والمتوج لزين الله الملك العلام بهاء الدنيا
والدين جمال الاسلام والمسلمين الباهر اصله في حفظ الخلة والامضا والناد مثله في حفظ الملة والسنة البيضا
جعل الله تعالى دعايم دولته راسخة ومعالم حراسته للاواصر القديمة باذخة شامخة ولما عرضت على الانظار السلطانية
وتليت امام الاسرة الخاقانية تلك المفاوضات الحبابية والمنمقات القآنية الواردة بيد السفير الموحى اليه واحاط علمه
السلطاني الكريم بما في مطاويها من ايفاء شرائط التعظيم والتسليم وانباء ما هو مقرر في العهد القديم ابتهج من ظهور الالف
الواقع التام بين عموم اهل الاسلام ثم صدر من حضرته النفيسة امر عال باجتماع اعلام العلماء والرجال عند صدر الاعظم
ووكيله المطلق الافخم ذي الاراء والافكار الصائبة والاذهان الثاقبة فلاطون دهره ودارا اوانه آصف عصره وزمانه
مرتب مراتب الدولة الراسخة مهذب طرق السلطنة الشامخة من يرجع اليه في المهام كلها ويعول عليه في الامور دقها
وجلها فخر الوزراء العظام بدر الوكلاء الكرام حضرت الوزير الاكرم والمشير الاعز الافخم الحاج محمد باشا يسر الله له ما يرجوه
وما يشاء واتم الجميع بالامر النافذ الرفيع فاحتفل المجلس العام بمن له الكلام في تمشية المهام فجلت لديهم عن مخدراتها المبنا
وقرئت عليهم ما فيها من الشروط المتينة المؤسسة وعندما علموا حقايق نحوها وفهموا دقائق معناها ورأوا ان الحقوق السلطانية
والاونوزية البرهانية اقتضت هذا المرام لانهاء الجسد الاحكام واقتضاء الالف المرغوب المطلوب بين عموم اهل الاسلام [illegible]
ما رضي عنه سلطان السلاطين واذعنوا الراي المتين الذي ابتهج منه الدنيا والدين لانه انار الله برهانه يدور حيث ما دار
الشرع والقانون الالهي ويستبشر بالالهامات الربانية كما هي فامضوا صحة هذه المصالحة المعقودة واستلزام شروطها
المودودة واسدوا عليها حلة القبول والتمكين كما جاء ايها خليفة رب العالمين فلو ما لالسنة والصدور والحمد لله الذي
اذهب عنا الحزن ان ربنا لغفور شكور ثم كتبنا في الوثائق وبنينا عهودها على الوجه اللائق بعد ما استحكمت اواصر
الاخوة بين الحضرتين وابرمت مرائر الخلة على ائتلاف الدولتين واذ كما يجري ولا دلاهن الصفقة التامة بين خليفة الزمان
وبين قآن ايران كذلك يجري ان شاء الله تعالى اتارع العامة فيما بين اخلافهم واعقابهم ذوي الخلافة والعنوان
هذا ما عليه سلطاننا الاكرم وخاقاننا الافخم ووزراء دولته وعمال سلطنته ورؤساء عساكره ورجال مملكته كل ذلك بترتيب
الصدر العال وتهذيب فكره ورأيه المتلالي نسأل الله بقاء النعمة ودوامها كما افادنا بداها وتمامها وانما اشير اليه
في محرركم المعلق عليه من ذكر شوري مغان وطلب التخميس والاركان ثم اراد بقية الامر واصداره الآن استقر الحال
في نظامه وقراره فامر للحضرة به منه وله من صاحب السنة اعظم امنية وحيث ما آل المآل الى ظهور هذا الشرف طوى
ذكر ما جرى قوله تعالى عفى الله عما سلف واما نحن معاشر خدمة العلم فنرجو من الله سرا وعلانية ان يجعل الحجة
الدولتين متلالية ووشاح الحضرتين بجواهر الاخاء والوفا متحالية ويديم صفو هذا الائتلاف في الاعقاب والاخلاف
فبهذا تم المرام وحصل مسك الختام وبين ما نظم شان المصالحة البهية على عادة الدولة العلية السنية عين
للسفارة العالية الوزير الجليل ذو القدر والفخر الجزيل حضرت احمد باشا وفقه الله بما انا علما هو المبسوط في بعض الشروط جال
طرفا القلم نحصي ادوا الرقم جوابا الكتاب الكريم وطلبنا الانس الشامل العميم جعل الله سعي الطرفين مشكورا واجر الجانبين موفورا
ونسأل الله التوفيق في الاجمال والتفصيل والله على ما نقول وكيل

من الداعي [illegible] بالعناية [illegible]
العبد محمد زين العابدين المفتي
بالممالك القسطنطينية
عفي عنه

يصل الى الجنبة الفاضل الجليل واقية الكامل النبيل [illegible] الجملة
في الممة الايرانية وبين بجواهر فضله وقلمه ادراك المراتب
القآنية علامة قطره وفيها متجرعا في فخر الموالي
المكرم والمجتهد الافخم على الاكبر شناه
ولا زاهر هناه ما الخير

عظمتلو پادشاه اسلام پناه وظل الله خلافت دستگاه ولی نعمتم افندم حضرتلرینك طرف فائز الشرف خسروانه لرینه حالا اریكه
پیرای ممالك ایران رونق افزای تختگاه كیان صدر آرای اورنك شاهی لمعه پیرای افق جهاهی حامی الكاه دین وملت
حارس اقلیم قوت وهمت نورپاش سماء بختیاری روشنی بخش چشم دادری اعلیحضرت كیوان رتبت اولی نعمت معالی منقبت فلك
بارگاه شاه والاجاه حضرتلرینك جانب سنی المناقب داورانه لرندن بنیان رصین الاركان موالاتك تزیین دلخواه ملوكانه
اوزره پذیرای هیئات ختام اولدیغنی حاوی نامهٔ نامی لطیف الاشارة وبناء مصافاتك مبنی علیهنی محتوی ونیقه منصوص العباره
ما ذون عود وانصراف اولوب بو دفعه كندویه عواطف علیهٔ خسروانه انا طولی محاسبه سی منصب احسان همایون بیوریلان
دولت علیه سفیری عزتلو مصطفی نظیف افندی برزمان سعد افزا انده سدهٔ سنیهٔ عدالت آشیانه داخل اولوب حامل اولدیغی
قلمی سامی حضرت شاهی بحضور لامع النور خسروانه یه تبلیغ ایتكله مضمون نامهٔ بلاغت اسلوب ومنطوق ونیقهٔ خیریت
مصحوب بحالات علم عالمشمول ملوكانه اولدقده حاوی اولدقلری مقدمات خلوص آیات وترابط موالات ومصافات برتبه
مقبول طبع مكارم نبع حضرت خلافت پناهی اولوب وطرف شریف دولت رد بقلرندن مقام صدارت عظمایه اولان
كتاب مشكین نقابلری دخی دست خلوص پیوست خیر اندیشلرینه واصل اولمغله اول صحیفهٔ لطیفه نك منظوم سلك
سطوری اولان لولی آبدار صفوت اقتران فرداً فرداً كشیدهٔ رشتهٔ نگاه دقت وابقان قلندقده ذات ستوده صفاتلری
جانبندن اصلاح مواد وازالهٔ فساد امرنده شرایط محافظه واجتهاد مبذول ومصروف قلندیغی جواهر زاهره سی آرایش
قلادهٔ ادراك وانفهام اولمغله جوهریت ذات فتوت آیاتلری مقتضاسی اوزره میانهٔ دولتین ومابین حضرتینده
بو وجهله عقد پیوند مصافات ومواخات اولنمسی خصوصنده سرزدهٔ منصهٔ ظهور اولان مساعی جمیلهٔ خیرخواهیلری
جانب معالی مناقبلرینه باعث فزونی محبت وسبب افزایش مودت اولمغله هموار سوار سمند عافیت ومتكای وسادهٔ اقبال
وسعادت اولهلر آمین برمنوال محرر عنایت جناب نظام بخشای مراتب نشئتین وكمال خلوص نیت خیرخواهان حضرتین ایله
مابین الدولتین العلیتین صورت پذیر صحیفهٔ نظام ونقشگیر خاتم ختام اولان مصالحهٔ خیرانجامك مواد وشروطی
حاوی جانبیندن اخذ واعطا اولنان تمسكات ده شرط قلندیغی وجهله داب دیرین سلاطین مصادقت آیین اوزره
مراسم حب وموالاتی اجرا وتتمیم ایچون طرفیندن رتبه لری مساوی بیوك ایلچیلر بعث وتسییری لابدا اولمقدن ناشی قبله ارباب
مجد واقبال ومطاف امید واران دولت واجلال اولان درگاه دولتمدار عظمت دستگاه خواقینی معلا عنوان دیوان
روزنامچهٔ اول رتبه سیله امكدار وكار آزما وصدا افكار وصواب آشنا اولوب بو دفعه مرتبهٔ اسنای وزارت علیایه
اصعاد اولنان وزیر مكرم سعادتلو الحاج احمد پاشا حضرتلری بیوك ایلچی تعیین اولنوب وطرف فائز الشرف ملوكانه دن ضوابط
مفرزهٔ مسالمه نك قبول وتصدیقنی مشعر برقطعه عهدنامهٔ همایون مجاملت مشحون ومراسم دوستی وموالاتی ایفا واجرا
ضمننده دیگر برقطعه نامهٔ همایون مخالصت مقرون تسطیر واملا ووزیر مشار الیه صحابتی ایله تسییر وارسال اولنمغله افادهٔ
خلاصهٔ حال واستكشاف غنچهٔ طبع لطافت اشتمالری سیاقنده جانب مخلصانه مزدن دخی جناب فتوت نصابلرینه اشبو مكتوب
ولا مصحوب تحریر ووزیر مشار الیه ایله فرستادهٔ صوب نباهت مصیرلری قلنمشدر ان شا الله تعالی لدی الوصول ذات معالی
سماتلری دخی مجبول وموصوف اولدقلری خیرخواهی وحمیت برودی مقتضاسنجه اشبو موالات سرابه مصافات الخ اخرا ودولتین
مابین اعقاب حضرتینده باقی وپایدار اولمق وجه جمیلی اوزره لوازم شرایط ومواخاتك كما هو حقها ایفا واجراسنه دقت ایله
استحكام مبانی الف والتیامه اعتنا ورسائل مودت ووسائل متوالیه ایله تحریك حبل المتین یكجهتی یه سعی او فی بیورملری مبتغای
شیمهٔ اصالت وسیمه لریدر

الحاج محمد الوزیر الاعظم

سماحتلو شیخ الاسلام افندی حضرتلری طرفلرندن طرفلرینه صدر ممالك ایران ملا علی اكبره مقام فتوایه لایق مكتوب
جواب اولوب اوزره بو دفعه ایلچی پاشا حضرتلری ایله گوندریلان عربی مكتوبدر سوده شد در ١٢ قسط

الحمد لله الذی بنعمه تتم الصالحات وراقه لبریته نعم البركات الفایحات الذی انار العلم واعلی مقامه واقام لذویه
الشرف السامی والفخامه ورتب فی الآفاق والانفس اشیاء تتدبرها الظنون وما یعقلها الا العالمون وانهم
اجالوا قداح اجتهادهم وجدهم فی تبیین نهج البلاد والعباد وتعیین حدهم حتی انتج ترتیب مقدماتهم مایوجب
اتفاق دول الاسلام وانتج تهذیب توجیهاتهم خلافیات المسئله فی الوفاقیات المعدله بین سلاطین الانام
فاندرج بعون وصفه سوالب المطالب تحت ایجاب ذی الحا رتضا واهب الرغائب وابتهاج المطلوب والطالب
فلم یقع فی قضایا الافكار البرهانیه عكس نقیض الخلل ولا فی اقیسة الآراء الاقترانیه استثنا ینتج عن انفصال
وزلل ونشكره علی ان انتظم شرطیة الاتحاد بموجبة ارشادهم فی سلك الائتلاف وجمع تعریف الاعتضاد افراده مانعا
من اغیار الخصام فازداد بدعواتهم دیوان الدین بهجة وسنا واستنار من توجهاتهم عنوان السلاطین نضرة وهنا
وحق اذ جعلهم بد الملة البیضا وسد السیول البغضا ان بقی بهمهم نجوم السنن ضیاء شمس وطمس بنفثاتهم
وظلم مسالك الاحوا ای طمس ثم ازكی الصلوات مشفوعات بازكی التسلیمات علی المبعوث بالهدی والصدق
المنعوت بدعوة الخلق الی الحق واسطة عقد النبوة والرسالة رابطة وشاح الشرف والجلالة من رغب امته علی

کیشان جلّ شانه وبهر برهانه حضرتلری ذات ستوده صفات محامد آیاتلرین مقارنت توفیق وتأییدایله زیور افزای
سریر ابهت مصیر اجلال ومسند آرای ایوان دولت آشیان اقبال ایلیه آمین بونرن اقدم اهالی ایرانک مألوف
اولدقلری بدع سیئه دن نکول وطریقهٔ انیقهٔ اهل سنت وجماعته دخول ایملری خصوصنده سرزده مرزبوم
ظهور اولان مساعی جمیلهٔ قاآنیلری عامهٔ مسلمینی دلشاد وخصوصا ذات معالی سمات خسروانه‌لری محظوظ وخاطر
آباد ایتمکله اولوقت موادّ یکجهتی واتحاد واواصر توافق واعتضاد اگرچه بذیرای استقرار وانعقاد اولمشیدی ولکن
بر مفحوای کل امر بوقته مرهون تصفیهٔ چشمهٔ سار دولتین وتسویهٔ نظم الامور حضرتین رهین ظهور دواعی تقدیر
اولمغله مساکین خاکسار ان رعیت طرفین وسواکن مساکن عجزهٔ جانبینک آسایش حاللری واجبهٔ همم اعاظم ملوک
واقبال ومبانهٔ معاشر مؤمنینده تطهیر موارد مصافات اقوای وسائل مراضی ملک متعال اولدیغی محرّک سلسلهٔ
مراحم کاملهٔ حضرتین ومهیّج داعیهٔ مکارم شاملهٔ جانبین اولمغله محض نقاء نیّت وعین صفای طویّت ایله وکلای
طرفینک بیک یوز الّی طقوز سنه سی ماه شعبانک اون بدنجی کونی تاریخیله مورّخ اخذ واعطا ایلدکلری غرّتلّه
مهوره‌نک شرایط محرّره وضوابط مقرّره سی بالجمله مقبول دولتین اولدیغی جهتدن تمشکرده شرط قلندیغی وجهله
دأب بیننین سلاطین مصادقت آیین اوزره تجدید لباس مهر وولاء وتمهید اساس صدق وصفا ایچون مطرّز
طراز قبول وتصدیق اولوب شرفرز صدور اولان عهدنامهٔ همایون مجاملت مشحون خسروانه‌ده تعیین وتصریح
اولندیغی اوزره مابینده منعقد اولان صلح وصلاح مستتبع الفوز والفلاح دعائم مبانی نصوص واحکامی
تزیین وتقویم وفیما بعد الی ماشاء الله تعالی اخلاف واعقاب حضرتین بینلرنده دخی باعث تضاعف اسباب
دوستی ومواخات اوله‌جق وجه جمیل اوزره مراسم حب وموالاتی اجرا وتتمیم ایچون دنبه‌لری حساد
بیولک الجبار بعث وتسییری ایله سدّ طریق مباینت وبیگانگی وفتح باب مباسطت ویگانگی قلنمق لازم ولابد
اولمغین ناشی قبلهٔ ارباب مجد واقبال ومطاف امید واران جاه واجلال اولان درگاه دولت مدار
عظمت دستگاه وعتبهٔ علیهٔ شوکت شعار جهان پناهدن خواجگان معلّا عنوان دیوانیه‌دن روزنامجهٔ
اوّل دنبه سیلدا مکدار وکارآزما وصدا افتکار وصواب آشنا اولوب بود فعه مرتبهٔ اسنای وزارت
علیایه اصعاد اولنان وزیر مکرّم سعادتلو الحج احمد پاشا حضرتلری بیولک ایلچی تعیین اولنوب مراتب مزبوره‌یی
حاوی ولوازم خلّت ومودّتی محتوی شرف افزای صدور اولان نامهٔ همایون صفوف معزون ایله صوب
ابهت اولوب حشمت فزونلرینه روبراه عزیمت قلنمغله جانب ثناکارا خلوص شعارلرندن دخی تأیید مبانی
وفاق واتحاد وتشکر شیر نیکامی تحابّ وتوادّ ضمننده مشبور رقیمهٔ مخالصت انتما خامهٔ صدق وخلوص ایله
کشیدهٔ سلک املا ووزیر مشار الیه ایله درگاه سپهر اشتباه شاهانه‌لرینه عرض واسرا قلنمشدر فیما بعد
مهبّ اسلوف جانبیندن خیابان آرزو وآمال وزا بیش نسیم قبول دلکشی حبوب اتفاق بذیرای تزاید وافزایش
اولوب برتو دادوراقلیم خاوری تاب افکن ریاض جهانبان اولدقجه انوار نیّر مودّت حضرتین کشایش بخشای
گلستان اتحاد ویگانگی دولتین اولوب طرفینده وسائل وذرائع مواخات ودسائل ووسائل موالات
متتابع ومتوالی ومتعاقب ومتتالی اولمق خصوصلری مقتضای شیمهٔ کریمهٔ شاهی ومبتغای سجیّهٔ مرضیهٔ
فتوّت پناهیلری ایدوکی وادستهٔ توصیف وتحریر ومستغنیٔ تعریف وتعبیردر باقی همیشه آفتاب جهانتاب
اقبال ونیّر عالم افروز اجلال مشرق دولت لایزال ومطلع حشمت بی زوالدن طالع وتابان ولامع ودرخشان باد
بالنبی وآله الامجاد

المتوکل علی الله الملک الاکرم
الحج محمد الوزیر الاعظم

٨٩

طرف حضرت صدر اعظمیدن شاه رخ میرزایه یازیلان مکتوبک صورتیدر

جناب اصالت مآب نیابت نصاب وکالت انتساب سعادت اکتساب صاحب صائب رای عالی منزلت مشیر مشتری تدبیر
آصف منقبت مستحکم ارکان مملکت مستجمع اسباب سلطنت فرازندهٔ رایات سروری فروزندهٔ چراغ مهتری نهال الحدیقهٔ
اجلال وکامکاری غنچهٔ گلستان اقبال وبختیاری رواء روی شکوه وشان شاه رخ میرزای رفیع العنوان
حضرتلرینک مجلس شریف سعادت نقش ومیدان منیف لبالب رخشلری صوبنه رونق افزای سربرحت وودادومسند
آرای جار بالش ولاء واتحاد اولان تحفه تحیات عالیات مخالصت نما ونتف تسلیمات غالیات مصادقت انتما اتحاف واهدا
سیاقنده روضهٔ ضمیر لطافت سمیرلرینه ماء العذب مرام باهر الصفا انبوبهٔ خامهٔ راستی علامه دن بو وجهله اساله
واجرا اولنورکه توفیق وعنایت خداوندجهان وحسن نزهت خیرانه بیان ایله صورت مطلوبهٔ مصافات نیکو انجام
حلوه گر مرآت حصول ونظام اولدقد نصکره اعظم سلاطین زمان افخم خواقین دوران موطد قوائم سریر شرع قویم مشید
دعائم بنیان دین مستقیم غرّهٔ ناصیهٔ ملت بیضا درّهٔ تاج شریعت غرّا حمایت فرمای حطّهٔ عهد ووفا حراست بخشای مملکت
صدق وصفا شعشعهٔ آفتاب جهانگشای بر تو ماهچهٔ رایت ملک آرای فرمان روای کشور عدالت زیور افزای تختگاه خلافت
هلکون سوار ممالکت برین فلک نشین سلطنت بحرین خادم حرمین محترمین ثانی اسکندر ذی القرنین شوکتلو کرامتلو مهابتلو قدرتلو

مادامکه مهر سپهر محبت ووداد وآفتاب آسمان ودّ واخا انوار اسباب صداقت واشعهٔ لوازم موافقت ایله
مطلع اخلاص ضیابردن طالع ومشرق صفوف خواطردن ساطع اولوب آفاق قلوب دوستی طبینانه روشنی
بخش خلّت وافطار افئدهٔ بجهتی منقبانه پرتوپاش مودّت اوله اول ماه گردون سلطنت وتاجداری ونیّر فلک
بخت وکامکاری آرایش ده مسند بختیاری زیبنده ساز اورنگ دادادی اعلیحضرت ومعلّا جایگاه
رفیع منزلت وجمشید حشمتگاه فرمان فرمای ممالک ایران رونق افزای تختگاه کیان صدر آرای کشورشاهی
لمعه پیرای افق جهانی نورپاش ساحت آفاقی روشنی بخش چشم بینایی وخدیو فال جهانیه خصال خدیو اقلیم جاه جلال
اسفندیار سربلندی شهریار با اقتدار ملک ارجمندی داور داراشیم تنسیق فرمای ممالک عجم عونا لحماسته
والجلاله صونا للدیانه والامانه گردون بارگاه خلافت پناه شاه والاجاه فریدون حشمتگاه لازالت نیّرات دولته
شارقةً من مشارق السعادة والاقبال وما انفکت شموس شهامته طالعةً من مطالع المجد والاجلال حضرتلرینک
ذات معالی سمات ووجود مکارم آیاتلری اریکه پیرای فرمانروایی وزینت افزای سریر گیتی ستانی اولوب لوامع
احکام معدلت انتساملری آسایش بخشای درون جهانیان وسواطع اوامر نصفت ارتساملری آرامش
فرمای فؤاد زیردستان اولمغین دعوات مواظبت کردهٔ ضمیر اخلاص سیر اقبالجویلری ابدوکی مرفوع پیشگاه دولت ابد
معروض دستگاه سعادت انتساب قلندقدن صکره مجلای الهامات ربانی ونظرگاه عنایت سبحانی اولان مرآت
طبع پاک شاهانه ولوح ذهن تابناک داورانه‌لرینه افادهٔ ثنا کار صداقت نشان بو اسلوب احترام مصحوب ایله
منقوش صحیفهٔ ذکر وبیان قلنور که جواهر حیثیت حسن وفا وزواهر ارجیت صدق وصفا مقتضا منبع اشعار
تمهید مبانی مصافات واظهار آثار توافق ومؤالفت ضمننده جانب سنیّ المناقب داورانه‌لرندن دولت علیه‌سعیدی
اولوب بودفعه کندویه عواطف علیهٔ خسروانه‌دن اناطولی محاسبه‌سی منصبی احسان بیوریلان عزتلو
مصطفی نظیف افندی صحابتیله فرستاده بیوریلان نامهٔ نامی لطیف الاشاره ومفاوضهٔ کرامی قرین البشاره‌لری
وبین الدولتین العلیتین زمین مؤالفت اوزره پذیرای صورت حسن نظام اولان بنیان رصین الارکان مصالحه‌نک
مبنی علیهی منعر طرف دولت علیه‌دن اعطا اولنان تمسک مثللو جانب معالی مناقب قاآنیلرندن ویریلان
وثیقهٔ منصوص العباره‌لری اشرف قرین ازمنه واسعد زمن آوزده البخت افزای ورود وتبشیر فتح
خبر سعود اولوب بروقت میمنت قرین وبرزمان سعادت رهینده اعظم سلاطین عظام اکرم خواقین کرام
اعدل القیاصرهٔ دوران اشرف فرمانروایان جهان دافع رایات جهانداری جامع آیات نصفت ودینداری
مواظب قواعد شرع قویم محمدی مشید دعائم قانون مستدیم احمدی سیدی روی ملت بیضا صباحت
وجه شریعت غرّا نگهدار کشور عهد ووفا حراست بخش اقلیم حب ووداد نقاوهٔ دودمان سلاطین عثمانی
خانوادهٔ صدرنشینان گیتی ستانی سلطان البرین وخاقان البحرین خادم الحرمین المحترمین شوکتلو
کرامتلو مهابتلو قدرتلو عنایتلو عظمتلو ولی نعمتم افندم پادشاه اسلام پناه وظل الله خلافت حشمتگاه
لازالت نیّرات اقباله مصونةً عن الزوال ومابرحت لامعات اجلاله طالعةً عن مطالع الکمال حضرتلرینک
حضور لامع النور جهاندار دیار پناه وساطت خیراندیش صافی سریرتلریله تبلیغ اولنوب اول صندوقهٔ جواهر
مرموز وداد اولان قلمی ساملرینک مکنون درون صفوف مشحونی فلان فراید کلمات حقیقت آیات
نزد همایون خلافت قرینا هیچده شایستهٔ انسلاک سلک مسالمت ووابستهٔ اندراج درج مصادقت
اولوب خصوصا ذات قدسی سمات ملوکانه‌لری بیوک برادر عدبیور مغلظ حدود امردن تجاوز ومنع
رضا جوییدن تخلّفی بر درلو تجویز بیورمیه‌رق موافق شان عظمت نشان دولتین ومطابق عنوان
گردون وقار حضرتین اوزره ممتثل مناشیر حضرت اولان وکلای جانبینک مکالمه‌لری زبدهٔ فرد
قاآنیلرنه پذیرای امضا وآرایش حسن قبول وارتضا اولسی خصوصلرنه نوک خامهٔ مودّت ایله
تصویر وتحریر بیوریلان نقوش عالمپسند دلپذیرلری الی آخر الدهر اخلاف واعقاب حضرتین مبارز ایچون
تشیید بنای مؤانست وتأکید قوام بنیان مهادنت اتمک وجهیله سراسر نسخهٔ کشور الفت وتزیین
طاق معلا رواق خلّت اتمکله بوکونه جلوه نمای مرآت ظهور اولان صور حسنه غریبت جهانگیرانه
طرف زاهر الشرف داورانه‌لرینه افزایش دهٔ انجذاب خاطر الهام مظاهر ملوکانه وفزونی بخش
مودّت فؤاد نصفت معتاد خسروانه اولدیغندن غیری حق جناب معالی نصاب شاهانه‌لرینه درکار
اولان حسن اعتقاد صغار وکبار تصدیق وتأیید وغیرتکشی دین مبینده ملحوظ اولان ثبت صداقتلرین
تحقیقی وتأکید ایچون همواره جناب التیام بخشای قلوب خیراندیشان واتحاد فرمای ضمایر اخلاص

مساكن عجزه جانبنك
حضرتین بو وقته تسویف و توقیف اولنمغله مساکین خاکساران رعیت طرفین وسواکن
آسایش حالاری بر مبتغای شفقت فرمای وکلکم مسؤل عن رعیته واجبهٔ عهد اعاظم ملوك واقبال
ومیانهٔ معاشر مؤمنینده واعتصموا بحبل الله جمیعا مؤداسی اوزره قطع مواد مصافات اقوای وسائل
مراضی ملك متعال اولدیغی محرك سلسلهٔ مراحم کاملهٔ حضرتین ومهیج داعیهٔ مکارم شاملهٔ جانبین
اولمغله محض نقاء نیت وعین صفای طویت ایله وکلای طرفینك بیك یوز الّی طقوز سنه سی
ماه شعبانینك اول بیکنجی کونی تاریخیله مورّخ اخذ واعطا ایلدکلری تمسکات مضمون نیك شرایط محرره
وضوابط مقرره سی بالجمله مقبول دولتین اولدیغی جهتدن تمسکات مزبوره ده شرط قلندیغی وجهله داب بیشین
سلاطین مصادقت آیین اوزره تجدید لباس عهود ولا وتمهید اساس صدق وصفا ایچون مطرز
طراز قبول وتصدیق اولوب نرض افزای املا واصدار قلنان عهد نامهٔ همایون مجاملت مشحون
خسروانهمزده تعیین وتصریح وتبیین وتوضیح اولندیغی اوزره مابینمزده منعقد اولان صلح وصلاح
مدلولنجه دعایم
مستتبع الفوز والفلاح ومن اوفی بما عاهد علیه الله فسنؤتیه اجرا عظیما
لستحکام مبانی امور واحکام نزیین وتقویم وفیما بعد الی ما شاء الله تعالی اخلاف واعقاب
حضرتین بینلرنده دخی باعث تضاعف اسباب هوشداری وموجب ترادف آثار استحکامی اولمغله
وجه جمیل اوزره مراسم حب وموالاتی اجرا وتتمیم ایچون رتبه لری مساوی بیوك ایلچی بعث وتسییری
ایله رفع حجاب مباینت وبیگانگی وفتح باب مباسطت ویگانگی قلنمق لازم ولابد اولمغدن ناشی
قبلهٔ اقبال شهریاران وموئل آمال تاجداران اولان درگاه دولتمدار عظمت دستگاه ودرتبهٔ علیه
شوکت شعار جهان پناهمزده خواجگان معلا عنوان دیوانهمزدن دوزنامجهٔ اولدیبه سبیله
امکماد وکاراز ما وصید افتکار وصواب آشنا اولوب بو دفعه مرتبهٔ اسنای وزارت علیا به
اصعاد اولنان دستور مکرم مشیر مفخم نظام العالم وزیرم الحاج احمد پاشا ادام الله تعالی اجلاله
بیوك ایلچی تعیین اولنمغین طرف اشرف شاهیلرنزه بعث اولنان بیوك ایلچیلری آستانهٔ سعادت نمای
معلی مآثرمزه وطرف همایونمزدن مبعوث اولان سفیر مشار الیه دخی جانب منیع الجوانب معلا جایلرینه
متوجه ورو براه اولوب بعون الله تعالی اشبو نامهٔ همایون ملاطفت مضمون پادشاهانهمز ایله
وصول بولدقده مابینمزده اساس مجبل الاندراس اتحاد دینی وبنای رصانت اساس اعتقاد یقینی
اوزره ماند ادم ذات الکمال توکید اولنان معاقد موالات سخت بنیاد ولا وداد ولا انفصموا الایمان
بعد توکیدها مضمون منیفنه اعتماد وانقیاد ایله بلطفه تعالی الی یوم التناد کسیج شداد پایدار
مکانت واستبداد وکامن مکامن ثواب وسداد اولان آثار حسنه واطوار مستحسنه فیما بعد اخلاف
واعقاب حضرتین میانهلرنده دخی نسلاً بعد نسل راقی مراقی ترقی وازدیاد اولوب متفرع بهجت
دین وملت ومترتب بر کتی ودوخلت اولان مودت منقوممهٔ الاصول وحجت مختمهٔ الحصولك
ارتفاع آثار وحشت وکلفت والتماع انوار الفت واخوت ایله آثاری ثمرات حمد وبرکاتی جمله یه
مشاهد ونمایان اولدیغی مستغنی عن البیان اولمغله بو معاهدهٔ مؤبدهٔ مرصفهٔ الارکان وبو معاقدهٔ
مخلدهٔ مرصصة البنیان مراعات ضوابط شروط وقیود وموافات روابط رسوم وحدود ایله استتباع
دوستداری واستبضاع طرایف نیکوکاری بیوریلوب مشار الیه بیوك ایلچی مأمور اولدیغی اوزره
توفیهٔ مهمات رسالت وتادیهٔ خدمات سفارت ایلدکندن صکره شایستهٔ رسم وراه قوانین ونجابت
اولان وجه مرغوب اوزره برکون مقدم جانب همایون خسروانهمزه اعاده وارجاع بیوریلمق مأمولدر همواره
باقی همیشه میامن ایام شهامت وکامکاری ومحاسن آثار مناعت وبختیاری روزافزون تتابع وتوالی باد

بالطاف حق

امضای همایون

المؤید المستعین بالله ملك الدیان المستمد منه العون فی کل حین وزمان
خادم الحرمین الشریفین السلطان الغازی محمود خان ابن السلطان الغازی مصطفی خان

عالیحضرت اولی النصفت شهریار قمر تنویر خدیو خورشید نظیر دن مجتاى افسر نامدارى غرم غزاى جبین
بختیارى مؤسس مبانى جاه وجلال مشید ارکان عز واجلال شایسته تاج وتخت وکاه بایسته
دیانت وامانت وانتباه علم افراز خطه سرورى رونق بخش اورنك داورى فریدون تخت جم روش
خسرو همایون بخت دارا منش بهاء الدنیا والدین جمال الاسلام والمسلمین عوناً للشجاعة والمناعة عجم
والشان غوثاً للبسالة والرفعة والعنوان حالا جالس چار بالش سند کسرى وجم فرمانفرماى ممالك
فلکجاه القاآن نادر شاه زین الله سریر سلطنته الزاهرة ببقاء آثار ذاته ونور عیون دولته الباهرة
ببقاء انوار صفاته حضرتلرینك سرکار ابهت شعار شاهى وبارى نصفت مبادى جمجاه شبلرى صوب
فضائلنه طرایف نظایف تحیات وردینه الشمیم مصادقت آیات وصحایف مصاحف تسلیمات عطریة النسیم
مخالصات غایات که فوایح وفا دوایح عنبرین نکهتى معطرساز دماغ خلق وتحفه کامشام اخوتدر که
سلام یفوح المسك من نفحاته ویأتى شمیم الانس من نسماته سلام من السلسال والشهد اعذب
ومن نفحات الورد اذکى واطیب مراعات لوازم تبجیل وتفخیم ایله اتحاف واهدا قلندقدنصکره مطلع
ناهید عز واقبال ومشرق خورشید جاه وجلال اولان طبع نقاد بیضا ضیا وذهن وقاد برق آسا لرینه
بوکونه ایما وانبا اولنورکه جواهر صحبت وحسن وفا وزواهر بحیث صدق وصفا مقتضاسنجه تمهید
قواعد مصافات وتأکید معاقد موالاتى حاوى بودفعه افتخار الاماجد والاعیان اناطولى محاسبه سى
منصبى کندویه توجیه واحسانم اولان مصطفى نظیف زید مجده وساطتیله مبعوث اولان نامه
نامى لطیف الاشاره ورساله گرامى سلیس العباره لرکه انوار براعة لطف بشارتى روشنساز چشم
وداد واضواء براعه حسن دلالتى نور بخش دین وخاطر دوستانه لرکه سعادت ازو برد اختر بطالع کم
تواد بر وکند تقویم بهترین ایام فیروز وخجسته ترین هنکام کیتى فروز ده واحه نواز وصول ورسید
طاقچه بالاخانه مثول اولوب اول کوهر نابدار درج مودت تقدیم رسم تکریم ایله منظور نظر محبت اولدقده
مشتمل اولدیغى آب وتاب وطراوت وبرتو لمعه ریز صفوتى شایسته حرز بازوى سالمت وبایسته
تمیمه کردن مصادقت اولمشدر سیما ذات ضد بى سمات ملوکانه مزهى بیوك برادر رعدایتمکله حدود
امردن تجاوزى ومنهج رضاجولقدن تخلفى بردرلو جائز کورمیه رك موافق شان عظمت نشان دولتلرى
ومطابق عنوان کردون مکان حضرتلرى اوزره متمسکان مناشیر رخصت اولان وکلاى جانبینك
مکالمه لرى نزد فرهدقا ایلدکلرى بذیراى امضا وآرایش حسن قبول وارتضا اولمسى خصوصلرندن نوك خامه
مودت ایله تصویر وتحریر اولنان نقوش عالمپسند ودلپذیرلرى برقاف دخى تسخیر کشور حسن الفت
وتزیین طاق معلا رواق خلت ایدیجکدن غیرى فیما بعد اخلاف واعقاب حضرتلرى مبانه لرنده دخى
تشیید مبانى موانست وتأکید قوایم بنیان مهادنت ایده جکى جاى کلام دکلدر فى الاصل آفتاب
اقبال دولت علیه ابد قیامم ابتداء طلوع وبروزندن الى هذا الآن نفقله سیف غزا واعزاز وتأیید شریعت
غرا ایله ممتاز ومستثنى اولمقدن ناشى دائما اعلاء کلمه علیاى دین مبین وحمایت حماى شرع خاتم النبیین
ایچون کفره ومشرکین ایله اقامت فریضه غزو وجهاده مبادرت وارباب دین وملت واصحاب یقین
وسنت اولان ملوك سنوده سلوك حضراتى ایله دخى طرح انجمن الفت وموانست اوزره ایکن مقدما دیار
ایراندن سرزنه حدوث وظهور اولان عارضه اینن سخیف صحیفه حسن مصادقتى غزیق وتصحیف ایتدیکی
جهتدن سیف غزا وجهاده رمنت غیرما وضع لهندن اعمال واجرا وبو تفریبله عباد موحدین کرفتار
بند ادبار اولمشلر ایدى فاما اهالئ ایران حقلرنده عنایت واحسان بارى هر بابده یاور ویاریکر
اولمقدن ناشى رحماً لهم ادع الى سبیل ربك بالحکمة والموعظة الحسنة مطلعندن تابان
اولان کوکب اجلال دولت بهیه نادریه برتو انداز دریچه قلوب ایرانیان اولدقده بمن عزیمت
قاآنى وحسن همت کیانیلرى ایله اهالئ مرز بوم مرقوم مألوف اولدقلرى بدع سبیه دن نکول
واول حضرتك مختار آباء کراملرى اولان طریقه انیقه اهل سنت وجماعته دخول ایلدکلرى
حالنى واقعا جناب معالى نصاب داوریلرینك دین مبینه وعموماً عباد موحدینه الى آخر الادوار
نکاشته صحایف روزکار وشیرازه بند مجموعه لیل ونهار اولان منت عظیم وموهبت جمیله لرى
ابدوکى واضح وآشکار اولدیغندن قطع نظر بو خدمت مستلزم المفخرتلرى عامه مسلمین دن شاکر
وخصوصا ذات معالى سمات خلافت آیاتمزى محظوظ وخاطر آباد ایتمکله الحب بالتبع مثل الحب بالبصر
مقتضاسى اوزره اولوقت مراتب جانبى دلتحاد واواصر توافق واعتماد بذیراى استقرار وانعقاد
المشیدى ولکن الامور مرهونة باوقاتها مفهومنجه تصفیه چشمه سار دولتین وتسویه نظم الامور

٦٦

ادام الله تعالی اجلاله وضاعف بالتأبید اقتداره واقباله موقبله ذکر اولنان تمسك درکاه معلایه همره عرض وتلخیص اولنمغله درونندن ثبت وتحریر
واملا وتسطیر اولنان کلمات ومواده علم عالمشمول ملوکانه‌مز محیط وشامل اولدقده حجه‌سی نزد همایون پادشاهانه‌مزده قرین قبول اولمغین تنزیل مجدد
اولان خط همایون طلبیتمقرونمز موجبنجه اشبو تصدیقنامه سداد علامه خسروانه‌مز اصدار ولفظا بلفظ برلوبرنده رعایت وصیانت اولنمق ایچون
ذکر اولنان مواد وتذییلده که عینیله سرد وتذکار اولنور اساس خاقان جنت مرابع سلطان مرادخان رابع حضرتلرینك زمان سعادت
اقترانلرنده واقع اولان مصالحه دولتین بیننده مرعی طوتیلوب ومصالحه مزبوره‌ده اولان حدود وسنورینه دخی منوال اوزره قالوب
اعتبار اولنه وادکانه تغییر وخلل اصابت ایلمیه شرط من بعد فتنه نائمه وتیغ خصام درنیام اولوب اول نسنه که طرفیندن شائبه اولیق
ودولتینك خیریت وصلاحلرینه موافق اولدقجه جمیع موادده معمول اوله ومهیج غبار کدورت وخفای مصالحه ومسالمت اولان امورده
اجتناب اولنه مادۀ اولی حجاج ایران بغداد ویا شام طرفلرندن عازم بیت الله الحرام اولدقلرنده واقع اولان ولاة وحکام وبکلر
مراعات حال وصیانت احواللرینه منظور طوتیله لر مادۀ ثانیه اشبو ایکی دولتك
نونولری محل مجمل امنین وسالمین بریرلرینه ایصال ایدوب برتخص دولت علیه‌مدن ایرانه وبرتخص دخی ایراندن استانه علیه‌مزه
دوستلغك تایید واتحادلرین اشاعت ایچون هر اوچ سنه‌ده برتخص مادۀ ثالثه طرفینك اسیرلری مرخص اولوب التوب صاتیله و وطنلرینه تمکن طالب
اولوب املاك اخراجاتلری طرفیندن وبرلیه مادۀ رابعه حدود وسنور تحقیق اولنوب وحد محافظه
اولنلره طرفیندن ممانعت اولنمیه تذییل سلطان مرادخان رابع حضرتلرینك زمانلرنده اولان احداثات ظاهر احوال ناشایسته‌یی کلیا تارك
اولوب اهالی ایران صفویه زمانلرنده احداث اولنان خلفاء راشدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتنی خیر وترضی ایله یاد ایدنلر
دوستلغه منافی حرکاتدن احتراز ایلیه‌لر واندن ماعدا اهالی ایران واهالی سائر بلاد مزینه
واصول عقایدده اهل سنت مذهبینه سالك اولمغله خلفاء راشدین رضوان الله علیهم کیدنلره حجاج وزوار روم اولنغیه وکذلك
واهالی ایراندن فیما بعد کعبه مکرمه ومدینه منوره وسائر بلاد اسلامیه ناحیه وخلاف شرع وقانون سائر وجهله نسنه مطالبه وبرینه تجارت
منلو بوجانبدن معامله بالمجامله اولوب کندولردن دخی دولت علیه‌مز تجارتنه مجاورت مالی ولنه بغدادك حکام ومباشرلری اولمدن باج طلب اتمیه‌لر
عتبات عالیات زوارینك مادامکه بدلرنده اوزرلرنده تجارت مالی اولنمیه ودخی ایرانه قرار ابدر
مالی اولنلرك حسابی اوزره اقتضا ایدن کمرکلری برمعتاد قدیم الوب زیاده طلب اولنمیه واوطرفدن دخی ایرانه مذکوره طرفیندن
واهالیسنه بومنوال اوزره معامله اولنه ودخی تاریخ انعقاد صلحدن نصکره ایراندن ممالك محروسه‌یه شروط مذکوره طرفیندن بیلرینه مخلد
اولور ایسه حمایت اولنمیوب طلب اولندقلری حالده وکلای جانبینه تسلیم اولنه لر وان شاء الله تعالی واخلاف واعقابلرینك طرفیندن قبولی مشعر
مراعات اولنه اشبو محبت ودوستلق بوایکی دولت عظمی وخاندان کبری نك انعقادینك وعهود مذکوره مسطوره خصوصات واقع رتبه‌لری بربرینه مساوی بیورلق
ویرقرار اوله خاتمه اشبو مصالحه مبارکه‌ده واقع حکره جه تصدیقنامه‌لر ویا اذن سلطانیه موثوق به تمسکلر موجبنجه دولت علیه راسخ الارکانمز
بیلك یوز التمش سنه‌سی اوائلنده واقع اولوب تورودوز جانبیندن التوب وبریلن وکالت محکمیه‌لر حسبیله اشبو مصالحه خیر انجام وبو مسالمه
البجیلر بعث وتسییر اولنمق اوزره قرار وبرلکین شرف حضرتیندن قبل اشرف اتمام وانجام اولنمغله ایمدی شاه قاآنی دستکاه جنابلری واعقاب
ایله شاه والاجاه مشار الیه جنابلری بیننده حسن ارایش المنعام اولوب مصالحه مبارکه شرایطنه رعایت اولنه طرف همایونمزدن خلافت
دوستکام بتوفیق الله الملك المنعام اشبو معقود اولان مصالحه مبارکه شرایطنه رعایت اولنه طرف همایونمزدن خلاف من بعد
خصوصیت اخسابلری جانبلرندن مادامکه اشبو معقود روابط صلح واشتی وتاکید ضوابط سلم ودوستی ابد دزکار من بعد عظام وخدام عالیمقاممزدن
مغرونمزدن دخی عهد وسوکند ومیثاق برومندایله تایید روابط صلح واشتی وتاکید ضوابط سلم ودوستی ابد دزکار ووزراء عظام وخدام عالیمقاممزدن
جانب سنی المناقب خسروانه وکذلك اخلاف نصفت اتصاف ملوکانه‌مزدن وودادی جهان کستر درون برور تقدیر بنیت کار ووران
کانا من کان هیچ فرد سر موخلافنه حرکت ایلمیه تا از برای نظم مصالح دربن جهان کسترادرون برور توالی عنایت بغایت الهی قرین روزکار ووسوم وابین
اشتی که نظام جهان از اوست با دایچو فضل حق ابد الدهر بیدار هموار تا الاطهار وصحابه الاخیار من المهاجرین والانصار
واو جوجب ونیکخواهی بردوام وبرقرار باد بالنبی واله

امضای همایون
المتوکل علی الله الکریم المنان المفوض امره الیه فی کل الاحیان
خادم الحرمین الشریفین السلطان الغازی محمود خان ابن السلطان الغازی مصطفی خان

٥٧

بسم الله الرحمن الرحیم
والله علی ما نقول وکیل

الحمد لله الذی نور عالم الائتلاف بعدما وقبت فی سمآئه غواسق الفتن وابسم ثغور الازدلاف اثر ما قطبت
وجوهها من ضباب الشحناء والاحن حیث اطلع شموس الوفاق فی افاق اساطین الاسلام واسال زلال
الاعتلاف فی ریاض اتحاد سلاطین الانام فاحیی به معالم الدین والسنه وسرح منه فی اجساد العباد
والبلاد روح الامن والمنه ثم الصلوة والسلام الاتمان والتحیة والثناء الاعمان علی من بعثه رحمة للعالمین
وحجة بالغة علی الناس اجمعین فرغبنا الی التمسك بسنته والتسلك فی طرایق صحابته وعترته
محمد سید الکونین والثقلین والفریقین من عرب ومن عجم وعلی آله واصحابه مصابیح الدجی وینابیع الهدی
والمجی ما شملت الالفة خوافق الذین ورفعت الکلفة مما بین سلاطین الموحدین

اما بعد

خلافتمدار سلطانی وبارگاه گردون اشتباه خاقانیه کرة بعد مرة وارده اولان نوامع بهیه شاهانه‌لرنده درج واشعار اولندیغی اوزره
رهبری توفیق لایزال خداداد وبلکه بیکی استعداد واستهلال مادرزادیله دولت افزای اریکهٔ شاهی وپیرایه‌بخشای سریر جهانبانی اولدقلری
اوان بهجت اقتران یعنی شورای کبرای صحرای مغانده اتفاق قلوب دارا واتحاد کلمهٔ پیر وبرنا ایله جناب شهامت نصاب فخامت القابلرینی
فرمانفرمائی ممالک ایران ومسندآرائی تختگاه کیانه حصراً وقصراً الیق واحری واوفق واولی کوردکلرنده مذهب حنیف اهل سنت
وجماعت اوعلیحضرتک مختار آبای کرام ومایهٔ خیر فطرت دیانت آثارلری اولمغین ناشی شاه اسمعیل صفوی وفتنهٔ حدوث وظهور
ایدوب مبانی دوام واحکامی فروزینهٔ تواتر خصام اولان سبّ ورفض بدعتلرینک ترک وازاله ودفع وازاحه‌سی امر عظیمنی شرطنه
تقدیم ایلدکلرینه اکثر رجال ایرانیان تکلیف مذکوری قبول وتسلیم ایلدکلری جهتدن انلر دخی تحمل کلفت شاهی وتقبل عنوان معلای جاهی
ایدوب لذلک اشبو مظهر اولدقلری اثر جمیلک حسن تلقیسی اولمق اوزره جانب سنی المناقب ملوکانه‌مزدن اولوقت اسعاف واستدعا
التماس ایلدکلری مواد خمسهٔ معهوده‌نک اوچ ماده‌سی بعد التسویه درجهٔ قبوله موصول وباقی ایکی ماده‌سی که تصدیق مذهب
جعفری ودیگری مکهٔ مکرمه‌ده تخصیص رکن ماده‌لری بر دارالملک درکار اولان معاذیر شرعیه‌لری یاکدقعات طرف اشرف قابلیتیله افاده
واینابرده متروک ومنکول اولسی شیمهٔ انصاف وحقانیتلرینه مفوض وموکول قلنمشیدی لکن بتقدیر الله تعالی اولوقتلردن برو
مطلوب ومرام اولان مصالحهٔ خیریت انجام پذیرای صورت نظام وختام اولمیوب تکلیفین مذکورین نمایش چهرهٔ مواد
مسالمه‌یه پرده‌کش ممانعت اولمشیکن بوندن مقدم تکراراً صوب الطف قنوت پناهیلرندن سنهٔ ... سنه‌سنده سدرهٔ کاظمیه‌یه مبعوث
اولان تنسیقات بهیهٔ داودانه‌لرنده درج وتسطیر اولندیغی اوزره فی الاصل مقاصد وآماللری تحصیل ملک ومال وتقریر حکومت
وجدال اولمیوب انجق امانت مرحومهٔ نبویه‌نک نیلرنی اصلاح برله طرفین رعایاسنک حصول امان وفراغ حاللری اولمغله بیمن همت
کیاستلریله عموماً اهالی ایران خیلرین طریقهٔ انیقهٔ سنت وجماعت مرغوب ومسلوک وماده‌تین معهودتین دخی بالکلیه مسفوخ
ومتروک قلنمقله فیما بعد بین الدولتین انعقاد سلم وصلاح ایله انقطاع نزاع وکفاحه اراده‌ٔ سنیه‌لری موجب اولدیغی جاری
تعلق ایلدیکی افاده واشعار ولکن ذیل تحریراتده اراضی به دائر مجدداً بعض تکلیف دخی اکرچه ایراد وتذکار قلنوب فاما
انک دخی اسعاف وقبولنه ابرام واصرار اولنمیه‌جغی طبع همایونمزه کواه اولان طرف شاهیلرینه دخی کواه اولمغله
اوزره رد وقبولنه زمام اختیار مسلم قبضهٔ تصرف خلافتمدار ملوکانه‌مز اولدیغی تصریح واخبار وتعیین بوکونه جلوه‌کر ظهور اولان
صورت معامله دیانت موفوقلرینه بناءً طرف همایونمزدن دخی معقود اولان انجمن شوراده قرارداده اولندیغی وجهله تکلیف جدید
مرقوم دخی ماسبقلری کبی انداخته وادی فراموشی وانسا وهر بابده مضا ما مضا شلی بین الدولتین تخفیف وامضا قلنوب شان
وعنوان جانبینه موجب نقیصه وشین اولمیه‌جق حاللردن هرکونه عاری وبری اولمق وجهیله خاقان جنت مرتع سلطان مرادخان
رابع حضرتلرینک زمان باعنوانلرنده قرارداده اولان حدود وسنور قدیمه ایله عقد مصالحه‌یه مساعدهٔ همایون خسروانه‌مز اولدیغی
وجاری قلنمقله بوسیاق اوزره عقد صلح وصلاح اوعلیحضرتک دخی قرین رضای میمون اقتضای شاهیلری اولدیغی صورتده بروجه محرر
امر مصالحه تمهید وتوکید اولنوب فیمابعد کرک زمان باعنوانلرنده وکرک اخلاف واعقاب حضرتین اولانلرنده قصور مشید الارکان
ثبات واستبناسی بر درلو قابل تزلزل وانحلال اولمیه‌جغنی حاوی شرف افزای صدور اولان نامهٔ همایون نصفت مشحونمزله
خواجگان دیوان معلامزدن مالیه تذکره‌جیسی افتخار الاماجد والاعیان مصطفی نظیف دام مجده بعث وارسال وعقد
ونشید بنیان مصافاته بشقه بشقه رخصتنامهٔ همایونمزله کرک موما الیه وکرک بغداد وبصره ایالتلرینه متصرف اولوب
اومجابلرده عسکری اولان دستور مکرم مشیر مفخم نظام العالم وزیرم احمد پاشا ادام الله تعالی اجلاله مرخص تعیین اولنوب موما الیه
ونجابتلی بر عسکری اولان دستور واعیان وبطال اولدیغنه بناءً دارالسداد بغداده بعد الوصول وزیر مشار الیه
اوجه اوزره اولصوب سعادت اوبه تسییر وابطال ولی زید مجده ابو بالمعیته صوب مأموره توجه وعزیمت وتوجه کلام
طرفندن تعیین اقطن دیوان کاتبی قدوة الاماجد والاعیان وضع وحال اقامت ایلدکدن صکره نامهٔ همایون خسروانه‌مزی تردد
طهران جنبنده ادوری میمنت بوی جناب شاهیلرینه عرض وتقدیم ایلمک اراده اولنمغله خلافت افاده مرا وذره
تبلیغ وتفهیم وتوصیه همایونمز اولان حالاتی جنتکاه معالی پناهیلرینه دخی میل ورغبت ظهوری امکانیله جانب سلطنت سنیه‌مزدن
عقد صلح وصلاح وفتح ابواب سلم ونجاحه اول ساحهٔ جاه جنابلری طرفلرندن جناب خلافت مآب سعادت اکتساب دولت
تعیین اولنان موما الیهما طرف شاهیلرندن مکالمه‌یه مأمور اولان نواب کرامیلرندن مسالمه‌نی بعد المذاکره اساس وشرط
انتساب معتبر ممالک ایران حسنعلیخان دام مجده مخفوراً بعنایة الله الملک المنان ابرام مصالحه حیثیت اتحاد وخلاوی طرفلک رضا
فلان ماده تورودن بشقه بونلره متفرع اولان اوچ ماده وبرتذییل ایله امر مصالحه کیانلرینه بعد العرض طرف اشرف‌لرینه
وانتفاقلریله دفعهٔ پذیرای حسن قرار اولدقدن صکره مواد مرقومه حضور لوازم المجبور کیانلرینه بعد العرض طرف اشرف‌ ناحیه‌ مورخ
دخی بیرایهٔ قبول واستقرار ولمغله اشبو بیک بوز اللی طقوز سنه‌سی ماه شعبان المعظمنک اون بدنجی کونی نامه مورخ
جانبیندن معمول به تمسکلر الوب وبرلکین ذکر اولنان تمسکلر طرفیندن مقبول ومعتبر ومرعی ومقرر طوتلدیغی شعرسال اولمغله
اقبال ستایش ومابنده واقع نوروز فیروزده مبادله اولنوب شرطیله رتبه‌لری مساوی بیوک ایلچیلر بعث وارسالیله
نقید بقیاده لرکتور ولیوب انلر دخی استانه سعادت آشیانه‌لره تبلیغ وتسلیم ایلملری قول وقرار اولنمغین جانب معالی جانب
کیخا نیلرندن ویرلان ممهور ومعمول به تمسک زید مجده مرخص موما الیه مصطفی نظیف دام مجده یه ترفیق قلنان واقع حضور
شامی امادت مآب قنوت نصاب مهماندار محمد حسین بک زید مجده وساطتیله بغداد وبصره ایالتلری متصرفی وزیر مشار الیه
طرفنه واصل واتک جانبندن دخی دربار خلافت قرار ملوکانه‌مزه وارد ودا اخل اولوب قاعدهٔ قدیمهٔ دولت دوز
افزون وديدن مستدعیه سلطنت ابد مقرونمز اوزره دستور اکرم مشیر افخم نظام العالم ناظم مناظم الامم مدبر امور الجمهور بالفکر
الثاقب متمم مهام الانام بالرای الصائب ممهد بنیان الدولة والاقبال مشید ارکان السعادة والاجلال مکمل ناموس السلطنة العظمی
مرتب مراتب الخلافة الکبری المحفوف بصنوف عواطف الملک الاعلی حالا وزیر اعظم ستوده شیم ووکیل مطلق فوتیالهم الحاج محمد پاشا

ركاب همايون جلادت مقرون ايران شاهى طرفنه تبريز صدور و اولان عهدنامه مسالمت علامه نك مسوده سيدر كه اهل سفارت
تبريزه مامور سيواس واليسى وزير مكرم سعيد الحاج احمد پاشا حضرتلريله ارسال اولنمغله بوجهله بعينه قيد و ثبت اولنمشدر

بسم الله الرحمن الرحيم
ذلك فضل الله يؤتيه من يشاء

الحمد لله المحمود فعاله الممدود على خلفائه برّه وافضاله الذى خص كثيرا من السلاطين بتاج العز والتمكين غيران حميد العواقب فيهم سعيد الموهب
والمناقب من بينهم عزيز نادر ورغب على السلم كافة المؤمنين سيما اساطين ملوك هذا الدين المبين بيدانه لا يوثق به الا من استناد له
الضمير وصفائه السرائر سبحانه ما اعظم شانه واتم برهانه حيث ابرز بين الدولتين ما استتر من عهود الوفاق بعد ما ابدى
الشقاق نواجذه وانجز الحضرتين ما انتظر من وعود الايتلاف غب ما كشف مصاف الخلاف ثغوره ومنافذه فنزع بلطفه ما فى الصدور
من غل ونفور ثم الف بين القلوب وصرف الكروب عن سكان الجيوب حتى اصبحوا بنعمته اخوانا على سرر الامن والمصافاة وامست
عيون الفتن عميانا بعد ما كحلها مراود اسنة البدع والمناواة نشكره على ما سهل لا ورّاثه طرق الجهاد فى سبيله على اعدائه اهل الشرك
وقبيله بتحقيق ترغيب اجل المرسلين امته فى الاتحاد لتحصين حوزة المسلمين حيث ارشدهم الى المجلاء كلمته ولواهم بقوله والمؤمنون
يد واحدة على من سواهم وايدهم باخباره اصلاح ذات البين شعبة من شعب النبوة وبشرهم به مدى الدهر اصابته وغدوته
صلى الله عليه وعلى صحبه واله الطاهرين وجنده وحزبه وسلم وشرف وكرم ما تصالح من تباعه خواقين العالم بشر حقايق جامعه
الاثنا ومنت وسپاس ودقايق لامعه الاء نوا و درود بقياس اول پادشاه لا يزال و مالك الملك بى زوال جل عن درك الادراك
مثال ذاته وعز من ان يبلغه الصاف كمال صفاته حضرتلرينك درگاه جلال و عظمت و بارگاه جمال و احديته تقديم اولنور كه هر
اسطقسات اجناس ممكنات و اصولات انواع ماهيانى ايجاد و ابداع و مظهر امتياز احسن تقويم اولان نوع كريم انسانى انشا
واختراع ايدوب برموجب مدلول ورفعنا بعضكم فوق بعض درجات تقدير مراتب و كمالاتيله تميز تفاوت ذواتله ايدوب
جهان متفق بر التهيش قرومانده دركه هيش نه برايج ذاتش بر درمرغ فيهم نه بر وزبل و صفنى رشر دست وهم و نفود صلوات صلوات
منقله الودود وعقود نثرات تحيات مشك اندود اول سرور انبيا و قافله سالار معشر اصفيا واضع احكام شريعت و دين
فاندكتيبه انبيا و مرسلين عليه من التسليمات اسناها ومن التكريمات اعلاها واتمها حضرتلرينك منبع فيضان انوار هدايت
ومنهل فوران ازهار عنايات اولان تربه منوره و روضه مطهره لرينه نثار قلنور كه المؤمنون كرجل واحد فحواسيله ترصيع اركان
وقصر وفاق مسلمين والمؤمن للمؤمن كالبنيان يشد بعضهم بعضا نصنى ايله ترفيع ايوان اتفاق موحدين ايلدى رسول عرب شاه امى
لقب دليل عجم رهنماى عرب ازوجبت دين مكمل شده بمهر نبوت مسجل شده و درود دودونا معدود وعزز غرايب سرور تعظيمات
غير محدود اول يكتا زاده السابقون السابقون و پيشوايان اولئك المقربون اولان اصحاب اخيار ومهاجرين وانصار حضراتك
مشاهد منوره و مراقد معطره لرينه ايثار اولنوركه خفاياى مزاياى سنن سيد المرسلين توضيح وتبيين ايله تاكيد دعايم دين وتمهيد
قواعد يقين ايلديلرهم النجباد والعز من آل احمد وهم بابعوه طابعين لدى النجى عليهم سلام الله ما ناح طائر وما لاح للسارين فى الظلم القمر
انا بعد چون اظهار شعائر شريعت غرا و ايضاح مآثر خفيه سمحا ايله ايفاى حقوق احكام الهى و اجراى امور اوامر و نواهى
ايچون بحسب تعاقب الادوار والاعصار و تباعد الاقطار والامصار خيار عباد حقانيت معتاددن بر زبده سعادت
اعتيادك اصطفا و اختيار قلنمسى و پيشانى منشور لياقت و استهاللرينك طغراى غراى انى جاعلك للناس اماما ايله پيرايه
داوقوت و اقتدار اولمسى مقتضاى حكمت بالغه صمدانى و مبتغاى مشيت سابغه ربانيدر بناء عليه جناب خداوند
خلاوق جل جلاله عن وصمة الانتقال والافتراق دليل اقواى اعدلوا هو اقرب للتقوى ايله منافع اجله عدالت
وانصافى اثبات و تعريف و فرمان واجب الاذعان اطيعوا الله و اطيعوا الرسول و اولى الامر منكم برله عامه انامه
قبول ربقه مطاوعتلرين تكليف [illegible] سالك طريقه عدل و اقتصاد و مالك ملكه رشد و سداد اولان ملوك مرضى
السلوك اسلاميه دخى وجعل بينكم مودة مقتضا سنجه صفاى موادد صفوت و موالاتى تحبيب و مظاهر اتحاد انما المؤمنون
اخوه اولان سعادتمندان ايمانى وقوع شق عصادن صيانت برله برموجب فاصلحوا بين اخويكم و تفصيل مرايا
نواد و تحابه ترغيب ضمننده مصادقت و مصافات سلاطين دين و موافقت و موالاة ملوك مؤمنين باعث اسايش
برود و ماية آرامش عباد ايلديوب خصوصا رتبه عاليه سلطنت كبرى و طبقه ساميه خلافت عليا مزين منشور امتياز
انا جعلناك خليفة فى الارض ايله منتهى الغايه جميع طبقات و ذات قدسى سمات خدمت بلند مرتبت حرمين شريفين
شرفها الله تعالى الى نشات الفرقدين سعادتى ايله واصل رتبه اعلاى منازل و درجات ايدوب متابعت سنت سنيه حضرت
رسول ثقلين صلى الله تعالى عليه وسلم و محبت آل و اصحاب امام قبلتين ايله سرفراز و امر واجب الامتثال وجاهدوا فى الله حق جهاده
موجبجه اداى فريضه غزو و جهاد ايله حائز قصب السبق ميدان امتياز نجله ايام دوزا فرو نمرى قرين ثبات و دوام و سلسله سلطنت
مفرو نمرى رهين استقرار و استحكام ايلدى فلاجرم شكرا على هذه النعم تعظيم امر الله و شفقت على خلق الله لوازمنى اجرا و ابقاء دقت
ذات كرامى صفا تمزه لازمه ذمت و واجبه عهده همت والمعين لذلك حمن ادائى استراحت عباد و بهادبرانى صفوت ممالك و بلاد اولان
عاليحضرت اولى نفوت شهرياد قمر تنوير خديو خورشيد نظير دره بكتاى افسر نامدارى غره غراى جبين بختيارى موسس مبانى جاه
وجلال مشيد اركان عز و اقبال شايسته تاج و كوركاه بايسته ديانت و امانت و اشباه علم افراز خطه سرورى دو نوبختاى اوورنك
داوبيى فريدون تخت جم دورش خسرو همايون بخت دارا منش بهاء الدنيا والدين جمال الاسلام والمسلمين عونا للشجاعه والمناعه
والشان غوثا للبسالة والجلالة والعنوان حالا جالس چاربالش مسند كسرى وجم فرمانفرماى ممالك عجم فلك جاه القاان نادرشاه
زاد الله شانه و صانه عما شانه جنابلرينك قبل اقدس و اجمل شاهى وطرف انفس و اكمل پيرا اشتباهيلرندن بوندن اقدم درباره

وبو دولت علیّه جانبندن دخی کمترین بنده آستان خلافت نشان شهنشاهی معیر الممالک حسنعلی مأمور اولوب
اولمغله که اعلیحضرت پادشاه اسلام پناه محبت دائمی و دوستی مخلّد وعد بیورمشلر نواب همایون
شهنشاهی دخی اول حضرتی بیوک برادر بیلوب حفظ رضای خاطر همایونلرینی و آرامش اهل هر
اسلامی اهم مطالب و اعظم مآرب عد ایلدیلر بناءً علیه نامه همایونلرینک وصولندن صکره پادشاه
اسلام پناهی قبوله موصول بیوردیلر و موجب امر اقدس ایله بنای مصالحه بر اساس و شروط و اوچ
ماده و تذییل و خاتمه اوزره بو اسلوب ایله قرار داده بولدی اساس خاقان جنت مرابع
سلطان مرادخان رابع زماننده واقع اولان صلح مابین دولتین ده مرعی و مبانیده مقید اولان
حدود و ثغور اول قاعده اوزره معتبر اولوب انک ارکانه خلل و تغییر یول بولمیه شرط من بعد
فتنه نائم و تیغ نیامده اولوب طرفینک شأننه لایق و دولتینک صلاح و خیریتنه مقرون اولان
امر جمیع مواد ده معمول و مهیّج غبار کدورت و منافی مصالحه و مسالمه اولان امورده اجتناب
اولنه ماده اولی بغداد یا شام یولندن بیت الحرامه عازم اولان حجاج ایرانی یول اوزرنده اولا اوله
وحکام محل بمحل سالمین آمنین یرلرینه ایصال ایدوب آنلرک صیانت حال و مراعات احواللرینی منظور
طوتلر ماده ثانیه تأیید دوستی و اتحاد دولتین ایچون هر اوچ سنه ده بر شخص اول دولتدن
ایرانده و بر شخص دخی ایراندن اول دولتده اولوب آنلرک اخراجاتی طرفیندن ویریله ماده ثالثه
طرفینک اسراسی مرخص اولوب وانلرک بیعلری روا کورلمیوب هر بری که وطننه کیتمک استینه
ممانعت اولنمیه تذییل سلطان مرادخان زماننده اولان حدود و ثغور تحقیق اولنوب حکام سرحدات
منافی دوستی اولان حرکاتدن احتراز ایلیه لر و آندن ماعدا اهالی ایران زمان صفویه ده
احداث اولنان احوال ناشایسته یی کلیاً ترک و اصول عقایدده مذهب اهل سنته سالک
اولوب خلفای راشدینی خیر و ترضی ایله یاد ایلیه لر و اول جماعت کیجوندن صکره کعبه معظمه یه
ومدینه مشرفه یه و سائر ممالک اسلامیه آمد شد ایدرلر حجاج و زوار روم و اهالی سائر بلاد اسلامیه
اوزره اول طرفدن جماعت مزبوره ایله سلوک اولنوب آنلردن دورمه و سائر خلاف شرع و قانون
فضله مطالبه اولنمیه و بو وجهله عتبات عالیاتده دخی مادامکه اول جماعتک یدنده مال تجارت
اولمیه حکام و مباشرین بغداد باج طلب ایتمیه لر و هر بری که مال تجارتی طوتوب آنلردن مال حسابی
استنوب زیاده طلب اولنمیه و بو طرفدن دخی تجار و اهالی ذمیه بو منوال اوزره عمل اولنه
ودخی تاریخ انعقاد صلحدن صکره اهل ایراندن روم و رومدن ایرانه کلنلر حاجت اولنمیوب
بربرلرینک وکیللرینه تسلیم ایلیه لر و انشاء الله تعالی بو دوستی و محبت ایکی دولت عظمی و بوایکی
خانواده کبرانک اعقابی میانه سنده مخلد و برقرار اوله خاتمه چون نظیفعلی قدری جنابی که
دولت علیه عثمانیه دن کلمشیدی حالا که پارس ایله مطابق بیک یوز اللی طقوز سنه هجریه سنک شهر
شعبان المعظمیده شروط و قیود مذکوره یی قبول ایله بیرنده اولان رخصتنامه همایون موجبجه
عالیجاه مشار الیه ایله تمسک مهرلیوب رکاب ظفر انتساب شهنشاهیه ویردی بناءً علیه طرف قرین
الشرف اقدسدن امر بیورلدی انجام و ختامنه مأمور اولان کمترین بنده آستان خلافت
نشان بو تمسکی مهرلیوب تسلیم ایلدی بونکله شروط کیجوندن صکره طرفیندن مرتبه ده مساوی
اولان بیوک ایلچی تعیین و نوروزه مقارن ما آندن صکره خصوصات مسطوره و عهود
مذکوره نک قبولنه دال تصدیقنامه لر ایله ارسال اولنه وکان ذلک فی الشهر المذکور ومطابق
للسنة المیمونة المسطور

بنده آستان
حسنعلی
معیر الممالک

55

تمسّك مرقومك لفظاً بلفظ ترجمه سيدر

بعد الحمدلة والصلوة اما بعد شوداى كبراى صحراى معاهده فوّاب كامياب سپهر جناب قهرمان دودمان رفيع الشان زر كابنه برق خرمنسوز وجود سركشان تبابيدان سجابنه تاج بخش ملوك ممالك هند و توران داوود آراى عرصهٔ ايران الخاقان الاعظم والكتاآن الاكرم خلف سبحان شاه شاهان جهان السلطان نادر پادشاه خلد الله سلطنته وشوكته دن اهالى ايران قبول سلطنتى استدعا ايديلر چونكه شاه اسمعيل صفوينك ابتداى خروج جندن ايرانده سب و رفض شايع و بو سبب ايله روم و ايران مابينده بغض ومعادات ظاهر و واقع اولدى اول حضرتك آباء كرامنك مختارى اولان مذهب حنيف اهل سنت وجماعته نظرا انلرك سلطنتد نجاتى ايبوب اول كروهدن الحاح مكرر واقع اولدقدن صكره بيوردىلركه اكر اول طائفه لسان وجنان ايله بو عقايد و اقوال لاطائلى تارك وخلافت خلفاء راشدين رضى الله تعالى عنهمك حقيتنه قائل اولورلر ايسه حصول مسئولرينه نائل اولورلر آنلر دخى حكم اقدس قبول وعادات سالفه دن نكول ايديلر چونكه اعليحضرت فلك رفعت خورشيد طلعت الاعظم سلاطين جهان والفخم خواقين دوران خسرو جهان داور خديو فريدون فر خاقان البحرين وسلطان البرين ثانى سكندر ذو القرنين خليفه خلق الله وپادشاه اسلام پناه خليفه اهل ايمان و خورجهان افروز خاندان ترخان السلطان الغازى محمود خان ايد الله خلافته ودولته ونوّاب همايون شهنشاهى دخى سليل سلسلهٔ تركمانيه اولوب مابين حضرتينده مزيد الفت ومبانه فريقيندن غوائل شورد و شينى دفع ايچون تصديق مذهب جعفرى وحجاج ايرانه اركان بيت الله الحرامدن بر ركن اختصاصى ومصر وشام قاعده سى اوزره دولت عليه نادريه دن امير حاج تعيين و اسراى جانبين اطلاق و پاى تخت دولتينده وكيل بولنمغدن عبارت اولان مطالب خمسه يه خواهشمند اولديلر سوزا و ايچيانك تكرار آمد شدلرندن صكره كه پادشاه اسلام پناه رحم اوچ ماده اخيره يى قبول و مقدمهٔ تخميس مذهب وتعويضى دكنى معاذير شرعيه يه موكول بيوروب فواتح خواتم موجبى اوزره اعتذارا بو مرامك فسخنه مطالب اولمشلر ايدى اكرچه اعليحضرت شاهنشاهى كه بو نكاليفك منشى اولديلر دفع تباغض ودفع تناقض و التيام اهل اسلامدن ماعدا بر منظور طوتمديلر لكن چونكه تقدير الهى ايله حصول مقصود عقده امتناعدن قالوب بر وقتده كه فرع باب استصلاح بنيعرضى وخلوص ومجندن عزيزى بر محمل طوتمدى محضا پادشاه خلق الله سكندر منقاملك رضا جوئى خاطر مايو نلرى و ناموس اسلاملك حفظى جهتندن خلقتنا ابتداءً دخى تحريك ايدوب مطالب معهوده يى متروك وطريق مسالمتى مسلوك طوتوب بو نوبد آرامبخشى چاپار صحابى ايله پادشاه ملك دخشنه اعلام ايديلر اما چونكه ممالك عراق و آذربايجاندن بعضى ازمنهٔ سالفه ده سلاطين تركمانيه يه متعلق ايدى كه شاه اسمعيلك اختلاف انكيزلكى سببى ايله دولت عليهٔ عثمانيه يه انتقال ايدى ضمنا اظهار اولندى كه اكر طبع اقدس پادشاه اسلام پناهه شاق و مخالف رسم وخاق اولمز ايسه اول ايكى مملكتدن برى عطيه طريقيله حوزهٔ ممالك شاهنشاهى يه منضم اوله و پادشاه اسلام پناهى اول امرك ردّ و قبولنده مختار ايديلر وبو اثناده دولت عليه دولت نادريه التماسنه مساعدت برله ارسال بيورديلرن زبده الافاخم والاقران نظيف افندى جنابلرى ايله عز وصول بولان نامهٔ شريف همايونده مندرج اولمشكه اكرچه آثار بدعتك ازالهٔ وازاحه سنده بو طرفدن ظهور ه كلان مآثر مجهوده ومساعى مشكوره يه نظرا دولتين عليتين متحد بلودزلكى قانون دولت عثمانيه يه نظرا بو خصوصك وزراى عظام و علماى اعلام ايله مشورت امر ايدلك آنلك قبولنى منافى شرع ومغاير نظام دولت بلديلر مواد سابقه منسوخ اولوب بغى وجهله بو مطلبدنجى مزيد الفت والتيام ايچون تجوب خدبو خلد مرابع سلطان مراد خان رابع زمانندا اولان مصالحه اوزره بنا وضع اولنه تاكيد وستى ومحبت ايكى دولت عظمى واخلاق كرام ميانندن عرصه ظهوره باقى قالمه وبو امرك استقرارى ايچون اول دولت والاجانبندن عاليجاه وزير معظم ودستور مكرم ومشير مفخم بغداد وبصره والى سى احمد پاشا و افتخار الاماجد مشار اليه مأمور ومأذون اولوب وعاليجاه مشار اليه دخى كندو طرفندن عزت نصاب محمدى اياب ديوان كاتبى ولى افندى يى افندئ سالف الذكر معيتى ايله دربار عظمتمدار سپهر نمونه روانه بيوروب موما اليهما قزوين وطهران مابينده اردوى معلاّيه وارد ونشيمن سنيهٔ عليا ايله شرف اندوز اولديلر

عطیه بجوزهٔ ممالک محروسهٔ شاهنشاهی انضمام یابد و پادشاه اسلام پناه را در رد و قبول
آن امر مختار ساختند و در نامهٔ شریف همایون که دریں وقت از آن دولت والا مصحوب جناب
افتخار الاماجد والاعیان زبدة الافاخم والاقران نظیف افندی عز وصول یافت اندراج یافته
بود که اگرچه نظر بمآثر مجهوده و مساعی مشکوره که از این طرف در ازاله و ازاحهٔ آثار بدع بظهور
پیوسته دولتین علیتین را متحد میدانیم لیکن نظر بقانون دولت عثمانیه این مراتب را با وزرای
عظام و علمای اعلام مشورت فرمودیم قبول آن را منافی شرع و مغایر نظام دولت دانستند بنحوی که مواد
سابق منسوخ شود از این مطلب نیز برای مزید الفت والتیام درگذشته بنا بر مصالحهٔ ایام خدیو خلد مرابع
سلطان مراد خان رابع گذاشته شود تا دوستی و محبت در میانهٔ دو دولت عظمی و اخلاف کرام در عرصهٔ
روزگار باقی و پایدار بماند و برای استقرار این امر از جانب آن دولت والا عالیجاه وزیر معظم
و دستور مکرم و مشیر مفخم احمد پاشا والی بغداد و بصره و افتخار الاماجد مشار الیه مأمور شدند
و عالیجاه مشار الیه نیز عزت نصاب محمدت ایاب ولی افندی کاتب دیوان را از قبل خود بمعیت
افندی سالف الذکر روانهٔ این دربار عظمت مدار بهر همون ساخته مشار الیهما مابین قزوین و طهران
وارد اردوی معلی و شرف اندوز تقبیل سدهٔ سنیهٔ علیا گشتند و از جانب این دولت علیه نیز
کمترین بندهٔ آستان خلافت نشان شاهنشاهی مأمور گشته از آنجا که اعلیحضرت پادشاه اسلام
پناه وعدهٔ محبت دائمی و دوستی مخلد فرموده نواب همایون شاهنشاهی نیز آن حضرت را برادر
بزرگ دانسته پاسداری رضای خاطر همایون آن حضرت و آرامش اهل اسلام را اهم مطالب
و اعظم مآرب میشمردند لهذا بعد از وصول نامهٔ همایون مأمول پادشاه اسلام پناه را متلقی بقبول
فرمودند و بموجب امر اقدس بنای مصالحه بر یک اساس و شرط و سه ماده و تذییل و خاتمه
بدین نهج قرار یافت اساس صلحی که در زمان خاقان جنت مرابع سلطان مراد خان واقع شده
فیما بین دولتین مرعی و حدود و سنوری که در میانه مقرر بوده بهمان دستور معتبر و تغییر و خلل
در ارکان آن راه نیابد شرط من بعد فتنه نائم و تیغ در نیام بوده آنچه ادای شأن طرفین و مقرون
بصلاح و خیریت دولتین باشد در جمیع مواد معمول و از اموری که مهیج غبار کدورت و منافی
مصالحه و مسالمه باشد اجتناب شود مادهٔ اولی حجاج ایران که از راه بغداد یا شام عازم بیت الله
الحرام باشند ولاة و حکام سر راه آنها را محل بمحل سالمین و آمنین بیکدیگر رسانیده حمایت
و مراعات احوال ایشان را منظور دارند مادهٔ ثانیه از برای تأیید دوستی و اتحاد دو دولت
در هر سه سال شخصی از آن دولت در ایران و شخصی هم از ایران در آن دولت بوده اخراجات
ایشان از طرفین داده شود مادهٔ ثالثه اسرای طرفین مرخص بوده و بیع و شرای ایشان روا نبوده
هر یک که خواهند بوطن بروند مانعی نشود تذییل حدود و سنور زمان مراد خان علیه الرحمه بتحقیق
شوم حکام سرحدات از حرکاتی که منافی دوستی است احتراز کنند و سوای آن اهالی ایران احوال
ناشایسته که در زمان صفویه احداث شده مجتنبا مادام و در اصول عقاید بمذهب اهل سنت
سالک بوده خلفای راشدین را بخیر و ترضی یاد نمایند و آن جماعت که بعد بکعبهٔ معظمه و مدینهٔ
مشرفه و باقی ممالک اسلامیه آیند و شد کنند از آن طرف بدستور حجاج و زوار روم و اهالی سایر
بلاد اسلامیه با ایشان سلوک شود از ایشان دورمه و سایر وجوه خلاف شرع و حساب
مطالبه نشود و همچنین در عتبات عالیات هم مادامی که در دست آن جماعت مال تجارت نباشد
حکام و مباشرین بغداد باج نخواهند و هر یک که مال تجارت داشته باشند مال حسابی ازیشان
خواسته زیاده طلبی نشود و از این طرف نیز با تجار و اهالی رومیه بهمین منوال عمل شود و نیز
از تاریخ انعقاد صلح آنچه از اهل ایران بروم و از روم بایران آیند جانبین قبول نکنند بیکدیگر تسلیم نمایند
و ان شاء الله تعالی این دوستی و محبت در میانهٔ دو دولت عظمی و اخلاف و اعقاب این دو خانوادهٔ
کبری مخلد و برقرار باشد خاتمه چون جناب نظیف افندی که از جانب دولت علیهٔ عثمانیه آمده بود
حال که شهر شعبان المعظم سنه هزار و صد و پنجاه و نه هجری مطابق پارس ئیل است بقبول شروط و قیود مذکور
بموجب اذن و رخصت نامهٔ همایون که در دست داشتند با عالیجاه مشار الیه تمسک مهر کرده بر کارگذاران خلافت
مدار شاهنشاهی سپرد لهذا کمترین بندهٔ آستان خلافت نشان که از طرف قرین الشرف اقدس مأمور
بانجام و ختام امر مزبور بود این تمسک را مهر کرده تسلیم نمود مشروط باینکه من بعد از طرفین ایلچی
بزرگی که در مرتبه مساوی باشند تعیین و متعاقب نوروز یا بعد با تصدیقنامهای عالی بر قبول مراتب
مسطوره و انعقاد عهود مذکوره فرستاده شود و کان ذلک فی شهر المذکور مطابق السنة المیمونة المسطورة

امضا
کمترین بندهٔ آستان خلافت
نشان حسنعلی معیر
الممالک

طلب اولندقلری حالده وکلاء جانبینه تسلیم اولنه لر و مادامکه شروط مذکوره طرفیندن مراعات اولنه بو مصالحهٔ خیرانجام الی ماشاء الله ثابت و برده وام و اخلاف و اعقاب طرفین زمانلرنده دخی تثبیت و استقرارینه اهتمام اولنه خاتمه عنایت باری ایله بروجه بالا صلح و صلاح پذیرای حسن ختام و المعین ان شاء الله تعالی بیك یوز التمش سنه‌سی و الملنده واقع نوروز سلطانیده طرفیندن تصدیقنامه‌لر ایله رتبه‌لری بربرینه مساوی بیوك ایلچیلر بعث و تسییر اولنوب اوزده دخی قرار و برلمك اولوب الحالة هذه اساس و شرطلك واجب ماده و برتذییلك طرف حضرت شاهیدن قبولیتنی مبین مکالمه‌یه مأمور خانان ذیشانك معتمد ارز معتبر ممالك ایران دولتماب و سعادت اکتساب حسنعلیخان جنابلرینك دخی صلحلرینه بنا و برده‌کلری عهود تمسکه مأمور تمسك مطابق اولمقدن ناشی اخذ و قبول اولندقدن نصکره اشبو تمسك دخی تحریر و املا و درخصوص محققه‌ارزه بناء آصف مشار الیه دوغلو داقلو محمد پاشا حضرتلریله بونیده کمینه نك مهر و امضالریله مختوم و ممضی قلنوب صوب بلند اوب شاهی‌یه رفع و ابداع اولندی تحریرًا فی الیوم الرابع عشر من شهر شعبان المعظم سنه تسع و خمسین و مائه و الف

فارسی

٥٤

دولت علیه ایله ایران بینلرنده عقد مصالحه و مبادله‌یی حاوی ایران شاهی طرفندن وارد اولان فارسی تمسکك عینی صورتیدر

(red heading, as read:) در باب استطلاب جلادت نصاب ملوکانه بخطیف مصطفی افندی و ساطتیله عقد مصالحه و مبادله‌یی حاوی ایران شاهی طرفندن وارد اولان فارسی تمسکك عینی صورتیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی انام عیون الفتن بانبساط قلوب السلاطین و اسال عیون الامن بین الانام بتطمیس مجاری المنادات من بین الخواقین و الاساطین و حل عقود حبائل النزاع بعقد الحبائل و العهود فی العهد المحمود و لوح آثار المصافات فی لوح ذلك الملك المنادر المعود و صلی الله علی رسوله الذی افرغ الفراغ فی قوالب قلوب المسلمین بتخلیة مواد الفساد و فتح و سد باب الاسلام و طرق الکفر بمفاتیح السیوف و مصالح الجهاد و علی آله و اصحابه اولی النهی و الرشاد اما بعد در شورای کبرای صحرای مغان که اهالی ایران از بندگان نواب کامیاب سپهر جناب قهرمان دودمان رفیع الشان ترکمانیه برق خرمنسوز هستی سرکشان بنا بدایت سبحانیه تاج بخش ملوك ممالك هند و توران دادار دارای عرصهٔ ایران الخاقان الاعظم و الخاقان الاکرم ظل سبحان شاهنشاهان جهان السلطان نادر پادشاه خلد الله سلطنته و شوکته مستدعی قبول سلطنت شدند چون از بدو خروج شاه اسمعیل صفوی سب و رفض در ایران شیوع و باین سبب منغصت و معادات فیمابین روم و ایران ظهور و وقوع داشت نظر بمذهب حنیف اهل سنت و جماعت که مختار آبای کرام آن حضرت بوده از سلطنت ایشان تحاشی و بعد از آنکه الحاح مکرر از آن گروه ناشی شد فرمودند که هرگاه آن طائفه باللسان و الجنان تارك این عقاید و اقوال اباطیل بحقیت خلافت خلفای راشدین رضوان الله علیهم قائل شوند بحصول مسئول نائل خواهند شد ایشان هم حکم اقدس را قبول و از حالات سالفه نکول کردند چون اعلیحضرت فلك رفعت خورشید طلعت اعظم سلاطین جهان و افخم خواقین دوران خسرو جهان داور خدیو فریدون فر خاقان البحرین و سلطان البرین ثانی سکندر ذی القرنین خلیفه ظل الله و پادشاه اسلام پناه خلیفهٔ اهل ایمان و نور جهان افروز خاندان ترکمان السلطان الغازی محمود خان ابد الله خلافته و دولته و نواب همایون شاهنشاهی از سلسلهٔ جلیلهٔ ترکمانیه بوده بنابر مزید الفت فیمابین حضرتین و رفع غوائل شرور و شین از میانه قرین تعیین مطالب خمسه را که عبارت از تصدیق ملت جعفری و اختصاص رکنی از ارکان بیت الله الحرام بحجاج ایران و تعیین امیر الحاج از دولت علیه نادریه بدستور مصر و شام و اطلاق اسرای جانبین و بودن وکیل در پای تخت دولتین باشد خواهشمند شدند بعد از تکرار آمد شد سفرا و ایلچیان که پادشاه اسلام پناه روم سه مادهٔ اخیر را قبول و مقدمهٔ تمذهب مذهب و تفویض رکنی را بمعاذیر شرعیه موکول ساخته بموجب نوامیس همام اعتذار و مطالب فسخ این مرام نمودند اگرچه اعلیحضرت شاهنشاهی که منشأ این تکالیف شدند سوای رفع تباغض و دفع تناقض و التیام اهل اسلام منظوری نداشتند لیکن چون بتقدیر الهی حصول مقصود در عقدهٔ امتناع مانده در هیچ کار فتح باب استصلاح جز بیغرضی و خلوص و محبت محتملی نمیداشت محض از راه رضاجوئی خاطر همایون پادشاه ظل الله سکندر مقام و حفظ ناموس اسلام خلعهٔ کوب در دوستی گشته مطالب معهوده را متروك و طریق مسالمت مسلوك داشته این نوید آرامبخش را مصحوب جاپار بپادشاه فلك رخش اعلام داشتند اما چون بعضی از ممالك عراق و آذربایجان در ازمنهٔ سالفه بسلاطین ترکمانیهٔ ایران تعلق داشته بسبب اختلاف الکبری شاه اسمعیل بدولت علیهٔ عثمانیه انتقال یافته ضمنًا اظهار شد که هرگاه بر طبع اقدس پادشاه اسلام شاق و مخالف رسم وفاق نباشد بعضی از آن دو مملکت برسم

٩

اولدیغی حالده فیما بعد دست قدرت مالك عنان كامكاری وپای همت زبون ركاب بختیاری اولدقجه كرك زمان
باعنوانلرنده وكرك اخلاف واحقابلری اولانلرك قصر مشید الاركان نجابت ونواذ بردرلو قابل اندراس
اولمیه جغی تعبیرینی حاوی نامه همایون تاجداری تسطیر وتصدیر وبونك كمینه علی طریق الاستیفا تعیین وتشییر
بیورلوب بو سیاق اوزره عقد سررشته مصالحه یه طرف تام الشرف ظل اللهیدن اذن ورخصت همایونی مشعر
ومبشر حالا بغداد وبصره والیسی واوجاقلرك سرعسكری دستورلو اقبالو آصف جلیل العنوان احمد پاشا حضرتلری
طرفلرینه ودست رقیت پیوست چاكرانه مه دخی رخصتنامه علیه خلافت پناهی احسان وتسلیم بیورلمغین مشارالیه
حضرتلری طرفلرندن تعیین اولنان دیوان كاتبلری دولتلو ولی افندی ایله بالمعیه صوب مأموره توجه اولنمغله
بمنه تعالی قزوین ایله طهران بیننده اوردوی میمنت پوی حضرت شاهی یه وصولمز میسر اولوب نامه همایون
موهبت مقرون حضرت خلافت پناهی حضور معالی موفورلرینه لوازم تعظیم عظیم برله تبلیغ وتسلیم وهر نكه توصیه وفرمان
بیورلمش ایسه عرض وتقدیم اولندقده اراده الهام افاده خداوندكاری اوزره عقد صلح وصلاحه میل ورغبت
كیانلرین اظهار وافاده بیورملریله مكالمه یه مأمور نواب كامیابلریله بو كیفیاتی بعد المذاكره اشبو مسالمه مباركك
عقد وتمهیدینه ابتدار واساس وشرط قلنان ماده لر وبونلره متفرع اوچ ماده وبر تذییل ایله امر مصالحه دفعه
پذیرای قرار اولدقدنصكره شاه فلك جاه طرفلرینه بعد العرض اولوجهله طرفیندن تمسكلر تحریرینه اذن عالیلری
ارزانی بیورلمغین حالا پادشاه اسلام پناه وشهریار عدالت نگاه داور دوران ظل الله الملك المنان خاقان
انجم سپاه خسرو خلافت دستگاه خادم الحرمین الشریفین مالك البرین والبحرین السلطان ابن السلطان
والخاقان ابن الخاقان شوكتلو كرامتلو مهابتلو قدرتلو عظمتلو السلطان الغازی محمود خان ابن السلطان الغازی
مصطفی خان اعز الله انصاره واطال بالتأبید اعوامه واعصاره حضرتلرینك طرف همایون ملوكانه لرندن برجه
محرر بدیمزه اعطا وتسلیم بیوریلان رخصتنامه علیه پادشاهانه لرینه بناءً اشبو قرارداده اولان اساس
وشرط اولان ماده لری وبونلره متفرع اوچ ماده ایله بر تذییلدركه ائتلاف والتیام امت سید الانام ایچون طرفیندن
مأمول ومطلوب اولدیغی وجه اوزره مقبول ومرغوب اولوب بروجه آتی ذكر وتحدید اولنور اساس مواد خاقان
جنت مضاجع سلطان مرادخان رابع حضرتلرینك زمان سعادت اقترانلرنده واقع صلح اخیرندن عبارت اولان
مصالحه ده عقد وتمهید اولنوب الی الآن طرفیندن مرعی ومعتبر طوتیلان حدود وثغور فیما بعد دخی بلاخلل وبلا
تغییر وزلل مرعی ومعتبر طوتیله شرط اول شان وعنوان طرفین تمام وجه لایق اوزره اجرا وایفا اولنمق
ضمننده جانبینه عادت دیرینه وشنیعه ایراندن الغا اولنه ماده اولی حجاج ایران بغداد وشام طریقلرندن عازم
بیت الله الحرام اولدقلرنده اثنای راهده واقع دولت علیه نك ولاة وحكام ومیر الحاجلری بونلری سائر
حجاج روم مثللو هر حالده حمایت وصیانت وامنیت وسالمین یرلرینه ایصاله صرف دقت ایلیه لر ماده ثانیه
اشبو ایكی دولتك اتفاق واتحادینی جمله یه اشاعت ایچون اوچ سنه ده بر تبدیل اولنمق اوزره درگاه معلا
بنده لرندن بركمسنه تعیین اولنوب دار السلطنه ایرانده اقامت وكذلك ایران معتمدلرندن بركمسنه دخی آستانه
علیه ده اقامت ایلیه وطرفین مسافرلرینك كفایت مقداری مصرفلرینی كوره لر ماده ثالثه ایكی طرفك اسیرلری
مرخص اولوب آلنوب صاتلمیه وبولندقلری محلده اقامتی مراد ایتمیوب وطنلرینه كیتمك طالب اولنلره طرفیندن ممانعت
اولنمیه تذییل طرفینك حدود وثغوری بالاده سرد وبیان اولندیغی اوزره سلطان مرادخان رابع حضرتلرینك
زمانلرنده اولدیغی وجهله تمییز وتحدید اولنوب ایكی طرفك سرحد محافظلری اسلوب قدیمه رعایت ومصالح ثغوره
دائر حاللرده شروط مسالمه یه مغایر حركتلردن توقی ومجانبت ایلیه لر وبوندن بشقه لطف حقله اهالی ایران
صفویه زمانلرنده احداث اولنان احوال ناشایانی كلیاً ترك واصول عقایدده كالاول اهل سنت مذهبینه دخول
اغماریه خلفاء راشدین وسائر اصحاب كزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتنی خیر وترضی ایله یاد اتملرندن
ناشی اهالی مرقومه دن فیما بعد كعبه مكرمه ومدینه منوره وسائر بلاد اسلامیه یه كلوب كیدن حجاج وزوارك
مجموعنه معامله بالمجامله اولنه وسائر مسلمین مثللو مرقوملر دخی هر حالده مرعی الاطراف قلنوب خلاف شرع دخل
وتعرضدن وكندولردن دوورمه نامیله برنسنه مطالبه سندن حذر ومجانبت اولنه وطرفینك تجاری كالاول امین
وسالم آمد شد ایدوب كمرك دكاری امتعه نك اقتضا ایدن محللرده كمركلری قانون قدیم اوزره ادا ایلدكدن صكره
زیاده نسنه مطالبه سیله رنجیده اولنمیه لر وكذلك مشهدین شریفین اعتاب متبركه سنك وبغداده واقع ضرایح
منیفه نك زیارتلرینه بلاد ایراندن كلان زوارك ماداممكه یدلرنده تجارت مالی اولمیه حكام وسائر اهل عرض طرفلرندن
باج طلبی واخر طریقله مرقومون بوجه شرعی رنجیده ودمیده اولنمیه لر واشبو ایكی دولتك اهالی ورعایاسندن اولوب
بو عقد افغان مصالحه تاریخندن صكره ایراندن ممالك محروسه یه وبو طرفدن دخی ایرانه فرار ایدر اولور ایسه حمایت اولنوب

واخلاف جانبین میانه لرنده دخی الی یوم القیام برقرار واستوار اعقاب وکذلک بابدار الاستحکام علی نهج والفت مواخات
جواب باصواب مشعر اسعافنی مصالحه یه تمام دیو ایتمشردر ذمت ابرای کلیاً دن مزبوره دعوای ایچون حالتی اولمسی
خواص اولدکه رجامز اعلامیه دن علمای ایچق اولدی اتمام قرین واهتمام سعی ایدن اقتضا دخی فرزندن طرفین بیورملر بله
بعد حدیثا فیما تنک مهادنه بنیان هابونلرنه حضور تلرنیک حضرت اسلام پناه پادشاه اولان رحمان خلیفهٔ عندنده وعوام
وحفظ اسلام اهل شاهزلک بزیرا ایدرلر جهد بذل تشیدنه وجهله اولور ومحروس مصون خللدن وزلل رقدن وطوا
در هر وما بزم غرضمز ظاهر عندنده جمله اوزره وجه اولدیغی معلومی رتبک و تمیز اهل خدمتی کلان ظهور
والسلام علیکم وعلی من یدور فی حضرتکم

سده ٔ شوکت عده ٔ ملوکانه دن مرخص تعیین وارسال بیوریلان نظیف مصطفی افندینک ایران
شاهی طرفنه ویردیکی اساس ومواد تمسکنک عینی صورتیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

لله الحمد الاتم والصلوة علی نبیه الاکرم وعلی آله الابرار واصحابه الاخیار اما بعد باعث کتاب صحت نصاب اولدرکه
دولت علیهٔ دائم القراره وروود ایدن نوامج بهیهٔ شاهیه درج واشعار بیورلدیغی اوزره بوندن اقدم توفیق
جناب ملک منان واجتماع وجوه اعیان ایران ایله صحرای مغانده واقع شورای کبراده اتفاق کلم بیر وبرنا ایله
اعلیحضرت لالی نصرت مغد بوقرشنو برکیان خورشید نظیر بهاء الدنیا والدین جمال الاسلام والمسلمین شهریار انجم
حالا جالس چار بالش کسری وجم فلک بارکاه القاان نادرشاه ذات الله شانه وصانه عما شانه حضرتلرینک ذات
شهامت سمات کیا تیلرین مسند آرای تختکاه ایرانه حصرا وقصرا الیق واحری کوردکلرنده مذهب حنیف اهل سنت اول
حضرتک مختار آبا وکراملری اولمقدن ناشی بونلرک اطوار نامرضیه لرندن ابا برله سلطنتلرینی قبولدن تحاشی بیورملریله
طائفه مرقومه مالوف اولدقلری افعال ناشایسته لرندن رجوعه مساعدت برله امر وفرمانلرینه متابعت اغنیلر
ابدی شاه والاجاه حضرتلری دخی طینت نصفت تخمیر داودیلرنده مرکوز اولان مایه دیانت وحزونت مقتضاسنجه
حرکات ملت مدید وعهد بعیددن برو میانه دوهر وایرانده فروزنده نوائر خصام ومصقله بواتر انتقام اولان
سلطنته ایدی شاه حالی سنه احاکس امر عظیم حالت اولی سنه بنااً اشبو منظور اولدقلری
وکیفیاتک بو وجهله دفع وازاله سی وبین الاسلام الف والتئام قدیمنک حالت اولی سنه بنااً اشبو منظور اولدقلری
موحدینه تحمیل منت عظیم بیوردقلرینه بنااً اشبو منظور اولدقلری
تقدیم ایله دولت علیه حضرت ظل اللهی جانبنه وکافهٔ موحدینه تحمیل منت عظیم بیوردقلرینه ساحیه لرنده مسطور اولان
اثر جلیلک جانب سنی المناقب خداوندکاریدن حسن تلافیسی اولمق اوزره توسیقات ساحیه لرنده مسطور اولان
وجهله بش ماده نک پذیرای امضای تصدیق وقبول اولملرینی ایراد وانها بیوردقلرنده مواد خمسه مذکوره نک امور
ملکیه دن اولمق حسبیله داخل حیطه امکان اولان اوچ ماده سی بعد التنویه درجهٔ حسن قبوله موصول اولوب
بقیه ایکی ماده سنده درکار اولان معاذیر شرعیه قویه کرچه بعد مرة جانب شهامت جالب شاهی یه تحریر وافاده بیرله
قرین سمع قبول اولمق حالتی شیمه انصاف وحقانیتلرینه مفوض وموکول قلنمشیدی لکن بتقدیر الله تعالی اول وقتلرده بو
مطلوب اولان مصالحهٔ خیر انجام پذیرای حسن نظام وختام اولمیوب ینه تکالیف معهوده سببیله مابینده خصومت حالتلری
درکار ایکن بو دفعه مبعوث بارگاه خداوندکاری قلنان تنسیقات شاهیه درج وتسطیر بیورلدیغی اوزره اصل
مقصود ومراملری ملک ومال وخصومت وجدال اولمیوب امت مرحومهٔ نبویه بینلرینی اصلاح برله طرفینک آرامش
واسایشلری اولمقدن ناشی بمن همت کیانیلریله عموماً اهالی ایران بینلرنده طریقهٔ انیقهٔ سنت وجماعت مرغوب
ومسلوک ومادتین معهودتین بالکلیه مفسوخ ومتروک قلنمغله فیما بعد بین الدولتین انعقاد سلم وصلاح ایله
انقطاع نزاع وجدال اراده خیریه لری تعلقی اشعار وافاده بیورلیوب اکرچه بو تحریرات خلوانلرنده اوضی به
دائر بعض تکلیف جدید دخی ایراد وتنسیق اولنمشیدی فاما انک دخی اسعاف وقبولنده ابرام واصرار اولدیلرنه
کیدلمیوب ابراز حقانیته رعایت ایله رد وقبولنه زمام اختیار قبضه تصرف حضرت خلافت پناهی یه تفویض وتسلیم
اولندیغی تصریح وترقیم اولنمغین بوکونه معامله دوستانه یه بنااً طرف همایون ظل اللهیدن دخی مصالحه ومسالمه
اختیاری ضمننده عقد اقطارن انجمن کبراده قرار کیر اولدیغی اوزره بعد ازین هر خصوص مرضی ما مضی مثلی
بین الدولتین پذیرای تحقیق وامضا ومغایر شرع وقانون اولان تکلیف جدید مرقوم ما سبقلری کبی
مزید الف والتئام طرفین ایچون خاطر معالی مظاهر کیانیدن اندامته وادی فراموشی وانسا قلنوب شان وعنوان
طرفینه بردرلو موجب نقیصه وشین اولمیوب حالنلردن عاری وجهله خاقان جنت مراتب سلطان مرادخان رابع
حضرتلرینک زمانلرنده قرارداده اولان حدود ودستور قدیمه ایله عقد مصالحه ولا انتمایه مساعده همایون
تاجدادی بیدریغ وجاری بیورلیوب منوال محرر اوزره عقد صلح وصلاح قرین رضای همون اقتضای شاهیلری

٥١

سنه آرای سعود فوایبر صدر ممالک ایرانیه ملا علی اکبرک بو دفعه نظیف افندی یدیله کلان عربی مکتوبلرک بعینه صورتیدر

الحمد لله الذي من علينا بالاسلام وفضلنا به على الانام وجعله وصلة للائتلاف وذريعة لدفع الاختلاف والصلوة على رسوله الذي ختم به الانبياء الفخام وعلى آله الكرام واصحابه الراشدين العظام ما ختمت الامور الخيرية بالوسايط المتدرجين على نهج التقوى وشكرت المساعي المؤسسة على الصلاح فشملت الضعيف والاقوى وحمدت عواقب الامور الجارية على رضى الرحمن واثني على الله بتكميل مراسم اللطف والاحسان وصدحت بلابل البسر وانحلت عقدة الشدة والعسر تعرض تحية لا يحيط بها الحصر واثنية مباركة فاقت كل اثنية مدى العصر يحيى ويختص بها زبدة الاجلاء المحققين ونخبة الفضلاء المدققين الذي سارت فضائله الجمة ادبم الغبراء وعلت مناقبه العامة وكسى اشراقها كواكب الجوزاء مظهر كل مكرمة ومجلي كل معضلة نتيجة الدهر والقياس المنتج حيث كان لاهل العصر الصدر السامي في علاه والرأي العالي في مبداه ومنتهاه شيخ الاسلام والمسلمين الصاحب محمد امين افندي حرسه الله مما يتوخاه وانا له في الدارين ما يتمناه وبعد فقد وردت الجريدة الوثيقة الواصلة بيد السفير العزيز ذي القدر الرفيع فتحعلي بك التركمان وساير السفراء الكرام البررة ووقفنا على مطويات رموزها ومحويات مكنوزها وما اوردتم فيها من الحث على السلم والموالات والاشارة الى بذل الجهد الموفور والسعي المشكور في حضرة السلطان الاعظم والخاقان المعظم المفخم قطب دائرة سماء السلطنة ومحور فلك الرفعة والجلالة والابهة والعظمة سليل سلسلة سلاطين التركمانية القاآن الاعظم خليفة الله في العالم الشاهنشاه نادر پادشاه خلد الله ظلال جلاله على مفارق العالم فبذلنا مجهودنا في حضرته العلية وسدته البهية وابرمنا في الالحاح واطلنا في مسئلة الانجاح فاجاب اطال الله ظلال جلاله جواب الاسعاف بما لخصه هو ان قبولنا سلطنة اهل الايران بعد تحاشينا البالغ في الشورى الكبرى لواقعة بمغان كان لازالة البدع ومحو الرفض المخترع وارشاد الخلق الى الطريقة الانيقة الحقه التي لاهل السنة والجماعة التي هي ملة اباءنا الاسلاف بعد تعهدنا لهم من قبل اخينا الكبير اعني السلطان ابن السلطان والخاقان ابن الخاقان صاحب الدولة الباهرة والسنة العادلة الغازي في سبيل الله سلطان البرين والبحرين خادم الحرمين الشريفين ثاني اسكندر ذي القرنين قاطع البرهان خليفة الرحمن السلطان محمود غازي بهادرخان ادام الله ظلال جلاله على الانام بوم القيام ان يتفضل عليهم بالاذن في الصلوة في ركن من اركان الكعبة المعظمة المكرمة المشرفة فلما توقف اخونا الجليل ادام الله ظلال جلاله في ذلك الامر التمسنا باذنه بعضا من املاك التركمانية الموروثة وفوضنا اليه الامر فلما سمع على ما لاح من الوكته الفاخرة الزاهرة انزال في ذلك بالمشاورة الكبرى فاتفق رجال دولته وعلماء دائرته وامراء سلطنته بمنتهم على ان يخلى ذلك الحيا وكف من المذهبي وانا راليه اخونا الكبير النبيل اطال الله بقاءه واختار لنا هذا تعدينا عن المرام والقينا على الجهاد بها الدوام وبنينا على السلم والاستسلام مترقبا لما وعدنا بما احتوت عليه نامجته الناجحة على مواخاة الدوام وكمال المحبة على نهج الاستحكام بما يبقي في الاعقاب والاخلاف الى يوم القيام وتم الكلام فتم الامر والسعي من قبلنا لكن بقي عليكم ايها العلماء الاعلام ان تبذلوا جهدكم في حضرة السلطان خليفة الرحمن عند الخاص والعام ان يشيد بنيان المهادنة حتى لا يطرق عليه طارق ويصون من الحدثان ويسلم من الزلل ويحرس من الخلل فان حق سلطاننا الاعلى كذا عزيز علينا يعرفه اهل الذوق والتمييز والسلام عليكم وعلينا برودني حضرتكم العلية

٥٢

مكتوب مزبورك ترجمه سيدر

بسم الله الرحمن الرحيم

حمدله وصلوله دن صكره بعد الالقاب العاديه سفير عزيزمز فتحعلي بك تركمان وساير سفراء كرام بدلريله فرستاده قلنان جريده كريمه نك محتويه ومشتمله اولديغي رموزات ومكنوزات معلوممز اولوب اراده اولنان سلم وموالات بذريله انتظام ومسعي اشارت اولنديغنه بناءً بز دخي السلطان الاعظم والخاقان المعظم المفخم قطب دائره سماء سلطنت محور فلك رفعت وجلالت وابهت وعظمت سليل سلسله سلاطين تركمانيه القاآن الاعظم خليفة الله في العالم الشاهنشاه نادر پادشاه خلد الله ظلال اجلاله على مفارق العالم حضور عاليلرنده انجاح مرامه الحاح وابرامده جهد موفور وسعي مشكور ايلديكمزده انلر دخي مقدما شوراي كبراي مغانده بو كونه كلفتي قبولدن بعد التحاشي بروجه محرر ايرانيانك سلطنتلريني قبول ايتمامز ازالهٔ بدع وازاحهٔ رفض مخترع اباء اسلافمزك مللي اولان اهل سنت وجماعت طريقنه طوايف اعجامي ارشاد ايچون اولديغندن غيري اخ اكبرمز السلطان ابن السلطان والخاقان ابن الخاقان ذو الدولة الباهرة والسنة العادلة الغازي في سبيل الله سلطان البرين والبحرين خادم الحرمين الشريفين ثاني اسكندر ذي القرنين تام البرهان خليفة الرحمان السلطان محمود غازي بهادرخان ادام الله ظلال جلاله على الانام الى يوم القيام حضرتلرينك قبل اشرف ملوكانه لرندن كعبهٔ مكرمه ده اداء صلوة ايچون ركن تخصيص اولنمسي رجا ايتمامز تعهدني محتوي اولمغله تعهد منبادءً بو خصوصه مساعدهٔ عليه جرايانيلري ارزاني قلنمسي نيازا ايتمشيدك دخي رجا ايتمامز تعهدني محتوي اولمغله بو مقابله ده بعضا املاك تركمانيه موروثهمزي احسان بيورملريني وقتاكه بو مساعده ده توقفلري اولدي ايسه امر خسروانه لريله مشاوره كنده ولردن الناس وبو رجامزي دخي راي همايونلرنه تفويض ايتمشيدك خصوص مرقوم دخي امر خسروانه لريله مشاوره اولنديقده رجال دولت وعلماي دائرهٔ ابهت وامراء سلطنتلري باجمعهم بو رجامزدن رجوع وبو مدعامزدن كف يد ايلمامزي بالاتفاق مستحسن كوردكلري مسموعمز ووارده اولان الوكهٔ فاخرهٔ ملوكانه لرنده دخي كيفيت اشارت بيوريلوب اولنديغي جهتدن بز دخي مطلب مرقومدن كف يد وفراغت ونامجه مدعاي مرقومه دن فارغ اولمامز مختاري همايونلري اولديغي جهتدن بز دخي مطلب مرقومدن كف يد وفراغت ونامجه طيبهٔ ملوكانه لرينك حاويه اولديغي وعود كريمهٔ پادشاهانه لري مقتضاسنجه فيما بعد بين الدولتين كمال محبت ودوام

اولدیغی دخی بدیهید و دخی اولدیسنده کم بعض راضی الیمالی خصوصی ایدی نامه همایون تاجداریلرینده هو
مرقوم کلک دررسالک بیورلدیغی اوزره جون رد وقبوللرنده زمام اختیار سرپنجه رای ورؤیت پادشاهانه
تفویض وجع وتعلیلنده لجام ابراد واصدار بازوی تدبیر واقتدار مزه تعلیق وتسلیم اولنمش دولتینک
اتحادی ایچون امر مصالحه نک حدیو خلد مرابع سلطان مرادخان رابع حضرتلرینک زمان باعنوانلرنده اولان
مصالحه وآشتی اوزره نظام وانجام بولمسی متوقع اولمغله بو وجهله مصالحه یزبرای حسن ختام اولور ایسه فیما بعد
دولت نادرتیه آبرو بلنمیوب ان شاء الله العزیز رسم اتحاد بین الدولتین یزبرای استقرار و بونده بوبله اخلاف
واعقاب حضرتین میانه لرنده دخی الی آخر الادوار پایدار واستوار قلمسی مقرردر هوا براد واخبار بولنمش
اسلام پناها جون مظهر شهریاری اولان ذات خلافتمدار یلری بو دوستی شعارلرینه بیوک براد رلک معامله
اختیار و بو کونه محبت پیشه لکی وعن ودائمی دوستلغی اظهار بیوره لر سلطان کشورکشای دار الملک دل
وفرمان روای معموره بدن کلکه مودت قلبیه دن عبارتدر بو محبلری دخی حدود امردن تجاوزی ومنهج
رضای عالیحضرت خاقانیلرندن تخلفی بردرلو جائز کورمیوب وخاطرهایونلرینک رضاجویلکنی لازم بیلوب
اولحضرتک دلخواهلرینی امضا وامر مصالحه یی اعیان دولت علیه لرینک رأی کوردکلری وجهله آرایش
حسن قبول وارتضا ایدوب لهذا نظیف افندی یی مقتضی المرام انصراف وعودته مرخص ایلدکلری مادامکه
صاد صداقت ولام الفت وحاء محبت قلم نقش پیرا ایله نقش الواح قلوب بنی آدم در ان شاء الله الرحمن بو صلح
سراسر صلاح منقوش صفحه عالم وانک ثبت وبقاسی لوح وقلمک ثباتی ایله توأم اوله باقی نیر جهانتاب
خلافت وشهریاری بعون تأیید جناب باری نوریاش عرصه کامکاری وفروغ بخش فضای جهانبانی
باد

مقام صدارت عظمایه بو دفعه فلمینک مصطفی افندی ایله وارد اولوده شاهرخ میرزانک فارسی مکتوبیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

جناب وزارتمآب جلالت نصاب مسندآرای محفل ابهت واعتبار ووساده پیرای انجمن عزت واقتدار وکیل امین دولت
علیه عثمانیه رکن رکین سلطنت بهیه سلطانیه صدر اکرم ووزیر اعظم ادام الله اجلاله را بعد از ادای رسمیات مشفقانه
منهای نهای اصابت اقتضا میدارد که مکتوب آداب اسلوب در زمانی مرغوب وارد ساحه وصول ومضامین خلوص
آیین آن مفهوم ضمیر حقایق سمول کردید شرحی که اعلام شده بود که آن والاجاه در باب تشیید اساس دوستی
بین الدولتین مظهر مساعی جزیله شده اند از این طرف نیز بقدر امکان در انجام واختتام این امر خیر انجام
بذل توجه وابراز اهتمام شود قبل از نوشته ودحار آن جناب از جانب این خیریت نصاب در تنقیح مواد وازاله
فساد شرایط پاسداری وسعی مبذول میشد حالیا بحمد الله بتوفیق ایزد متعال ومیامن صدق نیت خیرخواهان دولتین
آنچه مأمول ومقصود بود میسر وصورت مصالحه موجب وشیعه که ملحوظ نظر میکردد در مرآت قبول وحصول
جلوه کر کردید افتخار الاماجد نظیف افندی بکامرانی وخرسندی نائل اعزاز وسربلندی شده مرخص انصراف
باید آن والاجاه بدستور محافظه حدود دوستی دولتین خواهند بود باقی ایام وزارت ودولت بماناد

صورت مهر

زمام شاهرخ جون مهر از تأیید ربانی
نما باکنرفر دولت آثار جهانبانی

مکتوب مزبورک ترجمه سیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

جناب وزارتمآب جلالت نصاب مسندآرای محفل ابهت واعتبار ووساده پیرای انجمن عزت واقتدار وکیل امین دولت علیه
عثمانیه رکن رکین سلطنت بهیه سلطانیه صدر اکرم ووزیر اعظم ادام الله اجلاله حضرتلرینه رسمیات مشفقانه اداسندنصکره
منهای نهای اصابت اقتضا اولدرکه مکتوب آداب اسلوبلری بر زماندمرغوبده وارد ساحه وصول ومضامین
خلوص آیینی مفهوم ضمیر حقایقیت شمول اولدی اعلام اولنمش که اول والاجاه بین الدولتین اساس دوستینک تشییدی
بابنده مساعی جزیله اظهار ایلشار بو طرف قریب کشرفنده دخی بو امر خیر فرجامک انجام واختتامنده بقدر الامکان بذل توجه
وابراز اهتمام اولنه اول جنابک تحریرندن مقدم بو خیریت نصابک جانبندن اصلاح مواد وازاله فساده شرایط
محافظه وسعی مبذول قلندی حالا بحمد الله توفیق ایزد متعال ومیامن صدق نیت خیرخواهان دولتین ایله مأمول
ومقصود اولان امر میسر وصورت مصالحه منظور نظر اولان تمسک موجبنجه آیینه قبول وحصولده جلوه کر اولوب
افتخار الاماجد نظیف افندی کامرانی ایله نائل اعزاز وسربلندی اولوب عودته مرخص اولدی اول والاجاه قاعده سابقه
اوزره حدود دوستی دولتین حفظ ایتمک کرکدرلر باقی ایام وزارت ودولت دائم باد

اذوود جند وجیش آمیخته کل والای کو رکر دید مبنی بر اجابت نرخ بر نود ودفع ضد از حواشی مستور بود بر این بنیاد حضرت
درگاه الکه ازمبادی حال حسن نیت وصفای طویت آن شهریار دعا اعتماد معلوم و مبرهن و مهر جهان افروز محبت آن
آن حضرت چون آفتاب عالمتاب روشن میباشد البته بر آن خدیو اسلام پناه نیز واضح خواهد بود این بنیاد مسندها
از بین تحالیف کلفت انگیزی وسل سیف وخونریزی منظور نبود وسوای تصفیه مشرب وتجلیه مذهب وتوافق دولتین
وتألف مسلمین طرفین مطلوب کرد خاطر نیست وبا قصد حالات ناملایم اندیشه ایراد ضمیر نمیگذشت لیکن تقدیر
الهی صورت مطلوب جانبین کما هی در مرآت حصول عکس افکن نشد بلکه عکس آن اتفاق افتاد چنانچه در نظر انصاف
پیشگاه روشن ضمیر کرده قایق امور خبیرند محمول بوجه صحیح و محول بمعامله الاعمال بالنیات خواهد شد واینکه
در خصوص ملک مرقوم کلک دربلک شده بود که چون زمام اختیار در اینجا رأی ودوبت سلطانی گذاشته
ماراد در درجه قبول آن مختار ساخته اید ادراه اتحاد دولتین بنا را بر مصلحه زمان خدیو خلد مرابع سلطان مراد خان
رابع گذاشته انجام ختام انرا منوقیم ودولت نادریه را احد المعتدین قوعی شود که ان شاء الله العزیز رسم اتحاد
درمیانه دولتین واخلاف واعقاب حضرتین مدد و ذکار پایدار بماند اسلام پناها چون آن شهریار خلافت مهد را
این دوستی شعار دابراد بزرگ میباشد ودر این نوع محبت بیشکی باظهار دوستی همینه کرده فرموده اند سلطان
کشور گشای دارالملک دل وفرمانروای معمور این مشت گل یعنی مودت جانی اجتبار از جهد و دام و تخلف از منهج
رضای اعلیحضرت خاقانی را مجوز نداشت لهذا رضا جوئی خاطر همایون را لازم دانسته ما سوال آن حضرت را بمعنی
وامر مصالحه را بنحویکه سودت ماجرا ملحوظ اعیان دولت بهیه میگردد بنوای حسن قبول دادیم ونظیف افندیرا
معقق المرام مرخص باطراف واشنا ساختیم چندانکه صیاد صداقت ولام الف وحا محبت بجلک تقدیر
نقش الواح قلوب بخاندت ان شاء الله الرحمن این صلح سراسر صلاح بحاشیه صفحه عالم وثبت بقای آن
باثبات کوه وقلم توام باد الباقی نیر جهانتاب خلافت و شهریاری بعون وتأیید جناب باری خود پاش
عرصه کامکاری وفروغ بخش فضای جهانداری باد

مهر
بر گزین شاه دد
در جهان بود ناده

مبارک رکاب قمرتاب حضرت خلافتپناهی یه بو دفعه نظیف مصطفی افندی ایله وارد اولان نامهٔ شاهینک ترجمه سیدر

٤٨

بسم الله الرحمن الرحیم

اعلیحضرت فلک رفعت خورشید طبیعت مشتری سعادت دارا رجها نداد عدالت کسترد اود سلیمان جاه فریدون فر
خدیو ممالک کشای کشور کیر خسرو مهر افسر کردون سریر اعظم سلاطین جهان افخم خواقین دوران قامع المشرکین
ظل الله فی الارضین سلطان البرین خاقان البحرین ثانی اسکندر ذی القرنین خلیفه اسلام پناه پادشاه
انجم سپاه سپهر بارگاه السلطان الغازی محمود خان لازالت ظلال خلافته مبسوطه والویه جلالته مرفوعه
حضرتلرینک بزم شریف وموقف منیفلرینه تحریر موثق وعیبه بی عیب مخدنی لآلی متلالی دعوات وافیات
اجابت نمون وجواهر زواهر تحیات طیبات مؤالفت مقرون هدیه اولنوب معروض رای جهان آرای همایون
قلنور کم التماسیمز بناء ارسال بیوریلان افتخار الاماجد والاکارم مصطفی نظیف افندی وفتحعلی بک
ترجمان معتبر یله فرستاده قلنان نوامه بهیه ومفاوضات علیه ایمن اوان واسعد ازمانده شرفبخشای
ساحه ورود ومحبت افزای خاطر مودت مورود اولوب نامه همایون پادشاهانه لرنده یاد وایراد
بیورلمش وجه اوزره موکب نصرت اشتمال مخالصانه مز جانب شمالده جنگ وجدال ایله مشغول اولدیغی
اثناده اول دولت علیه لا یزال لکمانشتکاندن حدود وثغورلری حدود لریمزه دائر بر نا ملایم حرکت
ظاهر اولمش یعنی دشفه سرحدلریمزده بعض عسکر وادوات جمع وارادات اولنمشی دخی مجرد بر مقتضای
شرع پرنور حدود وثغوردن دفع ورفع شرور ایچون اختیار اولنمش معنا اولوب بو خصوصه سرچشمه
وقوع محبتک نوعا کدورت آمیز اولمسی ایچون اولمدیغی اشعار واشراب بیورلمش بو نیاز مند درگاه الی ابتدای
حالتدن الی هذا الآن اوشهریار عالی مقدار حضرتلرینک طرف همایون جهاندارلرینه حسن نیت وصفای
طویت اوزره اولدیغم معلوم ومبرهن واول حضرتک دخی مهر جهان افروز محبت ومودتلری بو مخلصلری
حقنده مانند آفتاب عالمتاب جمله یه هویدا و روشن اولدیغنه بناء خدیو اسلام پناه اولان ذات معالی
صفات پادشاهانه لرینه دخی واضح وپیدا بیوریله که بو بنیاد مندانک مقدما ایراد ایلدیکی تکالیف وتحاشیلردن
مراد ومقصود مزانجق تصفیه مشرب وتجلیه مذهب وتوافق دولتین وتألف مسلمین طرفین اولوب بونلردن
غیری مشقت انکیزلک وسل سیف وخونریزلک معنالری بر وجهله خاطره خطور ونا ملایم حالت خواهشی
دخی بردرلو براممز ضمیرده بروز وظهور ایلمامشدر لکن با تقدیر الهی جانبینک صورت مطلوبلری اینه
خصوصده روغنا اولمیوب اگرچه خلافی دخی ظهور ایلمشدر انجق دقایق اموره خبیر وروشن ضمیر اولان
ارباب انصافه کوره بوکونه امور وجه صحیحه محمول وانما الاعمال بالنیات معامله سنه موکول

الذی فاق بالریاسه والسیاسة السلطانیه بالممالك الوسیعة الایرانیة درة اکلیل الاصالة والبسالة عز جباه
السعادة والجلادة باسط بساط الامن والانصاف فائض ابدی الجور والاعتساف جعل الله قوایم دولته
راسخه ومبانی عزه وقدره شامخة حضرتلری قبل عالیلرندن بعث وتسییر اولنان ارباب قدر وشاندن سفیر
نجیب فتحعلی بك ترکمان وساطتیله وارد اولان الوکه قاآنیلری بوامرك تعصیلی ناطق اولغله اول مفاوضه
سامیه ساحه دار الخلافه سلطانیه عرض اولنوب آنده مندرج اولان امر مصافات وسلم وموالاتك اتمام
واکمالنه دائر خصوص ملاحظه بیورلدقده بومصلحت جلیله نك استقرار واستمراری کیفیتی عقد مشورة عامه یه
احاله بیورلمغین جملدارکان دین ودولت صدق وثباته رعایت شرطیله بوامر تصویب وتحسیننه اجتماع
ایتدکلری معروض عتبه علیه خلافتپناهی اولدقده جانب سنی المناقب حضرت قاآنیه بروجه مسطور
برالوکه فخیمه تحریرا ولنمق اوزره امرهمایونلری شرف صدور اولدقده اول الوکه بسعید سلم ومصافات امرینه
رغبت همایونلری تعلقنی حاوی وبوالف وموالاته حضرت قاآنیدخی صدق وثبات مطلوب اولدیغنی محتوی
اولوب سفیر نجیب مذکور ایله مصحوبا اول حضرته ارسال اولندی بناء علیه جناب عالیلرندن بو مخلصلری دخی
مضمون نامه همایون حضرت خلافتپناهی مسطورا ولدیغی وجه اوزره بوامر مرغوب وعهد مطلوبك
توثیق وتأکیدینه اهتمام نامه لری جا اولنورکه بوامر سلم ومصافات بتوفیق الله الملك المتعال زلل واختلالدن
سالم اوله وفقاً وجه مسطور اوزره امر سفارت نام اولوب سفیر نجیب فتحعلی بك ترکمان طرف حضرت قاآنیه
مصحوبا بالعز والاکرام عازم اولمغله طرفلرندن وارد اولان کتاب مستطابك جوابی دخی ایجون طرفلرینه
مکتوب تحریر اولندی جناب حق زی وسزی اهل اسلام بیننده بوحسن موافقت مطلوبه ومعاشرة مرغوبه یه توفیق
ایلیه

فقیرلری شیخ الاسلام افندی طرفندن شریفلرینه نظیف مصطفی افندی یدیله ... علی اکبر طرفنه کوندریلدن مکتوب موالاة اسلوبك صورتیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی اید الشرع بانوار الصدق والیقین وایدنا بتأیید الملك والسلطنة بین المسلمین والصلوة والسلام علی سیدنا وسندنا محمد خاتم الانبیاء والمرسلین وعلی آله العظام وصحبه الکرام ومن تبعهم باحسان الی ساحة القیام وبعد اهداء الدعوات الزاکیه واتحاف التحیات الصادقة الی المولی المشرف بالریاسة العلیه محلی اعلام العلماء بممالك ایران
فی هذا الزمان دام محفوظا عند الملك المنان فالذی ینهی الی الجناب العالی متبوع اعلام الموالی انه قد حرر فی تحریر بعض الملفوف مع المفاوضة السعیدة القاآنیه التی وردت الی ساحة الخلافة العظمی ما یتعلق بامر الحدود وهو تشطیر بعض الممالك المحمیة الواقعه فی التخوم المحروسة بعنایة الله الملك القیوم علی نهج الرجاء الصادر عن الحب والوداد علی وجه الالتزام وتفویض الرد والقبول الی اختیار حضرت الخلافة الکبری حسبما تقتضیه العقول فلما وصل هذا التحریر ولوحظ ما فیه من المعاذیر والمحاذیر علم ان هذا امر لا یرجی ولا یساعد علیه بالرضا کیف لا وقد ظهرت علیها ایدی السلاطین العظام العثمانیه انار الله تعالی براهینهم واخذوا عن ایدی المخالفین بعون الله الملك المعین فوقعت فی حوزة الاختیار وصارت محروسة کسائر ممالکه المعروفة فی الآفاق بحسن الاستحقاق بالارث والاستحقاق وصارت حضرت سلطاننا الاعظم الاکرم بالارث والاستحقاق فی زمن سلطان مرادخان الرابع اسکنه الله تعالی فی اطیب المساکن والمرابع فاقتضی الحال لاعلام هذا المقال ان یرسم الوکة فخیمة سلطانیة مخصوصة ویبعث رسولا معینا الی خلاف غیر مختار بل لحقیق بالاعتناء والاعتبار ابقاء العهد الواقع فی زمن سلطان مرادخان ... من ارباب الاقلام فی الدیوان من الرجال لحب العادة القدیمة والدینة لمستدیمه فی الدولة العلیه فاستعد بتلك المهمة السلطانیة ونقلها العالی مصطفی نظیف الموصوف بالرشد والسداد دام فی حفظ رب العباد وشرف بحمل تلك الالوکة الفخیمة فلذلك حرر فی تلك الرسالة الی تلك الحضرت القاآنیه وفوض الیه بعض الامور المرسومة حسبما رسم فی تلك المشرفة السامیة فی حصول تلك الامور علی الوجه المسطور المخصوصة مع هذا السفیر الرشید فاذا وصلت الی جنابکم العالی نرجو سعیکم المشکور لتیسیر اتمام هذا المرام فی المفاوضة العلیة السلطانیه نرجو التوفیق من الله الملك العلام

عتبه علیه جلد تماره نظیف مصطفی افندی وساطتیله نادر شاه طرفندن وارد اولان فارسی نامه نك بعینه صورتیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

اوّلی مبادی دعوات وافیات اجابت مقرون وجواهر زواهر تحیات طیبات مؤالفت مقرون از مخزن مودت وعقیدت بدرج محبت هدیه بزم شریف احلا وسوغات مشتاق اعلیحضرت فلك رفعت خورشید طلعت مشتری سعادت داراد جهانداد عدالت گستر داود سلیمان جاه فریدون فر خدیو ممالك کشای کشور گیر خسرو مهر افسر گردون سریر اعظم سلاطین جهان افخم خواقین دوران قامع المشرکین ظل الله فی الارضین سلطان البرین خاقان البحرین ثانی اسکندر ذو القرنین خلیفه اسلام پناه پادشاه انجم سپاه سپهر بارگاه السلطان الغازی محمود خان لا زالت ظلال خلافته مبسوطة والویة جلاله مرفوعة ساخته شهود رای جهان آرای همایون میدارد که نوایح بهیه ومفاوضات علیه که مصحوب افاضل الاعاظم مصطفی نظیف افندی وفتحعلی بك ترکمان ارسال شده بود در ایمن اوان وخجسته زمان زینت بخش ساحه ورود وشغف افزای خاطر مودت مورد گردید اینکه در نامه همایون اندراج یافته بود که دراوانی که موکب نصرت اشتمال در حدود دوله عالیه مشغول جنك وجدال بود از کماشتکان آن دولت لایزال امری بظهور نرسید وبعد از انهزم که دردوستی ووداد

٥٩

اشتمال اولنان ضمننده جانب محب اخلاص سمیرلرندن دخی مکتوب مودت تحریر وافندی مومی الیه ایله فرستاده صوب سعادت مصیرلری قلنمشدر ان شاء الله تعالی لدی الوصول حقیقت مضامین نتایج همایون تحریرات ولا سیما تمزلی مودت لرندن وکذلک سفیر مومی الیهك تقریر سدادی احتوا اسندن معلوم مکرمتلری اولدقده بر وجه محرر ادامت محافظه بکانه کی ومولات واقامت دعایم محبتی ومصافاتك استحصالی ایچون کره بعد مره رخشوده بیشکاه ابهت اکتناه حضرت خلافت پناهی اولمق ضمننده طرف مخلصانه مزدن ظاهر وبدیدار اولان کوشش بیشمار رمز کبی جانب معالی خدیولرنده دخی تحریک سلسله دوستی ومواخات ودوحه باسقه ودومصافاتك ریشه کر استقرار وبرمرك وبارا ولمسی ایچون ساحه معلا باحه جهاندار شاهی ایله اساله جوی بار حسن کفتار وافاضه رشحات سعی خیریت ثمار بیورمغلریله بعون الله الملك العلام الغفور المنهج اهت خیر الانامی موجب والی ماشاء الله تعالی بیوم الحشر تیمن النظام وکذلك ما بین الاخلاف الکرام کلزار نزهت فزای تحاب ونوادك سرسبز وشاداب اولمسی مستوجب حالاتك دخی بذیرای تمشیت وحصول ولمسنده اهتمام ووزش کنجانیلری مصروف بیورلمق دو رخواست محبانه مزدر

عربی

فضیلتلو شیخ الاسلام افندی حضرتلرینه ملا علی اکبر طرفندن سفیر مومی الیه بدیله کلان فارسی مکتوبك جوابنامه سیدر

٤٤ جواب رقم ٣٥

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی اسس بنیان الشرع القویم علی تأیید من الله الملك العلیم الذی الف بین قلوب عباده المؤمنین بلطفه واسعاده حتی صاروا الکلمة واحدة فی مهام الدین بتوفیقه وارشاده والصلوة والسلام علی رسولنا سید الاولین والاخرین قائد الغر المحجلین محمد اشرف الرسل خاتم النبیین وعلی آله واصحابه الکرام والذین اتبعوهم باحسان الی یوم الدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین بعد اهداء نخب الدعوات الزاکیات المستجابه وعقب اتحاف تحف التحیات المستطابة الی الجناب العالی المکرم والمولی المبجل المفخم الفاضل الذی یجری من براعته البارعة انهار العلم والعرفان علی مجاری حدائق الفضل والبیان من بلغ العلی بفضله کالعلم النار وساد ذکره کالمثل السائر زاد الله قدره وشانه قد ورد کتابکم المستطاب الحاوی علی امر صواب تشرفنا بمطالعته من المطالع الی القوافی ومن القوادم الی الخوافی فالفینا فی تضاعیف السطور ما ینبئ الصدور من اکمال امر السلم والمصافات واتمام الانس والموالات حسبما نطقت به الالوکة الواردة بید السفیر النجیب فخعلی بك الترکمان من ارباب القدر والشان الی حضرة سلطاننا الاعظم الافخم والخاقان المعظم المفخم خلیفة الله تعالی فی العالم اعظم الملوك والسلاطین ظل الله تعالی فی الارضین مالك الممالك الاسلامیة بالارث والاستحقاق منفذ احکام الشرع المبین فی الافاق معین الاسلام والمسلمین مجهز الغزاة والمجاهدین ضامن امان الخافقین کافل مهام الانام بالمشرقین سلطان البرین والبحرین خادم الحرمین الشریفین خلد الله خلافته الی یوم الحشر والدین وابد ظلال دولته علی الفقراء والمساکین من قبل من ارتفعت بعزائمه مفاسد الزمان وزینت به الاورنك والتیجان الذی فاق بالریاسة والسیاسة السلطانیة بالممالك الوسیعة الایرانیة دوحة الحلیل الاصالة والبسالة غرة جبان السعادة والجلادة باسط بساط الامن والانصاف فایض ایادی الجود والاعتساف جعل الله مبانی دولته راسخه وبنیان عزه وقدره شامخه فلما عرضت تلك المفاوضة القاآنیة علی ساحة دار الخلافة السلطانیة ولوحظ ما فیها من اتمام امر السلم والمصافات واکمال الالف والموالات اشار حضرت سلطاننا الاعظم بعقد المشورة العامه لاستقرار هذه المصلحة التامه فاجتمعت آراء الارکان علی تصویب تلك المصافاة لکن مع شرط الصدق والثبات فصدر امر السلطانی بتحریر الوکة فخیمه علی وجه المسطور الی الحضرة القاآنیة مع السفیر النجیب فخعلی بك الترکمان تحوی تلك الالوکة السعیدة علی اشارة سلطانیة الی صدق رغبته فی السلم والمصافاة مع الثبات المطلوب من حضرة القاآن فی الالف والموالات فعلی هذا نرجو من جنابکم العالی فی توثیق هذا الامر المرغوب والعهد المطلوب لیسلم امر السلم عن الزلل والاختلال بتوفیق الله الملك المتعال فلما تم امر السفارة علی الوجه المسطور وعزم السفیر النجیب فخعلی بك الترکمان الی تلك الحضرة مصحوبا بالعز والاکرام حررت هذه القبالة هنا الحق الجواب وفقنا الله تعالی وایاکم لحسن الموافقة المطلوبة والمعاشرة المرغوبة بین اهل الاسلام

من الحج الفقیر والمخلص الحقیر
محمد بهری زاده المفتی
بالممالك العلیه
العثمانیه عفی
عنهما

حالا ممالك ایرانه رئیس المولی ملا علی اکبر طرفندن داعی دولت علیه لرینه وارد اولان مکتوبه اداء جواب ضمننده تحریرا ولنان مکتوب عربی الاسلوبك ترجمه سیدر

٤٥ (٤٢ ترجمه سی)

بعد تقدیم الحمد والثنا جناب عالیلری قبلندن تحریر اولنان مکتوب مستطابلریکه امر صواب حاوی در طرفمزه وارد اولوب ابتداسندن انتهاسنه وار نجه مطالعه سیله تشرف اولنمغله درج سطوری اکمال سلم ومصافات انبا واتمام انس وموالات افصاح ایله صدوره باعث شفا اولمشدر شویله که سلطاننا الاعظم الافخم والخاقان المعظم المفخم خلیفة الله تعالی فی العالم اعظم الملوك والسلاطین ظل الله تعالی فی الارضین مالك الممالك الاسلامیة بالارث والاستحقاق منفذ احکام الشرع المبین فی الافاق معین الاسلام والمسلمین مجهز الغزاة والمجاهدین ضامن امان الخافقین کافل مهام الانام بالمشرقین سلطان البرین والبحرین خادم الحرمین الشریفین خلد الله خلافته الی یوم الحشر والدین وابد ظلال دولته علی الفقراء والمساکین حضرت خلافت پناه شوکتلو کرامتلو مهابتلو افندمز حضرتلرینك عتبه علیه خسروانه لرینه سنیه ملوکانه لرینه اولنشاه علیجاه که ارتفعت بعزایمه مفاسد الزمان وزینت به الاورنك والتیجان

عنایتلو سعادتلو صاحب دولت افندیمز حضرتلرینک طرف ذاهر الشرفلرندن اصفهانه لوندرن نظیف مصطفی افندی وسابقا شاهرخ میرزایه کوندریلن مکتوبک صورتیدر

جناب اصالت مآب نیابت نصاب وکالت انتساب سعادت اکتساب صاحب صاحب ذای عالی منزلت مشیر مشتری تدبیر
اصف منقبت مستحکم ارکان مملکت مستجمع اشتات سلطنت فرازنده رایات سروری فروزنده چراغ مهتری نهال حدیقه اجلال
وکامکاری غنچه گلستان اقبال وبختیاری رواج روی شکوه وشان شاهرخ میرزای رفیع العنوان حضرتلرینک مجلس شریف
سعادت نقش ومیدان منیف بسالت رخشلری صوبنه رونق افزای سریر محبت ووداد ومسند آرای چاربالش ولا واتحاد
اولان تحف تحیات غالیات مخالفت نما وتنف تسلیمات غالیات مصادقت انتما اتحاف واهداسی سیاقنده روضه
ضمیر لطافت سمیرلرینه ماء العذب مرام باهر الصفا انهوبه خامه راستی علامه مدن بو وجهله اساله واجرا اولنور که حالا
فرمانفرمای ممالک ایران رونق افزای تختگاه کیان صدرارای کشور شاهی لمعه پیرای افق جهاهی ناسخ احکام رفض
وبدعت حامی الکای عدل ونصفت اعنی والد ماجد بزرکوارلری اعلیحضرت کیوان رتبت آفتاب طلعت معالی منقبت
فلک بارکاه شاه والاجاه حضرتلرینک ذات کروبی صفات کیانلرنده مرکوز وطینت صفوت تخمیرلرینه مرموز اولان
حسن عقیدت وصفای طویتلرینه بناءً منافی صدق وصفا اولور حالاتک بالکلیه ازاله وامحاسی مرزندن منبعث ضمیر
نصفت سمیرلری اولان نیت صادقه وعزیمت جازمه لرینی حاوی جانب سنی المناقب داوریلرندن نامه سامی
وفاتمه وداد علامه کرامیلریله بعث وتسییر بیوریلمق امادت وعزت عنوان فتحعلی بک ترکمان جنابی سابق
تقدیر ایزد متعال وبدرقه توفیق خدای لایزال ایله بروقت فیض اشتمال وبرزمان میمنت مآلده سنه سابقه
عدالت عنوان وعتبه علیه شامخ الارکانه داخل وحیز اجرای مراسم سفارته واصل اولدقدن صکره طرف شریفلرندن
جانب اخلاص ردیفلرینه ارسال اولنان دبیره مودت وتبیره لری دستبنده درجه وصولا وطوب مؤدای تحریرلری محاذی
نظره اتقان وفواید تعبیرات مخالصت شعاری فرطه کوش ایقان مخلصانه مزا ولمشدر همواره مسند کزین تهامت وابهت
خلاصه نامه نامی جناب شاهی ایله مبرهن معزی الیهک
وچاربالش نشین سعادت ووالا منزلت اولدقلری ولا مصحوبلرینک بخش کتابه موالات اولور کلمات اخلاص آیات ابرادیه
بعث وتسییر بیورلدیغی زیور طاق بیان قلندیغندن ماعدا بیرایه حالا پرورده نعمت بی منتی اولدیغم
مکنونات ضمیر صفوت نشانه تحوط ارتضانه اعلام قلنمق حالاتی افاده وایما بیورلمش وودیع خالق البدایع اولان عباد
اشبو دولت علیه ابدی الدوام ابد دولت بهیه شاهیه مبانینه حصول سادتش ایله اخلاص شیمهون ونخبه ملحوظات
مسلمینک هرحالده آسوده نشین مهد الامان اداسی اولملری ذبره منوبات درون انظار نصفتمند ادلری اولدیغی
نهای صداقت نمونمزا ولمغله بومرام خیریت انجام دولت شاهیه نک فی الحقیقه مصلح کشتی سلک سطور قلندیغی
تحریرا وتقریرا منفهم اولمغ حسبیله سفیر معزی الیه بعث وتسییر اولنان مکتوب والا اسلوبمزده شوکتمقرون ابد درکاه
اوزره مجرد تمشیت مصلحت خیریه نیت خالصه سبیله دربار خلافت قهرمانه خسروانیدن نامه همایون افخم خواقین دوران
عدالت پناه بنده لوندن برمعتمد قوللرینک خاصته بعث وتسییری خصوصیچون اعظم سلاطین زمان نورحدیقه گیتی ستانی
جامع آیات نصفت ودینداری واقع ورایات عدالت رکامکاری نورحدیقه جهانبانی بازوی رشد وسداد مشید
شهریار خورشید علم تاجدار کواکب حشم قوت بخشای بنجه عدل وداد ممکنت فرمای الحرمین الشریفین حامی البلدین المنیفین
اوکان شریعت غرا ممهد بنیان ملت بیضا سلطان البرین خاقان البحرین خادم اقدم حضرتلرینک مبارک بابه
شوکتلو کرامتلو مهابتلو قدرتلو عظمتلو پادشاه سپهر اقتدار وخداوندکار کردون وقار ولی نعمتم سبحانی اولان
معبر ارای ظلیت بمالرینه جبین سای نیاز واستدعا اولدیغی صورت نیت خالصانه مرات تماثیل الهام سفیر موما الیهک بدسفارتنه
ضمیر خورشید نظیر حضرت ظل اللهی یه پرتو انداز حسن توجه وقبول اولدیغنه بناءً کردفوز ابن جک کلف
ابداع اولنان نامه همایون ملاطفتمقرونک ایراد اولندیغی اوزره ابینه مصافات ایرات خاقان جنت مراتع
جدید معهود تکلیفین سابقین شللود دروندیانت مرهون شاهیدن ازاله وامحا قلنمق ضمننده مرعی ومعتبر طوتیلوب
مرحوم ومغفور سلطان مرادخان رابع حضرتلرینک زمان باعنوانلرنده معقود وممهد قلنوب الی الان اولماسی وجهله
حدود وسنورا اساس اولمق وقدر وعنوان دولتین وشان وشکوه حضرتین بردرلو بیذبرای غبار تبدیل مغفورندن دخی
بره کلفة استحکام مراز الفته جانب خباب شاهیدن اعتنا بیورلدیغی صورتنده طرف همایون نصفت ناموزدام سفارت
استکمالی امرینه اعتنا بیورلمجی مقرر ایدوکی مبین نامه همایون صفوت نمونلریله برینک لرینک علاوه جهانداریلریله
قلنمنه ساعت ملوکانه لری ارزانی بیورلوب بناءً علیه طابعی دخی برقطعه نامه صفوت ترخیص وتعیین وعید
خواجه کان دیوان بلند ایوان سلطان مکانلرندن مالیه تذکره جیسی اولان غزتلو مصطفی نظیف افندی واستکشاف غنچه فؤاد نظارات
معزی الیه جنابی رفاقتیله اولصوب نصفت اوبه بعث وتسییر اولنمغله اعلام حال و

٤٢

سفیر ایران فتحعلی بك ترجمانه ویریلان نامهٔ همایون موجبنجه شاهرخ میرزایه طرف حضرت صدر اعظمیدن تحریر اولنان مکتوب عالیلرك صورتیدر

جناب اصالتماب نیابت نصاب وکالت آفتاب سعادت اکتساب صاحب جاه رأی عالی منزلت منیر مشتری تدبیر آصف
منقبت مستحکم ارکان مملکت مستجمع اسباب سلطنت فرازندهٔ رایات سروری فروزندهٔ چراغ مهتری نهال حدیقهٔ اجلال هم
والامکاری غنچهٔ گلستان اقبال وبختیاری رواء روی شکوه وشان شاه رخ میرزای رفیع العنوان حضرتلرینك مجلس
سعادت نقش ومیدان منیف بساط خنثلری صوبنه رونق افزای سر رحب وودا د وسند آرای حار بالش ولا واتحاد
اولان تحف تحیات عالیات مخالصتنما وتنف تسلیمات غالیات مصادقت انتما اتحاف واهداسی سیاقنده روضهٔ ضمیر لطافت
سمیرلرینه ماء العذب مرام باهر الصفا انبوبهٔ خامهٔ راستی علامه دن بووجهله اسالة واجرا اولنور که اعظم سلاطین جهان
افخم خواقین زمان موطد قوائم شرع قویم ومشید دعایم بنیان دین مستقیم غرهٔ ناصیهٔ ملت بیضا درهٔ تاج شریعت غرا فوردین
نهالی بزوی بازوی توانایی شعشعهٔ آفتاب جهانکشایی پرتو ماهچهٔ رایت ملك آرایی فرمانفرمای کشور عدالت نظام ختام
ملکت بسالت گلگون سواد مالکیت برین فلك نشین سلطنت بحرین خادم خطهٔ حرمین محترمین ثانی اسکندر ذی القرنین
شوکتلو کرامتلو مهابتلو قدرتلو عظمتلو پادشاه اسلام پناه وظل الله خلافت دستگاه ولی نعمتم افندم حضرتلرینك طرف همایون
ملوکانه لرینه حلاوار که برای ممالك ایران رونق افزای تختگاه کیان صدر آرای خطهٔ شاهی لمعه برای افق جهان آفاقی
احکام رفض وبدعت حامی الکای دین وملت نور باش سماء بختیاری روشنی بخش چشم دارای اعلیحضرت
کیوان رتبت لولی نضیت معالی منقبت فلك بارگاه شاه والا جاه حضرتلرینك ذات کروبی صفات کیانلرنده مرکوز
وطینت صفوت سکینه قاآنیلرنده مرموز اولان حسن عقیدت وصفای طویت بناءً مناقب صدق وصفا اولور حالات
ردیه نك بالکلیه ازاله واتحاسنه نیت صادقه وعزیمت فایقه لری حاوی طرف فائز الشرف داورلرندن نامهٔ
سامی ومامهٔ وداد علامه کراملریله بعث وتسییر بیورلان امارت وعزت نشان فتحعلی بك ترکمان جنابلری سوقی
سایق ایزد متعال وبدرقهٔ توفیق خدای لایزال ایله بروفق فیض اشتمال وبراوان میمنت مآلده سنهٔ سنیهٔ عدالت
عنوان وعتبهٔ علیهٔ شامخ الارکانه داخل وساحهٔ رأفت مباحهٔ مهمان نوازی واستیناسه واصل اولدقده نصکره
طرف شریفلرندن جانب اخلاص کیشلرینه اوسال اولنان زبیره موصوت وتبیره لری بیرایهٔ دست توفیق وتبجیل اولوب
زبورسلك سطور اولان فرائد کلمات صفوت آیاتی کشیدهٔ رشتهٔ اتقان واذعان قلندقده ودیعهٔ درج مخادنت قلنان
جواهر مخالصت ومهادنتلری امامهٔ سبحهٔ الفت جانبین عد اولنمشدر مقتضای قاعدهٔ دولت علیه اوزره سفیر
مومی الیه برزمان سعد اقترانده دیوان بلند ایوان حضرت خلافتعنوانه دعوت وتبلیغه مأمور اولدیغی نامهٔ
سامی جناب شاهی دلالت مخلصانهمز ایله حضور فائض النور اسکندر رخدیمه عرض وتقدیم ایدوب فائز تشریفه
سنیه وحائز تلطیفات بهیه اولدقدنصکره کرامی مؤدای نامهٔ نامی وکرام مزایای قائمهٔ شهامت دائمهٔ کرامی
محاط علم عالم شمول حضرت ظلّیت پناهی اولدقده بو مقوله امور عظام عقد انجمن شوری ایله بذبرای نظام وانجام اولنمق
اوزره برو قانون قدیم دولت علیه ودیدن مستدیم سلطنت سنیه اولدیغنه بناءً بو دفعه دخی جانب سنی المناقب
حضرت شاهیدن بیرایهٔ صحیفهٔ ایراد وبیان قلنان کیفیات مؤالفت آیات جلیله افهام واعلان ومقتضای شرع شریف
ومبتغای قانون منیف اوزره اقتضای حال استکشاف واستعلام اولنمق ایچون برموجب امر همایون جهانداری بالجمله
وزرای عظام وعلماء فخام واوجاقلر رجالی وسائر خیرخواهان دولت ابد قیام ایله طرح مجلس مشورت اولنوب وسفیر
مومی الیهك تبلیغنه مأمور اولدیغی تنبیهات معالی سمات جناب شاهینك مفهوم ومؤداسی ایله بیرمعزی الیهك عرض
املا یکی تقریر صداقت مصیری جمله یه اعلان واطراف واکناسی کرکی کبی بعد الاتقان شرع وقانونه تطبیق وزیر وبالاتری
کماینبغی تدقیق اولندقده شاه مشار الیه حضرتلرینك تکالیف معهوده دن نکول وفراغت برله جانب انصاف وحقانیت
میل ورغبتلری وبعد ازین فرع باب معاداته برددلو جواز ورخصت کوسترلمامك حالتلری مافی الضمیر اخلاص
سمیر جمجاهیلری ایدیکی متضمن تحریرات کیانیلرنده مندرج اولان تعبیرات دلپذیرلری مجدداً بعض شوب وشین
وقوعی ملحوظ اولان حالتك انحاسنه دخی دلالت ایتمکله فیما بعد میانه دن کدورت واغبرار مندفع اولوب الفت
والسلام امت خیر الانام ایچون حدود قدیمه اساسی وطرفینك شان وعنوانلری محافظه سی شرطیله عقد مصالحه
خدمت همایون ارزانی قلنمق مناسب ایدوکی اتفاق آرا ایله تحقیق وامضا اولنمغله کیفیت مرسومه معروض پیشگاه حضرت
ظلّیتپناهی قلندقده طرف زاهر الشرف پادشاهیدن شروط مرقومه یی مشتمل ایکی قطعه نامهٔ همایون عدالتمقرون رسم خسروانه
املا وتسطیر وعادت دیرینه اوزره سفیر مومی الیه جنابنه حضور فائض النور خسروانه ده تسلیم ومومی الیه جنابی
شرائط آداب رسالته کماینبغی مراعات وتشریفات سنیهٔ ملوکانه ایله احراز مفاخرت ومباهات ایلدکدنصکره
عود وانصرافه مرخص ومأذون اولوب جانب دولت علیهٔ سرمدیه دن شرف نفاذ صدور اولان دیگر نامهٔ همایون
مصادقتمون ایله ترخیص وتعیین قلنان عزتلو مصطفی نظیف افندینك معیت ورفاقتی ایله اول صوب معالی اوبه تسییر
اولنمریله طرف بحاله ضرردن دخی مکتوب مودت اسلوب تحریر اولنمشدر ان شاء الله تعالی لدی الوصول مضامین نوابع
همایون نصفت مقروننده تفصیل کیفیت معلوم مخامت مرسوملری وتحصیل راحت امت نبویه ضمننده موجب اسلامی حضرتین
وسبب امنیت رعایای جانبین اولورحالاتك استحصالی لازمهٔ عهدهٔ خیراندیشی وراثهٔ ذمت صداقت کیشی ایدیکی
سفیر مومی الیه جنابنك تقریر صحت سمیرندن مکشوف طبع نقادلری اولدقده طرف امیرانه لرندن دخی استحکام اساس
مصافات وموالوت واستقرار بنیان نوادّ وتحابه دقت واولی واهراده باز خواست ومسؤول اولنموب بلکه عند الله
وعند الرسول مرغوب ومقبول اولمغه بذل جل همت وابستهٔ عهدهٔ رشد وذونلریدر

ولوبغی اگرچه ظاهرده لکن زیل زبره خطیره‌لرنه مغایر ملکیه بلکه محاذیر شرعیه‌سی باهر حدود وسوره‌دار مجدداً
بعض تکلیف ایجاد واختراعنك قلمه گتورلمسی صدود ظاهرده بو مفهومه مغایر اولوب انجق بو بابده دخی صادر
وابرام وادیلری جناب دولت منافی داورانه‌لرینه منزول ومحبور طوتلمق ضمننده بو تکلیفه مجرد محبت ونگار
رسمندن تأثیلی وتغلب دخی قبولنده مختارسز طبع همایونکزه گوارا اولان طرفکزه دخی گوارادر نوع دیگر حمل بیوریلمیه بو
زبور صحیفه: سطورا اولان تعبیر دلپذیرلرنك حقیقت مآلی فرائد مصافاتك کشیده رشته نظام والتحام
اولمسی اشعار وتأکید وبو معنی سمیر ضمیر نصفت تخمیر جمجاهانه‌لری اولدیغنی تحقیق وتأیید ایدوب وتکلیف مرقومك
دخی رد وقبولنده زمام اختیار دست عدالت پیوست خدیوانه‌لرینه تفویض وتسلیم اولنمغین اراده علیه ملوکانه‌لرینه
معقود اولان انجمن شوراده بو کیفیتك دخی مقتضای شرع وقانونیسی جمله‌دن استفسار واستنبا اولندقده ممالك
محروسه دولت علیه‌ده بر محله تعرض اولنموب شریعت مطهره‌یه مغایر ایدوکی اعلام علمای کرام کشف وبیان
وتکلیف مرقوم ازقدیم دستور العمل ومرعی ومعتبر طوتیلان نظامه وقانون منیفه منافی اولدیغی دخی بالجمله
وزرای عظام واوجاقلرم اغوات وضابطانی ومنتسبان عتبه سلطنت ابد ارتسام تحقیق وعیان ایدکلرندن
بتخصیص جناب معالی نصاب قاآنیلرینك بو وادیده طرف دولت علیه‌مزدن اسعاف وقبولی رجاسنده اولدقلری
نقط مواد جمله‌دن عبارت اولدیغندن ماعدا بر درلو تکلیف آخر لسان وقلمه بلکی خیاله دخی گتورلمك ملحوظ
اولمدیغندن قطع نظر الحالة هذه باعث قیل وقال اولان مادة بزم معهود بیننددن فراغت وتحول اولنمق حسبیله فیمابعد
مبانیده موجب حزونت وجدال اولماجق برنسنه قالمیوب ایکی دولت بیننده مصالح صفوت وکرمیت دهیه نظام
اولنمشکه شمدیه بنه سابقی مثللو مودت دغدغه وحذر اولمیه‌جق بو مثللو تکلیف ناملایمك باد ونزلکاری مبانیده
صفوت پذیر ائتلاف اولان ابنیه ولاء وصالحه تغییر وسرچشمه موالات ومصافاتی تکدیر ایده‌جکی بداهی
وبدیدار ووجوه ایله منافی مطالب رسوم گوارا اولدیغی قرین یقین ذهن دراك کیاستیاری اولدقده بعد ازین خصوص
مضا مامضا مثللو مابین الدولتین بر پرای تحقیق وامضا ومغایر شرع وقانون اولان تکلیف جدید مرقوم دخی
ماسبقلری مثللو خاطر معالی مظاهر داورانه‌لرینه انداخته وادی فراموشی وانسا قلنه‌رق اذ زمنه قدر
وعنوان جانبین ودراتبه فروشان طرفینه لایق وبین الحضرتین بر درلو موجب نقیصه وشین اولماجق حالده
عالی وجهیله عم بزرگوارم خاقان جنت مراتع سلطان مرادخان رابع حضرتلرینك زمان سعادتلرنده قرارداده
اولان حدود وسنور قدیمه ایله کمال صفوتی موجب ونهایت دوستی والفتی مستجلب معامله بالجمله صمیمه
مجدداً عقد مصالحه ولا انتمامیه بذل جل همت اوفی اولنمق لایق شان دولتین وموافق شکوه وعنوان حضرتیه
اولمغین اشبو نامه همایون محبت مشحونمز شرف‌یافته صدور وخدمه سلطنت سنیه‌مزدن معتمد وموثوق بو
قدوة الاماجد والاعیان مالکانه تکریم حبیبی مصطفی نظیف زید مجده ایله گوندرلمشدر لدی شرف الوصول
بروجه محرر طرفکزدن موهم برودت وکدورت ومنافی احکام شریعت مطهره ومخالف لوازم آداب سلطنت ابهت
انرا اولان تکلیف جدید مرقوم دخی تکلیفین معهودین سابقین مثللو کلیاً منسی وبرطرف ودار منیر عالم تنویر
صفوت وکرمیت پیرا بخش بیت الشرف قلنمسی صورتی مرآت ضمیر حقایق آشنالرینه قرارداده وجلوه‌گر
اولورایسه جناب سنی المناقب خسروانه‌مزدن دخی تقدیم علو شانلرینه خلوص عقیدت وتتمیم شکوه وعنوان سلطنت
سنیه‌مزه اولور وجهیله عم بزرگوارم مشار الیه سلطان مرادخان رابع حضرتلرینك زمان سعادتلرنده صلح آخرنده
عبارت اوقات مصالحه شروطنه بر بر رفته استقرار واستوار اولان حدود وسنور اوزره اولوب مجدداً وضع
لباس مصافات وبسط مبانی موالاته مساعده همایون ملوکانه‌مز بیدریغ قلنه‌جقندن ماعدا بو کونه معقود
ومستحکم اولان سررشته صلح وفلاح بوزلوب بو بله دخی دولت روزافزون خلافت منیرمز ایله الحمدلله اشتباك
اخلاف واعقاب قائمه نصابکز بیننده باعث ائتلاف وآرامش وسبب ابتهاج وآسایش اولمجق وارسته
قید گواه وبیرون حوصله ظنون واشتباهدر بناء علیه مطلوب اولان آثار صفوت مراد تسبیغات همایون
محبت قرارمزدن وسعیمز نوقرارك تقریر صداقت شعارلرینه معلوم نهاد سداد اعتیاد کیاستیاری اولدقده بروجه
محرر صورت مرقومه یعنی حدود قدیمه اوزره عقد اساس مصافات وتمهید مبانی موالات نوبنی
ضمننده سفیر دولت کعتنا رسمی اعاده واجاعه همت عالی نهمت جمجاهلری درکار قلنمق وابسته شیمه
حقانی تعمیه: داورانه‌لری باقی همواره خورشید گیتی فروز صفوت والتئام ازمطلع جامعیت لامع
شارق وپرتوافزا باد برب العباد

اواخر م ١١٥٩

وتخصيص شريعت حقه ؛ واضحه نك نهج استقامت لايحه اوزره اتفاق وامضالرى مصلحته مبنى اولديغى معلوم ارباب
نهى اولدن مقدمه : لا معنا البهادر بناءً عليه مقدما بو مطلوبه دائر نامهٔ همايون صنوف مظاهر مزايله طرف زاهر الشرف
قاآنيلرينه انبا وانها اولديغى اوزره بحمد الله مدتدن برو بين الدولتين باعث تخالف وتناقض ومورث تباعد وتباغض
اولان اقوال فاسده وافعال كاسده يمن همت كيانيلريله اهالى ايرانيدن رفع وازاحه وامت مرحومه : نبويه بو وسيله
اصيل ايله ترفيه واراحه قلنديغى خدمت دينيه ومنقبت دينويه لرى مقابلى اولوقت ارسال رسل ورسائل ايله طرف
همايون خلافتمغزدن اسعاف واستسعادى التماس اولنديقلرى مواد خمسه معلومه نك اوچ ماده سى امور ملكيه دن
اولمغله بعد التسويه انلر درجه حسن قبوله موصول اولوب بقيه ايكى ماده سى شرع انوره تعلق ايدن اموردن اولديغنه
بناءً دده وقوتى علماى اعلام كثرهم الله تعالى الى يوم القيام حضراتنك بعد الاستفتا ايراد وبيان اولنان اعذار شرعيه لرك
اجمالى تنسيقات صنوف سابق معالى سعيرمزدن وتفصيلى دخى اولزمان دربار خلافتمدار ملوكانه مزدن مبعوث اولان وكل
اخلاصمنومزك صحايف تقريرلرنده پيرايه كوش حقايق نيوش قاآنيلرى اولدقده معاذير شرعيه : مرقومه قرين سمع قبول
اولموق حالتى شبهه : انصاف وحقانيتلرينه مفوض وموكول قلنمشيدى لكن كيفيتك معاذير شرعيه لرى مجرد عندكرده منجلى اولمامق
حسبيله چندين مدت مرورندن صكره بعث رسل ورسائل ايله ماقدمى مرقومتيتك مبهم اولان معاذير شرعيه لرى تكرار
استيضاح واستكشاف اولنمغين كيفيت اعلام علماى مشار اليهمدن مرة بعد اخرى استجواب واستجلا ولنفرقين حركار
وبرودار اولان اعذار شرعيه لرينى صراحة كشف وعيان وشرح وبيانه شيرازه بند وفاق واتفاق اولدقلرى
اولوقت دخى بنه نامه همايونمز مصحوبا ارسال اولنان تحريرات جناب شيخ الاسلاميتك ملاحظه مفهوم كراميسندن
مرسوم ديباجه : ذهن نابناكارى اولدقدن برمقتضاى شيمه : ديانت انلرك دخى تحليلى نسخ وفسخ اولنوب
كليا فراغت ونكول ايله فيما بعد بين الدولتين باعث وحشت وكدر اوله جق نسنه قالمامغله هر حالده فائز درجه
حسن قبول بعنى جبانه ده منتظر اولان صنوف ومسالمت دنيانك وضوحه موصول اولمسى اقدم مأمول بلمتشبدى لذلك
اوا ثناده طرف همايونمزدن مقتضاى احكام شريعت غرا ومبتغاى نظام خلافت انتما اوزره حركت وتعظيم امر مصالحانه
رعايت وجلب خاطر صفا مظاهر كيانيلرينه مبادرت حالاتنده جلائل همت والا نهمت ملوكانه مز نه وجهله مبذول
وبيدريغ طوتلديغى واضح وظاهر وحتى جناب معلى نصابكز اولرقا حدود ثنائيه ده بونجه مدت جريان ايدن
شواغل حرب وقتال وعمائل طرد وجدال ايله رونماى اشتغال اولديغى ايام اختلالده ارتسامده بوجهله محرر مجرد
مابيننده دردشت اولان مراتب موالات واواصر مصافات كسر وانتقاضدن مصون اولمق بيت خير انجيلكه ملاحق حدود
وسنور ومصاقب تخوم وثغور اولان كماشتكان سرحدات سنيه مز طرفكزه رددلو موهم كدر احوالدن ادنى حركتدن ممنوع
ومحذور اولدقلرى اثبات مدعامزه دليل قاطع وبرهان باهر اولمغله بو كيفيتى مشاهده ضمننده طرفكزدن دخى خلى ايله
مقابله : رعايت اقتضا ايلديكى قضايا قياساتها معها قبيلندن برقضيه مسلم الثبوت ايكن او واديلره توجيه وجه
اعتبار اولنميوب بنه تكليفات معهوده بهانه وعلت تمادا ولنه رق مغاير صنوف ومسالمت ومخالف انصاف وحقانيت
صوبوت عداوت اظهار وحدود وتخوم ممالك محروسه مزدن بعض محالده خلاف شرع شريف وضع اقدام خسارت
امت مرحومه نك ناراحتنه جواز ورخصت ويرلمك حالاتى بوكا طرفكزدن صدور وظهور ايديكنى حدود وسنورده
بوخان وكلوى دولت عليه مز مقدما اعلام وانها ايتمرايله بوحالت غير مشروعه نك وقوع وبروزى حيرت افزاى امناى
شرع مطهر اولمشيدى چونكه كوكب سرمدى الظهور دولت خلافت منقبتمزك ابتداى طلوعندن الحالان كافه امور
وعامه : خطوب جمهورده فيصل بخشى ميان جنك وردتى اولان شريعت مطهره : حضرت محمديه يه مراجعت ومقتضاسنه
عمل وحركت اطوار حسنه واثار مستحسنه دندر بناءً عليه بوبابده دخى وجه شرعى نه كونه ايدوكى كرة بعد اولى
اعلام علماى مشار اليهمدن استفتا اولندقده اهل رسوم ايله قتاله شروع وممالك محروسه يه هجوم ايچون تهيئ ايدن
عكرا بلمغا ئله مشروعه اولديغنى بالاتفاق تحقيق وافتا وتوثيق وامضا ايتمرايله لذلك كردنوما : اطاعت
وانقيادى اولديغمز احكام شريعت غرايه امتثال ومتابعت وهر حالده مقتضاسى اوزره عمل وحركت فريضه : ذمت
مفاخر منقبت خلافت بنا همز اولمق حسبيله شرعا دفع صائل ودفع غوائل واديلرينه سلوك وقانونا مقابله
بالمثل طرقى مسلوك قلنمشيدى بوخصوصه مجرد توسيع دائره مملكت ويا تبعيت هواجس نفسانيت مثللو كيفيت ايچون
مغاير شرع شريف ومخالف قانون منيف سفك دما واضرار عباد وغزايه جواز ورخصت ويرلمك منافى ضمير ديانت
سمير ملوكانه مز ايدوكى ظاهر وباهر در انجق سالف الذكر ماده لرده ايراد وبيان اولنان اعذار شرعيه دفعه ثانيه
اولان شرح وعياندن صكره مرسوم صحيفه فهم وادراكلرى اولمق ظاهر حالده امر محال اولمديغى صورتنده دخى بو مثللو
تكليف نامشروع ايچون بو قدر سفك دما وهتك اعراض فقرايه اجتزا ايلملرى حالتى كرفتار عقده اشكال اولمغله بو عقده
معضله نك دخى دستبادى رشد ودرايت ومددكارى وهب رب العزة ايله حل وتوفيقى مأمول ومنتظر جديد مز
ايكن بودفعه جناب امارت مآب عزت اكتساب فتحعلى بك زكمان زيده مجده وساطتيله حركات معلا بارك الهمم مبعوث
اولان نامه سامى كراميلريله دروننده بيجيده قلنان زبده صنوف وتبره لرينك خلاصه مفهوملرندن محصل
توفيق وعنايت ربانى ويمن همت مفاخر منقبت كيانيلريله عموما اهالى ايرانك بيلرنده طريقه انيقه سنت
وجماعت مرغوب ومسلوك ومادهٔ تبر معهوده تبرا منسوخ ومتروك قلنديغى توثيق وتحرير وبنا برين فيما بعد
ملك ومال ايچون بر دخى نزاع وجدال جهتيله تيغ خصام غلاف ونيامدن چكمك بعيد الاحتمال ولديغى وجوه احكام
شريعت وحقانيته تطبيق وجهيله تنسيق وتسطير اولنديغى جهتدن مستوفى اولدقلرى خير جميل وذكر جميللرندن
مضمون حكمت عنوانى تمام مطابق خاطرخواه كيانيلرى
از صداى سخن عشق نديدم خوشتر ، يادكارى كه درين كنبد دوار بماند

خاقان جنت‌مرابع مرحوم ومغفورله سلطان مرادخان رابع حضرتلرینك زمان میامن اقترانلرنده صلح آخرندن عبارت اولان
مصالحه عقدندن قرار داده و مرعی قلنان حدود و سنور اوزره مجددا وضع اساس مصافات و طرح قواعد بنیان
موالاته لذن و رخصت همایونمز اوزانی و جاری قلندیغی طرف باهر الشرف خاقانیمزدن بو دفعه خدمت سفارته مأمور
معتمد و موثوق به رسول درایت مشمولمزو ساطتیله بعث و ایصال قلنان دیگرنامهٔ همایون مودت مشحونمزك
مطالعهٔ مضامین حقیقت اییتیدن معلوم ابهت مرسوم داوری تمکینلری قلنمق مقرردر سوم الیه سفیر فراست بهره
نزد بساط فیض انبساط ملوکانه‌لرنده شرف مثول و وصوله فائز اولوب اداء خدمت سفارتده شرایط آداب بندگانه
مراعات و نیل مواهب و اکرامات ایله احراز رتبهٔ مباهات ایتمکین لنبونامهٔ همایون سالمت نمونمز ایله صوب
تجلی انتمای خدیویه‌لرندن عود و انصراف اولنمشدر ان شاء الله تعالی لدی الوصول بر وجه محرر دیگرنامهٔ همایون
حقایق مشحونمز مؤدای اسخه شان و عنوان دولتین و فر عظمت شان جانبینه لایق و بین الحضرتین بردرلو باعث
نقیصه و شین اولیه‌جق کدورتدن عاری اولمق مراعی و حدود قدیمه مزبوره نظامی اوزره مجددا تأسیس اساس
موالات و مصافاته توجهله اذن و رخصت پادشاهانه‌مز اوزانی قلندیغی مرسوم صحیفهٔ ذهن دراك موهبت پناهی
و لمعه طراز طبع تابناك جهانداری اولدقده سیاق مشروح اوزره صورت سلم و والا مرات ضمیر دیانت مصیر کیاستنده
دخی جلوه‌گر قبول و ارتضا اولندیغی حالده فیما بعد دست قدرت مالك عنان کامکاری و پای همت زیور رکاب
جهانداری اولدیغجه کرك زمان باعنوانلرمزده و کرك اخلاف و اعقاب نصفت شان اولانلرده ضم شید الارکان
نحاب و تواد و صرح محرم البنیان حسن وفاق و اتحاد بردرلو قابل اندراس و متزلزل الاساس اولمیه‌جغی وارسته
قید اشتباهدر بناء علیه سفیر صداقت سمیر مزایله بعث و تسییر اولنان دیگرنامهٔ همایون خلافت نمونمزده یاد و ایراد
اولندیغی وجهله الف و التیام انت سببه الانامك ظاهرا و باطنا یغیرای صورت نظام و انجام اولمق خصوصنه طرف
ذاهر الشرف کامرانیلرندن دخی میل و رغبت و اتمامنه مباشرت و همت قلنمق و البته نهای حقایق اشنای قانیلریدیه
باقی همیشه نیر فلك غاب و نواد طالع و درخشان و بید عالم افروز وفاق و اتحاد لامع و نور افشان اولمق بابنده همتك

فی ١١٥٩
اواخر محرم

طرف همایون حضرت ظل اللهیدن بو دفعه نادرشاهه یازیلجق نامهٔ عنایت علامهٔ ملوکانه‌نك دیباجه
نظیف مصطفی افندی ایله کوندرلمشدر
و القاباتی ضمیمه‌سیله قلم التاندن قسیم بیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

یا ایها الذین امنوا ادخلوا فی السلم کافه

بسم الله فاتحة کتابه والحمد لله خاتمة دعوی اهل اختصاصه و انتخابه ثم اتم صلوة المصلین و اکرم سلام المسلمین علی من بعثه
لانتظام امر الدنیا والدین فکانت بعثته رحمة للعالمین وعلی آله واصحابه وخلفائه واحبابه الکاسیکین منهجه القویم والتاركین
ما یخالف شرعه المستقیم اما بعد اعلیحضرت لالی نصرت کیهان قمر تنویر خدیو خورشید نظیر غرهٔ غرای جبین بختیاری
درهٔ بیضای اکلیل کامکاری ممهد بنیان جاه و جلال مشید ارکان عز و اقبال وایه تاج و کروکاه مایهٔ فوق و کیاست و انتباه
علم افراز خطهٔ سروری رونق بخشای اورنك داوری بهاء الدنیا والدین جمال الاسلام والمسلمین مصدرا للاستراحة
والمسالمة والکشاز مظهرا للبسالة والامانة والعنوان حالا جالس جار بالش تخت کسری و جم فرمانفرمای ممالك عجم فلك
بارگاه القاان نادرشاه اتم الله مقاصده و شید بالصدق صادره و وارده جنابلرینك قبل اشرف قابلرینه ابهر عبیر
تسلیمات عنبریة النفحات ضمروانه و ازهر جوهر درتیة اللمعات ملوکانه‌مز و ساطت مزید تکریم و تعظیم و دلالت نوید تنعیم
و تفخیم ایله بیرایه بخش مجلس سامی و زیب افزای محفل گرامیلری قلندقدن نصکره مجلای آثار رشد و نهی اولان مرآت ضمیر
مهر انجلالرینه جهرهٔ حقیقت مهرهٔ معنا و صورت طلیعت زینت حسن اکتفا بو وجه اوزره جلوه نمای ابنا و انها قلنور که
مظهر خلافت کبری و مصدر طلیعت عظمی اولان سلاطین عدل آیین و خواقین نصفت تمکین حضراتنك مقتضای حکمت
ایزد جنیانه بنی نوعندن مترقی و ممتاز اولملری انجق تعظیم لامر الله و شفقت علی خلق الله معنالرینك ایفا و اجراسیچون

بسم الله الرحمن الرحيم
سلام قولاً من رب رحيم

ابهی ما یوتی به فصل الخطاب جواهر حمد الله الملك الوهاب الذی انار براهین انتظام الدنیا والدین
وابان سبله علی لسان نبیه المبعوث رحمة للعالمین صلی الله علیه وعلی آله واصحابه وخلفائه الاکرمین وحبا
ما حفظ حدود الاسلام والمسلمین وصین ثغور الاداب المستطابة بین الملوك والسلاطین اما بعد اعلیحضرت
لالی بهجت کیوان فر توران خدیو خورشید فضیلت عنبر عزایم جبین بخشیاری درج بحار الخلیل کامکاری مهر سپهر
جاه وجلال شهسوار کان عز واقبال دایه تاج کمرکاه مایه قوت وحیات انتباه علم افراز خطه سروری
ونقشبندای اورنك داوری بهاء الدنیا والدین جمال الاسلام والمسلمین مصدراً للاستراحة والسالمة
والشان مظهراً للبسالة والابهة والعنوان حالا اجلاس جاه بالتی تخت کسری وجم فرمانفرمای ممالك عجم
فلك بارگاه القاآن نادر شاه اتم الله شانه وصانه عما شانه جناب برنیك اندیشه دار انتظام واقفیة خردیو
مقامترینه بدایع تفخیم واکرام وجوامع تعظیم واحترامی حاوی لطایف تسلیمات محبت سمات ملوکانه وشرایف
تحیات بهجت آیات خسروانه مزخرف ومهری مهمتد فدنه لوح ضمیر حقایق ادراکلرینه ذیور کمال مقصد
ومرام بو وجهله تصویر وارقام اولنور که بوندن اقدم کره هدیه براعة کشف وعیان اولدیغی اوزره
بین الدولتین ما آرده بین معهود تیندن غیری موجب وحشت وکدورت اولهجق بر نسنه اولمیوب وذات موهبت آیات
کیانیلری دخی بو قدر جلایل عنایات ربانی ایله فائز دستمایه اقصی الامانی اولمقدن ناشی ماده بین مزبورنك
ایرادی اظهار معاذیر شرعیه لری نه ایکن اوبله طبع تابناکه هویدا وروشن وتکلیفنك فسخ وتنحی اولوندقده
درازای وهب اشتباکدن امر مهر هن اولمیه دیو انا فان انتظار درون محبت مشحون دکار ومغرور وخوشنود
التام سلام مقتضاسنجه الحمد لله نزلت وفراغت ایله بر امن ممالك وسالکدن ازالة عناد شور وشر واداعه
امت خیر البشر منقبه سنه لابد مظهر اولدقلری مأمول ومنتظر ایکن جناب ایالتمآب عزت الکتاب
ترجمان زبیجدن وساطتیله بو دفعه فرمانلو فتنان نامه نامی سامی ودرونده موضوع اولکه اهبت مسلوکه
کرامیلری بعد الوصول اسباب موجبة الف سلام محض توفیق ملك علام ایله صحیفه درون صفوت مشحون
والالرینه نکاشته وضوح وانجلا یعنی عند الله وعند الرسول تمام مرغوب ومقبول اولان بو بابده مرام خیریت
انجام قبل حضرت رب متعالدن خاطر فیض ادراکلرینه الهام والقا اولنمش حبلیه سالف الذکر تحقیقا
قالی سمانه لرینك نقوش عبارات بهجت نشانندن کارشناسنه بنان بیان اولدیغی اوزره حالیا معهود تبرّ
مفسوخ ومعزول ومرفض سدیده سنت وجماعت الکان ایرانه مرعی ومسلوك مذهب وفیما بعد طباق معلا
رواق حسن وفاق جبیره ترجیم ارباب شقاق اولهجق عهد وتوثیق اولنمغله بو خصوص دیانت منصوصه اودیکر
درون خلافت مقرونلرنده مکنون اولان مأمولات پادشاهانه مزیج تحقیق وذات همایونلرینه دائر ملحوظات
خلافت پناهیلرینی تصدیق ایدرك ثبت صحایف روزکار وسرنامه کتاب فصل الخطاب اعتضاد اولهجق اطوار حسنه
آثار موفق ومصدر اولدقلری کالشمس فی وسط النهار ظاهر وآشکار اولدوغندن بتقه حقاکه بو ودژنش
مسلوب ودوش کدورت مسلوبلری باعث رونق آب روی مسلمین وموجب اتحاد ویکجهتی ایله عامه موحدین
اولدیغی احباب واعدایه بدیدار اولمشدر زیرا جوانبدن بر وجه محرر بین الحضرتین ماده بین معهود تیندن غیری
تنویر عالم صفوت وکرمینه پرده کش حایف اولور کیفیت اخری دونما اولمیوب وشمدی الدکی بر سبای سابق
دستیاری صدق نیت ومددکاری حسن توجه وهمتلری ایله ترك وفسخ اولنمغله بعد از بن سبب صعوبت
وحذر ووسیله وحشت وکدورت اولهجق بر نسنه اولمدیغنه بنا ابرام واحکامی مقصد ومرام جانبینه اولان
مراتب محبت واواصر الفت ومسالمت تمام مستحکم وشید اولمق زمانلری نمایان اولمدوه ایجی سالف البیان
اولکه وامسلوکه لرینك حالیا معهود تیندن بتقه حدود وسنورلر متعلق مجدداً بعض خصوصلر قلمه کتورلمك
اگرچه حسن ختامی سبب روح عباد وبلاد اولان بنیاد حب ووداد صورت ظاهرده عقده تراخی به دوچار
ایملك تخیل اولنور ایدی فاما الحمد لله اسعاف وقبولندن ابرام واصرار وادیلرینه کیدلمیوب حقایق وجه اشبه
رعایت اولنه دق دقه وقبولندن زمام اختیارك قبضه تصرف ملوکانه لرینه تفویض وتسلیم اولنمسی واو بابده طبع
خسروانه لرینه کوار اولنان طرف داوریلرینه دخی کوارا اولوب قبول دیگر حمل بیودلماقی تعهد ایدلرینك
کشیده سلك سطور اولمسی مقصود اصلی اولان دلایل مصافات وموالات مرکز حقیقتده نتیجه پذیر الانعقاد
اولهجغی مؤید اولمغله ذکر اولنان توثیقات بهجت سمانه لرینك مقتضای احکام شرعیت ومبتغای قوانین
سلطنت ایدوکی لازم کلدن جوابا قرین الصوابیلری درج وایراد اولنه دق شان عظمت نشان جانبین وعنوان
شوکت مکان طرفینه لایق وبین الحضرتین عالم کامکاریم هر دولو نقیصه وشینلردن عاری وجمله عمر بود کوادم

دیوان نامهٔ شاهیده اولان فارسی فاتحه نك ترجمه سیدر

مطلع اشعهٔ انوار جناب بیچون اولان ضمیر منیر همایونلرینه معلوم وهویدا اوله که تأییدات الهیه ایله مقدما سبب رفض
وبدعت اثرلرین ایراندن محو ونسخ ایلیوب ومحبت واتحاد ودوستلغه بناءً تعیین رکن وامام جعفر صادق رضی الله عنه
حضرتلرینك سر مذهبلغیچون اول دولت ابد پیوند طرفنه تکلیف المشیدی بو تکلیفدن غرضمز تجدید التئام بین الاسلام
وامت حضرت سید الانامك الفتیچون اولوب چونکه آندن غیری مرادمز یوغیدی درجهٔ قبول وارتضاده حقی
ظن کلی اولنور ایدی سرعسکریکی محمد پاشانك قضیه سی وقوعندن صکره چوق تفکر ایدوب امنای شرع اطهرك
وارباب دولت علیه نك انکار وتحاشی ایلدکلرینی بر مرتبه مشاهده ایلدك که بو قدر سفك دمایه راضی اولوب
تکالیف مزبوره یی قبوله راضی اولمدیلر خلفای راشدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتنك حقیتلرینی قبولدن عبارت
اولوب ومبتدعاتی ترك معاشه سنه اولان اهل سنت وجماعت مذهبی الحالة هذه عنایت باری ایله ایرانیان جمیع
واکثر اهالی ایران عن صمیم القلب طوعا قائل ومعترفلر اولوب اگرچه بعضیلر
کمال رسوخ وشیوع واستقرار بولمشدر اشبو مذهب سنت وجماعته تابع ور راضی ومعتقدهم
جهللری حسبیله راضی اولمامشلر ایدی انلری دخی خواه وناخواه اشبو مذهبه تابع ایدرز راضی ولمیه لر
ومقلد ایلدك بزم مقصودمز طرفینك خیریت وصلاحی اولمغدن ناشی چونکه ایکی طرف تکالیف مزبوره یه
بزم دخی بو امره اصرار ومزك لزومی بو قدر اهالی عجم وایران خلقنك غفلتلری اوله ایدی ابتدای حالده بو کونه
بدعتلری شاه اسمعیلدن قبول ایتمزلر ایدی بزم ابتدای حالدن امت محمدك صلاحی وخیریتلری مقصودمز اولمغله
جناب خداوند عالم حضرتلری دخی نتیجه کوره نظر حسنلرین دریغ بیوردیلر علی ای حال اصل نزاع ومادهٔ دعوی
ایکی طرفدن تکالیف معهوده ایچون اولدیغندن بزدخی تکالیف مزبوره دن فراغت ایلدك مدعا موقوف اولدیغی حالده
دعوی دخی موقوف اولمق اقتضا ایدر که کذشتم از مطلب تمام شد مطلب لله الحمد جمله نك مقصودی اولان اهل سنت
وجماعت مذهبی شایع واستمرار اوزره اولوب شائبهٔ ریب وخللدن عاریدر والله تعالی کوسترسون مادامکه
حیاتمز باقیدر سلك ومال ایچون بوندنصکره بردخی بادی نزاع ومخالفت اولوب تیغ خلاف غلاف ونیامدن
جیقه ولیکن فرزندلغه بناءً اعلام اولنورکه عراق واذربایجان ممالکلری قدیم الایامدن برو ترکمان پادشاهلری
اولمغله محب خیرخواهلرینك فی الحقیقه ارثیدر شاه اسمعیلك دولتی زماننده ممالك مزبوره نك تصرفلری دولت
علیه نك تصرفلرینه داخل اولمشیدی مزبور ایکی مملکت که اذربایجان وعراقدن عبارتدر اتحاده بناءً بریسی اشبو
محب صادق الولاء لرینه اعطا واحسان بیوریلور ایسه ادبرینك نصفی که تحت تصرفلرنده در دولت علیه یه باهرم یه
حلال اولسه کرك واول حضرتلرك بو برادر اخلاص پروریلری حقنده سنوح ایدن حسن التفاتلری عالمیانه ظاهر
ومبرهن اولور وبو تکلیفمز دخی محبت واتحاد طریقی ایله اولوب اصرار وابرام وجهیله دکلدر رد وقبولنده مختارسز
هر نه کونه که طبع همایونلرینه کوار اوله بو مخلصلرینه دخی کوار اولور نوع دیکره حمل بیورلمیه باقی آفتاب خلافت
وجهانداری لایزال باد

ایران طرفندن کلان سفیر فتحعلی بك ترکمانك نادر شاه طورونی شاهرخ میرزادن اولمق اوزره بوکونه ظرف
جاکری کتوردیکی فارسی مکتوبك ترجمه سیدر

بعد الالقاب رای اصابت ارایه معلوم اولاکه بو اوان میمنت نشانده حضور فائض النور سلیمان نشان خلیفه
اسلام پناه اسکندر حشمتکاه پادشاه فلك بارکاه خلد الله ملکه وافاض احسانه نك جانب همایونلرینه
اعلیحضرت فلك رتبت ولی النعمی بدرم شاه نادر شید الله قواعد سلطنته طرفلرندن تکالیف معهوده نك
فسخنی وقواعد مصالحه نك تشیید واستقرارینی وکلفت ونزاعك رفعنی مشعر ومبین بر قطعه
نامه ایله فتحعلی بك ترکمان بعث وتسییر اولنغله مضامین دوستی قرینی معلوم والاجاه حقانیت ابتناء
بیورلمق ایچون مراسم رأفت والتفات مقتضاسنجه اشبو مکتوب خیریت اسلوبز تحریر وسلسلهٔ موالات
تزیین وتحریك اولنمشدر البته مکنونات خاطرینکو سرنکز هرنه ایسه اشعار واعلان بیورلمق مأمولدر
باقی ایام وزاوف وابهت ومناعت وکامرانی دائم باد

سفیر موما الیه وساطتیله سماحتلو شیخ الاسلام حضرتلرینه ملا باشی علی اکبر طرفندن کلان فارسی مکتوبك بعینه صورتیدر

همواره اساس ملت دین و بنیان دیوان شرع مبین باسطوانهٔ ذات قدسی صفات سامی و دعامهٔ وجود مسعود فیض آمود کرامی مستحکم و برقرار و از آفت انهدام و زلزال اختلال بر کنار بوده ممهد بساط دین پروری و مشید قواعد افادت و افاضت و شریعت کستری باشند بعد از تبلیغ دعوات و اتحاف اخلاص آیات و اتحاف تسلیمات ذاکیات مصادقت سمات مشهود رای بیضا ضیای مهر انجلای شریعت میدارد که قبل ازین که بامر و ارشاد اعلیحضرت شهنشاهی روحی فداه آثار سب و رفض از ایران متروك و مذهب سنت و جماعت شایع کردید در خصوص تعیین رکن و سر مذهبی حضرت امام جعفر صادق رضی الله عنه بآن دولت و آل تکلیف شد ازین تکلیف سوای مزید الفت و التیام میانهٔ اهل اسلام و مزید خوشنودی اهل ایران غرضی نبود و ضرر و محظوری درین ضمن برای آن دولت و آل متصور نمیشد لیکن از آن طرف از قبول آنها کمال تحاشی و انکار بظهور پیوست درین وقتکه مقدمهٔ یکن محمد پاشا واقع شد بندکان اقدس اشرف فرمودند که منظور نظر رفع غائلهٔ فساد و اطفاء نائرهٔ نزاع و غنای بود از جانب اولیای دولت خلاف منتج مشاهده کردید که باینهمه سفك دما راضی شدند و بقبول آن راضی نشدند و چون اصرار درین باب احتمال داشت که باز موجب خونریزی شود لهذا از آن تکالیف مزبوره فرمودند ولله الحمد اهالی ایران عقاید سابقه را نابع و بر مذهب اهل سنت و جماعت راسخ میباشند و بقبول و عدم تکالیف معهوده خللی در بنیان حسن عقیدت راه نخواهند داد و چنانچه بندکان اقدس راضی بسفك دما میبودند در چنین فرصتی خود داری نمیفرمودند خود بسعادت تامل نموده انصاف دهند که اکر در چنین فرصتی کوکبهٔ اقبال شاهنشاهی متوجه آنحدود میشد بهیچوجه عاجز و حایل و عایق و مانعی را هیچ مطلب نمیبود غرض از اظهار اینمعنی آنست که بر رای انور سامی نقش شبهه کشته حسن نیت و مساعی بیغرضانهٔ بندکان شاهنشاهی تحقق یابد بهرحال درینوقت نامهٔ معذرت صادقانه مشعر بر ترك تکالیف معهوده و مبنی بر رسوخ قواعد دوستی و مصالحه بطرف قرین الشرف اعلیحضرت فلك زینت خلیفة الرحمن ظل سبحان پادشاه اسلامپناه سکندر جاه خلد الله ملکه ارسال فرمودند که بعضی شروح در آن اندراج یافته البته حقیق حال معلوم ضمیر منیر دوستی تنویر خواهد کردید چونکه در عالم محبت و ولا اعلام چکونکی اینمقدمه بخدمت سامی لازم بود باینوسیله بتحریر این نمیقه پرداخت ودم باد آوری دعا مهد ساخت باقی ایام افادت و افاضات دین پروری مستدام باد

فقط علی بك ایله مأذون رکاب مستطاب حضرت جهانداری‌یه وارد اولان نامهٔ شاهانه ترجمه‌سیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

اعلیحضرت خورشید طلعت مشتری سعادت بهرام صلوبت کیوان مهابت خلیفهٔ خافقین ثانی اسکندر ذی القرنین برادر سلیمان جاه پادشاه اسلام پناه ظل الله خلد ملکه حضرتلرینك بزم ادم نظم همایونلرینه صنوف دعوات و افیات اجابت مقرون و الوف تحیات طیبات دوستی مشحون فرط اخلاص و کمال اختصاصدن ناشی اهدا قلندیغی سیاقدن مشهود رای جهان آرای آفتاب ضیالری قلنور که مقدما رکن ابحون و امام جعفر صادق رضی الله عنه حضرتلرینك سر مذهبلغنه دولت علیهٔ قاآنیه‌یه تکلیف و تمشیتی انکله بیله که عقل عندنده انك مانع و محظوری کورینمز دولت علیهٔ ابد فرجام ایراد اعذار ایله قبولندن تحاشی ایتدیلر سرعسکر ایکن علمای اعلام و اعیان دولت علیهٔ ابلداك که اهل اسلام بیننده دوستلق و تحصیل یکن محمد پاشا قضیه‌سندن صکره بو قدر تصور و خیال ایلدك که اهل اسلام بیننده دوستلق و تحصیل انتظامدن غیری غرض و مقصودمز یوغیکن بو قدر سفك دما واقع اولدی اندن صکره بو بابده دخی اصرار ایدرایسك احتمالدر که سفك دما زیاده اوله بناءً علیه حسن نیت و دینداراولوب بولندن زیاده بر جانب اولنمیوب مذکور تکالیفدن نکول و ترك و فراغت ایلدك ایرانك جمع شرنفله کیدنلری مذاهب اربعه نك جماعتیله اتفاقاً قنقی طرفده بولنورلر ایسه نمازلرین ادا ایدرلر ولله الحمد اتحاد مذهب و ملت حاصل و مراتب خلت و محبت ظاهراً و باطناً کاملدر هر خصوصده نزاع غائله‌سی مرفوع و وحشته کلفت و کلال منقطع اولمشدر بر دخی دعوی و کفتکو باقی قالمامشدر و عنایت بیغایت بردانی ایله

بین الحضرتین دوستی و برادری فیمابین دخی موافقت بر قرار و اسمای موافقت و صدق کجکدر جبهه ابراز دوستی و عهدیه زیاده تاکید ذکر و الحاصل مخصوصه یعنی یاورلرین دعا و نیاز اولنان نسنه‌در حضرت دوفوقی بهجت نهاد مستغنی ذرای عالم آرای جهان نمای لطف بخشا کشورلرینه حواله اولنمشدر باقی ایام عدالت و رعیت‌پروری مؤید باد

تحاصل ومراتب خلت وارتباط ظاهراً وباطناً بکاملت در هر باب غائله نزاع ارتفاع ومراثر کلفت وکلال انقطاع یافته دیگر دعوی وگفتگویی باقی نیست وبعنایت بیغایت یزدانی دوستی وبرادری بین الحضرتین تا ابد برقرار ولباس موالفت وموافقت پایدار خواهد بود انچه در خاتمه علی حده از حضرت همایون وجانب ایشان شده رد وقبول آن حواله بلطف گیتی بخشا وتقاضای رای جهانگشاست باقی آفتاب خلافت وجهانداری تابنده وپاینده باد

نامهٔ مرقومه بیجده وورود ایدن فارسی قائمه نك بعینه صورتیدر

هو الله تعالی شانه

بر ضمیر منیر همایون که مطرح اشعه انوار ایزد بیچونست منکشف ومرتسم میگرداند که قبل ازین که بتایید الهی سب ورفض وبدع را از ایران محو ومنسوخ نمودیم در خصوص تعیین رکن ودر مذهب امام جعفر صادق علیه السلام از راه یگانگی ودوستی وولا بآن دولت ابد پیوند تکلیف شد وچون درین ضمن غرضی سوای سازکاری اهل اسلام وتألیف امت حضرت سید الانام نبود مظنون چنان بود که البته درجهٔ قبول وارتضا خواهد یافت بعد از وقوع مقدمهٔ بکن محمد پاشای سرعسکر هر چند تأمل شد انکار وتحاشی امنای شرع مطهر واعیان دولت بجزی مشهود گردید که باین همه سلف دمار راضی شدند وبقبول آن تکالیف راضی نشدند هر چند که بعنایت ایزدی مذهب سنت وجماعت که عبارت از قبول حقیت خلافت خلفاء راشدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین وترك مبتدعات باشد در ایران کمال شیوع ورسوخ واستقرار دارد واکثری عن صمیم القلب قائلند لیکن بعضی از راه نادانی راضی نبودند که ایشان نیز خواهی نخواهی تابع ومقلد ومعتقد این طریقه ساخته ایم چون مقصود این نیازمند خیرخواهی طرفین بود هرگاه طرفین بتکالیف معهوده راضی نباشند اصرار این خیراندیش چندان لزومی ندارد واگر عجم وایلات ایران عقلی میبود باید بسته از روز اول این قسم بدعتها را از شاه اسمعیل قبول نکنند چون از بدو حال غرضی ما صلاح ذات البین امت محمدیه بود خداوند عالم نظر مرحمت خود را فا خود نیت ودریغ نداشت بهر حال اصل کشاکش وماده نزاع دو طرف مطالب معهوده بود از انها دست برداشتیم هرگاه مدعا موقوف باشد دعوی نیز موقوف است گذشتیم از مطلب تمام شد مطلب لله الحمد مذهب سنت وجماعت که مقصود کلی است شایع ومستمر وعاری از شائبهٔ ریب وخلل است وخدا نخواسته باشد که بعد الیوم بسبب ملك ومال بجهت مادام الحیات تیغ خلاف از غلاف برآمده بادی نزاع شویم لیکن در عالم برادری اعلام میشود که چون عراق وآذربایجان دولت ابد پیوند هیشه با سلاطین ترکان وفی الحقیقه ارفق این خیرخواه است که در عهد دولت شاه اسمعیل نصف آنها متصرفان دولت ابد پیوند بوده باشد از راه یگانگی باین دوست صادق الولا احسان در امده چنانچه یکی از آن دو مملکت را که عبارت از عراق وآذربایجان باشد حلال خواهد بود وحسن التفات آنحضرت نسبت باین برادر اخلاص پرور وعطا فرمایند البته نصفه بر پای آن دولت باهره حلال خواهد بود وانخادنه از دو ونحاصرا وارام میشود ورد وقبول برعالمیان ظاهر ومبرهن خواهد شد واین تکلیف نیز از راه محبت وانخا دنه از دو ونحاصرا وارام میشود بر این اخلاصمند نیز گوارا خواهد بود حمل بر نوعی دیگر نخواهند فرمود باقی آن مختارند بهر نحو که بر طبع همایون گوارا باشد آفتاب خلافت وجهانداری لا یزال ویتبوی الیاه

غنایتلو صدر اعظم حضرتلرینه نادرشاهك اعتماد الدوله سی طرفندن سفیر موی الیه ید له کلان فارسی مکتوبك بعینه صورتیدر

هو الله تعالی شانه

ولی النعم ابو المظفر خلد الله تعالی ملکه وسلطانه

بادشاه فلك بارگاه خلد الله ملکه وفاض احسانه

جناب وزارت مآب جلالت نصاب ابهت اکتساب مسند آرای محفل عز وجلال وزینت بخشای اریکهٔ سعادت واجلال عالیجاه دستور اکرم وصدر افخم ... وزیر اعظم عظم الله شانه بعد از تبلیغ دعوات وافیات اشتیاق آمیز منهای رأی اصابت آگین مینماید که درین اوان میمنت نشان از طرف قرین الشرف اعلیحضرت فلك رتبت ... نامهٔ مشکین ختامهٔ همایون مشعر بر فسخ تکالیف معهوده ومبنی بر تشیید واستقرار قواعد مصالحه ورفع کلفت ونزاع بجانب فرخنده جوانب بندگان سلیمان شان خلیفه اسلام پناه سکندر دستگاه ... نگارش یافته مصحوب عمدة الوزراء مختعلی(؟) نزد آن ارسال شده البته مضامین دوستی قرین آن معلوم آن والاجاه حقایق آیین خواهد گردید وبمقتضای مراسم رأفت والتفات بحرر این مکتوب خیریت اسلوب بتحریك سلسلهٔ موالات برداخته بپیوسته مکنونات خاطر نیکو سرایر را طراز اعلام دهند باقی ایام وزارت وابهت ومناعت کامرانی باد

ارادهٔ ایلمکی پیشنهاد ضمیر خلوص اعتیاد بیوردیلرسه من یفعل الخیر لا یعدم جوازیه لا یذهب العرف بین الله وبین الناس
بو بابده عند الله وعند الناس سعی جمیل شاهانه‌لری مبرور ومشکور ومقتضای نیت خیر خاتمتلری ایله مثاب ومأجور اولمق
وادسته‌لری قید اشتباهدن وبخالص الفؤادلک دخی مرام ومرادی انجق رفاه بلاد وعباد وسکون آشوب وفساد اولمغه
بو نیت خالصه‌یه مستلزم الیمن توافق فریقتین صحیحتین وتطابق آراء رزینه‌یه حضرتین لطف اهل اسلام حقلرنده
حمد وشکری اغتنام اولنجق نعم جسام الهیه‌دن ایدوکی مالا کلام مدر واقعا جناب ابهت نصاب شاهیلرینک
جایگیر ضمیر صفوف تحبیرلری اولان عرض اشتی ومقصد سامیلری بین المسلمین الفت ووفاق والغای مکاید
شور وشقاق اولدیغی صورتده بتوفیقه سبحانه بو مرام خیر انجام اتم وجهله حاصل وافضل الغایه‌یه کمالیله واصل اولوب
لکن داب دیرین ملوک ستوده سلوک وبین الدول طریق مرعی ومسلوک اولدیغی اوزره میانه‌ده مخائل ماده مصافات
ومعالم جاده منهل العذب موالات اولان امنیت وارد وصادر جانبین واطمینان رایح وغادی طرفینه دائر
عقد روابط عهود ومواثیق بو وقته دک ولسنه عقده زاخی وتعویق اولنمیه بو سبیکه خالص العیار بغیتک
دخی قریبا رنجه‌یه قالب حسن تمثیت اولمسی اول بلند جاه معلا جایگاهلک مرهون سجیه نصفت وموقوف دوره
فتوتلری در قالدیکه بوندن اقدم طرف جناب والای دولت نصابکرده اشعار اولندیغی اوزره قبول لا سیما قدنه شرعا معذور
اولوب وبین الدول بسط وتمهید اولنان مسالمات ومصالحاتده داب مرسوم اولنمیوب قبولنده توقف اتمیان تکالیف خمسه
قبل عالیلرندن برطرف اولسه میانه‌ده شبهه وشکوکدن اثر قالمز ایدی زیرا مغایرت حسن همتلریله ما بیننده رفع وتصفیه‌سی
ظهور ایدن معادات ومباغضه کیفیتلری ملوک صفویه‌نک بعض اغراض فاسده‌سی ضمننده اختراع وابتداع ایتدکلری
رفض والحاد وسایر سوء اعتقاده مبنی بدع سیئه‌لرندن ناشی اولوب بو کیفیت ایسه میامن همم علیه‌لریله برطرف ومنتفی
وانتفاء علت انتفاء معلولی مقتضی ایدوکی معلوم عالیلریدر بو دعوایه شاهد وبو مدعایی مؤید دیکر اوائل اسلامده
ابتدا اختلاف فروعده اولوب بعده اصولده واقع واو زمان خیر اقتران اجتهاد عصر واوانی اولمغله فرقه ناجیه
اصولده اتحاد وفروعده مذاهب اربعه‌یی اختیار ایدوب اول مذهبلرک بیننده بولنان ملوک وسلاطین میاننده واقع
اولان مسالمات ومصالحاتده تصدیق وقبول مذهب شرط ومدار قلنمیوب حال وشان الی هذا الآن بو نهج اوزره استمرار ایله
دول اسلامیه استقرار ودرجاتنک موانست وائتلافلرینه وسیله اولدیغی محاط علم عالیلریدر چونکه حقیقت حال بویله در
بوندن اقدم طرفلرینه تسبیر اولنان اخیر ایله بالاتفاق علمای اعلام طرف شاهانه‌لرندن تحریر اولنان جواب شرعیه مرجعلرک
مقتضاسی اوزره قبول وتصدیقی تکلیف اولنان ماده معهوده خصوصنده فی الجمله اعذار شرعیه تمهید اولنوب وبو بابده
طرفلرینه نسبت ایله اشتباه باقی قالمیوب ولکن الا انصاف طرف شاهانه‌لرندن دخی حسن قبول مأمول ایکن بو دفعه
وارد اولان نامه نامیلرنده اداء مرامه ابهام ایله مابینده واقع اولان شبهه وشکوکک حل وافهامنه دائر اولوب
جانبلرندن علما سیله مباحثه ایچون اعلام علمای دولتک ایکی عالم ارسالی مطلوب اولوب فهم مرام وسرد اولنان جواب
شرعیه طرفلرینه نسبت ایله اشتباه اولمدیغی متعین اولمغین بو بابده مباحثه ایچون طرف دولت ابد پیوندن علما ارسالی
اولدیغی صورتده بر مقتضای اعذار شرعیه مطارحه قیل وقال بالاخره مجادله‌یه مؤدی اولمغله اولقدر خصوص اختیار
اولنمدی والحاصل عرض اینديکز اعذار شرعیه تلقی بالقبول بیورلوب دول اسلام میاننده جاری اولان رسوم وعادت
مسالمات مرعی بیورلمق بین الدولتین استراحت انام ونظام دولت اسلامیه مقتضی اولدیغی ظاهر وباهر اولمغین
ان شاء الله تعالی سنین عدیده‌دن برو رهین درج تسویف وتأخیر اولنان کوهر کرانقدر مصافات بیرایه الکلیل
جلیل اتمام ایلمک مقصود ایسه تکلیف مذکوردن فراغ ایله نظام دولتینه حسن اهتمام وبو مصلحت خیریه‌یی
اکمال واتمام بیوردلر باقی همیشه کوکب خجسته عز واقبال مصون از سقوط وزوال

دکاب همایون جانداری به نادرشاه طرفندن فتحعلی بک ترجمان وساطتیله وارد اولان خاوسنامه دوستی علاوه‌سنه تاث بعینه صورتیدر اوائل م سنه ۱۱۵۹

بسم الله الرحمن الرحيم

صنوف دعوات وافیات اجابت نمون والوف تحیات طیبات دوستی مشحون از فرط اخلاص
وکمال اختصاص هدیهٔ بزم ارم نظم همایون اعلیحضرت خورشید طلعت مشتری سعادت بهرام
صلابت کیوان مهابت خلیفه خاقانین ثانی اسکندر ذی القرنین برادر سلیمان جاه پادشاه اسلام
پناه ظل الله خلد الله ملکه ساخته مشهود رای جهان آرای افتاب ضیا میدارد که قبل ازین در خصوص
تعیین رکن وسر مذهبی حضرت امام جعفر صادق علیه السلام بدولت علیه عثمانیه تکلیفی شده بود
با وصف این که مانع ومحظوری در نظر عقل جلوهٔ ظهور نمینمود علمای اعلام واعیان آن دولت ابد
قرجام متشبث بمعاذیر گشته از قبول آن تحاشی ورزیدند بعد از مقدمه یکن محمد پاشای سرعسکر
هرچند تأمل وخیال کردیم غرضی سوای دوستی وسازگاری اهل اسلام نداشتیم این همه خونریزی واقع شد
بعد از آنکه در این ابواب اصرار کنیم احتمال دارد که خونریزی بیشتر شود لهذا از راه حسن نیت ودینداری
جرأت زیاده مبالغه نکرده از تکالیف مذکوره نکول نموده ترک آنها کردیم اهل حاج ایران در سلک
مذاهب اربعه در هر مکان ومقام که اتفاق افتد نماز خود را ادا خواهند کرد لله الحمد اتحاد مذهب وملت

جلیل الشان پادشاهان وجود کلدوکه مستور ومخفی عندلرینده الباب ارباب معنی بو که اولسا بوردکه اقدسلری منیر ضمیر ومشهود مقدس
نبوی حنیف مذهب بنای که کرامین خلفای عهد اندر وعالیا عالم حال ونظام جهانبانی اسایش غانی وعلت اصلی غرض
ملکین جنت سلاطین صکره اندن اولمشدر متحقق وموانست الفت مدن اسلام اهل مابین طونوب قرار اوزره فرقه دورت
ومحفوظ مصون تطرقندن خلل جنود وتعدی تجاوز مسلمینی وثغور وحدود وملحوظ مرعی طریقه بی اول همان دخی سالفه
خلافت اودنك ایله صمدانی وتأیید وتوفیق یزدانی عنایت که ده فرخنده وزمان خجسته عهد بو ابدی طوتمشلر
بعینه طوتمغه کیخابش صدد مخصوص لرینه برکات با ذات اولدن وادی خدای درکاه نیازمندده وبر وکامکار بر اول جهانبانی وجه
وموافقت مذهب واتحاد وارام راحت مهد کزین اسایش بهتر وزیاده اولکیدن اسلام اهل وقت هر که کلدر دیو
اولالر وعناده ومنافرت ونفاد مغایرت مقام بربرلریله اولوب والتئام الفت سلسله بیوسته ایله مشرب
امرده اول خاطری کیشنك دستی صمنده بوخلو که دور مدنلر منکشف مقدسلرینه ادای کبی ذای ایله وبرطریق
مرتفع باطله واقاویل بیهوده غوائل دن اولوب انتشار بیلرنده محمدیه امت وقتن صفویه سلاطین وکه متعلقد
وحقد کماهو ایله سعیی الهیك درگاه نیازمنده بو حقه ملت فقد اولوب مندفع دن میانه وشبهه اختلاف وماده
تعالی الله وبحمد بولوب رواج دستوریله میمونلری وقانون همایون ابا زمان بوباغله نصفیه بدعدن وغش غل
صورت ایرانه ممالك ایله سرمدی والطاف ایزدی تأیید ابدی مزابدی خطیر خاطر ومقصود ضمیر مکنون اولکه
وانذراك حصول قریب بعضیسی ده خانیه علیه دولت دن مسئوله وامور معهوده شروط اگرچه بولدی وقوع
ایله اتفاقلری بجوع الهك سینا اسلام پادشاه اول العزیز الله شاء ان که موهودر وما مطلوب اتمامی ملفاری نا تمام دخی
وقلری امدد سابقك علمای بابنده دینیه فروعات بعضی لکن اولوب قبول عز پذیرای اوزره مرغوب وجه
اوزره توقف بناهدن اسلام ولی خدیو اول اولدیغی نکولی شبهه حجاب دفع جانبدن الواقع حسب ایتمامکله کامله افاده
حضوردن محفل اندیشك بو خبر که لره بیوده روانه ودوده وبو مأمور افندیلر عظیم نفر ایکی نزدن سلطانیار وقتدار خلا دربار
بومرانی ایدوب واصغا استماع کندم مکالماتی ومکاتبات اقوال جانبیك کنش ومحبت وبو مباحثه ایله علما جانبك بو
کوردکه اولسه باعث وبوکا ابدی اقرب خیریته علیتك دولتین وده انسب حال سلمیه صلاح مز یور تمییز
وامك ابد دولت اول ایله توسطلر ایهما مشار اعلام علمای عقیدت وصحت مذهب وحقیقت حقیت
الایام وتوالی لاتزال خلافت اقتاب

١٥٥ صحیفه

اولدی متیقن وضح واضح وعامنه خاص زمرهٔ بلکه اعیانه

سوقمیدر همایونك نامهٔ یازیلان قبلنه شاه نادر دن خسروانه قتدار خلا دربار بو محمد

٣٢

بسم الله الرحمن الرحیم — للذین احسنوا الحسنی وزیاده

صحایف شرایف تسلیمات مصادقت آیات پادشاهانه وظرایف لطایف تکریمات مخالصت غایات شهنشاهانه
اول عالیحضرت معلا رتبت ولای نصرت عطارد درایت شهریار قمر تنویر تاجدار افتاب نظیر مؤسس مبانی جاه
وجلال مشید ارکان عز واقبال غرهٔ غرای جبین بختیاری دره بکای اکلیل کامکاری علم افراز خطه دادکری
رونق افزای اورنك داوری بهاء الدنیا والدین جمال الاسلام والمسلمین جهاربالش نشین تخت کسری وجم
فرمانفرمای ممالك عجم فلك بارگاه وسعادت دستگاه الفاآدن نادرشاه وفقه الله الملك العلام
لما یترجی منه الخیر وبرام حضرتلرینك حضور سعادت نشوز مینوا اعتلالرینه تقدیم واهدا قلنمغله نصکره رونق شکن
مرأت گیتی نما اولان رای جهان آرای دقایق آشنالرینه انبا ولنها اولنور که حالا بغداد وبصره والیسی اولان
دستور مکرم مشیر مفخم نظام العالم وزیرم احمد پاشا ادام الله تعالی اجلاله نوشتیلی دربار خلافت مدار خسروانه مزه
تبلیغ وایصال اولنوب اوزره بیرایه منصهٔ تحریر وآرایش محل تشبیب بیوریلان نامه نامی عنبرین نقاب ومشرف کلمات
ونصوص انگیز سعود اولمغله بالجمله صور
لطایف نصایحلری وزیر مشارالیه طرفندن ابرکزین ازمنه ده شرف زوره وقوعه مجاوری تعبیرات دلکش ادا النهون
مفاهیم مصادقت انتماسی جلوه کر مرات تابناك ادراك خسروانه مز اولوب قرار یافته اولمق حسبیله میان
استنباط اولندیغی اوزره مذهب حنیف نبوی عهد وایام خلفا کرامین چار فرقه اوزره قراریافته اولمق حسبیله
اهل اسلامین بادی موانست والتئام ومودی راحت وآرام اولوب بعده سریرآرای دولت وسلطنت اولان
سلاطین جنت مکین وخواقین بافرونکین دخی اول طریقهٔ انیقه بی مرعی وملحوظ وحدود وثغور مسلمینی
صحت اغراز آشوب وفتندن محفوظ طوتمغلا ابدی بناء علیه بو عهد فرخ وخجسته واوان فیروز وبرجسته ده دخی
تساعد جانبین وتعاضد حضرتین ایله اهل اسلامك آسایش کزین مهد آرام وغنوده بستر الفت والتئام

اوللری خاطرخواه جناب شاهی وسمیر ضمیر مجاهدلری ایدوکی تحریر وبعضی
دولتلوكلری حل وازاله ایچون دینیه ده اولان شبهه
خسروانه مز علمای عظامندن ایکی نفر عالم معتبر دربار خلافت مدار
ارسال وتسییراری خصوصی تسطیر وتحریر بیورلمش
جوخته مجهول ومعلوم اولدقلری ظننده
دیگر: دربار خلافت مدارلری تعیینلری وبونلرك اقنع
الدوقات وتخصیص بودخی ورود وجهه
مخبر اولنمش سیدلری تبیین ایچون اسبابی اوزره
دولت صفویه منزل ابتدای ظهوروندن
اهالی دروم وایران بیننده باعث
عداوت وبغضا وبورض کرده
منتجا اولان روح مخرع بر
دوفعی ازاله وازاحه واقتضا
مرحومه: بونده غمی وعفوی
تضاد ونفاذ دید

وخاقان البحرین خادم الحرمین الشریفین ثانی اسکندر ذی القرنین پادشاه ظل الله اسلام پناه
دارای عالم آرای معدلت دستگاه السلطان الغازی سلطان محمود خان خلد الله ملکه ساحت
مکشوف رای خورشید ضیاء مقدس ومشهود ضمیر منیر اقدس میدارد که این معنی بر ارباب
الباب مخفی ومستور نخواهد بود که غرض اصلی وعلت غائی از وجود پادشاهان جلیل الشان
آسایش جهانیان ونظام حال عالم وعالمیان میباشد در عهد خلفاء کرام که بنای مذهب حنیف
نبوی برچهار فرقه قرار گرفت الفت وموانست فیمابین اهل اسلام متحقق یافت وبعد از بنیان
سلاطین جنت مکین سالفه نیز همان طریقه را مرعی وملحوظ وحدود وثغور مسلمین را از تطرق آفت
اعدا وجنود خلل مصون ومحفوظ میداشته اند دراین عهد خجسته وزمان فرخنده که بعنایت یزدانی
وتوفیق وتایید صمدانی اورنگ خلافت وجهانبانی بذات بابرکات آن برادر والاگهر والا
نیازمند درگاه خدای داور اختصاص دارد هرگاه اهل اسلام بهتر وبیشتر از اول آسایش گزین
مهد راحت وآرام وباتحاد مذهب وموافقت مشرب سلسله پیوند موالفت والتیام
باشند کجا ایشان ندارد که با یکدیگر در مقام مغایرت وتضاد ومنافرت وعناد باشند وچونکه
بر رای گیتی آرای مقدس سمت انکشاف دارد مدتهاستکه خاطر خلوص مند این دوستی کیش متعلق
بآنست که عوایل بیهوده واقاویل باطله که در عهد سلاطین صفویه فیمابین امت محمدیه انتشار یافته
مرتفع ومادۀ اختلاف وشبهه از میانه مندفع گشته نقد ملت حقه که بسعی این نیازمند درگاه
الله هو حقه از غل وغش بدع تصفیه یافته بدستور زمان آباء همایون واجداد میمون
رواج یابد بحمد الله آنچه مکنون ضمیر ومقصود خاطر خطیر بود بتایید ایزدی والطاف سرمدی
درممالک ایران وقوع یافت اگرچه از شروط معهوده وامور مسئوله بعضی در دولت
علیه قاآنیه قرین حصول وباتمامیهای آن نیز مطلوب ومأمولست که ان شاء الله العزیز بیمن
التفات آن پادشاه اسلام پناه بروجه مرغوب پذیرای عز قبول گردد لیکن در باب بعضی
از فروعات دینیه آمد وشد علماء سابق افادۀ کاملی نکرده حسب الواقع رفع حجاب شبهه .
وشکوک از جانبین نگشته توقع از آن خدیو اسلام پناه آنست که از دربار خلافت مدار سلطانی
دو نفر از افندیان عظام مأمور ووارد این حدود گردند که در محفل حضور این خیراندیش
با علمای این طرف گفتگو واین محبت کیش خود استماع اقوال طرفین واصغاء مطالبات جانبیه
کرده تمیز این مراتب فرمائیم بصلاح حال سلسله انسب وبخیریت دولتین علیتین اقرب بوده
باعث این خواهد شد که حقیت وحقیقت مذهب وصحت عقیدت بتوسط وافهام علماء اعلام
مشار الیهما بر اعیان آن دولت ابد فرجام بل زمرۀ خاص وعام واضح وتبیین گردد آفتاب
خلافت لایزال وبی زوال باد

مهر

بو دفعه دربار خلافت مداره حضرت جهانداری یه ایران شاهی نادر شاه طرفندن ورود ایدن نامه سنك لفظا بلفظ ترجمه سیدر

٣١

بسم الله الرحمن الرحیم
طرایف طرائف دعوات وافیات دوستانه ولطایف تحیات طیبات مخلصانه اعلیحضرت
دارا درایت فریدون سطوت جم احتشام خدیو آفتاب طلعت مشتری سعادت دیوان مهابت سپهر مقام ثریا فرازی
تاج ودیهیم قیصری آیینه صورت نمای شوکت اسکندری مهر جهانتاب فلک جهانداری وجهانبانی چراغ عالم افروز
خاندان عظیم الشان عثمانی داور داد او وعدل گستر دادار جهان دار دین پرور اعظم سلاطین روی زمین
ناصر الاسلام والمسلمین قامع الکفار والمشرکین خاقان البرین وخاقان البحرین خادم الحرمین الشریفین ثانی اسکندر
ذی القرنین پادشاه ظل الله اسلام پناه دارای عالم آرای معدلت دستگاه السلطان الغازی سلطان محمود خان
خلد الله ملکه حضرتلرینك هذه پیشگاه حضور پرنور خورشید ظهورلری قلندقدن صکره مکشوف رای خورشید ضیاء

[illegible] نادر شاهك اعتماد الدوله‌یه نصر الله میرزا ایله ... دولت علیه‌یه [illegible] مکتوبی

جناب وطهارت دیانت نصاب سعادت اکتساب نصفت استصحاب وزارت پناه وجلالت دستگاه ارسطو انتباه مؤید بارگاه
جنابت وطهارت دیانت ضمیر وصاف ضمیر معتمد الدولة البهیة النادریة مسند کان الملك بالرویة الفوقیة
بنور ارسطو شعور واصف نظیر مشتری تدبیر [illegible] واسطهٔ نادری جهانبان رابطهٔ صلوح عالمیان خان خانان جلیل الشان دام راغبا
مکمل المهام برای الکامل مکفل الامور بالفکر الشامل [illegible] حضرتلرینك روضهٔ الصفای نهر ولاو حدیقهٔ الوفا بنك آرا اولان نادر ولت احتوا الرائد رحله
لتاسیس الالفة ومحاب الجنان [illegible] انتفاق واتحاد اولان دره عوت صنایعات مخالفتها وغرر [illegible] مصادقت انتما
بیرای حب وداد وزینت افزای بالشی [illegible] طبیع عالیلری انامل توقیر واحترام ایله استکشاف واستنبا قلندیغی ساقدم
انحافه واهدا اوشمسی المعارف مکارم ولطایف اولان [illegible] مخادنت بوکونه ابانه وارانت [illegible] سلاطین عظام اعظم خواقین
ضمیر منیر مروت نظیر وخاطر عاطر صفا بذیرلرینه محبتهٔ رسالهٔ [illegible] اسلام پناه وشهنشاه نصرت
ختام رایت رایات جهاندادی جامع ابات نصفت ووبندلری شوکتلو کرامتلو شهامتلو مهابتلو ولی نعم پادشاه [illegible] اعلیحضرت ومعدلت
دستگاه حضرتلرینك دربار عطوفت مدار خسروانه وعتبهٔ سپهر اقتدار ملوکانه‌لرینه ولدی الماجد کثیر المحامد‌لری [illegible]
پادکاه شاه قاآن جاه وکیان دستگاه حضرتلری طرفندن بو دفعه بعث وتسییر [illegible] جلیل الاعتبار‌لری [illegible]
نعیمی ورتیق [illegible] علی القدر والعنوان رضیخان وساطتیله جانب دیبا سالیه داعی اخلوص مراعلتلرینه ارسال بویرلان مکتوب
والا مصحوب خانلری رسیده دست تکریم ومضمون صفوت مشحون معلوم داعی خلوص رسیم [illegible] خلاصهٔ مفهوم منیره والد
ماجدلری شاه علیجاه [illegible] بوندن اقدم طرفه ولت علیه ابد [illegible] اسمانی تحریر والتماس ایلدکلری مواد خمسه [illegible]
مادهٔ اولیکه مختار اهل ایران اولان مذهب جعفری تصدیق اولنوب مذاهب اربعه‌یه الحاقی خصوصیدر. بوندن اقدم طرف باهر الشرف
حضرت شاهی‌یه ارسال اولنان رقیمهٔ دعاده تصدیق مذهب جعفری وجماعت خصوصلری‌چون تحریر اولنان جواب شرعیده تفصیل احوال وطوارق
الذیل بحث ومقال السنه سفرایه احاله ایله اجمال وایجاد طریقه‌سی اختیار اولنمغی اکرچه اشعار اولنمش ایدی بو دفعه به امر خوشدن تحریك برغبة
تکویر وختام وانمای التماس وتحریر اولنمغه بناء اعلان شرعیه مزکل سرد وتفصیلی لازمه حال اولمغله مخزون مرامدن بو وجهله پرده برانداز
اعتذار وخصوصکم اعلام ایدلدی جنفیه احکام فرعیه خصوصنده مخلفهٔ دن اولوب تصویب مسلکلری اولمغین ماعدا عامهٔ کتب حنفیه ده
مسطور اولدیغی اوزره مذهبین اصحابیله اصول عقاید اهل اسلامه منفق اولوب بعض احکام فرعیه ده اختلاف اوزره اولدیغه مالکیه وشافعیه
وحنابله بنك اصول وفروعی مذهب کتب متداوله‌سی اولوب تخریج ایتدکلری مسایل فرعیه‌لری کتب حنفیه ده درج وتسطیر وخلافیات المالکیه
والشافعیه والحنبلیه عنوانیله بث وتحریر ووجوه دلایلی بسط وتبیین اولنوب نقل وشرح ایله تصحیح مذهب ودفع شبهه خصامدن مراد اولنان
وجوه تعلیل جرح وتعدیل ایله کتبنمز مشحون اولدیغی دولتین وحضرتین علماسی جانبنده معروف ومشهور دراکچی تصدیقی تکلیف اولنان مذهب جعفریلك
اصول وفروعی مذهب مسایل متداولهٔ سی بر نهج اجمال وتفصیل کتب حنفیه ده قطعا مسطور اولوب وتصدیق وتصحیح مذهب ائمهٔ منزل رأی
وتقریرلرینه وایلردن کتب معتبره ده نقل صریحه موقوف اولمغله تصدیق مذهب جعفری خصوصنده مراد اولنان وجه مشروع اوزره اعتذار مزله
نامی بالقبول بولمسی انصاف وکیاست ایله موصوف فطرت سلیمه وقریحهٔ صحیحه‌لرینه احاله اولنمشدر فاما که امام جعفر صادق حضرتلری وسایر معادن کرم
وفتوت اولان اهل بیت نبوت وفروع شجرهٔ طیبه رسالت صغرا کبرا عموما محبت ومودت وتعظیم وحرمتلری دین اهل سنت وجماعت اولدیغی
کالشمس فی رابعة النهار دون وآشکاردر مادهٔ ثانیه که رکن شافعیده مذهب جعفری اصحابنه مخصوص عقد جماعت خواهشی خصوصیدر حقوقی
مذکوره فی مذهب سطور اولمغین بحث وثبوتنه موقوف اولوب ماده اولده تحریر وتفصیل اولنان وجه اوزره مذهب جعفری کتب فقهیه نزدیکنده مصحح وثابت
ومنقول ومحرر اولوب وحرم شریف ان اول بیت وضع للناس کریمه‌سی شوداسی اولدیغی داعی نسك وطاعات ایچون موضوع مقام منیف اولوب
وانده ارکان اربعه اوقات خمسه وغیریده جماعت ایله ادا اولنان صلوات ایچون معد محاریب قدیمه وشعایر متدیمه دن اولمغله رسوم محدثه
وغیری عامهٔ اهل اسلام عن قدیم الایام اول ارکانده مذاهب اربعه اصحابندن بر امامه اقتدا ایله ادای صلوة ایدکلدکلری شعایر قدیمه دن
ایله فرستاده نادی شاد تسمیه‌لری قلنمشدر لدن ابات الله تعالی
اولمغله افادهٔ حقیقت حال ضمننده نتیجهٔ اخلاص اشتمال تحریر و واقع ممالك فسحة المسالکده ساکن وظل ظلیل جناح
لدی الوصول کیفیات مرقومه محاط علم عالیلری اولدقده حوزهٔ حمایت علیهٔ شاهانه‌ده واقع اولان رکن شافعیده بالارکان باقیه ده تحریمه
عالمقاماتده مستظل ومطمئن اولان حجاج مسلمین دخی ذالك حرم محترمده واقع ارکان اربعه دن رکنی شافعیده بالارکان باقیه دن فضله شعایر قدیمه به
صلوة اولادن معاشر حجاج مسلمین ایله منا ادای صلوة الخمسه هب بهمتای شاهانه صدق ومصوب اوله نقدن فضله شعایر قدیمه به
رعایت ایله نایل اجر وثواب اولملری ادیب اولوب وانشاء الله تعالی بو امر صواب قریبا تنقیح اولنه جلب مصالح ودرء مفاسد
اولادن مسالکی مشکوره ایله قرین حسن ختام ایله مأمولدر

ایران شاهی نادر شاه طرفندن وورود ایدن نامه سنك

دوباد خلد وقیمت ادحضرت جهانداری بسم الله الرحمن الرحیم

عینیدر

طرایف ظرایف دعوات واقبات دوستانه ولطایف غرایب نجیات طیبات مخلصانه هدیهٔ
بیشگاه حضور پرنور خورشید ظهور اعلیحضرت دارا دراب فریدون سطوت جم احتشام
خدیو آفتاب طلعت مشتری سعادت کیوان مهابت سپهر مقام سرافرازی دیهیم تاج ووهیم
قیصری آیینهٔ صورتنمای شوکت اسکندری مهر جهانتاب فلك جهانداری وجهانبانی چراغ
عالم افروز خاندان عظیم الشان عثمانی داور داد آور عدل گستر دادار جهاندار دین پرور
اعظم سلاطین روی زمین ناصر الاسلام والمسلمین قامع الکفار والمشرکین قاآن البرین

نادر شاهك اوغلى واعتماد الدوله سى نصر الله ميرزايه منيف افندى ايله كيدن مكتوبك صورتيدر

بعد الالقاب

والا ماجد كثير المحامدلرى اعليحضرت سپهر اقتدار عطا دودايت خورشيد اشتها دفلك بادكاه وسعادت دستكاه
شاه والاجاه انجم سپاه حضرتلرينك طرف زاهر الشرف شاهى وجانب سنى المناقب شهامت پناهيلرندن دربار
عطوفت مدار شهنشاهى وعتبه سپهر اقتدار حضرت ظل اللهى يه بودفعه نامزد ناديه مراسم سفارت ومأمورتا بيد
لوازم يكانكى ومودت اولان سفير ستوده شمائل ورسول ممدوح الخصائللرى عاليجاه معالى پناه ايالت وحشمت دستكاه نظاما
للامارت والرسالة حاجى خان خراسانى جرخه جى باشى صول دامت معاليه وسعادته ومساعيه وساطتيله فرستاده
شاهانه لرى بيوريلان نامهٔ نامى ورقم ساميلرى برجين سعد ونساط خسروانه وروقت فيض وانبساط ملوكانه ده
سفير سعادت سمير مشار اليه ورفقا سنك بو مخلص صاف سريرت وبعض معتمدان حال وخيرخواهان دولت ابديمدتيه شفاها
تقريرلرندن مقدما طرف همايون جهانداريدن اسعافى مطلوب اولان مواد خمسه نك تمامها بذيراى نظام وانجام ولبسى مقصد
ومراد ذات معالى مقام شاهى ولوقيع معلومهٔ همايون جهانبانى اولمشلر مواد خمسه معهوده نك امضا بذير تصديق وقبول
اولملرى بو نزدن اقدم نامه وداد علامه شاهى وسفير نصفت مخبر شهامت پناهيلريله التماس وانها اولنلردن مواد مرفومه دن
خارج سور الشحالة وامتناع وداخل خطه جواز وامكان اولان مواد ثلث معلومه حسن اسعافه موصول وجائز دجه
قبول وايكى ماده سنك دركار اولان معاذير شرعيه نامه همايون پادشاهى ورسل اخلاص عنوان شهنشاهيلر القا وسامعه
حضرت شاهى قلنوب شيمه مروت وسجيه انصاف وحقانيتلرينه موكول قلنمشيدى انجق بودفعه بروجه محرر مواد
معهوده نك تمامها اسعاف وانجاحى طرف شاهانه لرندن تحرير وتكرير بيورلديغى بناءً دعائم بنيان دين مبين وقوائم اركان
شرع متين اولان علما اعلام وفضلاى كرام حضراتندن لاجل الاحتياط تكرار استكشاف واستجواب اولندقده حالا
شيخ الاسلام ومفتى الانام اولان سعادتلو سماحتلو فضيلتلو السيد مصطفى افندى حضرتلرى جانبنه وارد اولان مكتوب
ولا مصحوبلرينه جواب اولمق اوزره مولاناى مشار اليهما طرفندن تحرير وتسبير اولنان زبره صحت وتيره ده تفصيل اولنديغى
وجهله مادتين مرقومتينك دركار اولان اعذار شرعيه وقوتيه بناءً بروفق دلخواه شاهى تصديق وقبوللرينه مساغ شرعى
اولمديغنه علماى مشار اليهمك بودفعه دخى شيرازه بند وفاق واتفاق اولدقلرى مكتوب مرقوملرى ملاحظه مفهوم ومودعندن
معلوم ابهت مرسوم شاهى بيورلديغى العذر مقبول عند كرام الناس قضيه سى تصديق ايله واسطة العقد سلك اللآل كرام
اولدقلرين تحقيق بيورلرى مأمولنى حاوى ومواد خمسه نك باجمعها يذيرفته صورت قبول اولمق التماسى كويا بو كيفيت
جناب دولتماب شاهينك بين الملوك باعث امتيازى اولمق داعيه سنه مبتنى اولديغى صوزندن مقدما كشيده
رشته اسعاف ملوكانه اولان فرائد جميل الفوائد مواددن تعيين مير الحاج مادهسى سائر دول اسلاميه وشاهان
سلسله صفويه دن برينك نمه الكليل مباهاتى اولمديغنه بناءً ذات سعادت آيات شاهى يه بر پايهٔ تاج مفاخرت واجلال
واعتبارلرينه سرمايه امتياز وسعادت ابدوكنى مشعر شرفيافته صدور اولان نامه همايون حقايق مشحون خداوند عتبه سپهر
عنوان شهريارى وخواجكان ديوان بلند اركان جهاندارى افتخار الاماجد والاعيان ماليه تذكره جيسى منيف
مصطفى افندى دام مجده وقدوة الاماجد والاماثل سلسنا تبول مقاطعه جيسى نظيف مصطفى افندى زيد مجده ايله تسيير
اولنمغله موجبنجه اعلام حقيقت حال ضمننده جانب مخلصيدن دخى مكتوب محبت اشتمال تحرير وفرستاده نادى يه ها
سعادت قصيرلرى قلنمشدر ان شاء الله تعالى لدى شرف الوصول مولاناى مشار اليهمك سالف الذكر زبره حقيقت ذيره لرى
منطوقندن وبعضا دخى سفير مومى اليهك تقريرندن زير وبالاى مواد فرين ذهن دراك ووقاد ومعلوم طبع جالاك
ونقاد لرى اولدقده حقيقت كيفيتى طرف خانيلرندن دخى جناب نصفت مآب شاهى يه حسن افاده واشعاره همت ايله
رشته موالات وزنار مواخات ومصافاتك مصون مقراض انفصام اولمنه حواله دست صيانت بيورلمق
وابسته عهده نصفت ومروتلريدر
باقى هميشه بخت غلام وفلك بكام
اجراى امر ودولت واقبال برقرار

مؤخرا حضرت شيخ الاسلام ميددن نادر شاهك اعتماد الدوله سى نصر الله ميرزايه بادزلوب الجارى عيننه اولان دخى خراسانى ايله كوندرلديكى مكتوبك صورتيدر

بودفعه دولت عليه ابدى الاستمرار طرفنه والدماجد كثير المحامدلرى شاه والاجاه معلا دستكاه حضرتلرى جانبندن مبعوث ايلچى باوقار
جليل الاعتبارلرى معينه تعيين وترفيق اولنان رضى خان على العنوان وساطتيله جانب داعى الاخلاص مراعى يه فرستاده بيورلان مكتوب سعادت مصحوب
خانيلرى وهديهٔ بهيهٔ كريمانه لرى اولان صدد انه بررشته سجيهٔ مروادبدراحه برلى وصول وزيب انامل قبول اولوب وسيلهٔ تذكار
مدحت وثنا ووشاح الصدر محبت وولا قلنمشدر همواره مسند ام سعادت وعافيت واريكه پيراى مسند وكالت ووزارت اولوب بسيارى رشد
وكياست ومددكارى نصفت وديانت ايله رشته كش فرايد كثير الفوائد يكانكى واتحاد ورابطه بند سلك اللآل تحابب ووداد اولمقدن خالى
اولميه لر عقد الفريد مهر ومحبت اولان رقيمهٔ كريمهٔ خانيلرينك درج درون بلاغت مشحونندن كشيدهٔ سمط تعبير قلنان مواد ودررنا مدار
حب ووداد رسيدهٔ نارنكاه وقرطه كوش اذعان وانتباه مخلصانه مز اولوب مواد خمسهٔ معهوده دن مقدما دوجار عقدهٔ اعذار
اولان مادتين مطلوبتينك بودفعه دخى اتفاق علما اعلام ايله قرار داده اولان جواب قرين الصواب لريدر بكوررقيمهٔ دعاده على وجه التفصيل
تحرير وتسطير وطرف دولت عليهٔ ابد مدتدن جانب فيض جالب حضرت شاهى يه بعث وارسال اولنان سفير امانت سمير ايله فرستاده هم
وتسيير اولنمغله محضا اعلام حال واستفسار طبع صفوت اشتمالرى ضمننده بودفعه دخى تحرير رقيمهٔ مخالصت وتكرير زبيع مصادقت ابتدار
وخان مومى اليه وساطتيله فرستاده يه صوب سعادت مدار قلنمشدر ان شاء الله تعالى لدى الوصول كيفيت حال وحقيقت مقال قرين
ذهن دراك خانيلرى اولدقده فيما بعد دخى قرين انعقاد اولان شيرازهٔ مزركشنا ركتاب مصافاتك استحكامى ايله الى ماشاء الله
تعالى مصون طريان تفرق وانفصام اولمسنه همت وطرفيندن رسائل مواخات ووسائل ووصائل موالاتك تكثر وازديادى ايله
تخشيه دمتن موقت وتزيين نسخهٔ لطيفهٔ مسالمته دقت وابستهٔ دست صفوت ومحول عهدهٔ نصفت وديانتلريدر باقى
هميشه سعادت وكامرانى دائم باد

حالا شاه ایران اولان نادرشاهك اعتماد الدوله‌سی طرفندن جانب حضرت صدر اعظمی‌یه
وارد اولان مكتوبنه جواب اولمق اوزره یازیلان مكتوبك مسوده‌سیدر

١٠ / ١٥٤

جناب وزارت مآب نیابت ایاب وكالت انتساب سعادت اكتساب صاحب صائب
رأی عالی منزلت مشیر مشتری تدبیر آصف منقبت متجمع اشتات سلطنت مستحكم اركان مملكت
ناظم امور جمهور ممالك ایران ناسق مهام تختگاه كیان واسطهٔ امنیت جهان رابطهٔ صلاح
عالمیان دستور ارسطو شعور آصف نشان خان خانان جلیل الشان حضرتلرینك
مجلس شریف سعادت نفق ومحفل منیف دلكشالری صوبنه رونق افزای سریر وداد ومسند
آرای چاربالش اتحاد اولان تحف تحیات عالیات مخالصت نما وطرف تسلیمات عالیات
مصادقت انتما اتحاف واهداسی سیاقنده ضمیر منیر مرآت نظیر وخاطر عاطر صفا پذیرلرینه
صور ابكار مخادنت بوكونه ابانه وارائت اولنوركه انجم سلاطین عظام اعظم خواقین
فخام رافع رایات جهانداری جامع آیات نصفت ودینداری موطد قواعد شرع قویم محمدی
مشید دعایم قانون مستدیم احمدی قوت قاهرهٔ سرپنجهٔ عدل وداد نیروی بازوی رشد
واستعداد نقاوهٔ دودمان سلاطین عثمانی خانوادهٔ صدرنشینان مسند گیتی ستانی
مغیث الاسلام والمسلمین مرغم انوف الكفرة والمشركین سلطان البرین وخاقان البحرین
خادم الحرمین المحترمین شوكتلو قدرتلو عنایتلو عظمتلو مهابتلو قدم پادشاه اسلام
پناه وشهنشاه نصرت دستگاه حضرتلرینك آستان دولت آشیان وعتبهٔ مكارم
عنوانلرینه خلاصهٔ شاهان آوان خداوند یگانهٔ زمین ایوان رافع رایات شهریاری
جامع آیات مملكت داری حاوی مفاخر كیانی راوی مآثر جمیل المبانی عالیحضرت سپهر
منزلت سلطنت منقبت مشتری سعادت آفتاب اضائت عطارد فطنت شاه گردون
رفعت حضرتلرینك جانب سنی المناقب شاهانه‌لرندن تهادوا وتحابوا مضمون حكمت نمونی
رعایتیله تأیید مبانی موالاته قصد وهمت زمننده نامهٔ نامی بلاغت عنوان وهدیهٔ بهیه
صفوت نشانلریله تسییر بیورلان ایلچی نامدار وسفیر جلیل الاعتبارلرینه طرف باهر
الشرف آصفیلرندن ترفیق وتعیین اولنان شهامت ومناعت پناه رفیع القدر محمد رضا
بك آغا وعلی وساطتیله بو خالص الفؤاد بی‌اشتباه ونیازمند درگاه الله جانبنه ارسال بیورلان
مكتوب مودت ارتسام ودر زنجیر قفل كوه اندام هدیهٔ بهیه ویادگار جمیلهٔ سنیه‌لری
وارد وواصل اولوب كلك رشتهٔ سطور قلمان فرائد تعبیرات حب ووداد ودرر زواید
كلمات صفوت انبالری رشتهٔ نارتكاه وقرطهٔ گوش اذهان وانتباه مخلصانه اولمشدر رقیمهٔ كریمه
خانیلرینك خلاصهٔ مفهوم جلیل البته ایكی دولت بیننده خیرخواهلق اقتضاسیله امور مشروطهٔ
انجامنده وسفرالك انصرافلری رسم اهتمامك مرعی ومهمانك نهاسیله شرط مودتك معمول طوتلمسی
خصوصلرندن جانب مخلص بیمرادن سعی ودقت حالتلری التماس واستدعا بیورلمش اشبو دولت
علیهٔ عثمانیه ایله دولت بهیهٔ نادریه بیننده انعقاد پذیر اولان مراتب مصافات وحبالهٔ موالاتك
هرحالده محافظه وصیانتی ایله رسوم خیراندیشی وبنیان خواهی نقش كتابهٔ ضمیر وسرلوحهٔ آمال
فؤاد اخلاص سمیر مزاولدیغی مرآت طبیع تابناكلرینه ظاهر وهویدا اولمقدن ناشی قضای عرض اخلاص
وساحهٔ ودّ واختصاصده كمیت خامه‌یه اذاقهٔ چاشنی مهمیز تفصیل واطناب اولنموب
انجق عهدهٔ صداقت وذمت خلوص واستقامتمزه مترتب اولدیغی وجهله شاه والاجاه مشارالیه
حضرتلرینك طرف كامل الشرف شاهانه‌لرندن مبارك ركاب مستطاب ملوكانه‌یه وارد اولان
ایلچی باوقار سنی الاعتبارلری برجیس میمنت قرینده حامل اولدیغی نامهٔ نامی وهدیهٔ كرامیلریله
مبارك سریر شوكت مصیر جهانداری‌یه عرض وتقدیم ونوازش والتفات حضرت جهانبانی‌یه
منظوریتیله لوازم سفارت ورسالتی كما ینبغی رعایت وتتمیم ایلدكدن صكره تكرار شرف تقبیل
بساط عزت انبساط پادشاهی ایله كامكار والتفات علیهٔ جهانبانیدن بهره‌دار اولوب طرف
ناهر الشرف خاقانیدن بالادنی اولنان داوری فرمان فرمای خطهٔ خاوری شاه والاجاه
حضرتلرینه شرف‌یافتهٔ صدور اولان نامهٔ همایون شوكتمقرون ملوكانه ایله صوب اجابت اوب
حشمت مقرون حضرت شاهی‌یه عود وانصرافه مرخص ومأذون اولمغله جانب اخلاص كاریدن
دخی جناب ستوده منقبتلرینه تأیید مبانی مداد وتنویر مدعای مصافات واتحاد ضمننده
اشبو رقیمهٔ مخالصت تحریر وموما الیه محمد رضی خان ایله فرستادهٔ صوب سعادت مصیرلری
قلنمشدر انشاالله تعالی لدی الوصول بوطرفدن ادامت مجاملهٔ یگانگی وموالات واقامت دعایم
یكجهتی ومصافاته همت اولندیغی منوال اوزره اولجانبدن دخی گلزار نزهت فزای مواخات ومواد
آبیاری فیاضهٔ مهر ومودت وتنسیم نسیم مصادقت ایله خرم وسیراب وسرسبز وشاداب
بیورلمق مأمولدر حضرت خضارت‌بخش حدیقهٔ آسایش وآرام بو ایكی شهریار نصفت
اتسامك اتفاق واتحاد خیرآثارلرین همواره مستدام ومدار رفاه وآرامش خواص وعام
ایلمكدن خالی اولمیه

اولدقلری اموردن حیز امکانده اولوب شرعاً وملکاً وحالاً ومآلاً هجنت ومحذوردن محفوظ ومقید اولمیان مواده مساعدهٔ سنیهٔ
ملوکانه مزید دریغ ومبذول وامکانه مقرون اولان اسعاف والتماسلری ممضی ومقبول اکمک ماده سی معهود ضمیرده واقع
تحری وتماسکی خاطرخواه شاهیلری من غیر عذر وعدم مماشاة ومجاراندن نشأت ایتموب بلکه کردن دادهٔ اطاعت هم
واعتناسی اولدیغی احکام شریعت غرایه مبتنی اعذار شرعیه دن اقتضا ایتمشدر زیرا کوکب ابدی الظهور دولت عثمانیه نک ابتدای
طلوعندن الی الآن کافهٔ امور وعامهٔ خطوبه فیصل بخش میان جید وردی اولان شریعت مطهرهٔ محمدیه یه مراجعت
ومقتضاسی اوزره عمل وحرکت دولت علیه مزک اطوار حسنه ودیدنهٔ مستحسنه سندن اولمغین بو بابده دخی دعایم بنیان
دین مبین وقوام ارکان شرع متین اولان مشاهیر علمای اعلام ونحاریر فضلای کرام حضراتندن لاجل الاحتیاط تکرار استفتا
واستجواب اولندقده نور حدیقهٔ سلطنت ونور حدقهٔ اقبال ودولتلری اولوب حالا اعتماد الدوله ومعتمد السلطنه لری رتبهٔ
جلیله سیله حائز شرف اسنی وفائز مفاخر ادنی اولان جناب معالی مآب مکارم نصاب مدبر مصالح وامور مقرر مناظم احوال
جمهور وزارت پناه وصدارت دستگاه میرزا نصرالله دام محفوظاً بالطاف الاله طرفندن حالا شیخ الاسلام ومفتی الانام اعلم العلماء المتبحرین
افضل الفضلاء المتورعین مولانا سید مصطفی ادام الله تعالی فضائله جانبنه وارد اولان مکتوب ولا مصحوبنه جواب اولمق اوزره
مولانای مشار الیه طرفندن تحریر وتسطیر اولنان ذیرهٔ صحت وتبره ده تفصیل وتسطیر اولندیغی وجهله ماده نک مرقومه نک
درکار اولان اعذار شرعیه وقویه سنه بناءً بر وجه دلخواه شاهی تصدیق وقبوللرینه مساغ شرعی اولمدیغنه علمای مشار الیهمک
بو دفعه دخی شیرازه بند وفاق واتفاق اولدقلری مکتوب مرقومک ملاحظهٔ مفهوم ومشهوداسندن معلوم ابهت مرسوم
شاهیلری اولور بناءً علیه بو ماده لرک تنفیذ وامضا وتقبل واجرالرینه سررشتهٔ امکان بولنمامشدر والا بو ماده لر صورت
ظاهرده نمایان اولدیغی اوزره مجرد بر تصدیق وقبول لفظنه توقف ایدر اموردن اولمش اولسه لر جنابلرینک نهایتلری مسلو
بذات دیانت سمات وکرو صفاتک جلب خاطر صفوت مظاهرینه مبادرت وابدار اولنمیوب ده اعذار سابقهٔ متحققه نک تجدید
ایراد وتکراری نه وجهله اختیار اولنور ایدی والحاصل بین الدولتین ترقی وازدیادی ملحوظ اولان حب ووداد وحسن موالفت
واتحادک رعایت مراسمنه دائر اموردن بر وقتده دل برجانبدن صورت قصور وفتور مشاهده اولنموب وبوندن بویله دخی
طرف پادشاهانه مزدن کمال خلوص طویت ونهایت صفای سریرت ایله جناب فیض مآب داورانه لرینه موالفت ومحبتده عبری
ظاهراً وباطناً بر دقیقه فوت اولنمیه جغی الهی جوبر تیم الهی جونت بخیر سنجیم دخی
طرف پادشاهانه مزدن کمال خلوص طویت ... عالم السر والخفیاته ظاهر وباهردر ... ذهن دقائق
ظاهراً وباطناً بر دولوا اراده وتمیز اولمدیغی جناب عالم السر والخفیات مشار الیهدن بتفاصیلها مختوم ومتیقن ذهن دقائق رسوم
ظاهراً وباطناً بر دولوا اراده لرا براد وبیان اولنان اعذار شرعیه مکتوب مشار الیهدن ... واسطة العقد سلک اللآل
ابحق سالف الذکر ماده لرا براد وبیان اولنان اعذار شرعیه ... کرام الناس مقبول قضیه سن تصدیق ایله ... بر دقیقه صورت
صحیفهٔ فهم وادراکلری اولدقده مأمولدرکه العذر عند کرام الناس مقبول قضیه سی ... مذکوره نک باجمعها بذیرفته صورت
کرام اولدقلرینه نابید وتحقیق بیوره لر طرف دولت علیه مزدن بعد الاعتذار مواد خمسهٔ مذکوره نک باجمعها بذیرفته صورت
قبول اولمق التماسی بو وجهله اعاده وتکراری کویا بوکیفیت جناب دولتمداریلرینک بین الملوک باعث امتیاز وافتخاری وبرطرفدن کلفت
تحمات وشرمسارلری اولمق داعیه سنه مبنی ایدوکی سفرای سداد آرالری طرفندن وکلای دولتمزه اشعار واشراب اولنمش
مقدمات کتبیه ورشتهٔ انتظام اولان فواید موادن تعیین الحاج ماده سی سائر دول اسلامیه وشاهان سلسلهٔ صفویه دن
بونک نکتهٔ اکلیل مباهاتی اولمغله ترویج مذهب ودین وترویج عموم مسلمینده حلول کر محلای ظهور اولان خدمت
مستوجب المنقبتلری مقابلنده ذات سعادت آیاتلرینه بیراز ناج مفاخرت والحمد لله اخلاف واعقاب معالی انتهالرینه سرمایهٔ
فوز وسعادت وسرنامهٔ منشور دولت اولمغله بو داعیه لرینک اتم وجهله بذیرای حصول اولمسی فی نفس الامر بحیث مفاخر ومناقب
معادل وصورت بذیرا اولان ماده لر بو لحیجه ماده دن ملحوظ اولان منافع ومحاسنی جامع وشامل اولمقحسیله عدم مماشاته
شرعاً معذور اولدیغمز ماده نک تمنا یتمک فیما بعد تکلیف قبولی صحیفهٔ سوالات مصون الافاندن ستردهٔ کذلک فراموشی ونسیان
بیورلمق وابنیهٔ شیمهٔ انصاف شاهیلری اولدیغندن بشقه ازقدیم سالک شاهراه شرع قویم وسالک طریق مستقیم اولنلر
والحق احق ان یتبع اثرینه اقتفا ایله شروع ووثقای مستجلهٔ الانفصام حقه تمسک واعتصام وخلاف شرع شریف مجانبت اختلاف
واختصام ایتمک ضمننده مظهر سعادت دنیا واخرت اوله کلد کلری تقدیم ملاحظه عواقب ایدن نیلای حمیدهٔ المناقب عندهٔ لرنده
ظاهر وهویدا در خلاصهٔ کلام ونقاوهٔ مرام مادتین شرعیتین معلومتیندن اولان کیفیت معذور دتمزک اعلام واشعاری
سیاقنده مجبول ومفطور اولدقلری شنشنهٔ مرضیهٔ نصفت وسجیهٔ بهیهٔ فتوتلری مقتضاسنجه فائز درجهٔ حسن قبول
اولمق مأمول ایله اشبو نامهٔ همایون حقایق مشحونمز شرفیافتهٔ صدور اولوب خدام عتبهٔ سپهر عنوان وخواجکان دیوان
معلامز شاهانه مزدن افتخار الاماجد والاعیان مالیه تذکره جیبی منیف مصطفی افندی دام مجده وقدوة الاماجد والامائل هم
استانبول مقاطعه جیبی نظیف مصطفی افندی زید مجده ایله کوندرلمشدر ان شاء الله تعالی لدی شرف الوصول کراین نامه
هایونمز مفهومندن وکرک مولانای مشار الیهک مکتوبی منطوقندن وبعضاً دخی سفیر مومی الیهک نواب حضرت شاهی یه تقریرندن
زیرو بالای مواد مرسوم ذهن دقائق ووقادلری معلوم طبع حالاک ونقادلری اولدقده حل همت والا نهمت شاهانه لرینه جانبینده
پذیرای ابرام واستحکام اولان مبانی موالات وخلت واواخی مصافات ومودت مائل انتقاض وانفصام اولمقدن صیانت ایله
اعلام اتحاد ویکانکی دولتین وآثار اتفاق ویکجهتی حضرتین رسیدهٔ فرق فرقدین ومشهود ومشهود خافقین اولمق
حالاتنه اهتمام بیورلمق اعز مطالب ملوکانه واقدم مآرب مخلصانه مزدر ه همیشه تاکه بود شهریار مهر منیر تختگاه سپهر
برین عالمگیر ثغور عهدوامان باد از فتن مأمون حدود مهر ومحبت شود زرخنه مصون باقی هوای نیر فلک شوکت
واقبال خاقانی طالع ودرخشان وبدر عالم افروز ابهت واجلال ظاهرانی لامع ونورافشان باد

فی اوائل ج [illegible]

طرف زاهر الشرف حضرت خلافت پناهیدن فرمانفرمای ممالک ایران اولان نادرشاه جانبنه مواد خمسهٔ معهوده یه جواب
اولمق اوزره یازیلان نامهٔ همایون مسوده سیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

وله الکبریاء فی السموات والارض وهو العزیز الحکیم * حمد دارسد کبریا ومنتی که ملکش قدیمست وذاتش غنی بحر بی عمان لسان
وجناندن براورده دست غواص استکانت واخلاص اولان لآلی متلالی قبول اختصاص حمد وسپاس وفرائد خرائد بیند استیناس
عبودیت اساس اول داور وملائک سپاه خطبه الملک لله وزورآور عظمت دستگاه داور الحکم لا رب سواه حضرتلرینک
درگاه احدیت بیمثل وهمالنه برداشتهٔ کف ضراعت وابتهال قلنمغه شایاندر ملک بیهمای بی انتهای قدرت وابداعی بر مقتضای
قل لله المشرق والمغرب بیهودهٔ اندازهٔ وهم وخیال وفرسودهٔ تعاقب اشهب وادهم ایام ولیال اولمقدن مصون وحکم مطاع
واجب الاتباع تکوین واختراعی بر مؤدای انما امره اذا اراد شیئا ان یقول له کن فیکون فحصترای وجود وعدم ووسعتگاه
هربیش وکم ده نفاذ وظهوره مقرون اولوب تمییز نقیضین سخط ورضا وتفریق فریقین ضلال وهدی ایچون دقایق
عمیق الفور حکم خفیه یه مبتنی ملل وشرایع مختلفة الفروع ومؤتلفة الاصول ایله ارسال رسل وانبیا ومختوم مهر ختام اولان
شریعهٔ ناسخهٔ سید الانام ایله ورضیت لکم الاسلام دینا احکامنی تنفیذ واجراسی ضمننده استخلاف ملوک وسلاطین ایله تنظیم
احوال دین ودنیا ایلدی ودرود ومودود نامعدود وستایش محمود غیر محدود باعث انفتاح دخمهٔ عجایب عناد وجود
ومایهٔ افتتاح طلسم مشکل کشاد غیب وشهود بسملهٔ فاتحهٔ خلقت خاتمهٔ رسالت ختمیت علت غائبهٔ تکوین وایجاد نتیجهٔ بهجت
ابداع سبع شداد علم افراز کنت نبیا وآدم بین الماء والطین ولولاه انداز وما ارسلناک الا رحمة للعالمین علیه من الصلوات
ازکاها ومن التحیات انماها حضرتلرینک مرقد منور وقدسی مقر ومشهد معطر بهشت منظرلرینه وعموما اصحاب گزین سعادت
قرین وخصوصا چار رکن کعبهٔ دین اولان چهار یار خلافت ضمین جنابلرینک ارواح باهر الانشراحلرینه تقدیم واهدا
قلینور امابعد اعلیحضرت سپهر اقتدار عطارد رایت خورشید اشتهار بهرام رزم کیوان رفعت ناهید بزم برجیس سما آرای
زینت افزای اورنگ سروری رونق بخشای مسند والای دوری
غرهٔ غرای جبین مجد واقبال درهٔ یکتای اکلیل ابهت واجلال مشید ارکان کامرانی ممهد بنیان دودمان شهریاری هو نا الشجاعة والمناعة
نیروی بازوی رشد وکیاست قوت سرپنجهٔ شهامت وبسالت جم شکوه بهاء الدنیا والدین جمال الاسلام والمسلمین فرمانفرمای ممالک عجم فلک بارگاه
ستاره سپاه انجم گروه جهاندار خورشید کلاه حالا اجلاس چهاربالش تخت کسری وجم
والشان ظهیر البسالة والجلالة والعنوان لوزاله شموس اقباله من مطالع التوفیق طالعة وما برح بدور اجلاله من منازل
وسعادت دستگاه القاآن نادرشاه واوب معالی ائتلاف جهاهیلرینه وسیلهٔ التماع نیر توداد
التأیید لامعه حضرتلرینک صوب مکارم انصاف شاهی اولور ابهر عبهر دعوات عنبرینهٔ الدعوات مودت
وموالات وذریعهٔ ارتفاع خورشید تحیات ومصافات انتمای شهنشاهانه که نمایافتهٔ حدیقهٔ ذات بهجت
افزای خسروانه وازهر جوهر تحیات درینهٔ اللمعات صفوت ودلالت نوید تبجیل وتفخیم ایله بیرایه بخش مجلس سامی
وپرورده صدف صدق سریر تمدد وساطت مزید توقیر وتعظیم ومجلای دقایق حقایق اشیا اولان مرآت ضمیر
وزیور افزای محفل کرامیلری قلندقد نصکره مطرح اشعهٔ رشد ونهی مدعا وبوبوزدن مقابلهٔ وجههٔ انبا وانهااولنورکه
کیاست تخمیر مهر اعتلا ولوح طبع سجنجل نظر صفوت انتمالرینه بووجهله عرض چهرهٔ استعداد واستبهال ایله رونق افزای اریکهٔ شاهی وبیرایه بخش
بوندن اسبق رهبری توفیق جناب لایزال وبغلکبری استعداد واستبهال ایله اعیان ایران واحتفال کبرا وامرا وخانان ایله شیرازهٔ کبر
سریر جهاهی اولدقلری اوان سعد اقتراننده بعض اجتماع وجوه صحرای مغانده اتفاق قلوب وآرا واتحاد کلم بیروریناایله جناب
نورای کبری یه ترتیب پذیر قوریلتای عظمی اولان تختگاه کیانه خصرا وقصرا الیق واحری واحق واولی
شهامت نصاب فاآنیلرین فرمانفرمای ممالک ایران ومسند آرای هدایت سمیرلرینک اخترلرنده مرموز مایهٔ دیانت وصفوت
کورد کلرنه طینت نصفت تخمیر اودیلرنده مرکوز وجبلت برومیانهٔ روم وایرانده فروزش نوائر خصام ومصقلهٔ
وجوهر انصاف ومروت مقتضا سبجه مدت مدید وعهد بعیددن وبین الاسلام التئام قدیمی وتآلف صمیمک حالت
بوانر انتقام اولان حرکات وکیفیاتک قولا وفعلا دفع وازالهسن وقناة معوجهٔ ائتلافی ثقاف حسن همتلریله
تقدیم ایله کردهٔ کافهٔ مسلمینه تحمل منت عظیم وحیر عمیم وجزیلک
لدی اومه احالهسن امر عظیم سلطنته نظر دقتی اولدقلری اشبو اثر جلیل
تعدیل وتقویم بیوردقلرینی بیان بمحض توفیق حضرت احدیت حائز شرف مبرای امضای تصدیق وقبول
جانب سنی المناقب خسروانه مزدن حسن تلافیسی اولمق اوزره مواد خمسهٔ معهوده نک بذیرای امضای تصدیق وقبول
اولملری مخصوص نامهٔ عنبرین نقاب نامی وسفرای سداد آری کرامیلری وساطتلریله التماس وانها بیورلمغله مواد مرقومه دن
خارج دائرهٔ امتناع وداخل حیطهٔ امکان اولان مواد ثلث معلومه درجهٔ حسن انجاح واسعافه موصول وایکی مادهسنده
ددکاد وبید دا اولان معاذیر شرعیه بوندن اقدم دریار خلافتمدار ملوکانه مزدن بعث وتسییر اولنان نامهٔ همایون
ورسل اخلاص نمونمزله صحیفهٔ تقریر لرندن پیرایهٔ گوش حقایق نیوش شاهانهلری اوله جق اعذار رضادقانه مزقرین سمع
قبول بیورلمق حالاتی شمهٔ مروت ونتیجهٔ انصاف وحقانیتلرینه مفوض وموکول قلنمشیدی بودفعه دخی طرف اشرف
شاهی وجانب اقدس شهامت پناهیلرندن نامزد نادیهٔ مراسم سفارت ومأمور تأیید لوازم یگانگی ومودت اولان سفیر
ستوده شمائل ورسول ممدوح الخصائللری عالیجاه معالی پناه ارومت وایالت دستگاه حاجی خان خراسانی چرخچی باشی
خول دام عزه وسعد جده وساطتیله منبعث اولان نامه وداد علامهٔ دوستی اسلوب ووثیقهٔ کریمهٔ مؤالفت مصحوبلری
مفهوم منیفندن وخان مشار الیه ورفقاسنک وکلای دولت علیه مزه اولان شفاها تقریرلرندن بنه مواد مرقومهنک تمامی پذیرا
نظام وانجام اولملری مطلوب ومرام ذات معلا مقاملری اولدیغی معلوم همایونمز اولمشدر برمنوال المشروع جناب مکارم نصاب
فاآنیلرینک همت عالی نهمت شاهی وعزیمت صافی طویت دیانت پناهیلریله بین الطائفتین باعث تخالف وتنافض وموروث
تباعد وتباغض اولان اقوال فاسده واهوای کاسده یی رفع وازاحه وامت مرحومهٔ نبوت یی بو وسیلهٔ اصیله ایله ترفیه
وارواح بیوردقلری خدمت دینیه ومنقبت دنیویهلری مقابلی طرف همایون خالصانه مزدن اسعاف وقبولی التماسنده

خطهٔ سروری رونقبخشای اورنگ داوری فریدون تخت جم دروش خسرو همایون بخت دارمنش بهاء الدنیا والدین جمال الاسلام
والمسلمین عونا للشجاعة والشأن ظهرا للبسالة والجلالة والعنوان حالا جالس چار بالش مسند کسری وجم فرمانفرمای ممالک
عجم فلکجاه القاآن نادرشاه اتم الله شأنه وصانه عما شانه حضرتلرینک صوب باصواب عالیلرینه واوب مستطاب منلولرینه الطف
دعوات محبت سمات ملوکانه واشرف تحیات مودت غایات خسروانه مز بدایع تعظیم وتکریم وقواعد توقیر وتفخیم ایله اداء وتقدیم
اولندقدن صکره لوحهٔ ضمیر سریره دان وصفحهٔ خاطر دیانت نشانلرینه زیور طراز صدق واخلاص اولان نقوش مرام بودرکه
تصویر وارقام اولنورکه مطلع نیر محبت ووداد ومشرق آفتاب مواخات واتحاددن طالع ودرخشان اولوب برمقتضای
انوار توافق صفوت ومبتغای آثار تآلف وکرمیت طرفت ملزوم الشرف کامکاری وجانب فیض جالب بختیاریلرندن نامزد
نادیهٔ رسوم سفارت اولان رسول دخی البال وسفیر ممدوح الخصال الذی عالیجاه معالی پناه اروت وایالت دستگاه حاجی خان
خراسانی چرخه‌جی باشی صول دام مقرونا بلطف الله المنان وساطتیله بودفعه منبعث اولان نامهٔ نامی عنبرین نقاب ورساله
کرامی زنگین القابلری اشرف ترین ازمنه‌ده شرفیاب دیوانخانه وصول وبرموجب دفتر ارسال بیورلان هدیهٔ بهجت آرای مقاله
رغبت واعتبار ایله مشمول وتحف هندوستاندن اولان معلوم العدد فیللر دخی مربوط طویله قبول اولوب مفاد وضمن
خلت علاوه‌لرینک ضامن وکامن اولدیغی معانی لطافت مبانیسی تمامها منظور نظر عین ملوکانه‌مز اولمشدر لاسیما جناب
نعم المآب شاهیلرینک مقدما بالاقتضا توجیه رایت جلالت وسوق کتیبهٔ یمن غزیمت بیوردقلری هندوستان عزیمتندن
رهنمونی رهبر توفیق ایله مظهر اولدقلری محاسن جمیل المخبر ومجددا منظومه سلک ایالت وحکومتلری اولان اکثر فتوحات اثرندن
وتخصیص احراز دستمایهٔ نعم بیشمار ایله متنعم وفائزا مصحوبا بالسلام تختگاه والاجاه دولت پناهلرینه صرف لجام رجعت وملکت ایرانه
بسط جناح رأفت ومعدلتلرندن فوق الغایه حظوظ وانبساط وسرور ونشاط حاصل اولمغله خاصه بوحرکت فرخ المنقبتلرینک
مبارک ومیمون وذات معالی صفات واورانه لری همیشه آرامش عباد موحدین واسایش عباد ومسلمینه مقرون اولمه دعاسی
حسن وفاق واتفاقدن رشتک فرقدین اولدیغی مشهور آفاق اولان اشبو دولتین علیتینک جانب اثار حسن مواصله رجاسی
یاری رنا ید کرد کار بوسته کنکرهٔ سپهر دوار ومربوط عروة الوثقای انحا واقطار اولدیغی جهتدن حسب الوقت جناب
شهامت نصاب فاآنیلرینک موفق اولدقلری مناقب جلیله‌لرینه مصافت ومآثر جزیله‌لرینه متقارب طرف همایون دیانت مقرون
ملوکانه‌مزدن دخی قرع اسماع عالمیان ایدیکی رجاله مقدما نقض واخفار عهد برله موجب جسارت وکالباحث حقه
بطلفه حلب خبیث ونجد لائلرینه الطالة ایدی نحوست ایدن مخاذیل کفار هزیمت شعار اوزرلرینه تجهیز وتسییر اولنان جنود
ظفر موعود غزاة شدت هیجاء طاقتکذار شیرانلرینه دشمن مکار وحیله کار رخنه‌دین بار عدم مقاومت برله میدان کفاحدن
روبراه گریز واد بارا ولمغله سر وجان جنبستان فوز وفرصت اولان لوای خضرای حضرت نبوی مهتزنسیم غلبه ونصرت وتعاید
دبور ادبار ایله رایات شرک وضلالت نکونسار حفرهٔ مذلت اولدرغندن عنبری نتیجه قلوع منیعه وبقاع ورباع ربیعه
قبضهٔ تسخیر وضمیمهٔ ممالک کشورگیرخاقانیمز قلنقدن ناشی کفار تبه کار دردحال بیم جان ایله دامن عفو وکرمانه
اودده فاجعل العفو زکوة للظفر موداسی اوزره التماس والتجالری موقف قبول فریب
اوزان اولمغله فاذا قدرت علی عدوک فاجعل العفو شکرا للقدرة علیه موداسی اوزره مصالحه دلخواه شهریارانه مزاوزره غالبانه ومظفرانه عقد وابرام
اولوب شرف صدور بولان اذن همایونمز ایله رشتهٔ مصالحه دلخواه شهریارانه مز اوزره موجب دفع نیاز واحضار
واستحکام اولمغله برسیاق مشروح طرفینک حرکت مثمر الرضاهیلری ایام متقاربه‌ده موجب دفع نیاز واحضار اولان عنوان
اسایش وارام اولمسی حسن اتفاقاتندن اولان توافق فواده وسیله استدلال وطلوع اهلهٔ حب ووداده بدیعت استدلال
واقع اولمغله جامعیت اسلامیهٔ مقتضاسی وطرف اقدس دولت پناهیلرینه اولان علاقه اخوت تقاضاسی ایله قیمابعد
دخی مهب اتحاد جانبیندن نسایم ارامش وارام کلزار احوال ومزارع امال انامه وزان اولوب دست قدرت ممالک
عنان کامرانی وپای همت دررکاب زندگانی اولدقجه اواخی مواخات وضوابط موالات موکد ومشیدا ولمسی موافق
شیمهٔ کریمهٔ شاهی ومطابق سجیهٔ مرضیهٔ فتوت پناهیلری اولمق مخزم بی ارتیاب خسروانه‌مزدر بوندن اقدم تفصیل
واسعافی التماس بیورلان مواد خمسهٔ معهوده‌دن مقدما طرف زاهر الشرف شاهیلرینه افاده واعلام اولندیغی وجهله
وجار مقدن اعذار شرعیه اولان ایکی ماده‌نک اسعافی تکرار ایراد بیورلدیغی سابقا جانب بهجت مناقب جمجاهیلرینه
ارسال اولنان الجی وساطتیله وبودفعه دخی الجی خان مشارالیه داعیلریله فرستاده بیورلدن الوکه شهامت
مسلوکه شاهی وتحریرات سنیهٔ کفایت دستگاهیلرندن قرین یقین همایونمز اولمغله ماده‌تین مرقومتینک لوازم جواب
جواب قرین الصواب لری مخصوصا شرفیاب صدور اولوب خدام والا مقام‌مزک صاحب درایت وفراست ورجال
خفایای امور سلطنت متیقظ وارباب بصیرتندن بودفعه قبل اشرف شاهیلرینه بروجه سفارت ارسال اولنان
سفیر موثوق ومعتمدمز وساطتیله بعث وایصال قلنان دیگر نامهٔ همایون والا شکوهمزک مضامین حقیقتیابیندن
معلوم ابهت مرسوم داورانه لری بیورلور مشارالیه رسول فراست شمول لری ایله مرحوم علیمردان خان قیلی نک
رفقای صداقت ارالری قرب بساط کثیر الانبساط شهنشاهیمزه شرف وصولله فائز اولوب مامور اولدقلری خدمت
وسالتی اجراده اجمل طریق وانسق انیق اوزره سعی اوفی ولوازم سفارتی وجها تفهیم وتفدیمی اتمام اولان
مادونی علی وجه اللایق ایفا واجرا اتمکله روایح خلع وکرامات وخزید نوازش والتفات همایونمز ایله مقتضی ومباهی
قلندقلرندن صکره صوب باصواب شرف انتسابه اشبو نامهٔ همایون مسالمت مقرونمز ایله مأذون عود وانصراف
اولمشلردر انشاء الله لدی الوصول انما المؤمنون اخوة فحواسنجه جانبیندن منعقد ومتأکد اولان مراتب
یکانکی واتحاد مبرم ومحکم واواصر وثوق واعتماد استواد ومستحکم اولوب فیمابعد دخی اشبو دولتین علیتینک
باعث آسایش انام وموجب آرامش خواص وعوام اولدیغی حسن موالات ولطف مصافاتلری ضمننده الی
یوم القیام ذکر خیرلری زیور صحایف ایام اولمغه همت شاهانه ودربت خدیوانه لری معطوف ومصروف
بیورلمق اعز مامول ملوکانه‌مزدر باقی همیشه نیر جهانتاب سلطنت وجهانداری واختر عالم افروز دولت
وبختیاری از افق اقبال ویکانگی طالع ولامع باد برب العباد

لهذا عالیجاه ایالت وجلالت پناه حاجی خان چرخه‌جی باشی سول باین امر خیریت فرجام تعیین واین نیازمند درگاه الله نیز
نهامت ومناعت پناه رفیع القدر محمد رضا بک ابواوغلی را از جانب خود مامور بحضور انعالیجاه ساخته
وبجهت خالی نبودن دستکه یکزنجیر فیلکه سوغات هندوستان بود ارسال داشت البته باقتضای خیرخواهی
بین الدولتین در انجام امور مشروطه وانصراف سفرا رسم اهتمام مرعی وبآنها؛ مرنهاف شرط مودت معمول
خواهند داشت　　　ایام وزارت وجلالت مستدام باد

مکتوب مرقوماتک ترجمه‌سیدر

تکرر عد

وزارت مآب حشمت وجلالت پناه نهامت وبسالت دستگاه صدر گزین ایوان عز واقبال بالدینین
سراجهٔ سعادت واجلال آصف نیکوصفات صائب رای مشیر ارسطو تدبیر ملک آرای وکیل امین
دولت علیهٔ عثمانیه وزیر باعز تمکین سلطنت بهیهٔ سلطانیه اعظم الوزراء وقدوة الکبرا وزیر اعظم
عظم الله شانه

مکتوب عزابودلک ترجمه‌سیدر

وزارت مآب حشمت وجلالت پناه نهامت وبسالت دستگاه صدر گزین ایوان عز واقبال بالاثنین سراجهٔ سعادت
واجلال آصف نیکوصفات صائب رای منیر ارسطو تدبیر ملک آرای وکیل امین دولت علیهٔ عثمانیه وزیر باعز تمکین
سلطنت بهیهٔ سلطانیه اعظم الوزرا وقدوة الکبرا وزیر اعظم عظم الله شانه ورفع مکانه جانبلرینه رفع دعوات
وافیاند نصکره منهای رای اصابت پیرا اولدرکه شول وجهله که سابقا عمدة الاقران محمد کریم بک مصحوبا رقمزدهٔ کلک
تحریر اولمشیدی موکب همایون یکی ستانک سفرخیر اثر هندوستاندن انصرافندن صکره حدود دریای اتکه وروندنه
ممالک محروسهٔ قاآنینک راس حدودی دبو دولت نادرهٔ ابد مبانی یه مختصه اولان ولایاتک ابتداسیدر منظور
نظر اکسیر اثر اقدس اشرف ارفع بوایدیکه ایکی حضرت بینده اولان محبت وایکی دولت بینده اولان ارتباطه نظرا
بوخبرک ایصالی دبو نوید فتح وظفرک ابلاغی ایچون دولت علیهٔ قیصری ودربار خلافتمدارا اسکندری یه ایلچی روانه
بیورلر بوکا مقارن علیمردان خان ایلچیلک سبواسده فوتخبری عاکفان عتبهٔ سدره اساسک عرضلرینه رسیده اولمغله
ارادهٔ مرقومی موید اولدی اگرچه ادلاً علیمردان خان شاملو ایلچیلک ایله مامور اولمشیدی اما چونکه مشارالیه علت
عارض اولوب صاحب فراش اولدی بناءً علیه عالیجاه ایالت وجلالت پناه حاجی خان چرخه‌جی باشی شول بو امر خیریت
فرجامه تعیین اولنوب وبو نیازمند درگاه اله دخی نهامت ومناعت پناه رفیع القدر محمد رضا بک آق اوغلی بی کندی
طرفمدن او عالیجاهک حضورینه مامور ایدک ودساله مزخالی اولمامق ایچون بر زنجیر فیل که هندوستان هدیه‌سی ایدی
ارسال اولندی البته ایکی دولت بینده خیرخواهلق اقتضاسیله امور مشروطه‌نک انجامنده وسفرانک انصرافنده رسم
اهتمامی مرعی وحرمالی انها ایله شرط مودتی معمول طوتمق استیه‌لر　　　ایام وزارت وجلالت مستدام باد

طرف همایون خسروانه‌دن ابتهاژ نادرشاه حضرتلرینه حالا آستانهٔ سعادتده اولوب اعاده‌سی مضمر اولان ایلچیسی حاجی خان ایله
گوندریلن نامهٔ همایونک مسوده‌سیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء

آرایش گوش هوش مسبحان ملأ اعلا وپیرایهٔ برود وش سروش عالم بالا اولمغله لایق واولی صدهزار کوهر شاهوار حمد
وسپاس اول بیچون وبیشمار کالای شعشعه بار ساطع الانوار شکر بی انتها اول سلطان عظیم الشان دیهیم لطف وعطا
وفرمان فرمای اقالیم والف بین قلوبکم فاصبحتم بنعمته اخوانا نمت نعماؤه وعمت آلاؤه حضرتلرینک درگاه ربوبیت
دستگاهنه منزا واهدادرکه مرآت مجلای شمشیر صاعقه تاثیر مؤمنلری مجلای صور فتح وظفر ومباهج اعلام ظفر ارتسام
موحدینی اوج کشورکشا بیده همسر مهر ضیاگستر ایلدی فسبحان من دام سلطانه بملك قدیم وعز مقیم وتحف صلوات زاکیات
وطرف تسلیمات وافیات اول مجمع خصائل علیه ومنبع فضائل سنیه اولان سید انبیا وسند اصفیا علیه اسنی التحایا
ما تجدد الجدیدان وتعاقب الملوان حضرتلرینک مضجع مشکین عنبر آگینلرینه دسنا ونثار اهدا اولنودکه والذین امنوا اشد
حبا لله مصداقنجه مبانیٔ مسلمینه تاسیس اساس موافقت وتشیید ارکان حب ومصادقت ایلدی یا ایها الذین امنوا اصلو
علیه وسلموا تسلیما ورواتح مدحت ودرود وفوائح ترضیه مترادفة الورود اصحاب ذوی التقی واحباب اولی النقی
رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضرتلرینک موقف کردش مشاهد منوره‌لری قلنورکه اشداء علی الکفار رحماء بینهم اوصاف
کریمه‌سی اوزره مددکاری تیغ وفاقلریله شقه لوای فلک فرسای اسلامی برافراشته، سپهر نه طاق ایتمشلردر اما بعد
عالیحضرت اعلی نصفت شهریار خورشید نظیر دره دیگنای اقتدارنامداری غره غرای جبین بختیاری
موسس مبانی جاه وجلال مشید ارکان عز واقبال شایستهٔ تاج وکمرگاه مایهٔ دیانت وامانت انتباه علم افراز

مبارك ركاب مستطاب حضرت جهانداری به فرمانفرمای اقلیم ایران اولان نادرشاه جنابلری طرفندن ایلچی حاجی خان وساطتیله وارد اولان دوستی علامه سنك ترجمه سیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

والله یؤتی ملکه من یشاء والله واسع علیم

جواهر زواهر ادعیه طیبه ولآلئ متلالی اثنیه زاکیه که تلألؤ وبهاده دره بیضای آفتاب وکوهر شب چراغ ماهتاب برابرلك وضوء وصفاده اکلیل چرخ فیروزه کونه همسرلك کوستررلر مخزن درون وکنجینه دل دوستی مخزوندن هدیه ابزام مشوم مثال وتحفه پیشکاه حضور ارم تمثال اعلیحضرت فلك رفعت مهر جهانتاب سپهر جهانداری وجهانبانی خورشید علم افروز اوج خلافت وکامرانی کوه پابرجای جهان عزت وتمکین دریای محیط بسیط روی زمین شهریار کشور حزم ووقار شهسوار معرکه گیرودار خسرو ملك پرور ملك خدم خدیو فلك قدر انجم حشم سرور کردن فراز مهرافسر شاه ظل الله اسلام پناه دادار داد کستر عدل اله اعظم سلاطین جهان افخم خواقین دوران ناصر الاسلام والمسلمین قالع الکفار والمشرکین قاآن البرین وخاقان البحرین خادم الحرمین الشریفین ثانی اسکندر ذو القرنین السلطان الغازی محمود خان شید الله ارکان خلافته الکبری بجلائل منة اوله لوح محبت تحریر اولنورکه بوندن اقدم پادشاه والاجاه هندوستان حضرت محمد شاه گیتی ستانك اطاعت واشرار قندهاره متعلق تغافل وبوندن صکره خلف وعدی ظاهر اولمسی وبونلره علاوه افغان ایلچیسی که قندهاردن ارسال اولنمشیدی خلاف قانون سلاطین تعویق ایدوب نامه مز جوابنی تحریر اتدیکی خارجدن معروض ساحه عز وجاه اولوب مقدمات مذکوره بونیازمند درگاه الهك جانب هندوستانه باعث توجهی اولمشیدی پادشاه مشار الیه اطراف ممالك هندیه دن عسکرین جمع واستعداد ولوازم سلطنتیله شاه جهان آباددن حرکت وشاه جهان آباده قرق فرسخ مسافه ده واقع کرنال اسمیله موسوم ترتیب ایتدیکی حصن حصین وحصار متینه جنك قصدیله کلوب توقف وبوخیرخواه دخی محل مزبوره اون بش فرسخ قریب ایناله نام منزله وروده ایدوب بومعنایه مطلع اولدیغمزده متوکلا علی الله ایلغار وذی القعده الحرامك اون بشنجی کونی تلاقی فریقین واقع اولوب اشتعال نایره گیرودار دن صکره عنایت کردکار ایله کروه هندویان شکسته وخوانین واعیان دولتدن قرق بیك نفری عرضه شمشیر وبرمقداری دخی حبال اسیر ودستگیر اولوب بالجمله خزاین واسباب وپادشاه وامرایه منسوب طوبخانه تصرفه کلمشدر محمد شاه منهزم وحصن مذکوره تحصن اولدیغندن اوچ کون صکره کندینی محصور وچاره طرقینی مسدود بولمغله بقیه امرا وسرکرده کان عسکر ایله اردوی همایونه وارد اولوب بونیازمند درگاه اله ایله ملاقات وتاج وتخت سلطنتی تسلیم ایلدی موضع مذکوردن شاه جهان آباده نهضت اولنوب ورود مزدن صکره اول حوالینك اطراف واکنافنده واقع سنجاق بکلری والحاکملری دخی مقام اطاعت وفرمان برداریه کلمشلردر چند روز مرتدن صکره کراو حوالینك فتح ولایات ونظم مهماتی بروجه اجمل واکمل عمله کلدیکی چون بوخیرخواه ارکان اولوب پادشاه مشار الیه دخی دوحه ترکمانیه وسلیل سلسله کورکانیه ده جنسیت جامعه هندوستان پادشاهلغنی کمافی شاه والاجاه مشار الیه تفویض وخطبه وسکه ایدیلر ایلیت وهمیشه ممالك هندویه متصل کابل وغزنین که اتك صویونك سمت غربیسنده واقع وهمیشه ممالك خراسانه داخل بنا علیه الحالی دار الملك کابل وغزنین بوطرفنده واقع ولایات سند وقلاع واماکنی که حق تعالی بنه کندونامنه جاری ایلدك جونکه الحالی مزبوری واب اتکك بوطرفنده واقع ولایات ... ودن وکشمیردن نهر مزبورك دریای محیطه متصل اولدیغی محله دك منتهی اولور الحالی تنها وبنادره سائر قلعه لر علاوه ممالك محروسه ایرانه ضمیمه قلنوب عطف عنان عزیمت بیورلمسیدی اتك صویونك حوالیسنه وورودمزدن صکره بوخیرخواهه مختص اولان ممالكك رأس حدود بلد منظور نظر دوستانه مز بوایدی که بونوید فتح وظفرك ابلاغ وابصال ایچون حضور همایونلرینه برایلچی تسییر وهندوستان نقابسندن وبوسرابستانك کلزارندن درگاه سپهر عنوانلرینه برحصه ارسال وتقدیم اولنه بوکیفیته مقارن علیمردان خان فیلی نك بلاده سبوا سده وفاتی خبری وارد وبوارادهمزی موقت اولمغله ایچون حضور همایونلرینه چاکران شهامت وبسالت پناه عالیجاه مقرب بارگاه خاقانی حاجی خان خراسانی چرخه جی باشی صوك که بو درگاهك چاکران قدیمندن اولوب رسم وراه سفارته آگاه در تعیین واول امرك انجاحی که مرحوم علیمردان خانه سپارش اولنمشیدی ایلچی مشار الیه مفوض ایلدك که علیمردان خانك اولطرفده توقف اوزره اولان رفقاسی اتفاقیله امور مذکوره نك تمشیته اهتمام وامور مشروطه که عقد تعویقه قالمشیدی مصلحت سنجان دولت علیه وکارآکاهان مملکت سنیه اعانتلریله بذرای صورت حصول ایلیه وتا حضرت سلطانیلرنزه موقع قبول بولنه اولجهتدن که مابین سلاطین اولمشدر جاوهماول بودرکه منظر اقدس خاقانی ومحضر حضرت سلطانیلرنزه موقع قبول بوله اولجهتدن که ... برسم هدیه بعض اشیا وتحف هندوستان ارسال ذیشانلره آمد شد رسل ورسائل باسط بساط امن وامان وموجب آسایش عباد اولور مقالید اقلام دروانسام ومفاتیح خامه براعت نظام ایله فاتح ابواب صداقت والتئام اولوب رسم بیکانکی متروك وطریقه ظریفه یکانکی مرعی ومسلوك بیوریله همواره نیر اعظم خلافت وسلطنت وجهانداری عرصه اقالیم جهانه ضیابخش ساحت آمال پیر وجوان اولوب ملجاء وملاذ قیاصره دوران واکاسره زمان اولهلر

خلافت فرمانفرمای ممالك ایران اولان نادرشاه جنابلری اوغلی واعتماد الدوله سی اولان نصرالله میرزاده مقام صدارت عظمایه ارسال اولنان فارسی مکتوبدر

وزیر اعظم عظم الله شانه ورفع مکانه جناب وزارتمآب حشمت وجلالت پناه شهامت وبسالت دستگاه صدر رکین ابواب عزو اقبال بالانشین مرتبه سعادت واجلال آصف نیکو صفات صاحب رای مشیر ارسطو تدبیر ملك آرای وکیل امین دولت علیه عثمانیه وزیر باعز وتمکین سلطنت بهیه سلطانیه اعظم الوزرا افخم الکبرا عمدة الاقران محمد کریم بعد از رفع دعوات واهداء تحیات منهای رای اصابت پیرا میدارد که بنهجی که سابقا منصحب ... ورود بجرود بلك دهمز وکلك تحریر شد بعد از انصراف موکب همایون گیتی ستان از سفر خیر اثر هندوستان ... ابد مبانی است دریای اتك که راس الحد ممالك محروسه خاقانی وابتدای ولایات مختصه بابن دولت نادره ... ایصال این خبر بهجت اثر الحضرتین وارتباط دولتین ایلچی برای ایصال آن خبر فتوت منظور اکسیر اثر اقدس اشرف ارفع آن بود که نظر بجهت بین الحضرتین وارتباط دولتین ایلچی برای ... قیصری وودیار خلافت اقتدار اسکندری فرستند مقارن آن خبر فوت وابلاغ نوید فتح وظفر روانه دولت علیه قیصری وودیار خلافت اقتدار اسکندری فرستند مقارن آن خبر فوت علیمردان خان ایلچی وسیوای بعرض عاکفان عتبه سدره اساس رسیده مومن الیه اراده کرده بود که اگرچه اوقات علیمردان شاملو بسفارت مأمور شده بود اما چون مشار الیه را آزاری عارض گشته صاحب فراش شد

وكتاب همايونه حضرت جهاندارى‌يه نادرشاه طرفندن كلان نامه‌نك صورتيدر [illegible]

(١٥)

بسم الله الرحمن الرحيم
والله يؤتي ملكه من يشاء والله واسع عليم

جواهر زواهر ادعيهٔ طيبه ولآلی متلالی اثنيهٔ زاكيه كه در تلألؤ و بها با درهٔ يكتای آفتاب و گوهر شب‌چراغ ماه
برابری و در ضوء و صفا با اكليل چرخ فيروزه گون همسری نمايد از مخزن درون و گنجينهٔ دل دوستی مخزون
هديهٔ بزم مينو مثال و تحفهٔ پيشگاه حضور ارم تمثال اعليحضرت فلک رفعت مهر جهانتاب سپهر جهانداری
و جهانبانی خورشيد عالم افروز اوج خلافت و كامرانی كوه پابرجای جهان عز و تمكين و دريای عالم محيط
بسيط روی زمين شهريار كشور حزم و وقار شهسوار معركهٔ گير و دار خسرو ملک پرور ملک خدم خديو فلک قدر
انجم حشم سرور گردون فراز مهر افسر داور دارای فريدون فر پادشاه ظل الله اسلام پناه داد و داد گستر
عدل آگاه اعظم سلاطين جهان افخم خواقين دوران ناصر الاسلام و المسلمين قالع الكفار و المشركين قاآن البرين
و خاقان البحرين خادم الحرمين الشريفين ثانی اسكندر ذی القرنين السلطان الغازی محمود خان شيد الله اركان
خلافته الكبری بجلائل منه ساخته بر لوح محبت مينگارد كه قبل ازين كيفيت تمهيدات حضرت محمد شاه پادشاه
والاجاه هندوستان بتوسط ايلچيان در باب افاغنه و اثر قندهار و بعد از ان خلف وعد ظاهر ساختن
و بعلاوه آن ايلچی اخير را كه از قندهار رفته بود برخلاف قانون سلاطين نگهداشتن و بجواب نامه نپرداختن
از خارج بعرض ايستادگان ساحت عز و جاه رسيده خواهد بود درين اوان كه ان مقدمات باعث توجه اين
نيازمند درگاه اله بجانب هندوستان گرديد پادشاه سابق الذكر تمامی سپاه خود را از اطراف ممالک هند جمع آورده
باستعداد و اثاثهٔ سلطنت از شاه جهان آباد حركت و در چهل فرسخی شاه جهان آباد در محل موسوم بكرنال حصين
حصين و حصار متين ترتيب داده بعزم جنگ توقف و اين خيرخواه نيز بعد از ورود بمنزل انباله پانزده فرسخی
كرنال كه ازين معنی مطلع گرديد متوكلا علی الله يلغار و روز پانزدهم ذی القعدة الحرام تلاقی فريقين واقع گشته
بعد از اشتعال نائرهٔ گير و دار بعنايت كردگار شكست بر آن گروه افتاد جمعی از خوانين و اعيان دولت او با پنجاه
هزار نفر سپاه هند و سنانی عرصهٔ شمشير و فوجی زنده دستگير گشته تمامی خزاين و اسباب و توپخانهٔ پادشاهی
و امرای بتصرف در آمد و محمد شاه منهزم و بحصنی كه ترتيب داده بود متحصن گشته بعد از سه روز خود را
محصور و راه چاره مسدود يافت با بقيهٔ امرا و سران سپاه وارد اردوی همايون شد اين نيازمند درگاه اله
ملاقات و تاج و نگين سلطنت را سپرده از موضع مذكور بجانب شاه جهان آباد نهضت نموديم و بعد از ورود
بشاه جهان آباد جميع صوبه داران اطراف و راجهای اكناف نيز در مقام اطاعت و فرمانبرداری در آمده بعد
از چندی كه فتح ولايات و نظم مهام صفحات آن سرزمين بر وجه اجمل و اكمل بعمل آمد چون اين خيرخواه تركمان و پادشاه
معزی اليه نيز دوحهٔ تركمانيه و سلسلهٔ جليلهٔ گوركانيه بوده‌اند در عالم ايليت و اتحاد و جنسيت پادشاهی
هندوستان را بگماشتگان بوالاجاه مشار اليه تفويض و خطبه و سكه را باز بنام او جاری ساختيم چون صوبهٔ
دار الملک كابل و غزنين كه در سمت غربی رود اتک واقع هميشه داخل ممالک خراسان بوده لهذا صوبهٔ مزبوره
با ولايات سند و قلاع و اماكن آنطرف آب اتک از حد تبت و كشمير الی جايی كه آب رود خانهٔ مزبور بدريای
محيط اتصال می‌يابد بعلاوهٔ صوبهٔ تهته و بنادر و قلعجات تابعه ضميمهٔ ممالک محروسهٔ ايران ساخته عطف
عنان عزيمت فرموديم بعد از ورود بحوالی رود اتک كه راس الحد ممالک مختصهٔ با اين خيرخواه بود منظور نظر
دوستی برو آن بود كه ايلچی برای ابلاغ اين خبر و ايصال نويد فتح و ظفر روانهٔ حضور همايون و از نفايس
هندوستان و كلهای اين سرابوستان رسد ارسال آن درگاه سپهر نموده شود مفارن اين خبر وفات
علیمردان خان قليچ رسيوی بعرض مقيمان عتبهٔ ابراس رسيده موتمن اراده كرد لهذا اشهامت و نيابت
پناه عاليجاه مقرب بارگاه خاقانی حاجی خان خراسانی چرخچی باشی سول را كه از جاكران قديم الخدمة
اين درگاه و از راه و رسم سفارت آگاه بود تعيين و انجام اموری را كه بمرحوم علیمردان خان مرجوع بود
بعاليجاه مشار اليه محول ساختيم كه با اتفاق رفقای علیمردان خان كه در آن حدود توقف دارند بنمت آنها
پردازد و امور مشروطه را كه بر عقده تعويق مانده بر سبيل نامه مصلحت سبحانه آن دولت عليه و كار آگاهان
ملكت سنيه بپذيرای صورت حصول سازد و برای خالی نبودن نامهٔ خلت ختامه بموجب تفصيل علیحده بعضی
اشيا برسم هديه و سوغات هندوستان مرسل گرديد رجا و مأمول آنكه در منظر اقدس خاقانی و محضر حضرت
سلطانی موقع قبول يابد از انجا كه آمد شد رسل و رسائل فيما بين سلاطين ذيشان باسط بساط امن و امان
و موجب آسايش جهانيان ميباشد بمقاليد اقلام دُرر ارتسام و مفاتيح خامهٔ براعت نظام فاتح ابواب
صداقت و التيام بوده رسم بيگانگی متروک و طريقهٔ ظريفهٔ يگانگی مرعی و مسلوک فرمايند هموارهٔ نيّر اعظم
خلافت و سلطنت و جهانداری در عرصهٔ اقاليم جهان ضيابخش ساحت آمال پير و جوان بوده ملجا
و ملاذ قاصی و دانی و اكاسرهٔ زمان باشند

ثانی اثنین والد الحسنین قرین کنای ذات ذی القرنین شوکتلو کرامتلو قدرتلو مهابتلو ولی نعمتم افندم پادشاه ظفرپناه وشهنشاه سلالت
سپاه حضرتلرینک مقتضای خلقت همایون کریمانه ومؤدای فطرت صفامقرون رعیت پرورانه لری اوزره دامن رعایا وقطان
وبرامن ممالک وبلداندن ایاری زلال شفقت ومددکاری خلال نصفت ایله دفع غبار حوادث وفتن ورفع آثار محنا ومحن
اقصای مراد خسروانه واعلای مانی الفواد ملوکانه لری اولمقدن ناشی مکدر منهل العذب مصافات اولور حالاته وجهاً من الوجوه
رضای همایون اقتضای تاجداریلری اولماملغله جانبیدن موهم کدر وبرودت اولجق کیفیت کلیاً منتهی وبرطرف ومهر منیر عالم تنویر
موتت وکرمیتک بر ایغچن جت الشرف اولمه سی وکلای سدادآرای طرفین وعقلای ارسطورای دولتینک سرنامهٔ تقادیم وزبور
طومار دورتک ایام ولیاللری اولمق امیداولنور خلاصهٔ تشبیب بعض مقدمات مسطوره یه مؤدی ترتب بودرکه سرحد ممالک
عثمانیه دن وان بکلربکیسی اولان عزتلو عثمان پاشانک بودفعه دردولتمدار خاقانیه یه تحریراتی وروداید وب خلاصهٔ مفهومنده ازقدیم
وان ایالتی مضافاتندن هکاری حکومتنه تابع صوبای قلعه سی بکی اولان ایوبک اوضاع واطوارندن اهالی ورعایا وسکان وبرایا بکی
متضرر ودلکیر اولملریله هکاری حاکمی طرفنه واروب کیفیتلرین انها وبکزاده لرندن مختارلری اولان عبدی بک صوبای قلعه سنه بکی
وتقریر بین الناس واستدعا ایتدکلرینه بناءً حاکم موی الیه دخی خصوص مزبورک تمشیتی ایچون طرفندن برمقدار عسکر تعیین ایتمکله صوبای بکی
خاندن استنصار ایدر
مرقوم ایوب کیفیتدن خبیر اولدقده اظهار صورت عتو وعناد ودرحال عالیجاه ومعالی پناه تبریز حاکمی
واستمداد ایدوب خان مشارالیه طرفندن دخی مرقومه اعانت اولمق اوزره برمقدار عسکر ترتیب وتسییر اولندیغی هکاری حاکمی موی
الیهک معلومی اولوب وچونکه طرف زاهر الشرف دولت علیه دن مغایر صلح وصلاح حرکتدن ممنوع اولدقلری اجلدن منافی امر
وفرمان برکیفیت نمایان اولمسون ایچون عسکرینی کیرو اعاده ایتکله تبریز طرفندن ورود ایدن عسکرک دخی بوکیفیتی مشاهده ضمننده
کیرو عودتلری اقتضا ایدر ایکن ازقدیم مضافات ممالک دولت علیه دن اولان سالف الذکر صوبای قلعه سندن دخی بروان جانبنه
بچوب صوبای حکومتی توابعندن هویدر نام قلعه نک اوزرینه واروب قلعهٔ مرقومه بجبه تخلیه وتسلیم بعد التکلیف محاصره سنه
ابتدار ایتدکلری وان بکلربکیسی پاشای موی الیه اخبار اولندقده هیئت واقعه بی طرفندن تبریز حاکمی خان مشارالیه اعلام وبوکیفیتک
منافی صفوت ومسالمت اولدیغی تحریر وافهام ایلدکده بوخصوص حضور حضرت شاهی یه طرفندن عرض اولنمغله جانب سنی المناقب
جهاهیدن جوابی کلدکجه بن عسکریمی اعاده ایتدرهم جوابی ایله پاشای موی الیهک ادمیسین ارجاع ایلدیکی تحریر وانها اولنمش
ومنوال محرر مایهٔ نضارت حدیقهٔ دوستی اولان منبع ماء زلال مصافاته مؤدی کدر اولور حالته جرأتدن بالجمله هم
کاشتکان سرحد ممنوع ومحذور اولملری ایله کرک وان بکلربکیسی وکرک هکاری حاکمی موی الیهما طرفلرندن بردرلو مقابله
ومدافعه ومعارضه وممانعه صورتلری اراءت اولنمیوب مراعات مراسم موالاته مبادرت اولنمشکن بنیان رصین الارکان
آشتینک وهن وخلل تطرقندن صیانتی دولت علیهٔ ابدی الدوامک نصب عین اهتمام وثبت جریدهٔ التزامی اولمغله تأکید
حال ایچون طرف مخلصیدن پاشای موی الیه وسائر اقتضا ایدن محافظین سرحد وثغوره مکاتیب تنبیه اسالیب تحریر وترقیم
مصالحه وعهود مسالمه نک کما ینبغی رعایتلرنده مزید سعی ودقت ایلملری ترقیم وتسطیر وسرموخلافنه وضع وحرکتدن تنبیه وتحذیر
اولنمشلردر وماده مرقومه نک حد ذاتنده جزئیت وحقارتی حسبیله پیشگاه معلادستگاه جناب شاهی یه عرض واعلامه احتیاج
اولمیوب لکن بومقوله کیفیتک رجال سرحد طرفین میاننده باعث اراجیف بیمال ومؤدی انتشار قیل وقال اولدیغی ظاهر ونمایان اولمغله
اعلام حکونکی احوال واستتمام رعایت مسالمهٔ رفاه اشتمال ضمننده جناب سعادت نصاب خانیلرینه اشبو مکتوب آشتی مصحوب
تحریر وتأکید مراسم موودت وتأیید لوازم مهر ومحبت ایچون خدمهٔ آستان ابهت نشان خسروانه دن زید مجده
ایله فرستاده نادی مکرمت سمیرلری قلنمشدر ان شاء الله تعالی لدی الوصول صورت کیفیت رونق شکن مرآت کیتی نما اولان
ذهن حقایق آشنالرنده جلوه کر وهویدا اولدقده قصر مشید الارکان تحاب وتوادد وصرح ممرد البنیان حسن اتفاق واتحاد مودت
تزلزل وتمایل اولور صدمات قوارع اکداردن مصون ودستیاری معماری سعی وهمتلریله برکونه تشیید واحکامه مقرون اولرکه
مرور ایام ودهور وکرور اعوام وشهود ایله بذر برای انهدام واندراس ومتزلزل الاطراف ومتضعضع الاساس اولمیوب الحمدلله
تعالی طرفیندن طریقهٔ انیقهٔ مهر وموودت مسلوک دار برخالص العباد وذوالفت قالب حسن سلوک اوزره مسبوک اولمق هم
خصوصلری وابستهٔ شیمهٔ فطانت ومحول بحیهٔ رشد وکیاستلری اولمغله موی الیهی داروخانه فتوتلرندن تعدیل ضماح مودت
وترویج قوای مخالصت ایده جک مفرح جواب تلطیف نصاب ایله اعاده وارجاعه صرف همت بیورملری چشمداشت خالص

الطوپتلو بدر　باقی همیشه بخت غلام وفلک بکام　احرای دام ودولت واقبال بردوام

مكارم اخلاق خديوانه‌لريندن مأمول اولدیغم مرام مرقومك انجامنده همم علیهٔ ملوكانه‌لری مبذول و مراعات رسم مصافات و موالاتی دائما نصب عین خاطر ملكوتی ناظر عاطفت مجبول بیوریله والسلام دعا مقامنده ایكی تركی بیت ایله ختم كلام اولنمشدركه ذیل نامه‌ده مسطوردر

(١٨)

نامهٔ مرقومه جوابنه موضوع بر قطعه قائمهٔ شاهینك ترجمه‌سیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

ضمیر منیر افتاب تأثیر احدیه مسدودركه آیینهٔ صور نمای آفاق و انفسده نقش پذیر اولوركه تشیید اساس دوستی بابنده اولان بشارت دوستانه و پیغامات برادرانه و رموز خفیهٔ وداد و اسرار خفیهٔ خلت و اتحادكه سفیر بلیغ التقریر و وزیر آداب سمیر مصطفی پاشا القا بیورمشلر ایدی مجموعی سامعه افروز و خاطر صداقت مظاهر آنلری استماع و اصغادن بی‌نهایه محظوظ و مسرت اندوز اولنمشدر خدای متعال شاهد حال و عالم ما فی البال‌دركه بوخیریت شكالك مبادی احوالدن برو حفظ ناموس اسلام و دین پروری و اعلاء امر مواخات برادریدن غیری برمنظوری اولمیوب و تعیین ركنی و تصدیق حقیقت جعفری بابنده واقع تكلیفات و ملتمسات كه اول پادشاه اسلام پناهدن اولمشدر همان بومعنادن ناشیدر و اولكه مكنون ضمیر و مكنوز خاطر حقایق تخمیر دوا اولدركه مخالف و موالفدن عامهٔ مسلمین و كافهٔ سلاطین روی زمین عندلرنده بو ایكی دولت عظمانك دولتلرك ارتباط صوری و معنوی و التیام ظاهر و باطنی محقق و معلوم اولوب جمهور انام بو ایكی دولتك ارتباط صوری و معنویی و التیام ظاهر و باطنی ... نسلا بعد نسل بو ایكی بر برلرینه ممد و معاضد بلدیلر ما بینده لمساس مودت و ائتلاف بر نوعله استقرار بولور كه نسلا بعد نسل بو ایكی سلسلهٔ علیه‌نك اعقاب و اخلافی بیننده اثاری باقی و پایدار و دهر فتنه خیزك رخنه كری سرعتیه اشوبندن و سپهر حادثه انگیزك اخلال دستندن مصون و بركنار اوله رجای واثقدركه ان شاء الله العزیز میامن تأیید ربانی و مآثر الطاف خاقانی ایله كلزار امانی كلو برحصول و اسباب مودت و وفاق بر وجه مأمول ترین وصول اولوب دائما تقویت دین مبین و انتظام امور ملت مستبینده مظهر توفیق جناب رب العالمین و مورد رضای حضرت سید المرسلین اوله‌لر بو قائمه‌سی دخی مقام دعاده ایكی تركی بیت ایله ختم اولنمشدركه ذیلنده مسطوردر

تاریخ هد عرم ١٥٢

(١٩)

نادرشاهك اعتماد الدوله‌سی اولان اوغلی نصر الله خانه یازیلان مكتوبدر

بو دفعه مقام صدارت عظمادن نادرشاهك اعتماد الدوله‌سی ... صاحب رأی صائب و خورشید منزلت مشتری جناب سعادت مآب وكالت ایاب وزارت انتساب سعادت اكتساب صاحب رأی صائب و خورشید منزلت ناظر امور ممالك ایران ناسق مهام تختگاه تدبیر و آصف منقبت ممهد قواعد اركان مملكت و مشید قوائم دیوانخانهٔ ابهت و سلطنت حضرتلرینك مورد كتاب مجد كیان واسطهٔ انبت جهان رابطهٔ صلح عالمیان دستور ارسطو شعور مكارم نشان خان خانان حضرتلرینك مورد كتاب مجد و اقبال اولان نادی مكارم اشتمالرینه مراسم توقیر و اكرام و لوازم تفخیم و اعظام ایله تحف تحیات عالیات مخالصت سمات و طرف تسلیمات غالیات مصادقت ایات اتحاف و اهدا و تفقد خاطر عاطر بیضا ضیالرینه منهای خالص الولا لریدوكه سلطنت سنیهٔ عثمانیه ایله دولت بهیهٔ نادریه سابقده ضمیر منیر مهر اعلا و خاطر عاطر بیضا ضیالرینه ... و برتو انداز آفاق و اقطار اولان زر نشته مصافات بینده اتحاد ملی و دینی و اطراد كلی و صیمی مقتضا سنجه بیرایهٔ كتابهٔ طاق اشتهار و برتو انداز آفاق و اقطار اولان زرنشتهٔ مصافات و موالاتك مصون غبار كدورت و محفوظ وقایهٔ حسن رعایت اولنمسنده طرف دولت ابد مدت خاقانیه‌دن توجه اهتمام و دقت و امور ضمیرت مآلك تأكید و استحكامنده نه كونه خواهش و كرمیت دركار ایدوكی كالشمس فی وسط النهار جمله‌یه هویدا و پدیدار اولمغله محتاج تفصیل و بیان دكلدر و متن فسخهٔ دوستی و آشتی اولان معنای باهر الفحوای لفظ موالات و مادهٔ مصافات میانه‌ده دائر صفوت و ولا تكمیل و تأكیدی ... مقابله‌یه مبادرت اقتضا ... رعایت اولجانبدن مثلی ایله مقابله‌یه مبادرت اقتضا ایدرسه بو طرفدن وقوع بولان رعایت ... تخصیص حال لا مالك علی وجه التساوی عیانیدن مراعاتی ملحوظ و لمح ... ذهن دقایق آشنا لرینده تخصیص حال لا مالك ابلدیكی قضایا قیاساتها معها قبیلندن بر قضیهٔ مسلم الثبوت ایدوكی دخی مرسوم صحیفهٔ ذهن دقایق آشنالریدر فرخنده فال و خجسته خصال ممالك اقالیم ایران و فرمانفرمای تختگاه كیان اعلیحضرت معلا بارگاه رفیع منزلت و خورشید كلاه حضرتلرینك جم پایهٔ خدیو كشورجاه و جلال رونق افزای اورنك كسری و جم داور داد آور ممالك عجم تاج و دیهیم پناه شاه قاآن جاه حضرتلرینك جم پایهٔ طینت و اكسیر تركیب جبلتلری اولان صفای نیت و نقای طویتلری اقتضاسی تقدیم اراحهٔ عباد و بلاد و ازاحهٔ فساد و عناد ایله ترویج متاع امن و آسایش و تمهید بستر راحت و آرامش اولدیغی جای اشتباه اولمدیغی مثللو حالا سریرآرای ملكت عثمانی و رونق افزای مسند كامرانی حامی بیضهٔ دین مبین حارس ثغور و بلاد مسلمین سلطان البرین و خاقان البحرین خادم الحرمین الشریفین

رکاب کامیاب حضرت جهانگشای نادرشاه جنابندن طرفندن وزیر مکرم ایلچی پاشا وساطتیله تبلیغ اولنمق اوزره وارد اولان نامهٔ شاهینک ترجمه سیدر

هو الله

بسم الله الرحمن الرحیم

هو الذی جعلکم خلائف فی الارض

بوارق شوارق اثنیهٔ سنیهٔ مستطابه که سنتشد بهضدک باخیلک مطلعندن لمعان بولشدر
شعشعه افروز مجلس مینو مثال حسن عهد ووفاق اوله ودروایح نرکس نوایح ادعیهٔ مستجابه که اخوانا
علی سرر متقابلین بهارستاندن اهتزاز پذیر اولمشدر مشک ریز ونکهت انگیز محفل ادوم تمثال خلت
وولا اوله فرط محبت خاص وکمال صدق واختصاصدن اعلیحضرت قدر قدرت قضا توان داود
سکندر رتبت سلیمان شان سرفرازی ده تاج ودیهیم پادشاهی آیینهٔ صورتنمای معنی جهانپناهی
مشعله افروز خاندان عظیم الشان عثمانی مهر جهانتاب سپهر جهانغازی وجهانبانی جهاد استواد
مدینهٔ امن وامان مایهٔ آسایش وآرامش زمین وزمان خدیو ملک خیل انجم سپاه جهانبخش دریادل
دین پناه ۞ بهرسو علم راست سازد زکین شود راست همچون علم پشت دین شهریار کشور حزم ووفا
شهسوار عرصهٔ کین وداد قاآن البرین وخاقان البحرین خادم الحرمین الشریفین ثانی اسکندر ذی القرنین
السلطان الاعدل الاعظم والخاقان الاجل الاکرم السلطان الغازی محمود خان ابن السلطان مصطفی خان
شید الله ارکان سلطنته ورفع بنیانه حضرتلرینک محضر پرنور وموقف مستلزم الجود خورشید
ظهورلرینه ابلاغ واهدا اولنوب مشهود ضمیر منیر آفتاب تأثیر اقدس ومکشوف رای جهان آرای
مقدس اولنور که نامهٔ همایون فال واجب التعظیم وکتاب عنبرین نقاب لازم التکریملری که مفتوح
سلطنت عظمی ومستقر خلافت کبرادن وزیر عالیجاه ومعظم ودستور مکرم موصل والیسی مصطفی پاشا
واعلم العلماء المتبحرین افضل الفضلاء المتورعین صدر اناطولی مولانا عبدالله وقضا مآب افادت
وافاضت نصاب محمیهٔ ادرنه قاضیسی مولانا خلیل صحابتلریله عز اصدار وارسال بولمشدر اطیب
اوقات وابرک ساعاتده فیض رسان ورود واول گلدستهٔ گلزار قدس نفحات فایحاتنک عطر بیز
ونکهت انگیزلکندن مشام جان وجیب جنان معطر ومشک آلود وهدایای دوستی نمون وتحایف
مودت مشحونلری زینت افزای پیشگاه وصول وملحوظ عین قبول اولوب گنجینهٔ مودته مایه وجمال محبته
پیرایه بخش اولمشدر مفاوضهٔ همایونلرنده مواد خمسه‌دن اوچ ماده‌نک نقش پذیر صورت حصول وماده
اخری معاذیر شرعیه ومحاذیر ملکیه‌سی محول وموکول اولدیغی اشعار بیورلمش بو نیازمند درگاه الهنک
تشیید مبانی خلت والتیامدن والفت ونظام ملت اسلامدن وبهبود ورفاه ملک علام اولان آسایش
وآرام کافهٔ انامدن غیری مأمول ومقصودی اولمیوب واول شی که بو نیازمند درگاه صمدانی‌یه متعلق ابدی
صحرای مغان شوراسنده قوندن فصله کنود مشهود حاله برازا موعکه اول پادشاه اسلام پناهه منعقد
باقی قالمشدر که میامن تأیید الهی ومعاضدت توجهات پادشاهی ایله گرکدر که سمت اتمام وصورت اختتام بوله
اگر بو خصوصده مهمات ملکی ومالی اولیدی البته دولتینک عالم اتحادنده اول پادشاه ظل الهه زحمت
وتکلیف صددنده کلیوب یکانکی مقتضاجه کندومز فیصل وبر ورد ایدرکن مقاصد مذکوره برازا مورد که
اول پادشاه سکندر شانک حیز فرمان وقدرتنده در چون ایکی مطلب که رکن اعظم بنیان مصلحه در
وناتمام قالمشدر بونک ایچون وزیر مشارالیه ودفتلری رسم سفارتی وجه پسندیده وآداب مرضیه اوزره کشایان
شان دولتین وسزاوار مودت جانبیندن ادا وایفا ایتملریله حفظ نزم رخصت انصراف ارزانی واسرای ممالک دوبهلو
عموما اطلاقلری بابنده فرمان همایون خاقانیم بعز نفاذه اقتران بولدی وامیر الامراء العظام لرستان فیلی
بکلربکیسی علیمردان خانی دخی سیادت وشریعت پناه مفتی دار السلطنه هرات ملا محمد محسن وایالت وجلالت پناه
غوریان حاکمی اغوز علیخان دخی قتلری ورسم سفارت اوزره پاشای مشارالیه رفاقتی معیتلریله روانه درگاه سپهر
اشتباه سلطانی ومواد مزبوره‌نک کیفیتلری ولزوم تمشیتلری علیمردان خانه تسلیم ایلدن نامه‌ده وسیله مفصل
ومشروح معلوم ضمیر الهام پذیر خاقانی قلنمشدر ان شاء الله العزیز عتبهٔ علیهٔ شاهانه‌لرینک شرایف تلثیمه
ایرشدکده نفصله حقیقت امور مطویه‌یی ایلچیان دخی اول آستان سپهر بنیانک مقیملرینه عرض ایتسه‌لر گرکدر

اولدق برقطعه سفینه لری دریا بساحل نجات اولمامق وجهیله هر طرفدن قوة الظهر امانلری بیدبر لعشکست وانکسار
اولمغله بندر حوالیسنده اولان عساکر نصرت تمام بروجهه محرر طائفهٔ مسقوه نك مقدما استیلا ایتدکلری
اوزی قلعه سنك دخی نزع واستصعاسنه توجیه رایت عزیمت وسوق کتیبهٔ هیبت ودهشت اوزره اولدقلری
اثناده قلعهٔ مرقومه وقارشوسنده واقع قلبرون قلعه سنده متحصن اولان مخاذیل مشرکین مقابلهٔ جنود ظفر موعود
مسلمینه کندولرده یارای مکنت واستطاعت اولمدیغن جزم کردهٔ یقین برله عجالةً قلعتین مرقومتینی تخلیه یه ابتدار
ورو براه بادیهٔ ادبار وفرار اولمشلردر ان شاء الله تعالی بوندن بویله دخی تنظیم احوال حدود وسدود وتسویهٔ
لوازم تخوم وثغور حالاتنده شد نطاق عزیمت وصرف نقدینهٔ همت اولنمق دولت علیه مزك نصب عین اهتمام وواسطهٔ العقد
مهامی ایدوکی بی اشتباهدر وبوجمله ذکر اولنان کیفیات وحالات اثناسنده بنه دولت علیهٔ ابد قیامز تکمیل عرض وتطبیقی
مستلزم مصالحه ومصافاتدن بردرلو نکول وابا ایتمیوب وسقولو ونچه لو دخی کویا سررشتهٔ مصالحه یی الدن براقیوب
حوادث متجدده نك ابتدای وقوعندن بر صورت ظاهرده بو مصلحتك تمشیته رغبتلرین مشعر کاغدلر تحریر واولا برله
تسییر وبالخصوص نچه کفرهٔ بی جسارت ایتدکلری حرکت ناهنجارك وخامت وشئامتنی مشاهده لرندن ناشی کمال عجز وضراعت
هشتلو دوستمز فرانچه پادشاهی جنابی دخی بو خصوصك عقد ونظمنه توسیط ایتملریله دولت علیه مز دخی بر منوال المشروح صدق
نیت وصفای طویت ایله بو امر خیر انجامك تکمیل واتمامنه جمله دن زیاده خواهشکر اولدیغن بیان وتکمیل عرض واسترداد دخی
ضمننده بوابنك بران اقدم تمشیته کمال کرمت ایله رخصت ومماشاتی عیان ایدوب لکن مسقولو ایله منشأ معادات وموجب
محاربات اولوب بر مقتضای شان سلطنت حصول امنیت خصوصنده دولت علیه مزك مجبور ومغدور اولدیغی بعض
حدود نزاعی مسقولو بواندن بر قالیه افراغه مبادرت ایتمیوب وبوندن بویله دخی بالطوع والرضا بونلرای
حسن نظامنده بطائت اوزره حرکتلری بدونما اولوب بو وجهله مصالحه اولنمق ایسه شان دولت علیه مزه دخی
ناشایان اولمغله بو وقته دك بو حالت باعث تمادی حرب وقتال وموجب امتداد جنك وجدال اولمشدر
بو صورتده دولت علیه مزه منبعث اولان ایلچیلریکزك سرعسکر بز بولندیغی محله ارساللری واولجانبلرده مسقولو ایله
وطرفلرنده اولان ایلچیلریکز ایله مکاتبه ومراسله لری برامری مفید اولمیه جغی یعنی بروجه محرر میانه ده درکار
اولان حدود نزاعی کیفیتی بر صورت بولمقسزین حدود وثغور دولت علیه مزه نوعا سرایت آشوب فتندن
امین اولمیه جغی ظاهر وپدیدار اولمغله دولت شاهیه مثللو بر دولت عظیمه نك معتبر ایلچیلری بیهوده اتعاب
اولنوب رأس حدودده واروب وبلا مصلحت عودت ایلمك مناسب اولمدیغندن بشقه دین شهامت قرین
اسلامده اولان تقدم وشرافت وتخصیص دولت علیه مزك مظهر اولدیغی غلبه ونصرت مقتضاسنجه مسقولو
دولتنده اولان ایلچیلریکزی مقدمجه انلر کندو حدودلرینه ارسال وجانبلریکز ایله مکاتبه ومخابره یه طرفلرندن
بدء وابتدار اولنمق اقتضا ایدرایکن طائفهٔ مسقوه ابتدای حدوث منازعه ده مابینه نچه لوی وبعده فرانچه
دولتنی توسیط والان فرانچه دولتنك آستانهٔ سعادتمزده مقیم ایلچیلرینی بو خصوصه طرفلرندن مرخص تعیین
ایتملری وبر ازمدتدن برو واقع اولان مکاتبات ومراسلات ایلچی مومی الیه وساطتیله امتداد ایتدیکندن ماعدا
کندو طرفلرنده اولان ایلچیلریکزك اوجانبه ورود ووصوللرندن بر مدت واقف کندن اولمشکن بوانه دك
واقع اولان تحریراتده والحالة هذه چند روز مقدم مخصوص اولاقلری ایله مسقوباشی وکیلك وارد اولان کاغدلرنده
انلری بردرلو قلم ولسانه کتورملری وجناب شهامت مآبلرینك بوکونه اراده ونیتلرینه اصلا صورت رغبت کوستریوب
سکوت واغماض ایله معامله ایتملری توسط شاهیلرینه عدم رغبتلرین تأکید وتأیید ایتمکله توصیهٔ شاهیلری اوزره
سفیران مومی الیهمانك صورت تنزلده بدائت راس حدودده ارساللری عنوان عظمت نشان دولتینه دکل شان وشوکت
اسلامه دخی مورث عار وشنار اوله جغی ظاهر بی ارتیابدر جناب شاهیلرینك بو وضع اسلام پسندلری کمال تعصب
دینیه ونهایت غیرت اسلامیه لرینی تحقیق وحقلرنده درکار اولان جمله نك ظنون حسنه سنی تصدیق ایتمکله
بوندن بویله دخی بو همت غیورانه ونیت صادقانه لری اوزرینه نچه نتایج وثمرات ترتبی مقرر اولمقدن ناشی
علی الدوام تحریك سلسلهٔ وداد وتأکید سواد مؤالفت واتحاده بذل اجتهاد بویله وسفیران مومی الیهما اجل الطریق
ونسق انیق اوزره اجرای مراسم رسالت واداء لوازم سفارت ایدوب دوابع خلع کرامات خلافتپناهی مزید نوازش
والتفات شهنشاهیمز ایله مفتخر ومباهی قلندقلرندن صکره صوب باصواب شرف انتساب قاآنه لرینه جوابنامهٔ
مسالت ختامه ایله مأذون عودت وانصراف اولمشلردر ان شاء الله تعالی لدی الوصول تفصیل کیفیت علی
وجه الحقیقت معلوم ابهت مرسوم شاهیلری اولدقده بر مفحوای انما المؤمنون اخوة عروهٔ وثقای حسن جوار وکانکی
ایله فیما بعد دخی مرعات شرایط روابط همسایکی قلوب اظهار انوار ایمان واخماد نیران طغیان ایچون جنود داعیه
ووفود ادعیه ایله مرافقت ومعاونتلری مأمول ومنتظر پادشاهانه مزدر همیشه نیر عالمتاب سلطنت وجهانداری
از افق اقبال بی زوال بروفق مأمول ونهج مسئول طالع ولامع باد برب العباد

اوایل [illegible]

اساس مصالحه نك معماری حسن تدبير دلپذيرلريله استحكام واستجداديته بذل همت وجانبجه روسيه جانبنه دخی سفيرلری
مصلحت كذاران اسراسنه مبادرت قلنمش جناب نصفت مآب شاهيلرينك بو وضع وحركت ودولت اسلاميه طرفنه اولان
حسن انجذاب وميللرندن فوق الملحوظ ممنون ومحظوظ اولمشزدر مقتضای طينت ولازمهٔ ديانتلری اوزره بوندن بويله دخی
جانبلرندن مأمول وملحوظ اولان هر بابده منصفانه حركت ومراسم مروت وحقانيته رعايتدر لكن قواعد ورسوم دولی
عارف وآگاه اولنلره مستور پردهٔ خفا دكلدركه مسالمه اوزره اولان دولدن برى دولت بيننده بحسب الوقت بكون وجهدن
ايلبان منازعاتك منشأ ومبدأ شونده عرض وناموسنی محافظه قصديله شاه راه عفاف وانصافده رهرو اولان دولت امال الجام
صدق اعتزام ايله باديه پيمای تعدی واعتساف اولان دولتدن حقنی طلب وتحصيل وعرض وناموسنی ايفا وتكميل ايلمك وجهه
ذمت ولازمهٔ شان دولتی اولمغله بوامنيه ده هرنقدر صرف مقدور وابدا وايسه معذور ومجبور وبوخلالده سفك دما واضرار
برايا اولمقسزين مصالحه وجهله تكميل عرض دولت وتحصيل حق وتطييب خاطرنه دست رس ممكن ايكن بلا موجب توسيع ملكت وداعيهٔ
نفسانيه تمننده جانب مصالحه دن مجانبت ايلديكی حالده عالميان عندنده مدخول ومنفور اولدیغی اشكاردر لذلك دولت عليه
دائم القرار مزايله مقدما مؤبدا مسالمه ومهادنه اوزره اولان مسقو دولتنه طرف همايونمزدن خلاف شروط مصالحه بردرلو
وضع وحركت اولنموب لوازم موالاته كما ينبغی رعايت اولنديغنه ومسقولرك ارتكاب دك ودسيسه لرنه بردرلو شائبهٔ اشتباه
اولمديغنه جناب نعم المآبلری ايله درميان اولان عقد وفاقده كندولرك مصالحلری دخی ادخال ايچون جانب شاهيلرندن نياز
واستدعا اولوقت دولت عليه مزايله مسالمهٔ مؤبده يی اقرار وادعا ايلرلری دليل واضح وبرهان قاطع اولمغله بوبابده هر
هرنه قدر طريق حيله يه سلوك ايله ايراد علل واعذاره ابتدا ايدرلر ايسه پذيرای سمع اعتبار اولمیه جغی ظاهر وبديدار اولور
بومقدمه دخی بووجهله ثبوت يافتهٔ جريدهٔ تحقق اولدقدنصكره دولت عليهٔ خلافتمدار مزايله مسقولو بيننده طرح افكن ظهور اولان
كيفيت عداوت وجدال على ما هو الواقع بوكونه بسط واجمال اولنوركه مسقولو طائفه سی ازقديم مجبول اولدقلری دسيسه وخدعه لرندن
ناشی جناب والاجاهكز مقدما كنجه وشروان جانبلرنده ايكن برمنوال محرر دولت عليه مزايله عقد بر مصافاته رغبت واعتبار
دخواهشلرين كويا سزك طرفكزدن دخی ارتياب واشعار صورتنده حيله واغفال وادلالينه ذاهب ودفعهٔ نقض عهد وميثاق ايله
على الغفله حدود ممالك اسلاميه مزه تعدی وتجاوزه مترصد ومترقب اولملريله جناب صفوت مآبلری دخی مسقولوك بوكونه
نياز ورجاده اولدقلری حالا بغداد واليسی اولوب وحينده ارض روم جانبنه عسكری بولنان وزيرم احمد پاشا ايله مكاتبه ومراسله ايدرك
مسقولر بغتةً ازاق قلعه سنك محاصره سنه اجتسار ودوستلق زمانده قپاسا قلعهٔ مرقومه يی قدر كفايه حفظه وحراسنده
خالی بولنلريله نزع واستيلايه ابتدار خلالنده داخل حوزهٔ امانيمز اولان فص نگين اقليم قريمه دخی برطريقله استيلا داعيه سيله
ماحصل قوت ومكنتلری اولمق اوزره تدارك وترتيب وقريم اطه سنه تسبيب وتسريب ايلدكلری طابور مكسور وكروه
انبوه مقهورلرينك عرصهٔ تفرقهٔ انكسار ومدبراً وخائباً آوارهٔ بيابان فرار اولدقلری مشهودلری اولدقدنصكره دخی عقب
جانب مصالحه يه ميل ورغبت اظهار ولكن جناب حميت نصابكزك عندنده دخی بوكونه حيله وملعنتلری ظاهر واشكار اولوب
فيما بعد بوكيفيتی طرفكزه اشعاره جرأتلری اولمامغله ناشی كيفيتی جانب دولت مآب قاانيكزه افاده دن قطع رشتهٔ امال
ومابينه نيجه دولتی توسيط وادخال برله مجددا عقد مصالحه بابنده عتبهٔ عليامزه التجا وايكيسی معاً اسعاف مراملرين
نياز واستدعا ايتملريله نحن نحكم بالظاهر مقتضاسنجه ازاق قلعه سنی كماشتكان دولت عليه مزه تسليم شرطيله اولوقت
الحاح والتماسلرينه مساعدهٔ همايونمز ارزانی قلنمغين طرف همايونمزدن وكندو جانبلرندن ونيجه لودن متعين ومعتبر مرخص
ايلچيلر تعيين ودول ثلثه حدودلرندن خارج له مملكتنده واقع نميرا اوه نام محلده مكالمه ترتيب اولنوب جمله مرخصلر
محل مزبورده انجمن آرای جمعيت ومكالمه يه مباشرت وابتسه فيصل وبرطك حالتلری دردست ايكن ينه مجبول اولدقلری
خدعه واغفال سمتنه سلوك ايله على حين غفلة من اهلها قريمه واوزی طرفلرينه مرتب طابورلری ايله اطالهٔ اقدام تجاوز
ايتدكلرنده قريم اطه سنه متوجه اولان طابورلری قرين قهر ودمار واوزی جانبلری كذلك ازاق مثللو كفايت مرتبه عساكر
ومهماتدن خالی بولنديغنه بناءً دست تعدیلرينه كرفتار اولدیغندن بشقه مقدما تصفيهٔ مابينه توسيط ايتدكلری
نيجه لوبی دخی نقض عهده تحريك وممالك اسلاميه يه تسليط ايتدكلری بالجمله دول بيننده مشهود ومعروف اولان
قضايادندر بعد اللتيا والتی اطفاء نائرهٔ مضرتلرينه صرف قدرت فريضهٔ ديانت مدار سحب همت والانهماك والتغز
مقتضای غيرت دينيه ولازمهٔ شان وشكوه سلطنت سنيه مز اوزره ترتيب عده وعتاد وحول وقوهٔ منتقم جباره استناد
ايله قدرت ومكنت شاهانه مزی اظهار وابراز وتكميل عرض وناموس ايچون ايكيد شمن ايله دخی مقاتله ومحاربه يه آغاز
ايدوب نيجه كفه سنك بكن سنه اورده دست اختلاسلری اولان نيش قلعه سی وزور بازوی انتصار ملك قهار ايله
استرداد ونيجه مملكتلری خراب وبرباد اولديغندن ماعدا بوسنهٔ عجيبة الميمنه ده دخی طابور مندبورلری برقاچ محلده
كركی كبی قهر وتدمير ومتانت ومناعتله مدار اعتنا وافتخار وسد سديد موجب الاغترارلری اولان اطهٔ كبير قلعه سی
توابع ومضافاتيله كشيدهٔ بند كمند فتح وتسخير وبوندن بشقه مسقو كفره سنك مجموع قوت وقدرت ومايهٔ تاب
وطاقتلری اولان ادوات ومهمات وعساكر ولوازمات ايله حدود ممالك محروسه مزدن بندر طرفلرينه برا متوجه اولان
داعيهٔ فاسده يا نهادهٔ ميدان عجب وغرور اولان طابورلری نحوست بها وكذلك قريم واوزی طرفلرينه سوء قصد
كتائب وسرايا وبحراً قريم حواليسنه ترتيب ايتدكلری دونانمای خيبت انتمالری عون وعنايت حضرت منتقم قهار ايله بالجمله
مدمر وخاكسار وبحراً كالان سفاين منحوسه لرينك اكثری غريق لجهٔ هزيمت وخسار وبقيه لری دخی زنجير قهر واساره كرفتار

اولدق

وبونلرك اقدام دركاه فلك بنكاه خاقانيه روانه اولدن ايلچى وساطتيله منوتواسع آكاهى واصل اولدقده مرتبه سموع
عاكفان سدة عظمت واجلال اولدى كه مقتضيات سپهر حادثه خيزه بناء اول دولت عليه ايله دولت روسيه بيننده
غبار مخالفت ونزاع ارتفاع وسررشته نوقدد وصلاح انقطاع بولوب نائرة جنك وجدال اشتعال اوزره اولدوغى
جون اول عهد وشرط كه دولت روسيه ايله واقع ومكتسبى عام حسن عهدده اكا ايفا لازم ومفروض واولوب
پادشاه اسلام پناه ايله شوائب ريب وغرضدن معرا اولدن اتحاد مذهب وموافقت ملت وشريعه بناء بوخير
خواهلق دوستى ويكجهتى ودخى طريق توافق صورى ومعنويسندن فرض ومحتم اولدى كه اول دولت والا
دوستنه دوست ودشمننه دشمن اولهلهذا بو وفق ايالت وشوكت پناهان حشمت دستكاهان نظاما اللولا
حاكم زميندآور سعدلو محمد رحيم خانى كه ايران كبار زاده لوندن در ونظر على خان قديمى بك كه مرد آدابرزن
منزل ايله اول آستان سپهر بنيانه روانه وهراة جانب حاكمى محمد طيب خان ايله حاكم كرشك محمد رضا خان
قاجارى دخى حضور پادشاه والا جاه مماليك روسيه يه فرستاده ايلدك اول خديو جم اقتدار كه مظهر رحمت
وسايه رأفت حضرت پرورد كار درلر وشرع مروت ومنت فتوتده سفك دما وتضييع نفوس اوزوينه آرام
بلاد وآسايش عبادى راجح عدايدرلر سفراى مشار اليهمانك ورودندن وحجاب باركاه عزوا صالهلسانا
عرض ايدن جيكارى امورى اصغادن صكره هركاه رأى كيتى آراى قدس اقتضا كوستروب معروف صلاح بيله موقف
اجلا قلنمدن فرمان همايون قدر عز نفاذ بوديله كه فرستادكان موجب لهما يى معسكر سردار ان ظفرتوزه توقر ولركه
دولت روسيه به اعلام ايدوب انردخى بو نياز مند دركاه آكهى ايلچيلرينى سردارلرى ولديجى محلّه روانه ايدن لراو محلّه
ايلجيان سردار ان طرفنه قرب ووب انشاالله العزيز مصلحت دولت عليه عثمانيه يه لايق وجه اوزره طائفه
روسيه ايله اول دولت ابد بونيز مابيننده تجديد امر صلح عمله كلوب بر وجه مرغوب دفع آشوب اوده مكارم اخلاق
پادشاهانه دن ترقب اولنور كه ايلجيان مشار اليهما يخشب امورهم نوده دحضور سر معيار رخصت انصراف عنات الهى تا جراوار
بيو دبوب روايح عنبرين فوايح رياض مكاتيب همايون ايله مشام دوستى ومودت مثل آيين بوديله همواره آفتاب
اب وزنكت فلك رادور وكيتى راد رنكت مستم برتو بادين پادشاهى بكام دل بجان جنها نجخواهى
جهانتاب سلطنت كبرى عالم افروز وبارقهٔ صمصام مجاهدين عدو سوز باد

كتاب مستطاب حضرت شهريار آسمان جناب جانب بلرندن ايران شاهى نادر بهادر شاهه نامهٔ همايون مسوده سيدر

حمد بى عديد وشكر مستلزم المديد اول تأليف فرماى قلوب اهل ايمان ونصرت بخشاى جنود اسلاميان حضرتلرينك
پيشكاه بارگاه كبريا يناهيلرينه سزاوار احراد ركه غير يكتان دين احمدى ونكهداران ناموس شريعت محمدى اولان خواقين
نصفت آيين حليهٔ يمن آميزش واتساق ايله آراسته وكسوهٔ حسن ائتلاف واتفاق ايله پيراسته ايدوب نوك سنان تيرزناليري
موحدين خيال چشم اقتدار مشركين وتيغ وتير شعشعه باش غزاة مسلمين آتش انداز خرمن اعمار اعداى دين ايلدى ومصابيح
صلوة ساطع الانوار وقناديل سلام بيقياس وبيشمار اول فارس الخيل عرصه كاه رسالت وحائز قصب السبق مضمار نبوت جنابلرينك
اوبزه ضريح اقدس وروضهٔ مرقد مطهر مقدسلرى قلنوركه اركان المؤمنين كرجل واحد لامعه سيله ترفيع رواق دين وتوسيع نطاق
يقين ايلدى صلى الله عليه وعلى آله واصحابه وذرياته واحزابه من المهاجرين والانصار المنتشرين فى البلاد والامصار الى انهار الدهور
والاعصار وبعد اعليحضرت لالى نضرت شهريار قمر تنوير خديو خورشيد نظير غرهٔ غراى جبين بختيارى دتهٔ يكتاى اكليل كامكارى
موسس مبانى جاه وجلال مشيد اركان عز واقبال تابستهٔ تاج وكمركاه بابستهٔ ديانت وامانت وانتباه علم افراز خطهٔ سرورى
رونق بخشاى اورنك داورى دادار فريدون تخت جم روشن خسرو همايون بخت دارا منش بهاء الدنيا والدين جلال الاسلام
والمسلمين عونا للشجاعة والمناعة والشان ظهرا للبسالة والجلالة والعنوان حالا جالس جادر بالشن تخت كسرى وجم فرمان فرماى ممالك
عجم فلك باركاه القاآن نادر بهادر شاه جعله الله على مفارق اهل المشارق تاجا وانتج مقدمات خلته بالخير انتاجا جنابلرينك سوى
دلجولرينه جوش دريا خروش تسليمهٔ خلوص آيين وجنود بهجت نمود تعظيمهٔ صفوت مكين صنوف اكرام ووفور احترام برله رهآوردى
نادى نزهت قرين قلنمغى ضمننده ظهير سداد تنويرلرينه خلاصهٔ مرام بو وجهله افاده واعلام اولنوركه جانب سعادت جالب كامكار ريلرينه
خاندان آسمان سان ودودمان خلافت عنوانمز بيننده مقدما پذيرفتهٔ استقرار واستحكام اولان معاقد مصافات ومقاصد
مولات مقتضاسنجه فرستاده قلنان نامه نامى نافه كشا ومفاوضه سامى غاليه ساكى بهترين ايام وازنده كه سطوع انوار
فتح ونصرت ولموع اضواء فوز وفرصتندن فروزان اولان آثار ميامن نور افشان كتابهٔ نزد كار ايوان آسمان اولمغه شايان ايدى
معتمدان سدهٔ شاهيلرندن خانيت نصاب ايالت مآب سعادت اكتساب ايران كبار زاده لرندن حاكم زميندآور سعدلو محمد رحيم خان
وهمعنان مرافقى قلنان امارت مآب درايت انتساب نظر عليخان داما مقرونين بعناية الملك المنان وساطتلريله شرف وصوله
موصول ونظر اكسير اثر ملوكانه مزايله منظور وشمول اولوب حاوى اولديغى حائل صدق وصفا وآيات محكمات مهر ووفاى
اذل دلائل مجاسلات حب ووداد واجل شواهد مدعاى تعاضد واتحاد اولوب لا سيما مجبول ومفطور اولدقلرى صفاى
طينت ونقاى سريرت واتحاد دينيه دن اقتضا ايدن عصبيت وغيرتلرندن ناشى مقدما ارتكاب طور ردى عتو واستكبار
وعهد معقودى بلاسبب نقض واخفار ايدن دولت روسيه نك بوكونه حركات رديه سى منهج عروق ديانت وتحرك ماده
حميلرى اولمغله اصلاح ذات البين وتصفيهٔ شوروشبنه برشيوهٔ ديد نه حسنه همجوارى عزيمت ورخنه دلرتيشه غدر اولان

فروزده شرفیاب وصول ورسیدهٔ طاقچهٔ والاخانهٔ مثول اولوب اول غنچهٔ بهجت ریاض وداد نسیم تکریم ایله کشاده قلندقده نکهت نکهات عنبربیزی معطرساز مشام خلت وسزای مشک سای خلوص انکیزی لخلخه فرسای دماغ مودت اولمشدر مقدما جناب نعم المآب شاهی وجانب اشرف والطف دیانت بناهیلرینک بعنایة الله الملک المستعان موافق مراضی جانبین اولان ترویج مذهب اهل سنت وتنویر منار ملت وجماعت واماطه وازالهٔ رفض وبدعت خصوصنده موفق اولدقلری آثار رضیه ومآثر مرضیه باعث آسایش اهل ایمان وسبب ستایش زمین وزمان اولمقدن ناشی تنظیم وتوثیق وتتمیم وتنسیق درمیان اولان روابط موالات ومواخات وضوابط موالفت ومصافات وکلای طرفینک حسن سعی واهتماملریله جانبینک نظام سامانلرینه الیوم واعزی اولان وجه وجیه حسن طور مرغوب مستحسن اوزره نظام پذیر تمشیت وبمنه تعالی میانه‌ده قطع اولنان اکسیهٔ اتحاد وبحجت قامت واحدیدن محذر عایه کسوه طراز طراوت اولدیغی جانب مودت جالب شاهیلرینه بونرن مقدم ارسال رسل ورسائل ایله ابانه وانها اولنمشدر قاصد مخجته مقاصدلری موما الیه اجرای مراسم رسالت واداء لوازم سفارت ایدوب ضمایم روایع الفت وتنایف شریف خلت ایله برموجب دفتر عرض ایلدوکی هدیهٔ بهیه لری نمجهٔ اکلیل قبول ومقلهٔ رغبت واعتبار ایله شمول ومصحوب کتبیهٔ معینی ظلنان بکی بخبر قبل دمحمد ربط بنویر وصول اولوب عادت حسنهٔ سنیهٔ شاهیان وسیرهٔ کریمهٔ مرضیهٔ تاجداران اوزره اکساء خلعت سواعدت وتشریفات فاخره رخصت مراجعت ایله حائز مباهات ومفاخرت اولمغله مجرد ترصیع نکین پیمان وداد وتزیین اکلیل دوستی واتحاد ایچون اشبو نامهٔ همایون مصادقت مشحون مزاصدار وارسال قلنمشدر بعد ازین دخی ذات دیانت سمات شاهیلرینک کمال اتحاد دینی ودوستی ایله ابراز لوازم حسن معامله دوستی ویکجهتی واظهار مراسم غبوت کشی دیمحذری به صرف جل اجتهاد وتنسیم نسیم روح افزای وَجَعَلَ بَيْنَكُم مَّوَدَّةً وَرَحْمَةً ایله ابواب مراسلاتی کشاده بیورمهلری منتقش ضمیر مصافات سمیر خسروانه مزدر همواره دائم ازبرق کوهر تاج برسر مهر وماه افسرباد ازجهان نابود کرود وشهور نوبت کوس تو مکرر باد

رکاب همایون جهانداریه نادرشاه طرفندن کلوب نامه‌نک صورتیدر

هو الله سبحانه

بسم الله الرحمن الرحيم

بر دوهر رخشنده کلام ولؤلوی آذرین بیان که دررهٔ التاج نامه وزیب فرق مباهات خامه اولمغه لایقدر نام بلند خداوندیدر باستحقاق وپادشاه علی الاطلاق درکه مهام عالم وامور جمهور بنی آدم الفت ووفاق سلاطین باداد ودین ایله رابطهٔ نظام ویردی وکلید خلت والتیام پادشاهان معدلت آیین ایله ابواب آرام وامانی روی کافهٔ اهل جهانه احدی [illegible] ومنی که ملکش قدیمست وذاتش غنی وبرحرف شرف جسته خرجام ومقال فرخنده آغاز نکونجام که سلطان ناطقه [illegible] وشاهد سخنه زیور ویره بر سرور محی الهدیک اسم سامیسیدر که ساحهٔ کشور ملتی نطاول لشکر بیکانه شرک وریبدن مصون ودار الملک دین مبینی دست انداز جنود نقص وعیبدن مأمون وذات شریعتی باعث اصلاح امور عباد ووجود اقدسی واسطهٔ صلح کل عالم کون وفساددر صلی الله علیه وعلی آله واولاده واصحابه البررة الخیرة وقاتل الکفرة والفجرة وبعد اعلی حضرت فلک ارفعت کیوان رتبت بهرام صولت مشتری سعادت صورت نمای آیینهٔ شوکت اسکندری زینت اورنک دارایی وقیصری جوهر شمشیر کشورکشایی فارس مضمار دولت خدایی قائم بنیان ظلم وطغیان رافع رایات عدل واحسان بیخ عاصف دریای اضطراب اهل نفاق وبرق خاطف خرمن هستی ارباب بغی وشقاق آرام بخش بحر طوفان زای جهان وتسکین دهٔ شورش [illegible] خبنز ادوار وازمان مطلع صبح سفید روزی ایام نهبن توهم صدف شهور واعوام معدن در دری فروغ سلطنت عظمی ومنبع لآلی کوهر مثال دولت کبری سزاوار زیبنده دیهیم تاجداری وبار اقرای تخت فیروز بخت پادشاهی وکامکاری خدیو نافذ الامر اقلیم دولت قوی نبار وشهریار آن بند اوراق برنشان امور بلود وعباد سلطان البرین وخاقان البحرین ثانی اسکندر ذی القرنین خادم الحرمین الشریفین مجمع الفلک السلطنه والخلافه والعظمه والرأفه والمرحمه والبر والعدل والاحسان سلطان محمود خان بن سلطان مصطفی خان خلد الله ملکه وسلطانه حضرتلری اوراق ظفر عنوان ضمیر منیر خورشید نظیرلرینه منطبع اوله‌دره سنه ساحیه ده صحرای کنجه مقر اردوی ظفر قرین اوله قدیم ایران ابدی مآل ولایات مرزبوم حینی دمشک قدیم ایران ابدی وآثام انقلاب اوایل اراندن نصرت دولت روسیه به جنوب ولایات دربند وغیره‌نک انتزاعی یونیان مسند درکاه ابد پیوندک وجه همتی اولوب طائفهٔ روسیه نصرت فنه ویوردیر وحین انعقاد مصالحه باد عدن وغدر دستور سابق اوزره بو دولت خداداد امناسنک نصرفنه ویردیلر بیکه هرنه وقت که دولت پادشاه ذی جاه خورشید کلاه روسیه خواهش ورجا سنه بنا عهد واقرار اوزره ولایت خاطری آبله صلح روسیه دخی تحنامه ایله قید اولمغ علیهٔ عثمانیه ایله بو دولت نادره بینده مقدمهٔ مصالحه تحقق بولدیغی اول دولت

طهران امروسانح مواد با تفاق سیادت و شریعت و فضیلت و اقبال پناه عالیجاه عمدة السادات والافاخم میرزا
ابو القاسم صدر ممالک محروسه وعلامة العلمایی افضل الفضلایی ملا علی اکبر مدرس خراسان والمرام این
نیازمند درگاه سخا دوانه ان دریاد فلک اقتدار اسمان شان وچگونگی وار در عالم ربط مشرب و اتحاد مذهب
بان اعظم قیاصره نگاشته لوحهٔ اعلان وبیان ساخته‌ایم البته سفرای مشار الیهم تا حال بشرف تقبیل عتبهٔ علیه
همایون سرابلندی وازادراک خدمت حجاب بارگاه سپهر احتشام چرخ نمون بهره‌مندی یافته ان مقدمات را
بعرض ایستادگان پایهٔ سریر خلافت مصیر رسانیده اند در این اوان میمنت اقتران یک زنجیر فیل هرچند که قابل
کسیل نبود لیکن چون هدیهٔ حضرت فلک رفعت نقاوهٔ دودمان گورکانی پادشاه والاجاه هندوستان بوده
باتبعی اقمشهٔ این دیار بموجب تفصیل علیحده مرسله از راه یگانگی واختصاص انفاذ ان درگاه سپهر اساس
خلافت مناص شد امید که در پیشگاه نظر افتاب اثر سلطانی جلوهٔ قبول یابد از انجا که مکاتیب مودت اسالیب
کلید محبت والتیام فیمابین سلاطین ذوی الاحتشام وارتباط این گروه باعث آسایش ایام میباشد یقین که رسم
همواره بمفاتح اقلام دروازه قسام ازطرف ذی شرف ان دولت علیه گنجینه کشای کنوز مولات بوده رسم
موالفت بمقتضای مکارم اخلاق خدیوانه مرعی ومبذول خواهند فرمود الباقی افتاب جهانتاب سلطنت
عظما از افت زوال مصون بوده دائما اورنگ خلافت جهانداری بتایید جناب باری بوجود مسعود ذریو
همایون زینت مقرون باد برب العباد

فی شهر ربیع ۱۱۵۰

(۱۲)

جواب سلطان ستمهریار دیدن ایران شاهی نادرشاه بهادر جنابلرینه نامهٔ همایون

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی اعز الاسلام والمسلمین وشید عمائم الشرع المتین باتفاق اجناد الموحدین والصلاة والسلام
علی سیدنا محمد الهادی الی طریق مستقیم والساعی فی اقامة الدین القویم صلاة دائمة بمنهل وتسنیم والآل
والصحب ثم التابعین لهم اهل التقی والنقی والحلم والکرم رضوان الله تعالی علیهم اجمعین اما بعد اعلیحضرت
لازال بفضرت شهریار قمر تنویر خرد خورشید نظیر غرهٔ غرای جبین بختیاری درهٔ یکتای اکلیل کامکاری
مؤسس مبانی جاه وجلال مشید ارکان عز واقبال شایستهٔ تاج وکمر وکلاه وابستهٔ دیانت و امانت
وانتباه علم افراز خطهٔ سروری رونق بخشای اورنگ داوری شهریار فریدون تخت جم روش
خسرو همایون بخت دارامنش بهاء الدنیا والدین جمال الاسلام والمسلمین عونا للشجاعة والمناعة
والشان طرازا للبسالة والجلالة والعنوان حالا جالس جاربالش تخت کسری وجم فرمان فرمای ممالک
عجم فلک بارگاه القاآن نادر بهادر شاه لا زالت نیرات اقباله شارقة من افق الدیانة والاجلال
وکواکب مجده لامعة من فلک السیادة والاقبال باد امرضع اذکهر اختران سعد چتر سپهر رفعت خورشید
سای شاه جنابلرینک صوب باصواب عالی وادب مستطاب معلالرینه وسیلهٔ التماع نیر وداد صمیمی
وذریعهٔ ارتفاع مدارج خورشید اتحاد دینی واولان الطاف الهی دعوات اکبرة الموالاة محبت افزای پادشاهانه
واشرف ریاحین تحیات شریفة المصافات سلامت نمای شاهانه که پروردهٔ محیط قویم تحیتهم
یوم یلقونه سلام ونمایافتهٔ ریاض مستدیم یلقون فیها تحیة وسلاما در شرایط تعظیم و
قواعد مرغوبهٔ توقیر وتکریم ایله مراسم اتحاف وایثاری تقدیم اهدی رضکره مرآت ضمیر منیر خدا دکا
سجنجل خاطر عاطر مهر انجلا لرینه نقش ولکشی صور مدعا بو وجهله ادانه وابانه الی اولورکه بتوداد
اتحاد دینی سیجعل لهم الرحمن ودا مطلعندن طالع وتابان وافتاب مواخات مواثیق صمیمی
فاصبحتم بنعمته اخوانا مشرقندن شارق ودرخشان اولوب بر مقتضای عادهٔ حرتیب حسن وفا
ومبتغای جواهر اد بحیث صدق وصفا تمهید قواعد مصافات وتاکید معاقد موالات ایچون سفیر
ممدوح الخصال الدری ای سعادت مآب عزت نصاب عبد الکریم بک زید شانه وساطتیله بو خلوص منبعث
اولان نامهٔ نامیهٔ عنبرین نقاب لطیف الاشاره ورسالهٔ گرامیهٔ رنگین القاب بسلیس العباره لری ح
ب عنی که بعادت ازو برد اختر بطالعی که تولد بر وکند تقویم بهترین ایام فیروز وخجسته ترین هنگام گیتی

طرفین را منظور وخود را در این امر عظیم شریک وسهیم خواهند نمود باقی ایام فضیلت
وافادت وافاضت مخلد ومستدام باد

ایران شاهی نادر شاه طرفندن رکاب همایون شوکتمقرونه کلان نامه نک صورتیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

بنام پادشاه پادشاهان سرافرازنده رفعت پناهان خداوندی که خلاق وجوداست وجودش
تا ابد فیاض جوداست بنام آنکه نامش حرز جانهاست ثنایش جوهر تیغ زبانهاست بدرگاهش نیز
سرافرازان کمربند خداوندان عالم را خداوند زفضل ورحمتش شاهان عالم بتاج وتخت سرافراز
مکرم خداوندی که دادار جهانست نگهدار زمین وآسمانست زنام او محبت نامه نامی
زاکرامش بنی آدم گرامی تعالی الله زهی قیوم ودانا توانایی ده هر ناتوانا لطیفترین گوهری که غواصان در
بحر ایقان در رشته تحریر وبیان کشند وشریفترین جوهری که جوهریان رشته عرفان بر طبق تقریر واعلان
نهد حمد مالک الملک لایزال وثنای پادشاه بیهمالیست که فرق فرقدسای سلاطین نامدار را
ازاکلیل وفضلناهم علی کثیر ممن خلقنا تفضیلا آراسته باسنی مدارج عزت برافراخت وقامت
قابلیت خواقین ذوی الاقتدار را بتشریف شریف انا جعلناک خلیفة فی الارض مزین ولواء ارتقاء
ایشان را بذروه ورفعناه مکانا علیا بلند ساخت سبحان من تحیر فی ذاته سواه فهم وخرد بکنه
صفاتش نبرده راه ونفایس تحیات طیبات گوناگون ولطایف تحایف تسلیمات از حد افزون نثار
وایثار حضرت شاه ایوان رسالت وماه آسمان مجد وجلالت سلطان سریر دنی فتدلی خلوت نشین
نهانخانه قاب قوسین او ادنی عارج معارج سبحان الذی اسری واهنمای هو الذی ارسل
رسوله بالهدی بدر کامل اوج نبوت قطب فلک سعادت وفتوت حبیب الله العالمین مظهر کریمه
وما ارسلناک الا رحمة للعالمین محمد بهترین هر دو عالم نظام دین ودنیا فخر آدم چراغ افروز
چشم اهل بینش طراز کارگاه آفرینش سریر عرش را نعلین او تاج امین وحی وصاحب معراج
وآل اطهار وخلفای اخیار وصحابه کبار او باد که ابواب کنوز سعادات دوجهانی را مفتاحند
ومشکوة شبستان هدایت وارشاد را مصباح رضوان الله تعالی علیهم اجمعین وبعد بر رأی
جهان آرای اقدس وآیینه گیتی نمای ضمیر منیر مقدس اعلیحضرت فلک رفعت خورشید طلعت گردون
بسطت ثریا منزلت برجیس سعادت بهرام صولت کیوان مهابت ناهید بهجت عطارد فطنت سلیمان شوکت
سکندر صفت نوشیروان معدلت دارا درایت مه سپهر سلطنت پادشاهی واختر برج خلافت
وجهان پناهی برازنده بخت فیروز تخت کشورآرایی وزیبنده سریر فلک مسیر دولت خدایی اعظم
سلاطین جهان افخم خواقین دوران روشنی بخش مشعل خاندان عظیم الشان عثمانی آفتاب عالمتاب
اوج جهانبانی پادشاه اسلام پناه فلک بارگاه خدیو ستاره سپاه ظل الله داور قدر قدرت
قضا توان شهریار کیوان وقار گردون مکان سلطان البرین وخاقان البحرین خادم الحرمین الشریفین
ثانی اسکندر ذی القرنین بحار الفلک السلطنة والشوکة والخلافة والعظمة والرأفة والمرحمة والمعدلة
والمروة والاحسان سلطان محمود خان ابن سلطان مصطفی خان خلد الله ملکه وسلطانه صورت شاهد
مطلب وابراز وجه منطبع ومرتسم میسازد که قبل ازین که با عموم علما وجمهور عظما واجله واعیان ممالک
ایران در خصوص مقدمه دین مبین وسنت سنیه حضرت سید المرسلین گفتگو وبطلان امور مبتدعه
وحقیقت مذهب اهل سنت وجماعت را که اباعن جد همیشه بر آن طریق حنیف ومذهب شریف سالک
وثابت بوده ایم بر ایشان حالی وخاطرنشان ونسخ قوانین بدع واشاعه مذهب حق وآیین جعفری
فیمابین وضیع وشریف وعالم وجاهل ایران کرده سفارت وایالت وشوکت پناه حشمت وجلالت دستگاه
عالیجاه نظاما للایالة والشوکة والحشمة والجلالة عبد الباقی خان زنگنه حاکم کرمانشاهان را که از
اعاظم امرای ایران وشایسته سفارت آن آستان خلافت بنیان بود بمصاحبت وایلچیگری تعیین وجهة

نادرشاهدن سعادتلو سماحتلو شیخ الاسلام افندی حضرتلرینه کلان مکتوبک صورتیدر

هو الله سبحانه

بسم الله الرحمن الرحیم

جناب فضائل مآب شریعت وافادت پناه افاضت وفضیلت دستگاه حاوی الفروع والاصول جامع المعقول
والمنقول مبین الغوامض والمشکلات مفسر المسائل المعضلات اکمل العلماء المتبحرین افضل الفقهاء والمجتهدین
مقتدی الدورانی مفتی الزمانی علامة العلمائی عمدة الفضلائی شمساً للفضیلة والشریعة والافادة
والافاضة والدین شیخ الاسلام والمسلمین دام ایام افادته وافاضته الی یوم القیام بتعظیمات کوناکون
خدیوانه وتکریمات ازحد افزون خسروانه معزز ومحترم بوده باشد بعدها انهای رای شریعت پیرا
میدارد که برعالمیان ظاهر وعیان است که نزاع وخلافی که دراین مدت فیمابین اهل روم وایران واقع
شده جهت وباعثی بغیر خروج شاه اسمعیل وبدایعی که او در دین مبین قرار داده نداشته وهمگی امت
پاک پیغمبر واهل یک کتاب وقبله بوده بایکدیگر موالفت ومواصلت والتیام مینموده اند واز اختراعات او
در مذهب اسلام تخم نفاق فیمابین اهل ایمان بنحوی کاشته شده که از آن زمان الی الآن سفک دماء وسبی
ذراری را اعظم عبادات الهی دانسته بااین تقریب کفار ومخالفین شقاوت آیین دین مبین درعهد
امن وامان آسوده وغنوده ومسلمین اسیر سرپنجهٔ بلا گردیده اند تا در این وقت که بحکم الهی تمامی اهل
ایران را از سادات عظام وعلمای اعلام وسرخیلان ایلات واویماقات وترک وتاجیک واعزه واعیان
مجتمع ساخته حجاب شبهه واختلاف را از چهرهٔ شاهد ملت حقه مرتفع وبرتمام ایشان حالی وخاطرنشان
کردید که این سخنان بی مایه از اغراض نفسانی ناشی ومخالف فرمودهٔ حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه وسلم
همگی این جماعت از رویهٔ غیر سنیه که فیمابین ایشان متداول ومعمول بود نادم وپشیمان واز روی رضا ورغبت
تابع سنت سنیه نبوی وطریقهٔ انیقهٔ مصطفوی گردیدند وبملاحظه اینکه این بنای خیر از وسمت نقص
ونقض مصون ومحروس ماند وتبدیل وتغییر در آن راه نیابد وترک بیعت سلسلهٔ صفویه نموده نواب همایون
ما را بشاهی وسروری که موروثی این جلیل ترکمان بود اختیار نمودند وچون عالیجاه وزیر مکرم ومشیر
محترم ومفخم نظاماً للدولة العلیة العثمانیة قواماً للسلطنة البهیة الخاقانیة علی پاشا والی قرمان که از طرف
قرین الشرف دولت علیه مامور بمکالمه درباب مصالحه بود در اتمام این مرام خیر انجام با مشیر مشار الیه گفتگو
وعالیجاه مزبور اظهار نمود که میباید این مراتب بمسامع جلال اولیای دولت علیه عثمانیه برسد لهذا عالیجاه
موعی الیه را بتکلیف رفتن بدربار فلک مدار سلطانی ورسانیدن این اخبار نیکو آثار فرمودیم هرچند وزیر
مکرم مسفور باعتبار عدم رخصت ومراجعت بطرف قرین الشرف دولت خاقانی جهت امور مذکوره تامل
داشت اما چون انجام این امر خیر منتج فواید عظیمهٔ دنیویه واخرویه بااین دو دولت علیه بود موعی الیه را
راضی بعودت وایالت وشوکت پناه حشمت وجلالت دستگاه عالیجاه نظاماً للایالة والشوکة
والحشمة والاقبال عبدالباقی خان زنگنه حاکم کرمانشاهان را که از امرای جلیل الشان ومعتمد نواب
همایون ماست بایلچیگری وسفارت دربار سپهر اقتدار تعیین وعالیجاه سلالة السادات والاعاظم
وخلاصة النقباء والافاخم میرزا ابوالقاسم صدر ممالک وعالیجاه فهامی رئیس الفضلائی علامة العلمائی
ملا علی اکبر مدرس خراسان وامام نواب همایون ما را که عمدهٔ اعاظم سادات وفضلا وزین اکابر ونجبای
ایرانند جهت استحکام دین مبین واستقرار ملت مستبین بنحوی که من بعد از مرور ایام ودهور مجال فتور
دار وعثور نقض وفتوری بارکان وقوانین آن راه نیابد برافقت وهمراهی عالیجاه مشار الیه روانهٔ
آستان آسمان بنیان علیهٔ عالیه فرمودیم که ان شاء الله العزیز بامداد ومحبت آن مقتدای دوران
بنائی گذاشته شود که مصون از قصور باشد وبازای این امر عظیم امروز بسعی واهتمام نواب همایون ما
از پیش رفته وصورت انجام یافته میباید که اهل حل وعقد وخیرخواهان آن دولت علیه نیز دوستی
مرضیه وطریقه انیقه جعفریه را خامس مذاهب اربعه قرار داده نصیب ایشان را از مسجد الحرام بدستور
سایر اهل اسلام معین ودر رکنی از ارکان بیت الله الحرام ایشان را شریک نمایند ومقرر فرمایند که هرساله
امیری از امرای ایران بامیری حاج تعیین شود که حاج ایرانی را بشرف طواف بیت الحرام وزیارت مرقد
حضرت خیر الانام علیه الصلوة والسلام وخلفای راشدین رضوان الله علیهم اجمعین مشرف سازد
ومعتمدی از دربار گردون مدار ابد قرار عثمانی در دار السلطنه ایران سکنی ومعتمدی نیز از این جانب
دوستی جانبه در دار الخلافه عظمی مقیم باشد تا آثار یکجهتی واتحاد برعالمیان ظاهر گردد واسرای ایرانی که
در آن مملکت بوده باشند هریک که برضا ورغبت ازدواج اختیار نموده باشند برعقد خود باقی وآنچه راضی
نباشند چون موافق شریعت نبوی خدمت آنها حرامست فرمان همایون شرف صدور یابد که در هر یک
از بلاد وامصار باشند مرخص ساخته روانهٔ اوطان نمایند که از این طرف نیز همین شیوه معمول خواهد شد
وسایر مراتب را مشافههٔ بعالیجاهان مشار الیهم القا فرموده ایم که ان شاء الله الملک المنان بتفصیل تقریر وخاطرنشان
خواهند نمود وچون مامورین جهت ترویج دین وملت وارد دولت علیه میگردند البته از ذمهٔ خیرخواهی

بود و در اتمام این مرام خیر انجام با مشیر مشار الیه گفتگو و عالیجاه مسعود اظهار نمود که میبایداین مراتب
بمسامع جلال اولیای دولت عثمانی برسد لهذا عالیجاه وزیر موصی الیه را تکلیف رفتن بدربار
فلک مدار سلطانی و رسانیدن این اخبار مسرت آثار فرمودیم هرچند وزیر مکرم مشار الیه باعتبار
عدم رخصت در مراجعت بجانب خیض خالکیپ دولت عثمانی جهت امور مذکوره که تامل داشت
اما چون انجام این امر خیر فرجام منتج فواید عظیمهٔ دنیویه و اخرویه این دو دولت علیه بود موصی
الیه را راضی و مایل ساخت و شوکت پناه حشمت و جلالت دستگاه عالیجاه فطانت مآل و کیاست و شوکت
و حشمت و جلالت و اقبال عبدالباقی خان زنگنه حاکم الکای کرمانشاهان را که از امرای
جلیل الشان و معتمد نواب همایون ماست بایلچیگری و سفارت آستان معدلت بنیان عثمانی
تعیین و عالیجاه سلالة السادات و الاعاظم خلاصة النقباء و الافاخم میرزا ابوالقاسم صدر
ممالک و علامی فهامی رئیس العلمائی افضل الفضلائی ملا علی اکبر مدرس خوراسان و امام
نواب همایون ما را که عمدهٔ اکابر سادات و فضلا و زبدهٔ اعاظم نجبا و علمای ایرانند جهت
استحکام دین مبین و استقرار ملت متین بنحوی که من بعد از مرور ایام و دهور بحول و قوهٔ
داور غفور نقض و فتوری بارکان و قوانین آن الی انقراض الزمان راه نیابد و بمرافقت
و همراهی عالیجاه سفیر مسعود روانه دربار سپهر اقتدار سلطانی فرمودیم که ان شاء الله المنان
بامداد و معاونت آن باسط بساط وداد بنائی گذاشته شود که مصون از فتور باشد و بازای
این امر عظیم که در دین و دولت سعی و اهتمام نواب همایون ما از پیش رفته و صورت انجام یافته
میباید که اهل حل و عقد و خیراندیشان آن دولت علیهٔ عالیه نیز این رویهٔ مرضیه و طریقهٔ انیقهٔ
جعفریه را خامس مذاهب اربعه قرار داده نصیب ایشان را از مسجد الحرام بدستور سایر اهل
اسلام معین و در رکنی از ارکان بیت الله الحرام ایشان را شریک و مقرر نمایند که هر ساله امیری
از امرای ایران با میرحاج تعیین شود که حاج ایرانی را بشرف طواف بیت الحرام و زیارت
مرقد منور حضرت خیر الانام علیه الصلوة و السلام و خلفاء راشدین رضوان الله تعالی علیهم
اجمعین مشرف سازد و معتمدی از سدهٔ سنیهٔ عثمانی در دار السلطنه ایران و از این جانب
سفارت مآب نیز معتمدی در دار الخلافهٔ عظمای روم مقیم باشند تا آثار یکجهتی و اتحاد مابین عالم
و عالمیان ظاهر گردد و اسرای ایرانی که در ممالک وسیع المسالک روم باشند هر یک که برضا و رغبت
ازدواج اختیار نموده باشند بر عقد خود باقی و آنچه راضی نباشند چون موافق شریعت مقدسهٔ
نبوی خدمت انهار امیت فرمان واجب الاذعان شرف صدور یابد که در هر جا باشند مرخص
ساخته روانهٔ اوطان نمایند که از این طرف نیز همین شیوه معمول خواهد شد و سایر مراتب
و امور دیگر بمأموریت سفارتی و التماس که ان شاء الله المنان مشافهةً بتفصیل تقریر و خاطر
نشان خواهند نمود و چون مأموریت مزبور در جهت ترویج دین و ملت دارد آستان آسمان
بنیان میکردند البته از زمرهٔ خیرخواهی طرفین را منظور و خود را در ثواب این امر عظیم شریک
و سهیم خواهند نمود
باقی ایام وزارت و اقبال و حشمت و دولت و اجلال مستدام بادی

نیازمند خالق سبحان است بر سم ایلچیگری و رسالت و پیام آوری سفارت تعیین و عالیجاه سلالة السادات
والافاخم نقاوة النجباء والاعاظم میرزا ابو القاسم صدر ممالک و علامی فهامی رئیس الفضلاء بی عد
علامة العلمائی ملا علی اکبر مدرس خراسان و امام این نیازمند الطاف بی پایان داور دیان را که
از اکابر سادات و فضلای عالی درجات اند بر خافت عالیجاه ایلچی مشار الیه روانه دربار سپهر اقتدار
پادشاهی و آستان خلافت مدار ظل اللهی نمود که مراتب مرقوم را بنحوی که با ایشان سفارش شده با کارگذاران
دولت علیه سلطانی و منتسبان ملکت بهیه خدیوانی طی نمایند الحمد لله این نیازمند درگاه مبدع زمین
و آسمان بقدر امکان سعی و اهتمام در تصحیح دین مبین و ملت مستبین و خود را بری الذمه نموده
اتمام و انجام این امر خیر فرجام بر ذمت همت علیا و نهمت قدسی طویت والای آن خدیو ثریا مقام
و پادشاه سپهر احتشام محول است ان شاء الله تعالی بنحوی فیصل پذیر گردد که نزد پیغمبر آخر الزمان
صلی الله علیه وسلم مقبول و مستحسن بوده ایرادی لازم نیاید چون اطالت و اطناب خلاف تعارف
و آداب بود لهذا تفصیل مراتب را رجوع بنوشتجات عالیجاه وزیر اعظم و مشیر افخم و عمدة العلماء العظام
شیخ الاسلام نمود

چار ارکان را بهم که صلح و کم داوری
تا بود در کارگاه عالم کون و فساد
باقی
تا زعزت زانکه عالم را نور کن دیگری
بنه باد ابر چهار ارکان بمعمار قضا

(۱۱) نادرشاه طرفندن دولتلو عنایتلو صدر اعظم حضرتلرینه کلان فارسی مکتوبک صورتیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

جناب معالی نصاب وزارت و حشمت و اقبال پناه ابهت و عظمت و اجلال دستگاه
نباهت و جلالت انتباه عالیجاه قدوة الوزراء العظام عمدة الامراء الفخام ناظم مناظم الامور
بالرأی الصائب کافی مهام الجمهور بالفکر الثاقب مؤتمن الدولة العلیة الخاقانیة معتمد السلطنة
البهیة السلطانیة وزیر صاحب تدبیر صافی رای مشیر صائب ضمیر ملک آرای دستور اکرم و افخم
صدر معظم محترم نظام العالم وزیر اعظم رفع الله شأنه و ضاعف اقباله بتعظیمات مکرمت
مشحون خدیوانه و تکریمات از حد افزون خسروانه معزز و گرامی بوده همگی توجه خاطر عاطر
دریا نوال را بازدیاد دولت و تضاعف حشمت خویش مصروف و متعلق شناسند بعد ها
مشهود رای مملکت پیرا میدارد که بر عالمیان ظاهر و عیان است که منشأ نزاع و جدال که دیرگاه
فیمابین مسلمانان روم و ایران واقع شده سبب و باعث آن چه بوده از زمانی که از تقاضای
آسمانی شاه اسمعیل صفوی خروج نموده بنابر اغراض فاسد و استقرار کار خود بنای این گونه
فتنه و فساد و قتل و عناد در میان طوایف مسلمانان که همگی امت یک پیغمبر و پیرو یک کتاب
و یک قبله اند گذاشته تا الحال آثار آن باقی بوده در این وقت نواب همایون ما جهت تصحیح
ملت مستبین و ترویج دین مبین که مقصود کلی اهل ایران است و دفع نزاع و جدال بین المسلمین
تمامی سادات عظام و علما و فضلای کرام و اعیان و اعزه و سرخیلان الوات و عشایر ایران را
در اواسط ماه مبارک رمضان در قشلاق مغان مجتمع و بتأیید جناب اقدس الهی و باطن
مقدس حضرت رسالت پناهی رفع حجاب شبهه و اختلاف از چهره مذهب حقه کرده بر تمامی
اهل ایران بحجت و برهان حالی و خاطر نشان فرمودیم که این امور ما حصل بی حاصل ناشی
از اغراض فاسد سلسله صفویه و مخالف قول رسول مختار و اصحاب کبار و ائمه اطهار است
و همگی قبول این قول نموده از خوف این که مبادا بتبعیت سلسله صفویه مورث فساد تازه
و عناد بی اندازه شود نواب همایون ما را شاهی و سروری که موروثی آل جلیل ترکمان بود اختیار
نمودند چون عالیجاه وزیر مکرم مشیر محترم نظام الدولة العلیة الخاقانیة قوام السلطنة البهیة السلطانیة
علی پاشا والی قرمان که از طرف قرین الشرف دولت علیه عثمانی مأمور بمکالمه در باب مصالحه

فارسی

٩٧ نادرشاه طرفندن رکاب همایون مستطابه کلان نامه نك صورتیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد وسپاس افزون از حیطهٔ وهم وحواس سزاوار خداوندکاری بیهمالیست که سلاطین معدلت آیین را
بفحوای وجعلناکم خلائف فی الارض جهة اصلاح حال وانجاح امانی وآمال خلایق برگزین ودر خصوص
دفع نزاع ووقوع التیام فیما بین طبقات انام بمودّای واذکروا نعمت الله اذ کنتم اعداء فالّف بین قلوبکم
فاصبحتم بنعمته اخوانا شبستان خلاف وعنادرا مطلع صبح صادق ولاء ووداد گردانیده تاج بر سر
زرین تاجان عقد بند کرمحتاجان ملك بخشنده بخشاینده در بروی هم بگشاینده ودرود بیحدود
از دائرهٔ فکر وقیاس شایستهٔ روح مطهر ومرقد منور رسول عدیم المثالیست که گوش بشارت بنوش
عامهٔ امم بگوشوارهٔ ثمین حدیث گزین طوبی للمصالحین اولئك هم المقربون تزیین بخشوده وبشارهٔ
اصلاح ذات البین شعبة من شعب النبوة دلالت فرموده یعنی خاتم محیط هستی قطب فلك خداپرستی
خورشید نگین عرش مسند ختم همه انبیا محمد صلی الله علیه وعلی آله الابرار وخلفائه الاخیار و
واصحابه الکبار اما بعد مرفوع رای خورشید اعتلای همایون وضمیر منیر مهر انجلای ملاطفت
مشحون اعلیحضرت سپهر مرتبت ثریا منزلت کیوان رفعت برجیس سعادت بهرام صولت آفتاب طلعت
ناهید بهجت عطارد فطنت قمر طلعت سلیمان شوکت سکندر حشمت نوشیروان معدلت
مصدوقهٔ السلطان العادل ظل الله منطوقهٔ الشفقة علی خلق الله اعظم سلاطین جهان افخم خواقین
دوران برازندهٔ تاج عظمت وشهریاری طرازندهٔ تخت سلطنت وکامکاری آن بمعنی سکندر ثانی
زینت خاندان عثمانی پادشاه فلك جاه ستاره سپاه خدیو اسلام پناه ظل الله سلطان البرین
خاقان البحرین خادم الحرمین الشریفین ثانی اسکندر ذی القرنین نجما لفلك السلطنة والشوکة
والعظمة والخلافة والرأفة والمرحمة والمعدلة والاحسان والاشان سلطان محمود خان بن سلطان
مصطفی خان خلّد الله ملکه وسلطانه میدارد که از هنگامی که تصدیق ربوبیت داور منان واقرار
خالقیت کردگار مستعان بر زبان بابندگان از انس وجان که آفرینهٔ حضرت اویند جاری شده اطاعت
پیغمبری را که بنام رحمت فرموده بر ما لازم گردیده وما جماعت اهل سنت از پیروی آن سرور بهره ور
بوده ایم وبعد از آن که مقدمهٔ خروج شاه اسمعیل صفوی از قضایای فلکی روی داد بنا بر تعصب
واغراض بعضی سخنان از او انتشار یافت که باعث نفاق ونزاع فیما بین فرق مسلمین وامت سید المرسلین
گردیده چون حضرت باری این نیازمند درگاه کردگاری را جهة انتظام مهام ممالك وربع المسالك
ایران ومصالح امور مسلمانان سبب ساخت لهذا این خیرخواه همگی سادات رفیع الدرجات وعلمای
وفضلای کثیر البرکات واعزّ واجلهٔ حمیده صفات وسرخیلان ایلات وریش سفیدان عشایر واویماقات
وقبائل واحشامات ایران را در اواسط ماه مبارك رمضان در قشلاق مغان جمع آوری وباایشان
بدلیل وبرهان مذهب حق را علی وخاطرنشان وبنحوی که در نوشتجات عالیجاه دستور اکرم مشیر افخم
صدر محترم نظام العالم متمم مهام الانام بالرأی الصائب مدبر امور الجمهور بالفکر الثاقب وزیر اعظم رفع الله تعالی
شانه وقدوة العلماء العظام وعمدة الفضلاء الکرام مفتی الزمانی افندی الدورانی المخص بمزید عنایة الملك
شیخ الاسلام دام افاداته مشروحا ومفصلا نگارش یافته وهمگی قلبا ولسانا قبول واذعان وترك آثار
بدع وتبعیت سنت سنیهٔ حضرت خیر الانام علیه افضل الصلوة والسلام نموده بملاحظهٔ اینکه این بنای
خیر از وصمت نقص ونقض مصون ومحفوظ مانده تغییر وتبدیلی در ارکان راسخة البنیان آن راه نیابد
ترك متابعت سلسلهٔ صفویه واین نیازمند درگاه ایزد منان را پادشاهی ایران اختیار نمودند چون
عالیجاه وزیر مکرم ودستور محترم نظام الدولة العلیة العالیة العثمانیه حاجی علی پاشا والی قرمان ونزد
از طرف قرین الشرف اولیای دولت علیه وجانب فیض جالب امنای سلطنت سنیه مأمور بامر مکالمه در خصوص مصالحه
بود لهذا در این وقت ایالت وحشمت پناه بسالت وجلالت دستگاه عالیجاه نظاما للایالة والحشمة
والاقبال عبد الباقی خان زنگنه حاکم الکای کرمانشاهان را که از امرای جلیل الشان ایران ومعتمد این

النبوية

الزمان الذى فاق فى الآفاق بالرياسة والسياسة السلطانية ونصب الوية الوفاق باثارة سنن
فى الممالك الوسيعة الايرانية بالعنايات الجليلة الربانية دن اكمل الاصالة والبسالة غرة جباه الجلادة والجلالة
زين اورنك العز والاقبال مشيد اركان المجد والاجلال محيى مراسم السنة السنية ماحى رسوم الاهواء والبدع
الدنية مقيم منار الدين بعدما عوجاجه معيد رونق المسلمين الى اصل منهاجه يعتنى به الملك الاكرم
والتمييع الاجل الافخم سليل الجرثومة الغرا نسيل الارومة البيضا بها الدنيا والدين جمال الاسلام
والمسلمين منتظم مصالح الامم شمس ملوك العجم الا وهو القاآن الاكمل الاعظم جعل الله مبانى دولته
راسخة الاركان ودعائم سعده وبجدته شامخة البنيان واقر بحرايمه عيون الاسلام والمسلمين
وامر بنكايته ذوائب اعداء الدين هوانه وورد السفراء الكرام نجباء ارباب السيوف والاقدار والافخام الى عتبة سلطاننا الاعظم
خليفة الله فى العالم ضامن امان الخافقين كافل مهام الانام بالمشرقين المفتخر باقامة دين الله الى اقاصى المغارب بطوية خالصة
وعزم ناقب جالس سرير السلطنة النافذة احكامها فى الآفاق مالك ممالك الاسلامية بالارث والاستحقاق ظل الله الوارف
على طول البسيطة والعرض وعونه الذى اكرمه باشارة انا جعلناك خليفة فى الارض معين الاسلام والمسلمين مجهز الغزاة والمجاهدين
باسط بساط العدل والانصاف قابض ايدى الجور والاعتساف شمس فلك الدولة العلية العثمانية واسطة العقد السلسلة الجليلة
الخاقانية سلطان البرين خاقان البحرين ثانى اسكندر ذى القرنين خادم الحرمين الشريفين حامى البلدين المنيفين ولى النعم كهف الامان
للامم لازالت حدائق دولته الشاملة متناسقة الاغصان واحكام معدلته السالمة متناسقة الاشجان فبلغوا الى الحضرة الخليفية
ما انشر حوا بحملها وتانسوا بنقلها من المخاطبات السلطانية والمفاوضات القاآنية ما تقر به الاعين وتلذ به الانفس ومن جملتها
الالوكة الفخيمة والمسعدة الكريمة الحاضر الزاهى عن صميم البال لمن هو شمس سماء الرفعة والعلاء والاجلال فتلقيناها بكرائم الادا
واجتلينا منها نورا للعيون وحبورا للالباب فاذا فيها ان تلك الحضرة لما عطف عنان الهمة وصرف جل العزيمة الى دفع البدع الدينية
ونصب رايات السنن السنية حتى فوض من قبل الملك المنان الى ذاته الواضحة البرهان سلطنة ممالك العجم والايران استحد
نواب تلك الدولة البهية من طرف الحضرة الخاقانية العلية دامت مرافقة اقبالها وتمت على الدوام كرامة اجلالها بتقبيل امور
متفاخمة منها ما يتعلق بنظام الروضتين من اقامة المعتمدين من الجانبين واطلاق اسارى المسلمين من الطرفين وتسبيب
امير الحاج من جانب تلك الحضرة فساعدها حضرت سلطاننا الاعظم بعد المشورة مع امناء الطرفين ونجباء الجانبين المأمورين
بمكالمة المصافاة وتسوية المواخاة على الوجه الاولى للدولتين والطريق الاوفق للسلطنتين على ما اشير الى تنظيمها وتفصيلها
فى المفاوضات الصادرة من العتبة العلية الفاخرة الواردة الى ساحة تلك الحضرة البهية ومنها ما نوه اليه من تقرير مذهب الامام
جعفر رضى الله تعالى عنه خامسا وتشريك مقلديه فى ركن من اركان بيت الله الحرام مع ساير المسلمين فمن المعلوم الشريف القاآنى
ان سادات اهل السنة من قديم الزمان الى هذا الآن يقيمون الصلوات المكتوبة بالجماعات فى المسجد الحرام مقتدين الى احد الائمة
من اصحاب المذاهب الاربعة المعروفة فى الاركان المذكورة وتقرر هذا الوضع حتى صار شعارا لاهل السنة والجماعة فى تلك البقعة
المكرمة دامت مشرفة معظمة ولم يتصد الى تغييره احد بالحط والزيادة جعلنا الله واياكم من الذين احسنوا لهم الحسنى وزيادة
فلو غيرت هذه الطريقة المسلوكة بين الفرق الناجية المبشرة بالخلاص من دخول النار الحامية لادى الى الاختلال والفساد
الممنوعين شرعا وهذا القدر كاف واف اذ ان الامنا التامع من عنى بشأنه الاقرار من عظماء الملوك الكبار الذين يتجلى عندهم خفايا الامور
كالشمس فى واسطة النهار واحالة لتفاصيل معاذيره الملكية وبعض الشرعية ايضا الى مراسلات الدستور الاكرم والوكيل المطلق الافخم اتخ الله تعالى
واعلى مناقبه فالمرجو المأمول بل المجزوم المسؤل من الشيم العلية القاآنية والنصفة الجلية العالية السلطانية ان تسعد بما يستوجب رضى الملك
العلام ويستلزم يوم القيمة شفاعة سيد الانام كما اشير اليه فى المشرفة الجليلة والالوكة الكريمة الجميلة بان يكمل امر المصافاة
ويتم رسوم المواخاة الجالبة لرفاه الامة والجاذبة لائتلاف نتاج الائمة على ان الديانة التى زين الله تعالى بها تلك المهجة والكياسة التى
وفقه بها حتى اقام بها الدين ونور نهجه فسد محل الائتلاف بين المسلمين وتجنب عما يؤدى الى الاختلاف فيما بين الموحدين
والقلوب بالدعوات لدوام شوكته متحينة والالسنة بالثناء على حسن صنيعه الكريم متمنية نسأل الله وهب التآلف ان يصون
الطرفين عما يفضى الى دنى تخالف والذى ابتلج به الاسلام وابتهج بنور ظهوره عامة الانام من قيام تلك الذات البهية لتسوية الامور
السلطانية الملكية فامر بهنايته السرور ويستبشر ببيانه الجمهور وبعدما اسلم وهنا ذلك المرام حضرة خليفة الله سلطان الاسلام
لا يبقى لاحد فى هذا الباب محل تبريك وتهنية لانه ليس عنادا ان قربه هذا والوزير المعظم حضرة مصطفى باشا وصدر انا طولى
المولى المفخم جناب عبد الله افندى وقاضى دار السلطنة محنة ادرنه المولى المكرم خليل افندى المستغنون عن الالقاب كلهم نجباء
ارباب الالباب عينوا من جانب الخلافة العظمى اعز الله انصاره وادام شوكته وفخاره لاتمام مراسم التبريك والتهنية واكمال
لوازم المصافاة والاتحاد والتسوية وصواحبين ما يتشرفوا بتلك الحضرة بعدما يؤدوا ما يوجب البشاشة والتفرج ان يفيدوا فى الامر
المذكور والمعاذير الملكية والمحاذير الشرعية الى الاندرية المعظمة الموضحة من قبل الله بالدراية والنصفة والانتباه ان توجهت الخواطر الكريمة
الى السؤال عن تلك المراتب الفخيمة والموليان المشار اليهما من علام علماء الروم واكارم النحارير ذوى الفهوم فالآراء الملكية السلطانية
والشيم الشاهنشاهية القاآنية اولى لان يترحب هؤلاء بترحاب الديانة ويوهلهم بمناقب العموم والامانة حتى يعادوا بابا تمام الآمال
الى العتبة التى هى محط الاقبال والاجلال شملنا الله تعالى باحسن التوفيق وهو نعم المولى ونعم الرفيق

١٧

محاذیر و اعذارك قبول و تسلیمی شیمهٔ وشیوهٔ انصاف شاهی و شنشنهٔ کیاست انصاف حوت بناهیلرینه حواله قلنمغله مقصود
بالذات اولان تأنق دولت بلندك اسباب دوام و تستحکامی کرجه بزلری دشوار [illegible] وختام الجشنیدی ثم هنا بعض اغراض
فاسده و امانی کاسده یه بناءً صحابهٔ کرام خبراو نام حقلرنده اهالی ایرانك مألوف ومعتادلری اقوال ناشایسته و افعال نابایسته‌لرندن
کندولری منع و زجر و تهذیب مذهب و تشریب سوق و ترغیب ایله تشیید و انجام مبانی دولت شاهی و تأکید و انتظام ارکان
سعادت جهانبانیلری علی مر الدهور متزاید و متوافر و بارکاه نهایت دستکاه همایونلرنه علی کر الشهور وفود اقبال و اجلال متوارد و متکاثر
اوله رق همت والا نهمت فاتحانه‌لری ایله رواج دین و ملت و وجود مسعود خدیوانه‌لریله انتهاج ملك و سلطنت دخی مطلوب همایون
خسروانه و مرغوب طبع صفا مقرون ملوکانه اولوب و بو کیفیتك حسن حصولی ملازمان خاصهٔ دربار خلافت مدار شاهانه‌دن
جانفیض جانب جناب شاهیه بر وزیر درایت تعیینك تسییر و ارسالی ایله مشاهیر علما و اعلام فضلادن ایکی صاحب
رونقاتك بالرفاقه ایفاد و اسرا بینه منوط اولدیغنه بناءً بو اتحاد و اتفاقك علی ما هو المراد اثناء سیاقنده جانب مکارم مناقب
خسروانه‌دن بالمشافهه دخی جلوس میمنت مأنوس شاهیلری تبریك و تهنیه‌سن تمام و تأدیه ایچون کتاب مستطاب
حضرت جهاندارییه [illegible] بو ملازمت جلیله و خدمات جمیله‌یه کامیاب و اعتماد و التفاتده آشنا ایکی سفیرین ایکی
رتبهٔ علیای وزارت ایله دخی شان و شرفنی ترفیع و موصل ایالتی احسانیله منشور اعتباری توقیع اولنان وزیر مکرم سالار
مکرمتلو ایالت بیرا مصطفی پاشا حضرتلری و بالفعل امین شرایف فتوا اولوب اناطولی صدارتی ایله مبجل و ممتاز اولان
ماحتلو وجاحتلو شرایع نما عبدالله افندی و سابقا بیت المال امین شریف فتوی اولوب دار النصر والمیمنه محمیهٔ ادرنه مولویتی ایله
موالی فضلادن [illegible] حکومت نما خلیل افندی داعیلری وزیر مشار الیه ایله دربار موهبت مدار خدیوانه‌لرینه وفدا [illegible]
خصوص اولنمغله طرف اخلاص شعاریمزدن دخی قاعدهٔ مقادیر وفاق و اتحاد وایانهٔ مآثر مخالصت و وداد ضمننده
اشبو رقیمهٔ مؤالفت مفاد تسطیر [illegible] سود مشار الیهم ایله درکاه سپهر اشتباه شاهانه‌لرینه ارسال و ایفاد و لیعقد عقد التطالب
انعقاد حوزهٔ محروسهٔ شاهی و حوزهٔ مأنوسهٔ جهانبانیلری ورودی ایله شرف‌یاب آمال اولوب مشار الیهم طرفندن و فیما بین الشرف حضرت
خسروانه‌دن یاد و تذکار و تنبیه و اشعار اولنه‌بیلان اوزره تسلیم و قبول عهود و شروطه دائر کیفیاتی و سائر مراسم و عادات و لوازم
تبریك و تهنیتی بحنا خیرها مقتضای آداب و مبتغای سلوك طبع منیع الجناب اوزره بعد الادا و روحه محرر و لحاظها و شفاهًا
دخی تفهیم و تفهیمی اهم و اولی اولان حالات موجبهٔ المصافات علی وجه الاحری ایفا و اجرا قلندقدنصکره طرف باهر الشرف فاتحانه‌لرندن
نحو تصدیقی و امضالری واسطهٔ العقد دیانت و درایت و امانت صحیح نظم الامور سلطنت اولان حالا ایکی تفهیم و اکمالی ضمننده
مشار الیهما مقتضی الآمال و منشرح البال عتبهٔ علیهٔ پادشاهانه جانبنه اعاده و ارسالاری ایله فیما بعد مهب اتحاد جانبیندن
نسایم آرامش و دوام کثرت احوال و مزارع آمال ناموس و زمان اولوب دسترس عدالت عنان کامرانی و باقی همت دربرکاب
زیرکانی و لعجه مراتب یکانکی و اتحاد و اواصر وثوق و اعتماد بروجه مبرم و محکم و اواخی موآخات و صلات عواطف و طریق
مؤکد و مستحکم اوله کرور دهور و مرور اعوام و شهور ایله خلل پذیر اولمیوب طرفیندن وسایل و ذرایع مصافات و وصایل
و شوایع مواسات متوالی و متتالی اولمق خصوصلری مقتضای شیمهٔ کریمهٔ شاهی و مبتغای سجیهٔ مرضیهٔ فتوت پناهیلری
ایدوکی تعریف و تعبیر و تحریر و تحبیردن مستغنیدر باقی همیشه برج جناب اقبال و اختر عالم افروز اجلال مشرق دولت لا
یزال واقع حشمتلری زوالدن طالع و تابان اولوب ودرخشان بار بالنبی وآله الاطهار وصحابته الاخیار
من المهاجرین والانصار

سعادتلو سماحتلو شیخ الاسلام افندی حضرتلری طرفلرندن سعادتلو نادرشاه حضرتلری طرفنه یازیلدن
عربی مکتوبك صورتیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی نور قلوب العارفین بنور العرفان وارشدهم الی ما یحبه ویرضاه حیث وفقهم
بترتیب الادلة وتهذیب البرهان وشید ارکان الدین المبین بارساله رسله مبشرین ومنذرین
له الملك والملکوت وهو الحی الذی لا یموت یوتی ملکه من یشاء ویتم امر دینه بمن یعتنی بشانه
من ذوی الدیانة والنجا والصلاة والسلام علی من ارسل رحمة للعالمین محمد الداعی امته الی الشارع الشرع
بالکتاب المستبین خیر ذی لانتظام شمل الانام ورغب اتباعه للوفاق المنتج لتقویة الاسلام وعلی آله
البررة الکرام وصحبه العظماء الاعلام سیما الخلفاء الراشدین دعائم الدین المبین الموسومة اسمائهم
فی صحایف القلوب بعز جلی ابی بکر وعمر وعثمان وعلی رضی الله تعالی عنهم وعن سائر الآل والاصحاب
المرجو شفاعتهم بکافة عصاة المؤمنین یوم الحساب وبعد ما شرف اللسان بحمد الرب الملك
المنان واستنار فی الجنان بلوامع اتمار الصلوات علی من نسخ به الادیان المعروض الی العتبة الملك العظمیة
والسدة العالیة الشاهیة الکریمیة سدة من افتخر به الکراسی والتیجان وانزع بعزایمه حوادث هذا الزمان

الحيوم القيام خيرا بله مذكور السنة انام اولمغه همت شاهانه ودديت خديوانه لرى معطوف ومصروف بيورلمق
اعز مأمول واقدم مسئولمزدر باقى هميشه آفتاب عالمتاب دولت واقبال وماه جهان افروز سعادت
واجلال اوج سلطنت وكامكارى وذروهٔ ابهت وبخت يارىده تابنده وظل وارف رأفت شاهى وسايهٔ ديانت
جانپناهى بر مفارق جملهٔ زير دستان مبسوط وپاينده باد برب العباد

وزير مكرم مصطفى پاشا حضرتلرينه كيدن مكتوب حضرت صدر اعظمى صورتيدر ١١٤٩ ح ١٠٤

بسم الله الرحمن الرحيم وجعلكم ملوكا وآتاكم ما لم يؤت احدا من العالمين

... وجعلنا السماء سقفا محفوظا بسيط غبراى هنادى روى زمينه ...
... وجعلنا الشمس ضياء اقاليم سبعهٔ تانوير ضيا پاش ونور افشان اوله ...
... ومعلا باركاه رفيع منزلت وجمشيد دستگاه ...
... غلام معالى منقبت وفريدون اختشام اسفنديار ...

[illegible]

غلاً للذين آمنوا نظم كريمي مؤداسنجه كدورتلري صفوته متبدل وبرودتلري كرميته محول اولوب طرف اقدسلرينه
توجه خاطر همايون وانجذاب درون موهبت مقرون متزايد اولديغي لوايح احوال خاقانيدن معلوم خالص البال
اولور ايدي بحمد الله المتعال همت عالي نهمت حضرت خداوندكار وتوجه ضمير الهام سمير پادشاه كردون اقتدار آيينهٔ
تقديره محاذي اولوب وجود بهبود شاهيلري رونق اسلام ومرآت استخير الانامه مظهر وموفق اولدي دولت
عليهٔ روز افزون ايله طرف باهر الشرف خديوانه لرينك مصافاتي بروجه محرر معان زنيده صورت پذير
اولديغي محتاج بيان اولميوب زيادةً عليه بو مصادقه جليله يه اعلان اولنمق ايچون مواد ثلثهٔ مذكوره يه درعلاوه
نظام واستحكام ويرلمش مذهب ماده سي نزاي حضرت شهرياري يه شويله اخطار اولنوركه مقدما ملوك
اسلام وتحت حكومتلرنده اولان سائر مسلمين انام اهل سنت وجماعت مذهبنده اولمغين ازقديم مذاهب اربعه
بلاد وامصار اسلاميده عموماً وحرمين الشريفينده خصوصاً قرار داده وجايكير واوائل قرن عاشره كلنجه
ايران اهاليسي دخي مذاهب مذكوره اوزره مستمر اولوب تقادم ازمان ايله اربعه دن ماعداسي منسي مثللو
اولمغله بلاد هند وسند والكات اوزبكيه ودشت واماكن مغرب زمين وخصوصاً اقطار حجازيه اهاليسي
مذهب غيري اولدقده كمال تعصب اوزره اولدقلري وبالخصوص مكهٔ مكرمه بلد الله اولوب صاحب البيت ادري بمافيه
مثللو مقتضاسنجه اسرار الهيه دن اركان كعبه اربعةً ترتيب وبعده مذاهب اربعه اهاليسي ايچون دخي بر ركن تعيين
ومن كل فج عميق وارد اولان مجاورين وزائرين بروجه محرر مملكت واحده رجالي اولميوب بلاد شاسعه اهاليسي
وانجق مذاهب اربعه دن برينك مقلدي واركان كعبه دن مذهبي اهاليسنه تخصيص اولنان ركنك متعصبي ومقيدي
ناشي تحت ضابطه يه ادجا عاري امر خطير ايدوكي آيينهٔ نهاد صفا معتاد شاهيلرينه خفي وستيرا اولميان مواد دندر
فرضا فجر طلوع ايتدكده صلوة صبحي ابتدا ركن اولده شافعيه ائمهٔ اسلام ويردكجي انده ركن ثانيده مالكيه وكذلك
ثالثده حنبليه ورابعنده قبل طلوع شمسده سادات حنفيه ادا ايدوب اوقات سائره دخي بو قياسه قريب اولمغله
جماعت اخرايه وقت بولنماز بو تقديرجه ركن تعييني ومذهب مرقوم دائر سائر لوازم خصوصي ماده اولمق اوزره
رأساً شروط مصافاته ادخال اولنسه عوام ناسك عدم انس والفتلرينه بناءً باعث قيل وقال اولهجغندن غيري جهت
حضرت شاهي وعزيمت جناب ديانت پناهيلري اعماليله سبب برودت اولان كدورت بلاد عجمدن مرتفع اولوب
جملهٔ انام دوام ايام عز واحتشاملرينه دعاگويان ايكن مجمع اجناس عالم اولان حج مكرمده مذكور السنهٔ خاص وعام
اولمق دخي بي اشتباهدر ودولت خلافتمدار حضرت سلطانيدن بو انه دك عهدنامه الآن ملوك جهانك وكذلك
حرمين الشريفين خدمتي افتخار انداننده ايكن انلردن اخذ ايدن سلاطين دورانك سني الاعتقاد اولنلري مذهب ذكرنده
مستغني وساكت وخلافنده بولنانلر ارادينه غير ملتفت ايدكلري اگرچه معلوم ايديكي جهته احتياطاً گرك دولت عليه نك ثاني
وكرك دول سالفه نك خزينهٔ عامره ده محفوظ اولان قيوداتي بالتحري تتبع اولندقده بوكا دائر نسنه بولنمامق جهتلرندن
مادهٔ مرقومه نك عهدنامه واحكام همايونده عدم ذكري شان وعنوان طرفينه انسب وشايان اولديغي تحقق اولنور
والحاصل ملوك ماضيه دن بعضيلري خدام حرمين ايكن مذهبه متعلق ادني شيئ تحمل عوام ايلدكلرينه بناءً مدخول
السنهٔ انام اولدقلري وبوكونه امور وظايف علما اولوب اعاظم ملوك انار الله براهينهم بو وجهله حالا في الحال انلره حواله ايده گلدكلري
مزاجات دولتدن معلوم شاهيلري بيورديلو ذكر اولنان محذوراتدن بشقه بعض محاذير خفيهٔ ملكيه يي دخي ايلچيخان مشار
وصحبتلرنده اولان جناب صدر ومنلاي موي اليهم دخي تفهيم وتعريف ايلمك كركار جيهاها فلك دستگاها سعادتير مذكوره دن
بوخصوصك محذورات شرعيه سي دخي دعانامهٔ حضرت شيخ الاسلامي عطاويسندن وسفراي طرفينك تقريرلرندن
كتابةً وشفاهاً معروض پيشگاه حضرت شاهي وانهاي ضمير الهام سمير ديانت پناهيلري بيورلدقده في الاصل متمم اولان
امر مصافات بوخصوصك مطوي قالمسيله رسيدهٔ ختام سولحات قلنمق كياست وفراست خديوانه لرينه اليق والحري اولان
حالت حسنه ايدوكي ظاهر وباهردر ايلچيخان مشار ومعيتلرنده مبعوث موي اليهم دخي طرفينك شان وعنوانه لايق وسزاي
ابهت اقتضاي شاهيلرينه موافق وجمله كمال اداب اوزره رسم وسالكي ادا ايدوب حقلرنده عواطف عليهٔ خسروانه وعوارف
سنيهٔ پادشاهانه فيض افكن اولمغله متشكرين وشاكرين عز انصرافه مرخص ومأذون قلندقلرندن ماعدا ايلچيخان مشار اليه
منصب اولان خدام والا مقام حضرت شاهيدن مفاخر الاماجد والاكارم ميرزا شفيع وقعه نويس وعبد الحسين بك
ومحمد كريم بك دام عزهم دخي اوز ذاتلرنده مهذب الاطوار وخدمات جليلهٔ حضرت شاهيده استخدام واكرامه سزاوار
بنده لري اولمغله مشار وموي اليهم ايله معاً پايهٔ سرير عنايت مصير خسروانه يه دخول ومشمول شرف احرازه قرار
بينده كسب امتياز ايلدكلري معلوم مخالصت موسوم شاهانه لري بيورلدقده موي اليهم سايهٔ رأفت وايهٔ حضرت شهرياريلرنده
فوق الامثال موهبت نشين عز واقبال بيورلموب فيما بعد دخي اشبو ايكي دولتين عظمتينك مصافاتلري ضمننده

بدموئیدندن مقدر و بو مقابله ده احسان بی امتنان وهب متاندن ایران فرمان فرمالغی دخی مسخر ذات موهبت
آیاتلری اولوب وجود ابهت وفودلری حالا زینت بخش تاج ودیهیم دکشور اولدیغی نعمته بوجانبده جسته جسته
ظهور ابدن نصرت اسلام موهبتی منضم اولدیغه اناقان سرزمین شکرریز دان اولنرق رسوخ دولت وشموخ
جلالت وابهتاری ادعیه سی ذکر لسان وفکر جنانمز اولدیغی بی اشتباهدر بوندن اسبق دولت علیه ایله
روس کفره سی مابینده منعقد اولان مسالمهٔ مؤبده نك شروطنه طرف دولت علیه دن کرکی کبی مراعات اولنوب
آنلر دخی بو وجهله رعایت ایدرلر ظننه بناءً حدودلرده واقع قلاعك عدد وعدد جهتندن محافظه سی درسنلق
زمانلرینه مقایسه اوزره ایکن کفرهٔ مسفوره طرفندن ذکر اولنان مصالحهٔ مؤبده نك برازمدتدن برو شرطنه
مغایر حرکته جسارت وحتی اعظم ثغور اسلامیه دن اولان ازاق قلعه سنه بوندن اقدمجه فجاةً کلوب استیلایه
جرأت ایتملری حسبیله بر مقتضای شرع جلیل تادیب وتنکیللریهم وتحتم اولمغین اعظم سلاطین حشمت آیین افخم خواقین
نصرت مستبین دترة التاج قیاصرهٔ جهان غرة الابتهاج کار فرمایان دوران ناشر الویهٔ غزا وجهاد طراوت بخش
اندیهٔ عدل وداد فرمان بردار فرمودهٔ ان الله یأمر بالعدل والاحسان رصانت ورصاصت ده
سربازان ان الله یحب الذین یقاتلون فی سبیله کانهم بنیان سلطان البرین خاقان البحرین خادم الحرمین
الشریفین مغیث الاسلام والمسلمین معین الملة والدین مجهز الغزاة والمجاهدین مقیم منار السنة والفرض
مظهر کریمهٔ انا جعلناك خلیفة فی الارض عظمتلو شوکتلو عنایتلو قدرتلو مهابتلو افندم شهنشاه اسلام پناه
وظل وارف آله اعز الله انصاره الحکیم الانتباه حضرتلری اقامت فریضهٔ غزا وجهاد وتادیب ارباب کفر
وعناد ایچون عساکر موحدین ایله سایهٔ علم نصرت توأم رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمده بوصاف ضمیر
کفرهٔ مسفوره اوزرلرینه تجهیز وتسییر بیورب برموجب فرمان همایون عساکر منصوره لریله طی مراحل ایدرك
نهر طونه ساحلنده ماد الذکر ایساقجی نام محله ورود وترتیب وتنظیمی فرمان بیورلان جسر عظیم بعد التتمیم عبور
اولنمق اثنالرنده قریم وقلیوندن طرفلرینه کلان دشمن دین مسفورین دولت علیه سربازلری وعساکر تاتار
شهبازلری یدندن نیجه خساره دوچار اولوب اموات وادوانلرین دفن وطمس ایدرك بالاخره خایباً عودت
ایدکلرینه بناءً الحالة هذه میداننده دخی طابور دیلرجك نسنه اولمامغله بعونه تعالی بوندن بویله
اتمام مرامنه نیة بحسب الاقتضا مناسب اولان بر محلده قشلاق وترتیب امور غزا وجهاده شد نطاق اولنمق
لازم کلکین مخلص صفا ضمیرلری اکرچه بو طرفلرده بولندی فاما دربار عظمت مدار حضرت خاقانی بیدار
اولان مفاوضهٔ جناب نعم المآب شاهیلری مقتضا سنجه امر مصافات بلطف الله الملك العلام رسیدهٔ ختام
اولوب وفی الحقیقه بو نزاع وجدال شورای کبرای مغانده نهاده مطمورهٔ نسیان اولدیغی معلوم انجق اشبو
اسلام برودابجی دولت شهامت مخبرك آثار مواصله ومجاملرلری جمله یه روشن واتحاد دینی ومذهبی
خصوصی امر مدلل ومبرهن اولمغین استعداد اولنان سواددن مبرالحاج واسارا ودار السلطنه لرده
دولتنك بر معتمدلری اقامت ایدرلمك حالانی طرفنك شان وعنوان ونظام وسامانه لایق وموافق
وجهله ترتیب وتهذیب وجانبیدن ضبط جرایدی تحریر قلوب اجلالرینه حکم همایون حضرت جهاندارئ ازلی
بیوولدیغی ومذهبه دائر اولان کیفیتك معاذیر ملکیه سی طرف اشرف وانفس شاهی وجانب فیض جالب سنی
دیانت پناهیلرینه بو ولاجوی صفا خوبلری قبلندن تحریر واعذار مرقومه نك بروجه محرر ملکیه وشرعیه
ضمیر خورشید تنویر درایت سمیرلرنده صورت پذیر بیورلدقده اوماده مطوی الاثر قالمق فراست وکیاست
شهریاریلرینه محول اولدیغی اولیای دولت روز افزون خانیلرندن اعلام وافهام اولندیغندن ماعدا
طرفخصد افتکاری به اولان بجشنهٔ یمنت سررشتهٔ خدیوانه لرنده دخی تنظیم وتتمیم قلمسی توصیه وتلقین
بیوردلمق جیله بالاده بسط اولنان عقود الفرائد اسلام فوائدی خصوص مصافاتك ذکر واشارتی
واسطة العقد مواخات قلمق مقتضی اولمغین اجمالا بیانته ابتدا اولنمشدر نامهٔ همایون حضرت
شهنشاهیده تذکار اولندیغی اوزره ایران اهالیسنك مقدما من حیث المذهب مبتلا اولدقلری حدیثه
پر وحشتی اوزرلرندن ازاله وتورستت وجماعتی زوایای الکات مرفوعه ده المامع واجاله قلدیلرهم سنوی
ضمندن تختگاه کسری وجم یعنی ایالت وسلطنت ممالك عجم وجود مسعود اقبال ونور شاهیلریله مفتخر ومباهی
اولدیغی حالات نهاد الهام معتاد حضرت خلافت نژادی برنور وبهجت قلوب طرف شهریارانه لرینه اولان
میل ومحبتلرینك فوق ما یراد مترقی ومزداد اولمسنه باعث ومادی اولدیغی معلوم اخلاصکاری اولمشدر
زیرا جناب مستطاب شهامت مآبلری بوکار خیریت مداره شروع بیوردقلری زماندن مخلص ولاپیشه لرینك
استانهٔ دولت اشیانه دن حکمتمزوقته دك نام نامی وذکر بالخیر سامیلری استماع اولندقجه ربنا لا تجعل فی قلوبنا

بروجه محرر وجاهاً نعهم و تعدیجی اهم اولان حالات موجبهٔ المصافاتی دخی علی وجه الاجری
ابقا و اجرا قلنلدقدن مدت مرور الدهور اوقاتی نقوض و خللدن دور اولوب و جهله ترتیب اولنان
عهود مصادقه و موافقه بزبرای نقبل قلوب فیما بعد اخلاف تضعفت اتصاف حسن وانه غرایله
اعقاب دیانت مآب شاهیلری میاننده و بلکه سائر ملوک اسلام و بالجمله رؤسای انام میننده
انبوابجی دولت اسلام نظام مذکور السنهٔ اعظام و افخام اولمق وجهی اوزره وفود مسعود
الورود مشار الیهمان مقتضی اکمال عتبهٔ علیهٔ اد شاهانه مزجا بنه اعاده و ارسالاری مقتضای
صفای نیت شاهی و مبتغای نقای طویت دیانت بنا هیلری ابدیکی تعریف و توصیف و تلقین
و تبیندن غنی و مستغنیدر باقی قباب زدهطناب وفاق اسلام صحرای اد انتمای اعظام و افخام
هموارهٔ شامخ البنیان و گلستان عنبرفشان اتحاد و التئام ساحهٔ صفوت باحه حصول کام
و مرامده همیشه معطر مشام جنان بادی

خزوبابلطی

(۷)

ایلچی خانه و دیربالان مکتوب حضرت صدر اعظم صورتیدر

بسم الله الرحمن الرحیم وهو الذی جعل الشمس ضیاءً والقمر نورا
ناکه انارهٔ سلطان زرین کلاه نیرات والنجم یعنی افاضهٔ اشعهٔ خسرو طارم چارم ایله
منشور حکمت نشوری منطوقنجه امداد انوار نسبتیه مددارنده
دارای کشورکشای اقلیم دیاجیر اولان ماه عالمتکاه منیر بالانشین اورنگ فلک اثیر اولوب
شب تار وحشت آثار مانند روز مستنیر اوله اول ماه سپهر سلطنت و تاجداری نیر ختیر بخت و کامکاری اعلیحضرت
و معلی بارگاه رفیع منزلت جمشید دستگاه بلند همت و جلیل الاعتبار سامی رتبت و والا تبار گردون رفعت و کیوان غلام
معالی منقبت و فریدون احتشام اسفندیار دیار سربلندی شهریار با اقتدار ملک ارجمندی تابنده اختر برج سعادت
زیبنده گوهر درج رجاحت فرخنده فال خجسته خصال خدیو کشور جاه و جلال رونق افزای اورنگ کسری و جم
داور داد داور ممالک عجم دادار داد اشیم خورشید علم تنسیق فرمای مراسم نظام عالم عوناً للحماسة والجلالة والحراسة
والعدالة صوناً للصفاوة والدیانة والنقاوة والامانة گردون بارگاه تاج و دیهیم پناه شاه قاآن جاه و کیان
دستگاه لازالت ایات مضافاته مکتوبهٔ علی صفحات الآفاق و ما برحت رایات سواطانه خافقهٔ فی بادین الوفاق
حضرتلرینک اضات مشتری افاضت آثار شهامتلرندن اطراف ممالک ایران دار الانس طوع و امان و نشر خورشید جهرالویهٔ
همت و دربلرندن زیردستان و الاشانلری سایه نشین اطمینان اولمق دعوات نامیات اجابت نشان و مسئولات سامیات
صداقت عنوانه بخلوص البال اشتغال اولندقدن صکره منبع فیوضات الٓهی و مشرع فتوحات نامتناهی اولان ضمیر منیر
الهام پذیر شاهی و طبع خطیر درایت سمیر جهاهیلرینه نقاوهٔ ما فی البال مخلصخلت اشتمال بو وجهله انبا و اجمال اولنور که دربار
اقدس و انفع خلافتمآب حضرت سلطانی و بارگاه اشرف و الطف فیض اکتساب جناب خسروانی لازالت مشمولة بالمواهب
الربانیه و ما فتئت موصولةً بالرغائب الصمدانیه قبلنه طرف ملزوم الشرف کامکاری و جانب موهبت جالب اختیار یارلرندن
سفارت لوازمی تأدیه سنه مأمور ایالت و نبالت پناه اروست و حکومت دستگاه و الاشان فائق الاقران بکلربکی کرمانشاهان
عبد الباقیخان زنکنه وفقه الله للخدمات المستحسنه و معاً مبعوث اولان فخر السادات والافاخم بدر القادات والاکارم
صدر ممالک ایران میرزا ابو القاسم و قدوة العلماء المحققین زبدة الفضلاء المدققین امام مقر الفخر ملا علی اکبر
ادام الله شأنهما معتبرلریله بوخالص البال والاشتمال الذینه دخی فرستاده بوریلان رقم اکرم و قلمی الفخر و اعظملری اولیای
دولت علیه طرفندن اشرفترین ازمنه ده معسکرهایون نصرت مقرون اولان ایساقچی مقامنه مسعود الورود
اولوب طرف دولت بامنقبتلرینه اولان خلوص و وداده و تهذیب مذهب جهتندن ظهور ایدن حسن وفاق و یگانه
لوازم کمال آداب خدیوانه ایله بعد المطالعه درون فیض مشحوننده اولان جواهر الفاظ شاهی و بشائر الحاظ دیانت
بناهیلری گوش هوشه قرطی مادیه و نور باصرهٔ سروره کحل الجواهر تمیه قلنمشدر دین مبین سید المرسلینه خدمت اولنق
اوزره نیجه مدتدن برو ملحوظ و منتظر اولان بویله امر عالم سرورک بروز و ظهوری و صاحب کفایت و دیانتک

عنایت آلهیه دن ملك ایران اوصاحب شانه تفویض واحسان اولنمغله نانی تختگاه ممالك
محروسه وجود بهبودلریله مفتخر و بوحالت منتظره نك وقوعی ضمیر الهام مسیر ملوکانه مزده مستشعر
اولمغین جمیله بو بابده جانب همایونمزدن خلاف متعود تمز زیاده علی الغایه محظوظ ومستبشر اولدیغی کیفیت
مذکوره نك تمام اسلام اوزره بو کونه ظهوری اتحاد قلوب طرفینی والتحام آراء جانبینه وسیله
اصیله ایدیکی اگرچه هویدا در آنجق بو یله جانبینی دین ومذهبدن نشأت ایدن مصافات
وموآخاتك وتوافق وتآلفك آثار بدیعی جمله یه اعلان واشهار اولنمق ایچون تفعیلی استعلاء
اولنان مواد موجبه اتحاددن اوچ ماده طرفینك شان وعنوان ونظام وسامانیه حری
وحقیق وجه وجیه اینوز اوزره تنسیق واجرالرینه اذن همایون پادشاهانه مز جادی وتوثیق
اولنوب ماده اخری فراست وکیاست شاهی ودرایت ودرایت دیانت پناهیلرینه حواله
قلنمغله اسلاف عظمای ملوك اسلام برد الله مضاجعهم الی یوم القیام زمانلرنده اخذ
واعطا اولنان عهدنامه لره قیاساً آنك ذکری مطوی الاثر قالوب بو اسلوب اوزره موآخات
ومصافاتنه حسن ختام وبرلمك نادیه لری گرچه تنظیم وتسویه قلنمشیدی بتخصیص صحابه کرام
خیر الانامك حضرتنه ایران اهالیسندن مقدما نوعما بعضی وتکثر بعضی توبیخ الهیه
ما لمظهر دوشوب مرتکب ددان اولان اهل غواینی تنکیل وتأدیب ولا نفرق بین احد
اشارت باهرا شارتی اظهار ضمننده مجلوی فضل آلهی اولان خلاص عباد اللهی تهذیب مذهبه
شوق وترغیب ایله تشید استحکام دعایم دولت شاهی وتأکد وانتظام قوائم ابهت
ولاء پناهیلری علی مر الایام متزاید وبارگاه خلافت دستگاهیلرینه وفود اقبال واجلال
علی الدوام متواصل ومتوارد اوله رق بر وجه محرر دین ومذهبك رواج وابتهاجی ووجود
بهبود مسعودلریله سلطنت ایرانك استحکام وابتهاجی دخی مطلوب ومرغوب مابونمز
اولوب وبو مطلبك منصه بروز جهان افروزده جلوه گر ظهور اولمسی ملاذ زمان خاصه
دربار خلافت مدار پادشاهانه مزدن کذلك بروزیر درایت مصیر مراد اولصوب بتدبیر وادبالی ایله
ذوی المراتب علمای دومدن ایکی صاحب دوتیك اسرا وانفادلرینه واخرتیله اولمغدن ناشی
بو اتحاد دال علی ما هو المراد اثنائی سیاقنده هو المسك ماکررته یتضوع مقتضا سنجه
جناب نعم المآب خسروانه مز طرفندن بالا منیاز شفاهاً دخی تاج طوبی شاخ شاهیلری تبریك
وتهنیه سی اتمام وتادیه ولوازم سائره مصافاتی تقریر وتسویه قلنمق ایچون رکاب مستطاب
خسروانه مزده اذ قدیم خدمات علیه وملازمات سنیه شرفیله احراز ایله ممتاز ایکی بالکوزاده
دخی شان وعنوانی اعلاء وترفیع وموصل امالینی کندو به احسان وتوجیه اولنان دستور مکرم
ایج اخص وزیرم مصطفی پاشا ادام الله تعالی اجلاله دربار خلافت مدار شاهانه ودرگاه سپهر
اشتباه خدیوانه لرینه وفد اولمق اوزره تخصیص واعلم العلماء المتبحرین ایج اخص بالفعل امین فتوی
اولنوب اناطولی صدارتیله مبجل وممتاز اولان مولانا عبد الله ادام الله تعالی فضائله وافضی
قضاة المسلمین الخ سابقا امین فتوی اولوب دار النصر والعنه محمیه ادرنه مولویتی ایله
موقر وصاحب امتیاز اولان مولانا خلیل دامت فضائله دخی وزیر مشار الیهك معیتنه
تعیین اولنمغله اشبو نامه مضمون ختامه خاقانیمز تحریر وتحبیر ومشار الیهما بارگاه دیانت
دستگاه شاهانه لرینه ارسال وتسییر قلنمشلردر بمن الله گلوب ودود حوزه محروسه شاهی وجوه
مأنوسه جمجاهیلری وورودی ایله مسعود اولوب وزیر مشار الیه ایله معیتنده اولان موالیای
مشار الیهمایه خاصه وعامه تذکار وماد وتنبیه وایرادلوقلرن مراسم وفادت ودساکتی
ولوازم تبریك وبشارتی مقتضای آداب ومبتغای سلاطین منیع الجناب اوزره بعد الادا

دوغیه‌دن نادرشاه جانبنه مبعوث وزیر مکرم سعادتلو مصطفی پاشا حضرتلریله گلدیکی نامهٔ همایونک صورتیدر

والغیب عبلك محبة منی

بسم الله الرحمن الرحیم

رشحات باران صدق وصفای پادشاهانه وقطرات نیسان حبّ وولای خسروان دوران ثریامکان
اعظام وانجام وعمّان لآلی فشان اعزاز واکرامدن برودشیاب طباع مرتطاب اولوب اشعهٔ نمای
تاج ابتهاج اسلام وروشن افزای کرافراح انام اولان یواقیت اثنیهٔ لامعهٔ الودیهٔ خاقانی وجواهر تسلیمات
رضا سمات خلل یزدانی که للذین احسنوا الحسنی وزیادةٌ زلال افضالیله شاداب وورونقیاب اولوب
هر قطعهٔ فیض لمعه‌سی حفظ الکنظام نعوض سرور دیده امامه سبحهٔ کامطادی وانّ الله لا یضیع
اجر المحسنین نوید مسرت تأبیدی ایله آب وتاب بولوب هر دانهٔ خورشید نشانه سی تنسیق امور مسلمهٔ
کنود کتابین واسطهٔ لعقد قلادهٔ بخشادی اولمغه سزا واحری اولمغله فنزاکم الیوم نادیه‌سیله وذرهٔ خزینهٔ
تبریك وتهنیه وگنجینهٔ تسلیم وترضیه‌ده مخزون ومکنون بولونه فرائد تعظیمات وتحبیات عالیهٔ همایون
ومراودیه تجلیات ونکرات حالیهٔ ملاطفت معروضهٔ ایثار ونثار عالیحضرت لآلی نصرت شهریار
قمرتنویر خدیو خورشید نظیر غرهٔ غرای جبیس بخشادی درج مجنای اهلیل کامطادی مؤسس مبانی
جاه وجلال مشید ارکان عز واقبال شایان تاج وکرووکاه مایهٔ دیانت وامانت واغبار علم افراد
حطهٔ سروری دوننق بخشای اورنك داوری شهریار فریدون تخت جم رونقی خسرو همایون بخت داد
منش بهاء الدنیا والدین جمال الاسلام والمسلمین عونًا للشجاعة والمناعة والشان ظهیرًا للبسالة والجلالة
والعنوان حال وحال الحیاة وبالتی تخت کسری وجم فرمانفرمای ممالك عجم ملك پادگاه القاآن نادر بهادر
شاه وفقه الکریم کوهاب لاتمام ما یرضیه اصحاب جنابلری هموارهٔ ادائهٔ مذهب مستبین وهمیشه
نابنده وخاوی اهل دینی اولمق رغبات خیریهٔ خسروانه‌مزه تضمنلی خاطر انور قدسی‌الاثنا رقانه وطبع ازهر
ملکی الغمار خدیوانه‌لری وجه وجیه واسلوب نبیه اوزره تقریب وتلطیف قندذی صکره صفوة وداد
سداد حیّزها بونمز آیینهٔ ضمیر خورشید نظیر دیانت تخمودلرینه جو وجهله اوزره اداء اوخودکم درمابرا
خلافتمدار سلطانی وبارگاه عنایت اشتهار خاقانیمزه قبل اقدس واجمل شاهی وطرف انفس واشرف
سپهر اشتباهیلرندن سفارت ورسوم اجراسنه بلکه دیانت حقوقی ایفاسنه مأمور اولوب ابتهاج
درون ایله تلقی بالقبوله معزز ونامز انصرافه مرخص ومأذون اولان ایالت وجلالت پناه اروم
وحکومت دستگاه بکلربکی کرمان شاهان عبدالباقی خان زنکنه دام عنوانه ومعًا بعثلری اولنان
صدر الاکادم میرزا ابوالقاسم وقدوة الفقها امام شعر انور ملا علی اکبر دامت افادتهما ایله طرف
باهر الشرف خاقانیمزدن تبریك وتهنیهٔ جلوس میمنت مأنوس داوریلرین حاوی فرستاده حضور
معالی ظهور شاهیلری قلنان نامهٔ نامی همایون ومفاوضهٔ سامی بشارت مشحونمزده یاد وایراد
اولندیغی اوزره عمومًا اهل اسلامك وخصوصا اولیای دولت خلودقت ارتسامزك اهالی
ایران ایله درمیان اولان کدورت وبرودتلرینه باعث اهواء مهزولهٔ فاسده واقوال مزدولهٔ
کاسده همت عالی نهمت شاهی وعزیمت صافی طویت دیانت پناهیلریله دفع وازاحه وامت
مرحومهٔ نبویه جو وسیلهٔ جلیله ایله ترفیه وازاحه قلوب آفاق ممالك عجمده کالاول سنت وجماعت
انواری اظهار وکافهٔ صحابهٔ کرام سید المرسلین خیر وترضی ایله تذکار اولندیغی وبو مقابله‌ده

عمونیز

اوصاحب امتیاز طرفندن ظهور وبروزی ضمیر الهام سمیر خلافتمدار وطبع گروبی مسند سلطنت شعارمزه
خاصه موفور السرور ومجلای افراح نامحصور المصدر اقامت منار سنت سنیه واماتهٔ آثار بدعت
ردیه ایله تألیف وترفیه موحدین وتدمیر وتحقیر کفره وملحدین ضمننده بسط بساط نصفت ونشر لوآء
معدلت اوصاحب همت فریدون منقبتک نصب العین صافی طویتلری اولمغله ناشی ان الارض
یرثها من عبادی الصالحون مضمونی اوزره قبل مالک منا ندن تفویض واحسان بیوریلان تمشیت
مهام ملک ایران وتاج وکمر دیهیم کسری وکیان ذات موهبت آیات عنایتمقروندنیه مبارک
ومیمون اولوب حوزهٔ شاهی وحومهٔ شهامت پناهیلری روز بروز انوار سنت نبویه وآثار معدلت تمداد
خدیونه لریله مالامال ومشحون قلنمق تهنیه سی طرف همایون خلافت نمونمزدن علی وجهها اجرا
وتأدیه قلنور فواد مستطاب سامی جنابلری بوکار خیریت اشتهاره موفقاً باعث برودت وشین
اولان اهوآء نامرضیه نک ازاله وازاحه سنه مباشرت واتمامنه مسارعت قلندقلری ایامده سیف
خصام طرفیندن درنیام اولوب اولوقت صلح وصلاح اوجیه پذیرای ختام اولمشدی انجق اشبو
دولتین عظیمتین بیننده ظهوری باعث حبور اولان توافق وتألفک انوار وآثاری عالم وعالمیانه
اشهاد اولنمق ایچون طرف همایونمزدن تقبلی استعداد اولنوب تفاصیلی مشار الیهما بهره ور اوده قلملی شامیدینه
محول قلنان موادک تنسیق وتنظیمی مطلوب ومرغوب همایونمز اولمغله وزرای عظام وعلمای اعلام
وخیرخواهان دولت خلافت مقاممزدن ترتیب وتهذیبنه مأمور اولنلر ایلچی ومعاً بعث اولنان مشار
وموما الیهم ایله مجالس متعدده مصافات ومواخات برله عقد انجمن وفاق ایدوب طرفینک نظام
وسامانه الیق واحری واوثق وتذکار حصا ختمدار خدیوانه لری اوزره نزد حضرت پیغمبرین سؤال
وسامانه الیق واحری اوثق وتذکار اقامتی خصوصلرینه فیصل ویریلوب مادهٔ
توجیه اهتمامات وجیله تسییر حاج واسارا ومعتمد اولان مشار وموما الیهما ایراد وتلقین
اخراجک محاذیر ومعاذیر شرعیه وملکیه سی ایلچی ومعتمدان مشار الیهمادن جانب فیض جالب شاهانه لرینه فرستاده
اولنمغندن بتقه صدر اعظم وشیخ الاسلام مشار الیهمادن جانب خلافتمدار سلطانیمزدن سریر آرای
قلنان اخلاص ودعانامه لرده ذکر وتبیین اولنوب ودربار خلافتمدار خدیوانه لرینه ارسال اولنان انجمن دخی
شاهیلری تهنیه سی تأدیه سیچون بارگاه ابهت دستگاه خدیوانه لرینه عظام سلف اناره الله تعالی براهینهم زمانلرنده
یاد وتفهیم اولندیغی وجه اوزره مادهٔ مرقومه ملوک عظام سلف وکیاست شاهی وداریت ودرایت ودیانت
جاری اولان وجه قیاساً مطوی الاثر قلنمسی فراست وکیاست شاهی ودرایت فیروزنده درّی زدریای جود
پناهیلرینه محول اولان حالت اولمغله ـ درخشانده مهی از سپهر وجود
مطلعندن بمنه تعالی المجیز مستفاضهٔ نور حبور ایلدکده فرحین بما آتاهم الله استبشار ینی اشهاد
وتوافق وتحاب دینی لوازمنی ابراز واظهار ایله تشیید وتأکید تألف ویگانگی والغا وتبعید تکلف
وبیگانگی مراسمنی ابقا واجرا ایدرک اشبو موافقت واتحادی کالسبع الشداد وراسخ کالاعماد والاوتاد
قلنوب بعون الله الستار ایلچی موما الیه اتمام کار ایله اعاده وارجاع قلنمق شیوهٔ شاهی وشیمهٔ دیانت
پناهیلرینه الیق واحری ایدوکی اضاح وایضاحدن مغنی ومستغنی اولوب وقبل ازین واجملرنده
بعث اولنان سفیر اداب سمیر عبد الباقی خان مشار وصدر دودفیع القدر وملاذی معالی موما الیهم دخی
رسالت وسفارت رسومنی قوانین سلطنت وقواعد دولت مقتضاسنجه کمال اداب ودرایت ایله ادا واجرا
ایدوب تشریفات خسروانه وتلطیفات پادشاهانه مزه نائل وواصل اولدقلرندن ماعدا استجازه مراضی
قلنمدقلرندن جبیل البشارت نمون عود وانصرافه مرخص ومأذون قلنمشلر
بیچون ولاستحصال رضای همایونمزه بذل نقدینه قدرت الملکی حشمت پناهی برقرار وپایدار باد بالنبی واله الاطهار
باقی همواره قوائم ودعائم سریر شاهی استوار وقواعد ارکان جهانپناهی بر قرار وپایدار باد کس یادرون پرتو تقدیس کام
وصحابته الاخیار من المهاجرین والانصار ـ تا از برای نظم مصالح درین جهان
دوران آسمان که نظام جهان ازوست باد ابفضل حق ابد الدهر پایدار

قسطنطنیهٔ العظمایه بعد الوصول بر وقت شرف اراده پایهٔ سریر اعلا و عتبهٔ علیهٔ عنایت پیرایه یه عرض جبههٔ سای
مثول اولمق شرفنی احراز ایدوب تبلیغ وایصالنه مأمور اولدقلری نامهٔ رونق علامهٔ نامی وقلمی حاوی افخامه
سامیه ارینی کمال اداب ایله نواب کامیابمزه بعد التسلیم جناب داوریلرینه اولان اجتناب ضمیر سپهر ملوکانه
مقتضاسنجه دون ولا مشحون اولان واقع معانی موهبت مبانیسی معرض مطالعه ده جلوه گر قلندقده ذات
ابهت سمات شاهیلری فی الاصل حسیب ونسیب طاهر اللسان والجنان ایل جلیل ترکماندن صفای نیت
ونقای طویت ایله سنت سنیهٔ نبویه و آثار بهیهٔ مصطفویه متابعتنه مفطور بر ذات نصفت نشور اولوب
وایل جلیل مشار الیهم عقاید حقهٔ سنیه اوزره اولمقلری حسبیله کدوسای فلک فرسا ارینک نوبت سلطنت
وحکومتلرنده عموماً اسلامیان پر امن وامان ایکن شجرهٔ صفویه فروعندن مقدما سرزده اعوجاج اولان
کمسنه کندی اغراض نفسانیه سنک اجراسنه مدار اولمق لچون بعض اقوال کاسده مرذوله وافعال
فاسده مهزوله یی بین المسلمین القا وترویجنه دقت اوزره ایدوب بوکیفیت خلفا عن سلف باعث نشئات
امت اولدیغی وبونلردن اخدم مغان فتل اغندهٔ ترتیب اولنان شورای کبرا ده حالا ت مرفومه وجوه اعمال
ایرانه افهام واعلان اولندقده جمله سی عقاید باطلهٔ مذکوره دن نکول وکالاول سنت وجماعت طریقنه
سلوک ودخول ایدوب بو بنای حنیفی صیانة عن الاندراس فیما بعد سلسلهٔ صفویه یه متابعتدن مجانبت
وذات عنایت ایات شهریاریلرینک ارثا واکتسابا ماهولی اولان ایران شاهلغی الجود طرف تبوع عرضه
داوریلرینه بالاتفاق عقد بیعت ایله نواب سلطنت بارینه معتمد بها حجت ویردکلری وخصوصات مرقومه
تماما ممالک ایرانه اشاعت وبینلرنده محدثا جاری اولان دفاتر اقوالدن فیما بعد جمله نک منع
وتحذیرینه دقت اولندیغی ودین مبین وامت سید المرسلینه مصروف بویله خدمت جلیله مقابلی
بعض مراتبک تفصیلی دخی جانب همایون خلافت مقرونمزدن استسعاد قلنوب تفاصیلی دستور اکرم اللقا
بالفعل صدر اعظم ووکیل مطلق قوی الهمم وزیرم محمد پاشا ادام الله تعالی اجلاله وضاعف بالتأیید اقتداره
واقباله ایله اعلم العلماء المتبحرین افخم بالفعل شیخ الاسلام ومفتی الانام اولان مولانا السید مصطفی
ادام الله تعالی فضائله یه تنسیق اوطان الوکه شهامت مسلوکلرینه محول قلندیغی حالات بالجمله
معلوم درایت مرسوم خسروانه ومفهوم عنایت مرقوم پادشاهانه مز اولوب فی الحقیقه ظهور ناشیه
دینده اوائل قرن عاشرده کلهجه سلاطین فخام اسلام وملوک عظام انام من حیث المذهب متحد الارا
اولمق حسبیله هجری جاهدوا فی الله حق جهاده امر واجب الامتثالنه ائتمارا کند وحدودینه
قریب وقرین اولان اعدای دینی سیف جهاد ایله طرد وابعاد ایدرک ممالک اسلامیه یی هر جهت
ومسبعة الاکناف ودوونده اولان عباد مسلمین مشمول امن وائتلاف اولوب بو هیأت بزم
زیب طرازامت اولان علوم معارفک وفرهت وکثرتنه سبب وعلت اولدیغنه بنا ممالک خراسان
وبلاد قزوین وکاشان واصفهان واذربایجان وبالجمله بقاع واصقاع ایران منبع حکم وعلوم
ومشرع ضلالی حقایق ورسوم اولوب کاه کاه ملوک بینده نامناسب حرکتلر وقوعندن اومقوله کیفیته
مباشرت ایدنلر سالف الذکر فحول اعلام وساطتلریله شرعا وعقلا بعد الالزام قبول حقی التزام
وعارض مناقشه ومناقشه نک اندفاعنه قیام ایله دین مبین باتمکین وعامهٔ مؤمنین کامین
اولدقلری معلوم وبر وجه محرر صفویه کمرودتی روم وایران وبلکه تماما اسلامیان بیننده باعث
برودت اولوب نتیجه مفاسده مؤدی اولدیغندن ماعدا کیفیت مذکوره الناس علی دین ملوکهم
نحواسنجه ایران زمینی حالت اولنیسندن اخراج وسکانک دائما دادا طرافدن واقع جلیه انا ملک
تیر مطاعنلرینه هدف وامواج ابتدعی مقر اولمغله بو عقدهٔ مشکله نک انحلالی ایله دین مبینک
کالاول ظهور رونق وجمالی قطرهٔ الهدایه بر صاحب عنایه نک ید مؤیدینه منحصر اولمق مطلوب ومنتظر ایکن
جناب نعم المآب شاهی وجانب اشرف الطف دیانت پناهیلری موافق مراضی حق اولان بویله عظیم
موفق قلندقلری باعث ارایش زمان وسبب ستایش دوران اولوب بو خصوص حیدیت مفوضهک

١١٤٩ ٢٥٢

ایلچخانه ویریلان نامهٔ همایونك صورتیدر

بسم الله الرحمن الرحیم — ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء

طرازندهٔ تاج ملك وملكوت برازندهٔ دیهیم كشور لاهوت اولان درود نامعدود كروبی جنود
وسپاس قدسین لباس اسمان نبود مالك الملك لایزال ومعطی جلائل النعم والافضال حضرتلرینك
ساحهٔ عظمت واجلال وباحهٔ كبریاء بیمثالنه خدم وحشم اولمغه انسب والزم اولدوغی صحرای
وجوده ضرب خیام عطا وجود ایدوب وتلك الایام نداولها بین الناس دیوانخانه سندن
منشور معدلت نشور كروكاه ایله كاه كاه بلامنازع بر صاحب اقتداری ممتاز اقران واشباه
وخزانهٔ الاسرار بخشش ترتیب اوزره فسوف یأتی الله بقوم یحبهم ویحبونه تنبیه وتنبیه سی ایله ارباب
اهوانك ملك حادثانه وقت وقت اصحاب رشد وهدایه بلا ممانع نائل ووارث اولمق حالات
غیبیه سندن دفع قناع ریب واشتباه ایلمشدر ومفاتیح دروازهٔ شهرستان رسالت معارج بارگاه
مداین نبوت اولان تحف صلوات منتجهٔ الامال تحف تحیات وتسلیمات نظامة الاحوال سلطان سرابردهٔ اعلا
اصطفا خاقان شهسواران انبیا محمد المصطفی علیه من صلوات الصلوة اعلاها ومن زكاة السلام اجلها و
خدمتلرینك پیشگاه طوبی نگاهلرینه متحف ومهدی قیلندی انا سید ولد ادم ولا فخر چوكانیله گوی سلطنت
زمین وزمانی ربوده وادم ومن دونه تحت لوائی ولا فخر مفتاحی ایله هفت كشور حقایق عالم امكانی
كشوده قلمشدر وضمن آل واولاد كرام واصحاب واتباع فخام لرینك جبیبه خزن الغیبلرینه نهاده اولنمغه
سزاوار وذوات دیوان نبوت ذوی منشورات ایوان رسالت اولوب عشرهٔ مبشره ومرضیهٔ تحت الشجره
منشورلری ایله جملهٔ سادات ملوك اسلام وقادات عامهٔ انام اولمشلردر تحیات بادبیش
ازهزاران نثار مصطفا وآل ویاران خصوصا چار یار بابك گوهر ابوبكر وعمر عثمان وحیدر صفدر نظیر
رضوان الله تعالی علیهم اجمعین امابعد عالیحضرت اعلی نفحت شهریار قمر تنویر خدیو خورشید
غنم غرای جبین بختیاری درة بیضای اكلیل كامكاری مؤسس مبانی جاه وجلال مشید اركان عز
واقبال شایان تاج كمروكاه مایهٔ دیانت امانت وانتباه علم افرازندهٔ سروری دو نقیحانی اورنك
داوری شهریار فریدون تخت جم دوش خسرو همایون بخت دارامنش بهاء الدنیا والدین جمال الاسلام
ظهرا للبسالة والجلالة والعنوان حالا جالس چار بالش
والمسلمین عونا للشجاعة والمناعة والشان فلك بارگاه القاان نادر بهادر شاه اتم الله تعالی مقاصده
تخت كسری وجم فرمانفرمای ممالك عجم جنابلرینك مجلس عالی ومحفل متلالیلری واذا حییتم بتحیة فحیوا باحسن منها
وشیّد صادره وواروده سیراب اوده عنایت بی امتنان اولوب معطر كام مودت واخلاص
چمنستانندن فیض رشحات مصافات ایله تسلیمات موفوره پادشاهانه ودعای حین
ومروح مشام علاقه واختصاص اولان اذاهید ابهری النفحات تشریف وتلطیف قلندقدنصكره نهاد صفا
عنبرینة الفوحات تحیات مبدونه خسروانه مز تنظیم وتقدیمی ایله بو وجه اوزره افاده وایراد اولنوركه
معتاد شاهانه وطبع منبع السداد خدیوانه لرینه فزایای موجبة الاتحاد وطرف انفس واشرف سپهر
دربار خلافتمدار سلطانی وبارگاه استهاد خاقانه مزدن قبل اقدس واجمل شاهی عنایت حكومت جهان بجانب
هشتاهید مندن الجلیل رسومی اجراسنه نامزد اولان ایالت وجلالت پناه ادومت حكومت فخر الساوات والافاخم صدر ممالك ایران
كرمانشاهان عبد الباقی خان ذكمته دام عنوانه ومعایت الخان دامت افاداتهما دار الخلافة الكبری
میرزا ابوالقاسم وقدوة العلماء المحققین امام فضیلت ارما وعلی اكبر

کمال موالات اوزره وسیلهٔ نظام واستحکام اولدقده طرفینك حدود وسنورلری تعیین وتبیین اولنمق عادات حسنه
بلکی مراعاتی واجب رسوم مستحسنه‌دن اولوب بو ماده جنت مرابع عم بزرکوارم سلطان مرادخان رابع حضرتلرینك
زمان باعنوانلرنده صفویه خاندانی ایله شروط انیقه وعهد وثیقه بیانی ضمننده فیصل پذیر تمییز وتفریق اولنمغله حالا
ممالك خسروانمز حدودی ایله الکای شاهیه سنورلری جنت مکان مشار الیه زمانلرنده تمییز وتحدید اولندیغی اوزره
اولوب احد طرفینك سرحد محافظلری ونواب کرامیلری ازقدیم اولکلدیکی اوزره مراسم شروط مصالحه وآشتی‌یی
کما ینبغی محافظت ومصالح سنور وثغوره دائر حالتلرده شروط مسالمه ووفاقه مغایر حرکتلردن هر طرف توقی ومجانبت
ووضع قدیم واسلوب مستدیم رعایت ایلیه ومقدما شاهان ایران اولان خاندان صفویه‌نك وبالجمله دول معتبره‌نك
آیین ددات قرینلری اوزره رکاب مستطاب خلافت جناب وجناب اخلاف نصفت اتصافمزه قبل اجمل شاهیلرندن واعقاب
دولت پناهیلرندن نامهٔ ولا علامه کلدکده براسلوب قدیم وزیر اعظم اولنلره دخی مکتوبلر ترقیم وطرف اشرف همایوندن جانب
شاهیه‌یه نامهٔ موهبت مشحون ارسال اولندقده وزیر اعظم بولنانلر دخی جناب نعم المآب شاهیه‌یه خلوص نامه تحریر ایلدکلرندن
ماعدا اعتماد الدوله اولنلره کذلك مکتوب تسطیر ایدوب اعتماد الدوله‌لر دخی وزیر اعظملره بازه وطرفیندن بو تحریرات
مقدما صفویه ایله اولان القاب مراسلاته تطبیق بلکه ظهور ایدن تهذیب مذهبه بناءً زیادةً علی الاول احترامی توثیق اولنه
وبونلردن بشقه بعنایة الله المنان اهالی ایران صفویه زمانلرنده احداث اولنان اقوال ناشایانی کلیاً ترکه موصول واصول
عقایدده کالاول اهل سنت وجماعت مذهبنه دخول ایدوب خلفاء راشدین وبقیهٔ عشرهٔ مبشره وداخل بیعة الرضوان تحت
شجره واهل بیت مطهره وعموماً اصحاب کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتنی خیر وترضی ایله یاد وبو وسیلهٔ جمیله ایله
جملهٔ موحدینی دلشاد ایلملرندن ناشی اهالی مرقومه‌دن فیما بعد بیت الله الحرام ومدینهٔ منورهٔ خیر الانام وممالك محروسه‌مزدن
سائر بلاد اسلامه ورود ووفود ایدن حجاج وزوار وقادمین وتجار وبالجمله آمد شد ایدن صغار وکبار مجموعنه
انما المؤمنون اخوة نظم الفت رسمی اوزره معامله بالجامله اولنه‌رق سائر مسلمین وموحدین مثللو مرقوملر دخی هر حالده
مرعی الاطراف ومعزز الاکناف قلنوب مقدما ایرانیلره اولان وضع بونلرك حقلرنده کلیاً ترك وزی وقیافتلری جهتندن
سوی الیهم وجهاً من الوجوه دخل وتعرض اولنمقدن حذر ومجانبت اولنه وتجارت خصوصی طرفینك اهالی وتجارینه
باعث منفعت وموجب رفاهیت برحالت اولمغله جانبینك تجاری کالاول امین وسالم وبلامانع ومزاحم آمد شد ایدوب
تجارت ایله کتوروب کوتوردکلری امتعه‌نك اقتضا ایدن محللرده کمرکلرین قانون قدیم واسلوب مستدیم اوزره ادا
ایلدکلرندن صکره زیاده نسنه مطالبه‌سیله رنجیده اولنمیه‌لر وکذلك مشهدین الشریفین ومرقدین المنیفین رضی الله
تعالی عن راقدیهما اعتاب متبرکه‌سنك وخطهٔ زوراده واقع سائر ضرایح متیمنه‌نك زیارتلرینه بلاد اعجامدن [illegible]
توجه وعزیمت اولان زوار وقصادك مادامکه یانلرنده تجارت مالی اولمیه ولاة وحکام حدود وسائر اهل عرف
طرفلرندن باج طلبی وآخر طریق ایله مرقومون بوجهه تعدی ورنجیده اولنمیه‌لر واشبو ایکی دولتین عظیمتینك رعایا
واهالی واسافل واعالیلرندن اولوب فیما بعد ایراندن ممالك محروسه‌مزه وبو طرفدن دخی ممالك ایرانه فرار ایدنلر
قطعا حمایت اولنمیوب طرفیندن طلب اولندقلری وقتلرده وکلای جانبینه بلا تردد تسلیم اولنه‌لر امدی پروردکار جهان
اولان الله عظیم الشانك اسم شریفنی یاد وسرور انبیا اولان پیغمبر آخر الزمان صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
معجزات باهر البرکاتلرینی ایراد ایدوب آیین خواقین پیشین اوزره بوکونه عهد ومیثاق ایده‌وز که مادامکه ذکر اولنان
مواد شروط وقیوده واشبو مصافات ومواطاتك مواثیق وعهودینه رعایت اولنوب اول جانبدن خلافنه وضع
وحرکتدن تحاشی قلنه طرف همایون پادشاهانه‌مزدن واخلاف نصفت اتصاف ووکلای مملکت آرا وسائر خدام کرامز
طرفلرندن دخی مغایر حالت مایه تصدی اولنمیه فمن بدله بعد ما سمعه فانما اثمه علی الذین یبدلونه
حرر فی شهر الله
المبارك جمادی الآخره من شهور سنه تسع واربعین ومائة والف

طوتیلری اولمقدن ناشی ان الارض یرثها من عبادی الصالحون مضمونی اوزره قبل مالك شانندن تفويض واحسان
بیوریلان تمشیت مهام ملك ایران وتاج وکروده یهیم کسری وکیان ذات مواهب آیات عنایت مقرونلرینه مبارك
ومیمون اولمق تهنیه سی نامهٔ همایون ومفاوضهٔ ملاطفت مقرونمز ایله کتابة وطرف شاهیلرینه ارسال وایفاد اولنان
دستور مکرم مشیر مفخم نظام العالم وزیرم مصطفی پاشا ادام الله تعالی اجلاله واعلم العلماء المتبحرین افضل الفضلاء المتورعین بالفعل
امین شریف فتوی اولوب اناطولی صدارتیله ممتاز اولان مولانا عبدالله ادام الله فضائله واقضی قضاة المسلمین اولی ولاة
الموحدین سابقا امین فتوی اولوب دار النصر والیمنه محمیهٔ ادرنه مولویتی ایله باهر الامتیاز اولان مولانا خلیل دامت
فضائله وساطتلریله شفاهاً دخی ایفا واجرا قلنوب ونواب مستطاب سامی جنابلری بوکار خیریت اشتهاره موفقاً اهوا نامرضیهٔ
مذکوره نك ازاله وازاحه سنه مباشرت واستئصاله دقت ایلدکلری ایامده سیف خصام طرفیندن درنیام اولوب
اولوقت صلح وصلاح اکرچه پذیرای ختام اولمشیدی انجق اشبو دولتین عظیمتین بیننده ظهوری باعث حبور اولان توافق
وتألفك انوار واثاری عالم وعالمیانه اشهار اولنمق ایچون طرف همایونمزدن تقبلی استسعاد اولنوب تفاصیلی صدر اعظم
وشیخ الاسلام مشار الیهمایه وارد قلمش ایلچیلرینه محول قلنان موادك تنسیق وتنظیمی دخی مطلوب ومرغوب همایونمز اولمغله
وزرای عظام وعلمای اعلام وخیرخواهان دولت خلافت مقامیمزدن ترتیب وتهذیبنه مأمور اولنلر وطرف قانیلرندن
وارد ایلچی ومعاً بعث اولنان مشار ومومی الیهم ایله مجالس متعدده ده مصافات ومواخات برله عقد انجمن وفاق ایدوب
طرفینك نظام وسامانه الیق واحری اولمق وتذکار خصافت مدار خدیوانه لری اوزره نزد حضرت پیغمبرده سؤال توجیه ایتملك
والی انقضاء الدهور نقض ونقصدن عاری ودور قلمق وجهلری ایله میرالحاج واسارا ومعتمد اقامتی خصوصلرینه فیصل ویرلوب
مادهٔ اخرانك محاذیر ومعاذیر شرعیه وملکیه سی ایلچی ومعتمده اولان مشار ومومی الیهما ابراد وتلقین اولندیغندن
صدر اعظم وشیخ الاسلام مشار الیهمادن جانب فیض جالب شاهانه لرینه فرستاده قلنان اخلاص ودعانامه لرده ذکر وتبیین
اولنوب ودربار خلافتمدار سلطانیمزدن سریرآرای شاهیلری تهنیه سی تأدیه سیچون بارکاه ابهت دستکاه خدیوانه لرینه
ایفاد اولنان وزیر وصدر اناطولی ومولانای مشار الیهم دخی یاد وتفهیم اولندیغی وجه اوزره مادهٔ مرقومه ملوك
عظام سلف انار الله براهینهم زمانلرنده جریان ایدن وجهه قیاساً سطوتی الاثر قلنمسی فراست وکیاست شاهی ودرایت ذاتی
دولت پناهیلرینه محول اولان حالت اولمغله مواد ثلث متممه دن باشقه حدود وسنور وسائر مواد ملزوم الاعلامك
ذکرینی دخی حاوی اضافه وجهی ایله ترقیم اولنان تذییله مادهٔ معهوده دن مقصود اولان کیفیت تحریر واشبو مواخات
ومصافاتك بعون الله الملك القدیر دوام وتقرری وبو وسیلهٔ جلیله ایله امت مرحومهٔ نبویه ورعایا وزیردستان
برینك تأمین وترفیهلری ایچون اوچ ماده وبر تذییل اوزرینه تتمیم وتنسیق اولنان عهدنامهٔ همایونمزده ذکر وبیان
وشرح وعیان قلنور مادهٔ اولی حجاج ایران لحسا وامام علی طریقلرندن کیدکلری سنه لرده امرای ایراندن بر معتبر کمسنه
امیرالحاج عنوانیله عزیمت وطریقین مذکورینده محذور متحقق ومتعین اولوب ضروری شام شریف طریقندن
کیدلمك اقتضا ایلدیکی صورتده حجاج مرقومینك اوزرلرینه امرا وخانانندن اولمق شرطیله برکمسنه تعیین ومیرالحاج
لفظندن غیری مناسب برلفظ ایله تلقیب اولنه واولمقوله حجاج بغداده بعد الوصول بغداددن شام شریفه کلنجه یول
اوزرنده اولان ولاة وحکام مرقوملری آمنین وسالمین بربرلرینه ایصال ایلملری ایچون اول سنه لرده مؤکد ومتعدد
اوامر علیه اصدار وارسال اولنه مادهٔ ثانیه اشبو ایکی دولتك اتفاق واتحادی تجدید واشاعت وبوندن بشقه مصالح
لازمه لرینی رؤیت ایچون اوچ سنه ده بر تبدیل اولنمق اوزره درکاه معلامز قپوجی باشیلرندن میرعلم رتبه سیله بر متعین قپوجی باشی
تعیین اولنوب اصفهانده اقامت وایران حجاجنك شام طریقندن عزیمتلری سنه لرنده مومی الیهك کتخداسی ولحسا وامام علی
طریقلرندن کیدلدیکی سنه لرده دخی بر متعین آدمیسی ایران میرالحاجی ایله عزیمت کیدوب کله وکذلك ایران معتمدلرندن دخی
برکمسنه کلوب دار السلطنه مزده اقامت ایلیه وهر طرف مسافرلرینك کفایت مقداری مصرفلرینی کوره لر مادهٔ ثالثه عجم اسارائی
فیما بعد بیع وشرا اولنمامق اوزره درعلیه مزده تنبیه وسائر ممالك محروسه مزده اوامر علیه مزایله تأکید اولنوب بوندن ماعدا اسارائی
مرقومیندن قلمرو خلافتمزده اقامته رغبت ایتمیوب کرك باشلو باشلرینه وکرك ایلچی خان مشار الیه معیتیله وکرك آستانه ده
اقامت ایده جك معتمد معرفتیله وطنلرینه عزیمت مراد ایدنلرك سبیللری تخلیه اولنوب سرحد محافظلری وولاة وحکام طرفلرندن ممانعت
اولنمامق اوزره دخی بشقه اوامر شریفه مز اصدار ورجال دولت علیه مز یدلرنده اولنلرك دخی سبیللری تخلیه اولنمق اوزره فرمان
همایونمز شرف صدور بولوب وبوندن ماعدا دخی بعض نامناسب محللرده بولنمق احتمالی اولنلر محللری امالری وتعیین اولنان مباشرلر
معرفتلریله تفتیش وتفحص اولنوب اخذ وکذلك الیوم بیع وشرا معرضنده اولنلر دخی بعد التفحص طریقیله اولور ایسه اولسون
تخلیص ودفتریله ایلچی خان مشار الیه طرفنه تسلیم اولنه ماعدا اوساط ناس واحاد رجال یدلرنده قالانلر دخی طرفینك
معتمدلری دار السلطنه لرده اقامتلرندن صکره تدریج وتراخی ایله جسته جسته دفتریله ایران معتمدینه دفع
وتسلیم اولنه الیوم دیار ایرانده بولنان اساری رومدن انده اقامته رغبت ایتمیانلر کائناً من کان تماماً اطلاق
وسبیللری تخلیه اولنه تذییل قدیم الایامدن برو ملوك عظام وخواقین معدلت کام جنابلرنده امر مصافات

انا جعلناك خليفة فى الارض مصدوقه سى موجبنجه ارثاً واستحقاقاً امير المؤمنين فى الارضين تشريفنه لحق وفى الحقيقه
اولى الامر اطلاقى نواب كامياب بزه وصف اليق اولدوغنه بناءً شرق وغرب وجنوب وشماله واقع ملوك اسلام
وحكام انامدن يا ايها الذين آمنوا كونوا انصار الله نص صحيحى وكونوا عباد الله يداً واحدةً على من ناواكم اثر صحيحى فحويم
واذعان ايدن ارباب شان وايقان دولت عليه مز ايله مصافات وموالاته راسخ دم وبلكى سلطنت سنيه مزه التحاق
وانتسابده ثابت قدم اولمغى باعث ثبات دولت وسبب نجات آخرت بلوب بو بابده قائد توفيق ايله سرمنزل تحقيقه
ايرنلر بلدة طيبة وربٌ غفور معموره سنده مستريح ومسرور اوله كلدكلرى روشن وهويدا وعلى التحقيق سلاطين عدل
آيين مسلمين بو وجهه اوزره متفق الآرا اوله رق رونق دين مبين تكثير وتوفير وكفره ومشركين تنكيل وتدمير قلنمق مقتضاى
شريعت غرا ومبتغاى رسول خدا اولمغله مقدما ايران جانبلرنده حدوث ايدوب تشتيت آراى مسلمينه علت صريحه اولان
بدع قبيحه نك ازاله وازاحه سى ايله هدف سهام آلام اولان اهل اسلامك تأمين واراحه سى مظهر مواهب بر صاحب مناقبه
منحصر ومتيسر اولمق مطلوب ومنتظر ايكن الحالة هذه انى جاعلك للناس اماماً اشارتنه مظهريت ايله فاحكم بين الناس بالعدل
امر شريفنك تنفيذينه تخصيص قلنان جانب همايون معدلت مقرون وطرف اقدس موهبت مشحونه حالا سرير آراى كشورستان
ايران تاج بر سر حكومتگاه كسرى وكيان اولان عاليحضرت لاالحضرت شهريار قمر تنوير خديو خورشيد نظير درة بحار
افسر نامدارى غره غراى جبين بختيارى موشتس مبانى جاه وجلال مشيد اركان عز واقبال شايان تاج وكرو گاه مايه
ديانت وامانت واتباه علم افراز خطهٔ سرورى رونق بخشاى اورنك داورى فريدون تختجم روش خسرو همايون بخت
دارامنش بهاء الدنيا والدين جمال الاسلام والمسلمين عوناً للشجاعة والمناعة والشان ظهراً للبسالة والجلالة والعنوان
جالس چار بالش مسند كسرى وجم فرمان فرماى ممالك عجم فلك جاه القاآن نادر بهادر شاه اتم الله شانه وصانه
عماشانه جنابلرينك قبل اقدس واجل شاهى وطرف انفس واشرف سپهر اشتباهيلرندن ايلچيلك رسومى اجراسنه نامزد اولان
ايالت وديانت پناه اوومت وحكومت دستگاه بكلربكى كرمان شاهان عبد الباقى خان زيد عزته دام عنوانه ومعاً بعث
اولنان فخر السادات والافاخم صدر ممالك ايران ميرزا ابو القاسم وقدوة العلماء المحققين امام فضيلت اثر ملا على اكبر
دامت افادتهما سفارتلريله دربار خلافت مدار سلطانى وبارگاه عنايت اشتهار خاقانيمزه وارد اولان نامه رونق علامه ناى
وقلبجاوى الفخامه ساميلرينك درون ولا مشحوننده واقع معانى موهبت مبانيسى معرض مطالعه ده جلوه گر قلندقده جناب
شهامت پناهيلرينك ذات ايهت سمات شاهيانه فى الاصل حسب ونسب طاهر اللسان والجنان ايل جليل تركماندن صفاى نيت
ونقاى طويت ايله سنت سنيه نبويه وآثار بهيه مصطفيه متابعتنه مفطور بر ذات نصفت نشور اولوب وايل جليل
مشار اليهم عقايد حقه سنيه اوزره اولمارى حسبيله رؤساى فلك فرسالرنه نوبت سلطنت وحكومتلرنده عموماً
اسلاميان پرامن وامان ايكن شجرهٔ صفويه فروعندن مقدما سرزده اعوجاج اولان كسنه كندى اغراض القا
نفسانيه سنك اجراسنه مدار اولمق ايچون بعض اقوال كاسده مرذوله وافعال فاسده مهزوله يى بين المسلمين
وترويجنه دقت اوزره ايدوب بو كيفيت خلفاً عن سلف باعث تشتت امت اولديغى وبوندن اقدمجه مغان فشلاقنده
ترتيب اولنان شوراى كبراده حالات مرقومه وجوه اعيانه ابراز افهام واعلان اولندقده جمله سى عقايد باطله مذكوره دن
نكول وكالاول سنت وجماعت طريقنه سلوك ودخول ايدوب بو بناى خير صيانةً عن الاندراس فيما بعد سلسلهٔ صفويه
متابعتدن مجانبت وذات عنايت آيات شهرياريلرينك ارثاً واكتساباً اهولى اولان ايران شاهلغى ايچون طرف
ينبوع الشرف داوريلرينه بالاتفاق عقد بيعت ايله نواب مستطابلرينه معتقد بهاجت وپردكلرى وخصوصات مرقومه
تماماً ممالك ايرانه اشاعت ومقدما ايلرنده محدثاً جارى اولان رذائل اقوالدن فيما بعد جمله نك منع وتحذيرينه
دقت اولنديغى ودين مبين وامت سيد المرسلينه مصروف بو بر خدمت جليله مقابلى بعض مرامك تقبلى دخى
جانب همايون خلافت مقرونمزدن استسعاد قلنوب تفاصيلى دستور اكرم مشير افخم الى آخره بالفعل صدر اعظم ووكيل
مطلقم اولان وزيرم محمد پاشا ادام الله تعالى اجلاله وضاعف بالتأييد اقتداره واقباله ايله اعلم العلماء المتبحرين
افضل الفضلاء المتورعين الى آخره بالفعل شيخ الاسلام ومفتى الانام اولان مولانا السيد مصطفى ادام الله تعالى
فضائله يه تنسيق اولنان الوكه شهامت مسلوكه لرنه محول قلنديغى حالات بالجمله معلوم درايت مرسوم خسروانه
ومفهوم عنايت مرقوم پادشاهانه مز قلنوب وجناب نعم المآب شاهى وجانب اشرف والطف ديانت پناهيلرى موافق
مرضى حق اولان بو ايله امر عظيمه موفق اولدقلرى باعث آرايش زمان وسبب ستايش دوران اولوب بو خصوص
خيريت منصوصك اوصاحب امتياز طرفندن ظهور وبروزى ضمير الهام سمير خلافتمدار وطبع كرم مسير سلطنت مدار
شعار مزى والفيت عليك محبة منى دار الانسنه اماله ايله موفور السرور ومجلاى افراح نامحصور ايلمشدر اقامت
سنت سنيه وذكر بالخير اصحاب خير البريه وامانهٔ آثار بدعت ورديه ضمننده تأليف وترفيه موحدين وتدمير
وتحقير كفره وملحدين ايله بسط بساط نصفت ونشر لواء معدلت اوصاحب همت فريدون منقبتك نصب العين صاف

طويتلرى

واصحاب باشند مرخص ساخته روانهٔ اوطان نمایند که از این طرف نیز همین شیوه معمول خواهد شد وسائر مراتب راستا فهمهٔ
بعالیجاهان مشار الیهم القا فرموده‌ایم که ان شاء الله المنان بتفصیل تقریر وخاطرنشان خواهند نمود وچون مأمورین بمجبهٔ ترویج
دین وملت وازدیاد دولت علیه میکردند البته لازمهٔ خیرخواهی طرفین را منظور وخود را در این امر عظیم شریک وسهیم
خواهند نمود باقی ایام فضیلت وافادت وافاضت مخلد ومستدام باد

وزیر مکرم مصطفی پاشا حضرتلری ایله کیدجك عهدنامهٔ همایون صورتیدر

بسم الله الرحمن الرحیم
تبارك الذی بیده الملك وهو علی کل شیء قدیر

سرتاج کتابهٔ طاق آسمان دیباج صحایف زمین وزمان اولان حمد وسپاس بی قیاس وشکر وستایش موجب
الاستیناس اول مالك الملك علی التحقیق جنابنك ساحهٔ وهب وتوفیقنه شایان وحقیقدرکه تؤتی الملك من تشاء
کارکاهنده منسوج قبای زرتار عز واقتداری علی الادوار بر صاحب هوشك دوش لیاقت ولیاقتنه وضع واکسا ایله
بیده الخیر نکته سنج ضمائر اهل بصائره اشعار ودیوانخانهٔ ان الارض لله یورثها من یشاء ده دبیر حکمت سمیر
وجعلنا لکم سلطانا مبینا قلم عنایت رقمی ایله مسطور وطغرای غرای تعز من تشاء ایله محبور منشور نظم الاموری
ارباب شعوردن که کاه بر مسبوق العنایه‌نك دست نصفت پیوسته اعطا ایله وترزق من تشاء بغیر حساب دقیقه سن
عقول اولی الابصاره ایما واشعار ایدوب هو الذی جعلکم خلائف فی الارض مجلین ورفعنا بعضکم فوق بعض محکی ایله
آناً فان ارباب ایقانه تفصیل وفضل الله المجاهدین علی القاعدین موجبنجه مجاهدین دین اولان سلاطین عدل آیینی
تبجیل وتفضیل ایلمشدر ونسائم صلوات زاکیات عنبریه وروایح تسلیمات نامیات عبهریه غارس اصول دین حارس فروع
یقین اولان شهسوار میدان لولاك یکه تاز پهنای وارسلناك محمد الذات والاطوار احمد الصفات والآثار محمود الافعال
والاخبار رسول خدا امام انبیا محمد المصطفی علیه من الصلوات والتسلیمات اعلاها حضرتلرینك بارکاه والالرینه سزا
واحرار دکه المؤمن للمؤمن کالبنیان یشد بعضه بعضا حدیث بهجت تحدیثی ایله انام شمل اسلامه تحثیث وعلیکم
بالجماعة فان القاصیة یأکل بها الذئب اثر حکمت مخبری ایله اتفاق آرای ذوی النهایه تحریض وترغیب قلمشدر ولطائف
درود وسلام شرایف تحیات مسکیة الختام آل واصحاب عظام واولاد انجاب کرامیلرینه تحف واهدا دکه بایهم اقتدیتم
اهدیتم مضمونی اوزره هر بری راه نمای دین قویم وپیشوای شرع مستقیمدر تحیت باد بیش از صد هزاران ز ما بر
مصطفی وآل ویاران خصوصا چاریار پاك گوهر ابوبکر وعمر وعثمان وحیدر رضوان الله تعالی علیهم اجمعین اما بعد
خلافة الله الکبری وحجة الحق علی کافة الوری اولان دولت علیهٔ روز افزون وسلطنت بهیهٔ موهبت مقرونمزجین ظهور بدی
بوآن دون تو منشوره کلیه ما انا علیه واصحابی جوابی اوزره شریعت حقهٔ نبویه وسنت سنیهٔ مصطفویه شعائرین اجرا انجمنده
اظهار دین وتأمین خلفاء راشدینك مقصود ومرام اولان تعظیم لامر الله وشفقت علی خلق الله لوازمن قانون اسلام
اوزره تنفیذ وایفا ایدرك اقامت فریضهٔ جهاد وغزا ایله ارباب کفر وضلال سم سنابك خیول مجاهدینده پامال واهل صلاح
وفلاح فوز ونجاحه مقتضی الآمال قلنوب بو اسلوب اوزره وهب الهی وعنایت ربنیهٔ کما هی ایله خدمت جلیلهٔ حرمین
وحکومت جمیلهٔ قبلتین خاندان شامخ الارکان ودودمان راسخ البنیان تفویض واحسان اولنمغله ثالث القرون
بلکه خلفا راشدیندن صکره آبای فخام واجداد واعمام عظاممز وجناب همایون عنایتمقرونمز بالمناوبة الشرعیة المرعیه

نیز ازین روی مرضیه وطریقهٔ انیقهٔ جعفریه را خامس مذاهب اربعه قرار داده نصب ایشان را از مسجد الحرام بدستور سایر اهل اسلام معین ودر رکنی از ارکان بیت الله الحرام ایشان را شریک ومقرر نمایند که هر ساله امیری از امرای ایران با میری حاج تعیین شود که حاج ایرانی را بشرف طواف بیت الحرام وزیارت مرقد منور حضرت خیر الانام علیه الصلوة والسلام وخلفای راشدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین مشرف سازد ومعتمدی از سدهٔ سنیهٔ عثمانی در دار السلطنهٔ ایران وازین جانب مغایرت بجانب نیز معتمدی در دار الخلافهٔ عظمای روم مقیم باشند تا آثار یکجهتی واتحاد ما بر عالم وعالمیان ظاهر گردد واسرای ایرانی که در ممالک وسیع المسالک روم باشند هر یک که برضا ورغبت ازدواج اختیار نموده باشند بر عقد خود باقی وآنچه راضی نباشند چون موافق شریعت مقدسهٔ نبوی خدمت انها حرامست فرمان واجب الاذعان شرف صدور یابد که در هر جا باشند مرخص ساخته روانهٔ اوطان نمایند که ازین طرف نیز همین شیوه معمول خواهد شد وسایر مراتب وامور دیگر بمامورین سفارش والقا شده که ان شاء الله المنان مشافههٔ بتفصیل تقریر وخاطرنشان خواهند نمود وچون مامورین مزبور دون جهت ترویج دین وملت وارد آستان آسمان بنیان میگردند البته لازمهٔ خیرخواهی طرفین را منظور وخود را در ثواب این امر عظیم شریک وسهیم خواهند نمود، باقی ایام وزارت واقبال وحشمت ودولت واجلال مستدام باد.

نادر شاهدن سعادتلو سماحتلو شیخ الاسلام افندی حضرتلرینه کلان مکتوبک صورتیدر

هو الله سبحانه

بسم الله الرحمن الرحیم

جناب فضائل مآب شریعت وافادت پناه افاضت وفضیلت دستگاه حاوی الفروع والاصول جامع المعقول والمنقول مبین الغوامض والمشکلات مفتح المسائل المعضلات اکمل العلماء المتبحرین افضل الفقهاء والمجتهدین مقتدی الدورانی مفتی الزمانی علامة العلیائی عمدة الفضلائی شمساً للفضیلة والشریعة والافادة والافاضة والدین شیخ الاسلام والمسلمین دام ایام افادته وافاضته الی یوم القیام بتعظیمات گوناگون خدیوانه وتکریمات ازحد فزون خسروانه معزز ومحترم بوده باشد بعدها انهای داعی خیریت برا میدارد که بر عالمیان ظاهر وعیانست که نزاع وخلافی که در این مدت فیمابین اهل روم وایران واقع شده جهت وباعثی غیر خروج شاه اسمعیل وبدایعی که او در دین مبین قرار داده نداشته وهمگی امت یک پیغمبر واهل یک کتاب وقبله بوده با یکدیگر سوالفت ومواصلت والتیام مینموده اند واز اختراعات او در مذهب اسلام تخم نفاق فیمابین اهل ایمان بنحوی کاشته شده که از زمان او الی الآن سفک دماء وسبی ذراری را اعظم عبادات الهی دانسته باین تقریب کفار ومخالفین شقاوت آیین دین مبین در مهد امن وامان آسوده ومسلمین اسیر سرپنجهٔ بلا گردیده اند تا در این وقت که بحکم الهی تمامی اهل ایران را از سادات عظام وعلمای اعلام وسرخیلان ایلات واویماقات وترک وتاجیک واعزه واعیان را مجتمع ساخته حجاب شبهه واختلاف را از چهرهٔ شاهد ملت حقه مرتفع وبر تمام ایشان حالی وخاطرنشان گردید که این سخنان بی مایه از اغراض نفسانی ناشی ومخالف فرمودهٔ حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه وسلم است همگی این جماعت از رویهٔ غیر مستحسنه که فیمابین ایشان متداول ومعمول بود نادم وپشیمان واز روی رضا ورغبت تابع سنت سنیهٔ نبوی وطریقهٔ انیقهٔ مصطفوی گردیدند وبملاحظهٔ اینکه این بنای خیر از وصمت نقص ونقض مصون ومحروس ماند وتبدیل وتغییر در آن راه نیابد ترک بیعت سلسلهٔ صفویه نموده نواب همایون ما را بشاهی وسروری که هم موروثی ایل جلیل ترکمان بود اختیار نمودند وچون عالیجاه وزیر مکرم ومشیر محترم نظاما للدولة العلیة العثمانیة قواما للسلطنة البهیة الخاقانیة علی پاشا والی قرمان که از طرف قرین الشرف دولت علیه مامور بمکالمه درباب مصالحه بود در اتمام این مرام خیر انجام با وزیر مشار الیه گفتگو وعالیجاه مزبور اظهار نمود که میباید این مراتب بمسامع جلال اولیای دولت علیهٔ عثمانیه برسد لهذا عالیجاه موی الیه را تکلیف رفتن بدربار فلکمدار سلطانی ورسانیدن این اخبار نیکو آثار فرمودیم هرچند وزیر مکرم مسفور باعتبار عدم رخصت در مراجعت بطرف قرین الشرف دولت خاقانی جهت امور مذکوره تامل داشت اما چون انجام این امر خیر منتج فوائد عظیمهٔ دنیویه واخرویه بابین دو دولت علیه بود موی الیه را راضی نمودیم ودولت واقبال وشوکت پناه حشمت وجلالت دستگاه عالیجاه نظاما للایالة والشوکة والحشمة والاقبال عبد الباقی خان زنگنه حاکم کرمانشاهان را که از امرای جلیل الشان ومعتمد نواب همایون ماست بایلچیگری وسفارت دربار سپهر اقتدار تعیین وعالیجاه سلالة السادات والاعاظم وخلاصة النقباء والافاخم میرزا ابو القاسم صدر ممالک وعلامی فهامی رئیس الفضلائی علامة العلیائی ملا علی اکبر مدرس خراسان وامام نواب همایون ما را که عمدهٔ اعاظم سادات فضلا وزبدهٔ اکابر نجبای ایرانند جهت استحکام دین مبین واستقرار ملت مستبین بنحوی که من بعد از مرور ایام ودهور بحول وقوت داور غفور نقض وفتوری بارکان وقوانین آن راه نیابد بمرافقت وهمراهی عالیجاه مشار الیه روانهٔ آستان آسمان بنیان علیهٔ عالیه فرمودیم که ان شاء الله العزیز بامداد ومعاونت آن مقتدای دوران بنائی گذاشته شود که مصون از قصور باشد وبازای این امر عظیم که امروز بسعی واهتمام نواب همایون ما از پیش رفته وصورت انجام یافته میباید که اهل حل وعقد وخیر اندیشان آن دولت علیه نیز رویهٔ مرضیه وطریقهٔ انیقهٔ جعفریه را خامس مذاهب اربعه قرار داده نصب ایشان را از مسجد الحرام بدستور سایر اهل اسلام معین ودر رکنی از ارکان بیت الله الحرام ایشان را شریک نمایند ومقرر فرمایند که هر ساله امیری از امرای ایران با میری حاج تعیین شود که حاج ایرانی را بشرف طواف بیت الحرام وزیارت مرقد حضرت سید الانام علیه الصلوة والسلام وخلفای راشدین رضوان الله علیهم اجمعین مشرف سازد ومعتمدی از دربار گردون مدار ابد قرار عثمانی در دار السلطنهٔ ایران یکی ومعتمدی نیز ازین جانب در دار الخلافهٔ عظمی مقیم باشند تا آثار یکجهتی واتحاد بر عالمیان ظاهر گردد وهم اسرای ایرانی که در آن مملکت بوده باشند هر یک که برضا ورغبت ازدواج اختیار نموده باشند بر عقد خود باقی وآنچه راضی نباشند چون موافق شریعت نبوی خدمت آنها حرامست فرمان همایون شرف صدور یابد که هر یک از بلاد

وامصار

وقبائل وایلات ایران را در اواسط ماه مبارک رمضان در قشلاغ مغان جمع آوری وبایشان بدلیل وبرهان
منهب حق را حالی وخاطرنشان وبنحوی که در نوشتجات عالیجاه دستور اکرم مشیر افخم صدر محترم نظام العالم متمم
مهام الانام بالرأی الصائب مدبر امور الجمهور بالفکر الثاقب وزیر اعظم رفع الله شأنه وقدوة العلماء العظام وعمدة الفضلاء
الکرام مفتی الزمانی مقتدی الدورانی المختص بمزید عنایات الملک العلام شیخ الاسلام دام افاداته مشروحاً ومفصلاً
نگارش یافته وهمگی قلباً ولساناً قبول واذعان وترک آثار بدع وتبعیت سنت سنیهٔ حضرت خیر الانام علیه افضل
الصلوة والسلام نموده بملاحظهٔ اینکه این بنای خیر از وسمت نقض ونقص مصون ومحفوظ مانده تغیر وتبدیلی
در ارکان راسخة البنیان آن راه نیابد ترک متابعت سلسلهٔ صفویه واین نیازمند درگاه ایزد منان را بادشاهی
ایران اختیار نمودند چون عالیجاه وزیر مکرم ودستور محترم نظام الدولة العلیة العالیه العثمانیه حاجی علی
باشا والی قرمان زید عزه از طرف قرین الشرف اولیای دولت علیه وجانب فیض جالب امنای سلطنت سنیه
مأمور بامر مکالمه درخصوص مصالحه بود لهذا در این وقت ایالت وحشمت پناه بسالت وجلالت دستگاه عالیجاه
نظاماً للایالة والحشمة والاقبال عبد الباقیخان زنگنه حاکم الکای کرمانشاهان راکه از امرای جلیل الشان ایران
ومعتمد این نیازمند خالق سبحانست برسم ایلچیگری ورسالت پیام آوری وسفارت تعیین وعالیجاه سلالة
السادات والافاخم نقاوة النجباء والاعاظم میرزا ابو القاسم صدر ممالک وعلامی فهامی رئیس الفضلائی علامه
العلمائی ملا علی اکبر مدرس خراسان وامام این نیازمند الطاف بی پایان داور دیان راکه از اکابر سادات وفضلای
عالی درجات اند برفاقت عالیجاه ایلچی مشار الیه روانه دربار سپهر اقتدار پادشاهی وآستان خلافت مدار ظل اللهی نمایند
نمود که مراتب مزبوره را بنحوی که بایشان سفارش شده با کارگذاران دولت علیهٔ سلطانی ومنتسبان ملکت بهیهٔ خدیوی جمجاهی
لله الحمد این نیازمند درگاه مبدع زمین وآسمان بقدر امکان سعی واهتمام در تصحیح دین مبین وملت مستبین وخود را برعهده
نموده اتمام وانجام آن امر خیر فرجام برذمت همت علیا ونهمت اقدس علویت والای آن خدیو ثریا مقام وپادشاه سپهر احتشام محول است
ان شاء الله تعالی بنحوی فیصل پذیر گردد که نزد پیغمبر آخر الزمان صلی الله علیه وسلم مقبول ومستحسن بوده ایرادی لازم
نیاید چون اطالت واطناب خلاف تعارف وآداب بود لهذا تفصیل مراتب را رجوع بنوشتجات عالیجاه وزیر اعظم ومشیر افخم
وعمدة العلماء العظام شیخ الاسلام نمود باقی نابود درگاه دادگاه عالم کون وفساد، چار ارکان را بهم که صلح وگاهی داوری،
بسته باد ابر چار ارکان بسمار قضا، تا ز عمرت زانکه عالم را تو رکن دیگری،

برگزیدهٔ قادر
در جهان بود نادر

نادرشاه طرفندن دولتلو عنایتلو صدر اعظم حضرتلرینه کلان فارسی مکتوبدر

بسم الله الرحمن الرحیم

جناب معالی نصاب وزارت وحشمت واقبال پناه ابهت وعظمت واجلال دستگاه شهامت وبسالت انتباه عالیجاه قدوة الوزراء
العظام عمدة الامراء الفخام ناظم مناظم الامور بالرأی الصائب کافل مهام الجمهور بالفکر الثاقب مؤتمن الدولة العلیة الخاقانیه معتمد السلطنة
البهیة السلطانیه وزیر صاحب تدبیر صافی رأی مشیر صائب ضمیر ملک آرای دستور اکرم افخم صدر معظم محترم نظام العالم وزیر اعظم
رفع الله تعالی شأنه وضاعف اقباله بتعظیمات مکرمت مشحون خدیوانه وتکریمات از حد افزون خسروانه معزز وگرامی بوده همگی توجه
خاطر عاطر دریا نوال را بازدیاد دولت وتضاعف حشمت خویش مصروف ومتعلق شناسند بعدها مشهود رای مملکت آرای میدارد که
برعالمیان ظاهر وعیانست که منشاء نزاع وجدال که در این مدت فیما بین مسلمانان روم وایران واقع شده سبب وباعث آنچه بوده
از زمانی که از تقاضای آسمانی شاه اسمعیل صفوی خروج نموده بنابر اغراض فاسده واستقلال کار خود بنای این گونه فتنه وفساد
وقتل وعناد درمیان طوایف مسلمانان که همگی امت یک پیغمبر وپیرو یک کتاب ویک قبله اند گذاشته که الی الآن آثار آن باقی بوده
در این وقت نواب همایون ما جهة تصحیح ملت مستبین وترویج دین مبین که موروثی اهل ایرانست ودفع نزاع وجدال بین المسلمین
تمامی سادات عظام وعلما وفضلای کرام واعیان واعزه وسرخیلان ایلات وعشایر ایران را در اواسط ماه مبارک رمضان
در قشلاق مغان مجتمع وبتأیید جناب اقدس الهی وباطن مقدس حضرت رسالت پناهی دفع حجاب شبهه واختلاف از چهرهٔ مذهب
حقه کرده بر تمامی اهل ایران بحجت وبرهان حالی وخاطرنشان فرمودیم که این امور باطل بی فایده ناشی از اغراض فاسدهٔ سلسلهٔ
صفویه ومخالف قول رسول مختار واصحاب کبار وائمهٔ اطهارست وهمگی قبول این قول نموده از خوف اینکه مبادا تبعیت سلسلهٔ صفویه
موروث فساد تازه وعنادی اندازه شود نواب همایون ما را بپادشاهی وسروری که موروثی این جلیل ارکان بود اختیار نمودند چون
عالیجاه وزیر مکرم مشیر محترم نظام الدولة العلیة الخاقانیه قوام السلطنة البهیة السلطانیه علی پاشا والی قرمان که از طرف قرین الشرف
دولت علیهٔ عثمانی مأمور بمکالمه درباب مصالحه بود ودر اتمام این مرام خیر انجام با مشیر مشار الیه گفتگو وعالیجاه مسفور اظهار
نمود که میباید این مراتب بمسامع جلال اولیای دولت عثمانی برسد لهذا عالیجاه وزیر موی الیه را تکلیف رفتن بدربار فلک مدار
سلطانی ورسانیدن این اخبار مسرت آثار فرمودیم هرچند وزیر مکرم مشار الیه باعتذار عدم رخصت در مراجعت بجانب [illegible]
دولت عثمانی جهت امور مذکوره که تأمل داشت اما چون انجام این امر خیر فرجام منتج فواید عظیمهٔ دنیویه واخرویهٔ این دولت علیه بود
موی الیه را رضی ولایت وشوکت پناه حشمت وجلالت دستگاه عالیجاه نظاماً للایالة والشوکة والحشمة والجلالة والاقبال
عبد الباقیخان زنگنه حاکم الکای کرمانشاهان راکه از امرای جلیل الشان ومعتمد نواب همایون ماست بایلچیگری وسفارت آستان
معدلت بنیان عثمانی تعیین وعالیجاه سلالة السادات والاعاظم خلاصة النقباء والافاخم میرزا ابو القاسم صدر ممالک وعلامی فهامی
رئیس العلمائی افضل الفضلائی ملا علی اکبر مدرس خراسان وامام نواب همایون ما راکه عمدهٔ اکابر سادات وفضلا وزبدهٔ اعاظم نجباء وعلمای
ایرانند جهة استحکام دین مبین واستقرار ملت مستبین بنحوی که من بعد از مرور ایام ودهور بحول وقوهٔ داور غفور نقض وفتوری
بارکان وقوانین آن الی انقراض الزمان راه نیابد بمرافقت وهمراهی عالیجاه سفیر مسفور روانه دربار سپهر اقتدار سلطانی فرمودیم که
ان شاء الله المنان بامداد ومحبت آن باسط بساط وداد بنائی گذاشته شود که مصون از قصور باشد وبازای این امر عظیم که در این
ولا بسعی واهتمام نواب همایون ما از پیش رفته وصورت انجام یافته میباید که اهل حل وعقد وخیراندیشان آن دولت علیهٔ عالیه

نادر شاه طرفندن ركاب همايونه مستطابه كلان نامه نك صورتيدر

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد و سپاس افزون از حیطهٔ وهم و حواس سزاوار ذات خداوندیست که سلاطین معدلت آیین را بفحوای
وجعلناکم خلائف فی الارض جهت اصلاح حال و انجاح امانی و آمال خلایق برگزیده و در خصوص رفع نزاع و وقوع
التیام فیما بین طبقات انام بمؤدای واذکروا نعمة الله اذ کنتم اعداء فألف بین قلوبکم فاصبحتم بنعمته اخوانا شبستان
خلاف و عناد را مطلع صبح صادق ولا و وداد گردانیده تاج برسرینه زرین تاجان عقدبند کمر محتاجان ملک بخشنده
بخشاینده در بروی همه بگشاینده و درود بیرون از دائرهٔ فکر و قیاس شایستهٔ روح مطهر و مرقد منور رسول
عدیم المثالیست که گوش بشارت بنوش عامهٔ امم بگوشوارهٔ ثمین حدیث گزین طوبی للصالحین اولئك هم المقربون
تزیین بخشوده و بشاهراه صلاح ذات البین شعبة من شعب النبوة دلالت فرموده بگاه گهر محیط هستی قطب فلک خدا
پرستی خورشید نگین عرش مسند ختم همه انبیا محمد صلی الله علیه و علی آله الابرار و خلفائه الاخیار و اصحابه الکبار اما بعد
مرفوع رای خورشید اعتلای همایون و ضمیر منیر مهر انجلای ملاطفت مشحون اعلیحضرت سپهر رفعت ثریا منزلت
کیوان رفعت برجیس سعادت بهرام صولت آفتاب خصلت ناهید بهجت عطارد فطنت قمر طلعت سلیمان شوکت سکندر
نصفت نوشیروان معدلت مصدوقهٔ السلطان العادل ظل الله منطوقهٔ الشفقة علی خلق الله اعظم سلاطین جهان
افخم خواقین دوران برازندهٔ تاج عظمت و شهریاری طرازندهٔ بخت سلطنت و کامکاری آن بمعنی سکندر ثانی زینده
خاندان آل عثمانی پادشاه فلک جاه ستاره سپاه خدیو اسلام پناه ظل الله سلطان البرین خاقان البحرین خادم الحرمین
الشریفین ثانی اسکندر ذی القرنین بجا لفلک السلطنة والشوکة والعظمة والخلافة والرأفة والمرحمة والمعدلة
والاحسان والاشان سلطان محمود خان بن سلطان مصطفی خان خلد الله ملکه و سلطانه میدارد که از هنگامی که
تصدیق ربوبیت داور منان و اقرار خالقیت کردگار مستعان بر زبان بندگان از انس و جان که آفریدهٔ حضرت او جاری شده
اطاعت پیغمبری را که بتمام رحمت فرموده بر ما لازم گردیده و ما جماعت اهل سنت از پیروی آن سرور بهره ور بوده ایم
وبعد از آنکه مقدمهٔ خروج شاه اسمعیل صفوی از قضایای فلکی روی داد بنابر تعصب و اغراض بعض سخنان ازو انتشار
یافت که باعث نزاع و نفاق فیما بین فرق مسلمین و امت سید المرسلین گردیده چون حضرت باری این نیازمند درگاه کردگاری را
جهت انتظام مهام ممالک وسیع المسالک ایران و مصالح امور مسلمانان سبب ساخت لهذا این خیرخواه همگی سادات رفیع
الدرجات و علما و فضلای کثیر البرکات و اعزه و اجلهٔ حمیده صفات و سرخیلان ایلات و ریش سفیدان عشائر و اویماقات

وقبائل

ایران وسائره نامه همایون

من اول جمادی الاخر الی اواسط جمادی الاخر

سنه ۱۱۴۹ سنه ۱۱۷۶

3